

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

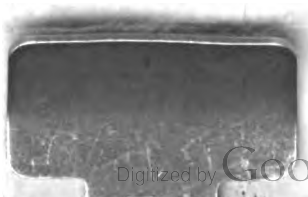
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Handwritten marks, possibly a signature or initials, located in the upper left quadrant.

Handwritten marks, possibly a signature or initials, located in the upper right quadrant.

S. I r II

3450

ERASMI FRÆLICH
SOCIETATIS JESU
QUATUOR
TENTAMINA
IN RE
NUMARIA VETERE.

- I. Dissertatio Compendiaria de Utilitate Rei Numariæ Veteris.**
- II. Appendicula ad Numos Coloniarum Romanarum, a cl. Vaillantio editos.**
- III. Appendicula ad Numos Urbium, Græce loquentium, sub Augustis percussos, & a laudato Vaillantio vulgatos.**
- IV. Dissertatio de Numis, Monetariorū Veterum culpa, vitiosis.**

EDITIO ALTERA

Ab Auctore recognita,
Multis locis, Numisque locupletata.

VIENNÆ AUSTRIÆ,
Prostant in Officina Libraria KALIWODIANA. M. DCC. L.

Et apud AUGUSTINUM BERNARDI, Bibliopolam.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and the role of the accounting system in providing reliable financial information. It emphasizes the need for transparency and accountability in financial reporting.

2. The second part of the document outlines the various methods used to collect and analyze financial data, including the use of statistical techniques and the application of mathematical models. It highlights the importance of using appropriate methods to ensure the accuracy and reliability of the results.

3. The third part of the document discusses the challenges faced by organizations in managing their financial resources and the role of the accounting system in addressing these challenges. It emphasizes the need for effective financial management and the importance of using the accounting system to monitor and control financial performance.

4. The fourth part of the document discusses the role of the accounting system in providing financial information to management and the importance of using this information to make informed decisions. It emphasizes the need for accurate and timely financial information and the role of the accounting system in providing this information.

5. The fifth part of the document discusses the role of the accounting system in providing financial information to external stakeholders and the importance of using this information to make informed decisions. It emphasizes the need for accurate and timely financial information and the role of the accounting system in providing this information.

6. The sixth part of the document discusses the role of the accounting system in providing financial information to the public and the importance of using this information to make informed decisions. It emphasizes the need for accurate and timely financial information and the role of the accounting system in providing this information.

7. The seventh part of the document discusses the role of the accounting system in providing financial information to the government and the importance of using this information to make informed decisions. It emphasizes the need for accurate and timely financial information and the role of the accounting system in providing this information.

8. The eighth part of the document discusses the role of the accounting system in providing financial information to the media and the importance of using this information to make informed decisions. It emphasizes the need for accurate and timely financial information and the role of the accounting system in providing this information.

9. The ninth part of the document discusses the role of the accounting system in providing financial information to the public and the importance of using this information to make informed decisions. It emphasizes the need for accurate and timely financial information and the role of the accounting system in providing this information.

10. The tenth part of the document discusses the role of the accounting system in providing financial information to the public and the importance of using this information to make informed decisions. It emphasizes the need for accurate and timely financial information and the role of the accounting system in providing this information.

AD LECTOREM.

AD alteram hanc quatuor Tentaminum editionem adornandam, præter auctoritatem, & subsidia eorum, quorum nutus imperii loco habeo, atque Amicorum cohortationes, id etiam me adduxit: haud pauca interea temporis numismata antiqua Granelliano Cimelio accessisse, Græca præcipue, quæ incremento non contemnendo amplificare, & adjuvare hæc mea Tentamina possent.

Cimelium istud, cujus numismata, æri incisa, exhibeo, diuturnis curis, ac pertinaci industria conquistavit R. P. CAROLUS GRANELLI e Soc. JESU. AMA-
LIAE. AUG. a Sacris Confessionibus; ibidemque amplif.

plissima illa, qua pollet, eruditione, ac profunda doctrina, acerrimoque iudicio, collectos ab se, perspectosque numos pulcherrimum in ordinem digessit. Viro huic non modo numos ipsos, benigne exhibitos, & suggesta identidem præclara monita; sed ipsam in Re Numaria Vetere institutionem me maximam partem debere, lubens merito profiteor.

Dissertationem Compendiariam de Utilitate Rei Numariæ Veteris, quæ primum Tentamen efficit, idcirco conscripseram; quod scirem esse homines, qui crederent: numerorum veterum cognitionem, ad eruditam oblectationem potius, quam ad insignem aliquam in Re Literaria utilitatem pertinere; de quibus tamen polliceri mihi vix poteram: fore aliquando, ut Eruditissimi SPANHEMII librum celeberrimum, sed prolixum, de Usu, ac Præstantia Numismatum Antiquorum conscriptum, studiose perlegerent, atque ita denique æquiores hac de re ferre sententiam discerent.

Novi vix quidquam, hic certe, prolatum fuit, quod quidem tale Lectori, in Antiquariorum Libris non-nihil versato, videri possit; Tironum quippe hæc sunt stimulo, & utilitati conscripta. Eadem fortassis Eruditis quoque haud ingrata propterea accident; quod in opella hac, uno velut obtutu, sistere sibi ob oculos, & revocare in memoriam ea possint, quorum, quia magno
la-

labore fuit comparata notitia, dulce est meminisse. Ple-
raque omnia, quibus hæc Dissertatio constat, fateor, me
Viris Doctissimis, ANTONIO AUGUSTINO,
NORISIO, SPANHEMIO, VAILLANTIO,
HARDUINO, JOBERTO in acceptis referre
oportere.

In hac altera editione, præter minora quædam ad-
ditamenta, Chronologica accessione hæc Dissertatio facta
est locupletior: Æras quippe prope omnes, quæ in Re-
gionum, & Urbium veteribus numis hæctenus lectæ, &
intellectæ sunt, ex NORISIO, VAILLANTIO,
HARDUINO, & numis nostris collectas, atque in-
ter se collatas, quam potui, commodissimo isthic com-
pendio proposui. Erunt fortasse, qui ad singula hujus
Dissertationis capita appositos numorum iconismos desi-
derent. Verum, quoniam bene multa suppleri ex utra-
que Appendicula possent, & extarent id genus iconismi
in aliorum libris; nolebam opellæ meæ pretium novum
numis non novis conciliare.

Tentamen alterum definitur Appendicula ad Nu-
mos Coloniarum Romanarum, a Cl. VAILLANTIO
editos. Appendiculæ hujus prior editio quinquaginta;
hæc nova, denis plures, Coloniarum numos exhibet:
quos inter sunt nonnulli egregia raritate pretiosi, & ma-
jore consideratione digni. Ejusmodi sunt: Neronis, cum

Octavia, Sinopenfis, alii ejusdem Urbis: **J**uliae Aquiliae .
bini: **C**ornelii Gallieni, & **C**laudii Gothici singuli **A**ntiocheni: **P**hilippi Patris **B**ostrenfis, in quo **Δ O Y C A P I A**. Gallieni Iconienfis, cujus urbis nulla apud **V A I L L A N T I U M** mentio: duo **V**iminacienses numi, averſae partis typis, haecenus non prolatis, & **D**acici totidem, ejuscemodi annorum notis inſignes. **M**aximini, & **M**aximi ſinguli **A**ntiocheni, alique, quorum raritatem, ac pretium **E**ruditus **L**ector agnoſcet.

Singulorum numorum utraque facies, æri incifa, ad-
jungitur: in quibus, aliisque numorum iconiſmis exhiben-
dis, fateor, plus fidei, ne quis in epigraphen, aut in fi-
guram error irreperet, qui **R**ei **A**ntiquariae obefſet, quam
elegantiae eſſe datum.

In tertio **T**entamine, quod eſt **A**ppendicula ad nu-
mos **A**uguſtorum, ab urbibus, **G**raece loquentibus, cu-
ſos, & a laudato **V A I L L A N T I O** vulgatos, plura
producuntur, e numis veteribus haecenus, quod ſciam,
non detecta. **A**ppendiculæ huic, quæ primum numis
quinquaginta ſupra ducentos conſtabat, ſatis amplæ inter-
ea temporis, ut pro unico, privatoque **C**imelio, opes ac-
ceſſere, quibus numiſmatum numerus, ſi **A**uſtarium,
ſub finem adjectum, computem, ultra tercentefimum,
ac

ac tricesimum excrevit. Singulorum iconismi, quos aliqua varietas distinguit, expositioni sunt præfixi.

Videor mihi e pretiosis hisce Antiquitatis reliquiis nonnulla eruisse, quæ ad Historiam, Chronologiam, Geographiam veterem, Mythologiam, totiusque Rei Numariæ Veteris cognitionem illustrandam, & provehendam aliquid momenti habeant. Ex his namque proferuntur Urbium Nomina, & Magistratus, Epochæ, & Situs, variorumque posticæ numorum partis Inscriptiones, & Figuræ: qualia apud VAILLANTIUM, & alios fortasse Antiquarios frustra quæras.

Ultimum denique Tentamen, nunc aliquot locis, & exemplis auctum, in Numos, Monetariorum Veterum culpa, vitiosos inquit: atque illa potissimum vitia expendit, quæ barbarum aliquid invehere in Rem Literariam possent.

Est vero hæc materia haud levis in Re Antiquaria, & Historica momenti; qua caveri possit: ne quæ sunt reapse vitia, & Monetariorum errata, assumantur in Historiæ, & Chronologiæ instaurandæ, refingendæque instrumenta. Neque Auctorem quenquam mihi quidem videre licuit, qui hac de re ex professo scripsisset; paucos, qui, carptim, & velut aliud agentes, de vitiosis ejusmodi veterum numis mentionem iniecissent.

Si

Si quando ab aliis Viris Doctissimis seorsum sentire me coëgit veritatis amor; id feci ea, qua me adversus tales Viros uti decuit, modestia, observantia, atque honorifica compellatione: quorum nempe ego Eruditionem, & illustria in Rem Literariam merita altum suspiciam.

Ego vero si quid peccavi, atque utinam raro! non animo malo, aut altercandi libidine (quæ duo a me procul arcere studeo) sed eruditionis, ac temporis defectu, benigne aut mone, aut indulge, Erudite Lector! ubi porro, quod non displiceat, quodque non utile ad Rem Literariam putes, isthic forte aliquantulum repereris; una mecum DEO Optimo Maximo, bonorum omnium Fonti, grates, laudesque persolve,
& Vale.

DIS-

DISSERTATIO DE UTILITATE REI NUMARIÆ VETERIS.

CAPUT I.

De Numorum Veterum Ordine, & Utilitate ad Historiam.

Umos veteres in quinque ordines dispescunt ^{Quinque} ^{Numorum} ^{ordines.} vetustatis periti. Primus Regum numos complectitur: Macedoniæ, Syriæ, Ægypti, Ponti, & aliorum. Alter Urbium, sive sui juris fuerint, sive Regibus, aut Augustis subiectæ. Tertius numismata exhibet,

quæ Consularia vocant; quod ea etiam tempora comprehendant, quibus Consules Rempublicam Romanam obtinebant. Rectius tamen hæc familiarum Romanarum dicas, ad quarum seriem illustrandam plurimum conferunt. Quarta classis ex Augustorum, Augustarum, Cæsarum, & qui illos affinitate, aut sanguine attingerent, numis conficitur. Quinta denique est Heroum, Heroïdum, Deorum, Dearumque, Conditorum urbis, atque aliorum, qui arte quapiam, aut meritis in patriam inclauerunt. Quanquam numi isti referri etiam ad Regum,

A

Ur-

Urbium, aut Augustorum ordinem possint; si alteram metalli faciem spectes. Utrumque enim signata sunt numismata; quorum facies *Adversa* ea dicitur, quæ caput, seu effigiem Regis, Augusti, Deive, aut illud denique ostendit, cujus seriem constituere tibi est in animo. Altera *Aversa* appellatur, in qua rerum, cum laude gestarum, atque alia sese symbola offerunt.

Metalli varietas.

Metalli genus quod attinet, numi Regum, Urbium, Deorum ænei sunt fere, aut argentei: ex auro paucos reperias, præterquam, qui ad Macedoniæ Reges pertinent, & nonnullos alios. Consulares argento plurimi nitent: auro effulgent pauciores: ære Asses, atque Assis partes rigent, & alii subinde, Monetariorum nominibus insignes. Augustorum numismata auri, argenti, æris vim immensam conficiunt. Supersunt etiam numi vilioris metalli, quos argenti pellicula, seu crusta tenuissima, artificum ingeniosa fraus obduxit; hos *Subaratos*, *Pelliculatos*, aut *Incrustatos* dicas. *Serratos* porro argenteos vocant, quorum omnis circum limbus quasi ferra incisus est, seu fraudis pelliculatorum detegendæ causa, seu potius ornatus; quando & æneos quosdam Syriacos simili incisura denticulatos tenemus. Rursum æneos alios argento tinxerunt duntaxat, *metallinas* nunc cum Italis nominant: id genus numi post Gallienum frequentes. Æris præterea flavescens alios, alios rubro, quo Cyprium æs solet, colore videas, mixti metalli alios, quod Corinthiaci æris genus quoddam videri posset. Olim demum e ferro, plumbo, corio, atque aliis e rebus monetas confectas legimus; earum tamen, si qua superat, rara avis est.

Moduli varietas.

Modulum, seu molem numorum si spectes, magni, mediocres, parvi secernuntur. Romanorum numi aurei, ac argentei parvi fere occurrunt: Græci, qui Regum, & Urbium sunt, magni etiam, & crassiusculi. Æneorum ex omni modulo copia est, quantam vix credas. Peculiaris

liaris item moduli, seu maxima numismata non pauca, Principum, ac eruditorum gazæ ostentant. Missilia hæc erant, non monetæ currentis genus: *Medaglioni* dicuntur Italis. Ex his ænea satis multa producuntur; minori numero aurea, & argentea itidem comparent: Regum tamen, ac Urbium ex argento satis frequentia sunt. Majorum numismatum genus aliud *contorniatos* compellant; quod eorum ora latior, tornatili velut limbo emineat, figuræ tamen mediæ humili sint coelatura. Tertio Augustorum sæculo, circa Gallieni tempora numorum decor, ac modulus cum Imperii majestate imminui cœpit; atque adeo numorum moles non ad superiorum sæculorum modulum exigenda, sed isti temporum iniquitati contemperanda est. De Ordine Numorum, in quem ob typum, materiam, & modulum digeruntur, ad præviam tironum notitiam tantum.

De Numorum veterum utilitate ad Historiam, dum hic universe aliqua perstringam, ea nolim, de solis omnino numis, aut de pauculis, atque obiter inspectis, a me dicta quisquam existimet. Mutuas enim sibi operas numi & Historiarum scriptores præstant. Deinde, quomodo in Physicis, & Mathematicis una, & altera observatio ad formandum continuo systema non est satis; ita numos complures, ac probatæ vetustatis curate contemplari, quin & numum sæpe e multis unum nosse necesse est, atque sic demum Historiæ suppetias venire. Anselmum Bandurium audiamus, virum ab Historiæ, & antiquitatis peritia celebrem. Ita habet *præfat. tom. I. numismat. Imperat. a Decio ad Palæol. Movebat scilicet* (ad eam numorum seriem colligendam) *quod plurima in horum Caesarum numis insignita erant, quorum ratio percipi non poterat, nisi inter se & cum Augustorum numis compararentur: veluti, quod in Constantii numis victoria Sarmatica commendaretur &c. quæ facile intelligebant, qui horum omnium numismata con-*

*Quomodo
numi pro-
sint Histo-
ria.*

treſtauerant; alii ne conjeſtura quidem conſequi poterant. Recto igitur numerorum veterum uſu, Hiſtoricos ſcriptores illuſtrari, conciliari, ſuppleri, atque emendari poſſe cōtendo.

*Compen-
ſantur nu-
mis Hiſto-
ricorum
deſectus.*

Spiffum illud FLAVII VOPISCI dictum eſt, *in Aureliano: Neminem ſcriptorum, quantum ad Hiſtoriam pertinet, non aliquid eſſe mentitum.* Aſt illud verum, ſed acerbum eſt: ſcriptores optimos magnam partem aut omnino non, aut mutilos, & lacunis intermiſſos ad nos perueniſſe; aliorum opera, ſcribarum mendis obſita, vix medicam manum admittere: hos oſcitantia, illos materiæ humilitate, alios privatis affectionibus labi potuiſſe; quin & ſæpe lapſos fuiſſe, in aperto eſt, qui tot inter ſe pugnancia adferant. Malo huic mederi in primis numi veteres poſſunt. Nam quod ad ubertatem, ac magnitudinem rerum bello, ac pace geſtarum ſpectat; in tot variorum numiſmatum acervis, quæ a tot Regibus, Urbibus, Populis, a gente Orbis Domina percuſſa ſint, ultra dubitare, nugari eſt. Auctoritas porro, ac veritas ea conſtat, cui nec oſcitantia, nec ignoratio, aut memoriæ lapſus offecerit. Signata quippe fuerant publica auctoritate, & Senatus Conſulto: ſignata eodem, quo res geſtæ ſunt, tempore: ſignata ſingulari cum induſtria, quam admirandus artificum labor plerumque ipſe teſtatam facit. Neque vero, privato affectu vitiatam hic geſtorum veritatem fuiſſe, credibile eſt; ne de tam recentis, publicique mendacii impudentia totus orbis rideret.

*Veterum
& recentiorum ſen-
ſus.*

Hæc talia cum ſecum reputaret R. P. JOANNES HARDUINUS S. J. *in Chronologia Vet. Teſt.* ita ſcribere non dubitavit: *Adjicimus ſubinde veteres numos, quorum teſtimonio aſſerri humanum certius nullum poteſt.* Idem veteribus ſenſus fuit. LIVIUS ipſe *Lib. 4. C. 20.* & POLYBIUS *L. 3. C. 5.* dubiis in rebus, ad antiquas inſcriptiones (quibus utique plenæ ſunt veterum mone tæ) ſe confugiſſe conſeſtantur. Numos vete-

veteres adhibuit *ARRIANUS in Periplo maris rubri*; ut verum erueret: utrum Barygasis ad Gangem usque Alexander M. penetrarit. Ita habet: Ἀφ' οὗ μέχρι νῦν ἐν βαρυγάσοις παλαιὰ προχωρεῖσι δραχμαί, γράμμασι ἑλληνικοῖς ἐγκεχαράγμεναι. Ἐπίσημα τῶν μετ' Ἀλέξανδρον βασιλευσόντων Ἀπολλοδότου, καὶ Μενάνδρου. *Ex quo, ad hæc usque tempora, in Barygasis antiquæ Drachmæ reperiuntur, Græcis insculpta literis, cum insignibus Apollodoti, & Menandri, qui post Alexandri obitum illic regnarunt.* Mitto jam veteres; quando nostra etiam ætate viri, primi in Historia Ecclesiastica nominis, non defuerunt, qui antiquis e numis lucem, ac pondus suis scriptis arcesserent. Prætereo nunc alios; satis meam in rem argumenti habent ea, quæ incomparabilis Cardinalis Baroni in Annalibus, & in criticis ad eosdem animadversionibus doctissimus Pagius Historiæ subsidia e numis veterum non parce petierunt. Quid emolumenti ad Historiam antiqua numismata conferre possint, aliquid hætenus universe indicatum est: deinceps quid ad Romanæ historiæ utilitatem proprie e numis proveniat, bina capita ostendent.

CAPUT II.

Numorum Consularium, seu Familiarum Romanarum, ad Romanam Historiam Utilitas.

Romana inter numismata vetustissima habemus ex ære, quod, Servio Tullio Rege, teste *PLINIO L. 33.* signari cœpit. *As* dicebatur libralis primum ex ære numus, cujus nota I vel cernitur: ea unam libram indicat. *As* duodecim uncias constabat; hinc *semis*, seu *semi-as*, sex uncias appendebat. *Triens* seu $\frac{3}{4}$ assis, numus erat quatuor unciarum: *Quadrans* vero seu $\frac{1}{4}$ assis, qui tres uncias æquaret; unde & *Teruncius* dictus est.

A 3

deni.

denique, numus, qui duas uncias seu $\frac{1}{2}$ assis valeret. Igitur trientis signum ●●●●, quadrantis ●●●, sextantis ●● prisco in ære positum videmus. Æneis hisce numis primum pecudum formæ impressæ sunt, bovis, ovis, equi, suis, & rotæ currus; quasi testarentur primas opes, & pecuniæ vim, pecora, & agrorum culturam fuisse. Bello primo Punico, propter inopiam, As ad sextantem imminutus est, seu qui duas tantum uncias penderet. Hannibalis porro tempore uncialis numus pro asse erat, mox lege Papiria semiunciales Asses facti. Plura HARDUINUS *de Re monet. Vet. Rom.* Comparet in his deinde monetis prora navis, qua Saturnus in Italiam vectus est, item Caput Jani geminum: de his vide OVIDIUM *1. Fast. V. 229.* &c. tum in veteribus aliis Herculis clava, & cæstus: alibi caput pileatum, aut Mercurii, aut Vindicii, qui Tarquinianam conjurationem detexit: alibi Delphinus Neptuno Sacer in ære exhibetur. Singularis vetustatis numum quinqueßem, seu quinque librarum, oblongum, & bovis figura insignitum protulit *illustr. SPANHEMIUS tom. 1. de præstantia & usu num. ant. dissert. 1.* quem ipse Parisiis in museo ad S. Genovesam vidisse se meminit.

*Argentæa
monetæ.*

Argentum Romæ signatum est quinque annis ante primum bellum Punicum Q. Ogulnio, & C. Fabio Consulibus anno V. C. 485. Fabii hujus numum Harduinus habuit ita inscriptum: C. FABI. C. F. EX A. PV. *Cajus Fabius Cai filius: ex argento publico.* Argentæi numi alii Denarii dicti; quod decem asses valerent: eorum nota X vel X decimum numerum denotat. Alii *Quinarii*, quia quinque assibus æstimati, litera Q, vel numerali nota V. signati sunt. *Sestertius*, quasi sesquitertius, numus dicitur, qui duos asses, cum semisse valet. Hinc ita notatur HS, vel HS vel IIS, id est: duo asses, & semis. Observatum illud est: cum sestertia neutro genere efferuntur, totidem millia indicari, quot numerus adjunctus mo.

monades continet; ut Quina sestertia, vel sestertium, valent 5000. sestertiorum. Dum vero numerus adverbio exprimitur; valet totidem centena millia. Sic decies sestertium, conficit summam decies centenorum millium sestertiorum; cujus rei exemplum in Augustorum numis afferetur. Reperiuntur etiam denarii notæ XVI. & quinararii VIII. qui tunc temporis totidem assibus, variato valore, mutati sunt.

Argentei numi primum capite galeato Romæ, aut Castore & Polluce in equis, stella utriusque pileo imminente, signati sunt; deinde bigis item, aut quadrigis: unde *bigati*, & *quadrigati* nominantur: *Victoriat*, quibus victoriæ simulacrum inesset; *Ratiti* vero appellati sunt, qui ratem præ se ferrent, quales etiam ænei Quadrantes, & Trientes visuntur. Subinde moneta argentea, pariterque aurea (quæ tertio decimo anno belli secundi Punici, qui fuit V. C. 547. percussa est) variarum rerum figuris, & Virorum illustrium nominibus, ac gestis signatæ fulserunt, præsertim inclinante Republica; quo tempore, & æneos complures Monetarii suis nominibus insignivere, addito muneris indicio III VIR. A. A. A. F. F. *Triumvir auro, argento, ære flando, feriundo*. Paucula hæc præmonitum isthic tironem oportuit; quæ tamen ipsa haud exiguum jam lumen ad Rei Romanæ notitiam affundunt.

Historiæ Romanæ, quæ ab exactis Regibus ad Augustos pertinet, inveniusta profecto sors est; quippe cujus scriptores fere non novimus, nisi aut deperditos, aut mutilos. Mœsti inspicimus Livii, ac Dionis hiatus: amissa, Attici, Hygini, Messalæ, Terentii Varronis, & commentariorum illorum, quorum Gellius L. 10. meminit, desideramus monumenta; quando horum ope illustrari, & ordinata magis serie texti Romana posset historia: tot familiæ, tot virorum nomina, & facta egregia ab oblivione vindicari: Fasti denique Romani in meliorem formam redigi.

Argenti & auri typus.

Historiographi numis suppleri debent.

digi. Dolorem hunc magnam partem numismata antiqua, quæ Familiarum Romanarum dicimus, mitigarunt; his enim multa virorum, ac familiarum nomina, gestos magistratus, & præclare patrata, memoriæ posterorum adserta, in acceptis referimus. De nominibus primum, tum de gestis magistratibus, denique de factis illustribus e numis aliqua perstringam.

*Nominum
Romanis
usitatorum
diviso,*

Tria fere Romanis, nobili genere oriundis, fuisse nomina constat. Primum *Prænomen*, quod habet quiddam affine illi, quod nos cum sacro Baptismate sortimur. Alterum *nomen* proprie dictum, quod gentem, seu familiam notat. Tertium *cognomen*, aut *agnomen*, quod variis ex eventibus, causisque desumptum plures ejusdem familiæ, eodem etiam prænomine usos, discerneret.

*Prænomi-
na.*

Prænomina cum alia multa e numis Familiarum condiscimus, tum illa, quæ familiis nonnullis erant propria; atque adeo, ad ipsa eruenda nomina, facem præferre possunt; quandoquidem nec omnia tria nomina, nec eo, quomodo diximus, ordine in numis, librisque perpetuo comparent. Itaque e numis constat: gentem *Domitiam* *Ænobarborum* sola prænomina CN. aut L. *Cnei*. aut *Lucii* usurpasse: *Aquiliam*, seu *Aciliam* pronomine *AV* *Manii* gavissam esse: *Sulpitiam*, SER. *Servii*: *Claudiam*, seu *Clodiam* AP. *Appii*: *Æmiliam* gentem MAM. *Mamerci* prænomen amasse; quod postremum etiam nominis loco deinde positum fuisse *Æmiliorum* numi ostendunt. Prænomen N. *Numerius* *Fabiæ* genti familiare fuit, cujus e numo ita inscripto: N. FABI. PICTOR. *Numerius Fabius Pictor*. *LIVII* editiones L. 37. c. 47. & 50. corrigendas esse monuit *Spanhemius*; ubi habetur, Q. *Fabius Pictor*, nam in antiquioribus exemplaribus, loco Q. legebatur M.; sed enim N. *Numerium* & non *Quintum* vel *Marcum* scribi oportere numus evincit; cum alium hoc tempore *Fabium Pictorem* fingere non liceat. Id etiam numi nos monent:

ca.

eadem prænomena non raro ad filios, & nepotes transisse: uti L. CAECILIUS. L. F. L. N. *Lucius Cæcilius Lucii filius, Lucii nepos.* AP. CLAUDIUS. AP. F. AP. N. Aliaque his similia.

Cognomina, ignota fere ante hac, ad quam familiam *Cognomen.* pertineant, numismata rursus commonstrant. Ita in Accoleja Familia Cognomen LARISCOLVS, in Canidia CRASSVS, in Confidia PAETVS, detecta sunt &c. Sola etiam Cognomina nonnunquam in numis exprimuntur; ac tum ex aliis, ubi Familiæ nomen additur, dignoscuntur: ita TVRDVS ad Papiriam, BURSIO ad Juliam, ACISCVLVS ad Valeriam gentem spectare animadversum est. Ipso etiam symbolo cognomina nonnunquam indicantur: ita: Q. VOCONIVS. VITVLVS. cum vituli imagine; Valeriæ gentis, modo relatæ, inscriptio ACISCVLVS, cum acisculo comparet, quod est latomorum instrumentum, malleo simile. Ita Q. Pomponius Musa, Musam in numo exhibet: P. Accolejus Lariscolus, Phærontis sorores, in larices conversas: Publicius Malleolus, malleum: L. Lucretius Trio, Septem stellas, Triones dictas: Furius Crassipes, pedem: Scarpus manum, quæ Græcis *πάρος*: Florus florem: Acilius, Salutis simulacrum; quod *Acilius* ab *αἰσίου*, vel *αἰσίου* derivatum fuisse crederetur. Offerunt sese etiam bina Cognomina absque nomine, cum Prænomine tamen; ut Q. METEL. MACEDONIC. *Quintus Metellus Macedonicus*, qui fuit de gente Cæcilia: L. PISO. FRVGI. de Calpurnia; atque alia similia. Id quidem eo factum, quod in eadem gente, quæ fecunditate accresceret, Cognomina varia, novas stirpes subnatas discernebant, atque ita, quæ Cognomina antea essent, in Nomina jam assumerentur. Talia in numismatis observantur ex Æmilia gente, PAVLLVS. LEPIDVS. REGILLVS. SCAVRVS. BVCA. e Sempronia, GRACCVS. e Claudia, NERO. PVLCHER. MARCELLVS.

LVS. e Cornelia, COSSVS. LENTVLVS. SVLLA. CETHEGVS. SCIPIO. &c. qui Scipiones e suis cognominibus honorum, aliisve, novas rursus stirpes suffecere: AFRICANORVM. ASIAGENVM. HISPALORVM. NASICARVM. SERAPIONVM.

Idem etiam vocabulum alterius familiæ quandoque cognomen, alterius prænomen legitur. L. ÆMIL. M. F. PAVLLVS. *Lucius Æmilius Marci filius, Paullus.* Hic Paullus, Æmiliæ cognomen est. In alio PAVLLVS. LEPIDVS. Hic Paullus prænominis loco est. Tum hæc etiam: PRIMVS. SECVND. TERTIVS. QVARTVS. QVINTVS. D. DECIMVS. prænominum alias, alias cognominum vicem subeunt. Dum vero e sua, in aliam familiam quis adlectus est, nomen veteris familiæ suæ, ex qua adoptatus est, tanquam cognomen adjungebat, mutata fere terminatione ex *us* in *ianus*; Nomen vero familiæ, in quam adoptabatur, Nominis proprii loco ponebat. Ita e numis etiam, quam quis in familiam, & ex qua adlectus sit, patescit; qui id genus vocabula integre etiam scripta referunt: A. LICINIVS. NERVA. SILIANVS. e Silia gente in Liciniam: CN. LENTVLVS. CLODIANVS. e Clodia in Corneliam Lentulorum adoptatus esse noscitur. Vide etiam DIONEM L. 46.

*Nomina
propria.*

Nomina porro, seu propria gentium, aut familiarum vocabula non modo plurima e numis suppetunt; sed, quod caput est, illa etiam, de quibus altum apud historicos silentium: & item illa, quæ, effigie addita, gentis originem produnt. In unica Fulvii Ursini numorum Consularium collectione Familiæ Romanæ, quas in scriptoribus frustra quæras, detectæ sunt: Cipia, Crepusia, Durmia, Fabrinia, Sepulia. Patinus deinde Minciam, ac Trebaniam memoriæ posterorum e numis restituit. Vaillantius e Coloniarum numis Alitiam, Aliariam, Alusitiam, Braggiam, Lurinam, atque alias protulit. De Vatronia familia

milia, nostro in numo reperta, in Appendicula dicetur. Mitto quas antiquarii præterea, pene jam intermortuas, in lucem historiæ e præfco ære protraxerant; uti Accolejam, Calvisiam, Cordiam, Egnatulejam, Moeniam, Pinniam, atque alias. Originem autem gentis, quo pacto numorum effigies aperiant, e paucis conjice. In Pomponiæ gentis numis, Caput, & nomen NVMAE. POM-
PILI. legitur; nam teste PLUTARCHO in *Numa*, a Pomponio, Numæ filio, ea gens descendit. Ita in Tulliæ gentis numismate, SERVIVS. Tullius; in Marciæ, ANCVS Mar-
cius, visuntur. Juliæ gentis moneta, Veneris, & item Æneæ, patrem tollentis, imagines exhibet, cujus filius Julius posteris nomen dedit. Præfcorum vero Regum, aut Consulum capita hisce in numis expressa tiro cum viderit; caveat, eorundem tempore cufos ne credat: id feri nepotes pietatis, & memoriæ causa faciundum curaverunt.

Tandem e nominibus eluctamur. At enim, quando in eo pars Historiæ magna fita est: nosse, quinam, quo nomine, & quanam e gente fuerint, quorum præclare gesta enarrantur; temporis in nomina impenfî minime poenitet. Ad gestos magistratus gradum facio, quorum adeo longus ordo produci e numis posset; ut altero libello opus effet, fî, quod quique, aut qua ex Familia, munus publicum administrarint, afferre vel præcipuos vellem. Brevitati cum studeam, enumerabo duntaxat magistratum nomina; quæ tamen in numis, fuis etiam honorum insignibus, armis, vestitu, præmiis, aut aliis denique symbolis egregie illustrantur. Objiciunt igitur hic sese Religionum antiftites: PONTIFEX. MAXIMVS. AVGVR. cum suo lituo, qui baculus est, superne recurvus. QVINDECIMVIR. SACRIS. FACIVNDIS. FLAMEN. MARTIALIS. & QVIRINALIS. SEPTEMVIR. EPVLONVM, de quo alibi. Rursus Reipublicæ ordinarii Rectores intra urbem: CONSVL. cum lictorum fascigerorum,

rorum, aut solis fascium iconibus. CENSOR. cum adducto ante tribunal equo. PRAETOR. AEDILIS. CVRVLIS. suis etiam ille fascibus, hic Sella Curuli insignes. Tum minores alii magistratus: AEDILIS. PLEBIS. QVAESTOR. VRBANVS. PRAEFECTVS. VRBIS. TRIVMVIR. & QVATVORVIR. A. A. A. F. F. PROTRIVMVIR. CVRATOR. DENARIORVM. FLANDORVM. Iterum magistratus extra Ordinem constituti: DICTATOR. TRIVMVIR. REIPVBLICAE CONSTITVENDAE. & AD. FRVMENTVM. EMVNDVM. Denique extra Urbem magistratus leguntur: IMPERATOR. PROCONSVL. PROPRAETOR. LEGATVS. AVGVSTI. LEGATVS. PROPRAETORE. QVAESTOR. PROCONSVL. PROQVAESTOR. TRIBVNVS. MILITVM. PRAEFECTVS. CLASIS. ET. ORAE. MARITIMAE. TRIVMVIR. Coloniae deducendae, aut reficiendis Sacris aedibus. DVVMVIR. QVINQVENNALIS. qui Duumviri Censorum munere in Coloniis fungebantur.

Numi Historici.

Verum non Magistratus tantum, alia etiam praecclare gesta numi Familiarum suppeditant, quorum pauca quaedam hic exempla adducam. Extat Aemiliae gentis numisma, in quo virilis persona flectit genu, dextra oleæ ramum porrigit, sinistra frænum adstantis cameli moderatur. Inscriptio: M. SCAVR. AED. CVR. EX. S. C. *Marcus Scaurus Aedilis Curulis, ex Senatus Consulto.* Infra: REX. ARETAS. Scaurus nempe indicatur recepisse in fidem Populi Romani supplicem Aretam, Regem Arabiæ, cujus symbolum camelus est. Simili plane cum typo in alio numo occurrit BACCHIVS. IVDAEVVS. Arabiæ item Regulus, aut Judææ Ethnarcha, de quo silent historici: nomen illius, cui se supplex Bacchius submiserat; altera ex parte legitur: A. PLAVTIVS. AED. CVR. S. C. *Aulus Plautius Aedilis Curulis, Senatus Consulto.* Cornelii Sullæ numus, eundem in folio sedentem exhibet, pone Re-

Reges Numidiæ, & Mauritaniæ genua flectunt, nempe Bocchus, & Jugurtha; epigraphe: FELIX. quod cognomen ab Sulla assumptum esse, etiam veteres inscriptiones testantur. Aliud numisma nos intueri fingamus, in quo Victoria quadrigam urgens invehitur, quæ victoria fuerit, inscriptio clare docet: P. HVPSAEVS. AED. CVR. C. HVPSAE. COS. PREIVER. CAPTV. *Publius Hupsæus Aedilis Curulis, Cajo Hupsæo Consule Privernum Captum.* In Æmiliæ rursum gentis numo tres vincti propter tropæum adstant, ad quod vir togatus dextram extendit; inscriptio. PAVLLVS. TER. in alio simili L. PAVLLVS. Nempe Perseum Macedoniæ Regem cum duobus filiis ab Æmilio Paulo in triumphum abductos, atque ter triumphatum esse, numus ostendit; unde & Paulo huic Macedonici nomen accessit. Denique in Marci Lepidi numo, ipse repræsentatur, coronam imponens Ptolemæo Regi Ægypti, qui sceptrum cum insidente aquila gestat; epigraphe: TVTOR. REGIS. M. LEPIDVS. PONT. MAX. S. C. *Tutor Regis Marcus Lepidus, Pontifex Maximus, Senatus Consulto.*

Pauca hæc exempla, e nominibus familiarum, Magistratibus, aliisque gestis delibata indicium haud leve faciunt, quantum juvari Historia, ac Fasti Romani ex omni coævorum numismatum copia possint. Certe felix ille rerum Italicarum investigator Carolus Sigonius, & Onuphrius Panvinus, Fastorum veluti Pater, diserte professi sunt: ille Denariorum, iste omnis generis numorum ope, se plurimum profecisse. Iisdem usi sunt mediis, qui præterea ad Fastos, ac Historiam Romanam perpoliendos manus admoverunt: Hubertus Goltzius, Stephanus Vinandus Pighius, Eminentiss. Norisius in emendationibus ad Fastos, & in Epistola Consulari. Atque id causæ erat viris eruditissimis cur tanto studio numos familiarum conquirent, ac eruditis animadversionibus ornatos, cum

*Numorum
familia-
rum colle-
ctores &
interpretes.*

literato orbe communicarent. Ingenti Historiæ emolumento Fulvii Ursini, Patini, Gorlæi, & Vaillantii Collectiones in lucem prodire, Doctissimi Havercampii curis aliquantum auctæ. Neque defuere alii viri doctissimi, qui suam egregie symbolam huc conferrent: Antonius Augustinus, Spanhemius, Begerus, & nuper Liebeus in Gotha Numaria. Quid si Morellii collectionem integram mors viri solertissimi nobis non eripuisset? Quid si Christoph. Adamus Rupertus perficere potuisset opus, de cujus molitione ita ad Reinesium scripserat? *Et quantus numismatum numerus est, quæ nec ipsi (Fulvio Ursino) nec aliis tentata, spem certam mihi faciunt fore, ut in istis utiliter laborem, & in multis cibum sumam minime præmansum.* Nova nempe subsidia e numis adhuc Historia præstolatur, quorum ope illustratam eam esse, auctamque tum hæcenus vidimus, tum ex Augustorum numis luculentius comprobabitur.

CAPUT III.

Ad Historiam Augustorum, eorundem numismata quid faciant?

*Historia
Augusto-
rum numis
adjuvanda.*

Consularia numismata numero perinde, atque typorum varietate, & maiestate quadam longe inferiora sunt iis, quæ ad Augustorum seriem referuntur; adque idcirco Historiæ Augustæ uberior itidem isthinc utilitas provenit. Sane tot Orbis Dominatorum non jam sola nomina, titulosque, sed expressos ad vivum vultus, sed consignata gesta, honorum insignia, aliaque monumenta coram oculis usurpare; quantum jam sola hæc res ad figendam tot personarum, ac rerum illustrium memoriam habet momenti? Deinde recte coordinatam, & absolutam Augustorum, Augustarum, Cæsarum, atque his affi-

affinium seriem, historicorum veterum nemo est, qui æque præstare, ac veterum numismata, argentea præsertim, possint. Atque de illa quidem temporum conditione, qua sub tertii Augustorum sæculi medium Romana se haberet Historia, ita questus est R. P. BANDURIUS *loco supra citato*: *Sed cum plurima complectatur pene supra veri fidem, tum etiam destituta est historicis, aut scriptores plane nugaces, & imperitos nata est, ex quibus nihil fere extundi potest, quo stirpium series illustretur, demonstreturve temporum ratio. Hoc incommodo maxime laborat Deciorum historia. Quæ Trajani Decii uxor fuerit, diu addubitatum est, nunc constat (e Græcis numis, qui Herenniam cum Decio exhibent) Herenniam Etruscillam fuisse, ex eoque matrimonio natum Herennium Etruscum.* Verum aliorum etiam temporum historicam seriem ex Augustorum prisco ære integrari posse, manifestius ut constet; argumenti loco quorundam nomina hic recensebo, quorum notitia veteribus numis, non historiographis debetur.

Vespasiani Aug. filius ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ. ΝΕΩΤΕΡΟΣ. *Ves- Series Au-
spasianus Junior e Smyrnæorum numismate ab Harduino gustorum,
prolatus est. Marcianam Trajani Sororem, ejusque filiam numerum
fuisse Matidiam, e numis, ac marmoribus innotuit. ope expleta.* Antonino Pio binos filios tribuunt historici; sed quinam illi? alterum quidem numisma græcum nominat, in quo legitur: Μ. ΓΑΛΕΡΙΟΣ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΑΝΤΩΝ. ΤΙΟΣ. *Marcus Galerius Antoninus, Imperatoris Antonini filius.* Sallustiam Barbiā Orbianā Severi Alexandri uxorem fuisse, e similibus monumentis ostendit Vaillantius. Tranquillinā Gordiani Pii uxorem, *Furiā Sabiniam* compellatam esse: Hostilianum, hæc etiam habuisse nomina: *Cajus, Valens, Messius, Quintus*, e numis patuit; quorum ope itidem Decii filium fuisse Hostilianum, & cum Herennio fratre Cæsaris, ac Principis Juventutis titulo gavisum

visum esse, Bandurius demonstrare contendit. Gnea Cornelia Supera, non nisi e numis nota, a Vaillantio, & Comite Mediobarbo Valeriani junioris conjux declarata est; Posthumi vero, Junia Donata a Chifletio. Domitium Domitianum, quem ZOSIMUS L. I. refert, in suspensionem rerum novarum cum aliis duobus ducibus Epitimio, & Urbano venisse, ac statim poenas dedisse; numismata Augustum, & anno amplius imperium tenuisse, Patino, aliisque vadibus asserunt. Eadem instrumenta Marinianam Licinii Valeriani: Severinam Aureliani uxorem prodiderunt. Nimius ne sim, prætereo, quæ de Pacatiano Tyranno, de Severiano, Valerii Severi filio, de pluribus Constantinis, & Constantiis, de Constante Juniore, atque de Magnia Urbica, e numis antiquarii erudite eruerunt, aut probabili conjectura assecuti sunt.

*De adversa
facie nu-
morum
Augusti.*

Jam vero ad penitiorem Historiæ Augustæ notitiam, alia quædam, ex adversa, aversaque numorum parte decerpemus, quæ aut scitu magis necessaria, aut illustria occurrunt. Adversa igitur numorum istorum facies, Augustorum, Augustarum, Cæsarum, ac Tyrannorum caput, nomina, titulosque præ se fert, titulo etiam in alteram nonnunquam partem excurrente. Nomina, quod attinet, nolo hic eorum Syllabum texere, qui prolixus nimium foret. Si rem compendio vis, GOLTZII *Thesaurum Rei Antiquariæ* consule. Ipsos etiam e numis expressos vultus, & brevem vitæ notitiam si præter nomina cupis, LAURENTII PATAROL præclarum opusculum adhibe, quod inscribitur: *Series Augustorum, Augustarum, Cæsarum, & Tyrannorum omnium &c.* Quod si præterea numorum latinorum (nam Græcos Vaillantius dederat) Augustam seriem, ordine chronologico digestam, quis petat; Comitæ Mediobarbi opus, a Doctissimo Argelato auctum, & emendatum comparet. Raritatem porro docet Vaillantius

lantius in libro, cui titulus: *Numismata Imperatorum Romanorum praestantiora.*

Tum ea, quæ de nominibus Romanorum in numis Familiarum dicta sunt, huc etiam lumen aliquod adferre possunt. Id tamen hic monendus est tiro: quorundam Augustorum nomina, qualia vulgo circumferuntur, in veteri metallo nuspiam deprehendi. Ita nunquam Caligula, sed Cajus: nunquam Caracalla, aut Heliogabalus, seu rectius Elagabalus; sed uterque: Marcus Aurelius Antoninus legitur. Nam altera illa, agnomina erant potius, quæ numorum majestas respuebat.

Ad Honorum titulos me converto, quorum præcipuos, qui in numis Augustorum reperiuntur, ipsorum fere numorum ope exponam; quandoquidem magnam Historiæ Augustæ, & Politici status partem horum cognitione illustrari existimo.

IMP. *Imperator* in græcis ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. Titulum ^{De Titulis Augustorum &c.} hunc triplici notione sumptum esse, numi etiam palam faciunt. Primo, cum quis belli gerendi Dux a Senatu renunciatus est semel, aut sæpius; uti in familiarum numis legere est: ANTON. IMP. *Antonius Imperator.* SVLLA. IMPER. ITERVM. &c. ubi ipsa vox: ITERVM denotat, Imperium semel collatum abrogari, atque aliud conferri e Senatus arbitrio, dum Respublica valebat, potuisse. Deinde Imperatoris nomen, prænominis loco ab Augustis assumptum, perpetuum imperium significat; uti frequentissime legere est: IMP. CAES. *Imperator Caesar* &c. & quidem sine ullo ITERVM, aut TERTIVM, quod perpetuitas has innovationes non recipit. Tertio cum Imperator præter prænominis locum etiam ad cognomina Augustorum adjungitur, uti: IMP. CAES. DIVI. F. AVGVSTVS. IMP. XXI. *Imperator Caesar, Divi filius, Augustus, Imperator vicesimum primum.* tum fere, addito etiam numero, denotat, quoties Augustus ille post victoriam ob-

tentam a militibus Imperator acclamatus, & salutatus sit. Id quod declarat numerum talium typus aversus, ubi militum gestientium figuræ, adstante Augusto, exhibentur; tum comprobatur numerus ipse ad IMP. adjectus: qui, cum etiam bellorum gestorum, ac relatarum victoriarum quandoque numerum excedat, ad acclamationes istas referendus est. Ita in Valentiniani Tertii, itidem in Theodosii numo legitur: IMPER. XXXXII. *Imperator quadragesimum secundum* acclamatus.

CAES. vel C. *Cæsar*. KAIZAP. Ita ab Julio Cæsare (nam Juliæ gentis vetus id cognomen erat) dici deinceps Augusti omnes voluerunt, etiam qui post Neronem ad alias familias pertingerent. In Augustorum numis plerumque nomini proprio præponitur IMP. CAES. aliquando vero jungitur: CAES. AVG. Nomen Cæsaris item gerunt Augustorum Filii, Nepotes, Adoptati, & in Collegas designati, sed præpositum nomini; uti GERMANICVS. CAESAR. qui erat Tiberii Augusti ex fratre Druso nepos, & a Tiberio adoptatus. Q HER. ETR. MES. DECIVS. NOB. C. *Quintus Herennius Etruscus Messius Decius Nobilis Cæsar*. Decii Augusti filius &c. Titulus hic NOB. C. vel N. C. *nobilis*, vel *nobilissimus Cæsar*, a Philippo Juniore coëptus, tertio, & quarto sæculo frequens occurrit. Cæsares, qui Augusti non essent, nudo capite in numis fere exprimuntur: Augusti lauro, aut corona radiata redimiti fere videntur. Primorum tamen Augustorum quidam, ut Octavianus Augustus, Tiberius, Otho, Hadrianus, & alii, capite nudo, aut, cum solo Cæsaris titulo, laureati comparent. Notto cognominis hujus CAESAR. aut ab aliquo ex matris utero cæso, aut a cæsarie repetenda est, aut ab Elephante per quemdam Juliorum occiso, tempore belli primi Punici. Numum affert ANTONIUS AUGUSTINUS *Dial. 3.* in quo Elephas anguem calcans, infra: CAESAR. quod vocabulum Punice ajunt elephantem significare.

TRIB.

. TRIB. POT. vel TR. POT. vel T. P. Tribunitia Potestate ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ. Ea potestas, cum sacrosancta haberetur, & legibus intercedendi jus daret, nunquam ab Augustis dimissa est. Attamen ut libertatis speciem omnem ne tollerent, eam quotannis sibi innotabant; hinc crescentes Tribunitiæ Potestatis numeros, singulis imperii annis, numi exhibent. Collegam quoque Tribunitiæ Potestatis cum fere tantum sustinebant, quem sibi successorem designabant. Sic in Tiberii numo TRIB. POT. XXXIX. legitur, cum tamen ipse annis non amplius viginti tribus rerum potitus fuerit. Nempe ab Octaviano Augusto jam antea in Collegam TRIB. POT. assumptus est. Quod & Hadriani numus apud Vaillantium representat, in quo Trajanus, & Hadrianus dextræ jungunt, cum epigraphe: TRIBVNITIA. POTESAS. & in alterius simili typo. ADOPTIO. Unde a Trajano adoptatus, ac in consortium potestatis hujus adscitus Hadrianus colligitur. Titulus TRIB. POT. post Gallienum vix in numis amplius usurpatus est; atque in Constantino M. eundem expirasse putat Lipsius *de Mag. Vet. Pop. Rom. C. 15.*

COS. *Consul.* ΤΗΑΤΟΣ. vel ΟΤΗΑΤΟΣ. Notissimum hunc, & inter ordinarios magistratus supremum, Augusti continuum non gessere; quippe qui aliunde summam auctoritatem satis firmatam haberent. Numismata id etiam docent, in quibus nonnunquam idem gesti Consulatus numerus, cum accrescentibus usque Tribunitiæ Potestatis numeris adnotatur. Nam gesti Consulatus numerum tandem eundem, cum crescente singulis annis Trib. Pot. numero, adscribebant, donec rursus Consules fierent; quasi dicas: *Consul secundum, vel tertium &c. emeritus*; quod utique pluribus annis convenire potest. Ita exempli causa in Septimii Severi numis COS. III. *Consul tertium* conjungitur cum TRIB. POT. X. usque ad TR. POT. XVIII.

quod manifestat: eum interea temporis consulatu abstinuisse. Præterea cum consulatum Kalendis Januariis adire moris fuerit, Trib. Potestatem vero eo anni tempore sibi Principes innovarent, quo eam primum sumpsissent; potuit etiam hac de causa idem annus consulatus cum Trib. Potestatis diversis duobus conjungi.

PONT. MAX. vel P. M. *Pontifex Maximus*. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. ΜΕΓΑΣ. vel ΜΕΓΙΣΤΟΣ. Religiosi hujus muneris erat, leges scriptas interpretari, ac cerimonias, & Sacra quæque supremo cum arbitrio moderari. Hunc magni momenti honorem, perpetuum retinuisse Augustos numismata etiam comprobant, in quibus PONT. MAX. titulus sine ullo iterationis numero consignatur. Sub tertii sæculi finem haud ita sæpe in ære adnotatus observatur; minime vero in Christianorum Cæsarum numis, qui eum detestabant: uti peculiariter de Gratiano Aug. narrat ZOSIMUS L. 4.

P. P. *Pater Patriæ* ΠΑΤΗΡ. ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Titulo hoc se ornatum esse M. Tullius magnifice deprædicat. Eodem Julius Cæsar, ac post eum Augustus, tum reliqui in Imperio Successores ab Senatu compellati sunt. Ingentem hunc honorem, cui tamen nulla propria potestas adnexa erat, Tiberius initio pertinaciter recusavit, quod & numi commonstrant, qui eo titulo carent. Nero etiam primum abnuit, juvenilem ætatem causatus: mox tamen recepit, Suetonio teste. Vespasianum sero, Trajanum etiam invitum hunc titulum acceptasse, Suetonius, & Plinius in Panegyrico memorant. Sed numi hos redarguunt, qui Augustos illos primo, aut altero Imperii anno Patris Patriæ nomine insignes proponunt. Jam vero P. P. A. inferioribus sæculis legenda esse: *Perpetuus Augustus*, vel *Pius Perpetuus Augustus*, historicorum & veterum inscriptionum ope convenit.

PIVS. FEL. AVG. vel P. F. A. Pius, Felix, Augustus. ΕΤΣΕΒΗΣ. ΕΤΤΥΧΗΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. PIVS in
nu-

numis Cæcilius Metellus, & Pompejus MAGNVS. PIVS. legitur. In Augustorum ære primum Antoninus PIVS appellatur; dein alii frequenter hoc cognomine usi sunt; quod utrum gentile nomen, an laudis titulus sit, variant sententiæ. FELIX. Sulla nominatus est, uti de ejus numo meminimus. Commodus Imperator, occiso Perenne, ut refert LAMPRIDIUS *in Com. C. 8.* ab Senatu Felix appellatus est; atque in ejusdem numis hic titulus primum, dein & in aliis Augustorum monetis legitur.

AVG. vel AV. vel A. *Augustus* ΣΕΒΑΣΤΟΣ. vel ΑΤΤΟΥΣΤΟΣ. Commune hoc eorum cognomen esse novimus, qui post Octavianum Romæ principatum tenuere. Augusta vocabantur, teste OVIDIO 1. *Fast.* sacra quæque, & templa rite consecrata; hinc Augustos Sacros, & quasi viva templa dixeris. Titulus hic ab Octaviano primum, Romuli loco (quod nomen ei a Senatu offerebatur) susceptus, in reliquos manavit. Duos Augustos Collegas græci, ac latini numi primos sistunt M. Aurelium Antoninum, & L. Verum. Nam isthic utriusque Augusti aut caput, aut personas integras, additis etiam nominibus, ac titulis expressas, videre est. Augustorum denique Uxores, Matres, Sorores, ac Affines mulieres, Augustas etiam dictas esse e numis Marcianæ, Matidiæ, Juliæ Mamææ, atque uxorum copiosissimis aliis liquet.

AVG. etiam *Augur* legitur, sed raro. Id munus, ut in superstitioso populo, magni nominis fuisse Antonii numisma comprobatur, in quo ipse jam IIIVIR. R. P. C. *Triumvir Rei Publicæ constituendæ*, tamen Auguris titulum fert; quin & in Julii Cæsaris jam consecrati numo lituus, Auguris ad auguria instituenda instrumentum, consignatus cernitur. In Augustorum ære signato Auguris nomen vix deprehendes, præterquam in Vespasiani, AVGV. TRI. POT. & in græcis Titi, ac Domitiani ΟΙΩΝΙΣΤΗΣ. *Augur* legitur.

CENS. vel **CE.** *Censor.* **ΤΕΙΜΗΤΗΣ.** Magistratum hunc fastigium quoddam honorum Plutarchus nominat; nam censor, supremus vitæ, ac facultatum, cum ingenti potestate, inspector erat. Censoriam Potestatem quidem Augustus, & ejus in Imperio successores suscepere; Censoris titulum tamen non nisi Vespasianus, ejusque filii Titus, ac Domitianus in veteri metallo usurpasse animadvertuntur. Verum in specioso illo libertatis ludo Censoris personam sustinere alios etiam Augusti sinebant. Extat numisma L. Vitellii, qui erat Pater A. Vitellii, postea Augusti; in hoc caput laureatum Claudii Aug. refertur cum epigraphe: L. VITELLIVS. COS. III. CENS. S. C. *Lucius Vitellius, Consul tertium, Censor, Senatus Consulto.*

PROCOS. *Proconsul.* Id nomen olim summam belli potestatem, extra urbem, pro Consule administratam, notabat. Octavianus Aug. & successores, etsi re ipsa Proconsulis potestatem haberent, teste **DIONE L. 58.**, aut Filiis, Collegisve Proconsulatum darent; is titulus tamen in Diocletiani numismate, nec ante comparet. Aliter **ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ.** *Proconsul* Magistratum Provinciæ Proconsularis indicat, de quo alibi.

D. N. *Dominus noster.* Hic titulus circa Diocletiani tempora invaluit, uti e numis colligitur. Eundem Octavianus Aug. detestatus est; Cajus vero, & Domitianus ambivere quidem Domini appellationem; sed numis committere non sunt ausi. In Antiocheno Getæ numismate apud Vaillantium primum occurrit hic titulus: **VICT. D. D. N. N.** *Victoria Dominorum nostrorum.* videlicet Getæ, & Antonini Caracallæ. Dei denique titulum, cum illo *Domini* conjunctum (ut nunc Græcorum levitati suum **ΘΕΟΣ,** & **ΗΡΩΣ** conniveam) Aureliani, & Cari numis adulatio inscripsit: **DEO. ET. DOMINO. NATO. AVRELIANO.** in altero: **DEO. ET. DOMINO. CARO.** quas appellationes viventibus adhuc datas fuisse putat Spanhemius.
De

De DIVI. ΘΕΙΟΥ. titulo, post mortem dato, deque Apo-
theosi Augustorum alibi mentio fiet.

PRINC. IVVENT. *Princeps Juventutis*. Antiquum
id, ac præcipuum Romanæ pueritiæ decus erat, quo or-
nabatur is, qui Trojam ludentibus nobilissimis pueris præ-
erat. Is ludus ab ipso Ænea institutus, uti VIRG. *L. 5. Æn.*
memorat, diutissime ab Romanis conservatus fuit. Au-
gusti deinde filios, ac nepotes eo titulo cohonestarunt,
quod ex istorum numis in promptu est: qui una decla-
rant, eos ludos equestres fuisse; quoniam equestri statua
plerumque Principes Juventutis effinguntur, uti: NERO.
ET. DRVSVS. TITVS. DOMITIANVS. GETA. & alii.
Quamquam aliquoties etiam inter militaria signa stantes
exhibeantur, ut: COMMODVS. PHILIPPVVS. VALE-
RIANVS.

Cognomina honorum alia demum numaria penus ^{Tituli a} ^{devictis} ^{gentibus.}
subministrat, quæ cum totidem devictas gentes prædi-
cent; historicam utilitatem per se ipsa eloquuntur. Hæc
fere occurrunt: GERM. *Germanicus*, SARM. *Sarmaticus*,
BRIT. *Britannicus*, DAC. *Dacicus*, ADIAB. *Adiabenicus*,
ARM. *Armeniacus*. PERSICVS. GOTHICVS. nonnun-
quam adjecto: *Maximus*, ut PARTH. MAX. *Parthicus*
Maximus. Peculiaria illa sunt, in græco, atque latino
Volusiani numismate: IMP. C. C. VA. F. GAL. VEND.
VOLVSIANO AVG. *Imperatori Casari Cajo, Vandalico,*
Finnico, Galendico, Vendenico Volusiano Augusto. Hic no-
mina populorum indicantur, Sarmatiam incolentium; con-
tra quos expeditionem sub Gallo, & Volusiano susceptam
esse e ZOSIMO *L. 1.* colligitur. Illustrat & hic numus Pro-
LEMÆUM *L. 3. C. 7.* ubi similes Sarmatiæ populos enumerat.

Jam titulorum satias tironem ceperit. Vertamus
igitur numos, & quid ex averfa horum parte ad Histo-
riam Augustam proveniat, tantisper indagemus. Verum ^{Pars aver-} ^{sa nume-} ^{rum Aug.} ^{quanta bi-} ^{storia sub-} ^{ministrat.}
id mihi etiam hic dolet, ob tantam materiæ ubertatem
omit-

omittenda plura esse, quam vellem, & rei dignitas postulare. Quarum enim rerum hic non est consignata memoria, belli, an pacis tempore, domi, forisve, toto pene orbe gestarum? Magna illa licet, ast quoniam obvia in numis, & contrita sunt, silentio prætereo: Victorias, Triumphos, Sacrificia, Ludos, firmata Fœdera, Concordiam stabilitam, Pacem datam, aut partam: uti & frequentissima illa Neronis moneta Pacem totius Imperii egregie enarrat, in qua templum Jani clausum expressum est cum hac inscriptione: PACE. P. R. TERRA. MARIQ. PARTA. IANVM. CLVSIT. *Pace Populo Romano terra, marique parta, Janum clusit.* Neque de tot Exercituum, variis in terris militantium, numis, neque de aliis Legionum & Cohortium dicere hic vacat. Legionum certe in solis M. Antonii argenteis numis, viginti quatuor numerari solent; ac præterea sub Gallieno bene multæ suis etiam cum titulis, & insignibus non sine utili voluptate spectantur. De variis regionibus in potestatem Populi Rom. redactis, in Geographicis aliqua perstringam, & de Colonis item, quarum plurima notitia numis debetur.

Hic igitur pauca carpam, quæ aut magnitudine se sua, aut peculiari ad historiam accessione commendant. Quid jam eo est illustrius, videre: queis gentibus Reges dederint Augusti? age sane videamus! In Trajani numismate, ipse sublimi in loco assidet, stante retro Præfecto Prætorii: Parthomaspaten, ad pedes suos assistentem, Trajanus protensa dextra Regem instituit, cum epigraphe: REX. PARTHIS. DATVS. In alio, Rex, genu flexo supplex comparet; pone legitur: REX. PARTHVS. Idem Trajanus alio in numo tres personas adstantes, e sublimi pegmate Reges renunciat; uti inscriptio fert: REGNA. ADSIGNATA. Simili in moneta Antoninus Pius effulget, ubi habetur: REX. ARMENIIS. DATVS. Illud porro Historicorum silentium egregie compensat, quod de

co-

eadem Antonino numisma prodidit, in quo Antoninus representatur, barbaro adstanti dextram porrigens, cum epigraphe: REX. QVADIS. DATVS. Quadi populi Moraviam, & vicinam Austriæ partem incolebant.

Non vincere duntaxat populos, victisque assignare Regna voluere Augusti; verum etiam parta tueri, ac detrimentum passa instaurare, iisdem curæ fuit. Tiberio imperante, multas Asiæ urbes terræ motu corruisse, TACITUS *L. 2. Ann. C. 47.* STRABO *L. 12.* alique referunt. Eas urbes ab Tiberio instauratas, ejusdem numisma eloquitur, in quo Tiberius sedens, laureato capite exhibetur, dextra pateram, symbolum Pietatis tenens, sinistra hastam; cum epigraphe: CIVITATIBVS. ASIAE. RESTITVTIS.

Unius Hadriani numismata quot non id genus præconia afferunt? In his mulieris, uno genu nixæ, variæ occurrunt effigies; adstat Hadrianus, ac sublevandæ mulieri (quæ aliquam Provinciam, aut Urbem refert) dextram porrigit. Provincias porro inscriptio indicat: RESTITVTOR. ASIAE. item, AFRICAE. ARABIAE. ACHAIÆ. GALLIAE. HISPANIAE. ITALIAE. MACEDONIAE. MAVRETANIAE. PHRYGIAE. SICILIAE. BITHYNIAE, & urbis NICOMEDIAE. quam etiam EUSEBIUS *in Chronico* terræ motu collapsam, & ab Hadriano restitutam commemorat. His pariter e numis Hadriani profectioes colliguntur, quas plurimas ab Urbe instituit; quanquam eas alii numi expressis verbis referant: PROPECTIO AVG. & crebrius: ADVENT. AVG. *Adventus*, vel *Adventui Augusti*, addito etiam Provinciæ nomine, in quam advenerat, uti ARABIAE. ASIAE. &c. Post Hadrianum, M. Aurelius RESTITVTOR. ITALIAE. Lucius Verus ARMENIAE. & PARTHIAE. Gallienus, & Posthumus GALLIAE. in numis signati sunt: nec desunt, quibus RESTITVTOR. ORIENTIS. aut ORBIS. adscriptum reperias. Restitutoris titulus Augustis datus est; quod vel civilem
D
disci-

disciplinam, vel leges, ac mores, vel splendorem Provinciae, aliaque emolumenta in meliorem statum redegerint.

Munificentia Aug. exempla.

Pacis fructus quam dulces Romanis Augusti nonnulli reddiderint, toties datum populo frumentum, aut tesseræ frumentariæ, aut pecuniæ distributæ, in numis declarant, in quibus typi fere modium, cum spicis, aut Imperatorem, e sublimi munera largientem, exhibent, aut figuram muliebrem stantem, quæ dextra tabellam attolit, in qua punctula aliquot videre est, tesserarum, aut munerum datorum valorem indicantia: est vero horum epigraphe: LIBERALITAS. AVG. vel PLEBEI. VRBANAE. FRUMENTO. CONSTITVTO. vel ABVNDANTIA. AVG. &c. In Elagabali numo, Sidone percusso, habetur modius, cum epigraphe: AETERNV. BENEFI. *Æternum beneficium.* nonnunquam numero addito, quoties repetita sit largitio, ut: LIB. III. *Liberalitas Tertia* &c. Peculiariter Donativa militum, aut populi, in numis, iisque rarioribus, CONGIARIVM inscripta cum elegantibus figuris occurrunt, etiam numero adjecto, uti CONG. II. DAT. POP. *Congiarium secundum datum populo.* CONG. AVG. VIII. *Congiarium Augusti nonum*, & his similia.

Sed enim alia quædam, atque singularia illa munificentiae Aug. exempla in veteri ære resplendent. Ab Cajo Augusto vestigal (quod *Ducentesima* dicebatur, aut a pecuniæ numero, aut a parte bonorum pendenda) benigne remissum esse, ejusdem Caji numus indicat; in cujus media area hæ notæ extant: R. CC. *Remissa Ducentesima.* Ducentesimam hanc a Tiberio impositam fuisse TACITUS *L. 2. Ann.* monuit. Similem Galbæ munificentiam bona historicorum pace nesciremus, nisi numismata ejusdem memoriam præstarent. In averfa horum parte arcus columnis ornatus assurgit, ad quem tres vincti debitores adstant, inscriptio: QVADRAGENSUMA. REMISSA. in alio:

alio: XXXX. REMISSA. rursus in altero, in quo figura Romæ stantis: ROMA.R. XL. *Roma, remissa quadragesima, seu quadragenſuma.*

E Nervæ numismate aliud beneficii genus, Augusta Justitia dignum, nobis innotuit. In eo palma arbor, Judææ symbolum, expressa cernitur, cum lemmate: FISC. IVDAICI. CALVMNIA. SVBLATA. Domitianus, Nervæ decessor, acerbissime ab Judæis exegerat: ut didrachmum quotannis Jovi Capitolino singuli penderent, quem Titus gentis debellator pendi imperarat. Deferebantur tum, per Fiscalium exactorum calumpniam, innocui multi alienigenæ, quasi, ne didrachmum solverent, Judaicam originem dissimularent. Eam calumpniam igitur, moderatione adhibita, a Nerva sublatam fuisse, inscriptio innuit. Ea res a DIONE CASSIO *Lib. LXVIII. sub initium*, manifesto testimonio comprobatur.

Ejusdem Nervæ munificentia Italiæ incolæ magno onere absoluti sunt, numo iterum historici vicem subeunte. Signati in illo videntur muli duo soluti, inscriptio: VEHICVLATIONE. ITALIAE. REMISSA. Vehiculatio onus erat, quo ad promovenda suis jumentis vehicula publica Italiæ incolæ adstringebantur.

Hadriani denique singularis liberalitas minime tacita abibit. Hic fisco suo, aut ærario publico debita, quæ jam a sedecim annis solvenda restabant, simul omnia condonavit. Referunt id quidem historiographi; ast magnitudinem remissorum nominum exacte notatam numo debemus, in quo licitoris figura, læva fascem virgarum, dextra facem gestat, qua abjectam humi chartarum congeriem exurit. Explanatio circum oram inscripta est: RELIQUA. VETERA. HS. NOVIES. MILL. ABOLITA. *Reliqua vetera, debita, sestertium novies millies abolita.* Horum nominum, quæ ad solvendum reliqua fuerant, summa novies millies centena millia sestertiorum conficit;

cum *novies* adverbio expressum sit, uti supra diximus. Jam si sestertii unius pretium, grossum nostratem statuam, quod proximum vero esse puto; summa hæc conficit quadraginta quinque florenorum nostratium milliones: dignum Romano imperio debitum, & Imperatore donum. Atque vel idcirco aliud Hadriano numisma haud immerito inscriptum est: **LOCVPLETATORI. ORBIS. TERRARVM.** Finirem, nisi me Antonini Pii beneficentia, illustri Pietati conjuncta, moraretur, cujus testes sunt duo Faustine Senioris numi. Horum alter Antoninum in suggestu exhibet, adstante tritici modio: inferius puellæ circumstant, quas nempe Antoninus in honorem, ac memoriam Faustine uxoris suæ, jam inter Divas relatæ, munifice alebat; inscriptio: **PVELLAE. FAVSTINIANAE.** Altero in numo infans a muliere porrigitur alteri mulieri, in pegmate stanti; fortassis præsidii ejus parthenonis alumna offertur: inscriptio eadem.

*Numisma-
rum Aug.
Collectores
& inter-
pretes.*

Paucula hæc, e numis Augustorum decerpta, exempli, ac stimuli loco tironi sufficiant. Si vero (quod desidero ab eo, qui proficere cupit) his contentus minime sit; ad eat eruditissimorum virorum elucubrationes, quæ post Æneæ Vici, Jacobi Stradæ, Sebastiani Erizzi, & Adolphi Occonis (qui integram Augustalium numorum seriem primus conscripsit) laudabiles conatus sese offerent. Offerent autem se opera, Augustorum ordinem numis, ac doctissimis interpretationibus illustrantia, Patini, Angeloni, Tristani, Mediobarbi, Begeri, Harduini, Vaillantii, Pedrusii cum continuatore suo Petro Piovene e S. J. Tum pro declinantis Imperii Augustis, Celeberrimi Du Cangii & Bandurii collectiones eruditam aviditatem explere poterunt. Si plures nosse desideras, qui sparsim, & quibusdam eruditis dissertationibus historiam Augustam e numis adjuverunt, Anselmi Bandurii Bibliothecam Numariam consule.

CAPUT

CAPUT IV.

*Numismata Regum, & Urbium, atque alia,
quid Chronologia serviant?*

Veterum Regum historiam, & chronologicum, Chronologia
etiam Auguſtorum, ordinem non optime habuiſ-
ſe, ex iſſis ſcriptorum tenebris elucet. Ubi pri-
mum numorum veterum acceſſit ſtudio, vidimus Re-
gum ſeries inſtauratas, & locupletiores, atque hitorias
varias meliori temporum ordine digeſtas. Vaillantius certe
Seleucidarum Imperium, ſeu Regum Syriæ hitoriam, pa-
riterque Ægypti Regum, ad fidem numiſmatum accom-
modatam coordinavit. Quantos Chronologiæ nodos ſa-
gaciſſimus P. Harduinus in libro de numis Herodiadum, &
de numis Populorum, & Urbium: item in Chronologia
Veteris Teſtamenti diſſuere agreſſus eſt? quot incerta No-
riſius in Epochis Syromacedonum, atque aliis in diſſerta-
tionibus, numorum ope fecit, ſatis certa ut eſſent? Quid
ad Regum colluſtrandos, & corrigendos ordines non præ-
ſtiterunt, ut de aliis nunc ſileam, eruditiffimi viri Bege-
rus, & Spanhemius? in quorum libris Regum numi-
ſmata invenire eſt, non jam notiora illa Macedoniæ, Sy-
riæ, Ægypti, Siciliæ; ſed iſta etiam: Regum Parthiæ,
Edeſſæ, Thraciæ, Ponti, Bithyniæ, Cariæ, Cappado-
ciæ &c. & quarundam Reginarum. In Begero præterea
Pyrrhus Epirota, Nicoclia Heroia, Donnus alpium
Regulus, Commius Atrebas, Indutiomarus Trevir, alii-
que ſuis quiſque in numis conſpiciuntur. Urbium deinde,
græcarum imprimis, cum numeroſiſſima jam habentur nu-
miſmata, tum alia uſque, aliaque inveniri compertum
habeo. Vetera igitur tot inſtrumenta, qua ratione Chro-
nologiæ ſubveniant, ut delibare quidpiam tiro poſſit, de

numerorum notis præmittendum est aliquid, quibus anni in ære veteri significantur.

*Nota annorum in
græcis numis.*

Græcis juxta, ac Hebræis in more esse scimus, ut numeros literis exprimant. Literis itaque, & majusculis quidem græca numismata annos indicant, ita ut A. valeat 1. B. 2. Γ. 3. Δ. 4. E. 5. pro 6. singularis nota ς vel Ϛ. aut, ut in Antiocheno ære Ɱ interponitur. Deinde rursus Z. valet 7. H. 8. & Θ. 9. porro I. valet 10. K. 20. & sic usque 90. cujus nota iterum infinita est Ϙ vel ϙ vel ϣ vel ϥ, quæ formæ literam Koph, orientalibus populis familiarem, referunt. Pergitur denuo: P. valet 100. Σ. 200. &c. litera Sigma post Domitianum fere perpetuo C. & non Σ. signata legitur; antea vero vix uno, alterove in numo C. sed Σ. comparet. Synchronus Domitiano MARTIALIS hujus Sigmatis C. meminit *L. 14. Epigr. 80. Lunata scriptum testudine sigma.* Ipsum porro anni vocabulum, aut prorsus omittunt, positis tantum numerorum notis: ut ςMP. anno 146. aut litera L. indicant, quæ est initialis τῷ Λυκάβαντος anno. ut: L. AI. Λυκάβαντος ἑνδεκάτῃ, anno undecimo. De quo vocabulo MACROBIUS *L. 1. Saturn. Annum vetustissimi Græcorum Λυκάβαντα appellant.* Litera L. potius quam Λ. (nam utraque græca est) uti voluerant; ne usitator jam illa Λ, quæ valet 30, cum numeris confunderetur. Idcirco etiam vocem ΕΤΟΥΣ *anno*, a multis loco Λυκάβαντος usurpatam, non sola initiali litera E, quæ valet 5, consignarunt; sed ET. vel ETO. vel expresse ΕΤΟΥΣ. *Anno.* Literarum porro numeralium ordo, utcunque locentur, nihil turbat; non enim loco alligatus est valor, uti in Arabico-Indicis numeris, quibus hoc tempore utimur. Sic, seu ponas L. AI. seu L. IA. annus undecimus indicatur. Jam vero hi annorum numeri numis impressi aut indicant, quot annis quis regnum tenuerit; quod ad Regum seriem chronologicam constituendam plurimum confert: aut initium aliquod memoria dignum, quod Epocham, seu Æram dicunt, iisdem

dem notatur; unde deducere annorum computum Reges, aut Urbes coeperunt. De præcipuis numismatum epochis aliqua attingam.

Prima est Seleucidarum epocha, quæ anno ab Urbe condita Varroniano 442. ante æram Christianam 312. incipit, quo Seleucus I. Syriæ Rex Media potitus est. Anteriorem hac æra numi certam non præstant. Nam qui in Thraciæ Regum numis occurrunt numeri, in anteriora quidem tempora recedunt; ast quorum incerta adhuc ratio. Æram Persicam vetustissimam in M. Aurelii numo, a Communi Lydiæ signato, quem in Appendicula exposui, satis certo me deprehendisse existimo. Pariter in eorum Regum ære, qui Alexandrum M. antecesserant, nec titulus ΒΑΣΙΛΕΥΣ. nisi in uno forte, alterove, nec numeri nota deprehenditur. Sic in vetustissimo Amyntæ Macedoniæ Regis numo, reperitur ΑΜΥΝΤΑ. cum figura equi, Thessaliæ symbolo. In alio legitur: ΠΕΡΔΙΚΟΥ. etiam Macedonis ante Alexandrum M. In antiquissimo Samiorum numo: ΠΟΛΥΚΡΑ. Σ. Πολυκράτης Σαμίων. *Polycrates Samiorum* Tyrannus. Ipsius subinde Alexandri M. numismata literas quidem, quæ arithmologæ videntur, præ se ferunt; sed quas ne Harduinus quidem, mirum illud, & perspicax ingenium, interpretari est ausus.

Seleucidarum igitur æra occurrit in numis Regum ^{*Seleucida-*} Syriæ, in quibus a Seleuco Primo numeri, perpetuo in ^{*rum æra-*} successoribus accrescentes, notantur. Eadem in numis Regum Arabiæ, & Parthiæ Adiabenicæ, ut Aretæ, ac Vologesi, & Pharnacis adhibetur. Urbes etiam bene multæ, hisce Regibus fere tum subditæ, hanc æram usurparunt: Apamea, Damascus, Emisa, Tripolis, Tyrus, Orthosia Phœnicum, Edessa, Palmyra &c. Ponti Urbes, & Reges Harduinus annos suos supputasse putat ab eo tempore, quo primus ex iis Pharnaces cum Romanis societatem inierit, estque annus V. C. 456. quod ex variis
Au.

Augustorum numis, in Ponto cufis, eruere satagit. Mithradatem tamen, *Magnum*, & *Eupatorem* cognomine, Seleucidarum æra usum esse, quippe qui Romanis infensus fuerit, numisma comprobatur: ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ ΒΑΣ. *Mithradatis Eupatoris*, anno 212. nam si 212. addas æræ Seleucidarum 442., conficitur annus V. C. 654., qui congruit cum temporibus hujus Mithradatis. Alius ejusdem Mithradatis numus, nota Δ insignis, annum ejus regni quartum indicat. Spanhemius æram Ponticam deducendam censet a Primo Mithradate Κτιση, *Conditor*, seu fundatore regni, quem Morellius ad annum V. C. 448. retulit.

*Anni Regni
aut Imperii.*

Ptolemæi, Ægypti Reges, annos adepti regni suis in numis consignarunt; quod inde colligitur, quia & parvi sunt numeri, & cum novis Regibus, ad numerorum initia reditur. Augustorum deinde etiam numi, in Ægypto percussi, annos Imperii adnotatos exhibent, quod & aliæ quædam in Asia urbes præstiterunt: Cæsarea Capadociæ, Antiochia Syriæ, Metropolis, urbs Phrygiæ, Anemurium Ciliciæ. Nonnullæ & Imperii, & æræ suæ annos numis insculperunt, cujus exemplum inferius affertur.

*Alia epo-
cha.*

Æra celebrior altera, Pompejana ab anno V. C. 691. ducitur, dum Pompejus, in Syria inferiore victor, Romani Imperii fines protulit. Hanc monetis suis intulere Antiocheni ad Hippum, Dorenses, Gadarenses, Gazenses, Philadelpheni, Raphiotæ. Paulo post, nempe an. V. C. 705. æra Cæsariana, seu Antoniana cœpit; dum pulsus e superiore Asia Parthis, CAESAR. DICTATOR, & ANTONIVS. IMPERATOR, uti numi loquuntur, id bellum confecerant. Eam epocham pecuniæ suæ insculpere Botryeni, Laodiceni, Ptolemaitæ, Raphaneotæ, Sino-penses, &c.

Rur-

. Rursus ab Aſiaca victoria, deviſio Antonio, & ÆGYPTO. CAPTA. uti habet numus Auguſti, æram urbes quædam inchoarunt, quæ ad an. V. C. 723. ſtatuitur, qui annus in numis græcis vocabulo: ΕΤΟΥΣ ΝΙΚΗΣ *annus victoria*, inſignitus eſt. Harduinus tamen Aſiacam æram ad a. V. C. 728. ſubmovet, aliamque ab ASIA. RECEPTA. ut numiſma Auguſti indicat, ad a. V. C. 724. nempe incipiendo ab autumno anni V. C. 723. Auguſtanam appellatam, conſtituit; qua uſæ fuerint urbes: Anthedon, Apamea, Laodicea ad Libanum, Leucadia Syriæ, & aliquamdiu Seleucia. Denique aliæ ab aliis annis ſua tempora ſupputare urbes cœperunt, quibus aut conditæ, aut inſtauratæ, aut coloniæ juſ, aliasve gratias adeptæ ſunt, ſeu amicitiam, ſocietatemve cum Romanis inierunt: quas epochas apud Vaillantium, Harduinum, Noriſum, Goltzium, alioſque videre eſt. Nonnunquam eadem urbs varias ſucceſſu temporum epochas adoptavit. Exemplo ſit Antiochia Syriæ, quæ Seleucidarum æra primum uſa, Pompejanam deinde ſuſcepit; quod ei Pompejuſ Αυτονομίαν, id eſt, *ſuis legibus uti* dediſſet; eamque cauſam & numis ſimili vocabulo inſcripſerat. Aſiacam etiam, ſeu Auguſtanam æram Antiochia adhibuit, in Auguſti honorem: quam, etſi tempore eſſet poſterior, prius tamen, ac Cæſarianam, in ære ſuo uſurpavit. Denique eadem urbs in Tiberii primum numiſmatis Cæſarianam ſubſtituit, ob confirmatam, aut inſtauratam ab Cæſare Αυτονομίαν, a. V. C. 707. Numeratum tamen eſt ab anno 705. quia iſto anno luſtrum cœperat.

Majori tironum commodo hic ſubjungo alphabetico *Catalogus Epocharum, Regionum, & Urbium.* ordine Regionum, & Urbium Epochas, ex Vaillantio, Harduino, & Noriſio deſumptas, ac ſtudioſe inter ſe collatas. Ubi controverſia intercedit, adnotavi; uti & cauſam cœptæ æræ paucis indicavi. Initium iſtarum fere omnium Epocharum deducitur ab autumno ejus anni

E

Ur.

Urbis Condite Varroniani, cujus numerus adscribitur; nisi aliud admoneam. Adjunxi etiam Epochas a me primum, quod sciam, in Græcis numis detectas, de quibus fufius in Appendicula actum. Incerta, adjectione rē forte, notavi.

ΑΒΩΝΟΤΕΙΧΙΤΩΝ. *Abonotichitarum*. Paphlagoniæ. forte. 803

ΑΔΡΑΜΝΩΝ. vel ΑΔΡΑΝΝΩΝ. *Adramnorum*. Cœlesyriæ.

Cæsariana.

705

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Hadrianopolitarum*. Ab anno XVI.

Hadriani. In Thracia. *circiter.*

885

ΑΙΓΕΑΙΩΝ. *Ægeæorum*. Ciliciæ. In numis etiam ΑΛΕΞΑΝ-

ΔΡΟΤΠΟΛΙΣ. & ΜΑΚΡΕΙΝΟΤΠΟΛΙΣ. compellatur.

Primo anno a Pharsalica pugna Julius Cæsar omnes Ciliciæ urbes Tarsum convocat, & Provinciæ res constituit.

707

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΚΑΤ. ΙΣΣΩΝ. *Alexandrinorum ad Issum.*

Ciliciæ urbes multæ Romanis junguntur, aut subjiciuntur.

686

ΑΜΑΚΙΑΣ. *Amasia*. Ponti ad Cappadociam. Harduinus ab an.

746

Norifius, & Vaillantius ab an. *circiter.*

743

E numo nostro Trajani in Appendicula colligitur: non coepisse æram ante

744

ΑΜΙΚΟΤ. *Amisi*. In Ponto Galatico. Urbs se liberat

a Stratone Tyranno, qui eam Regibus eripuit.

721

ΑΝΑΖΑΡΒΟΥ. *Anazarbi*. Ciliciæ. Augustus in Ciliciam venit.

734

ΑΝΘΗΔΩΝΟΣ. *Anthedonis*. Syriæ. *Augustana*. forte.

723

ΑΝΤΙΟΧ. ΠΡ. ΠΙΠΩΝ. *Antiochenorum ad Hippum montem.*

Cœlesyriæ. *Pompejana*. Pompejus Syriæ urbes a Judæis liberat.

691

ΑΝΤΙΟΧ. ΠΡ. ΚΑΡΩΝ. *Antiochenorum ad Sarum amnem.*

Cappadociæ, vel Ciliciæ. Augustus in Cilices beneficis. Norifius, & Vaillantius.

734

Hanc

- Hanc urbem, antea Comana dictam, ejusque æram putat Harduinus ab an. 746
- ANTIOXEON. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. *Antiochie Metropolis, Coloniae.* In Syria. Quadruplicem æram adhibuit:
 Primo *Seleucidarum.* 442
 sub M. Antonio, & Julio C. deinde *Pompejanam.* 691
 Tertio, sub Augusto, usa est *Augustana.* 723
 Denique sub Tiberio, & reliquis *Cæsariana.* 705
- ΑΠΑΜΕΟΝ. *Apameorum.* Coelesyriæ. *Seleucidarum.* 442
 & *Augustana.* 723
- ΑΡΑΔΙΟΝ. *Aradiorum.* Phœnicie. Excusso Regum jugo Romanis se committit, & *αὐτονομίαν* accipit. Noris, & Vaillant. 495
 Harduinus. 493
- ΑΡΕΘΟΥΣΑΤΟΝ. *Arethusanorum.* Syriæ Phœnices. 685
 vel 686
- ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΟΝ. *Ascalonitarum.* Palæstinæ, vel Phœnicie. In libertatem se vindicat, bello Regum intestino, & Romanis jungitur. 650
- ΑΥΓΟΥΣΤΑΝΩΝ. *Augustanorum.* Ciliciæ. Romanis accedit. 770
 vel 771
- ΒΟΩΤΡΑ. *Bosra.* Arabiæ Petrææ. Arabia Adquisita a Trajano anno nono Imperii sui. 859
- ΒΟΤΡΥΗΝΩΝ. *Botryenorum.* Phœnicie. *Cæsariana.* 705
- ΒΥΒΛΙΟΝ. *Byblisorum.* Phœnicie. Harduinus, & Noris. 734
 Vaillantius censebat numum esse Caracallæ, quem Elagabalo tribuit Hard. 748
- Ab Augusto ΙΕΡΑ. *Sacra* renuntiatur Byblus.
- ΓΑΒΑΛΕΟΝ. *Gabalensium.* Syriæ. Jul. Cæsar *αὐτονομίαν* dat. 707
 P. Harduinus. 708
- ΓΑΒΗΝΩΝ. *Gabenorum.* In confiniis Phœnices: urbs Iturææ, vel Trachonitidos, uti ex numo nostro conficitur. 693

A Pompejo e servitute Judæorum libertati redditur..

vel 694

ΓΑΔΑΡΕΩΝ. *Gadarensum Pompeitarum. Syriæ. Pompejana.*

691

vel 690

ΓΑΖΑ. *Gaza. Syriæ Palæstinæ. a Pompejo liberata.*

693

Harduinus. 691

DACIA. PROVINCIA. Libertas a Philippo an. IV. concessa.

1000

Quo tempore anni coeperit æra, incertum est.

ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ. *Damascenorum. Decapolitanæ Syriæ.*

442

ΔΙΟΣΠΟΛΙΣ. *Diospolis, seu Jovis Urbs. Palæstinæ. Sub*

Domitiano aut condita, aut instaurata. *circiter.*

846

ΔΩΡΕΩΝ. *Dorensum. in Cilicia. Cilicia filiis Ariarathis Regis a Senatu Romano concessa. Epocha hæc est a nobis eruta e numo M. Aurelii Cæsaris.*

circiter. 623

ΔΩΡΩΝ. vel ΔΩΡΙΕΩΝ. *Doriensum. Phœnices. Pompejana.*

691

ΕΙΡΗΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Irenopolitarum. Ciliciæ. Sub Claudio.*

circiter. 805

ΕΜΙΣΩΝ. ΚΟΛΩΝ. *Emisenorum Colonia, vel ΕΜΙΣΗΝΩΝ. In Phœnicia.*

Seleucidarum. 442

ΕΠΙΦΑΝΕΩΝ. *Epiphanensum. Ciliciæ. Est tamen etiam Epiphania Coelestyriæ, quam Norisius Pompejana æra usam putat.*

690

Illius vero in Cilicia æram Harduinus statuit, a foedere cum Romanis.

686

Denique aliam sub Cajo Aug. coeptam statuit Vaillantius.

791

ΖΗΛΙΤΩΝ. *Zelitarum. In Ponto ad Cappadociam. Cæsar Pharnace victo Pontum recipit.*

707

vel 708

ΙΕΡΟ-

ΙΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Hierocæsariensum*. Lydiæ. Civita-
tibus Asiæ Restitutis ex terræ motu, sub Tiberio.
Vaillant.

779

Harduinus æram incipit a Julio mense.

775

ΙΑΙΕΩΝ. *Iliensum*. Troadis. A Sulla beneficia accepit.
Vaillant.

673

Harduinus vero.

686

ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ. *Cæsarea Germanicia*. Palæ-
stinæ ad mare. Antea *Turris Stratonis*, dein in
honorem, & tempore Claudii Aug. Germanici,
nomen novum accipit. Harduinus.

795.

Norifus a Cajo Cæsare deducit: dum Antiocho,
filio Antiochi, Commagenen, & Ciliciæ ma-
ritima dedit.

791

vel

792

Latinus numus COL. CAESAREA. L. IB. ΦΛΑ. an. 12.

Flavorum: a Vespasiano beneficiis aucta.

823

ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. ΣΕΒΑΣΤΗΣ. ΙΕΡ. ΑΣΤΥ. ΤΠ. ΠΑΝΕΙΩ. *Cæsarea*
Augusta, sacra, & inviolata sub Panio monte. In Itu-
ræa. Latine CAESAREA. PHILIPPI. A Phi-
lippo Zenodori filio condita, & dicata Cæsari Au-
gusto, olim Lesen dicta.

751

ΚΑΝΘΘΑΙΩΝ. *Canathaorum*. Decapolitanæ Palæstinæ.
Pompejana.

691

ΚΑΠΙΤΟΛΙΕΩΝ. *Capitolienfum*. Coelesyriæ. In memo-
riam Capitolii a Domitiano instaurati.

846

Harduinus Capitoliadem putat esse Æliam Ca-
pitolinam, seu Jerusalem.

ΚΥΡΡΗΣΤΩΝ. *Cyrrhestarum*. Cyrrhus, urbs Cyrrhesticæ
Syriæ.

442

Æram Seleucidarum in numo Alexandri Syriæ
Regis præ se fert.

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΙΟΤΑΙΕΩΝ. *Julienfum Laodicenorum*. Syriæ.

E 3

a Ju-

A Julio Cæs. beneficiis aucta, subinde etiam Colonia facta.

vel

706

705

ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΛΙΒΑΝΩ. *Laodiceorum ad Libanum.*
Cœlesyriæ.

442

Harduinus Laodicenos Libani eosdem facit cum Juliensibus, & Syriacæ Laodiceæ solum tribuit numos inscriptos ΛΑΟΔΙΚ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΑΝ. Idem Laodicenis Cœlesyriæ in Chronol. Vet. Testament. etiam Augustanam æram tribuit.

723

ΛΑΟΔΙΚΕΙΑ vel ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Laodicea.* Cariæ, in Phrygiæ confiniis. Victo Antiocho, Asiæ urbes libertati restitutæ.

565

ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Leucadiorum.* & ΚΛΑΥΔΙΩΝ. Qui etiam dicuntur *Claudienses* in Cœlesyria; usi sunt æra Augustana a Gordiano incipiendo.

723

Usque ad Gordianum vero alia, a Claudio Aug., in ipsos benefico.

801

vel ex mente Harduini ab anno X. Claudii.

803

ΛΥΔ. ΚΟΙΝ. *Lydorum Commune.* Æra a nobis eruta e numo M. Aurelii. Est vetustissimæ æræ Persicæ instaurationio, a divisione Imperii Persici per Darium.

233

ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. *Commune Macedonum.* A pugna Pharsalica.

706

ΜΟΥΣΕΑΤΩΝ. Cognomine ΑΔΡΙΑΝΩΝ. *Hadrianorum Museatorum.* Ciliciæ. Pompejus Piratis deletis 22. Ciliciæ urbes instaurat.

696

ΝΕΑΠΟΛΙΣ. ΣΑΜΑΡΕΙΑΣ. Cognomine ΦΛΑΥΤΙΑ. *Flavia Neapolis Samaria.* Subinde etiam COL. SERG. NEAPOL. Flavioꝝ æra.

823

ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΣ. & ΝΕΟΚΑΙC. ΜΗΤΡΟ. *Neocæsarienses, & Neocæsarea Metropolis.* Ponti Polemoniaci. Polemo Rex Neroni cedit Regnum: Neocæsarea fit Metropolis. Vaillant.

815

Har-

• Harduinus e numo M. Aurelii deducit, æram
non cœpisse, nisi 817

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Orthosensum*. Phœnices. *Seleucidarum* 442

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Pellensum*. A nobis primum ex numo hujus
Pellæ, quæ in Decapolitana Syriæ sita erat, pro-
posita est æra, quæ Pompejana est. 691

ΠΟΜΠΕΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Pompejopolitarum*. Ciliciæ. *Vide*
Epiphania. 686

vel 687.

COL. PTOLEMAIS. *Colonia Ptolemais*. Phœnices.

Cæsariana. 705

Noris. 706

ΡΑΒΒΑΘΑΜΗΝΩΝ. *Rhabbathamenorum*. Syriæ. Sub Domi-
tiano aucta. 846

ΡΑΒΒΑΘΜΟΜΗΝΩΝ. *Rhabbathmomenorum*. Arabiæ, vel
Palæstinæ tertiæ. A Nerone beneficiis aucta. 811

ΡΑΜΑΘΗΝΩΝ. *Rhamathenorum*. Palæstinæ; ut Ascalon. 650

ΡΑΦΑΝΕΩΤΩΝ. *Rhaphaneotarum*. Syriæ. *Cæsariana*. 705

ΡΑΦΙΑ. *Rhaphia*. Palæstinæ. Harduinus *Pompejana*. 691

Noris, & Vaillant. æram melius incipiunt an. 693

vel 697

ΡΗΚΑΙΝΗΚΙΩΝ. ΚΟΛΩΝ. Cognomine ΣΕΠ. *Septimiano-*
rum Rhesenensium Colonia. Mesopotamiæ. Ob re-
missum ab Hadriano tributum. 885

Noris. 886

ΣΑΜΟΚΑΤΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠ. Cognomine ΦΛΑ. *Flaviorum*
Samosatenorum, Metropolis. Commagences. A Ve-
spasiano, inter an. 823

& 825

ΣΕΒΑΣΤΗ. ΙΕΡ. ΑΥ. ΝΑΥΑΡΧ. *Sebaste Sacra, propriis legibus*
utens, Classica. Ciliciæ. Fit Archelai sedes, Eleusa
ante dicta. *circiter*. 734

Nomen in honorem Augusti datum ab Arche-
lao R.

ΣΕΒΑ-

- ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΣΥΡΙΑΣ. *Sebastenorum Syria*. Olim Samaria, ab Herode in honorem Augusti ita compellata, dum instauraretur. Vaillant. 729
Sed Harduinus. 727
- ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΠΙΕΡΙΑΣ. *Selencensium in Pieria*, regione Syriae. 691
Uti sunt vero prius, usque ad Tiberium, *Augustana* æra. 723
Norisius tertiam dat, a pace inter Antiochos, Cyzicenum, & Grypum fratres. 645
- ΣΙΔΩΝΙΩΝ. *Sidoniorum*. Phœnices. Ab Antiocho Cyziceno ἀντιοχειαίαν. 643
vel 642. ex mente Harduini. Sub Elagabalo æram Græcorum recepit. 442
- C. I. F. SINOPE. *Colonia Julia felix Sinope*. Ponti Galatici. A Lucullo libertate donata est; qua æra usa est sub Augusto, & resumpsit sub Alexandro, & reliquis, uti ostendemus in Appendicula. 684
Altera æra a deducta Colonia per Jul. Cæsarem. 705
- ΣΚΗΨΙΩΝ. *Scepsorum*. In Æolide. *Augustana*. 723
- ΣΜΑΙΤΩΝ. *Smaitarum*. Ponti Asiatici. *forte*. 817
- ΤΙΒΕΡ. ΚΛΑΥΔ. *Tiberiensium Claudianorum*, seu ΚΛΑΥΔΙΟ ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ. In Judæa, vel Galilæa. Antea *Cheneret* dicta. Sub Tiberio instaurata. 770
Epochæ initium in vere statuit Norisius.
- ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Trallianorum*. Cariæ. Antoninus Pius collapsam restituit. Vaillant. 898
Ab anno secundo Antonini Pii supputat P. Harduinus. 892
- ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΩΝ. *Trapezuntiorum*. Ponti Cappadociæ. Æra a nobis primum deprehensa in numo Septimii Severi. Pontus fit Provincia Romana a Nerone. 816
vel 815

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. <i>Tripolitarum. Phoenices. Pompejanam</i>	
primum adhibet.	691.
deinde ab Augusto æram <i>Seleucidarum.</i>	442
Harduinus in Chronol. Vet. Testam. etiam <i>Cæsarianam</i> adfert.	705
ΤΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΙ. <i>Tyri sacra Metropolis. Phœniciae. Græcorum, seu Seleucidarum.</i>	442
VIMINACIVM. P. M. S. COL. <i>Provincia Mæsia superioris Colonia Viminacium.</i> Ab anno tertio Gordiani Pii, in Aprili.	993.
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΚΟΙΛΗΣ. ΣΥΡΙΑΣ. <i>Philadelphiorum Cælesyriæ.</i>	691
ΦΛΑΟΥΤΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. <i>Flaviopolitarum. Ciliciæ.</i> A Flavio Vespasiano condita, vel instaurata.	827
ΦΛΑ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. <i>Flavio Chalcidensium.</i> In Chalcidene Syriæ. Sub Flavio Domitiano Romanis accessit.	845

Cum pleræque Epochæ initium ab autumno ducant, atque adeo anno Romano, quod a Kal. Januariis cœpit, non integre respondeant; de hoc computo pauca monendus est tiro.

Primo: Si æræ initium certo jam sciatur, & occurrat in numis numerus æræ e. g. 8. quæ æra sciatur aliunde cœpisse autumno an. V. C. 798. tum adde 8. & erit 798 + 8 = 806. anno V. C. cujus autumno exiit annus octavus æræ. Si velis addere 7 = 8 — 1. habes an. 805. cujus autumno cœpit annus octavus æræ.

Secundo: Si æræ initium nescias, scias autem ex aliqua numi nota, quoto anno Imperatoris, & consequenter quoto V. C. anno ante autumnum is numus cusus sit; subtrahæ numerum æræ signatum e. g. 8. ab anno isto V. C. e. g. 806. & erit 806 — 8 = 798. anno V. C. cujus autumno illa æra cœpit. Si subtrahas 8 — 1 = 7. habes 799. an.

F

V. C.

V. C. cujus autumno exiit annus primus æræ. Hæc anno obtutu in adjuncta tabella conspicias.

Tertio: Si æræ initium non dum scias: nec numus, qui numerum annorum exhibet, indicet, quo anno cusus sit; intra tot annos imperii, quot annis ille numus convenire potest, incerta interea fluctuabit epocha: nisi intra spatium illud, subtractione dicta supputatum, insigne apud historicos meliores quiddam occurrat, quod suadeat, Urbis, aut Provinciæ, ab eo anno, æram esse inchoatam. In sequente tabella anni ad libitum sumuntur.

Annus
Anno V.C. Æræ Urbis, aut Provinciæ.

798	-	-	-	-	-	I ^{mus}
799	-	-	I ^{mus}	-	-	II.
800	-	-	II.	-	-	III.
801	finitur	-	III.	incipit	-	IV.
802	in autumno	-	IV.	in autumno	-	V.
803	-	-	V.	-	-	VI.
804	-	-	VI.	-	-	VII.
805	-	-	VII.	-	-	VIII.
806	-	-	VIII.	-	-	IX.

*Exempla
epocharum
eruen-
darum.*

Qua vero arte similes Epochæ e numis certo comprobari, aut etiam erui queant; uno & altero exemplo, e Norisio petito, insinuabo. Epocham Seleucidarum, non in alium, atque dictum V. C. annum 442. incidere posse, duo numismata conficiunt; alterum Hadriani ita inscriptum: ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΗΚΥ. *Tripolitanorum*, in Syria, anno 428. alterum Antonini Caracallæ: ΕΜΙΣΩΝ. ΚΟΛΩΝΙΑΚ. ΗΚΦ. *Emisenorum Colonia anno 528*. Ex priore Hadriani elicitur: Epocham Seleucidarum non potuisse incho-

choari ante annum V. C. 442. Nam cum ex historicis, & hac ipsa numeri magnitudine 428. constet, Tripolitanos Epocha Seleucidarum usos esse; illud etiam sciatur, Hadrianum imperium adiisse a. V. C. 870. die undecima Augusti: si igitur ab 870. subtrahas 428. pervenies ad coeptum in autumno primum annum Seleucidarum a. 442. ab V. C. Jam si æra Seleucidarum statuta fuisset a. V. C. 441. annus Tripolitanorum 428. coepisset a. V. C. 868. in autumno, & exiisset anno 869. in autumno, a quo Græci annum inchoant; Verum anno 869. Hadrianus nondum Imperium adiit: non igitur in anteriorem annum, quam V. C. 442. Epocha Seleucidarum statui potest. Sed neque in annum aliquem posteriorem hanc æram removeri posse, dictus Caracallæ numus ostendit, in quo Emiseni (quos etiam Seleucidarum æra usos constat) annum 528. adnotarunt. Nam Caracallam occisum esse an. V. C. 970. 8. Aprilis, satis certum habetur. Si igitur a. 970. subducas 528. provenit primus annus Seleucidarum a. V. C. 442. Quare si æra Seleucidarum inchoaretur serius a. V. C. 443. annus 528. Emisenorum, inchoaretur ab autumno anni V. C. 970. Caracalla jam in Aprili mortuo; quare non potuisset in Caracallæ viventis numo annus 528. consignari.

Alterum exemplum Asiaticam æram ad an. V. C. 723. stabilit duobus Tiberii Numis. Prior horum ita habet: A. ΕΠΙ. ΣΙΑΑΝΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΜ. *Anno primo Tiberii, sub Silano, Antiochenorum, anno 45.* Alter ita inscriptus est: Γ. ΕΠΙ ΣΙΑΑΝΟΥ. ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΖΜ. *Anno tertio Tiberii, sub Silano, Seleucianorum, anno 47.* Convenit porro, annum primum Tiberii esse V. C. 768., a quo subducendo 45. remanet 723. Epocha Asiatica. Simili ratione alter numus, annum Tiberii tertium, & dictam æram comprobatur.

Illud etiam tironibus observandum est: in græcis quibusdam Cæsarum, aut Augustarum numismatibus annum adscribi, non ejusdem Cæsaris, aut Augustæ, cujus imaginem æs repræsentat; sed ab Augusti tum imperantis, aut etiam jam demortui inito imperio numeratos annos signari. Id quod ex eo observatur, quod numeri majores fere sint, quam ut illorum annis applicentur, quorum æri insculpti sunt; sed dictorum Augustorum, Parentum, aut adoptantium annis probe convenient. Ita in Titi numo ΕΤΟΥΣ. Η. *anno 8.* ad Vespasianum refertur. In Commodο ΚΑ. & ΚΒ. *anno 21. & 22.* ad annos M. Aurelii pertinet: uti & Faustinae numus cum α. 19. & 17. Ipsiꝯus Marci Aurelii numisma cum Λ. ΔΩΔΕΚΑΤΟΥ. *anno duodecimo*, Antonini Pii annos notat. Ita Alexandri Severi Cæs. numisma Λ. Ε. *anno 5.* Elagabali Augusti annum Imperii exhibet: pariter Neroni adsignatos legimus annos Claudii: Antonino Caracallæ, Septimii Severi.

*Temporibus
nota in la-
tinis nu-
mis.*

Latinis in numis anni TRIBVNIT. POTESSTATIS. multum ad Imperatorum annos constituendos habent momenti; cum continuato numerorum accremento ipsos imperii annos comitentur. Et licet aliqui antea Tribunitiam potestatem consecuti fuerint, quam Augusti fierent; ea res tamen facile Historicorum etiam ope coordinatur. Jure igitur Vaillantius, admodum optandum esse dicebat: ut numi omnes TRIB. POT. uniuscujusque Imperatoris exhiberent. Numeri gesti Consulatus plurimum huc faciunt; ii præsertim, quibus juncti sunt anni TRIB. POT. Numismata Coloniae Viminacii, Sinopes, & Provinciae Daciae etiam suis annorum adnotationibus egregie Chronologiam juvant. Viminacium anno tertio Gordiani Pii Colonia facta, annos suos usque ad tertium Valeriani exhibet. Quintus hujus Coloniae annus, tam in numis Gordiani tertii, quam Philippi Successoris legitur; hinc certo conficitur, Gordianum hoc, id est, septimo imperii

perii anno nondum expleto, e vita sublatum esse. Viminacii, Sinopes & Daciæ numos novos in appendicula vide. Hadriani numisma, quod ejus anno Imperii quinto, dum COS. III. notabatur, percussum est, egregie annum urbis conditæ illustrat, ita inscriptum: ANNO. DCCC. LXXIII. NAT. VRB. P. CIRC. CON. *Anno octingentesimo septuagesimo quarto, natali urbis, populo circenses constituti.* Denique variæ numerorum notæ, quæ in monetis declinantis Imperii occurrunt, quid sibi velint; cum res nondum omnino liquida sit, nihil in hoc compendio afferendum putavi. Consule P. JOBERT S. J. laudatum ubique libellum: *La science des medailles &c. capite, seu introductione undecima*, ubi probabilem has notas exponendi methodum reperies.

Hæc, aliaque Chronologiæ subsidia e numis petita, non profanæ modo, sed sacræ etiam Historiæ chronicum ordinem plurimum promoverunt. Sane Vaillantius singulari dissertatione, & Norisius, in Epistola ad Pagium, demonstrarunt, e numis Antiochenorum, & Herodis Antipæ, annum Christi nati denique stabiliri posse. Sed hæc longiora sunt, quam ut isthic locum inveniant. Atque ego e confragosis, ac impeditis Chronologiæ aviis, jam dudum est, cum tironem ad amœniora, planaue Geographiæ deducere desidero.

CAPUT V.

Geographiæ Veteris emolumenta ex numis.

AD geographicam notitiam cum utilitate comparanda, hæc fere sunt, quæ recte perspecta plurimum habent momenti: Locorum Nomina, Situs, Origo, Conditores, & Viri illustres, Status Politicus, Fertilitas, Vestitus incolarum, & Arma, Religiones, & Ritus.

Uberrimè hæc omnia prisco in ære suppetunt; verum lætissimæ segetis spicas tantum aliquas hic carpere præfixa brevis indulget.

*Nomina
Urbium.*

Ingentem nominum copiam, quibus olim urbes compellatæ sunt, numismatum ope erutam, & emendatam esse, dubitabit nemo, qui vel a longe aliquid de Goltzii, Parutæ, Norisii, Vaillantii, Harduini, & Begeri operibus audierit. Harduinus certe, solius Antonini Caracallæ numos profert, diversis omnes locorum nominibus insignes, octoginta aliquot supra centum; quantam in aliis Imperatoribus copiam, apud alios etiam Antiquarios invenire licebit? Horum instrumentorum utilitatem multo ante jam agnovit Abrahamus Ortelius, Geographiæ renascentis Pater, qui ad eruenda e tenebris urbium nomina, numismatum subsidio usus est. Cellarii de Antiqua Geographia eruditum opus, neque tantas auctori laudes, neque tantam utilitatem literatis attulisset; nisi numis veteribus constabilita illic plurima legerentur.

Situs.

Situm porro urbium, cum omnium perspectum habere multum interest; tum earum præter cæteras, quæ eodem nomine compellatæ, e situs diversitate discerni debent. Illustre hujus rei exemplum e numis urbium ab Harduino collectis proferam. Antiochiæ nomen, scimus, urbes complures accepisse: eas ita adnotato situ numismata curate distinguunt. ANTIOXEON. ΜΑΙΑΝΔΡΟC. *Antiochenorum, Meander.* In Caria sitam esse hanc Antiochiam, notissimus Cariæ fluvius *Meander* indicat, qui in numo, eleganti ponte constratus, exprimitur. In alio ita: ANTIOXEON. ΠΡΟΣ. ΕΥΦΡΑΤΗΝ. *Antiochenorum ad Euphraten.* & quia illic Tauri montis pedem Euphrates alluit; sic etiam habetur: ANTIOXEON ΤΩΝ. ΕΠΙ. ΤΑΥΡΟΥ. *Antiochenorum, qui ad Taurum sunt.* Urbem hanc in Commagene locat STEPHANUS: *Ἀντιόχεια ἐπὶ τῷ Ταύρῳ ἐν Κομμαγηνῇ. Antiochia ad Taurum, in Commagene.* Iterum ANTIOX. Π. CAPON. Ar.

Ἀντιόχεια πρὸς Σάρον. *Antiochia ad Sarum*, Cappadociæ urbem se prodit, ad Sarum, Cappadociæ flumen, positam. Antiochia Syriæ, *Metropolis* præ se fert titulum: ΤΗC. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. aut sic discernitur: ANTIOXEΩN. ΤΩN ΠΡΟC. ΔΑΦΝΗΝ. *Antiochenorum ad Daphnen*. Daphne, celeberrimum suburbium, & lucus hujus Antiochiæ appellabatur, ubi fana Apollinis, & Dianæ. STRABO L. 16. & SOZOM. L. 5. C. 19. Edessa nota Syriæ urbs, olim Antiochia nominata est. Enejus discrimen ab aliis: ANTIOXEΩN. ΤΩN. ΠΡΟC. ΚΑΛΛΙΡΟΗΝ. *Antiochenorum ad Callirhœen*. Audi PLINIUM L. 5. *Arabia* (latius sumpta) *habet Edessam, quæ quondam Antiochia dicebatur; Callirhœen a fonte nominatam*. Denique Antiochia Pisidiæ, teste citato Plinio, *Cæsarea* nomen tulit; Hoc cognomine, & *Colonia* titulo, ac perpetua latina inscriptione se ab aliis Antiochiis discernit: COL. CAES. ANTIOCH. *Colonia Cæsarea Antiochia*, adjecto S. R. *Senatus Romanus*.

Nonnunquam etiam simulacra montium, ut Argæi, Garizim, septem collium Romæ, Acrocorinthis: aut alia fluviorum, virili forma, cum urna videas. Ita Commodi numisma Laodiceam urbem muliebri habitu effictam exhibet, sedentem in medio duorum fluviorum, quorum adscripta nomina: ΛΥΚΟC. ΚΑΠΡΟC. Sunt hi Phrygiæ fluvii, qui Laodiceam hanc Phrygiæ, ab alia in Libano monte ΛΑΟΔΙΚΕΩN. ΕΝ. ΤΩ ΛΙΒΑΝΩ. & ab alia in Syria distinguit, quæ signatur: ΛΑΟΔΙΚΕΩN. ΤΩN. ΠΡΟC. ΘΑΛΑΣΣΑΝ. *Laodiceorum, qui ad mare sunt*. Quid elegantius illo Trajani numo, in quo nomen, & situm suum MESOPOTAMIA, *media inter fluvios* binos Tigrim nempe, & Euphraten, præclare exhibet? quæ regio figura muliebri, duobus viris urnæ incumbentibus, stipata repræsentatur.

Origines urbium aut ad certos Conditores, aut ad alias veluti *Matres urbes* referuntur, quæ & hinc ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC dicuntur, ex quibus Colonie deductæ sunt. Numus

*Origines
colonia-
rum.*

He-

Heracleæ in Ponto ita habet : ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΣ. ΑΠΟΙΚΩΝ. ΠΟΛΙΩΝ. *Heracleotarum urbis, Matris deductarum urbium.* Urbium Colonie sæpe Metropolis sue insignia in monetis expresserant, atque ita originem suam indicarant. Specimen aliquod Siciliæ numismata præbeant. Pegasum, notissimum Corinthiorum insigne, Syracusarum, & Hennæ numismata ostendant; Corinthiorum nempe hæ sunt Colonie. Ita Megara Siciliæ urbs, & Camarina no-
tuum Athenarum, sue quippe Metropolis, æri consignarunt. Minotaurum, Cretæ insulæ signum, exhibent numi Taurominii, Gelæ, Argyrinæ, Entellæ, quæ totidem sunt Cretensium in Sicilia Colonie.

Illæ porro urbes, quæ sub Augustis Colonie factæ sunt, præter frequentia ista Colonie deductæ symbola: Jugum nempe boum, cum colono, aut solum bovem, aut lupam cum Romulo, & Remo, aut signa militaria, de quibus omnibus in Appendicula fiet expressior mentio; præter hæc inquam symbola, colonie istæ originem suam prænomine aliquo fere patefaciunt. Ita Colonie ab Julio Cæs. aut ab Octaviano Augusto deductæ, *Julia*, vel *Augustæ*, aut utroque titulo gaudent, ut: COL. IVL. VAL. *Colonia Julia Valentia.* COL. IVL. AVG. COR. *Colonia Julia Augusta Corinthus* &c. Pariter ab Ælio Hadriano, *Ælia*: a Commodò, *Commodiana*: a Septimio Severo, *Septimia Severæ*: ab Antonino Caracalla, *Antoniniana*, atque ab aliis aliter appellatæ leguntur. Cum duorum, aut plurium Imperatorum nomina Colonia jactat, tum primus horum fundator Colonie, reliqui benefactores censendi sunt.

*Conditores
urbium.*

Priscos autem urbium Conditores numi bene multos sufficiunt. In Tomitarum numismate, ab Ovidii exilio celebrium, habetur: ΤΟΜΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. ΤΟΜΕΙΤΩΝ. *Tomus Conditor Tomitarum.* In Pergamenorum numo: ΠΕΡΓΑΜΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Pergamus Conditor.* In alio Nicopoleos,

leos, Epiri urbis: ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΣΕΒΑΣΤ. ΚΤΙΣΤ. *Nικόπολις, Σεβαστος κτίστης. Nicopolis. Augustus Conditor.* Ita Byzantium ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ. Gortyniorum in Creta ΓΟΡΤΥΝΙΟΥ. Tarentinorum ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ. Cyzicenorum ΚΥΖΙΚΙΩΝ. alique e numis urbium Conditores noscuntur. Neque fœminæ, quibus urbes originem debent, prisco in ære nullæ apparent. Amazones binæ ΣΜΥΡΝΑ. & ΜΥΡΙΝΑ. binis urbibus Smyrnæ, & Myrinæ, ab se constitutis, nomen dedere, & in numis recipere memoriam. Pariter ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ. *Abdera Puella*, in numo meminit Abdera Thraciæ: nomen ΚΟΡΑ honorificum est, cum id Proserpinæ velut proprium, etiam numismata tribuant.

Instauratores, qui tanquam alterius Conditoris nomen merentur, monetæ Patrensiū (nunc Patrasso) exprimunt. Horum urbs olim *Αροῖ*, dein *Patra* dicta est, ab Ampliatoris nomine ΠΑΤΡΑΙΟΥ. *Patrai*, uti numus habet: & alius: ΑΡΟΗ ΠΑΤΡΕΩΝ. *Arœ Patrensiū*. Ipsa demum ab Augusto Coloniæ honore aucta, auxit & titulos: COL. A. A. PATRENS. *Colonia Arœ Augusta Patrensis*.

Jam aliorum Virorum illustrium, Heroum, Ducum, *Viri illustres*, ac bene de suis urbibus meritorum numismata, *a posteris* *stris*. cusa, multa in Italiæ Cimeliarchiis se conspexisse Spanhemius asserit, qualia erant: Thesei, Meleagri, Hectoris, Diomedis, Ajacis Locri, & Telamonii, ac aliorum complurium. Fœminarum porro, Reginarum, aut Amazonum: Phædræ, Nausicæ, Arsinœs, Philistidis &c. Neque viri literis inclyti nulli comparent: ut in numo Samiorum Pythagoras, Tarentinorum Architas, Syracusanorum Archimedes, Megarensium Euclides, Tejorum Anacreon, Homerus in ære Chiorum, Smyrnæorum, atque aliarum etiam urbium.

De Statu Politico ea e numis proferam, quæ ad magistratus, jura, & fœdera pertinent. Magistratuum *Jura, leges, & præcæ-* *lentia ti-* *tuli.* rietati, jura, & leges antea perspecta lucem majorem afful-

fulgebunt. Primum Coloniae, Urbis Romae legibus regebantur, duosque veluti Consules, quos Duumviros appellabant, Rei publicae moderatores in singulos annos innovabant. Municipia propriis legibus utebantur, Duumviros tamen, magistratum etiam supremum, agnoscebant. In Coloniis, & Municipiis populus in decurias distributus est; decuriarum praefecti Decuriones, quorum prima post Duumviros auctoritas, in numis ita notatur: D.D. *Decreto Decurionum*, vel D. D. P. P. *Decuriones posuerunt*. Jus cudendae monetae quae Coloniae, aut aliae urbes Augustorum tempore obtinuerint, ipsae monetae loquuntur. Singularem hanc fuisse gratiam numus Patrensiū comprobatur, inscriptus: INDVLGENTIAE. AVG. MONETA. IMPE-TRATA. & alii: PERMISSV. AVGVSTI. Atque intra Italiam certe vix ulla Colonia jure monetae feriundae gavisae est, cum paucissima compareant numismata; imo certae vetustatis fortasse nulla. Hispaniae Coloniae, & Municipia frequentes usque ad Claudium percussere numos; sub Claudio, ac deinceps nulli comparent. Unde, aut Caeus sub imperii finem, aut sub initium Claudius hoc Monetae cudendae jus ipsis abrogasse censetur. Aegyptiacae Coloniae numus certus non dum prolatus est. In Galliis an praeter Nemausum alia Colonia, aperto nomine, numos cuderit, ignoro. In Trivultiensium Commentariis, & a Cl. Bandurio singuli Postumi numi proferuntur, quos Lugduno attribuunt. Alterius epigraphe est: C. C. A. A. *Colonia Claudia Augusta Agrippinensis*; alter ita habet: COL. CLAVD. AGRIP.

Illis deinde in urbibus, quae Romanis subjectae, *suis tamen juribus, legibusque uti* permittebantur, titulus ΑΤ-ΤΟΝΟΜΟΥ adscriptus est: ΕΑΥΤΘΕΡΑΣ. *libera*, illis, quibus a vectigalibus quibusdam, aliisque oneribus immunitas data est. In latinis Coloniarum, & Municipiorum numis titulus IMMVNIS. eodem fere recidit. Praeter ΜΗΤΡΟ-ΠΟ-

ΠΟΛΕΩΣ. titulum, etiam alius Primatus honos tribuebatur, quo urbes alias, etiam metropoles, ejusdem regionis *Prima* illa excelleret. De hoc ipso tamen Primatu inter urbes aliquas contentionem fuisse numi palam faciunt. Nam & Ephesus, & Smyrna perinde ΠΡΩΤΗ. ΑCΙΑC. *Prima Asia* inscribitur. Sic Amasia ΠΡΩΤΗ. ΠΟΝΤΟΥ. *Prima Ponti*, pariterque: Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. ΝΙΚΟ. ΠΡΩΤΗ. ΠΟΝΤΟΥ. ΚΑΙ. ΒΕΙΘΥΝΙΑC. *Metropolis Nicomedia Prima Ponti, & Bithynia*, deprehenditur. Atque adeo trium regionum primam se jactat urbs Lydiæ Sardes: CΑΡΔΙC. ΑCΙΑC. ΛΥΔΙΑC. ΕΛΛΑΔΟC. Α. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. *Sardes Asia, Lydia, Hælladis prima Metropolis.* Quin & inferioris ordinis urbes, metropoles tamen fuisse, Magnetum urbs declarat, quæ alio in numismate *Metropolis*, in alio rursus ita signata conspicitur: ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΒΔΟΜΗ. ΤΗC. ΑCΙΑC. *Magnetum urbs, septima Asia.* Is ordo inter complures urbes, & metropoles gentis ejusdem, aut idiomatis observabatur, quæ communitate quadam Sacrorum inter se necēbantur. Singularis Treboniani Galli numus id comprobatur, in quo Sacellum Apollinis Clarii expressere Colophonii, cum ara in media numi facie; circum tredecim statuae viriles crectis dextris, totidem Sociatas Urbes designant, inscriptio: ΕΠΙ. CΤΡΑ. ΚΑΙ. ΚΑΛΛΙCΤΟΥ. ΙΕΡΕΟC. ΙΩΝΩΝ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ. in medio ΚΟΙΝΟΝ. ΙΩΝΩΝ. Ἐπὶ Στρατηγῷ Κλαυδίου Καλλίστῳ &c. *Sub Pratore Claudio Callisto, Sacerdote Jonum, Colophoniorum, Commune Jonum.* Nempe Colophoniorum Prætor erat Callistus, & Sacerdos Communitatis Jonicarum urbium, Apollini devotarum. Tredecim Sociatas Urbes aliud numisma Rhodiorum numerato exhibet: ΚΟΙΝΟΝ. ΙΓ. ΠΟΛΙΩΝ. *Commune tredecim urbium &c.*

Alia dignitatum nomina, & jura ferebant urbes ab Deitatis cujusdam solemniori cultu, uti: ΙΕΡΑC. ΚΑΙ. ΑCΥΛΟΥ. *Sacra, & non violanda.* Asylum templorum causa dabatur; ita ut nemo ex iis locis peti ad deditio-

nem posset. ΝΕΟΚΟΡΟΥ. *Æditua* urbis titulus magni-honoris habitus est, quo se cives *Ædituos* Tutelaris Dei prædicabant: numerum etiam in ære adnotabant, quoties aut religiones instaurassent, aut novo Numini, Majestatique ejus se devovissent. Ita legitur: Β. ΝΕΩΚ. vel expresse ΔΙC ΝΕΩΚ. bis *Æditui*. Γ. vel ΤΡΙC. ΝΕ. *Ter Æditui*. ΕΦΕCΙΩΝ. ΜΟΝΩΝ. ΑΠΑCΩΝ. ΤΕΤΡΑΚΙ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Ephesorum, qui uni omnium quater Æditui*: videlicet ante Caracallam, cujus hic numus est, nulla urbs alia hunc honorem obtinuit; at subinde Nicæa Bithyniæ, ac Hierapolis Syriæ se quater Neocoras in monetis jactavere. Maritimæ quædam urbes, ΝΑΥ. ΝΑΥΑΡΧΙΑΟC. seu *Classicæ* urbis jura numis præferebant; quibus nempe præsidariam classem, ejusdemque præfecturam habere concessum est. Denique peculiaria illa honorum potius, quam Jurium vocabula prætermitto, ut in numo Sidetum, in Pamphylia: CΙΔΗΤΩΝ. ΛΑΜΠΡΟΤΑΘΗC. ΕΝΔΟΞΟΥ. *Sidetum urbis splendidissima, & illustris*; & in alio Smyrnæ: CΕΒΑCΤΩΝ. ΚΑΑΛΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ. *Smyrnæorum Augustorum venustate, & magnitudine, & alia similia.*

Magistratus
Romanus.

Post jura, & honorum titulos in vetusto urbium ære lustrata, Magistratuum ratio sese offert, quorum alii e Romanorum instituto compellati: alii Patriis variarum urbium moribus delecti, numis inserti cernuntur. De latinis vocabulis præter Duumviros, & Decuriones, de quibus dictum est, nihil memorandum occurrit, præterquam illud: ΙΙΒΙΡΙ. QVΙNQ. *Duumviri Quinquennales*, illi Duumviri vocabantur, qui quinto quoque anno electi, censuram una exercebant, & lustrum condebant in Coloniis, Urbem imitantibus. Iidem exacto hoc Duumviratus anno *Quinquennialitii*, honoris ergo, compellati sunt: uti *Consulares* Romæ appellabantur, qui Consulatu defuncti essent. Hic revocanda sunt in memoriam illa, quæ Capite II. & III. adducta sunt, & hoc etiam porro exponentur:

mentur: PROCOS. *Proconsul*. PROPR. *Proprator*. LEG. AVG. *Legatus Augusti*. Q. PR. *Quaestor Provincia*; is ærarium curabat. PROQ. P. *Proquaestor Provincia*. IIIVIR. vel PROIIIVIR. *Triumvir*, vel *Protriumvir* Colonie deducendæ.

Græcis porro vocabulis signati Romani magistratus hi fere sunt: ANΘ. vel ANΘΤΠ. Ἀνθύπατος. *Proconsul*. Gubernans pro Consule provinciam Populi Romani; nam eæ provinciæ, prioribus Augustorum temporibus, Proconsulares dicebantur, quæ Senatui Populoque Romano propriæ ab Augustis permissæ sunt. ANTICTP. Ἀντιστατης, qui *Proprator* redditur, Provinciis Prætoris Præfectus, vel ΠΙΕC. KAL. ANTI. ΤΟΥ. CΕΒΑCΤΟΥ. Πρεσβευτὴς &c. *Legatus*, & *Pro Pratore Augusti*, cui parebat Provincia Augustis, non Senatui subiecta, ac propria; quales etiam præter cæteras fuisse Daciam, & Arabiam, numi produnt, uti ille Trajani: ARABIA. AVGVSTI. PROVINCIA.

ΗΓ. ΗΓΕΜΟΝΟC. *Præfidis* titulus, cum fere denotat, qui minori cuidam Imperatorum Provinciæ præerat; quanquam Proconsulibus etiam, & Proprætoribus quandoque tribuatur. Denique TAMIAC. *Quaestor* is erat, cui ærarii cura crederetur. Lapsu temporum Provinciæ Populi Rom. Augustorum sub potestatem aliquæ translate sunt, atque vicissim aliæ ab Augustis Senatui, Populoque cedebantur.

Patrii urbium Magistratus Sacri perinde, atque Profani in numis deteguntur; hi fere sunt: APXIEΠETC. <sup>Magistra-
tus gen-
tium exte-
rarum</sup> Summus in Asia Sacrorum Antistes, unde & ACIAPXHC. dictus est; quemadmodum & in Rhodiorum numismatis ^{sacri.} juncta habentur: ACIAPXOT. KAL. APXIEΠETC. & in *Epistola Smyrnaeorum de Martyrio S. Polycarpi*, eadem persona jam APXIEΠETC. jam ACIAPXHC. compellatur. IEPETC. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. *Sacerdos Perpetuus*; nam alii magistratus, etiam sacri, suis temporibus abdicabantur. CΤΕΦΑΝΟΦΟΡΟC.

Sertiger, vel *Coronifer* latine reddi potest, qui ludorum Curator, & Præses erat; quin & ludi, & urbes ipsæ hoc nonnunquam cognomine honoratæ sunt. ΘΕΟΛΟΓΟΥ. *Theologi*, seu *Deiloqui* munus erat, Divina interpretari, ordinare, tueri. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡ. *Procurator*, seu Curator ludorum, & etiam negotiorum, ad politicum statum æque, ac ad Religiones facientium.

Magistratus patrii profani.

Profanorum deinde magistratuum nomina quædam ab Atheniensium veteri instituto urbes aliquæ accepisse videntur; non eodem tamen ordine, jure, ac temporis spatio aliis in locis hi magistratus administrati sunt. *Archontes* Athenis olim perpetui erant, deinde decennales; denique annui, iique proceres quingenti, qui rursus in decem quinquagenas divisi *Prytanes* alternatim dicebantur: nempe illis 5. hebdomadibus, quibus quinquaginta illi ordine suo actu Rempublicam regebant; ex Prytani- bus istis in Decurias 5. coordinatis, rursus *Proædri* πρόεδροι vocati sunt, qui decem sua quique septimana gubernabant; ex Proædris ἐπιστάτης, *Epistates* sortito electus est, qui diem unum non amplius præerat, & penes quem claves erant. In Urbium numis vero ΑΡΧ. ΑΡΧΟΝΤΟC. titulus variis non tam Romanis, quam patriis urbium, ac Provinciarum Rectoribus, etiam Pontificibus datus est. Eorum plures nonnunquam, etiam cum primatus Prærogativa uni concessa, constitutos fuisse, numismatum inscriptiones efficiunt, uti: ΑΡΧ. ΠΡΩ. ΤΟ. Β. Ἀρχωντος πρώτου τὸ β. *Archonte primo vel primario iterum*, vel sic: ΑΡΧΟΝΤΟC. Α. ΤΟ. Β. *Archonte primo iterum*. Ubi τὸ *Iterum*, prodit, cum magistratum non fuisse perpetuum.

Π. vel ΠΡΥΤ. ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ. *Prytanes*: in numis, aut urbium Rectores, aut ad negotia majoris momenti, etiam sacra curanda designatos Proceres denotat. ΕΠΙCΤΑΤΗC. *Epistates*, Supremus Præfectus, aut Inspector habetur. CΤ. vel CΤΡ. CΤΡΑΤΗΓΟC. *Prætor urbis*, nam τὸ στρατός perinde

inde populum urbis, ac exercitum significat. ΓΡ. vel ΓΡΑ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ. *Scriba* titulus, & munus villia Romæ, & Athenis habita sunt; Verum in urbibus Asiæ γραμματεὺς *Scriba* secretorum omnium conscius, atque inter primos magistratus putabatur. Hinc eundem titulum honoris ergo suis in numis urbes Cariæ, Mysiæ, Lydiæ, Joniæ, & Phrygiæ expresserunt. ΣΟΦΙΣΤΟΥ. *Sophista* seu *Sapientis* appellatione viri docti, ac disertī se efferebant, quorum opera ad legationes, aliaque expedienda utebatur Patria. Sophistæ staturis donati, aliisve honoribus mactati sunt; aliquos etiam ex iis in numis videmus Archontes: quin & Romæ Consules factos esse legimus.

Alii præterea sunt, tum sacri, tum profani magistratus, qui rarius numis inscripti reperiuntur; eos tamen insinuandos putavi: ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ. *Ludorum Constitutor*, vel *Præses*. ΕΦΟΡΟΣ. quasi *Tribunus plebis*, celebris Laconum magistratus. ΠΟΛΙΤΑΡΧΟΣ. *Urbis præfectus*. ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΤΗΣ. *Panegyrista*, qui laudes Deorum diebus festis prædicabat, sacer magistratus. ΠΡΟΔΙΚΟΣ. *Curator*, *Defensor*, vel *Patronus*. ΠΑΡΟΧΟΣ. qui Romanis, in alienis terris degentibus hospitia præberet, *Præbitorem* dicere possumus. ΣΤΥΝΑΡΧΟΣ. *Principatus particeps*, vel *collega*. Multa magistratus vocabula cum particula ΕΠΙ. vel Τ. ΤΠ. ΤΠΟ. *sub*; efferruntur, uti: ΕΠΙ. ΓΡ. ΣΕΚΟΥΝΔΟΥ. *Sub Scriba Secundo*, Magnetum. ΕΠΙ. ΓΤ. ΡΟΥΦΙΝΟΥ. *Sub Pratore Ruffino*, Smyræorum. Sæpe subauditur nomen muneris gesti, ut ΤΠ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. *Sub Pontiano*, Marcianopolitarum magistratu.

Fœdera, ac Societates hac voce ΟΜΟ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Concordia*, additis fœderatarum urbium nominibus, explicant numismata. Sic: ΟΜΟ. ΕΦΕΣΙΩΝ. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Concordia Ephesorum, & Smyræorum &c.* aliquando vocabulo *concordia* omisso, sola urbium sociarum nomina cum particula Κ. ΚΑΙ. &, aut sine illa collocantur: ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. ΚΑΙ. ΠΕΡΓΑΜ. *Mytilenæorum, & Pergamenorum*
con-

concordia; aut ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΩΝ. ΠΕΡΓΑΙΩΝ. *Mytilenaeorum, & Pergaeorum.* Communitates variæ populorum, aut urbium e numis discuntur. Nam præter illud Commune Jonum, de quo dictum est, occurrunt: ΚΟΙΝΟΝ. ΚΡΗΤΩΝ. & ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΓΑΛΑΤΩΝ. ΒΕΙΘΥΝΙΑΣ. *Commune Cretensium, Macedonum, Galatarum, Bithynia.* Item Κ. Κ. ΚΟΙΝΟΝ. ΚΙΑΚΙΑΣ. *Commune Cilicia.* ΚΟΙΝΟΝ. ΖΗΑΙΤΩΝ. ΚΟΙΝ. ΛΥΔΙΑΣ. & ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΛΕΣΒΙΩΝ. *Commune Zelitarum, Lydia, Thessalorum, Lesbiorum,* atque etiam aliorum. ΚΟΙΝΟΝ. ΤΑΡΚΟΤ. ΑΜ. Κ. Γ. Β. Κοινὸν Τάρεσσ ἀμφοτέρως Κιλικίας. Γεγεσσίας βελή. *Commune Tarfi utriusque Cilicia: Senatus Consulto.* Alibi porro pro Γ. Β. legitur Γ. Π. Γεγεσσίας Προσάγματι. *Senatus Edicto,* adjecto ΔΗΜ. Δῆμος, *Populus.* Antiochiæ numi præter S. C. etiam græcis literis idem expressere Δ. Ε. Δόγματι Ἐπαρχίας. *Decreto Provinciae.* In aliis similes inscriptiones occurrunt: Γ. Γ. Γεδαμματι Γεγεσσίας. *Rescripto Senatus.* ΔΟΓΜΑΤΙ ΣΤΝΚΑΗΤΟΤ. *Senatus Consulto &c.* Hæc de Nominibus, Situ, Origine, Conditoribus, Viris illustribus, ac Politico Regimine urbium, & regionum breviter ostensa potius, quam plene explicata sunt. Quod ad Geographicam notitiam e numis hauriendam reliquum est, binis capitibus absolvam.

CAPUT VI.

Utilitas numismatum ad scientiam naturalem: Ubi de fertilitate Regionum una agitur.

*Fertilitatis
signa magis
nota.*

Utile, ac jucundum scitu est: quid quæque ferat regio. Abunde ejusmodi notitiam numaria penus subministrat. Quæ arbores, plantæ, fruges, animalia, insecta, pisces, aliaque aliis terris aut propria aut eximia sint, isthic intueri bene multa licet. Obvia illa non moror, cum Thessalia, Hispania, Numidia, Mauritania

retania, numis suis equos insculpsere, quibus eæ regiones abundant: seu cum Ægyptus, ac in ea Alexandria, Italia, Africa, & præsertim Sicilia, spicis signatis, ubertatem tritici indicarunt. Sive cum vini generosi affluentiam uvæ symbolo jactavere Byzantii, Dacia, Cnidii, Maronitæ in Thracia, & plures ejus regionis urbes: Casandrenses quoque in Macedonia, Perpereni Lydiæ, & Palæstini in numis, Samaritano caractere inscriptis. Notiora etiam illa feracitatis insignia sunt: Eubœæ Bos, Arabiæ Camelus, Africæ Elephant exuviæ, & Scorpio, Ægypti Crocodilus; tum Alexandrina, Cretensia, ac de Judæa numismata Palmas ostentant, etiam trifidas, & Caryotas, quæ singularis saporis Dactylos, præsertim in valle Hierichuntina ferebant. Tyrii, Muricis sui, ex quo celeberrima illa Purpura confecta est, imaginem reliquerunt; Ægyptii item Ibidis avis, quam, quod serpentes exterminet, sacram habuere: ea non multum a Ciconiæ forma abludit. Hispaniæ Cuniculus adfidet, quorum illic mira copia; ut *Cuniculosa Celtiberia* a Catullo appellata sit.

Peculiariora nunc aliqua de arboribus, & plantis præ-
mum, tum de animalibus præ-
tiosissimam Balsami arborem Samaritanorum numismata: Cretensia vero Cydæorum, & Elyriorum, Dictamnium repræsentant, herbam Cretæ propriam. Balauustum Rhodiorum in monetis frequens occurrit; flos mali Punici est, quo ad tingendas lanas utebantur. Ascalonitarum ΑΣΚΑΛ. ΑΣΚΑΛΟΝΙΤΩΝ. toties laudatas veteribus Cepas, unaque Columbas, aliquot eorum numi exhibent. Nobilissimam Ægypti plantam Lotum (unde populi Lotophagi nomen traxerunt) variis in numis ita videre datur; ut ejusdem folia, flores, & fructus, qui lilio non absimiles, caput instar papaveris efferunt, belle illic exprimantur. Lotum triumphali in curru sublimem Augusti numisma adducit,
H Ægy-

Arboris, & plantæ.

Ægypti captæ symbolum. Is honos in alio Augusti numo etiam Strobilo nucis pineæ est habitus; insigne id erat Augustæ Vindelicorum, quod Vindelicium harum arborum ferax esset: hodieque ea urbs eodem insigni decoratur. Mamertini, & Syracusii itidem Strobilum in numis, ob similem feracitatem, ostentant.

Illustre præ cæteris numismatum antiquorum decus Barce, urbs Pentapoleos Cyrenaicæ, protulit, in cujus ære adeo dilaudata apud veteres herba *LasERPitium*, seu *Silphium Cyrenaicum* dicta, floret etiamnum, & sui memoriam conservat. Nuspiam ea herba jam invenitur; si forte aliquando invenietur, id numis debetur, sine quibus ejus figura, variæque floris, ac fructus formæ omnino interiissent. Hujusmodi numos apud Antonium Augustinum, & Spanhemium reperiatis, qui *Silphium* tam florens, quam etiam bulbiferum distincte exhibent, inscripti vel: ΒΑΡΚΑ. *Barce*, vel ΚΤΡ. ΚΟΙΝ. Κυρηναίων Κοινόν. *Commune Cyrenaorum*: quibus loca declarantur, ab herbæ tam pretiosæ singulari fertilitate celebrata. Nam *Silphium* aliis quidem etiam in terris, uti in Syria, Perside, Parthia, Media creverat; sed nullibi tanta virtute, quanta in Cyrenaica regione. Ejus rei testes Spanhemius Theophrastum, Strabonem, Dioscoridem, Galenum, Plinium, & Scribonium Largum adducit. Certe PLINIUS L. 19. refert, Neroni caulem unum hujus *LasERPitii* Cyrenaici dono missum esse; adeo jam tum rarum, atque in pretio fuerat.

Ægypti fecunditas.

A terrarum fertilitate priusquam ad alia converterar, causam ipsam fecunditatis, ab *Ægyptiis* Hadriani numis insculptam, præterire non possum: quam, nescio, utrum feliciori ingenio illi consignaverint, an R. P. Harduinus expositionem ejus affecutus sit. His in numis Nilus, viri specie effictus, virgam, seu arundinem manu sustinet, adjecto Cornu Copiæ: Inscriptio annum imperii Hadriani ita refert: L. ΔΩΔΕΚ. Δουαδέκατος δωδεκάτης. *anno duodecimo*, in alio

alio etiam, *anno decimo tertio*. Sed aliæ adhuc numerorum notæ utrobique comparent, nempe 15, quæ *sedecim* valent; quod ita accipiendum est: annum duodecimum Hadriani, aliosve, quibus dictæ notæ additæ sunt, maximæ fecunditatis in Ægypto fuisse. Cum enim Nilus quotannis Ægyptiorum terras inundet, hi longa experientia edocti, tum fertilissimum annum fore prænuntiabant; cum Nilus in locis certis *sedecim* cubitos altus mensoria arundine deprehenderetur: vide HERODOTUM in *Euterpe*. & PLIN. L. 5. Igitur mensoriam hujusmodi virgam his in numis Nilus ostentat; adpositus numerus 15. seu 16. una cum Cornu Copiæ, ejus anni fertilitatem indicat.

Plantarum fere hætenus notitia e numis petita est; *Fera peregrina*. iidem de animalium historia quam bene meriti sint: cum initio obvia pauca attigerim, hic plusculum videamus. Elephantorum, etiam loricorum bigas, aut quadrigas numismata non pauca producant. Elephantum *Λυχνύχης*, seu *Δαδύχης*, id est, qui facem proboscide allucere doctus esset, formam conservat numus ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΔΙΟΝΤΕΟΥ. *Regis Antiochi, Illustris, Bacchi, Syriæ Regis. Ægyptiorum æri veteri præter Crocodilos, Hippopotamum insculptum cernimus, quem latine fluviatilem equum dicas, animal quadrupes, & amphibium. Ejusdem formam elegantius etiam Otaciliæ Severæ numus offert, cum epigraphæ: SAECVLARES. AVGG. Saculares ludi Augustorum: nempe Philippi Patris, & Filii. Ædilium id erat, vel Prætoris Urbani, & subinde Augustorum etiam studium, ut publicis in ludis, & spectaculis peregrinas beluas producerent. Ita Domitiani temporibus Rhinocerotem exhibitum fuisse, numi illius, minimi moduli, Rhinocerotem signati testantur. Similibus ex instrumentis Aldrovandum, Pierium & Jonstonum corrigit Spanhemius, qui alterum Rhinoceroti cornu affinxerant; cum in numisma-*

mismatibus apertum sit, unicum tantum cornu e belluæ hujus naribus prominere.

Alce etiam in Philippi filii, & in Philippi Patris numo Hyæna conspicitur, Sæculo Milliario exhibitæ. Caprini porro generis peregrina animalia, variata pelle, ac mirum in modum retortis cornibus: Pantheras, ac Tigrides: Cervos item peregrinos, & Mambrinas, id est, Capras Indicas varii Augustorum, Siciliæ, & aliarum regionum numi spectandas objicient. Serpentum deinde, ac Draconum varias species Asiæ præsertim, ac Thraciæ numismata promunt; quæ fere Æsculapii, & filiæ ejusdem Hygiæ, aut Glyconis (qui alterum se Æsculapium ferebat) honoribus percussa sunt, quorum cultus in illis regionibus vigeat.

Pisces.

De piscibus denique mentio aliqua facienda est. Delphinatorum quidem imagines obviæ sunt, seu Neptuno, seu Apollinis tripodi adjectæ. Nonnunquam puerum vehit Delphinus, qui aut Icadius est, Apollinis filius, Delphos Delphino delatus, ut Delphorum numus repræsentat: aut Palæmon; aut si alis instructus est, Cupidinem refert. Notum est Delphinatorum ingenium, quod pueris innoxie colludere ament. Phocænam piscem a Delphino, teste ARISTOTELE *L. 6. hist. animal.* non multum abludentem, Phocæensium numus proponit intuendum, cui lupus insultat, cum epigraphe: ΕΠΙ. CΤ. ΚΑ. CΚΡΕΙΒΟΝΙΑΝΟΤ. ΦΩΚΑΙΕΩΝ. Ἐπὶ Στρατηγῆ Κλαυδίου Σκρειβωνιδαν Φωκαίων. *Sub Prætorē Claudio Scriboniano, Phocæensium.* Phocæa Joniæ urbs, capturam uberem Phocænarum, & fors inde nomen habuerit. Lupus vero cur pisci insultans repræsentetur, e PLINIO conjicere licet, *L. 10.: Simile quiddam lupi ad Mæstin paludem faciunt. Nam nisi partem a piscantibus suam accipere, extensa eorum retia lacerant.* Piscis, ad porci formam accedentis, effigiem ostentat moneta ΛΟΠΑΔΟΥΣΣΑΙΩΝ. *Lopadussæorum*: Lopadussa insula est in Africo mari.

Pe-

Pelamidum piscium capturam apud Byzantios copiosam fuisse, præter Aristotelem, & Strabonem PLINIUS L. 9. memorat; qua autem forma fuerint, Byzantium complures numi ostendunt, binis, aut ternis Pelamidibus insignes. Neronis numisma unicum, quatuor piscium imagines ob oculos ponit: Polypum, Sepiam, Cammarum, & Pom-pilum. Pisces hos cum fecundissimos memorent rerum naturalium scriptores, ad Poppææ fecunditatem, quæ Neronis uxor erat, refert Spanhemius: quam ultra mortale gaudium Nero accepisse, apud Tacitum perhibetur.

Hæc de utilitate ad scientiam naturalem e numis veteribus desumpta, monstrosus porro, ac fabulosus animalium figuris amplificari possent. Sed quoniam brevem esse, atque omnia explicare, in tanta rerum copia ejusdem esse non potest, & de fabulosis animantibus alibi mentio cursim incidet; hætenus dicta ad tironum animos, antiquariæ eruditionis amore inflammandos, satis esse reputavi.

CAPUT VII.

*Vestes, Arma, Religiones, Ritus, Ædificia
in numis expressa, Pictoribus, Architectis,
Poëtis quid profint?*

Veteribus in numis exquisitam quandam cœlaturæ Ars cœlaturæ, eruditioni juncta. artem, tum in latinis, florente Imperio, cum in antiquioribus græcis, periti omnes admirantur.

Excellit porro artem eruditionis copia. Cœlaturæ artificium Pictoribus, Statuariis, Architectis plurimum adfert subsidii: eruditionis copiosa materies & his, & omnibus bonarum literarum studiosis, ac præsertim Poëtis plurimum prodest, quos inter, & Pictores multum convenit.

H 3

Agno-

Agnovit id Zacharias Zachius, nobilis Statuarius, qui primus collecta veterum numismata, literarum, & artium commodò publici juris facere constituit; sed morte prohibitus est. Ex ejus manuscriptis Albertus Leander in descriptione Italiæ plurima se hausisse profitetur. Et certe cum pictorum, & poëtarum artis summa in eo fere vertatur, ut minutissimas quasque res, & lineamenta ad vivum; verumque expriment; materies vero frequentissime ex historiis, fabulisque veterum deligatur: in confesso est, quantum utrosque juvent tam copiosæ, tamque fideliter effictæ imagines, vestituum, armorum, Deorum, rituum, ædificiorum; imò quam hæc illis omnino necessaria sint: ne delphinum silvis appingant, fluctibus aprum.

Vestes Romanorum.

Vestimentorum, quæ Romanis, belli, ac pacis tempore, in usu erant, genera omnia numi veteres exhibent. Toga nihil frequentius; Togam, etiam Senatoriam prætextam, in eleganti Augusti numismate videre est: tum vestem Censoris, Sacerdotum, Pontificum, etiam Pontificis Maximi in Augusti numo: deinde militare Sagum, ac Paludamentum Imperatoris, ejusdemque Parazonium, quod lati, & sine cuspidē cultri genus est, nodum pro manubrio habens; alii id instrumentum sceptrum dicunt: Baculus itidem Consularis eburneus, cui Aquila superposita est, non raro occurrit.

Capitis ornamenta.

Capitis ornatus apud Augustos aut *Laurus* est, aut *Corona radiata*, quæ in ære medio frequenter Augustis imponitur. Labascente Imperio *Diademate* caput cincti comparent, quod fascia quædam est, tempora ambiens, & gemmis distincta; eam tamen prisca Reges fere puram in numis gestant. Aliæ item Coronæ, numismatum in typis offenduntur. *Querna* O. C. S. *Ob cives servatos*: in Augusti numis obvia. *Rostrata*, seu *Navalis*, quæ laurus erat, rostrorum navalium simulacris intertexta, data ob victoriam navalem. *Muralis*, & *Vallis* sui item nominis effigies in

in circulum contextas præ se ferunt. *Spicea*, procuratæ annonæ indicium. *Graminea* in Gallieni numo comparet, quam soli Principi dabat miles. *Pontificalis* e victimarum craniis, & pateris commissa, Augusti numo impressa cernitur. De Coronis ludorum, & Deorum inferius aliqua afferentur. Singularis est in Hadriano, *Corona ex loto*, quam is in memoriam dilecti Antinoi, in *Ægypto* mortui, assumpsit, & ANTINOEIAN. appellavit. Augustarum porro ornamenta capitis (ut varium, ac mutabile semper, in vestitu præsertim, est sæmina) mira varietate oculos pascunt; atque modos hic aliquos videas, ab nostræ ætatis capitis cultu, etiam virili, haud multum ablucentes.

Porro Armorum, & Signorum Militarium omne genus hic emicat: Jacula, gladii, hastæ, clavæ, clypei, parmæ, varia militaria signa, equitum vexilla, quæ subinde labara dicta sunt, Aquilæ Triariorum, signa *Principum*, & *Hastatorum*, etiam literis: P. & H. indicata: scuta, imagines, & manus dextræ, quæ manipulos indicant, longis perticis præfixæ; diversæ formæ galeæ, loricæque, & quidquid demum ad bellum gestabat, aut exportabat miles, in numis exercituum, cohortium, item in iis, ubi ADLOCVTIO. COHORTIVM. ab Augusto facta, aut PROPECTIO. AVG. consignata est, atque in aliis plurimis spectare vix oculus sufficit.

Exterarum deinde gentium amictus, & ornamentorum ratio, quam diversa in tot Regum numis promicat! amœnum certe spectaculum Arsacidæ, Parthiæ Reges, præbent, queis caput mire comatum Cidaris, & humeros Candys, vestis Regi propria contegit; neque minus Abgarorum Edessæ Regum, Tigranis Armeniæ Regis mitræ, ac vestimenta eruditionis avidum oculum afficiunt, atque aliorum etiam Regum, Heroum &c. varia indumentorum genera. Tum autem plurimarum gentium vestimenta, at-

Militaria arma.

Vestimenta, & arma variarum gentium.

atque arma, ea numismata frequentissime explicant, quæ easdem gentes ab Romanis victas, aut captas muliebri fere specie proponunt, aut victas sub tropæo stantes, aut genu flectentes, aut sedentes demisso vultu; uti ARABIA. ADQVISITA. DACIA. CAPTA. HISPANIA. RECEPTA. ARMENIA. ET. MESOPOTAMIA. IN. POTESTATEM. POP. R. REDACTAE. VICTORIA. CARPICA. & GOTHICA. Talia & in illis numis spectanda obveniunt, qui inscribuntur: DE. GERMANIS. DE. SARMATIS. DE. PARTHIS. item SIGNIS. RECEPTIS. ubi Parthus de genibus signum Romanum offert. In alio sedens sub tropæo efficta est ALAMANNIA. in alio FRANCIA. Rursum alibi MAVRETANIA. PANNONIA. CAPPADOCIA. GALLIA. simul cum HISPANIA. quin & TRES. GALLIAE. adstantes conspiciuntur. Obruor jam illis, in quibus tot regionum Exercitus leguntur: EXERCITVS. NORICVS. CAPPADOCICVS. PERSICVS. SYRIACVS. RHAETICVS. MOESIACVS. alique nonnulli. Taceo jam de illis numis, quos, aut RESTITVTORI, aut ADVENTVI. AVG. in tot provinciis inscriptos, superius adduxi. Quantam denique vestium, variorumque armorum notitiam illa numismata adferre poterunt, in quibus longissimus Virtutum ordo procedit, quarum suo quæque vestitu, armis, ac symbolis, summo cum ingenio, instructa apparet, incredibili Poëtarum, ac Pictorum utilitate? verum de his inferius.

*De Diis,
Deabus-
que.*

Ad religiones, ac ritus transitum facio. Dii, Deæque, quorum nomina etiam Mythologiæ tirones norunt, in veterum numis omnes occurrunt: sed non vulgaribus sæpe cognominibus, symbolisque insignes. Ita Jovem, Apollinem, Dianam, Venerem, nec pueri ignorant; aut Jovem Casium, montis figura repræsentatum, aut Jovem Labradensem, securi armatum: Apollinem Aëtiæ togatum, aut Lycæum Apollinem cum lupo: Dianam Icariam, seu

feu Tauropoliam, velatam, ac tauro vectam: Veneris Paphiæ simulacrum metam, seu conum esse, aliaque id genus, vix alii, præter numorum veterum interpretes norunt. Jam præter vulgaria illa Deorum signa, & instrumenta, ut Bacchi coronam ex hedera, aut pampinis, ejusque tigrides: Cereris spicas, & faces: leones, ac cymbala, seu tympana Cybeles: Chloridis flores, Neptuni tridentem, ac delphinos: laurum Apollinis, & lyram, aut arcum, & sagittas: Palladis noctuam, Veneris columbas, Mercurii alatum petasum, & arietem, vel canem, aliaque complura, quæ omnia numis insculpta occurrunt; præter hæc inquam, omittenda illa non sunt, quæ nomine quidem plerisque perspecta, imagine non item esse puto. Talia se spectanda offerunt Apis, seu Osiris, bovis simulacro effictus, inter cujus cornua lotus emicat: Isis cum sistro, & flore caput ornata: Harpocrates loto insidens: Telephorus pallio, & peregrino pileo tectus: Æsculapius, Terminus, Silenus, Pan, Satyri, aliique suis cum symbolis. Tum muliebris formæ videntur Vesta, Lucina, tres Parcæ, Nemesis, Hygia, Nymphæ &c.

Fabulosa monstra longo hic itidem ordine procedunt: Hippocentauri, etiam currum trahentes: Scylla, canibus succincta: Hydra septiceps, ac trifaux Cerberus cum Hercule: cujus labores, duodenis plures, soli numi Græci, ac inprimis Nicæenses, repræsentant. Pegasus cum Perseo, Minotaurus Crætæ: Stympthalides aves, quarum formam, frustra hætenus quæsitam, ex Nicæno Maximi Cæsaris numo, absterfis fabulis, deteximus. Sphinxes Ægypti, Gryphes, Phoenix radiatus: Tritones, Syrenes: Capricornus in piscem abiens, in Augusti numis frequens, qui eo sub sidere, felicitatis symbolo, natus est. Quin & omnia duodecim Zodiaci signa in eleganti Valeriani numismate resplendent: cum epigraphe loci:

*Monstra
Fabulosa.*

AITE.

ΑΙΓΕΩΝ. ΝΕ. ΝΑ. Ἀγίων ναυαγίων ναυαγίδας. *Ægeorum, vel Ægeorum edituorum, Classica urbis*, in Cilicia.

Possem jam hic de magis reconditis Deorum nominibus, & figuris, quas numismata ostentant, aliqua disserere: uti de Cabiris fratribus, de Deo Luno, de Astarte, seu Dea Sidonia, de Sole Elagabalo, de Hyblæa in numo Hyblæ Siculæ, de Adrano, siculo itidem Deo: de Diana Leucophryne, & Pergæa: de Venere, & Baccho barbato; de Derceto, Ascalonitarum Dea, in piscem desinente: de Coronide, Æsculapii Matre: de Alabando, Alabaden-sium Deo; de Jovis nominibus, ac figuris omnino multis, variisque, & mysteriorum gentilium plenis: de Canopi, & Anubis, Ægyptiacorum Numinum simulacris, atque aliis pluribus. Sed de quibusdam in utraque Appendicula sermo erit; cætera ad acuendum tironis gustum indicasse sufficiat.

*Sacrificio-
rum appa-
ratus.*

Ab Diis, Deabusque ad superstitiosum eorundem cultum delabimur. Vestium sacrarum, atque instrumentorum typos perpulchros numi commonstrant; hic mitra Pontificalis, seu albo-galerus cum infulis, tutulo & apice conspicitur, qui apex peculiare quoddam signum esse Flaminis Martialis, e numis discitur. Sacrorum deinde armorum apparatus hic omnis panditur: secespita, cultri genus est; securis, præferculum, seu urceolus, patera, simpulum, seu capeduncula, mero, vel sanguini capiendo apta, thuribula: item aræ, ac tripodes miræ varietatis. Præter lituum Auguralem, etiam in M. Antonii numo gallinæ pullus, ad vasculum quoddam avide tendens, exprimitur; quo, celebre illud Tripudii Solistimi augurium bono tunc omine processisse, notatur. Aspergillum item tum ordinarium, tum Lustralis ille Ramus, quo Censores ad lustrandum utebantur, in Augusti numis visitur.

Neque sola instrumenta, sed omnem Sacrificii pompam numi quidam ante oculos statuunt: Vittatos, & Corona-

ronatos Sacrificulos , stantem sub ictu Infulatam Victi-
mam , libantem ad aras Sacerdotem , Cornicines demum,
aliosque ministros , & assistentes intueri licet. Sæcula-
rium quidem certe Ludorum ritum omnem , e duodenis
Domitiani numis feliciter eruit , ac erudite demonstravit
exiguo , sed succi pleno libello PETRUS RAINSAINT , cui titu-
lus : *Dissertation sur douze Medailles de jeux séculaires de
l'Empereur Domitien.*

Religiosos inter ritus , Ludi , atque Certamina , Diis <sup>Certami-
num, & so-
lorum no-
mina, ac
figura.</sup> quæque suis consecrata , non postremo loco sunt. Ur-
bium numismata , quibus Certaminibus insignita habeantur ,
solemniora ex iis , ac frequentiora hic attingam. Alia a loco , in quo celebrari solerent , nomen accepere :
ΗΛΙΑ , & ΟΛΥΜΠΙΑ. *Elia* , & *Olympia* , ab Elide , & Olym-
pia , finitimis Peloponesi urbibus. Jovi hæc Certamina
sacra erant ; & Olympia quidem ab Hercule instituta :
unde Olympiadum notissima æra. ΝΕΜΕΑΙΑ. a regione ejus-
dem nominis , in Peloponeso , Herculi sacra. ΙΣΘΜΙΑ.
Isthmia , in Isthmo Corinthiaco , Neptuni , aut Melicertæ
honoribus constituta. ΑΚΤΙΑ. *Actia* , Apollini Actiaco sa-
crata. ΠΥΘΙΑ. *Pythia* , Apollini Pythio , sic dicto , ob oc-
cisum Pythonem. Habentur quoque ΠΑΝΙΩΝΙΑ. ΠΥΘΙΑ.
Pythia , a Communi Jonum celebrata. ΛΗΤΩΕΙΑ. *Letone*
sacra : ΔΗΜΗΤΡΙΑ. Matri Deum , Cereri dicata , *Cerealia*.
ΚΕΝΔΡΕΙCΙΑ. id est , κεντρώων δρόμων ἔστιν. *Stimulatorum cursum*
incitata Ista , uti exponit R. P. Harduinus , in honorem
Deæ Iūs instituta Certamina ; cum Io etiam in Gazensium
numis scripta sit ΕΙΩ. ΗΡΑΚΛΙΑ. *Heracles* , ab Hercule Jovi
Olympio instituta. ΑΣΚΛΗΠΙΑ. *Asclepia* , Æsculapio dedi-
cata sunt , quæ etiam CΩΤΗΡΙΑ. *Soteria* , id est , *Salvatoria*
nuncupantur ; quod Æsculapius ægrotantes posse salvos
præstare crederetur. ΚΑΒΕΙΡΙΑ. *Cabiria* , a Diis Cabiris ita
appellantur ; qui tres fratres sunt , Cabira , & Vulcano

geniti, & æris fabricam docuisse feruntur. CAPITO-
LINVM. Certamen, Jovi Capitolino consecratum erat.

Alia quædam certamina ab Augustis, & Cæsaribus,
ut: CEBACMIA. vel ATTOTCTEIA. *Augustalia*, & KAICAPEIA.
Cæsarea, nomen traxerunt; ita etiam a nominibus priva-
tis Imperatorum: TPAIANEIA. AAPIANEIA. & ETCEBEIA. *Pia*
ab Antonino Pio. KOMMOΔEIA. CETEPEIA &c. a totidem
Augustis compellata in numis leguntur. AABEIANAPEIA.
tamen ab Alexandro Magno potius, quam ab Alexandro
Severo nomen obtinere, aut fortasse diversis temporibus
ab utroque. ATTAAEIA; ΓΟΡΔΙΑΝΕΙΑ. Honoribus *Attali*,
Pergami Regis, & *Gordiani Pii Augusti* instituta. ΦΙΛΑ-
ΔΕΛΦΕΙΑ. *Fraterno Amori sacra*, qui inter Caracallam, &
Getam optabatur. ΕΠΙΝΕΙΚΙΑ. Quæ occasione *Victoria*,
ab Augustorum aliquo relatæ, indicta fuerunt.

Alia Certaminum vocabula aut modum ipsum, aut
habitos Victoribus honores indicant: SACRA. PER. OE-
CVMENICA, seu ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ. ad quæ convenire liceret
omnibus, *ex omni terra habitata*: ἔξ ὅλης γῆς. *Sacra* vero
dicta sunt, quia Diis consecrata: aut quod Sacræ Coronæ
eorum præmia essent. τὸ PER. alii legunt *Perpetua*, alii
Periodonica, vel *Periodica*: ad quæ nempe invitarentur
Periodonica, περιδονίκαι, qui *Periodum* vicissent. Id quod
alii de illis dictum volunt, qui decies, vel decies, & se-
pties Victores evasissent; aliis, cum Festo Pompejo, *Pe-
riodonica* sunt, qui Pythia, Isthmia, Nemea, & Olym-
pia vicissent. ISELASTICA. ΙΣΕΛΑΣΤΙΚΑ. ab Εἰσελάσειν,
quia victores iagenti *cum plausu invehi* in urbem solebant;
ab hac ingressus pompa, aut ab ipso decursionis modo
ΕΝ. ΚΟΔΡΕΙΓΑΙC. *In quadrigis* Certamina appellata sunt.
ΧΡΥΣΑΝΘΙΝΑ. dicuntur, quorum Victores Corona, *aureis
floribus* contexta, donari constitutum esset. His porro
Ludorum, ac Certaminum inscriptionibus numismata
Deos Præsides, certantium currus, palmas, aliosque

1A-

ramos, & coronas præsertim adjungunt. Egregie cum numerum typis concordat LUCIANUS in *Anacharsi*, ubi Olympiis oleaginam coronam, Isthmiis pineam, Nemeis ex apio, Pythiis vero poma attribuit. Isthmiis tamen apium frequentius adjungitur, & Augustalibus quercus, ob memoriam Octaviani Aug. De alio Ludorum vocabulo, quod in Philippi numo ΔΟΥΚΑΡΙΑ. inscribitur, quodque ab nemine, quod sciam, hæcenus proditum est, in Appendicula agetur.

Judaicum adeo Tabernaculorum festum, Σκηνοπηγίαν græcis dictum, pulchre, expresso Tabernaculo, numisma ΒΑΚΙΑΕΩΣ. ΑΓΡΙΠΠΙ. *Regis Agrippæ Junioris* indicat; atque in altera numismatis facie per Spicas, Pentecostes festum denotatur, quod & ab Hebræis קציר & עשועות, *messes* a græcis appellari, observavit Spanhemius.

Lectisternii, apud Romanos usitati, apparatus Cæliæ familiæ numus producit; ubi in ara, tropæis adstantibus ornata, Dei simulacrum recumbit; inscriptio L. CALDVS. VII. VIR. EPVL. *Lucius Calvus Septemvir Epulonum*; ad quos Septemviros Lectisternii cura pertinebat.

Consecrationis porro ritum (quo Augusti inter *Divos* ^{Consecratio} referrebantur, postquam inter vivos esse desiissent) numismata Rogo quodam, multo ornamentorum, & imaginum suggestu insigni, exprimebant; cujus vertici quadrigarum, aut aquilæ simulacrum impositum cernitur. Similem funebrem structuram nunc vulgus Castrum Doloris vocat. Nonnunquam Apotheosis ista Stellam symbolum habet, quæ indicat, sideribus receptam esse illius Imperatoris animam; alias sola Aquila id denotat; vel quia Jovis ministra est, vel quia vivam aquilam e Rogo succenso, in quo clausa antea detinebantur, repente dimittebant, signum animæ Augusti, in cælum evolantis. Augustarum CONSECRATIO aut Pavone, Junonia ave, significata comparet, aut Tensa, mulis juncta. Tensa

currus erat, quo Deorum exuviae ad pulvinar in circum vehabantur: id græcis in numis ΑΓΙΗΝΗ, ipso hoc vocabulo tensæ assignato, compellatur. Cæterum Ludi, Venationes, variaque spectacula Romanorum, cum ipso, res certe visu jucundissima, Circo maximo, aut Hippodromo, aut Amphitheatro, eorumque accessoriis structuris, metis, statuis &c. prisco in ære representantur.

Ædificia.

Res ipsa me hic ad extantia hodieque in numis veterum Ædificia deducit, ex quibus originarias formas infrauratae jam ad pristinam majestatem, ac perficiendæ Architectonices petere hujus artis studiosus poterit. Nam præter modo relata publica illa, grandiaque ædificia, Templis quam plurimis numi resplendent, quorum alia ingenti fornice fastigiata, alia peristyllis, aut longo præstruorum graduum ascensu, alia ambulacris, columnis, statuisque magnifice ornata: qualia sunt, IOVI. VLTORI. aut IVNONI. MARTIALI. aut AETERNITATI. FLAVIORVM. aliisque inscripta. Urbium numismata quot, & quam varia Delubra, ac Tempia exhibeant, longum foret recensere; unicum adeo numisma non raro duas, aut tres etiam Deorum ædes miranti oculo objicit. Arcus triumphales, statuis, ac columnis decoros, ingenti artis ostentatione in numis coelatos, sola Neronis tempora quot non sufficiunt? quam superbi illi Arcus in numis Trajani cum epigraphe: FORVM. TRAIANI. & in altero BASILICA. VLPÆ. Quæ jam alia memorem? tot Colossos summa arte, & ingenio designatos: Columnas, etiam Rostratas, aut Pharo non absimiles, Obeliscos, Pontium structuras miræ elegantiae, seu quibus fluvii constricti, seu quibus VIAE MVNITAE SVNT. In tanta monumentorum veterum copia, ac venustate varii generis tectorum, graduum, trabeationum, ac basium, atque aliorum decoraminum formas deprehendet Architectus: diversos item columnarum ordines; uti inter cæ-

teros, Corinthiorum numus, Getæ honoribus percussus, Capiteletum unicum columnæ, Corinthiaci ordinis, cum parte scâpi, omni studio expressum exhibet.

Mirum quantum Architecto, veterum rerum, uti oportet, studioso, arridebunt ista: coram in ære intueri Rostra, sedem illam Romanæ facundiæ, tum vetera, in numo Lolliae familiæ, inscripto cognomine PALIKANVS. Cum nova etiam Rostra Julia, a Cæsare erecta, quæ in numismate Sulpiciæ familiæ extant, cum epigraphæ: C. SVLPICIVS PLATORIN. *Cajus Sulpicius Platorinus.* Basilicam itidem, quam teste M. TULLIO *ad Attic. L. 4. epist. 16.* Paullus, ex Æmilia gente, erexit, ita inscriptum numus proponit: AIMILIA. M. LEPIDVS. REF. S. C. *Æmilia basilica: Marcus Lepidus refecit, Senatus consulto.* Deinde VIL. PVB. *Villa publica* in Titi Didii numo, & in alio Scribonii Libonis, PVTEAL. SCRIBONI. visitur, quod ara quædam erat. Rursum alibi Comitium cum CLOACINA in oculos incurrit, ibidemque Togati, suffragia in urnam conjicientes: alibi Prætoris Tribunal spectatur, adjecta tabella, cui duæ Judiciaræ literæ inscriptæ leguntur. A. C. *Absolvo, Condemno.* Denique tot, ac tam varia opera minoris structuræ, quibus plena sunt numismata, vix attingere jam licet: Aras, Rogos, Sellas Curules, atque alias: Curruum diversa genera, itemque Navigiorum, & his plura, quæ veteri in ære mallem, quam hac in charta, ab antiquariæ rei tironibus legi.

CAPUT ULTIMUM.

Numorum Veterum Utilitas, ad conciliandum amorem Virtutum.

Fuit id veteribus in more positum: ut non præceptis modo, ac legibus, sed fabulis etiam, symbolisque Virtutem animis instillarent. Ea ratio, propterea, quod

*Numorum
Veterum
studium fa-
cilis via ad
virtutem.*

quod suavi illapsu mentem occupat, & ipsa nonnunquam legum vi valet amplius, aut felicius durat. Jucundam ejuscemodi Virtutum Scholam, earum præsertim, quæ ad mores, ac civitatem pertinent, Romana nobis numismata recludunt; eorum plurimæ aversæ partes Virtute aliqua, personam lepide induta, insignes comparent, quæ præclara sui imagine oculos omnium, animosque advertat. Sane Paulo Pedrusio, e Societate Jesu, id studii genus appositum ad Virtutis amorem medium visum est: quippe numorum veterum, quæ Parmensis Gaza servat, explanationem omnem eo direxit; ut nobilium adolescentum, qui tum Parmæ Musis operam dabant, animos ad Virtutem inflammaret. Neque defuerunt alias, qui placentiori hac via ad Virtutem a vitiis declinarent. Apud WAGENSEILIUM *differt. de Re Monet. Vet. Rom.* Æneas Vicus refert: novisse se aliquos, quos unius rei numariæ studium, ad Virtutem a perdita luxuria traduxisset. Et certe ornatissimum illud virtutum agmen, quod Romano in ære identidem sese offert, pertinaces etiam animos in sui denique amorem abripit.

*Virtutum
variarum
simulacra.*

Jam primum ob oculos sese sistunt HONOS. ET. VIRTUS. ut individuos comites noris: *Honos* laureatus, Cornu Copiæ sinistra sustinet, dextra hastam puram, id est, sine pilo, seu cuspide. *Virtus* galea, & sago, more militari tecta, dextra parazonium, læva hastam gerit; ea Martis etiam, aut Herculis sub symbolo effingitur, quæ tot monstra debellat, quot vitia. Mox huc se infert ÆQUITAS. quæ præter Amalthææ Cornu, ac hastam puram, bilance est instructa; quo signo etiam MONETA. quæ ad Æquitatis opera momenti plurimum habet, semper armata visitur; ea tribus personis expressa: Aurum, Argentum, Æs denotare solet. IVSTITIA. sella curuli, nempe pro tribunali affidet, hasta pura insignis, & porrecta patera, Religionem sibi curæ esse, ostendit.

FI-

FIDES. MILITVM. aut FIDES. EXERCITVVM. dextras jungit, aut militaribus in signis dextram erigit: iisdem implexis manibus Spicas, & Caduceum **FIDES. PVBLICA.** adjungit, ubertatis, ac felicitatis notas. **CONCORDIA.** qua etiam res parvæ crescunt, pateram ad aras attinet; quod Religione firmetur: tum bina adeo Copiæ Cornua ostentat, adposita quandoque stella, bono fidere: & floribus bonæ spei signis. **CONCORDIA. EXERCITVVM.** Signa militaria, Victoriolæ simulacrum alatum, manu prætentum, aut junctas iterum dextras ostentat. **CONCORDIA. AVGVSTORVM. CONCORDIA. MILITVM. CONCORDIA. FELIX. CONCORDIA. AETERNA.** atque similia, ipsos Augustos, ut M. Aurelium, & L. Verum: aut Augustum cum Jove, vel Marte, vel Augusta, vel Senatu Romano, dextram committentes exprimit.

PAX. PVBLICA. PAX. AETERNA. Oleæ ramum, Cornu Copiæ, Caduceum, hastam puram, alias & facem offert, qua bellica arma exurit. Tiberii Claudii numus **PACI. AVGVSTAE.** inscriptus, mythologico insignitus est symbolo; ubi Pax alata, Caduceo serpentis capiti imminet. Fertur de Mercurio fabula: cum serpentes binos, hostiliter congressos, virga contigisse; mox, placatis odiis, eosdem circum virgam amice sese amplexos pependisse. Inde Pacis, & Felicitatis symbolum habetur ea virga. Caduceum idcirco latino sermone dictam putant; quod lites, ac contentiones cadere faciat. Græcis ΕΙΡΗΝΗ. *Pax*, spicis coronata, frugum terræ ubertatem, cum pace florentem, significat.

Pacis fidæ Sociæ sunt **SECVRITAS. & TRANQVILLITAS. SECVRITAS. PVBLICA. vel PERPETVA. vel AVGG. vel ORBIS.** alias stat, alias sedet: nonnunquam semicincta, caput manu dextra fulcit, columnæ, aut

K

hastæ

hastæ puræ innixa, aut fertum, aut crumenam gestans, cui etiam ara adstituta visitur. **TRANQVILLITAS.** stat, temone navis fulta, manibus hastam puram, aut spicas præfert: est & **BEATA. TRANQVILLITAS.** aræ inscripta. Deinde **SPES. AVGG. vel PVBLICA.** celeriter gradientem refert, ac dextra florem attollit. Est & **MODERATIONI** inscriptum numisma, & alterum **CLEMENTIAE.** parvula virtutum harum sigilla multo, varioque ornamentorum, ac fertorum decore isthic circumdata, quanto in pretio hæ virtutes fuerint, commonstrant. Est in Cimelio nostro Commodi numus, ex ære medii moduli, qui in aversa parte singularem hanc inscriptionem intra Coronam lauream offert: **MAGNIFICENTIAE. AVG. COS. VI. De LIBERALITATE. ac MVNIFICENTIA. AVG.** exempla, & symbola attulimus; quo & **VBERTAS. & ABVNDANTIA. & PROVIDENTIA. AVG. & ANNONA. procurata, & FELICITAS. TEMPORVM. vel PVBLICA. vel SAECVLI.** virtute parta pertinet. Hæ omnes, jam Cornu Copiæ, jam spicas, alias orbem, Caduceum, modium tritici, papaver, oleæ ramum, aram, Deos, Augustorum capita, aliaque præ se ferunt, facili omnium interpretatione.

Mulierum deinde propria virtus **PVDICITIA.** vultum obtegens, Augustarum in ære sæpius commendatur. **DISCIPLINAM, & fortasse PATIENTIAM.** Hadriani numismata prædicant. Quid jam de aliis Virtutum Comitibus, aut Filiabus dicam? quales occurrunt **Victoria aligera fertum, & palmæ ramum offerens, vel tropæum struens, vel scuta inscripta obtendens, & centum denique modis variata; seu VICTORIA. AVG. seu VICTORIA. AETER. Æterna, aut aliter, com-**
pel-

pelletur. Dein pileo, aut rude, vel Cornu Copiæ insignita **LIBERTAS.** & virente cum olea, ac hasta pura **LIBERTAS. PVBLICA.** Tum **HILARITAS. LAETITIA. FVNDATA.** quæ ferta, flores, ramos, anchoram etiam, & temonem ostentant; ut sua lætitiæ moderamina sint, & firmamenta. Virtutum denique omnium corona **AETERNITAS.** effulget; quæ jam stat ad aras expansis manibus, jam orbem pede premit, aut eidem, circulis astronomicis inscripto, insidet: alias, annulum sustinens, Leonibus vehitur, aut Elephantis, quos diutissime vitam protrahere perhibetur: nunc orbem, cui Phoenix insidet, nunc temonem, aut hastam puram manu fert: demum alibi una manu Solis radiatum, altera Lunæ cornigerum caput contollit, perpetuas æterni temporis mensuras.

At enim **PIETAS. & RELIGIO.** mihi intactæ *Religio, & Pietas in Deos.* ut abeant? quando harum testes numi fere decimo quovis forulo recurrunt. Næ tu mihi bellus homo es: injiciet fortasse aliquis, qui stimulari nos ad Pietatem, ac Religionem, munificis veterum superstitionibus posse arbitraris. Arbitror sane; nam veri Dei Cultor, ubi perpetuam illam Deorum, ac Religionum memoriam, tot concepta, ac soluta Vota, tanta solemnitate actas gratias: ubi contuitus fuerit tantis sumptibus excitata templa, delubra, statuas, aras, ubi **PROVIDENTIA. DEORVM** agnita: ubi **SALVS. AVG.** aris inscripta, ubi summa negotia, Religionibus cœpta, aut terminata, ob oculos observata fuerint; ubi vel uni Jovi, quæ laudes non adscriptæ sunt? *I. O. M. Jovi Optimo Maximo.* **IOVI. SOSPITATORI. VLTORI. QUIETATORI. VICTORI. CONSERVATORI. AVGVSTI. &c.** & illa **IOVIS. STATOR.** ubi Jovis in
K 2
recto

recto casu est; Stator, quod fugam stiterit: ita & IOVIS. CVSTOS. Tum persoluta & suscepta Vota. VOT. X. MVL T. XX. MVL T. XXX. Vota decennialia persoluta: & suscepta pro multis vicennialibus, multis tricennialibus: loco MVL T. alias SIC. legitur: SIC. XX. Sic Vicennialia &c. decurrant. Cum a victoribus CL. V. Clypeos Votivos poni, & mille alia Religionis curatissimæ testimonia deprehenderit. Hæc, inquam, omnia ubi Orthodoxus cum animo suo reputaverit; nulla ne mentem pulsabit cogitatio: Hem! malo Dæmoni tantum cæcæ gentes honoris, atque cultus impenderant; & ego Veri, & Unius Dei Cultor, num paria facio saltem, cum citra comparisonem plura, ac maiora deberem?

*Pietas in
Principes,
Filios, Pa-
rentes,*

Neque vero PIETAS in Principes, in bene meritos, in Patriam, aut Parentes, Liberosve peculiari symbolo caret; dum ei Ciconiam adstitutam cernimus, animal in parentes gratum, si aliud quodquam. Inde græcum ἀντιπαραγεῖν, *gratias reddere*, a voce παράγωγος, *Ciconia* deducitur; & vice versa apud Hebræos צדקה *Ciconia*, a חסד *beneficentia*, ortum trahit. Pietatem in Principes tot tituli, & honores, etiam nimii, post mortem habiti contestantur: illa etiam Græcorum: ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Dea Roma*. ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΑΗΤΟC. aut ΙΕΡΑ. ΒΟΥΛΗ. *Sacer Senatus*, piam subditorum reverentiam luculenter commendant. Augustarum in liberos Pietas ipsarum personam exhibet, binos etiam infantes uberibus admoventem, cum epigraphe, vel SORS. REIPUBLICAE. vel PIETAS. AVGVSTAE. At hoc tempore sortem hanc, ac pietatem quæ detrectant Matres! quantum inferiores!

Sexti Pompeji numisma Antonius Augustinus felicissime exposuit; ubi duo filii, alter Patrem, Matrem al-

alter humeris susceptos asportant, in medio stat Neptunus. Inscriptio, incipiens a capite Cnei Pompeji Magni (qui Sexti Pater erat) & in alteram partem continuata, sic habet: MAG. PIVS. IMP. ITER. PRAEF. CLAS. ET. ORÆ. MARIT. EX. S. C. *Magnus Pius, Imperator iterum, Praefectus classis, & ora maritimæ, ex Senatus Consulto.* Duo dicti Juvenes Catanæ, dum Ætna fureret, pii in Parentes, Æneæ æmuli extiterant, & eosdem flammis eripuerant. Hoc exemplo, tunc celeberrimo in Sicilia, Sextus Pompejus suam in Patrem Pietatem signaverat, cujus mortem ultor persequabatur, uti historiæ confirmant. Noluit vero Æneæ effigie uti; quod auctor esset familiæ Juliæ, cui inimici utique Pompeji erant. Neptunus, aut Præfecturam Classis notat, aut ipsum Sextum Pompejum, qui a militibus, vivo adhuc Patre, per adulationem Neptuni filius appellabatur.

A superstitionosa, aut naturæ ductu præstita Pietate, *Christiana Pietatis monu-
menta.* ad monumenta Christianæ Pietatis lubens convertor, quibus numismata ab Constantini Magni temporibus consecrata videmus. Celebre illud Monogramma **X** (quod literis x & p initialibus *Christi*, *Χρῖς* nomen indicat) in Placidiae numo, lauro cinctum, in galea Constantini, & in signis militaribus frequentissime emicat, inscriptionibus variis: GLORIA. EXERCITVS. vel HOC. SIGNO. VICTOR. ERIS. vel GLORIA. ROMANORVM. Magnentii numisma ita profert: A. **X**. Ω. SALVS. DD. NN. AVG. ET. CAES. *Alpha, & Omega Christus, Salus Dominorum nostrorum Augusti, & Caesaris,* Magnentii videlicet, ac Decentii.

Præterire hic nolo: hoc ipsum monogramma, e Græcis elementis x. & p. compositum, jam antea in Pto-

lemæorum, Ægypti Regum, numis insculptum legi; id quod in uno ipse perspicue vidi. Ubi tamen Christi Servatoris nomen indicatum utique non fuit; verum aut initiales literæ urbis, aut Monetarii signum, aut aliud denique nobis ignotum illic expressa fuerant. Idem hoc monogramma Isidorus Hispalensis recenset inter notas, dispungendis sententias servientes, & exponit: *Χρήσιμον*, quasi *Utile* ad omnia; quod nempe, ex mente ISIDORI: *Est nota ad voluntatem cujusque*. Eleganter tamen assumptum est ad *Χριστῷ* nomen indicandum; cum & Crucis figuram in litera x, & initiales duas literas ejusdem sacri nominis complectatur, quod profecto universo hominum generi *Χρησιμώτατον* fuisse, læti confitemur. Salutiferum itidem Crucis signum, jam lauro circumdatum, jam in Augustorum manibus, & capite, jam his literis inscriptum comparet: IC. XC. NIKA. *Jesus Christus Vincit*. Ipsa Servatoris effigies, radiato capite insignis, cernitur cum epigraphe: SALVS. REIPUBLICAE. aut IHS. XPS. REX. REGNANTIVM. aut græce idem: IS. ΧS. BASIL. BASIL. *Ἰησὺς Χριστὸς Βασιλεὺς Βασιλέων*. Vetat me brevitatis ad illa etiam divertere, quæ numorum veterum notitia ad exactam Sacrarum Literarum expositionem conferre possit. Id solum habeto: extare orationem, compositam a R. P. Ægidio Laccary, Soc. Jesu, qua interpreti Sacræ Scripturæ numismatum intelligentiam necessariam esse contendit. Mitius ea de re R. P. Grainville, ejusdem Societatis, qui dissertatione, inter suas octava, utilitatem numorum, ad S. Bibliorum interpretationem, exemplis ostendit, quam, si lubet, in Memoriis Trivultianis consule. Similia variis in operibus Doctissimus P. Harduinus quoque sufficiet.

Fi-

Finem dissertatiunculæ huic, de numorum veterum ad Virtutis studium utilitate, imponant verba FRANCISCI PETRARCHÆ, Bono Reipublicæ Literariæ Nati. Is cum Carolo IV. IMP. numos aliquot Augustorum, qui se Virtute, & Clementia commendarent, dono misisset, hisce verbis munus exornavit: *Ecce Caesar, quibus successisti! Ecce quos imitari studeas, & mirari, ad quorum formulam, & imaginem te componas &c. Tuum est, non modo nosse, sed sequi; Tibi itaque debentur.* Hæc sibi, habita sui status ratione, dicta quilibet putet, qui veterum numismata tractaverit. Quod si, eadem perlustrando, quidpiam occurreret, quod ad Virtutem minus facere, aut adeo cum ea pugnare videretur: etsi in græcis vix, ac ne vix quidem in latinis id eveniat; tum illud Divi Basilii, ad adolescentes, de librorum lectione monitum, huc, velim, quisque accipiat: *Ὅυ πάντα ἱξῆς παραδιδκτέον ἡμῶν, ἀλλ' ὅσα χερί-σιμα. Non igitur omnia nobis recipienda sunt, sed utilia duntaxat.*

INDEX

INDEX CAPITUM

Dissertationis

De Utilitate Rei Monetariæ Veteris.

- Caput I.** De Numorum Veterum Ordine, & Utilitate
ad Historiam. *Pag. 1.*
- Caput II.** Numorum Consularium, seu Familiarum Romanorum, ad Romanam Historiam Utilitas. *Pag. 5.*
- Caput III.** Ad Historiam Augustorum, eorundem Numismata quid faciant? *Pag. 14.*
- Caput IV.** Numismata Regum, & Urbium, atque alia, quid Chronologiæ serviant? *Pag. 29.*
- Caput V.** Geographiæ Veteris emolumenta ex Numis. *Pag. 45.*
- Caput VI.** Utilitas Numismatum ad scientiam Naturalem: ubi de Fertilitate Regionum una agitur. *Pag. 56.*
- Caput VII.** Vestes, Arma, Religiones, Ritus, Ædificia in numis expressa, Pictoribus, Architectis, Poëtis quid profint? *Pag. 61.*
- Caput VIII. & Ultimum.** Numorum Veterum Utilitas ad conciliandum amorem Virtutum. *Pag. 71.*

AP-

APPENDICULA

Ad

Numos Coloniæ Romanarum,

Per Cl. Vaillantium editos.

I.

AVGVSTVS. CORINTHI. Caput Augusti nudum.

C. HEIO. POLLIONE. ITER. C. MVSSID. PRISCO. RIVIR. *Cajo Hejo Pollione Iterum, Cajo Mussidio Prisco, Duumviris. Corona ex apio.*

Numos Augusti bene multos, Corinthi signatos, Dotissimus Vaillantius producit; hic noster tamen in illius præclaro opere non extat. Quamquam Corinth-

L

rin-

rinthiacos numos, cum hoc eodem aversæ partis typo, atque inscriptione eadem, adferat in Agrippa Juniore, in Tiberio, & in Germanico. Cum igitur omnes hi numi eadem Duumvirum nomina, & quidem HELIO.ITERVM. præ se ferant: ac certum sit, Duumviros Colonis, ut Consules Urbi, non ultra annum præfuisse; consequens est, hos tres Vaillantii numos, una cum nostro Octaviani Augusti, eodem anno percussos fuisse. Cur vero his quatuor potissimum: Augusto, Agrippæ, Tiberio Cæsari, & Germanico, uno eodemque anno numum Corinthii inscripserint, & quis ille annus fuerit, sic habeto: Anno Æræ Christianæ quarto, V. C. 757. S. Ælio Cato, & C. Sentio Saturnino Coss. Augustus, V. Kalendas Julias, adoptavit *Tiberium*, & eadem die *Agrippam*. VELLEIUS *L. 1. c. 103.* SÆTON. *Tib. c. 12. & 15.* Ne vero quid moveret Tiberius, jussus est ab Augusto Germanicum adoptare, antequam ipse adoptaretur. DIO *L. 55.* TACITUS *L. 1. Annal. c. 13.* SÆTON. *cit. l.* Subditque Vellejus: ea die insolitis votis, ac plausibus Romam omnem personuisse. Igitur & hoc eodem anno his quatuor de adoptione tam solemni gratulantur signatis numis Corinthii. Quare non recte videtur Vaillantius in Germanico, hunc ejusdem numum ad annum Æræ Christi 17. V. C. 770. referre, quo, aut sequente, Tiberius III. & Germanicus II Consulatum adierunt; præsertim, cum ipsemet in Agrippa insinuet: Tiberii, & Agrippæ dictos numos intra annum adoptionis eorundem cufos fuisse, quem annum Æræ Christi 4. & V. C. 757. fuisse consentiunt Calvisius, Petavius, Pagius, & Usserius, qui postremus tamen anno V. C. Fabiano utitur. Corona ex apio Isthmia Certamina denotat; quod ex aliis numis Corinthiacis patet, ubi in medio coronæ ex apio legitur: ISTHMIA. Neptuno hæc sacra erant, Isthmi Corinthiaci Tutelari Deo. Hinc & PINDARUS in *Nem. hymno 4.* Neptunum Corinthiaco

thiaco apio coronatum inducit: quod jam advertit Patinus, & Vaillantius.

Numus hic, ad dictos tres, simili inscriptione signatos, adiectus, atque ita ad Historiam illustrandam proficiuus, ex ære parvo est.

II.

A. VATRONIO. *Aulo Vatronio.* Caput Augusti nudum.

L. FVRIO. LABEONE. HIVIR. COR. *Lucio Furio Labeone, Duumviris Corinthi.* Pegasus.

VAtro-niam familiam, ex qua hic Aulus Duumvir erat, apud antiquos scriptores nusquam reperio. Inscriptio tamen vetus apud GRUTERUM pag. 1077. tres Vatronios, Caji prænومine, & diversis cognominibus insignes exhibet, atque una primum detectam hanc in numo familiam comprobatur. L. Furius Labeo, in alio Augusti numo apud Vaillantium cum L. Arrio Peregrino Duumvir Corinthi affertur. Igitur, aut bina Duumvirum paria, ob negotiorum accrementa, tum Corinthi erant: cujus rei exempla in aliis Augusti numis clara habentur; aut Furius, horum altero collega mortuo, alteroque suffecto, novum numum signari fecit. Nam si alio anno Furius

L 2

rur-

rursum Duumvir fuisset, τὸ ITERVM. adjunctum esset; nisi vero & hoc quandoque neglectum est.

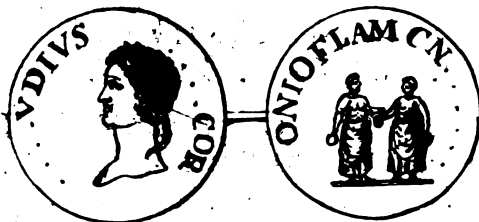
Pegasus, notum Corinthi insigne, a Bellerophontis fabula ortum habet. Eam inde natam putant, quod Bellerophon veloci, & præclaro equo in circo usus; aut quod nave celeri, equi forte figuram præferente, vectus sit. Utrumlibet statuas, τὸ Πήγασος fortasse propius ad veritatem a Πηγὸς, *firmus, bene formatus*, quam a Πήγη, *fontis*, quod is equus ad Prienen fontem captus sit, derivari poterit. Πηγὸς enim tam navi bene compactæ convenit, uti per se patet; quam etiam præstanti equo. HOMERUS *Il.i.v.123.*

— — — δώδεκα δ' ἵππους

Πηγὸς ἀθλοφόρος.

Duodecim etiam equos, bene formatos, præmia certaminis ferentes. De Familia Furia, item de nominibus Duumvirum numi præcedentis, jam Vaillantius notatu digna attulit.

Numus hic ex ære parvo est.

III.

..... VDIVS ..... COR. *Tiberius Claudius, Corinthi.* Caput laureatum Tiberii Claudii.

..... ONIO. FLAM. CN. .... *Duæ figuræ togatæ stantes, dextra pateram tenentes. Parvi moduli.*

Hic numus a Doctissimo LIEBEO, in *Gotha Numaria*, vul-

vulgatus, mutilus pariter exhibetur. Hic noster tamen urbis nomen, COR. & cognomen Duumviri prioris, FLAM. quod *Flamine*, vel *Flaminiano* legendum puto, atque etiam alterius Duumviri prænomen, CN. *Cneo* aperit. Cætera in laudato Liebeo videri possunt.

IV.

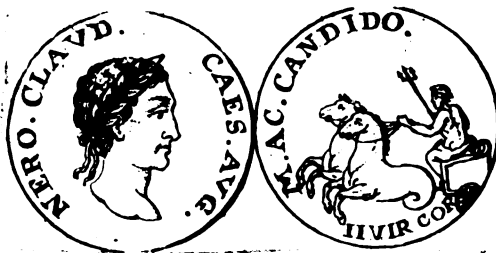
NERO. CLAVD. CAES. AVG. *Nero Claudius Caesar Augustus*. Caput Neronis laureatum.

M. AC. CANDIDO. II VIR. GEN. COL. COR. *Marco Acilio Candido Duumviro, Genio Colonia Corinthi*. Figura muliebris stans, dextra pateram, sinistra Cornu Copiæ gestat.

A Pud Vaillantium hic, sub Nerone, Corinthi Duumvir non comparet; cum tamen ante nos protulit LIEBEUS, in *Gætha Numaria*, e simili numo. Acilia gens plebeja est: Candidus, cognomen a colore. Figura muliebris Genium urbis Corinthi repræsentat. Nam locis juxta, ac hominibus Genios Tutelares præesse, etiam Idololatræ crediderunt. SERVII *Glossa in illud*. VIRGILII L. 5. *Æneid*. *Incertus, geniumne loci &c.* ita habet: *Nullus locus sine Genio est*. Genius a prisco verbo geno, seu gigno di-

citur; hinc, cum rebus gignendis præsit, ubertatis signum Cornu Copiæ gerit: quam tamen ubertatem Religione quærendam esse, porrecta patera monet. Genios muliebri etiam forma effictos esse, hic, alique numi veteres docent; quanquam virilis forma frequentior sit: qua forma etiam in Neronis alio numo Vaillantius Genium Coloniæ Corinthi sistit.

Numus hic æneus, pariter alii duo Neronis, qui sequentur, parvi moduli sunt.

V.

NERO. CLAUD. CAES. AVG. *Nero Claudius Caesar Augustus. Caput Neronis laureatum.*

M. AC. CANDIDO. IIVIR. COR. *Marco Acilio Candido Duumviro Corinthi. Neptuneus vehitur duobus equis marinis.*

Neptunus Tutelare Corinthiorum, & Isthmi numen est, uti ex PAUSANIA in *Corinth.* ex Pindaro citato ad nummum I, atque ex multis Corinthiorum numis, Neptuno signatis, colligitur; rarius tamen illic equis marinis (qui ob flexam caudam Hippocampi, ἵπποκαμποι, dicuntur) vectus exprimitur. Hac Neptuni figura ad Neronem ipsum
Co-

Corinthii, tanquam alterum Neptunum, & suum Tutelarem alluisse videntur. Nero enim Corinthi Isthmia, Neptuno sacra, ingenti cum solemnitate celebravit, ac deinde, velut novus maris Arbiter, ingenti apparatu, & admota ipsemet manu Isthmum perfodere, ac maria committere aggressus est: uti SUTTONIUS refert *in Nerone c. 19.* & XIPHIL. *ex Dione L. 63.*

VI.

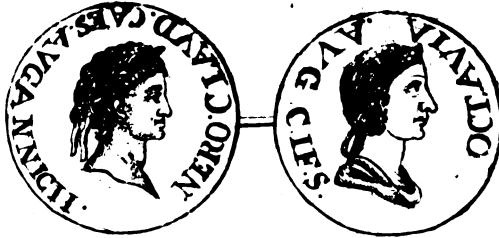
NERO.CAESAR. Caput Neronis laureatum.

TI. CLA. ANAXILAO. IIVIR. COR. *Tiberio Claudio Anaxilao Duumviro Corinthi.* Figura muliebris stans, dextra coronat Imperatorem togatum.

Iterum hujus Coloniae Genius muliebri habitu comparet. De Nerone in Achaja versante narrat XIPHILINUS *ex Dione L. 63.* eundem omnibus in urbibus certasse, & victorem proclamatum esse his verbis: **NERO. CAESAR.** *Victor hujus certaminis coronat Populum Rom. & suum orbem terrarum.* Hoc tamen in numo Genius Coloniae Neronem Victorem coronat.

Claudia gens, ex qua hic Duumvir, & in quam adoptatus ipse Nero erat, Patritia est, e Sabinis oriunda, cui praenomen Tiberius familiare. Anaxilaus superbum cognomen,

nomen, a Græcis sumptum, *Rex populi*, aut potius *Salvator populi*, latine reddi potest; nam juxta SCHOLIASTEN EURIPIDIS: Ἄναξ κυρίου Σωτῆρ, *Anax proprie salvator dicitur.*

VII.

NERO. CLAVD. CAES. AVG. ANNI. CII.

Nero Claudius Caesar Augustus, anni 102.

Caput laurcatum Neronis.

OCTAVIA. AVG. C. I. F. S. *Octavia Augusta: Colonia Julia Felix Sinope.* Caput Octaviæ, Uxoris Neronis.

Sinope potens erat Paphlagoniæ urbs, teste DIODORO SIC. *Lib. 14.* Ἡ Σινώπη Μιλησίων τῶν ἀποικίος, κειμένη ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ, μέγιστον εἶχεν ἀξίωμα τῶν περὶ τὰς τόπας. *Sinope Milesiorum erat Colonia, in Paphlagonia sita: Maximam habuit in illis locis auctoritatem.* Quare & a STEPHANO Διαφανεσάτη, *Illustriissima* compellatur. Eandem ad Euxini maris littus stetit, pulcre FLACCUS *Lib. 2.* indicat:

• *Magna Pelago tremit umbra Sinopes.*

Sinopensium numi admodum rari sunt: neque, cum Epochæ notis, tribus plures offendit Vaillantius. Duplicem tamen hujus urbis Epocham inde eruit ipse, & Eruditissimus P. Harduinus. Prior Epochæ statuitur anno V. C. 684. in autumnno cœpisse, quo Sinope a Lucullo liber-

bertate donata est. Alterius initium ducitur ab autumno anni V. C. 705. itaque primus annus maximam partem congruit cum anno V. C. Romano 706. quo Colonia per Julium Cæsarem Sinopen deducta fuit. Utramque hanc æram STRABO *Lib. 12.* testimonio suo confirmat.

Ad posteriorem æram pertinent numeri 102. in rarissimo hoc nostro, parvi moduli, numo signati. Nam si ad 705. addam 102. devenio ad an. V. C. 807. qui fuit Neronis primus: id quod ipsum, constitutum hæcenus hujus æræ initium egregie confirmat.

Gratissimum hic me aliquid Erudito Lectori præstaturum existimavi; si Epistolæ partem retulero, quam ad me Belgrado anno 1733. dederat Collega meus; in qua, præter alios Græcos, & Coloniæ numos, ab se in Asia partem contrectatos, partem comparatos, ita ad extremum quosdam Sinopenfes, epocha etiam insignes, recenset.

C. J. F. XXXI. *Puto ante numeros esse A.* Caput Augusti, sine Corona.

EX. D. D. Capita jugata M. Antonii, & Cleopatæ. *Ex ære medio.*

IMP. SEV. ALEXAND. . . . . Caput laureatum.

C. I. F. S. A. CCXCIII. Figura cum hasta, confidens in lecto. Numus hic *ex ære magno est*, barbaræ manus fabrica.

IMP. MAXIMINVS. AVG. Caput laureatum.

C. R. I. T. 2. AM. ☉☉. V. *sic.* Templum distylum, in quo, ut puto, Nemesis sin. elevans stat, dextra flagellum tenet, ad pedes rota. *Ex ære medio.*

TRANQVILLINA. AVG. Caput. Sed barbaræ manus opus, magis etiam, quam prior Maximini numus.

C. I. F. S. Templum distylum, in quo figura stans, præcedenti similis, sine rota. *Ex ære medio.*

M. IVL. PHILIPPVS. CAES. Caput sine corona.

M

C. I. °

C. I. F. S. AN. CCC. XIX. Templum distylon, in quo mulier stans, seu Dea dex. pomum tenet, sin. flagellum, ad pedes rota. *Ex ære magno. Hætenus laudata Epistola verba.*

Rarissimis his numis, a Viro antiquitatis egregie perito exacte descriptis, Epochæ anterioris Sinopensium confirmationem debemus, quam ex unico Gordiani numo Vaillantius eruerat. Primus certe, ex hic propositis, Augusti, & Antonii numus, anno 31. insignis, ad posteriorem Sinopensium Epocham anni V. C. 705. revocari nequit; quando ultra Antonii interitum hi 31. anni excurrerent. At vero cum Æra altera anni V. C. 684. præclare congruit annus ille tricesimus primus. Adjectis enim 31. ad 684. conficitur annus 715. cujus autumno exiit annus Sinopensium tricesimus primus, qui cœpit autumno anni 714. quo eodem anno, Pagio, & Norisio calculum subducentibus, Antonius cum Augusto pacem iniit, & Ovans urbem ingressus est; uti id quoque in Fastis Capitolinis legitur. Recte igitur a Sinopensibus percussus est eo anno numus, in quo Capiti Augusti, Antonii vultus consignaretur.

Ad eandem priorem æram illustrandam facit numus Alexandri; nam 294. adjectis 684. conficiunt annum V. C. 978. Alexandri Augusti quartum. In Maximini numo eadem epocha adhibita, sistit annum V. C. 989. Maximini Aug. secundum.

Numeri, in Philippi Junioris numo notati, 319. additi ejusdem æræ annis 684., dabunt an. V. C. 1003. cujus autumno exiit annus Sinopensium tercentessimus undevicesimus, atque adeo incepit autumno anni V. C. 1002. qui fuit Philipporum postremus. Illud mirum est: Philippum filium, jam aliquot annis Augustalis tituli participem, nudo capite, & cum solo Cæsaris titulo exhiberi.

VIII.

IMP. CAES. DOM. AVG. GERM. P. M. TR.
P. V. COS. *Imperator Caesar Domitianus Augustus,*
Germanicus, Pontifex Maximus, Tribunitia
Potestate Quintum, Consul. Caput
laureatum.

COL. PATRAE. *Colonia Patra.* Romam, rupi insi-
dentem, ac tenentem d. victoriolam, f. scutum, coronat Im-
perator, retro adstans, & hastam sin. sustinens. *Medii aris.*

R Arior est hic aversæ partis typus, qualis posterius sub
M. Aurelio, & Lucio Vero a Cl. Vaillantio exhibetur.

IX.

IMP. TRA. HADRIANVS. AVG. P. P. *Im-*
perator Trajanus Hadrianus Augustus, Pater
Patriæ. Caput Hadriani lau-
 reatum.

COL. PTOL. DIVOS. CLA. *Colonia Ptolemais.*
Divos Claudius. Colonus boves agens, cum quatuor
 vexillis.

Colonie deducæ symbolum, jugum boum, cum co-
 lono erat; propterea, quod primos urbis condendæ
 limites aratro, bove, & vacca juncto, definirent. Vide
 ISIDORUM *L. 15. Origin.* ubi citat Catonis verba. Vexilla
 milites veteranos, in Coloniam missos, declarant. CICERO
 etiam, in *Philippica secunda*, agens de Colonia, Casiliñum
 deducta, vexilli, & aratri meminit. Ptolemais alia Cy-
 renes, alia in Thebaide Ægypti, alia ad sinum Arabicum
 erat; nostra ad Phoeniciam pertinet, olim Ace, teste Ste-
 phano, & Plinio, dicta.

Hanc Coloniam a Claudio Aug. factam esse PLINIUS *L. 5.*
 & numus noster comprobant, in quo *Divos Claudius* le-
 gitur. Hinc in simili Neronis numo, non tam ideo, uti
 censebat Cl. Vaillantius, *Divos Claudius*, adscriptum est;
 quod Nero a Claudio in Claudiam familiam adoptatus
 sit: quam idcirco, quod Divi Conditoris sui memoriam
 Colonia perennare in ære suo voluerit. Nam Hadrianus
 ad Claudiam familiam quidem certe non spectat. Sed
 enim e solo Neronis numo, ita inscripto, conjicere id
 Vaillantius poterat, hoc nostro, qui ex ære medio est,
 nondum cognito.

X.

X.

T. AEL. ANTONINVS. AVG. PIVS. *Titus Aelius Antoninus Augustus Pius. Caput laureatum Antonini Pii.*

CO. AE. CA. *Colonia Aelia Capitolina. Caput muliebri turritum, eleganti cum ornatu.*

NUmum hunc, qui æneus mediæ magnitudinis est, jam ante nos vulgavit LIEBEUS in *Gotha Numaria*, sed absque inscriptione capiti adjuncta. Hierosolymam, sub Tito everfam, ab Hadriano instauratam, & Coloniam factam esse: ac eandem *Æliam*, ab Ælio Hadriano Conditore, *Capitolinam*, a templo Jovis Capitolini, illic erecto, appellatam fuisse, testantur XIPHIL. ex *Dione L. 69.* PTOLEM. *L. 5.* SPARTIANUS in *Hadriano.* EUSEB. *L. 4. hist. Eccl.* CEDRENUS ita de Hadriano: κτίζει νέαν Ἱερουσαλήμ, ἣν καὶ Ἀελίαν προσηγόρευσε. *Condit novam Jerusalem, quam & Æliam appellavit.*

XI.

IMP. CAES. M. AVREL. ANTONINVS.
 AVG. P. M. *Imperator Caesar Marcus Aurelius
 Antoninus Augustus, Pontifex Maximus. Caput
 Marci Aurelii Antonini, Philosophi dicti,
 sine laurea.*

COL. AEL. CAP. *Colonia Ælia Capitolina. Colonus
 boves agit.*

Colonia Ælia Capitolina Antonino Pio, & M. Aurelio
 numos inscripsit, etiam ob memoriam Conditoris
 sui Ælii Hadriani: a quo Antoninum Pium adoptatum
 esse (uti & eundem superior numus *Ælium* compellat) &
 in cujus gremio M. Aurelium educatum, refert ÆLIUS
 SPARTIANUS, in *Ælio Vero*, & in *M. Anton. Philos.* De Je-
 rosolymæ, dein Æliæ urbis, nominibus ita S. HIERONYMUS,
Epist. ad Eustoch. Ingressa est Jerosolymam urbem trinominem:
Jebus, Salem, Jerusalem; quæ Ælio postea Hadriano de rui-
nis, & cineribus in Æliam suscitata est.

Hic numus ex ære magno est, atque adeo in rario-
 rum numero habendus.

XII.

XII.

M. COMMO. ANT. P. FELIX. AVG. *Mar-*
cus Commodus Antoninus Pius Felix Augustus.
Caput Commodi laureatum.

COL. IVL. AVG. PHILIP. in basi: **DIVVS. AVG.**
Colonia Julia Augusta Philippi. Divus Augustus. Impera-
torem, in basi stantem, coronat figura muliebris.

Genius Coloniae Philippensium coronat Augustum,
Conditorem ejus Coloniae, a quo Julia Augusta di-
citur. Hunc typum in Philippensibus numis, sub omni-
bus Imperatoribus, quorum numi extant, perpetuum esse,
adnotavit Vaillantius, excepto Commodo, cujus numum
cum alia figura adfert. Sed Commodi etiam temporibus
dictum typum Philippenses usurpasse, noster hic numus
definit. Philippi (quæ a PLINIO etiam *L. 4. Colonia* nomi-
natur) olim Thraciæ urbs, deinde Macedoniæ adjecta,
fuit Juris Italici, teste CÆLSE *L. 50. Dig. T. 15. de Cens. Co-*
lonia Philippensis Juris Italici est. Prope hanc Campi Phi-
lippici, ubi Pompejus a Julio Cæs. & deinde Brutus, &
Cassius ab Augusto victi sunt. VIRGIL. Georg. 1.

Romanas acies iterum videre Philippi.

Hi

Hi Philippenses sunt, ad quos S. Paulus scripserat, & quorum mentio fit, *Act. 16. v. 12. Et inde Philippos, qua est prima partis Macedonia civitas, Colonia.*

Numus hic ex ære medio est.

XIII.

SEPT. SEV. PERT. AVG. *Septimius Severus Pertinax Augustus.* Caput Septimii, cum Corona radiata.

COLONIAE. CAES. ANTIOCH. S. R. *Colonia Caesarea Antiochia. Senatus Romanus.* Deus Lunus stans, caput pileo Phrygio tectus, dextra hastam tenet, sinistra Victoriolam: Gallus ad pedes adstat: a tergo Lunæ crescentis signum.

L Unum marem, non Lunam muliebri specie, Asiani colebant, ne uxoribus obnoxii essent: Vide SPARTIANUM *in Caracalla.* Ab ORPHEO etiam hymno 8. Lunaribus Deitas: *Θηλύστε, καὶ ἀρσέν.* *femina, & mas* nuncupatur. Gallus nocturna tempora, quibus Luna præest, cantu distinguit. Victoriæ signum captam a Septimio Antiochiam, & occisum rebellem Pescenium indicare potest. Vide HERODI. L. 2. & SPARTIAN. *in Pescenio.* aut domitos Osroënos, Adiabenos, & Arabes; de quibus XIPHIL. *ex Dione* L. 75. An.

Antiochia, quæ hunc numum percussit, in Pisidia erat; *PLINIUS L. 5. Pisida, quorum Colonia Casarea, eadem Antiochia.* Hujus etiam mentio incidit *Act. 13. v. 14.*

Similem quidem huic numo jam produxit Vaillantius, sed in ære magno: noster autem parvi moduli est; ac præterea id diversi affert, quod nomen COLONIAE, integre scriptum, contineat.

XIV.

IVLIA. AVGVSTA. Caput Juliæ Pix, seu Domnæ, quæ fuit uxor Septimii Severi.

COL. CAES. ANTIOCH. S. R. *Colonia Casarea Antiochia. Senatus Romanus.* Deus Lunus stat, veste muliebri indutus, a tergo imago Lunæ crescentis: dextra hastam tenet, sinistra Victoriolam, quæ tropæum humeris impositum fert; columna etiam sinistram fulcit: Gallus humi adstat, & Lunus caput bovis pede premit: id quod in nullo Coloniarum numo apud Vaillantium observatur.

Caput bovis ad pedes Luni, in numo Nysæorum, Illustriss. Spanhemius primum Eubœam denotare conjecterat: deinde sententiam mutarat; Seguinus vero ad varias Lunæ cum tauro similitudines refert. *Diodorus Siculus Lib. 1.* hæc de Luna, Isidis nomine apud Ægyptios cul-

N

culta, adnotavit: κέρατα δ' αὐτῇ περιτιθέασιν, ἀπὸ τε τῆς ὀψευς, ἣν ἔχουσα φαίνεται, καὶ ὃν αὖ χρόνον ὑπάρχει μηνουδὸς, καὶ ἀπὸ τῆς καθιερωμένης αὐτῇ βοὸς παρ' Αἰγυπτίους. *Cornua autem ipsi apponunt, propter faciem, quam habere videtur eo tempore, quo crescit: tum propter vaccam, ab Ægyptiis ipsi consecratam.* Videor mihi hoc nostro in numo non solius Deitatis Lunarior, sed triformis Hecates simulacrum reperire, quæ eadem in cœlo Luna, in terris Diana, apud inferos Proserpina habetur. Nam signum Lunæ crescentis, prope caput, Lunam in cœlo fulgentem notat. Gallus humi adstans fecunditatis est symbolum; id ex Æliano constat, qui narrat: Gallum Latonæ in deliciis fuisse, quod ei pariturienti affuerit. Diana vero, & Latonæ filia est, & ipsa Lucina vocatur, partuique præest. Tum fecunditatis, & ubertatis Deam Dianam esse, satis Dianæ Ephesiæ simulacrum ostendit, multis uberibus turgens: atque ab ORPHEO etiam Lunare numen, Φερέκαρπε, *o frugum ferax!* hymno 8. salutatur. Denique caput bovis resectum, sub pede, Proserpinam apud inferos indicat, de quo PRUDENTIUS *contra Symmach. L. 1.* in metro, cui titulus *de cultu Lunæ, quam & Dianam credunt*, ita canit:

Placatur vacca sterilis cervice resecta,

Et regnare simul Cœloque, Ereboque putatur.

VIRG. *Æn. 6.* & SIL. ITAL. *L. 15.* similia adferunt. Denique Victoriæ simulacrum porrigi ab Hecate, convenit cum illis HESIODI verbis, in *Theogonia*, ubi de Hecate agit:

— Ἐνθα θεὰ παραγίνεται, δις κ' ἐθέλῃσι,

Νίκην προφρονέως ὀπάσαι.

Tum Dea adeſt, quibus voluerit,

Victoriam prompte ut præbeat.

Ad conjecturam hanc, si subrideat Lector; noverit, Appendiculam hanc ad Vaillantium esse. Quare licere mihi id, quod illi licuit, puto: dare nempe aliquid conjecturis, veritatis nonnunquam eruendæ prodromis.

Nu-

Numus hic, magni moduli ex ære, inter rarissimos
haud dubie locandus est; cum alium, ex ære parvo, no-
stro aliquantum similem, Vaillantius raris adnumeret.

XV.

IVLIA. AVGVST. *Julia Augusta.* Caput
Juliaë Domnæ.

COL. CAES. ANTIOCHIA. *Colonia Casarea Antio-
chia.* Mulier stans, dextra ramum, sinistra Cornu Copiæ
portat.

Genius Colonie palme ramo victorias Septimii, aut
filiorum Caracallæ, & Getæ indicat; de quibus
vide in eorundem numis.

Hic numus est ex ære medio.

N 2

XVI.

❧ (o) ❧
XVI.

IVLIA. AVGVSTA. Caput Juliae Domnae.

MVNIC. STOBEN. *Municipium Stobense.* Victoria
gradiens, dextra sertum, sinistra ramum præfert.

Victoriae simulacrum, Septimii in Oriente felices expeditiones, de quibus in ejusdem numo, palmæ ramo indicat, & sertum coronat. Stobensem urbem Macedoniae STEPHANUS tribuit: Στόβος πόλις μακεδονίας: & PLINIUS L. 4. in Macedonia: *Oppidum Stobi Civium Romanorum.* Municipium fuisse, e numis demum liquido constat. Municipipes quid sint, AULUS GELLIUS L. 16. c. 13. docet: *Municipipes sunt Cives Romani ex Municipiis, legibus suis, & suo jure utentes; muneris tamen cum Populo Romano honorarii participes, a quo Munere Capeffendo appellati videntur.*

XVII.

IVL. DOMNA. AVG. *Julia Domna Augusta.*
Caput ejusdem.

GET. CAE. ANT. AVG. in medio: C. M. L. *Geta Caesar, Antoninus Augustus, nempe Caracalla. Colonia Metropolis Laodicea.* Antoninus Caracalla, & Geta stantes, dexteras jungunt.

Haec Laodicea Syriae est, quæ adhæsit Septimio contra
Pe-

Pescenium Nigrum; atque idcirco jura captæ Antiochiæ Syriæ, *Colonia*, & *Metropolis*, in Laodiceam translata sunt; quod Antiochia Pescenium recepisset. Hinc & Laodicea in numo Gazæ Regiæ Parisinæ SEP, *Septimia* a Septimio, novo veluti Fundatore, compellatur. ULPIANUS L. 50. Dig. T. 15. de Cens.: *Est & Laodicea Colonia, in Syria Coele, cui Divus Severus jus Italicum, ob belli civilis merita, concessit.* Antiochiam Laodicenis etiam in servitutem datam esse, HERODIANUS L. 3. refert. Cur Caracalla, & Geta in numo Juliæ Matris dextras jungant; quos tamen usque discordes fuisse, ex HERODIANO L. 3. constat; lucem idem HERODIANUS L. 4. afferet, ubi Juliam Matrem, quæ filios concordēs apud se habere studuit, ita eos, cum Imperium divisissent, alloquentem inducit: *τῇν μὲν, ἴσθι, καὶ θάλασσαν, ὧ τέκνα εὐρίσχετε, ὅπως νείμῃθε &c. τὴν δὲ μητέρα, πῶς αὖ διέλοιθε;* *Terram quidem, inquit, & mare invenistis o filii, quemodo divideretis; matrem autem qua ratione dividetis?* Tum igitur Matris gratia publicam concordiam aliquamdiu simulaverint. Id numus hic exhibet; & comprobat XIPHIL. ex Dione L. 77. in Caracalla. *Προσεποιῶντο μὲν γὰρ καὶ φιλεῖν ἀλλήλους, καὶ ἐπαινεῖν. Simulabant mutuū amorem, ac sese mutuū collaudabant.* Nisi quis malit, hunc numum cūsum esse in memoriam ejus facti, quo Caracalla: *Antoninus, Augustus, & Geta, Caesar* simul renunciati sunt; quod ita refert SPARTIANUS in Severo cap. 16. *Filium ejus Bassianum Antoninum, qui Caesar appellatus jam fuerat, annum decimum tertium agentem, participem Imperii dixerunt milites: Getam quoque, minorem filium, Casarem dixerunt.*

Hic numus ex ære medio est.

XVIII.

M. AVR. ANTONINVS. AV. *Marcus Aurelius Antoninus Augustus.* Caput laureatum Antonini Caracallæ.

MVNICI. STOBENS. *Municipium Stobense.* Victoria stans, dextra facem, cui serpens implexus est, sinistra Cornu Copiæ tenet.

NUllum similem Stobensem numum sub hoc M. Aurelio Vaillantius protulit; eundem tamen partis aversæ typum in alio Juliæ Domnæ, Stobis percusso, illic videre est. Rarior est hæc Victoriæ imago, qua Salus etiam per serpentem, & Genius loci per Cornu Copiæ indicari videntur.

Stobenses Victoriæ consignarunt in Caracallæ numo; quod is Parthos a se victos esse gloriaretur, qui adveniente Romano exercitu in montes se receperant. *XIPHIL. ex Dione L. 78.*

Hic, &, qui proxime sequentur, tres Caracallæ numi ad medii æris modulum pertinent.

XIX.

XIX.

M. AVREL. ANTONIN. *Marcus Aurelius Antoninus.* Caput Caracallæ laureatum.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Templum quatuor columnarum, in quo idolum Apollinis, arcum tenentis.

Multos Troadensium numos, Caracallæ dicatos, vulgavit Vaillantius, sed nullum, in quo templum extaret. Troas ex Ilii rudibus ab Alexandro M. primum, deinde ab Antigono Rege instaurata est; atque idcirco etiam ALEXANDRIA. & ANTIGONIA, in numis compellata legitur. Eandem Immunem suis temporibus, id est, Augusto imperante, factam esse, STRABO *L. 13.* refert: quapropter etiam AVGVSTA, dicitur. Apollinem, Tutelare Trojæ Numen esse, vel ex OVIDIO *1. Trist. eleg. 2.* omnes norunt:

Jupiter in Trojam, pro Troja stabat Apollo.

Hoc in numo stat Apollo arcum tendens, aut pro Troja, aut in Pythonem, quem ubi sagittis confecerat, Pythius dictus est. Apollinis *τοξοφόρος Arcitenentis* apud PINDARUM etiam mentio fit, in *Olymp. ode. 6. v. 100. & ode. 14. v. 15.* ab eodem PINDARO *Pyth. ode. 9. Εὐρυφάετρες Ἀπόλλων,*
la-

latum arcum gerens Apollo, nominatur. DIODORUS etiam Apollinem ἰουετὴν τῷ τόξῳ, arcus inventorem, & Cretensium hac in arte magistrum appellat.

XX.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. *Imperator Marcus Aurelius Antoninus. Caput laureatum Antonini Caracallæ.*

SEP. TYRVS. METRO. COLONI. *Septimia Tyrus, Metropolis, Colonia. Templum plurium columnarum, infra quod Conchylium.*

TYrum Phoeniciæ metropolim fuisse, vetus ejus urbis numus apud Harduinum, cum aliis, demonstrat: ΤΥΡΟΥ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΚΟΙΝΟΝ. ΦΟΙΝΙΚΗΣ. ΑΚΤΙ. *Tyro Metropoli: Commune Phœnicie, Aëtia celebravit.*

Templum, hic expressum, cum nullum in eo Idolum compareat, censetur esse Herculis, qui (teste STRABONE L. 16. de Tyriis) τιμᾶται δὲ καὶ ὑπερβολὴν Ἡρακλῆς ὑπ' αὐτῶν. *Colitur ab ipsis singulariter Hercules. Adjicitur Conchylium, seu Murex, ex quo celebris illa Tyrionum Purpura conficiebatur. PLIN. L. 5. Nunc omnis ejus (Tyri) nobilitas Conchylio, atque Purpura constat. Tyrus SEPTIMIA. compellatur in numo Caracallæ, ab ejusdem Patre Septimio Severo.*

XXI.

XXI.

M. AVRELIVS. ANTONINVS. AVG. *Marcus Aurelius Antoninus Augustus.* Caput Caracallæ laureatum, cum signo impresso, caput referente.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Leo posterioribus pedibus subsidens.

Similem Leonis typum, in Corinthiaco itidem Lucii Veri numo, exhibuit Vaillantius, atque ad monumentum sepulchrale Laidis refert, quod Corinthi extitisse, eique simulacrum Leænæ impositum fuisse, PAUSANIAS in *Corinthiacis* narrat. Viro erudito ne hic assentiar, duo obstant. Primum, quod Leo bene jubatus in utroque numo effictus est; atque si ARISTOTELI credimus, *Lib. 6. Hist. anim. cap. 31.* 'Οὐκ ἔχει δὲ λέαινα χαίτην, ἀλλ' ὁ ἀγρὸν λέων. *Non habet leana jubas, sed leo mas.* Neque quidquam hic obest: hisce nostris temporibus repertas esse in Amērica Leānas, jubis horridas. Alterum est, ipse Pausaniæ locus, si integer, & non mutilus in considerationem veniat; qui ita habet: ὡς δὴ λέαινα ἐπίθημά ἐστι, κριὸν ἔχουσα ἐν τοῖς προτέροις ποσίν. *Cui (Sepulchro Laidis) Leana imposita est, arietem tenens*

○

prio-

prioribus pedibus. Verum nihil simile in illo Vaillantii, aut nostro hoc numo deprehenditur.

Quare aut aliud hoc monumentum Corinthi fuit; aut fortitudinem bellicam in Parthos indicat, cujus laudem Lucius Verus obtinuit, & ambivit Caracalla. Fortasse adulari etiam hoc symbolo Caracallæ voluerunt Corinthii, qui Alexandrum Magnum in ore ferre, & assimulare soleret, cujus insigne Leo erat; Leonem in annulo signatum gestabat Caracalla. Vide SPARTIAN. *in Carac.* HERODIAN. L. 4. PLUTARCH. *in Alex.* Præterea, cum bellum Parthicum gereret Caracalla, ipse ad Senatum scripserat: Leonem, qui de improvviso de monte descenderat, pro se pugnasse: *teste XIPHILINO, ex Dionis L. 78.* Huc facit, quod apud Gesnerum habetur: Leonem quietum *residere*, cum adversarius se aliquo signo victum fatetur; id quod hic ad fugientes Parthos pertinere potest. Ridicula de cicuratis Leonibus idem Xiphilinus narrat, quibus Caracalla familiariter utebatur.

Colonia Corinthus IVLIA. dicitur, a Julio Cæsare, a quo Colonix jura obtinuit: LAVS, cognomen honoris est, uti Laus Pompeja, urbs Italiæ, in honorem Pompeji compellata est.

Est hic numus ex ære medio.

XXII.

M. AVR. ANTONINVS. PIVS. AVG. GERM.
Marcus Aurelius Antoninus Pius Augustus,
Germanicus. Caput laureatum Ca-
 racallæ.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroë Patrensis.*
 Lupa cum Romulo, & Remo.

PATRæ, Achajæ urbs, hodie *Patrasso*. PLINIVS L. 4. *Patra*
Colonia. Ἀρόν *Aroë*, teste PAUSANIA L. 7. vetus ei no-
 men fuit, ab idonea ad *arandum* terra. Dein *Patra* com-
 pellata est a Patrao, seu Patreo ampliatore, quem & numi
 exhibent. Ab Octaviano Augusto Colonia facta, *Augusta*
 titulum adjecit. Lupa cum Romulo, & Remo, Civium
 Romanorum, in Coloniam missorum, symbolum est;
 quemadmodum vexilla, & alia militaria signa, milites,
 Coloniis adscriptos, indicare, dictum est.

Hic numus ex ære parvo est.

XXIII.

IM. C. P. SEPT. GETA. PIVS. AVG. *Imperator Caesar Publius Septimius Geta Pius Augustus.* Caput Getæ laureatum.

MVNICI. STOBEN. *Municipium Stobense.* Victoria gradiens, dextra lauream fert, sinistra palmæ ramum.

SPartianus de Geta, Septimii Severi filio, & Caracallæ fratre refert: eundem in Parthico, & Britannico bello ingenti gloria floruisse. Gratulari ergo hoc typo videntur Stobenses Getæ Augusto de obtentis victoriis.

Hic numus medii inter æneos moduli est.

XXIV.

IMP. CAESAR. M. AVR. ANTONINVS. PIVS. AVG. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus Pius Augustus.* Caput laureatum Antonini Elagabali.

TYRIORVM. Hercules stans inter tropæum, & columnam, cui insistit Victoriola: dextram extendit ad tropæum, sinistra clavam, & leonis exuvias gerit: ad pedes Palma arbor, & Conchylum.

Hercules peculiare Tyriorum numen, teste JUSTINO
L. 44.

L. 44. est habitus; atque idem florentibus ipforum rebus, in Hispaniæ insulam Gades Coloniam deduxit, pulso ejus Rege Geryone, cum duobus fratribus. Hoc tamen in numo Hercules Tyrius cum Thebano illo idem esse repræsentatur; nam Thebani Herculis primum laborem fuisse Nemeæ leonem, a variis Poëtis, & a PHILIPPO BYZANTIO ita canitur:

Ἦλθε τῆς Νεμίας θῆρ ἄπλετον.

Perdidit Nemeæ belluam insatiabilem.

Tropæum, & Victoriola columnæ insistent, aut ob Herculis victorias, in extremum occidentem prolatas, aut ob Colonias, a Tyriis in totum fere orbem dimissas, consignata videntur. Palma, græce *φόινιξ*, Phoeniciæ symbolum est, palmarum feracis. Conchylium proprium, uti dictum est, Tyrionum insigne.

Hic numus magni æris modulum attingit.

XXV.

M. AVREL. ANTONINVS. *Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Elagabali.

MVNICIP. STOBENVM. *Municipium Stobenum.* Coronam dextra, & palmam sinistra portat Athleta.

Athletam, hac figura expressum, in numis Coloniæ, a Vaillantio editis, non reperi. Indicat hæc effi-

effigies, aut certamina quædam a Stobensibus celebrata esse, aut potius Stobensium Municipum aliquem in Olympicis ludis, aliisve, Victorem fuisse. Apposite plane ad numi nostri typum, & hanc conjecturam Vitruvius L. 9. *Athletis, qui Olympia, Pythia, Isthmia, Nemea vicissent, Græcorum majores ita magnos honores instituerunt; uti non modo in conventibus stantes cum palma, & corona ferant laudes &c.*

Quid, si celeberrimus ille, Elagabali temporibus, Athleta Aurelius Ælix hic exhiberi dicatur? sane de eo ita magnifice Dio Cassius in fragmentis, per Carminium Falconem Roma editis, an. 1724. *Ο δὲ Σαρδανάπαλος καὶ ἀγῶνας ἐποίει, καὶ θεὰς σύχνας, ἐν αἷς Ἀυρήλιος Ἄλιξ ὁ Ἀθλητὴς εὐδοκίμησεν· ὃς τοσούτον τὴν ἀνταγωνιστὰς ὑπῆρξεν, ὥςτε πάλιν τε ἅμα, καὶ παγκράτιον ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ ἀγωνίσασθαι ἐβελήσας. καὶ τοῖς καπιτωλίνοις καὶ ἅμῳ νικῆσαι. Sardanapalus (Elagabalus) certamina multa, & spectacula constituit, in quibus Aurelius Ælix Athleta magnam gloriam consecutus est. Is adeo certaminum emulos superaverat; ut ludæ simul, & pancratio certare in Olympiacis voluerit: & in Capitolinis etiam utroque certamine vicerit. Deinde subnequitur: Eundem porro Romæ utroque certamine, quod alium neminem, Victorem extitisse.*

Neque hoc primum exemplum est Athletæ, in numo conspicui. Neronis bini numi apud Tristandum Tom. 1. Athletam in curru sublimem, palma, laurea que decoratum exhibent, quorum alter EVTYMIVS. alter STEFANAS. inscriptus legitur,

Hic, & sequens Elagabali numus ex ære medio est.

XXVI.

XXVI.

IMP. C. M. AVR. ANTONIN. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput Elagabali laureatum.

MVNICIP. STOBENIVM. *Municipium Stobenium.* Jupiter sedens, dextra Victoriolam, sinistra hastam tenet.

HAec Jovis effigies in Stobensium numis apud Vaillantium non habetur. Victoriæ sigillum Jupiter attinet, *Νικηφόρος* dictus, in memoriam victoriæ, adversus Titanes relatæ: hasta pura Divinæ potestatis indicium habetur.

Cl. Patinus in numo Juliæ Domnæ: **MVNICIPIVM STOBENSIVM** inscriptum cum deprehendisset, orthographiam nominis hujus urbis illo e numo petendam monuit. Verum variis modis illud recte scribi, vel nostri, hic adducti numi conficiunt, in quibus tum **STOBENS.** id est **STOBENSIVM.** vel **STOBENSE.** tum **STOBENVM.** & **STOBENIVM.** integre expressum vidimus.

XXVII.

XXVII.

IVL. AQVILIA. SEVERA. AVG. *Julia Aquilia Severa Augusta.* Caput Aquiliæ, uxoris Elagabali, cum signo incuso, caput laureatum Elagabali referente.

TYRIORVM. Dea Astarte, tutulato capite, stans inter tropæum, & columnam, cui insistit Victoriola: dextram ad tropæum extendit, sinistra tenet baculum: ad pedes Palma, & Conchylum.

A Starte, quæ & 'οὐρανίη, *Uranie*, seu Venus Cœlestis, & Quarta Venus, item Hebræis אַסְתָּרוֹת *Astartoth* appellatur, eadem cum Luna esse censetur. Eam LUCIANUS de *Dea Syria*, describens, turrim capiti, & baculum manui attribuit. Phœnices eam in primis coluere, & horum coloni Carthaginenses; uti SALVIANUS *L. 8. de gubern.* suo etiam tum tempore, ejus cultum Carthagine familiarem fuisse deplorat. Caput Elagabali, qui Deo Elagabalo, seu Soli devotissimus erat, junctum in hoc numo capiti Aquiliæ uxoris, suspicionem mihi injecit: Tyrios alluisse ad id Elagabali factum, quo Deo suo Elagabalo, repudiata Pallade, Astartes simulacrum in uxorem Romam deferri, atque idcirco festos dies tota Italia celebrari jussit.

Rem

Rem. narrat HERODIANUS L. 5. quem, ne longior sim, latine loquentem inducam: *Negans autem cordi esse suo Deo (Elagabalo) uxorem, atque armatam (Palladem) simulacrum Uranies iussit adferri, quod scilicet Carthaginensibus, omnique Africa incredibilem in modum venerabile positum esse a Phœnissâ Didone, creditur &c. hanc Afri Uranien vocant, Phœnices Astroarchen, Lunam esse, affirmantes. Congruere igitur ajebat Antoninus matrimonium Solis, & Luna.*

Est hic numus ex ære medio.

XXVIII.

IVL. AQVILIA. SEVERA. AVG. *Julia Aquilia Severa Augusta. Caput Julæ Aquilæ.*

TYRIORVM. Urna, ex qua prodit ramus oleæ, infra illam Conchylum: eidem urnæ inverso literarum ordine inscriptum legitur sic: ΑΙΑΧΑΡΗ ΑΠΠΥΛΟ. id est: ΗΡΑΚΛΙΑ. ΟΛΥΜΠΙΑ. *Heraclia, Olympia.*

Olympica certamina a Tyriis celebrata esse, hic numus indicat, quæ eadem Heraclia dicuntur ab Hercule, a quo in Olympia urbe, quæ olim Pisa dicta est, in
P ho-

honorem Jovis Olympii instituta sunt. PINDARUS *Olymp. ode. 3.*

Ἦτοι Πίσα μὲν Διός.

Ὀλυμπιάδα δὲ ἔτα-

σεν Ἡρακλῆς.

Sane Pisa quidem Jovis est;

Olympicum autem certamen

instituit Hercules.

Ipse etiam typus numi indicat, distincta non esse certamina; cum unica tantum urna, unicusque ramus proponantur. Oleam, & Oleastrum Olympicis ARTEMIDORUS *L. 4. c. 54.* attribuit. PINDARUS *Olymp. ode 4. de Psaumide Olympionice* ita canit: Ὅς ἰλιάια στεφανοθεῖς, *qui olea coronatus est*: Et LUCIANUS *in Anacharfi*: Ὀλυμπιασὶ μὲν στέφανος ἐκ ποτίνης. *Olympiis corona est ex oleastro.*

Numus hic est ex ære medio, cujus formam Syro-græculus artifex sculpsisse videtur; cum literas græcas orientalium more collocarit.

XXIX.

M. OPEL. ANTONINVS. DIADV.C. *Marcus Opelius Antoninus Diadumenianus*
Cesar. Caput nudum.

COL. FL. PAC. DEVL.T. *Colonia Flavia Pacensis Deultum. Figura sedens, d. pateram, s. hastam. Medietas moduli.*

Praestantioribus, ac rarioribus accenset Vaillantius omnes Diadumeniani numos, in Colonia cufos: praeterquam, quod hoc numi nostri iconium in Deultanorum numis insolitum sit.

XXX.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG.
Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus. Caput Alexandri laureatum.

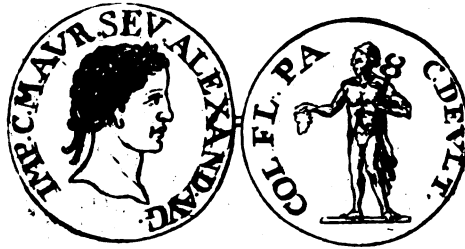
COL. FL. PAC. DEVL.T. *Colonia Flavia Pacensis Deultum. Mulier stans, dextra serpentem, sinistra pateram tenet.*

Similis figura muliebris cum serpente, & patera, in Romanis numis SALVS inscribitur: græcis *ὑγία*, vel *ὑγία*

'rysia appellatur, & Æsculapii medici filia fuisse perhibetur. Serpentem, salutis symbolum, jam inde ab æneo illo Moyſis Serpente didicerint gentiles. Patera indicat, Religione quærendam eſſe ſalutem. Severo Alexandro optimo jure Hygia adſignata eſt; quando de eo hæc illuſtria narrat ÆLIUS LAMPRIDIUS: *Ægrotantes ipſe viſitavit per tentoria milites, etiam ultimos, & carpentis vexit, & omnibus neceſſariis adjuvit.* Deulton Thraciæ urbs eſt. EUSEBIUS *L. 5. hiſt. c. 19.* Δέελτος κολωνία τῆς Θρακίας. *Deulton Colonia Thracia.*

Hic numus medii æris modulum non excedit.

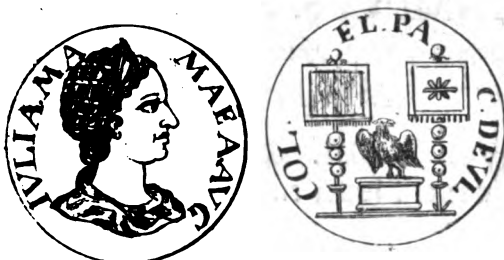

XXXI.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG.
Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus. Caput laureatum.

COL. FL. PAC. DEULT. Mercurius ſtans, d. crumenam, ſin. caduceum, cum ſtrophio. *Medii æris.*

XXXII.

XXXII.

IVLIA. MAMAEA. AVG. *Julia Mamaa Augusta.* Caput ejusdem.

COL. FL. PAC. DEVLT. Aquila rostro fertum gestans, aræ insistit, sine basi; utrimque vexillum erigitur, in quorum altero astrum. *Medii moduli.*

P 3

XXXIII.

XXXIII.

IMP. MAXIMINVS. PIVS. AVG. *Imperator Maximinus Pius Augustus.* Caput Maximini laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troas.* Apollo nudus stans, dextra lauri ramum gerit: pedem cippo imponit.

Apollo, Troadis Tutelaris Deus, hic vaticinantis gestu, ritumque repræsentatur. Lauri ramum gerit; quia laurus, teste Hesiodi Scholiaste, multum facit ad vaticinantium furorem. Ad semina etiam interpretanda valere laurum Hyginus fabulatur. Apud DIONORUM SIC. *Lib. 2,* Apollo lauri inventor habetur.

Hic numus ex ære medio est.

XXXIV.

IVL. V. MAXIMVS. C. *Julius Verus Maximus Caesar.* Caput nudum Maximi, filii Maximini.

COL. AVG. TRO. *Colonia Augusta Troas.* Templum cum Idolo Apollinis, arcum gerentis.

Quante raritatis hic et mediæ formæ, numus sit, ex eo

colligetur: quod Vaillantius Troadensem Maximi numum, ex ære parvo, & obvia alias figura signatum, rarissimis tamen accenseat. Quin omnes Maximini, & Maximi numi, in Colonia cusi, egregiæ raritatis sint, oportet; cum Vaillantius quatuor duntaxat in Maximino, & in Maximo totidem adferat.

Templum Apollinis est, non Tutelaris tantum, sed & Conditoris Trojæ, VIRGIL. 3. Georg. *Troja Cynthus author.*

XXXV.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS. AVG.
Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput Gordiani Pii laureatum.

ANTIOCHIA. S. R. *Antiochia. Senatus Romanus.*
Gordianus curru triumphali, quadriga equorum juncto, vehitur, dextra Scipionem Consularem cum Aquila gerens, sinistra lauri ramum: a tergo adstans Victoria Gordianum coronat: miles anteambulans equos ducit: tres alii ad latus dextrum, palmam singuli præferentes, dignoscuntur.

Hic numus, qui ex ære magno est, ad Antiochiam Pisdiae pertinet, quam adsignatæ literæ S. R. ab Antiochia Syriæ distinguunt. Videntur hunc numi typum ex Romano ære Antiocheni desumpsisse; quando & inter nu-

numos maximi moduli Musei Farnesiani, & inter alios, mediæ formæ, Gordiano a Romanis percussos reperire est, qui similem aversam partem exhibeant cum inscriptione: TRIB. POT. III. COS. II. Unde conficitur, numum hunc cussum esse, circa annum V.C. 993. Gordiani Pii tertium: Atque adeo Victoria de Persis, eorumque Rege Sapore, eodem, aut superiore anno relata est, quam hic triumphalis typus indicat. De victoria hac JULIUS CAPITOLINUS scribens, epistolam Gordiani refert, in qua, ad Senatum data, expressa mentio fit trium urbium receptarum: Antiochiæ Syriæ, Carrharum, & Nisibis; quippe quas Colonias fuisse, ac Metropoles, superstites earundem numi testantur. Quare apposite omnino tres milites, totidem palmas præferunt, quibus hæ tres receptæ urbes denotari videntur. Fortasse hic simul Processus Consularis Gordiani indicatur.

XXXVI.

IMP. GORDIANVS. PIVS. AVG. *Imperator Gordianus Pius Augustus.* Caput Gordiani laureatum.

COL. FL. PAC. DEVL'T. *Colonia Flavia Pacensis Deultion.* Nemesis stans, dextra flagellum, sinistra bilancem tenet; ad pedes rota.

Nemesis Dea scelerum ultrix est, & nocentes punit, teste Pom-

POMPONIO LÆTO *de Nemefi*; idcirco flagello instructa est. Nomen obtinuit, aut a Νεμεσάω *succensco*; aut juxta Aristotelem ἀπὸ τῆς διανεμέσεως *a distributione*, cuique pro meritis facienda: hinc bilancem ostentat, Justitiæ propriam.

PLATO *de legibus* Nemefin: δίκης ἀγγελον, *allegatum Justitiæ Genium* nominat; & POMPONIUS LÆTUS ita apertius de ea: *Rebus humanis trutinam adhibens*. Rota cur adjecta sit, idem Pomponius declarat: *Nemesis, quam plerique existimavere vim Fortune* &c. cui CLAUDIANUS concinit, *de bello Getico*:

*Sed Dea, quæ nimis obstat Rhamnusia votis,
Ingemuit, flexitque rotam.*

Gordianus hoc in numo tanquam placator vindictæ coelestis, quæ in terras tum desævierat, commendari videtur. Ita de eo JUL. CAPITOL. in *Gordiano tertio* refert: *Fuit terra motus eo usque gravis imperante Gordiano, ut civitates etiam terra hñtū cum populis deperirent; ob quæ sacrificia per totam urbem, totumque orbem ingentia celebrata sunt*. Nisi hunc Nemesis typum eo referre malis: Gordianum, ad bellum Persicum profecturum, Nemefi sacrificasse; quod Romanis in more fuisse, cum ad bellum procederent, testatur POMPONIUS LÆTUS *loco citato*.

Hic numus ex ære medio est, uti & sequens.

XXXVII.

IMP. GORDIANVS. PIVS. FE. AVG. *Imperator Gordianus Pius Felix Augustus.* Caput cum corona radiata.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultum.* Lupa cum Romulo, & Remo.

Deulti etiam PTOLEMÆUS in *Thracia* meminit *L. 3. c. 12.* Δέουλιτος κολωνία. & PLINIUS *L. 4. Develton cum stagno, quod nunc Deultum vocatur, Veteranorum.* Verum præter Veteranos Milites, etiam Togatos Cives in Coloniam hanc missos esse, horum symbolum, Lupa cum Romulo, & Remo indicat.

XXXVIII.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS. AV. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus.* Caput laureatum Gordiani Pii.

P. M. S. COL. VIM. AN. I. *Provincia Massa superioris Colonia Viminacium: anno primo.* Muliebris figura expansis manibus stans inter Leonem, & Taurum.

Quanquam Cl. Vaillantius hujus Colonie numum, anno

anno primo inscriptum, & solito Viminacensium iconio signatum, sub Gordiano Pio protulerit; hunc nostrum tamen, qui ex ære magno est, propterea proponendum putavi: quod Leonis, ac Tauri forma, isthic expressa, abludat a forma aliorum omnium hujus urbis numorum, quos inspicere mihi, aliisque hic loci, ubi per-frequentes habentur, contigerit. Nam in reliquis omni-bus, quod meminerim, Leo, ac Taurus integro corpore, & alter ad alterum Mulieris stantis latus velut accedens effectus est. In nostro vero, dimidio tantum corpore Leo, ac Taurus prominent, ac velut a tergo figuræ stantis di-grediuntur.

Fuerit hoc primum fortasse Monetæ Viminacensis ty-parium; quando & primum Coloniae annum præ se fert, & reliqui hujus Coloniae numi tum hujus, cum conse-quentium annorum omnes (qui Mulierem, inter Leonem, ac Taurum stantem, referunt) altero illo iconio signati comparent, quod haud dubie præ primo isto Monetæ Præfectis magis arriserit.

Q 2

XXXIX.

XXXIX.

IMP. GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. *Imperator Gordianus Pius Felix Augustus. Caput ejusdem cum corona radiata.*

P. M. S. COL. VIM. AN. IIII. *Provincia Mæsia Superioris Colonia Viminacium : anno quarto. Mulier stans inter Taurum, & Leonem, utraque manu vexillum tenet, quorum alteri VII. alteri IIII. inscriptum est : Vexillis imposita sunt capita Gordiani, & Tranquillinæ.*

Viminacium, nunc Widin in Servia, Colonia facta est a Gordiano Pio anno ejus Imperii tertio, V. C. 993. quo anno Gordianus, teste CAPITOLINO: *fecit iter in Mæsiam, atque in ipso procinctu, quidquid hostium in Thraciis fuit, delevit.* Ab hoc anno, Coloniae hujus anni, numis inditi, supputandi sunt. Numeri VII. & IIII. in vexillis notati, Veteranos Septimæ Claudianæ, & Quartæ Legionum, Viminacium deductos docent. De Septima certe Legione id confirmat *Notitia Imperii Sect. 30.* ubi ita habetur: *Præfectura Legionis Septimæ Claudianæ, Viminacio.* In numis Gallieni Aug. hæc eadem Legio Septima Claudiana cum *Tauri* insigni, & Legio Quarta Flavia cum *Leonis* symbolo leguntur: unde patet, cur muliebris Coloniae effigies media inter Leonem, & Taurum adstet. Quare, cum adscriptarum Legionum insignia adeo manifeste hic deprehendamus, nihil opus est, cum Patino, & Vaillantio ad moralem interpretationem confugere; aut cum R. P. Harduino Leones in Macedonia quærere.

Similem huic nostro, qui æris medii est, Viminacii numum jam vulgavit Vaillantius; nisi quod illic capita Gordiani, & Tranquillinæ uxoris, vexillis imposita non compareant, quæ in nostro perspicue extant. Milites igitur dictarum Legionum, iidemque Coloni capitum Gordiani

diani Conditoris, atque ejus uxoris simulacra vexillis præfixerunt, honoris significatione, Romanæ militiæ non inusitata. Nam simile quid Juliano Augusto a militibus exhibitum HERODIANUS L. 2. narrat : τὰ δὲ σημεῖα ἄραντες, καὶ τὰς ἐκείνῃ εἰκόνας ἀποκαταστήσαντες προέβηκιν ἐπεσφόντο. *Sublatis signis, impositisque illius iconibus, deducere eum tendunt.* Id genus alia SVETONIUS, in *Tiberio, & Calig.* & de Vitellio XIPHILINUS L. 65. referunt, ac TACITUS variis in locis.

XL.

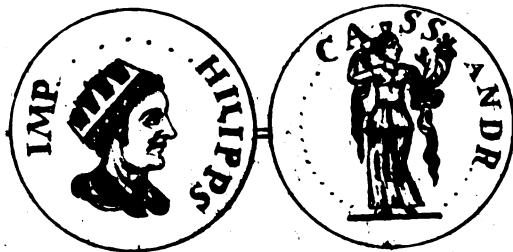
IMP. GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. *Imperator Gordianus Pius Felix Augustus.* Caput Gordiani cum corona radiata.

P. M. S. EOL. VIM. AN. IIII. *Provincia Mæsia superioris Colonia Viminacium: anno quarto.* Mulier stans, dextra stringit posteriores pedes Cervi, aut Capreoli, capite deorsum pendentis, sinistra vexillum tenet.

Peculiaris hic, & elegans numi Viminacensis typus, quem hactenus repertum esse, mihi non constat, facit, ut deleri jam possint illa Vaillantii verba, a Cl. P. BANDURIO in notis ad numum Decii, tom. 1. pag. 14. repetita:

In Viminacii Coloniae numis perpetuus est mulieris, inter bovem, & leonem stantis, typus. Si vexillum, quod sinistra tenet mulier, non ita attritum esset, ut numerus discerni posset; fortasse, animal illud ad Legionis cujusdam symbolum spectare, alicunde exsculperemus, quæ hoc anno Viminacii, aut hibernaverit, aut alio movens diverterit. Quod si Cervum id animal dicamus; dicere autem possumus, etsi minor Cervo fera, cum muliere stante comparata, videatur; nam alii Viminacenses numi simili proportionem Leonem, & Taurum exprimunt: Cervum, inquam, si manu stringat Coloniae figura, id celebrem in Mœsia Cervorum venationem significare potest, quos tam diu in equis persequiebantur, dum fatigati Cervi manibus capi possent. ARRIANUS de Venatione cap. 23. hæc habet: Ἀλλὰ τὰς ἐλαφύς ἔνθα τὰ πεδία ἐνέλατα, ἐν μὲν Μυσοῖς, καὶ ἐν Γέταις, καὶ ἐν Σκυθία, καὶ ἀνὰ τὴν Ἰλλυρίδα ἀφ' ἵππων τῶν Σκυθικῶν καὶ Ἰλλυρικῶν διώκουσιν &c. Verum Cervos, ubi plani se campi explicant, apud Mysos (seu Mœsos) & Getas, & in Scythia, ac circa Illyricum, equis Scythicis, aut Illyricis insistentes persequuntur &c.

Hic numus ex ære medio est.

XLI.

IMP. . . . . HILIPPS *sic.* *Imperator Marcus Julius Philippus.* Caput Philippi Senioris, cum corona radiata.

. . . CASSANDR. . . . *Colonia Cassandrensis.* Muliebris figura capite tutulato stans, d. botrum attollit; l. Cornu Copiæ, & aliquid, masculo sedenti simile, sustinet.

Cassandria, Macedoniæ urbs, in Pallenenfi isthmo, antea Potidea dicta est: deinde a Cassandro Rege instaurata, nomen mutavit, teste PAUSANIA *Lib. 5. cap. 23.* consentiente Plinio, & Stephano. In ære veteri *Julia*, & *Augusta* compellata legitur. Numus noster, qui parvi moduli est, insolita hac icone aut Bacchum Muliebrem, aut Genium Colonix potius indicat, qui solum, vini generosi ferax, sublato botro denotat. Quid exigua illa figura prope Cornu Copiæ, manui insidens, sibi velit, nihil appositi occurrit. Cl. Vaillantius Cassandrenses numos non nisi usque ad Septimii Severi tempora detexit.

XLII.

XLII.

MARC. IVL. PHILLIPPOS. CÆSAR. *Marcus
Julius Philippus Caesar.* Caput Philippi Se-
nioris cum corona radiata.

COL. METROPOLIS. BOSTRA. *Colonia Metropolis
Bostra.* In corona legitur AKTIA. ΔΟΥΚΑΡΙΑ. *Aktia, Dufaria.*

Actia certamina, in honorem Apollinis Aëtii, ab Au-
gusto instaurata fuisse, e STRABONE L. 7. notum est.
Sed ΔΟΥΚΑΡΙΑ quid sibi velint, quæve Certamina, aut
Ludi sint, nemo, quod sciam, hæcenus exposuit. Du-
faria ego audenter *Bacchanalia* interpretor. Nam primum
Dufares Deus, seu aliis Dyfares, ab Arabibus peculiariter
colebatur. Docet id TERTULLIANUS in *Apolog.* c. 24. *Uni-
cuique etiam Provincia, & Civitati suus Deus est, ut Syria
Astarte, Arabia Dyfares.* Et STEPHANUS BYZANTIUS scopu-
lum Arabiæ altissimum Δουσαρήν dictum esse testatur ἀπὸ τοῦ
Δουσαρέα a Dufare: θεὸς δὲ οὗτος παρὰ Ἀραβί, καὶ Δαχαρήνοις τι-
μώμενος. *Deus autem hic ab Arabibus, & Dacharenis colitur.*
Igitur & Bostræ Dufaris cultus floruit, quam Arabiæ Pe-
trææ PTOLEM. Lib. 5. attribuit. Porro eandem fuisse Me-
tropolim, & antiqua Notitia Ecclesiastica, & numus hic
ipse prodit, titulo Metropolis addito.

Accedit, quod SUIDAS Dufaris cultum in altera Ara-
biæ Petreæ urbe Petra viguisse memoret; quanquam non
recte SUIDAS θεὸς Ἄρης, quasi *Deus Ares*, scripserit, & Mar-
tem interpretatus sit. Nam aperte ex STRABONE L. 16. &
HESYCHIO corrigitur. Strabo Ναβαταίων πόλιν, *Petram Na-
bataeorum urbem* nominat; Hesychius porro a Nabatæis
non *Deum Arem*, seu Martem, sed *Dufaren* cultum esse,
eumque eundem esse cum Baccho declarat: Δουσαρήν τὸν
Διώνυσον ἢ Ναβαταῖοι ἀνομάζουσιν. *Dufaren Nabataei Bacchum no-
minant.*

minant. Ex his manifesto jam constat, ΔΙΟΤΑΡΙΑ nostro in numo nihil aliud denotare, quam præter Aëtiacos Ludos, alios etiam in Dufaris, seu Bacchi honorem, id est, *Bacchanalia* Bostreæ celebrata fuisse. Porro nomen Dufaris, Arabice *Dominum solutionis* significare, atque adeo cum Græcis Bacchi cognominibus, dum Δυσάρης, *solutor*, & Δυσμάρης *solutor curarum*, vocitatur, egregie convenire, atque alia plura apud BOCHARTUM in *Phaleg. L. 2. c. 19.* legere est, & apud DAPPERUM in *Arabia.* De Idolo, templo, & cultu Dufaris Suidas consulendus est; neque enim hic longior esse, quam res postulet, volo.

Numus hic ex ære magno est, probe conservatus, ita, ut inscriptionum verba, græca præsertim, facile, ac distincte legi possint.

XLIII.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. *Imperator Marcus Julius Philippus Augustus. Caput Philippi laureatum.*

P. M. S. COL. VIM. *Provinciae Mæsie Superioris Colonia Viminacium. Annus, infra scribi solitus, legi non potest. Vir paludatus, stans inter Taurum, & Leonem: dextra globum cum victoriola, sinistra hastam tenet.*

INSOLITUS hic iterum numi Viminacensis typus figura
R vi-

virili, ac paludata comparet; ex quo, aliisque tum jam prolatis, tum infra producendis numis manifestum: nondum omnem numorum veterum, & cum iisdem erutæ eruditionis Thesaurum exhaustum esse. Ea victoriolæ effigie, globo insistente, quem figura Imperatoria sustinet, videntur Viminacenses gratulari Philippo, ac sibi met victoriam, qua Dacia, Moesiæ contermina, a Carpis liberata est. Vide ZOSIM. L. 1.

Hic numus magni æris modulum implet.

XLIV.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. P. F. AVG. P. M.
Imperator Marcus Julius Philippus Pius Felix Augustus, Pontifex Maximus. Caput Philippi cum corona radiata.

CL. CAES. ANTIOCH. S. R. *Colonia Caesarea Antiochia. Senatus Romanus. Vexillum cum Aquila, inter duo signa militaria.*

EXhibet quidem Vaillantius similem numum, sed *Caesarea* cognomen illic adjectum non habetur. Signa militaria cum Vexillo, & Aquila vix unquam antehac in hujus Coloniae numis conspiciuntur, sub hoc vero, & sequentibus Augustis frequentia occurrunt. Philippus, teste

teste Zosimo *L. x.* occiso Gordiano, pacem cum Persis, & foedus cum Carpis iniit. Igitur, bello sopito, complures Veterani in Colonias, atque etiam Antiochiam Pisidiæ dimissi videntur, qui numos, militaribus signis ornatos, percute fecerint.

Numus hic est ex ære medio, uti & sequens.

XLV.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. *Imperator Marcus Julius Philippus Augustus.* Caput ejusdem Philippi Senioris cum corona radiata.

CL. CAES. ANTI. S. R. *Colonia Caesarea Antiochia. Senatus Romanus.* Vexillum cum Aquila, inter duo signa militaria.

Hic numus ab superiore diversus est, quod in adversa parte titulos: *P. F. Pius Felix*, & *P. M. Pontifex Maximus*, non exhibeat, & in aversa parte solum ANTI. non ANTIOCH. scribatur.

Ex titulorum hac ad eundem Augustum positione, aut omissione conficitur: non continuo de nova systematis Historici fabrica argutius cogitandum esse, cum alius alio numus plura, aut paullum diversa exhibet.

Aquilam, & signa militaria, sæpius hic occurrentia, ad deductos in Coloniam milites pertinere illa HYGINI verba confirmant: *Multis Legionibus contigit, bellum feliciter transigere, & ad laboriosam agriculturæ requiem primo tirocinii gradu pervenire; nam cum Signis, & Aquilis, & primis ordinibus, ac Tribunis deducebantur.*

XLVI.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. *Imperator Marcus Julius Philippus.* Caput Philippi Junioris cum corona radiata.

CAES. ANTIOCH. S. R. *Cæsarea Antiochia. Senatus Romanus.* Vexillum cum Aquila, inter duo signa militaria.

Nullum hujus Antiochiæ numum, cum capite Philippi Junioris, Vaillantius nancisci potuit; nostri bini ex ære medio sunt. Solum *Cæsarea* titulum hic præfert Antiochia, quem cum pluribus aliis urbibus tempore Octaviani Cæsaris Augusti eam accepisse existimo. Nam id in honorem Cæsaris Augusti factitatum esse, Suetonius in ejus vita refert: *Reges amici, atque Socii, & singuli in suo quisque regno Cæsareas urbes condiderunt.* Similia, ob amorem in Cæsarem Augustum præstita, narrat Eutropius,

in

in breuiario, addens: ὅθεν ἔτι καὶ νῦν ἵσθαι αἱ Καισάρειαι. Ex quo & moderno tempore Caesarea urbes dicuntur.

XLVII.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. *Imperator Marcus Julius Philippus.* Caput Philippi Junioris cum corona radiata.

COL. ANTIOCHI. S. R. *Colonia Antiochia. Senatus Romanus.* Vexillum cum Aquila, inter duo signa militaria.

NUMUS iste nomini urbis Antiochiæ solum COLONIAE titulum adiecit; præcedens vero solum CAESAREAE, sine expresso Coloniae vocabulo; hi tamen ambo numi citra controversiam ad Antiochiam Pisidiæ spectant. Quo iterum commonemur: eandem etiam urbem, non eosdem, aut omnes semper titulos suo in ære adnotasse. In hoc, aliisque, qui præcesserant, numis, illud notatu dignum est: non unam tantum medio vexillo, sed utrique etiam militari signo suam impositam esse Aquilam. Notum est, unicam cuius Legioni fuisse Aquilam; quod & illud HIRTI confirmat, *de bello Hispan.* Erat Pompei acies tredecim Aquilis constituta. Ubi, velut usitata phrasi, pro Legionibus Aquilas nominat. Verum

Antiochiam Pisidiæ tres Legiones deductas esse, vix credibile videtur; cum binis Legionibus plures Coloniae assignatas non reperiamus. Fortassis e tribus Legionibus Veterani in Colonos delecti sunt, qui suam, sub qua meruere, Aquilam, seorsum expressam voluerint; quos inter & Equites fuisse, vexillum denotat, Equitatus proprium.

XLVIII.

IMP. CAES. G. MESS. Q. DECIO. TRAI. AVG. *Imperatori Caesari Gneo Messio Quinto Decio Traiano Augusto. Caput Decii cum corona radiata.*

COL. CA. ANTIOCHI. S. R. *Colonia Caesarea Antiochia. Senatus Romanus. Mulier stans, capite tutulato, dextra Caduceum, hastæ præfixum, tenet, sinistra Cornu Copiæ.*

UNicum Decii numum, Antiochiæ Pisidiæ signatum, adfert Cl. Vaillantius, eumque frequentiori illa signorum militarium imagine coelatum. Nostrium hujus numi typum, cum hac Caducei forma, in nullo hactenus Antiochenyum numo deprehendi. Extant tamen apud Cl. P. Bandurium Romani numi, maximi moduli, ejusdem Decii, qui eundem typum, (si caput tutulatum
Genii

Genii urbis Antiochiæ excipias) præ se ferunt, cum epigraphæ: FELICITAS. SAECVLI. Igitur hic Genius Colonæ Antiochenfis Caduceo, & Copiæ Cornu indicat: *Pacem*, & cum ea *Felicitatem Saculi*, Decii virtute partam esse. Pacavit autem Imperium Decius, tum quod tyrannos sustulit: Julium Valentem in Illyrico, Priscum, Gothis conjunctum, Jotapianum in Syria, teste ZOSIMO L. 1. & S. AUREL. VICT. tum quod hostes externos arcuit, aut profligavit; quod complures Decii numi contestantur, inscripti: DACIA. CAPTA. DACIA. FELIX. VICTORIA. GERMANICA. RESTITVTOR. ILLYRICI. VICTORIAE. CARPICAE.

Hic numus est ex ære medio.

XLIX.

HER. ETRVSCILLA. AVG. *Herennia Etruscilla Augusta.* Caput Herenniaë, uxoris Decii.

PROVINCIA. DACIA. Mulier stans, patrio vestitu ornata, dextra ramum, sinistra baculum gestat: ad pedes a dextris Aquila, sertum rostro attollens, a sinistris Leo; inferius AN. V. *Anno quinto.*

Nullum Daciæ numum in Herennia Etruscilla neque Vaillantius, neque Bandurius deprompsit. Daciâ jam

jam a Trajano in formam provinciæ, Augustis obnoxia, redactam esse, ejusdem Trajani numus ex musco nostro eloquitur: DACIA. AVGVSTI. PROVINCIA. Anni vero, Provinciæ Daciæ numis, his temporibus inscripti, a Philippi Senioris anno Imperii quarto initium sumunt, quo eundem, uti supra insinuavimus, Daciam a Carpis liberasse, e Zosimo *L. r.* colligitur; ac præterea liberam tunc, ac immunem factam esse a Philippo Daciam, existimat Vaillantius.

Hic numus magni æris modulum attingit.

L.

IMP. C. VIB. TREB. GALLVS. AVG. *Imperator Cajus Vibius Trebonianus Gallus Augustus.*
Caput Treboniani Galli laureatum.

COL. AVG. TRO. *Colonia Augusta Troas.* Equus liber pascens.

A Djecimus hunc numum, ex ære medio, quia in Vaillantio non reperitur; quanquam similem Bandurius jam attulerat, in quo tamen inscriptio tam adversæ, quam aversæ partis paullum diversi quiddam a nostra exhibet. Equus, libere pascens, Immunitatis symbolum ha-

habetur, qui typus in Colonie hujus numis sub aliis compluribus Augustis frequentior occurrit.

LI.

IMP. C. C. VIB. VOLVSIANVS. AVG. *Imperator Caesar Cajus Vibius Volusianus Augustus. Caput ejusdem laureatum.*

PROVINCIA. DACIA. AN. V. *Provincia Dacia: anno Quinto. Figura muliebris, patrio ritu induta, utraque manu vexillum sustinet, quorum alteri V. alteri XIII. inscriptum visitur: ad pedes a dextris Aquila, sertum rostro gerens, a sinistris Leo. Magni moduli.*

PRæstans est hic numus, ob annum V. Daciæ, qui hætenus in solis Decii numis repertus est. Hic annus Daciæ quintus, cum sub Decio postremum, & idem primum sub Volusiano compareat, Galli Collega, cujus itidem numum, anno V. Daciæ insignem, Cimelium nostrum servat; confirmatur, ipso hoc anno, qui est V. C. 1004. Decio successisse Gallum, & Volusianum: id quod etiam e Viminacensibus numis constabiliri potest; cum hujus Colonie annus duodecimus in Decio postremum, & primum in Gallo habeatur: qui respondet eidem V. C. anno 1004.

S

Cl.

Cl. Vaillantius, nullo inspecto Volusiani, aut Galli numo, cum anno V. Daciæ, sed deprehenso solum anno VI. Daciæ in Galli numismatis, inde collegerat: sextum illum Daciæ provinciæ annum respondere primo anno Imperii Galli. Verum id V. potius Daciæ anno deberi, uterque numus noster conficit, Gallo alter, alter Volusiano inscriptus.

LII.

IMP. VALERIANVS. P. F. AVG. *Imperator Valerianus Pius Felix Augustus.* Caput laureatum Valeriani Senioris.

• **PROVINCIA. DACIA.** Mulier stans, patrio vestitu ornata, dextra vexillum tenet, sinistra cultrum, seu gladium Dacicum: pro pedibus a dextris Aquila, rostro ferunt gestans, a sinistris Leo: Inferius AN. VIII. *Anno nono.*

Vaillantius nullum Daciæ numum, Valeriano dictum, profert. Bandurius unicum adducit, cumque, licet annus illic adnotatus non legatur, singularem tamen appellat. Annus hic Daciæ nonus in annum Imperii Valeriani, & Gallieni tertium incidit. Gladium Da-

Dacicum recurvum, *Ἀπην*, *falcem* e CLEMENTE ALEXANDRINO *L. x. Strom.* appellant, quo Thraces primum usos esse, idem Auctor tradidit.

Est hic numus, uti & sequens ejusdem Valeriani, ex ære medio.

LIII.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS. AVG. *Imperator Cæsar Publius Licinius Valerianus Augustus.* Caput Valeriani cum corona radiata.

COL. TYRO. MET. *Colonia Tyros Metropolis.* Templum plurium columnarum, infra quod Conchylium.

NUmum Valeriani Senioris, cum templi typo a Tyriis percussum, nec Vaillantius, nec Bandurius adduxit. De templo in numo Tyriorum vide dicta de numo Tyrio Caracallæ.

LIV.

IMP. GALLIENVS. P. F. AVG. *Imperator Gallienus Pius Felix Augustus.* Caput laureatum Gallieni.

PROVINCIA. DACIA: Mulier stans, patrio cultu induta, utraque manu vexillum attinet, quorum dextro V. & sinistro XIII. inscribitur: ad pedes a dextris Aquila fertum rostro gestans, a sinistris Leo adstat: Infra AN. X. *Anno decimo.*

DAciae numi cum Anno septimo apud Vaillantium, & Bandurium postremi comparent; nos nonum in Valeriano, & modo decimum Daciae annum, qui Gallieni quartus est, Chronologiae subsidio patefacimus.

Vexilla duo cum numeris V. XIII. inscribi solitis, Legionem Quintam, & Decimam Tertiam in Dacia constitutam demonstrant. Id quod rursum supra relatam Viminacensis numi interpretationem egregie confirmat: ubi Taurum, & Leonem Legionum, Viminacii collocatarum, insignia esse asseruimus. Nam hic ad vexillum Legionis

gionis Quintæ Aquila, ad alterum Legionis Decimæ Tertiæ Leo adpositus est. Iterum vero in Gallieni numis Legio Quinta Macedonica cum Aquila, & Legio Tertia Decima Gemella cum Leone exhibetur. Eisdem porro Legiones Quintam Macedonicam, & Decimam Tertiam Gemellam Dio *etiam* L. 55. in Dacia constitutas fuisse meminit. Neque igitur Cl. Bandurio, & ante eum Harduino, aliisque assentior, qui Aquilam Romani Imperii symbolum, & Daciæ insigne Leonem hic denotare putabant; cum tamen ipse Bandurius Daciæ insigne, caput Asini, hastæ præfixum, in Treboniano asserat. Neque illud nostræ explicationi obest: Aquilam in numo Legionis Quintæ coronam rostro non gerere, quod tamen in Daciæ numis observatur; in illo siquidem Gallieni numo Victoria ipsa, cui adjuncta est Aquila, coronam dextra gerit, quam Aquilæ etiam attribuere, tum quidem superfluum, & parum conveniens erat.

Numi hujus, qui mediæ formæ est, coelatura omnino inelegans, & inertis sculptoris opus, prolabentes hoc tempore bonas artes, cum aliis pluribus subsequentiæ temporum numis manifestat.

LV.

IMP. P. LIC. GALLIENVS. AVG. *Imperator*
Publius Licinius Gallienus Augustus. Caput
 Gallieni laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta*
Felix Berytus. Caput, & pectus Astartes super ara,
 utrinque Vexillum adstitutum est.

Berytus, in Phoenice sita, a Julio Cæsare, Conditore
 Colonix Julia dicta est. De ea PLINIUS *L. 5. Berytus*
Colonia, qua Felix Julia appellatur. Augusta cur dicta sit,
 ULPIANUS *L. 50. Dig. tit. 15. de censf.* aperuit: *Berytensis Co-*
lonia, Augusti beneficiis gratiosa, & ut Divus Hadrianus
in quadam oratione ait: Augustana Colonia. Agrippa
 etiam, teste STRABONE *L. 16.* sub Augusto duas Legiones
 Beryti collocarat, quas numus Augusti, & Claudii ad-
 signato numero V. & VIII. *Quintam, & Octavam* tum
 fuisse, produnt.

Duo Vexilla, in numo nostro exhibita, aut illas duas
 Legiones, aut alias substitutas denotant. Ad aram Ve-
 xilla adstitutum nemo mirabitur, qui, quam religiose signa
 militaria Romani coluerint, perspectum habuerit. TER-
 TULLIANUS in *Apolog. c. 16. Religio Romanorum tota castrensis,*
signa veneratur, signa jurat, signa omnibus Diis praponit.
 Et DIONYSIUS HALIC. *L. 10. de Quintio* ita refert: *ἐκέλευσεν*
ἐκ τῶν ἱερῶν τὰ σημεῖα καὶ ἀφαιρεῖν. *Jussit e templis signa deferri.*

Hic numus medii æris modulo congruit.

LVI.

LVI.

IMP. C. P. LIC. GALLIENVS. P. F. A. *Imperator Caesar Publius Licinius Gallienus Pius Felix Augustus.* Caput Gallieni cum corona radiata.

ICONIENSIVM. CO. *Iconiensium Colonia.* Roma galeata sedens, Victoriolam dextra, sinistra hastam tenet. Infra S. R. *Senatus Romanus.*

Singularis hic, & optime conservatus mediæ formæ numus, Coloniarum Romanarum numerum auget. Nam Iconium Coloniam fuisse, neque e scriptoribus, neque ex numis hætenus, quod sciam, constabat. Iconium, hodie Cogni, in Lycaonia locat STRABO *Lib. 12.* Et M. TULLIUS *L. 15. Epist. Fam. Ep. 4.* *Ut Castra in Lycaonia apud Iconium faceret.* STEPHANUS hanc in Lycaonia
ur-

urbem Enocho, quem Ἐναχὸν nominat, attribuit; Sed MICHAEL GLYCAS *annal. part. 2.* a Persco, Sardanapali successore, Lycaonibus devictis, conditam narrat, atque a posita illic imagine sua, ἐν τῷ ἰδίῳ ἀπεικονίσματος, dictam esse Ἰκόνιον; seu Ἐκόνιον, uti habet CEDRENIUS, idem referens. PLINIUS *tamen L. 5.* in Cilicia Iconium nominat, quod alius codex MS. Riconium scribit; ac mox Iconium in Lycaonia Plinius ipse constituit. AMMIANUS MARCELLINUS *L. 14.* Pisidiæ, FIRMILIANUS *Epist. ad Cyprian.* Phrygiæ Iconium adscribunt. Sed hæc aut ob vicinam, majoremve Lycaonia provinciam, aut idiomatis communio- nem, aliave de causa latius, ac minus proprie dicta existimare malim, quam præter Lycaoniæ Iconium, aliud alibi statuere. Metropolin adeo Lycaoniæ fuisse Iconium, ex *Notitia Ecclesiastica vetere*, ubi primo loco Iconium ponitur, colligi potest; & item ex THEODORETO, *L. 4.* ubi de Amphilochio Iconiensi: *Laudatissimus Amphilochius, cui Lycaonum Metropolis regenda commissa est.*

Iconii cum Antiochia Pisidiæ nexus quidam, ex eodem, has literas S. R. *Senatus Romanus*, numis inferendi more indicatur. Videtur his notis utraque Colonia profiteri se Senatui, Populoque Romano obnoxiam esse; atque adeo Lycaoniam, & Pisidiam hoc tempore Provinciæ alicui adscriptam fuisse, quæ ad Populum, non ad Augustos pertineret. Eam provinciam Asiaticam fuisse, e PLINIO *L. 5.* conjicio, atque una nexum illum Iconii cum Antiochia Pisidiæ confirmo; ita habet: *Insident verticem Piside &c. & mox: Hos includit Lycaonia, in Asiaticam Jurisdictionem versa.*

LVII.

CORNELIA. SALONA (sic) AVG. *Cornelia Salona*, seu Salonina *Augusta*. Caput Saloninae, uxoris Gallieni Augusti.

CL. ΔAMA. METRO. *Colonia Damascus Metropolis.* Mensa, super qua vas, seu urna cum ramo palmæ.

NUmum Cornelie Saloninae, Damasci percussum, neque Vaillantius, neque Bandurius ullum exhibuit. Urna cum ramo palmæ certamina, Damasci habita, designat, quæ, credibile est, CEBACMIA. *Augustalia* fuisse, in Augusti honorem instituta; cum in Damascenis Treboniani Galli, & Volusiani numis hæc eadem, in quercæ corona inscripta, legantur.

T

Da-

Damascum olim Arabiæ attributam fuisse, ex TULLIANO *advers. Marcionem* L. 3. & ex *Dialogo Iustini cum Tryphone* ostendit SPANHEMIUS; deinde vero sub Hadriano Phœnices Metropolin factam esse, & SPARTIANO collegit NORISIUS. De ea S. HIERONYMUS in *Esaia cap. 17.* ita habet: *Ad Damascum, id est, Aram, sermo convertitur, quæ & ipsa Regalis quondam civitas fuit, & in omni Syria tenuit Principatum.* Et alibi, de posterioribus Damasci temporibus: *Phœnicia maritima Metropolis Tyrus, mediterranea Damascus.*

Medii inter æneos moduli hic numus est.

LVIII.

LVIII.

Caput Juvenile nudum, cujus inscriptio, vetustate vitiata, legi non potest.

COL. ΔAMA. METRO. *Colonia Damascus Metropolis.* Mensa, super qua vas, seu urna cum ramo palmæ.

IN adversa hujus numi facie inscriptio capitis discerni quidem non potest; sed cum totus numi typus eandem prorsus artificis manum præ se ferat, quæ modo relatum Saloninæ numum efformaverat: ac præterea caput Juvenile nudum compareat; dubium vix est reliquum, numum hunc, qui ex ære medio est, ad Publium Licinium Cornelium Saloninum Valerianum, Gallieni, & Cornelie Saloninæ filium pertinere.

Viri Cl. Vaillantius, ac Bandurius postremos Coloniæ numos in Cornelia Salonina attulerunt; nos alium adhuc Cornelii Salonini, & denique Claudii Gothici postremum exhibere possumus.

LIX.

sc.
IMP. CAES. P. LIC. CORN. GALLIENO.
Imperatoris Caesaris Publico Licinio Cornelio Gallieno.
Caput Juvenile radiatum Cornelii
Salonini.

CL. ANTIOCHI. S. R. *Colonia Antiochia.*
Senatus Romanus. Aquila, vexillo imposita, inter duo
signa militaria.

Hunc Publium Licinium Cornelium Gallienum non
 alium esse, atque ipsum Publium Licinium Corne-
 lium Saloninum Valerianum, Publii Licinii Gallieni, &
 Corneliae Saloninae filium, tum ipsa adolescentis facies,
 ad lineamenta Cornelii Salonini, in Romanis numis ex-
 pressa, plane accedens; tum inprimis *Cornelii* nomen,
 huic

huic Salonino proprium, evincit. TREBELLII POLLIONIS narratio huc egregie facit, qua refert, *in Gallienis duobus*: Ad arcum Fabianum statuam erectam esse, cum inscriptione: GALLIENO. IVNIORI. SALONINO. quamquam ipse Pollio hæsitet: Saloninum illum, an Gallienum nominet? ac affirmet, multos in historiis eum Gallienum, multos Saloninum prodidisse. Eundem igitur hunc Publium Licinium Cornelium Valerianum, tam Saloninum, quam Gallienum dici, hic noster, parvi moduli, numus, cum reliquis collatus, ostendit. Hoc numo refellitur R. P. Harduini Liciniorum Genealogia. Nam si ejus axiomati credimus: *Non habent in numis Romanis Casares, vel Augusti nomina, nisi ex Patre, vel Matre, vel Coniuge.* Unde igitur Publius Licinius Cornelius Gallienus, nomen *Gallieni*, nisi a Patre? unde *Cornelii*, nisi a Matre, atque adeo Gallieni Senioris coniuge, Cornelia Salonina, accepit? Neque hic illa valet Cl. Harduini exceptio, adversus numum græcum, a Vaillantio relatum, quem negat, ita inscriptum fuisse: Π. ΑΙΚΙΝ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ. ΓΑΛΛΙΗΝΟΥ. ΚΑΙΣ. Sed eundem in schedis Vaillantii extantem, male lectum fuisse contendit; nempe ΓΑΛΛΙΗΝΟΥ. loco ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΥ. *Ut in numis omnibus aliis (inquit) Valerianus semper est, nunquam Gallienus.* Nihil, inquam, hæc isthic exceptio valoris habet; cum numus noster in ære certæ vetustatis, non in charta tantum extet: neque propterea, quod Licinius Cornelius cum *Gallieni* nomine repertus hætenus non fuerit, reperiri etiam subinde non potuit. Unicum hic objici posset: non videri *Imperatoris* titulum, Licinio Cornelio Salonino *Cæsari* convenire. Rarum esse id quidem fateor; ut, qui tantum *Cæsares* fuerint, *Imperatoris* titulum in numis præfixum habeant. Sed enim extant

T 3

hujus

hujus rei exempla tum in aliis latinis, tum in ipsis Cornelii Salonini numis, latino uno, ac binis græcis apud BANDURIUM *Tom. 1. pag. 261. & 262.* Satis igitur Cæfarem, ab Augusto, prætermisus *Augusti* titulus discernit. Neque aliæ rationes desunt, quæ Imperatoris titulum Cornelio Salonino asserant; quando ex historicis notum est: eundem a Patre adversus barbaros Germanos in Galliam missum esse; & porro numus Salonini, a Bandurio relatus, Victoriæ exhibet, quæ stans, lauream porrigit Imperatori, cum epigraphæ: VICTORIA. GERMAN.

LX.

LX.

IMP. CAES. M. AVR. CLAUDIO. A. *Im-*
peratoris Caesaris Marco Aurelio Claudio Augusto.
Caput Claudii Secundi, seu Gothici cum
corona radiata.

ANTIOSHI. (sic) S. R. *Antiochia, Senatus Ro-*
manus. Vexillum inter duo signa militaria, quibus parva
Saccella imposita videntur.

Similem Claudii numum primus quidem vulgavit CL.
HAYM in *Thesauro Britannico*, sed signa militaria alio
modo illic exhibentur. Videtur Vir eruditus hunc nu-
mum non satis conservate typo nactus esse, cum loco
S. R. legerit, S. P. quanquam ipsemet deinde animadver-
terit: literas S. R. Antiochiæ huic usitatas, exprimi oportu-
uisse, quæ in nostro numo distincte leguntur. Præterea
in numo Cl. Haymii, nomini Antiochiæ CL. præmissum
compareret; quas ille literas, *Claudia*, posse legi, non du-
bitavit; atque, Antiochiam a Claudio *Claudiam* dictam
fuisse, conjecit. Verum prolati a nobis Antiochiæ istius
numi, easdem literas jam sub Philippo exhibent; ubi
sane CL. non *Claudia*, sed *Colonia*, legendum esse, in
aperto est. Id quod paullo ante propositi Damasceni
numi luculenter comprobant, quorum alter CL. ΔΑΜΑ
METRO. utique legi debet, quemadmodum alter ejus-
dem

dem temporis: COL. ΔΑΜΑ. ΜΕΤΡΟ. *Colonia Damascus Metropolis.*

Capsulæ, seu ædiculæ, signis militaribus impositæ, videntur mihi parvula illa Sacella esse, quibus Aquilas militarium signorum tegebant Romani; nam Dio L. 40. de Legionum Aquilis ita habet: ἐστὶ Νεὺς μικρὸς, καὶ ἐν αὐτῷ αἰετὸς χρυσοῦς ἐνιδεύεται. *Est Sacellum exiguum, in quo aquila aurea collocatur.* Accedit, quod in supra exhibitis hujus Antiochiæ numis, similia signa militaria Aquilam prætulerint.

Est hic numus ex ære medio.

APPEN-

APPENDICULA AD NUMOS URBIUM,

Græce loquentium,
Sub Augustis percussos,
A. Cl. Vaillantio editos.

I.

M. ANT. APMENIAN. KATAΔO . . ΩΣ. Μάρκος Ἀντώνιος, Ἀρμε-
νίαν καταδελώσας. *Marcus Antonius, qui Armeniam sub-*
egit. Caput nudum Marci Antonii.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΑΙΓΙΤΟΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. *Cleopatra Ægypti*
Regina. Caput Cleopatrar.

Rarissimum hunc numum, etsi urbis, in qua cusus
esset, nomine destitutum, adferendum putavi, Cl.
Vaillantii exemplo inductus. Numum similem,
sed ex argento (cum noster ex ære sit, medii moduli)
ante nos ex Goriæo alterum, alterum ex Gaza Medicea
pro-

produxerat R. P. HARDUINUS in *præclaro opere de Numis Populorum, & Urbium, edit. Amstelodamensis, pag. 28.* In Mediceo numismate nomen Ægypti desideratur: in altero vero Gorlæi, ΑΙΓΥΤΙ. tantum legitur. In nostro autem ΑΙΓΙΠΤΟΛ. integre expressum habetur, binis locis x posito pro r.

Similem elementi permutationem præ se ferunt Numi Syracusarum, & Beryti, a Doctissimo Spanhemio adducti, in quibus legitur: ΣΙΡΑ. pro ΣΥΡΑΧΟΪΩΝ. & ΒΗΡΥΤΙΩΝ. pro ΒΗΡΥΤΙΩΝ. Qua in re, aut lapsi sunt, ob similitudinem soni, minus periti typariorum Sculptores: aut longe remotam vetustatem affectarunt; cum sint nonnulli, qui literam r inter primos Græcorum characteres non fuisse usitatam existiment.

M. Antonius, cum Armeniam invaderet, primum repulsus est. Subinde Artavasden Regem dolo cepit, atque mox omnem *Armeniam subegit.* Artavasden cum liberis, aureis vinculis constrictum, Alexandriam in triumphum duxit, & *Cleopatra* suæ, in medio populi, dono obtulit; tum jussit *Cleopatram Reginam Regum* appellari. Narrant ista Dio Cass. *Lib. 49.* PLUTARCHUS in *Antonio*, & FL. JOSEPH. *L. 15. Antiquit. c. 5.* Atque horum ita gestorum memoriam, eleganter sane hoc numi typo expressere veteres, dum Capiti *Antonii Armenia debellatoris* adsignarunt Caput *Cleopatra Ægypti Regina*: quæ etiam in latinis numis, *Regina Regum, Mater Filiorum Regum*, compellata legitur.

II.

ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Καῖσαρ Σεβαστός. *Cæsar Augustus*. Caput laureatum Augusti, cum incuso signo Monetarii, cui inscriptæ literæ discerni non possunt.

TIB. ΚΑΙΣΑΡ. ΠΡ. ΤΟ. Β. ΝΥΣΑΕΩΝ. Τιβέριος Καῖσαρ, Γραμματεὺς τὸ Ἐ Νυσαίων. *Tiberius Cæsar, Scriba iterum Nysæorum*. Intra coronam lauream.

NUMUM hunc, parvi moduli, ad Nysam Cariæ pertinere, adsignatus magistratus *Scribæ* indicat, qui in aliis hujus Nysæ numis reperitur; hic tamen peculiari quodam monogrammâ ΠΡ. τὸ γραμματεὺς exprimitur. Magistratum hunc, inter Urbicos supremum, quibusdam Asiæ populis fuisse, præter alia, ab Illustrissimo Spanhemio adnotata, hic numus egregie comprobatur; qui præterea nos docet: Scribæ suæ urbis titulum ab Nysæis *Tiberio Cæsari iterum*, honoris ergo, oblatum fuisse; id quod nec ex numis hætenus, neque ex scriptoribus, quod sciam, didicimus.

Sane si majorem alium urbis suæ magistratum, atque γραμματεὺς *Scribæ*, agnovissent Nysæi; nullus dubito, quin ejusdem titulo *Tiberium Cæsarem* cohonestassent. Accedit Novi Testamenti locus, Actuum 19. v. 35. ubi de Scriba Ephesinæ urbis agitur, cujus numi itidem γραμματεὺς magistratum exhibent; ita habet Vulgatæ textus: *Et cum sedasset, Scriba turbas*. Græcus: κατασείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον. Syrus vero, loco γραμματεὺς, ponit: *Caput*, seu *Princeps Urbis*. Cum tamen in aliis S. Scripturæ locis, ubi non de Asianarum Urbium, sed Hebræorum Scribis, imo & Scribarum Magistris, seu Cancellariis mentio fit: uti *Samuelis Lib. 2. c. 8. v. 17.* & alibi, Syriacus textus non aliud exhibeat, quam *Sophro*, quod cum Hebraico שופר convenit, & cujus propria significatio per communem illam *Scribæ γραμματεὺς* notionem exprimitur.

Atque hæc omnia conficiunt: supremum Urbis Magistratum quibusdam Asiæ, præsertim Proconsularis, Populis *republicæ* fuisse. Utrum vero *το δημοκρατίας* hic reddi debeat: *Scriba*, vel *Caput*, seu *Præfectus Urbis*, vel *Cancellarius*; de nomine lis est, quam dirimat, cui est otium. *Scriba*, nomen: *Caput Urbis*, rem optime exprimit: *Cancellarius* ab utroque deficit.

Rarissimus numulus noster videtur eo tempore cusus esse, quo Tiberius Rhodiorum in Insula degebat, inquam politicis e causis teste DIONE *Lib. 55.* secesserat. Nam Nysa hæc ad Xanthum fluvium sita, in Caria a Stephano locatur: a Ptolemæo in Lycia; utraque porro hæc regio attingitur finibus Perææ Rhodiorum. Tiberium autem Rhodi *genus vite civile admodum instituisse, mutuaque cum Græculis officia usurpasse*, SÜETONIUS in *Tiberio c. 11.* memorat. Porro neque illic honoribus caruisse Tiberium, VELLEIUS *Lib. 2. c. 99.* auctor est: *Illud etiam in hoc transcursu dicendum est, ita septem annos Rhodi moratum; ut omnes, qui pro Consulibus, Legatique in transmarinas præfecti Provincias, visendi ejus gratia ad eum convenientes, semper privato, (si illa Majestas privata unquam fuit) fasces suos submiserint, fassique sint: otium ejus honoratius Imperio suo.*

Horum consideratione motus, probabile plane existimo, variis tum etiam honoribus a vicinis Asiæ urbibus mactatum esse Tiberium; quas inter Nysam Cariæ fuisse, elegans numulus noster persuadet. Quod si quis Tiberium Cæsaris titulo, ante adoptionem, ab Augusto factam, non compellatum esse contendat; non pugno, quin post secessum Rhodium hunc numum signarint Nysæi, memores illius comitatus, qua Tiberius, dum Rhodi ageret, adversus Græcos usus fuerat.

Hactenus dicta suis non carerent momentis; si, uti initio credebamus, certa esset numi nostrilectio: ΤΙΒ.ΚΑΙ-
ΣΑΡ.

ΣΑΡ. At enim (ut Utilitati Publicæ nihil omnino subtrahatur) fatendum est: nos fortasse oculis nostris, & conjecturæ æquo plusculum hic quidem tribuisse, quod alioqui sedulo cavimus. Cum enim in averſa numi facie primum duntaxat inſcriptionis vocabulum integrum, ac perſpicuum non eſſet; ſed litera prima appareret plane ſimilis τϕ T; minusculæ tamen formæ, ac alii epigraphes Characteres: tum ejusdem vocabuli, ac lineæ ultima litera ductum aliquem τϑ B præ ſe ferret; uti propoſitus typus, numulo ipſi quam ſimillimus exhibet: præterea mox altero, ac ſeparato vocabulo ſequeretur ΚΑΙΣΑΡ. porro autem in adverſa numi facie extaret Auguſti vultus, & nomen; qui tandem aliter, quam TIB. ΚΑΙΣΑΡ. tuto legendum conſtitueremus?

Verum utiliſſimum illud Numos veteres unde quaque eruendi, & vulgandi ſtudio, quod Illuſtriſſimus, & Eru-diſſimus MARCHIO MAFFEIUS, cum alias ſæpe, tum in *Episto-la, ad Doctiſſimum Dn. Apoſtolum Zeno* data, orbi comprobavit; nobis item lucem aliquam affudit. Refertur in laudata Episto-la numus, noſtro admodum ſimilis, & ejusdem forte tyarii, ex Muſeo Rotheliniano, qui ita deſcribitur:

Auguſti. Caput ſine literis; exinde in laurea ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ.
ΕΡ. ΤΩΝ. ΝΥΣΑΕΩΝ.

Si numus hic, noſtro geminus eſt; nos loco Φ legimus T, extrito nempe ſuperiore ductu τϑ Φ. item τϑ O, ex

ΘΙΑΟ, ductum τὸ B esse putavimus. Mutuam tamen vicem numus noster, quoad reliqua integer, rependit. Nam & in adversa parte ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. habetur, & in averfa non legendum est ΤΩΝ. sed ΤΟ. Β. quod apud nos extra dubium est. Neque alioqui in ære veteri gentile nomen articulum adjunctum præ se ferre solet; nisi cum singularis expressio, ac distinctio quædam adjicitur, ut: ΙΟΥΑΙΕΩΝ· ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. item ΚΕΛΕΤΚΕΩΝ. ΤΩΝ. Π. ΚΑΛΥΚΑΔΩΝ. & in aliis similibus.

Alius tamen esse a nostro Rothelinianus iste numus, & nostra de Tiberio conjectura locum fortasse habere potest; si is numus ita, uti describitur, se habeat, & sit, quam noster, alterius moduli. Quare primas etiam super numo hoc nostro cogitationes, in hac altera editione, adponendas curavimus.

III.

ΠΑΙΟΣ. ΛΕΥΚΙΩΝ. *Cajus Lucium.* Capita nuda jugata Caji, & Lucii filiorum M. Agrippæ, ex Julia, Augusti Filia.

ΑΡΑΤΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥ. ΚΙΒΙΑΝΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩ. "Ἀράτος Γραμματεὺς Κιβιανῶν Νικαίων. *Aratus scriba Ciblianorum Nscaensum.* Venus stans, d. pomum tenet, s. vestem adducit.

Vulgavit quidem ante nos insignem hunc, parvi moduli, numum Eruditissimus SPANHEMIUS, *Tom. 2. de Usu, & Præstantia Num. ant. pag. 319.* apud eundem tamen ΛΕΥΚΙΟΣ. recto casu scriptum profertur; cum in nostro
ΑΕΥ.

AETKION. citra dubium legamus. Primo fere hujus numi aspectu id mihi, quod cuivis facile poterat, in mentem venerat: honorari, aut salutari hoc numo Lucium a Cajo fratre; cum Cajus in Asia, Lucius frater, de Cajo bene meritus, in Occidente degeret. Verum ab Oraculo meo admonitus, atque ipse apud animum reputans: nunquam in numis parem a pari, quorum praesertim ambo expressi sint vultus, honorari, aut salutari; verum id urbes Principibus, aut Principes, ac populos Diis praestitisse: praeterea in omnibus, quos norim, Caji, & Lucii numis, Graecis perinde, ac Latinis, eodem ambos casu constanter inscriptos exhiberi; coepi merito suspicari, an non hic, facili errore, N pro Σ insculptum sit, aut vice versa Σ loco N. cum nempe ad aliorum numorum formam sculpendum esset: ΓΑΙΟΣ. AETKIOS. vel ΓΑΙΟΝ. AETKION. Nisi forte & literae Σ forma quaedam, similis latinae N, tum illic in usu fuerit: quales certe in vetustis Graecorum inscriptionibus reperire est, uti apud Illustrissimum SCIP. MAFFEIUM *Galliae Antiquit. Epistol. 19.*

Cilbiani Campi a STRABONE *Lib. 13.* ad Tmolum montem, qui ad Lydiam pertinet, statuuntur. PLINIUS Cilbianos in superiores, & inferiores *Lib. 5.* dividit: cui consentiunt numi veteres, inscripti: ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΑΝΩ. *Cilbianorum superiorum.* & alii ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΤΩ. *Cilbianorum inferiorum.* Nicæam urbem, in Cilbianis campis, aliquam fuisse sitam, putat e numis colligi posse Cl. P. Harduinus S. J. & laudatus Spanhemius: atque ut a Nicæa Bithyniæ discerneretur, Cilbianorum nomen adjectum esse. Id potissimum e Caracallæ numismate inferunt, quod in Christianissimi Regis Gaza servatur, ita inscriptum: ΝΙΚΑΕΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΚΙΑΒΙΑΝΩ. *Nicaensium, qui in Cilbiano sunt.*

Verum, quando scriptorum veterum nemo hujus Nicææ meminit; ejuscemodi numos aliter exponendos cense-

semus. Quemadmodum enim e numo Ptolemaideno, ita inscripto: ANTIOXEΩN. TΩN. EN. ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΙ. *Antiochenorum, qui Ptolemaide degunt.* nequaquam novam in Ptolemaidena regione Antiochiam erigit R. P. Harduinus, sed ad mercatores Antiochenos, Ptolemaide agentes, recte refert; ita sane haud video, cur non idem de Nicænsibus, Cilbianorum urbem frequentantibus, dicendum sit, Numos vero illos, qui habent: ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ, item ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. ΠΕΡΓΑΜ. nihil ambigo ad ὁμόνοιαν seu *Societatis vinculum* pertinere, quo Cilbiani Nicænsibus, & Pergamenis arctius se se adstrictos profitebantur.

Numus noster ad Cilbianos inferiores revocandus est; quod *Scriba* Magistratum, quem aliæ ejus urbis monetæ, signatum præ se ferat. Veneris figura pomum ostentat, quo, uti notum omnibus, a Paride Phryge, trium Dearum Judice, donata est. Veneris hujus cultus in Phrygia, & vicinis provinciis floruit, quas inter est & Lydia. NICARCHUS *Lib. 1. Antholog.* lepide Venerem, ita Palladi insultantem inducit, cum nempe hujus statuam, pomum gestantem, Venus conspexisset:

Σὸν δόρυ καὶ σάκος ἔστιν, ἐμὸν δὲ τὸ μῆλον ὑπάρχει.
Ἄρκει τῷ μῆλῳ κείνος ὁ πρὶν πόλεμος.

*Te decent hasta, & clypeus; meum vero est malum:
Satis bellorum jam ex illo malo exitis.*

IV.

Γ. ΚΑΙΣΑΡ. *Cajus Caesar*. Caput nudum. Caji, filii Agrippæ.

ΤΙ. ΦΛΑ . . . . . ΗΣ. ΚΑΛΥΝΔΕΩΝ. Nomen Magistratus non legitur. *Calyndeorum*. Apollo stans in veste muliebri, sinistra lyram attinet.

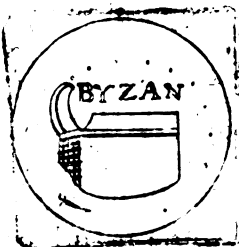
Κάλυνδα πόλις καρίας. *Calynda urbs Caria*. Ita STEPHANUS. Ptolemæus eam Lyciæ tribuit, in qua Provincia *Cajus Caesar* diem suum obiit teste VELLEIO PATERC. *L. 2. c. 102.* κάλυνδα Ptolemæi exemplaria habent: κάλυμνα Strabonis; numus pro Stephano facit.

Est hic noster, parvi moduli, numus rarissimus, tum propterea, quod Caji Cæsaris solum caput referat; tum etiam, quod Calyndeorum numum nullum Vaillantius proferat. R. P. Harduinus unicum producit, nullius Augusti, vel Cæsaris nomine, sed hoc vocabulo ΔΗΜΟΣ. *Populus*, insignem. Peculiari cultu apud Lycios Apollinem floruisse, colligo ex PINDARO, in *Pythiis, ode. 1.*

Λύκισ, καὶ Δάλιοι ἀνάσσω
Φοῖσε.

Lycie, & Delo imperans Phæbe!

PLINIUS *Lib. 3. c. 4.* Apollinem *Cytharædum* nominat: & in hymno *Lib. 1. Antholog. Græc. Epigram.* Apollinem *Λυρογυθία* lyra gaudentem salutat Poëta. Muliebri stola indutus Apollo etiam apud Aëgium colebatur, unde & Aëtiacus dictus est, cujus figuram in Augusti numis aureis videre est.

X

V.

ΓΑΙΟΥ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΓΕΡΜΑΝΙΚ. *Caji Caesaris Germanici.* Laureatum Caput Caji, Caligulae dicti, ad cuius occiput aliud minusculum caput laureatum adsignatum est, Augusti, vel Tiberii.

ΒΥΖΑΝ. Βυζαντίων. *Byzantiorum.* Navis.

Mirabatur Doctissimus P. HARDUINUS *Num. Populor. & Urb. p. 37.* a Cl. Vaillantio numum Augusti, Caji Cæs. & Claudii, Byzantii signatum, conspectum fuisse; cum is existimet vix congruere: ut primis his Imperatoribus percusserint numos Byzantini; cum nulli sub Nerone & reliquis usque ad Trajanum compareant, deinceps vero frequentissimi. Accedit: *Libera conditionis*, PLINIO *reſte Lib. 4.* fuisse Byzantium, nec videri, ante Trajanum Romanis obnoxium fuisse. Hoc oppidum antea Lygos, deinde Constantinopolis appellatum est.

Celeberrimum hoc Thraciæ Emporium ob commodissimum ad maritima commercia situm, & eorundem frequentissimum exercitium, Navis effigiem sæpius in ære suo exhibet. Numus parvi moduli est.

VI.

ΤΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΓΕΡΜΑΝ. *Tiberius Claudius, Caesar Augustus, Germanicus.* Caput nudum Claudii.

ΑΓΡΙΠΠΙΝΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. *Agrippina Augusta.* Caput Agrippinae, uxoris Claudii, infra quod monogramma.

Monogramma Istud urbis potius, quam Monetarii cha-

characterem existimo; cujus vero urbis nomen indicatum sit, incertum mihi est. Inter omnia urbium monogrammata, quæ, numis consignata, interpretati sunt hæcenus eruditi, proximum, & prope geminum est Panormitanorum, in Sicilia; quod ipsum, duobus, tribusve modis variatum, videre est in collectione Parutæ, locupletata Cl. Havercampii opera. Habentur in Thesauro Regis Galliarum Panormitanorum Numi, etiam Græcis literis inscripti, cum Augusti alii, alii cum Tiberii capite, quos adducit R. P. HARDUINUS *Num. Popul. & Urb. p. 130.* Quid, si sub Cajo, Claudioque item Panormitanis id licuisse, successu temporis numi ostendant? Numus hic integerrimus, & perelegans mediæ magnitudinis est.

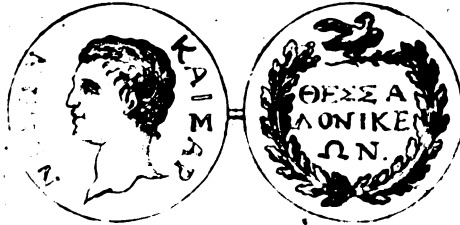
VII.

Caput Neronis nudum, & Agrippinæ matris, adversis vultibus: videri tantum possunt literæ ΓΡ, quæ ad nomen ΑΓΡΙΠΠΗΝΑ. spectant.

ΕΦΕΣΙΩΝ. *Ephesorum.* Simulacrum Dianæ Ephesiæ, cum adminiculis.

Ephesus a PLINIO *Lib. 5. Lumen Asia, & opus Amazonum.* Α ΣΤΕΡΗΑΝΟ πόλις Ἰωνίας ἐπιφανέστατη. *Urbs Jonia illustrissima, appellatur.* Erat a Dianæ templo, & cultu celeberrima. Idolum Dianæ Ephesiæ, seu Multimammiae, πολυμάδου, numus exhibet; quo symbolo veteres naturæ Ubertatem, & Fecunditatem indicabant. Medii moduli numus est.

VIII.

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. *Nero Caesar.* Caput nudum Neronis.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Thessalonicensium.* Corona querna, cui imminet aquila, ramum unguibus stringens.

Thessalonica, nota Macedoniæ urbs, sub Valeriano, & Gallieno primum se Metropolim, & Coloniam in monetis compellat. Nomen gentile ex *Θεσσαλονίκη*, etiam Stephano est: *Θεσσαλονικεύς*. Neronis numum Thessalonicensem, cum corona querna, refert quidem Cl. Vaillantius, sed sine capitis epigraphe: tum etiam sine aquila, palmæ ramum stringente: ac denique parvi moduli, cum noster medii sit. Eruditissimus Patinus numum, qualem Vaillantius dedit, exhibens; suspicatur, coronam similem Neroni, multorum ludorum per Græciæ urbes victori, a Thessalonicensibus missam; cum similia a Græciæ urbibus Neroni præstita narret Suetonius in *Nerone c. 25*.

Verum, cum hujus coronæ typus pluribus subinde Imperatoribus adsignatus sit; mallet statum quidpiam, & urbi usitatum hac corona querna designari, & quidem ludos, in Augusti honorem, & memoriam institutos; quod & Aquila, Romani Imperii symbolum, palmæ ramum stringens, comprobare videtur. Præterea in Damascenis numis *Querna Corona* inscriptum legitur *ΚΕΒΑΚΜΙΑ*. *Augustalia*, seu *Certamina*, in honorem Augusti. Porro quercea corona (quæ ob Cives Servatos dabatur) Augustum

stum inprimis delectatum, & in numis honoratum fuisse, tritum, ac decantatum est.

IX.

NEPΩN. ΘEOC. AΓPIT . . . ΘEA. *Nero Deus, Agrippina Dea.* Caput Neronis nudum, & caput Agrippinae, se mutuum conspicientium.

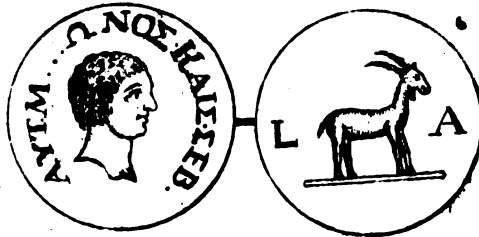
CYNAEITΩN. *Synaitarum.* Hercules nudus stans, sinistra protensa arcum jam solutum tenet: dextra, ex adductae chordae impetu, recedente.

AD prima Imperii Neroniani tempora videtur hic, parvi æris, numus elegantissimus pertinere. Tum enim *Matri summam omnium rerum privatarum, publicarumque permisit.* teste Suetonio in *Nerone c. 9.* Similia narrat Dio *Lib. 61.* qui Neronem, decem, & septem annos natum, Imperium adiisse perhibet; atque ei ætati congruum vultum numus noster exhibet. Dei, Deæque titulos, non insolita Græcis, adulatio adjecit: quibus honoribus non nisi fato functos Romani afficere consueverunt.

Synaitarum numum nullum apud Cl. Vaillantium, & fortasse nec apud alios Antiquarios reperias. Σύναος a Ptolemæo in Phrygia magna collocatur: e quo urbis nomine recte formatur gentile Συναίτης, quemadmodum μενελαιίτης ab urbe Μενέλαος, apud Stephanum; cujus urbis numi itidem habent: ΜΕΝΕΑΕΙΤΩΝ. Confirmat hic numus lectionem Ptolemæi, antehac dubiam, atque comprobatur: recte in veteri notitia Episcopatum (uti Soler-

tissimus Cellarius adnotavit) pro Ἀγκυρασιν restitutum esse: Ἀγκύρας Συναί. *Ancyra, prope Synaum.* Præterea in *Veteri Notitia Ecclesiastica* habetur: *In Phrygia Pacatiana: Sinnai.* Ac deinde, ex *actis 6. Concil. Calchedon.* *Aramius Sinai Phrygiæ Episcopus.* *Sinai*, pro *Synai* scriptum, nihil obest; nam etiam κάλυνδα, & κάλινδα, in notis ad numum IV, scriptum vidimus. Neque porro censeo, hanc urbem Συναίος eandem esse, quæ STRABONI *Lib. 12. Σάναος*, etiam in Phrygia; nec eandem esse cum ea, quæ Ptolemæo Σάνις dicitur (quod nonnulli suspicabantur) ex eo patet, quod in eadem Not. Eccles. & sub eadem Phrygia, ubi posita est *Sinaos*, paullo inferius suo nomine exprimitur *Sanis*.

Figura Herculis hic non alia est, quam Stymphalides aves sagittis sternentis: id quod luculenter inferius, e Numo Maximi Cæs. Nicææ signato, commonstrabitur, in quo ipsarum volucrum decidentium figuræ comparent. Sunt etiam in hoc numo dignæ notatu literarum formæ C. & E. loco Σ. & E. quando priores illæ figuræ ante Domitiani tempora rarissime offenduntur. Pariter Ω loco Ω in numis hujus sæculi raro deprehendas.

X.

ΑΥΤ. Μ . . . . ΩΝΟΣ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. Ἀυτοκράτορος Μάρκου Ὁθωνος, Καίσαρος Σεβαστοῦ. *Imperatoris Marci Othonis, Caesaris Augusti.* Caput Othonis nudum.

L. A. Λυκάβαντος α. *Anno primo Imperii.* Caper stans.

Æ *Gyptios numos, sine urbis nomine expresso, sub Othone*

Othone etiam Cl. Vaillantius adducit; nullum tamen cum hac Capri effigie uspiam deprehendit. Ipsa hæc Capri effigies urbis nomen supplere videtur. Nam & Cl. Vaillantius Numum Hadriani exhibuit, cum eodem Capri stantis simulacro, & epigraphæ ΜΕΝΔ. Μενδησίων. *Mendesiorum*. Mendesium Nomon in Ægypto PLINIUS *Lib. 5.* recenset. Peculiarem porro Capri cultum apud Mendesios inventum fuisse STRABO *Lib. 17.* testatur: καὶ μένδης, ὅπου τὸν Πᾶνα τιμῶσι, καὶ τῶν ζώων τεράγον. *Et Mendes, ubi Panem colunt, & ex animalibus Caprum.* Idem inferius: Ἄλλα δὲ καὶ τεράγον Μενδησίωι. *Capram, & Caprum Mendesii venerantur.* His consentanea HERODOTUS *Lib. 2. c. 46.* Qui ipsius Panis, & Capri idem esse apud Ægyptios nomen: μένδης, adjungit. Diodorus Siculus inter sacra illa Ægyptiorum animalia Capri non est oblitus: καὶ τὰ περὶ τὸν τεράγον, τὸν ἐν Μένδητι. *Quæ ad Caprum illum pertinent, qui in Mendete urbe colitur.* Parvi moduli est numus.

XI.

ΑΥΤΟΚΡΑ. ΤΙΤΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Imperator Titus Caesar. Caput nudum Titi.*

ΚΛΑΥ. ΦΙΛ. . . . ΒΗΝΩΝ. ΡΑΓ. *Κλαυδίων Φιλιππίων Γαβηνών. ελγ. Claudianorum, Philippiorum Gabenorum, anno 133.* Figura stans, solo amiculo cincta, d. hastam.

GAbenorum esse hunc, mediæ moduli, numum, & recte in eo legi κλαυδίων Φιλιππίων, aliaque plura in Domitiæ

tiæ numo ostenduntur. Annorum numeri denotant an. V. C. 826. usque ad autumnum, Vespasiani quartum, quo *Titus Cæsar* recte IMPERATOR inscribitur, qui jam ante biennium de Judæis Triumphasset. Æra Gabenorum incipit ab autumnno anni V. C. 693. Figura stans in Gabenorum numis Lunus esse solet, cujus etiam tenuia indicia, a tergo figuræ.

XII.

ΚΑΙΣΑΡΑ. ΤΙΤΟΝ. ΑΥΤΟΚΡ. *Kaisara Títou 'Autokratóra. Cæsarem Titum Imperatorem* honorant Thessalonicenses. Capita nuda Titi, & Domitiani, adversis vultibus.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Thessalonicensium.* Corona querna, cui imminet aquila, ramum palmæ stringens. Typum habes in numo Neronis.

CAput alterum Domitiani esse, etsi nomen absit, & vultus ipse, & inscriptio soli Tito, tanquam natu majori facta, comprobant. Atque in aliis etiam Græcorum numis Fraternali Titi, ac Domitiani concordiam, consignatis eorundem vultibus commendatam, videre licet. Numus est medii moduli.

XIII.

XIII.

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Domitianus Caesar. Ejusdem*
Caput nudum.

ΣΙΔΗΤ. Σιδητῶν. *Sidetum. Pallas gradiens, d. hastam*
puram sustinet, f. clypeum: sub pedibus serpens.

ΣΤΕΡΗΑΝΟΥC : Σίδη πόλις Παμφυλίας . . . . ὁ πολίτης Σιδήτης.
Side urbs Pamphylia, cujus incola Sidetes appellatur.
Palladis illic cultum viginisse, commemorat STRABO L. 14.
Σίδη κυμαίων ἀποικος, ἔχει δὲ Ἀθηνᾶς ἱερόν. Side Cumaeorum co-
lonia est: habet adem Palladis. Ipse porro Domitianus
(cui noster parvi æris numus dicatus est) Palladem præ-
cipue ex omnibus Diis coluit, testante XIPHILINO ex Dione
Lib. 67. & comprobantibus ejus numis, icone Palladis fre-
quentissime signatis.

Serpentem, Sapientiæ, & Prudentiæ Symbolum,
etiam cultum ab Idololatris obtinuisse, comprobat id,
quod de Atheniensis Minervæ cultu legitur in libello, in-
scripto: *Pænitentia Cypriani.* καὶ τῆς ἐν τῇ ἀκροπόλει Πάλλαδος
δράκοντι ἐλευτέρησα. *Draconi Palladis, quæ in arce est, sacrificavi.*

XIV.

ΔΟΜΙΤΙΑ. CΕΒΑCΤΗ. *Domitia Augusta. Caput Domitiæ,*
uxoris Domitiani.

ΚΛΑΥΔΙ. ΦΙΛΙΠ. ΓΑΒΗΝΩΝ. *Κλαυδίῳ Φιλίππεῳ Γαβηνῶν.*
Claudianorum, Philippi eorum Gabenorum. ΓΝΡ. ἀπὸ 153.
Lunus stans, d. hastam.

Nihil satis clarum, ac certum hætenus Rei Numariæ
Y etiam

etiam peritissimi protulerunt: cuinam urbi numi ΓΑΒΗΝΩΝ. tribuendi sint; propterea, quod plures, ac duæ præcipuis urbes, hoc nomine *Gaba* insignes, dubium moverent. Neque vero, e solo hoc urbis cognomine: κλαυδίον, *Claudianorum*, decidi lis poterat. Et quamvis productus sit numus ΚΛΑΥΘΛ. inscriptus; is tamen satis infelicitur: κλαυδοφίλον, lectus, nihil subsidii attulit. At noster numus & lectionem, & urbem ipsam, ad quam pertinet, sua docet epigraphe ΚΛΑΥΔΙ. ΦΙΛΙΠ. *Claudianorum Philippiorum*; id quod modo pluribus ostendam.

Urbes, *Gaba* dictæ, tres potissimum, quæ in Palæstina, aut in vicinia sitæ erant, in considerationem veniunt. Nam illa *Gaba*, quæ in Persia, & altera, quæ in Sogdiana inveniuntur, hic nihil obturbant.

Prima itaque *Gaba* Judææ oppidum erat, in terra Tribus Benjamin, de qua frequens in Veteri Testamento mentio, quæ in Hebraico textu: גֶבָא *Geba*, & cum παραγωγικο Γֶבָא *Gibea* vocatur, id est: *Altus, excelsus locus*. Pariter *Lib. 3. Regum*, seu secundum Hebræos 1. *Reg. c. 15. v. 22.* גֶבָא nominatur, cum addito: גֶבָא בִּנְיָמִן *Geba Benjamin*: quam eandem esse cum גֶבְאֵי שָׁאוּל *Gibea*, seu *Geba Saul*, *Isaia 10. v. 29.* Tudelensis, a Cellario relatus, existimat. Hanc urbem latina vulgata Gabaam, & Gebam, & item Græcus interpres γαβαάν, appellant. *JOSEPHUS Lib. 5. & 6. Antiquit.* eandem γαβαῶν scribit, quam vocem contractam esse ex γαβαά ipsum etiam nomen gentile γαβαανός arguit, quo *JOSEPHUS* ejus urbis incolæ *Lib. 5. Antiquit.* & alibi compellat. Quare cum hæc urbs potius Gabaa, vel Gibea, vel Geba, quam *Gaba* nominetur; γαβανόν numi huc referendi non sunt.

Altera *Gaba* Galilææ adscribitur, ad Carmelum montem in confiniis Ptolemaidis sita. *JOSEPH. Lib. 15. Antiq. c. 9.* de Herode refert: Χωρίον συνέκτισεν ἐπὶ τῇ Γαλιλαίᾳ, γαβα καλούμενον. *Locum edificavit in Galilæa, Gaba dictum.*
Idem

Idem auctor eandem Carmelo adstituit, *Lib. 3. de Bello c. 4.* etsi MM. SS. variant, & Græca præsertim γάμαλα, pro γάβα exhibeant. Deinde in *Vita sua laudatus* JOSEPHUS Gabam ἐν μεθορίαις τῆς Πτολεμαίδος, in *finibus Ptolemaidis* sitam scribit. Consentit STEPHANUS: γάβη πόλις Γαλιλαίας . . . τὸ ἐθνικὸν γάβηνός. *Gabe*, vel *Gaba*, *urbs Galilææ*, *gentile Gabenus*.

Atque ad hanc Gabam numos Gabenorum retulit Doctissimus Cardinalis Norisius, & cum eodem Cl. Vailantius. Quamquam hanc suam opinionem, quoad certiora prodantur, se tantum attulisse, NORISIUS ipse sapienter moneat, *de Epochis Syromaced. dissert. 4. S. 6.*

Tertiam denique Gabam in Ituræa, vel Trachonitide, ad Coelesyriæ, aut Phœnicæ confinia sitam fuisse, atque huic denique Numos γάβηνός tribui oportere contendo. Primum certe argumentum epigraphæ numi nostri ΦΙΛΙΠΠΙ *Philippæorum*, suppeditat: quæ compellatio cum in honorem Philippi Tetrarchæ (quod inferius clarius ostendemus) assumpta sit; Gabam Philippo subditam, atque ab eo beneficiis ornatam fuisse consentaneum est. Illa vero Gaba Galilææ esse non poterat; nam *Lucæ 3. v. 1.* legitur: *Tetrarcha autem Galilææ Herode; Philippo autem fratre ejus Tetrarcha Iturææ, & Trachonitidos.* Philippus vero ante Herodem decessit e vita, atque ejus regiones illico Provinciæ Syriæ adscriptæ sunt, quod e Josepho mox patebit. Fuit igitur hæc Gaba non Galilææ, sed Iturææ, aut Trachonitidos. Comprobat PLINIUS *Lib. 5. cap. 18.* Qui Gabam cum aliis urbibus Syriæ, Arce, Abila, & cum Cæsarea Paneade conjungit. Cæsarea Paneas vero celeberrimum fuit Iturææ oppidum, eidem *Philippo* subiectum, ac ab eodem pariter nomen trahens *Cæsarea Philippi*: uti habetur *Matth. 17. c. v. 13.* & *Marci 8. v. 27.* Hanc porro Gabam recte Plinius cum aliis Syriæ urbibus conjunxit, & item Gabam Stephanus, cum gentili nomine γάβηνός,

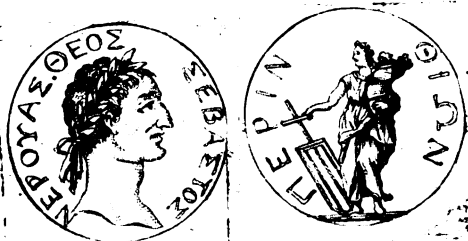

(etſi γὰρ ἔλα illic mendose loco γὰρ ἐλα legatur) recte in Syria collocarat; cum horum ſcriptorum tempore Ituræa, & Trachonitis ad Provinciā Syriæ redierit, cui jam Tiberius olim has regiones adſcripſerat. Audiatur JOSEPHUS *Lib. 18. Antiq. c. 5.* τότε δὲ φίλιππος, Ἡρώδης δὲ ἦν ἀδελφός, τελευταῖα τῶν βίων . . . . τὴν δὲ ἀρχὴν, ἧ γὰρ κατελείπετο παῖδας, Τιβέριος παραλαβὼν, προθήκην ἐπαρχίας ποιῶνται τῆς Συρίας. *Id temporis Philippus, Herodis Frater, vitam ſinit. . . . Ejus vero regiones, nam proles nullas reliquerat, Tiberius accipiens Provincia Syria adjecit.*

Denique nulli alteri Gabæ duo hæc cognomina: *Claudianorum, Philippeorum*, adeo apte, & proprie conveniunt, atque huic noſtræ. Nam Ituræam, & Trachonitidem Agrippa ſenior dono accepit a Claudio Auguſto; teſte iterum JOSEPHO *Lib. 20. Antiq. c. 7.* κλαύδιος δωρεῖται τὸν Ἀγρίππαν τῇ φίλιππῳ τετραρχίᾳ. *Claudius Philippi Tetrarchiam dono dedit Agrippæ.* Atque hinc *Claudianorum* cognomen Tetrarchiæ hujus populis; *Philippeorum* vero, in memoriam poſtremi illius Principis ſui Philippi, in Gabenos haud dubie, ut in Cæſaream Philippeam benefici. His igitur omnibus probe expenſis, ad Plinii Gabam (quam a Gaba Galilææ diverſam etiam Salmaſius, Hollſtenius, & Cellarius agnoſcunt) in Ituræa, aut Trachonitide ſitam, referendos eſſe hoſce Gabenorum numos plane mihi perſuadeo.

Gabenorum æram ab eo tempore deducit Eminentifſimus Norſius, quo Pompejus variis in Palæſtina urbibus libertatem a Judæorum ſervitute impertiit. Initium ſtatuit ab Anni V. C. 693. autumnō; cui ſi adjungas in noſtro numo conſignatos 153. habes annum V. C. 846. qui recte Domitiæ capiti convenit; cum fuerit annus Domitiani tertius decimus, Gabenorum vero centeſimus quinquageſimus tertius uſque ad autumnum. Numus Titi, quem ſupra dedimus, & hic parvi moduli, Gabenorum
nu-

numismatum, quæ ego vulgata hætenus noverim, Augustis inscriptorum, antiquissimi sunt; quorum quidem Cl. Vaillantius quatuor duntaxat produxit. De Deo Luno satis in Appendicula ad Numos Coloniarum dictum est, ad numum Septimii Severi, & Juliæ Piæ.

XV.

NEPOTAS. ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Nerva Deus Augustus.*
Caput Nervæ laureatum.

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Perinthiorum.* Fortuna stans, d. temonem, f. Cornu Copiæ.

Viventis adhuc Nervæ honoribus hunc numum percussum esse, adjectus *Augusti* titulus probabile facit, & una insignem Græcorum, & Græcizantium adulationem arguit, de qua in Nerone dictum est. Perinthus Thraciæ urbs, ad Propontidem sita, etiam *Heraclea Thraciæ* dicta, quia ab Hercule condita, teste AMMIANO *Lib. 22. a Balsamone* idcirco etiam *Ἡράκλεια Πέρηνθος* appellatur.

Numus noster ex ære magno est, atque ideo etiam majoris pretii; nam Cl. Vaillantius Nervæ numos Græcos ex omni ære inter rarissimos collocat.

XVI.

ΑΥΤ. ΝΕ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ. ΚΑΙC. ΓΕΡ. ΔΑΚΙΚΟΣ. Ἀυτοκράτωρ Νέρουας
 Τραϊανὸς Καῖσαρ, Γερμανικὸς, Δακικὸς. *Imperator Nerva Tra-*
janus Cæsar Germanicus Dacicus. Caput Trajani
laureatum.

ΑΜΑCΕΩΝ. ΕΤΟΤΟC. ΒΙΡ. *Amaseorum anno 112. Tem-*
plum quatuor columnarum cum gradibus.

AΜαρία, in numis ΑΜΑCΙΑ, & ΑΜΑCΕΙΑ, metropolis,
 & prima Ponti inscripta legitur, Ponti nempe ad
 Cappadociam. Nullum hæctenus Αμασιᾶς numum editum
 novi, qui gentile nomen Ἀμασίων præ se ferret, quod no-
 ster perelegans, & parvi moduli exhibet. Templum in
 eodem expressum Bellonæ Comanensis esse existimo;
 quando eodem in Ponto, ad eundem fluvium Irin, mo-
 dico intervallo ab Αμασία distabant Comana, ubi Bellonæ
 Templum totius late gentis singulari Religione observa-
 batur. De hoc ita HIRTIUS *de bello Alexandr. c. 86. Biduum*
Mazaca commoratus (Cæsar) venit Comana vetustissimum, &
sanctissimum Bellonæ templum, quod tanta religione colitur,
ut sacerdos ejus Dea Majestate, Imperio, & Potentia secun-
dus a Rege, consensu gentis illius habeatur. Comana Ponti
 aliam esse urbem a Comanis Cappadociæ, ostendit CELLA-
 RIUS *Geographiæ ant. Lib. 3. cap. 8.* quanquam etiam hoc in
 loco Bellonam venerationi fuisse testetur STRABO *Lib. 12.*
 Αμασεorum æram non posse altius, quam ab anni V. C.
 743. autumnō deduci recte quidem Cl. Vaillantius censuit.

Ab

Ab eodem tamen autumno, unde ipse Amasenorum annos supputat, æram hujus urbis non inchoasse, sed uno saltem anno descendendum esse, e numo nostro confici videtur. Nam si ad annum V. C. 743. addam annos Amasæorum 112. conficietur an. V. C. 855. qui usque ad autumnum respondet anno Amaseno centesimq; duodecimo, nempe usque ad exitum Septembris circiter. Atque hoc eodem an. V. C. 855. constat, Trajanum numerasse annum TRIB. POT. quintum, & sextum non inchoasse ante 27. Octobris, uti demonstrat Doctissimus P. Pagius ad hunc annum, & nos sequente numo firmabimus.

Porro autem e numis, etiam nostri Cimelii, constat: Trajanum hoc titulo DACICVS (quem hic noster numus exhibet) non esse donatum, nisi post inchoatum annum TRIB. POT. VI. quandoquidem habentur ejusdem numi cum TRIB. POT. VI. alii cum, alii sine titulo DACICVS. qui antea non comparet. Præterea inter scriptores satis convenit: Victoriæ illam Dacicam (ob quam Triumphavit, ac Dacici titulum obtinuit Trajanus) æstate anni 856. relatam esse; atque adeo consequens est, non nisi circa autumnum anni V. C. 856. & finem anni VI. TRIB. POT. Dacici appellationem Trajano accessisse. Id quod rursum latini numi comprobare videntur; cum ꝓ DACICVS. integre scriptum, in numis, qui TRIB. POT. VI. & VII. præ se ferunt, & vix in aliis deprehendatur.

Ex his itaque colligitur annum Amasæorum 112. saltem anno V. C. 856. si non 857. usque ad autumnum respondere debere, ut *Dacici* titulus congruere possit; atque adeo anno saltem uno æram Amasæ tardius inchoari debere, quam Cl. Vaillantius e numis, a se inspectis, interea collegerat. R. P. Harduinus Amasæ æram inchoat ab autumno anni V. C. 746. e cujus mente numus noster cusus esset anno V. C. 858. usque ad autumnum; cui calculo hic quidem nihil adversatur.

XVII.

XVII.

NER. KAIC. TPAIANOC. *Nerva Caesar Trajanus.* Caput laureatum Trajani.

ΓΑΒΑΛΕΩΝ. ΓΜΡ. *Gabalensium anno 143.* Figura muliebris sedens, capite tutulato, d. papaver cum spicis, s. baculum. Nomen magistratus vetustate extritum est.

GAbala alia Lydiæ erat, cujus numi annorum notis carent. Alia Phœniciæ a quibusdam tribuitur. Nostra in Syria prope Laodiceam maritimam constituta erat, de qua *PLINIUS Lib. 5.* & plura *Eminent. NORISIUS de Epoch. Syromaced. dissert. 3. c. 8.* Vaillantius perinde, ac Norisius Gabalensium æram e numis, aliisque argumentis constituunt exordium sumpsisse ab autumno anni V. C. 707. quo Cæsar ex Ægypto per Syriam contra Pharnacem profectus, variis beneficiis Gabalenses, aliosque ornavit. Si igitur ad 707. adjicias 143. obtinebis annum V. C. 850. cujus autumno exiit annus Gabalensium centesimus quadragesimus tertius, ad finem, aut, ut *Pagius de Antiochenis* censet, ipsis Calendis Septembris.

Confirmat hic numus celeberrimi Pagii sententiam: Trajanum antea in Cæsarem, ac subinde in Consortem TRIB. POT. & Imperii Proconsularis a Nerva adoptatum fuisse. Nerva enim (uti laudatus *Criticus* ostendit ad annum Christi 97.) Trajanum adoptavit in partem Imperii anno V. C. 850. circa finem Octobris, ubi jam numerabatur annus Gabalensium 144. & tamen Trajanus anno

co-

eorundem 143. tantum *Nerva Caesar* compellatur. Igitur antea *Caesar*, & filius *Nervæ*, quam *Consors Tribunitiæ Potestatis*, & *Imperii*.

Submovet quidem æram *Gabalensium* R. P. *Harduinus* ad an. V. C. 708. sed nihil adfert, cur a statuto per *Norifum*, & *Vaillantium Epochæ* initio recedamus. *Figuram* muliebrem similem, in alio *Gabalensi numo* *Traiani Augusti*, e *Cimeliarchio Parmensi* deprompto, *Idolum*, *πάρθερον* dictum, referre existimat *Doctissimus Numerum Parmensium* interpret *R. P. Piovene S. J.* quoniam in suo illo numo duos leones ad pedes deprehenderat. Cum vero noster leones adjunctos non exhibeat; malim *Syriam* Deam, seu *Astarten* hic expressam arbitrari, cui tutulatum caput, & manus, baculo armata, a *Luciano* tribuitur. *Papaver*, & *spicæ* ab *Astarte*, quæ & *Venus cœlestis*, & *Luna* credebatur, non abludunt; cum sint fecunditatis symbola. *Medii moduli* est hic numus.

XVIII.

ΑΤΤ. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. Ἀυτοκράτωρ Νέρως Τραϊανὸς Καῖσαρ Σεβαστὸς. *Imperator Nerva Trajanus Caesar Augustus.*

Caput Traiani cum corona radiata.

ΚΟΙΝΟΝ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. ΕΠΙ. Π. ΒΑΣΕΩΣ. *Commune Galatia, sub Pomponio Basso.* Lunus stans, d. *Victoriolam*, s. *globum*; a tergo lunæ falcatæ signum emicat.

R Ecce hic τὸ Π. ΠΟΜΠΩΝΙΟΥ. *Pomponio.* legi, commonstrant numi alii *Nervæ*, e *Gaza Medicea*, inscripti:

Z

ΕΠΙ.

ΕΠΙ. ΠΟΜΠΟΝΙΟΥ. ΒΑ. & alter ΕΠΙ. ΒΑΚΚΟΥ. ΡΟΜΟΝ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. Quos Doctissimus Harduinus adfert; aliud item Domitiani numisma, quo docemur, jam tum Pomponium Bassum Legatum, & pro Prætorē Galatiæ præfuisse: ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΜ. ΒΑΚΚΟΥ. ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ. *Sub Ælio Pomponio legato.* De Galatia, Augustorum Provincia, hæc Eutropius *Lib. 7.* adnotavit: *Galatia quoque sub hoc (Augusto) Provincia facta est, cum antea regnum fuisset; primusque eam M. Lollius pro Prætorē administravit.* Est numus ex ære medio.

XIX.

ΑΥ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙ. ΑΡ. C. ΓΕΡ. ΔΑΚ. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Τραιανὸς
 Αἰγίος Σεβαστός, Γερμανικὸς Δακικός. *Imperator Caesar Trajanus,*
Optimus Augustus, Germanicus, Dacicus. Caput ejusdem laureatum.

TABHNQN. *Tabenorum.* Figura stans in vestitu muliebri, d. botrum, f. hastam.

TAbenorum urbis incertus est situs. STEPHANO est τὰ βὰ πόλις Λυδίας. *Taba urbs Lydia.* At in *Notitia Ecclesiastica Hieroclis* in Provincia Caria ponitur. LIVIUS *Lib. 38. cap. 13.* Tabas prope Gordiutichos, in finibus Pisidarum statuit. Eadem urbs fuerit Cariæ, quæ in Pisidiæ finibus: in Lydia tamen alteram fuisse oportet; nisi in septentrionalibus Cariæ plagis Tabos forte locare libeat, ubi Lydiæ, & Pisidiæ terminos minimo intervallo Caria dirimit: aut aliis temporibus eadem urbs aliis Provinciis ad-

adscripta, aliterque a Civili, aliter ab Ecclesiastico magistratu determinatæ fuerint provinciæ.

Tabenorum numi admodum rari sunt: ac Trajano inscriptum nullum vidit Vaillantius. Rara etiam aversæ partis effigies Bacchum exhibet, muliebri veste indutum. De simili quodam Bacchi Idolo videtur THEODORETUS *Lib. 3. Hist. Eccles. c. 7.* mentionem fecisse; aut certe Bacchum, sub utroque sexu a gentilibus cultum fuisse, declarat. Enarrans Græcorum sub Juliano Apostata in Christianos injurias, præsertim Emesæ patratas, ita habet: Διονύσω τῷ γυνιδι τὴν νεόμνητον ἀφιέρωσαν ἐκκλησίαν, τὸ καταγέλασον, καὶ ἀνδρόγυνον ἐν αὐτῇ ἰδεύσαντες ἄγαλμα. *Baccho semi-muliebri Ecclesiam recens extructam dedicarunt, ridiculum, & Androgynum in ea simulacrum statuentes.* Numus est ex ære medio.

XX.

INA ΘΕΑ CEBACTH. *Plotina Dea Augusta.* Caput Plotinæ, uxoris Trajani.

AMACTPIANON. *Amastrianorum.* Figura stolata stans, d. pateram, s. hastam puram.

Rarissimus hic, medii moduli, numus aversæ partis inscriptionem ita mancā exhibet; ut præter urbis nomen nihil certi dignosci possit. Solet autem alioqui Amastrianorum numorum inscriptio, quæ typo repræsentantur Deorum, aut Heroum figuræ, has ipso nomine declarare.

De Amastrianis ita STEPHANUS: Ἀμαστρίς πόλις Παφλαγονίας, ἡ πρότερον Κρώμνα . . . τὸ ἔθνικον Ἀμαστριανός. *Amastris urbs Paphlagoniae, antea Cromna: Gentile Amastrianus.* Hanc urbem e quatuor pagis Sefamo, Cytoro, Cro'mna, ac Tejo ab Amastride, Darii ex Oxyathra fratre nepte, uxore Dionysii, Heracleæ Tyranni, compositam esse, refert STRABO *Lib. 12.*

XXI.

ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΔΙΑΝΟΣ. *Imperator Hadrianus.* Caput Hadriani nudum.

ΗΛΕΙΩΝ. *Eliorum, vel Eleorum.* Vir nudus, fluvio incumbens, d. coronam, s. arundinem gerit, ad pedes urna cum ramo palmæ.

ELis urbs, & regio Peloponesi. Urbem STEPHANUS Olympiæ vicinam statuit: Ἠλὶς πόλις πρὸς τῇ Ἀργυπῆϊ Ὀλυμπίᾳ, ἀπὸ Ἠλείῳ τῷ Ταντάλῳ παιδός. *Elis urbs vicina ei, quæ Ægyptia Olympia dicebatur, ab Eleo Tantalii filio condita.* De hac egregie ad numum nostrum ita PLINIUS *Lib. 4.c. 5.* *Ipsa Elis in mediterraneo, & a Pylo XII. M. Pass. intus delubrum Olympii Jovis, ludorum claritate fastos Graciæ complexum.* Ludos hos Olympicos numus noster urna, & palmæ ramo indicat; quibus pulcre congruit figura illa nuda Penei fluvii, qui Elidem urbem interluebat, atque præter ipsum Gymnasium, ubi ad luctam exercebatur juvenus, deferrebat. STRABONIS *Lib. 8.* hæc sunt de hac urbe

urbe verba : 'ρεῖ δὲ διὰ τῆς πόλεως ὁ Πηνειὸς ποταμὸς, παρὰ τὸ γυμνάσιον αὐτῆς. Coronam itaque, Victorum decus, Eliacæ juventuti ostentat Peneus. Multa tricatur Stephanus de gentili nomine ἐκ τῆς Ἑλίας deducto; Numus certissimam hac in re sententiam dicit. Numorum Eliorum rara apud Vaillantium mentio: noster idcirco etiam rarior; quod aversæ partis typum insolitum, & elegantem exhibeat, & magni moduli sit.

XXII.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙΑΝ. ΑΔΡΙΑΝ. ΣΕΒ. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Τραιανὸς Ἀδριανὸς Σεβαστός. *Imperator Caesar Trajanus Hadrianus Augustus.*
Caput laureatum Hadriani.

ΑΕΟΝΤ. Α. ΙΑ. Λεοντοπολιτῶν Λυκάβαντος. *id. Leontopolitarum, Anno undecimo Imperii Trajani.* Vir stans, dextra hastam præpilatam, s. catulum leonis tenet.

Duo tantum Leontopolitarum numi apud Vaillantium extant: Antonini Pii alter, alter Juliæ Domnæ. Leontopolin in Delta Ægyptiaco locat Plinius, atque ibidem Leontopoliten Nomon Strabo, & Ptolemæus constituunt. Nomen urbi unde accesserit, egregie ad numum nostrum, qui parvi moduli est, illustrandum hæc refert *ÆLIANUS Lib. 12. hist. animal. cap. 7.* Λέοντας ἐν Ἀιγύπτῳ σέβασαι, καὶ ἐξ αὐτῶν κέκληται πόλις. *Leones in Ægypto colunt, ac de iisdem urbs nomen traxit.* Ita & *STRABO Lib. 17.* Λέοντα δὲ Λεοντοπολίται. *Leonem autem Leontopolitæ colunt.* Nutritum etiam illic leonem, qui coleretur refert *DIODORUS SIC.*

Lib. 1. καὶ τὸν Λέοντα, τὸν τετράρμενον ἐν Λεοντοπόλει. Videtur itaque hic numus aut ipsum sacri Leonis Curatorem, aut armatum loci Genium, tanquam fortitudinis incolarum symbolum, referre.

Mirantur nonnulli, ecquid bruta, feraque animantia Ægyptii tantopere coluerint? uti de Capro, & Leone vidimus, ac de aliis aliunde constat. Probabiles hic aliquot hujus detestandi cultus origines adferam, potissimum e Diodori Sic. *Lib. 1.* desumptas. Colebant igitur animalia Ægyptii, vel quod sibi persuaderent, dari μετεμψύχασιν, & Regum, atque Heroum suorum animas in bestias illas immigrasse: vel quod Deos, ex Olympo fugientes, varias animalium formas suscepisse crederent: vel quia primi homines, pugnaturi in invasores, bestiarum icones, aut exuvias hastis præfixas, signum se consociandi, ac defendendi sustulerint: vel quod animalia illa utilissima Ægyptiis essent, ut boves, oves, canes, & singulariter Ibides, feles, vultures, quin & Crocodili; quod Arabibus Nili transitum formidandum redderent: vel quod primi Reges, & Heroes variis belluarum exuviis, ut leonum, luporum &c. pro galea, ac thorace usi essent, atque ita ipsarum velut speciem induissent: vel denique quia Principibus singulares quidam, felicesque eventus ope illorum animalium obtigerint, ut Isidi per canes. Permisit denique ista Sapientissimus Deus; ut viderent mortales, quam abominandis involverentur superstitionibus, qui ab Unius veri Numinis cultu deviascent.

XXIII.

ΑΥ. ΚΑΙ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. *Imperator Caesar Hadrianus. Caput ejusdem laureatum.*

ΕΠΙ. ΤΟ. ΑΛΑΝΔΡΟΥ. ΜΑΝΤΑΛΗΝΩΝ. *Sub Gorgia Alandro, vel Alandri filio, Mantalenorum. Jupiter vestitus stans, d. aquilam sustinet, sinistram mensæ, aut sellæ imponit.*

STEPHANO: Μανταλὸς πόλις Φρυγίας· τὸ ἔθνικόν Μανταληνός. *Mantatus urbs Phrygiæ: gentile Mantalenus.* τὸ ΓΟ. Γοργίῳ legi posse, ac fortasse tanquam prænomen, e Goltzj Thesauro colligo, ubi enumo habetur: ΓΟΡΓΙΑΣ. ΘΕΜΙΣΤΟΓΗΝ. Nihil tamen hic certi dictum velim: fors enim Γοργίῳ, aut aliter legendum est. Jupiter, hoc simulacro expressus, apud Cl. Vaillantium in numo Laodiceno Augusti, ita aperte inscribitur: ΖΕΥΣ. ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. *Jupiter veritatis amans.* Hic noster medii moduli, numus rarissimos inter habendus; cum unicum hujus urbis Vaillantius proferat, eumque serius sub M. Aurelio cūsum: qui numus quidem Neocororum titulum adjunctum exhibet, sed Magistratum non præ se fert.

XXIV.

ATT. KAI. TPA. AΔPIANOC. ΔIC. CEB. 'Αυτοκράτωρ Καῖσαρ Τρα-
ιανὸς Ἀδελανὸς δις Σεβασός. *Imperator Caesar Trajanus Ha-*
drianus, iterum, seu bis Augustus. Caput laureatum.

MECAMPBIANON. *Mesambrianorum.* Bacchus sedens,
veste talari indutus, & barbatus, ac fastigiata mitra caput
tectus : d. cantharum, f. hastam gerit, thyrsō utrimque
ornatam.

Mirum hunc Bacchi ornatum vix alibi, quoad omnia,
deprehendas. Barbatum quidem Bacchum Na-
xiorum, & Catanensium numismata ostendunt ; ast haud
ita aliis instructum ornamentis. Simillimam nostræ,
Bacchi effigiem, Eruditus Buonarottius e gemma Carpe-
gniana exposuit, in qua tamen mitra, qualis in nostra
compareret, non habetur. De barba Bacchi MACROBIUS
Lib. 1. Saturnal. Liberi Patris simulacra partim puerili ætate,
partim juvenili fingeant, præterea barbata, senili quoque.
Barba, & vestis prolixior eidem adscribitur a PAUSANIA
Lib. 2. cap. 30. & Lib. 5. ita habet : Ἐνδεδυκὼς ἐστὶ ποδῆν. *In-*
ductus est veste talari. De mitra illud in *Anthologia Lib. 1.*
in hymno Bacchi reperio : eum nempe etiam χρυσεῖ μίτρην,
Aurea mitra decorum, salutari. Canthari, ac Thyrsi, apte
ad numum nostrum, SILIUS ITALICUS *Lib. 7.* meminit.

Cantharus, & Thyrsus dextra, lavaque feruntur.

Mesambria (uti eam HERODOTUS *Lib. 4. c. 93.* & quidam
numi nominant) aut Mesembria, urbs est ad Ponti Euxini
littus, & Hæmi montis pedem in Thracia sita, de qua
STRABO *Lib. 7.* & ARRIANUS in *Periplo Ponti Euxini* videri
possunt.

Numus hic, qui paucis Mesambrianis, hætenus, quod
sciam, vulgatis vetustate præstat, est ex ære medio, &
mirum quiddam in capitis epigraphe offert, nempe : ΔIC.
CEB. quod probe in numo expressum, qui aliter legi possit ;
quam δις Σεβασός. *Iterum, seu altero anno Augustus. sane*
non

non video. Quid vero nova hæc epigraphæ sibi velit, certi nihil assequor; nisi forte Græculi Thraces, procul ab Urbe, ad ipsos Romani Imperii fines constituti, cum in aliis Latinorum juxta, ac Græcorum numis, & monumentis cæteris legerent: Numæum quendam Imperatorio, aut Consulari titulo, vel Tribunitiæ Potestati adjungi, sive annos Imperii assignari, ipsi etiam, ad Augusti titulum, censuerint se annorum notam adscribere posse.

XXV.

ΑΤΤ. Κ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. *Imperator Caesar Trajanus Hadrianus.* Caput laureatum.

ΝΑΚΡΑCΙΤΟΝ. *Nacraſtarum.* Caput muliebri, crinium ſtructura ornatum, cui impositum aliquid flori ſimile.

PTOLEMÆUS *Lib. 5.* in Lydia recenset Nacraſum. Subinde ad Cariam pertinuiſſe, monet STEPHANUS: *Νάκρασος δῆμος, καὶ πόλις Καρίας.* *Nacraſus Populus, & urbs Caria.* Caput muliebri in hoc, parvæ formæ, numo aut Iſidem, aut loci Genium referre videtur.

XXVI.

ΑΤΤ. ΑΔΡΙΑ. Ἀυτοκρατωρ Ἀδριανός. *Imperator Hadrianus.* Caput laureatum.

CΥΕΔΡΕΩΝ. *Syedreorum.* Lunus ſtans, veſtitu muliebri, d. ſertum, ſ. haſtam; a tergo ſignum lunæ falcatæ.

SYEDRA *Σύεδρα* a Ptolemæo in Cilicia Aſpera locatur: a STEPHANO in vicina Iſauria: *Σύεδρα πόλις Ἰσαυρίας* ὁ πολίτης

λίτης Συδρεύς. *Sydra urbs Isauria: ejus civis Sydreus appellatur.* Hæc Sydra fortassis eadem est, quæ a STRABONE *Lib. 14.* Συδρῆ dicitur. Primus Sydreorum numus a Cl. Vaillantio sub M. Aurelio profertur; quare noster, qui parvi moduli est, vetustate excellit, & Luni simulacrum, quod alter Sydreorum numus nullus, exhibet.

XXVII.

ΤΡΑΙΑΝΟC. ΑΔΡΙΑΝΟC. *Trajanus Hadrianus.* Caput Hadriani laureatum.

ΦΛ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. Α. Φλαουίων Χαλκιδίων λ'. *Flavianorum Chalcidensium, anno 30. Corona ex lauro.*

Chalcis alia Eubœæ, alia Syriæ Cœles erat, eoque nomine & Regnum olim, & Urbs veniebat. Chalcidis Syriæ, præter alia tritiora, meminit EUNAPIUS *in vita Jamblici*: Πατρίς δὲ ἦν αὐτῶ Χαλκίς, κατὰ τὴν κοίλην προσαγορευομένην εἰς πόλιν. *Patria vero illi (Jamblico) erat Chalcis, quæ Syria, Cava dicta, urbs est.* Ad hanc Chalcidem referendos esse numos, qui Flavianorum prænomine signati sunt, ex Eutropio, & Suetonio jam deduxit Eminentissimus Norisius. Horum siquidem testimonio constat: Commagenen sub Domitiano, *Flavii* Vespasiani filio, Provinciam Romanam factam fuisse, cui Chalcidene accessit.

Annum Epochæ certum suppeditarunt bini numi Chalcidenses, Trajani unus, alter Hadriani, qui ambo eundem numerum $\overline{\text{K}}\text{E}$. seu 25. exhibent. Unde conficitur: hos numos ipso Anno Trajani postremo, & Hadriani primo signatos fuisse, qui fuit V. C. 870. cui si demas 25. pervenies ad an. V. C. 845. cujus autumno æra Chalcidis coepit. Concordat numus noster; adjunctis enim annis 30. ad 845. habetur annus V. C. 875. qui fuit Hadriani sextus.

Laudatus NORISIUS Chalcidensem Hadriani numum Florentiæ se vidisse commemorat, *de Epoch. Syromaced. dissert. 3. §. 3.* ita inscriptum ΦΛ.ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ.Α. Verum hunc, quoad

quoad averſæ partis typum, & epigraphen, eundem eſſe cum numo noſtro, qui integerrimus eſt, mihi perſuadeo; quando in noſtro etiam τὸ Λ. aliquam ſpeciem τῆ Δ. ſed baſin non plane coëuntem exhibet.

Neque dubium mihi quidem reliquum eſt: Λ. item, & non Δ. illic expreſſum eſſe; cum in aliis omnibus numis Chalcidenſes annos diſtæ Epochæ, nunquam vero annos Imperii conſignaverint, ad quos hic confugere oporteret. Præterea τὸ Λ. = 30. cum certâ illa epocha certo congruit, uti oſtenſum eſt.

Cl. Vaillantius in numis Trajani Δ. & Λ. repertum, ſupputat quidem ad annos Imperii; ſed Δ. = 4. quantum Æræ Chalcidenſis annum denotare poteſt, Trajani primum, V. C. 849. Porro autem illud Λ. malim characteri minus recte formato, aut in numo non ſatis conſervato loco Δ. accepto, tribuere, quam Chalcidenſibus, aliam adhuc ab illa certa æra, annos Imperii conſignandi rationem, ex incerta hac lectione, & præter urbium Syriæ morem, attribuere. Numus mediî moduli eſt.

XXVIII.

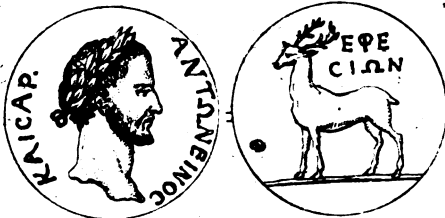
..... ΤΙ. ΑΙ. ΑΔΡΛ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Τίτος Ἀίλιος Ἀδριανὸς Ἀντωνεῖνος. *Titus Ælius Hadrianus Antoninus.* Caput laureatum Antonini Pii.

ΖΕΥC. ΚΑΠΕΤ. .... C. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. Ζεὺς Καπιτωλιεὺς Ἀντιοχείων. *Jupiter Capitolinus Antiochensium.* Jupiter ſedens in templo tetrastylo, & victoriolam, ſ. haſtam gerens.

AD Antiochiam Cariæ, ad Mæandrum ſitam, hic numus
Aa 2 magni

magni moduli referendus est. **PLINIUS** *Lib. 5. in Caria: Antiochia - - - nunc eam circumfluunt Mæander, & Orsinus.* In numis hujus Antiochiæ etiam fluvius inscriptus legitur: ΜΑΙΑΝΔΡΟC. & ΜΕΑΝΔΡΟC. **R. P. Hærduinus** numum **M. Aurelii** adfert, quem apud **R. P. Charronier S. J.** deprehenderat, ita inscriptum: ΖΕΥC. ΚΑΠΙΤΟΛΙΕΥC. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. In nostro vero perspicue ΚΑΠΕΤΟΛΙΕΥC. Etsi Jovem Capitolinum, Romano in Capitolio venerationi expositum, exteræ etiam urbes, Romanis aut sociatæ, aut subditæ colerent; tamen Antiochiæ Cariae Templum etiam Jovis Capitolini fuisse, ex fragmentis **LIVII** *Lib. 41. c. 20.* probabiliter colligitur; ubi de Perseo Rege agens, qui Græcorum urbes donis, & promissis sollicitabat, hæc habet: *Et Antiochiæ Jovis Capitolini magnificum Templum, non laqueatum auro tantum, sed parietibus totis lamina inauratum, & alia multa in aliis locis pollicitus, quia perbreve tempus ejus Regni fuit, non perfecit.* Non perfecisse, indicat, affecisse saltem hoc opus, quod deinde absolutum fuerit. Antiochiam vero hanc Cariae fuisse, præter numerorum epigraphen, id probabile reddit: quod Caria vicinissima fuerit Macedoniæ ex iis regionibus, quæ Antiochiam non incelebrem continerent. Atque, quod plus momenti habet: Caria tum Rhodiis parebat, quibus post Bellum Antiochicum data, & post Perseum debellatum adempta est, teste **LIVIO** *Lib. 45.* & **APPIANO** in *Syriac.* Rhodios vero a Perseo muneribus plurimum tentatos fuisse, **LIVIVS** *Lib. 41. c. 20.* ita enarrat: *Rhodiis nihil unum insigne, ita omnis generis, ut quæque eorum usus postulaverunt, dona dedit.*

XXIX.

ANTΩNEINOC. KAICAP. *Antoninus Caesar.* Caput laureatum Antonini Pii.

ΕΦΕCΙΩΝ. *Ephesiorum.* Cervus stans.

NOtum Dianæ, Ephesi Tutatricis, & Venationum Præsidis, symbolum est cervus. Atque ipsa Diana Ἀγ-
 τειμὶς Ἐλαφία apud STRABONEM *Lib. 8.* appellatur, a nomine
 Ἐλαφος, *Cervus*. Unde Λαφία Diana, a Patrensis culta,
 nomen traxerit: de qua PAUSANIAS in *Achaicis*. PINDARUS
 quoque Dianam compellat Ἐλαφῆόλον, *Cervorum Jaculatri-*
cem. Variis modis in ære veteri Dianæ adsignantur cervi:
 Jam inter duos cervos medium adstat Dianæ Ephesiæ si-
 gnum: jam ejus templo procurrens cervus affingitur; alias
 ipsa cervorum biga, vel quadriga invehitur: alias sagittis
 feras illas insequitur, aut stratis insultat, aut cervi, humi
 collapsi, cornu prehendit: ipsa etiam cervi simulacrum
 manu sustinet; & si quæ sunt aliæ diversorum typorum
 formæ. Nonnunquam solus cervus signatus Dianam in-
 dicat, cujus etiam LIBANIUS in *Encomio Dianæ* meminit:
 Ἐφεσίοις δὲ καὶ τὸ νόμισμα τὸν ἔλαφον ἔφερον. *Apud Ephesios etiam*
numismata cervum referunt. Est parvi moduli.

ATT. KA. TI. AIAI. AΔPI. ANTΩNEINOC. *Imperator Caesar Titus Ælius Hadrianus Antoninus. Caput laureatum Pii.*

KYZ . . . . . ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *Cyzicenorum Ædituorum. Æsculapius semicinctus stans, d. baculum gerit, serpente obvolutum: adstat Hygia, d. serpentem, f. pateram gestans.*

CYzicum insulam vocat PLINIUS *Lib. 4.* sed pontibus continenti junctam. STEPHANUS: κύζικος πόλις τῆς Προποντιδος· τὸ ἔθνηκον κυζικηνός. *Cyzicus Propontidis urbs est: gentile nomen, Cyzicenus.* Eandem nobilem, ac munitam urbem deprædicat FLORUS *Lib. 3. cap. 5.* Hygia, ἴγνια, quod idem est, ac *salus*, vel *sanitas*, Æsculapii, Medicinæ Præsidis, filia credita est, teste PAUSANIA in *Atticis cap. 23.* Ἁγאלμά ἐστιν Ἰγνίας τε, ἣν Ἀσκληπιῶ παῖδα εἶναι λέγουσι. *Est etiam Hygia signum, quam Æsculapii filiam dicunt.* Numus est medii moduli.

XXXI.

AY. TI. AI. AΔPI. ANTΩNEINOC. *Imperator Titus Ælius Hadrianus Antoninus. Caput nudum Antonini Pii.*

ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩC. ΙΕΡΑC. ΝΑΤΑΡΧΙΑΟC. *Nicopolis Sacra, & Classica. Mulier stans d. pateram, f. hastam.*

TRes urbes, Nicopolis nomine insignes, novi, quarum veteres numi superant. Alia in Thracia, ad Mestum amnem, ad Istrum alia in Mœsia: utraque Fluvio se suo, etiam in ære consignato, a tertia Nicopoli discernit, quæ in Epiro sita, occasione Actiacæ Victoriæ surrexit, & nomen ἀπὸ τῆς νίκης, a *Victoria* sortita est. Ad hanc noster, parvi æris, numus pertinet: atque hæc urbs in aliis itidem numis *Sacra*, & *Classica* titulos jactat. *Sacra* cognomen, & ab Apollinis fano percelebri, & ab Actiis ludis, quæ isthic ante Augusti instaurationem agebantur, obtinuit. *Classica* dicta est, quod Classi provinciae suæ præeffet.

XXXII.

XXXII.

ATT. K. T. AIAI. AAPIANOC. ANTΩNEINOC. *Imperator Caesar Titus Ælius Hadrianus Antoninus. Caput ejusdem nudum.*

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Perinthiorum.* Mercurius vestitus, & galero alato tectus stans, d. pateram, f. Caduceum tenet; ad dextram ara: ad pedes Mercurii canis.

Mercurius, qualis hic cum patera ad aram adstat, Camillus olim vocabatur; uti colligitur ex MACROBIO *Lib. 3. Saturnal. cap. 8.* ita habet: *Stattius Tullianus de vocabulis rerum libro primo ait, dixisse Callimachum: Tuscos Camillum appellare Mercurium, quo vocabulo significant preministrum Deorum.* Et mox inferius: *Romani quoque pueros, & puellas nobiles, & investes, Camillos & Camillas appellant, Flaminicarum, & Flaminum preministros.* Unde & Mercurius (quod ad numos sículos Doctissimus Havercampius adnotavit, e SCHOLIASTE APOLLONII, *Lib. 1. Argon.*) in Samothracum mysteriis κάσμιλος dictus est, idem cum Camillo, ut comprobat Poëta a Macrobio, dicto loco, adductus in testem:

— — — — — *Matrisque vocavit*

Nomine Casmilla, mutata parte, Camillam.

Deorum etiam cultum a Mercurio institutum fuisse DIODORUS SIC. *Lib. 1.* tradidit.

Canis Mercurio Camillo adponitur; quia, ut PLUTARCHUS in *Quæst. Rom.* perhibet, canis sacrificio omnes fere Græci utebantur. Ipse quoque Mercurius, scientiarum Præses, canis specie ab Ægyptiis effectus est, & Anubis dictus; Quod canes de nocte perinde, ac die videant. Solet aliis in numis aries Mercurio adstitui; at in nostro, qui mediæ formæ est, arietem agnoscere non potui.

XXXIII.

XXXIII.

ATT. KAIC. AΔP. ANTΩNЄINOC. *Imperator Caesar Hadrianus Antoninus.* Caput laureatum ejusdem.

CAOTATPEQN. *Savatrensum.* Vir nudus stans, d. spicas tenet, s. arundinem, prope quam alia minuscula arundo adstituta est; ad pedes quiddam cancro simile.

Nullus Savatræ urbis numus apud Vaillantium, aut Harduinum reperitur. Eruditissimus, ac Nobilissimus SCIPIO MAFFEIUS in libro cui titulus: *Gallie antiquitates quaedam selectæ, atque in plures Epistolas distributæ. Epistola. 22.* Adfert numum a se inspectum, cujus epigraphæ: CAOTATPEQN. figuræ tamen insculptæ non meminit. Vix aliqua apud veteres scriptores Savatræ mentio: a Ptolëmæo in Isauria locatur *Σαβάτρεα, Savatra.* Situs ejusdem ex hoc nostro, mediæ moduli, numo colligi posset; si satis certum esset, figuram illam nudam, Neptunum, & animal adpositum, cancerum marinum referre. Nam si urbs maritima, & Isauriæ fuit; conficere licet, Savatram prope urbem Hamaxiam, aut Syedram (quæ etiam Isauriæ tribuitur) sitam fuisse, quæ ambæ promontorium Anemurium respiciebant. De Isauria vero PLINIUS *Lib. 5. Decurrit autem ad mare Anemurii regione supradicti.* Neque potuit, nisi per angusto illo tractu, Isauria ad mare pertinere, inter Pamphyliam, & Ciliciam Asperam; cum harum provinciarum fines prope contigui fuerint. Verum non

non nemini visum est: cannas illas, & nudum virum illum, palustrem locum, aut fluvium denotare, qui Savatram alluens, & fertilitatem tritici, quam irrigando adferret, spicis designet, & piscium, aut cancrorum copiam, simili quadam imagine indicet. Eruditi lectoris arbitrium esto. Flaviorum quidem, & aquarum viventium vix quidquam in Isauria reperiri STRABO *Lib. 12.* monet; paludes tamen binas ejus regionis nominat: Ἐἰσὶ δὲ καὶ λίμναι, κόρα-
λιν μὲν ἢ μέγαν, ἢ δ' ἐλάττω Τρωγίτις. *Sunt vero etiam Paludes: majori Coralis, minori Trogitis nomen est.* Harum alteri aditam fuisse Savatram, mihi verisimile videtur.

XXXIV.

TI. AL. KAICAP. ANTΩNEINOC. *Titus Ælius Caesar Antoninus.*
Caput laureatum Antonini Pii.

ΕΠΙ. ΠΟ. ΠΕΙΟΥ. ΓΡΑΜ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Sub Pompejo Pio, Traillianorum Scriba.* Bacchus nudus, coronatus, curru vehitur, quem trahunt tigris, vel pantheriscus, & caper: capro nanus vetulus infidet, forte Silenus, nudus, præterquam amiculo, in humeros rejecto, tectus, qui tibias binas ori admovet; ad sinistrum latus currus Citharædus adstat.

Videtur Cl. Vaillantius ejusdem typarii numum inspexisse, sed vetustate corrosum. Nam cum cætera omnia congruant; Victoriæ tamen, loco Bacchi, currui imponit, & Cupidinem capro, loco tibicinis: nullum etiam magistratus nomen apud eundem legitur. Sane quod Victoria tigride, & capro junctis vehatur, insolitum, & congrua interpretatione destitutum videtur. Baccho e converso, quem integerrimus noster, bene magni moduli, numus exhibet, egregie omnia conveniunt.

Nam Bacchum tigribus vestum esse, cum victor ex Indiis rediret, quis Poëtarum non cecinit? Caper Baccho sacer est; tum quod is, Jovis jussu, ut refert APOLLODORUS

Bb

Lib.

Lib. 3. formam caprinam induerit: tum quod caprini generis animalia Baccho immolarentur, quia vitibus morsu noxia. Huc facit epigramma illud LEONIDÆ TARENTINI *Lib. 1. Anthol.* quo vitis in caprum, se admordentem, invehitur, cuius ultimum distichon ita habet:

ῥίζα γὰρ, ἔμπιδος ὕδα, πάλι γλυκὺ νέκταρ ἀνήσει,
Ὅσσοι ἐπισπείσαι σοι τραγὲ θυομένη.

*Quoad radix mihi firma haerit, reddet dulce nectar,
Quod ad libandum satis erit, dum tu, o caper! immolaberis.*

Deinde Citharam, seu Lyram ad Bacchi chorum pertinere ex Alcæi fragmentis docemur:

Ἔειθε λύρα καλὴ γενοίμην ἐλεφαντίνη,
καὶ μὲ καλοὶ παῖδες φοροῖεν Διονύσιον ἐς χορόν.

*Utinam lyra pulcra essem eburnea,
Et me pulcri pueri ferrent ad Bacchi Chorum.*

Congruit porro in hoc: Tralles Lydiæ urbem fuisse: *Τράλλεις πόλις Λυδίας πρὸς τῷ Μαιανδρῷ ποταμῷ. Tralles urbs Lydia ad Mæandrum flumen.* inquit STEPHANUS. Lydos autem singulari quadam arte, & concentu Lyram, aut Citharam tractasse PINDARUS *Nem. ode 4.* meminit:

Ἐξύφαινε γλυκεῖα
καὶ τὸ δ' αὐτίκα φόρμιγγ',
Λυδία σὺν ἀρμονίᾳ
μέλος,

*Contexe statim dulcis Cithara,
Lydia cum harmonia, hoc quoque
carmen.*

Tibias denique ad Bacchantium harmoniam adhibitas fuisse, ex EURIPIDIS *versibus in Bacch.* colligimus, quos STRABO *Lib. 10.* ita refert:

Ἀνὰ δὲ Βακχεῖα συντόνῳ
κέρασαν ἡδυβόα φρυγίων
Ἄλῳ πνεύματι.

*Dulcisona Bacchi festa, intento tibiarum
Phrygiarum flatu temperarunt.*

XXXV.

ΑΥ.ΚΑΛΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar Antoninus. Caput Pii laureatum.*

ΦΙΛ. ΚΟ. CΥΡΙΑC. Φιλαδελφείων Κόλης Συρίας. *Philadelphensium Caley Syriae.* Caput muliebri, ut videtur, velatum, aut cincinnis ornatum, cujus fronti, flori simile quiddam, impositum est.

Philadelphiam in Decapolitana Syriae *PLINIUS Lib. 5. recenset.* Erat autem olim Coelesyria amplior, quæ & Decapolitanæ partem complecteretur. Hujus urbis nomen Eusebius, & Epliphanius Φιλαδελφία scripsere, alii Φιλαδέλφεια. De eadem ita *STEPHANUS: τῆς Συρίας ἐπιφανὲς πόλις, ἢ πρότερον Ἀμμανα, εἴτ' Ἀσάρτη, εἴτα Φιλαδέλφεια, ἀπὸ Πτολεμαίου τῷ Φιλαδέλφῳ. Illæstis Syriae urbs; primum Ammanæ dicta, subinde Astarte, denique Philadelpheia, a Ptolemaeo Philadelpho.* In aliis hujus urbis numis τὸ ΚΟΙΑΗC. CΥΡΙΑC. sic scriptum offenditur: ΚΟΙΑΗC. CΥΡ. vel Κ. CΥΡ. vel Κ. C. Caput, Isidis esse videtur, aut Genii urbis. Numus est parvi moduli.

XXXVI.

Inscriptio capitis, vetustate absumpta, non legitur.

Caput nudum Antonini Pii.

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤ. Φιλίπποπολετιῶν. *Philippopolitarum.* Pallas galeata stans, læva hastæ innititur, clypeus ad pedem sinistrum.

DE Philippopoli Thraciæ urbe *PLINIUS Lib. 4. Oppidum*
Bb 2 *sub*

sub Rhodope, Poneropolis antea, mox à conditore Philippopolis.
Fuit is Philippus Alexandri M. Pater. Est numus parvi
moduli.

XXXVII.

ΑΤΤ. Κ. ΑΔΡΙΑ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Hadrianus Antoninus.* Caput laureatum Antonini Pii.

ΕΠΙ . . . ΖΗΝΩΝΟC. ΠΡ. CΕΒ. ΑΝΤ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤ. *Ἐπὶ Ζηνῶνος Πρεσβευτῆ Σεβαστῆ Ἀντωνέως, Φιλίπποπολεϊτῶν.* Sub . . . *Zenone Legato Augusti Antonini, Philippopolitarum.* Jupiter sedens, d. pateram, s. hastam.

IN omnibus Thraciæ numis non aliud magistratus nomen, quam ἡγεμόνος, *Præsidis Provinciæ*, comparet; si Archontes Byzantinos, de quibus inferius agetur, excipias. Unicus hæcenus Bizyæ, urbis Thraciæ, numus prolatus est, qui Πρεσβευτῆ καὶ Ἀντιστρατηγῆ τῆ Σεβαστῆ. *Legati, & Pro Prætoris Augusti*, titulum exhibeat. Cl. Vaillantius e Strabone collegit: Præsides, ipsos etiam Legatos Augustorum, appellatos esse. Mirum tamen videri cuiuspiam posset, cur sola Bizya *Legati*, non vero *Præsidis* titulo, ut urbes aliæ, usa fuerit.

Atque in nostro quidem, magni moduli, numo illud mirandum magis: quod eadem Philippopolis aliis in numis, atque ipsius adeo Antonini Pii, constanter ἡγεμόνος, *Præsidis* titulum consignaverit; in hoc tamen Πρεσβευτῆ Σεβαστῆ, *Legati Augusti* compellatio exprimitur. Confirmat quidem doctissimi Vaillantii opinionem MAGER *Lib. 1. ff. de offic. Præs.* *Præsidis nomen generale est, eoque & Proconsules, & Legati Caesaris, & omnes, Provincias Regentes, licet Senatores sint, Præsides appellantur.* Qua tamen sententia nostri numi, ab aliis ejusdem urbis, diformitas non satis dilui videtur. Quare suspicari coepi (ad quod ipsa etiam tituli Πρεσβευτῆ in numis raritas momenti aliquid affert) an non extra ordinem *Legati Augusti* in Thraciam graviorum bellorum, aut negotiorum aliorum causa missi sint; aut
ipsis

ipsis Præsidibus, singularis honoris ergo, adjunctus sit quandoque *Legati* titulus: uti huic Zenoni, expresso *Antonini Augusti* nomine, obtigisse, numus testatur. Legati porro munus jam olim apud Romanos Maximi nominis fuisse DIONYSIUS HALICARN. *Lib. 12.* nos docet: ἔστι δὲ πάντων τιμιώτατόν τε, καὶ ἱερώτατον ὁ Πρεσβυτής παρὰ Ῥωμαίοις. *Legatum esse, apud Romanos res est omnium honorificentissima, & sanctissima.*

XXXVIII.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ. Ἀυτοκράτωρ Καίσαρ Μάρκος Ἀυγέλιος Ἀντωνεῖνος. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput nudum M. Aurelii.

ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Amphipolitarum.* Figura muliebris sedens, capite tutulato, d. pateram porrigit.

DE hac urbe STEPHANUS: Ἀμφίπολις πόλις Μακεδονίας, κατὰ Θράκην. *Amphipolis Macedonia urbs, ad fines Thraciae.* Ipse Thraciae eandem Suidas attribuit. Nomen Ἀμφίπολις, quasi dicas *utrimque urbs*, nata est teste THUCYDIDE *Lib. 4.* Διὰ τὴν περιέροισιν τῷ Στρυμόναος. *Quod eandem Strymon fluvius mediam perfluat.* Ad hanc Amphipolin numum nostrum, qui mediæ formæ, referendum putavi; etsi Cl. Vaillantius numos, Ἀμφιπολεϊτῶν inscriptos, ad Syriæ Amphipolin referat, obscuri nominis oppidum.

XXXIX.

- - - K. M. ANTΩNEINOC. *Imperator Caesar Marcus Antoninus. Caput ejusdem laureatum.*

ΙΟΤΑΙΕΩΝ. *Julienſium.* Neptunus ſtans, pedem dextrum roſtro navis imponit, d. Delphinum, f. Tridentem geſtat.

Julienſes in Phrygia recenset *PLINIUS Lib. 5.* Mari adſitam fuiſſe hanc urbem, Neptuni ſimulacrum, quale hic effingitur, Maris, & Navigationum Præſidis, probabiliter arguit. Ptolemæus etiam in Phrygia, haud procul ab urbe Synnada, *Julioſolin* collocat, quam eandem eſſe cum hac *Julia* nonnulli volunt. Alia tamen *Julioſolis* Bithyniæ fuiſſe videtur. Numus eſt parvi moduli.

XL.

XL.

ΑΥΤΟΚΡΑ. Κ. Μ. ΑΥΦ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. CEB. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ
Μάρκος Ἀυγῆλιος Ἀντωνεῖνος Σεβαστός. *Imperator Caesar M. Aure-*
lius Antoninus Augustus. Caput M. Aurelii cum corona
radiata: in area ad dexteram *ΑΠΧ* Anno 686. ad sinistram
monogramma, seu signum Monetarii M in-
certæ significationis.

ΑΔ - - - - ΩΝ. ΚΟΙΝ. ΑΥΔ. Κοινὸν Λυδίας. *Commune*
Lydia. Mulier sedens d. pateram gerit. Nomen urbis
legi nequit: neque in Lydia similis initii vocabulum repe-
rio; nisi forte Alabanda sit, in vicina Caria.

Singularis hic medii moduli numus insolitam nobis in ad-
versa facie epocham, & in aversa epigraphen offert.
Nam *Commune Lydiae* in nullo apud Vaillantium numismate
legitur. Epocham vero (quæ distincte, ac certo legitur,
cum sit numus in adversa parte omnino integer) ad quam
revocari annorum numerus, huic numo inculptus, de-
bet, exordio suo in ipsa, quod mireris, veterum Persiæ
Regum, post Cyrum, tempora incurrit.

Cum enim M. Aurelius Augusti titulum, quo hoc in
ære gaudet, nactus sit an. V. C. 914. ac vixerit usque 933.
atque adeo Augusti honore fruitus sit per annos undevi-
ginti; ab anno 914. subducendi sunt anni, in numo si-
gnati, 686. ut perveniam ad autumnum anni V. C. 228.
qui fuit ante æram Christianam 526. a quo, usque ad an-
num V. C. 247. per annorum novemdecim spatium, aptum
quoddam æræ Lydorum initium quærendum est.

Si Doctissimi USSERII *Annales Veteris Testamenti* sequi
libeat, apposite plane Lydorum hanc Epocham refere-
mus ad annum ante Æram Christianam, 521. V. C. Varro-
niano 233. Quo Darius, inter septem Magos, quorum
ipse unus erat, Principatum adeptus, totum Persicum Im-
perium (cujus tum pars Lydia erat, jam a Cyro subacta)
in septem partes, & viginti Præfecturas divisit; teste HE-
RODOTO

RODOTO *Lib. 3.* ποιήσας δὲ ταῦτα ἐν Πέρσῃσι, ἀρχὰς κατεστήσατο εἰκοσι, τὰς αὐτοὶ καλεῖσσι Σατραπίας. *His in Persia peractis, Praefecturas viginti constituit, quas ipsi Satrapias nominant.* Divisionem hanc, in septem partes factam, ac celeberrimam fuisse PLATO comprobat; cum usque ad ejusdem tempora quaedam illius divisionis vestigia perduraverint. Ita habet *Lib. 3. de Legibus:* de eodem Dario, Hystaspis filio, agens: Ἀρχὴν διείλετο, ἑπτὰ μέρη τεμόμενος ὧν καὶ νῦν ἐτι σμίκερα ὀνειράτα λείπειται. *Principatum divisit, in septem partes secans: cujus rei hodieque tenuia, velut per somnium, vestigia supersunt.*

Ab hoc igitur anno V. C. 233 Lydorum æram hanc in autumno inchoemus; adjectis annis 686. in numo signatis, prodibit an. V. C. 919. usque ad autumnum. Atque hoc eodem anno (uti ostendit Eruditissimus Pagius) de Parthis, tunc Persiam obtinentibus, M. Aurelius, cum Lucio Vero triumphavit, & Armeniaci, ac Parthici Maximi titulos obtinuit. Quare non sine peculiari ratione, hoc anno, veterem illam Persicam Epocham numo isthoc in memoriam revocarunt Lydi, eoque ingeniose triumphantem Aurelium honorarunt, cujus Imperii sextus hic annus agebatur. Illud etiam, notatu dignum, hic congruit: Post Parthicam hanc M. Aurelii Victoriâ pacem in universo Romano Imperio floruisse; quod itidem in Persico Imperio dictis Darii temporibus accidisse, HERODOTUS loco indicato innuit.

XLI.

ΑΥΡΗΑΙΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Aurelius Caesar.* Caput nudum M. Aurelii.
ΜΙΑΗCΙΩΝ. *Milefiorum.* Apollo nudus stans, d. cervi
figuram sustinet.

JONIAE urbs nobilissima Miletus erat. *PLINIUS Lib. 5. Miletus, Jonia caput, supra 70. urbium per cuncta maria genitrix.* Colonias 75. eidem attribuit *SENECA de consol.* Alii a Sarpedone, Jovis filio, conditam volunt: alii cum Herodoto a Neleo. *OVIDIUS L. 9. metam.* Miletum, Apollinis filium, Urbis hujus Conditorem facit; cui suffragantur numi Milefiorum, pene omnes Apollinem, aut Dianam ejus sororem exhibentes.

Similem numo nostro Apollinis iconem, in Juliae Domnae, ac Balbini numis, Cimelii Regii, cum produxisset R. P. Harduinus, recte addidit: *Quo Diana cultum perinde, atque Apollinis, cujus illa vulgo soror habita, apud Milefos receptum intelligas.* Nempe cervus Dianam indicat. Id confirmat numus alius Milefiorum, ipsius M. Aurelii, a laudato Harduino adductus, in quo Apollo stans Dianae effigiem, loco cervi, attinet. Ipsam Dianam in cervam fuisse mutatam *APOLLODORUS Lib. 1. refert.* Apollo hic ΔΙΔΥΜΕΥ *Didymaeus* in numo Caji Caesaris appellatur, quod *Geminos*, Apollinem, & Dianam indicat, a Milefiis una cultos. De Didymaei Apollinis oraculo in Jonia *PLINIUS Lib. 5. videri potest.* Qui symbolicas fabularum expositiones amant, & cum Macrobio Apollinem Bolem, Dianam Lunam faciunt; cervum utrique, ob celeritatem motus, aut ejusdem implexas vias adscribunt. Numus est parvi moduli.

XLII.

ΑΥ. Κ. Μ. ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar M. Aurelius Antoninus.* Caput ejusdem laureatum.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaeensum.* Aquila basi insistent; utrimque signum militare, Capricorni figura ornatum.

DE Nicæa hac nostra egregie *STEPHANUS: Νικαία πόλις*
C C B. 9v-

Βιθυνίας, Βοθιάϊον ἀπικος. Ἐκαλῆτο δὲ πρότερον Ἀγκώνη, εἴτα Ἀντιγόνεια, ὕστερον δὲ ἀπὸ Λυσιμάχου γυναικὸς Νικάα ἐκλήθη. *Nicaea urbs Bithynia, Bottiæorum colonia, primum dicta est Ancore, subinde Antigonis, demum Nicaea, ab uxore Lysimachi.* Urbs celeberrima a Conciliis, in eadem celebratis, cujus gentile nomen Νικαιεύς in numis, & vix unquam Νικαεύς legitur. Capricorni signum, quod olim felicitatis symbolum habitum est, legiones aliquot sibi adsignabant; uti videre est apud BANDURIUM *Tom. 1. in Gallieno.* nempe legio I. Adjutrix: legio I. Italica: legio XIV. & XXII. ita, ut hic numus, magni moduli, signis militaribus nihil certi prodat, cujus legionis milites Nicææ morati sint.

XLIII.

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ. ΚΑΙ. ΟΥΗΡΟΝ.
Imperatores Caesares Antoninum, & Verum honorant Nyssæi.
 Marcus Aurelius, & Lucius Verus togati stantes,
 dexteras jungunt.

ΕΠΙ. ΓΡ. ΑΤΡ. ΔΙΟΔΟΤΟΥ. ΝΥΣΑΕΩΝ. Ἐπι Γραμματίως Ἀν-
 τηλίῳ Διοδότῳ, Νυσαίων. *Sub Scriba Aurelio Diodoto, Ny-*
saorum. Lunus stans, d. pateram, f. hastam: a tergo
 Luna falcata.

Numi hujus (qui perelegans est, & bene magnæ formæ)
 averſam faciem retulit quidem Cl. Vaillantius; sed
 adverſæ non meminit, quod præſtare ſolet, quando ſin-
 gulare aliquid adverſa facies exhibet. Quare numum
 hunc noſtrum alium eſſe ab eo, quem Vaillantius inſpexit,
 me-

merito existimavi. Eundem tamen olim Erizzo habuisse videtur, ejus epigraphen, fortasse non satis integram, ita exhibet: ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩ. ΚΑΙ. ΑΝΤΟΝΕΙΝΟΥ. ΚΑΙ. ΟΥΗΡΟΥ. *Imperatoris Caesaris Antonini, & Veri.* R. P. Harduinus hujus numi epigraphen sic refert: ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ. ΚΑΙ. ΑΝΤΟΝΙΝΟΥ. ΚΑΙ. ΟΥΗΡΟΝ. ΝΥΤΑΕΩΝ. Ε. ΓΡ. &c. De Scribis, ac de Nyfa urbe numo 2. actum est.

XLIV.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩ. ΚΑΙ. ΑΝΤΟΝΕΙΝΟΥ. *Aurelius Caesar.* Caput nudum M. Aurelii.

ΟΛΒΕΝΟΡΩ. ΒΟΡΩ. *ΟΛΒΕΝΟΡΩ, καὶ Δορέων, ἔτος 66.* *Olbenorum, & Dorensium, anno 272.* Hercules nudus stans, dextrā attollit clavam, ferientis gestu: sinistram committit cum monstro, quod superna corporis parte hominem refert, inferna in geminam draconis caudam desinit: luctantium manibus commissis pellis leonina Herculis implicata videtur.

Elegantissimus, & singularis hic, medii moduli, numus duo nobis in aversa parte haud obvia explicanda offert: figuras, & inscriptionem. Figuræ colluctantes Herculem, & Gigantum aliquem referunt. *MACROBIUS Lib. r. Saturn. cap. 20.* Ita ad numum nostrum opportune: *Ipsē (Hercules) creditur & Gigantes interemisse, cum calo propugnaret, quasi virtus Deorum. Gigantes autem quid aliud fuisse credendum est, quam hominum quamdam impiam gentem, Deos negantem, & ideo astatam Deos pellere de caelesti sede voluisse? horum pedes in Draconum volumina desinebant:*

Cc 2

quod

quod significat, nihil eorum rectum, nihil superum cogitasse, totius vite eorum gressu, atque processu in inferna mergente. Gigantes Herculis Clavæ succubuisse SILIUS ITAL. Lib. 12. concinit:

Tradunt Herculem prostratos mole Gigantes &c.

APOLLODORUS Lib. 1. Varios Gigantes nominat, quos Hercules sagittis interfecerit. Primus horum Halcyoneus erat, quem in Gemma exhiberi putat ERUDITUS GORIUS in Museo Florentino Tom. 2. in notis ad Tab. 35. qua in Gemma similis nostræ, Herculis, & Gigantis effigies exhibetur. Alium adhuc Gigantem nominat PAUSANIAS Lacœ. cap. 18. cum quo singulari certamine congressus est Hercules; nam fellam quandam describens, narrat, in eadem insculptam fuisse, Ἡρακλῆος μάχην πρὸς Θύριον τὸν Γίγαντα. Herculis pugnam cum Thurio Gigante. Determinare arduum est, ecquis hic Gigantum expressus sit.

Quid vero aversæ partis epigraphæ sibi vellet, cum multa huc illuc arbitratus essem, certi quidpiam me deprehendisse, asserere non ausim. Δωρίων, Dorensium, ad Doram Palæstinæ pertinere non potest; cum anni, in nostro numo signati, nullo modo cum Doræ Palæstinæ æra, quam in numis exhibet, conciliari possit. Accedit, numismata illius Doræ non inscribi Δωρίων, sed Δωρίων: atque fabricam ipsam numi nostri Palæstini artificis manum non indicare. Quare de alia urbe cogitandum fuit; atque, cum fabrica ad Cilicum numos accederet, ejusque Provinciae urbes annos æri suo insculpere solitæ fuissent: ad urbem Doron referendam hanc epigraphen putavi, quem locum solus, quod sciam, PLINIUS Lib. 5. prope Arsinoën, & Jotapen in Cilicia nominat. Ab eo nomine sive Δωρίων, vel Δωρος sive Δωρὸν scriptum fuerit, commode formari potest gentile Δωρίων.

Porro autem literas ΟΛ. ante τὸ ΔΩΡΙΩΝ, primum ΟΛΥΜΠΙΑ. Certamina Olympica, a Dorensibus instituta, de-

denotare suspicabar: cui congrueret Hercules, & quidem decertantis, & Jovem cum Diis adjuvantis effigies; cum Hercules ipse Olympia instituerit in honorem Jovis: ut ex PINDARO alibi monuimus, & APOLLODOR. L. 2. confirmat. Idem-que Auctor eodem libro, *Herculem Ægimio, Dorienſium Regi, ſe belli ſocium ſeciſſe* narrat: Ἀργιμῖω βασιλεῖ Δωριέων ſυνεμάχους. Doricæ porro gentis hanc Doron fuiſſe, extra dubium eſt; cum ex Dora Palæſtinæ profecti Dores primum Inſulas, dein continentis Aſiæ minoris littora inſederint; quod manifeſto indicat & regio ad Joniam Doris appellata, & a Doribus habitata, & HERODOTUS Lib. 1. ita ſcribens: Μετὰ δὲ τῆς Κᾶρας, χρόνῳ ὕστερον πολλῶ Δωριεὺς τε καὶ Ἴωνες ἐξανέστησαν ἐκ τῶν νήσων, καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἡπείρου ἀπέναντον. *Longo tempore poſt Cares, Dorienſes, & Jones, ex Inſulis conſurgentes, in conti- nentem pervenerunt.* Atque hæc omnia pro lectione ΟΛΥΜ- ΠΙΑ pugnare videntur.

Verum cum in copioſiſſimis numis, qui ludos, & eo- rundem nomina præ ſe ferunt, forte perpetuum, aut certe ſolitum ſit: aut ramos, aut coronam, aut urnas ludorum una exprimi; ſecutus oraculum meum, ad ὁμόνοιαν ſeu ſo- cietatem cum aliqua, vicina Ciliciæ, urbe referre malui. Eſt vero Ὀλβα Stephano, & Ὀλβασα Ptolemæo Pamphyliae urbs, quæ regio Ciliciæ contermina eſt: fuit etiam Colo- nia, uti ejusdem numi reſtantur: COL. IVL. AVG. OL- BABEN. & aliter: COL. OLBA. apud Vaillantium. Quare legendum putavi numum noſtrum: Ὀλβασίων, vel Ὀλβηνῶν, καὶ Δωριέων. *Olbaſeorum, vel Olbenorum, & Do- rienſium.*

Jam etiam annorum numerus excutiendus eſt. Anni VOC = 272. Epochæ initium intra annos V. C. 620. & 642. quaerendum eſſe monent. Nam M. Aurelius Cæſar re- nunciatus eſt, e ſententia Pagii, an. V. C. 892. deme 272. habes an. 620. cujus autumno incipere poſſet hæc Doren- ſium æra; & cum Cæſar, ſine Auguſti titulo, per annos

viginti duos fuerit Aurelius, ultimus æræ incipientis terminus esse potest an. V. C. 642. Refert autem Justinus *Lib. 37. cap. 1.* Ciliciam auctoritate Senatus Romani, una cum Lycaonia concessam esse filiis Ariarathis, Regis Capadociae, ob merita Patris in bello, a Romanis contra Aristonicum gesto. Id factum USSERIUS in *Annal.* ad annum V. C. Varronianum 623. refert, a cujus autumno si æram Dorensium inchoemus, addamusque 272. exhibet an. V. C. 895. M. Aurelii Cæsaris tertius, Antonini Pii Augusti Quintus.

XLV.

ΑΥ. Κ. Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΣ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput nudum ejusdem.

ΟΥΛΠΙΑΣ. ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ. *Ulpia Pautalia.* Figura fluvii femi-nuda decumbens, d. papaver inter duas spicas, l. arundinem tenens, rupi innititur.

Παυταλία, *Pautalia* (quæ cognomen Ulpiae ab Ulpio Trajano accepit) a ΠΤΟΛΕΜΑΙΩ *Lib. 3.* in Thracia locatur, itemque a ΣΤΕΦΑΝΩ: Παιταλία μόρρα Θράκης τὸ ἰδιωτικὸν Παιταλιώτης. *Pautalia portio Thracia; gentile Pautaliota.* Correeta tamen, aut corrigenda certe sunt e numis Stephani exemplaria, in quibus legitur παιταλία, & παιταλιώτης, loco παυταλία, & παυταλιώτης.

Fluvii decumbentis figura Strymonem, celeberrimum Thraciae fluvium, refert: quod ego audenter assero ex numis in-

integro, & elegante magni æris, quem hic Viennæ apud Amicum quendam inspexi, qui ita habet:

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΥΡΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Caput laureatum Caracallæ.

ΟΥΑΠΙΑC. ΠΑΥΤΑΛΙΑC. CΤΡΥΜΩΝ. Figura fluvii seminuda decumbens, dextram imponit proræ navis; sinistra arundinem tenet, eaque urnæ, aquas fundenti, innititur.

Corrigendæ ex his numis sunt Chartæ Geographicae Thraciæ veteris, a Cellario, & Weigelio editæ, quæ Ulpiam Pautaliam ad Hebri fontes ponunt; cum ex his numis constet, ad Strymonem sitam fuisse. Recte tamen in altera Weigelii Charta, quæ Græciæ partem septentrionalem exhibet, Pautalia ad Strymonis fontes collocatur. Nam cum regio inter Strymonem, & Mestum jam antea, quam hi numi cuderentur, Macedoniæ accessisset, & Pautalia tamen Strymoni adlita, in Thracia collocetur; non potuit, nisi ad fontes Strymonis, ubi contermina est Thracia Macedoniæ, hæc urbs fuisse sita.

XLVI.

ΑΥΤΟΚΡΑ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator M. Aurelius Antoninus.* Caput laureatum ejusdem.

ΜΗΤΡΟ. ΠΟΜΠΕΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Metropolis Pompeiopolitarnum.* Fortuna stans, d. temonem s. Cornu Copiæ.

Pompeiopolis altera Ciliciæ est, quæ Metropolis titulo in numis non gaudet. Altera Paphlagoniæ, uti appellatur expresse in aliis numis ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑC. ΜΗΤΡΟ. ΠΟΛΙC. *Paphlagonia Metropolis.* Hujus etiam Socrates *Lib. 2. hist. Eccles.* meminit, dum nominat Sophronium, τῶν Πομπυεπόλεως ἐν Παφλαγονίᾳ, *Pompeiopolis, quæ in Paphlagonia est*, Episcopum. Medii moduli numus est, cujus obvium aversæ partis typum in Numo Nervæ Perinthiorum exposuimus.

XLVII.

XLVII.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar M. Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Marci Aurelii.

ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ. ΤΟΜΕΩC. *Metropolis Ponti Tomorum.* In area γ. Castor, & Pollux nudi stantes, uterque d. hastam s. equum fræno tenent: amborum capiti stella insistit.

Castor, & Pollux Διόσκουροι, Jovis filii e Leda, aut e Nemese, ut alibi dicetur. Castorem, equis gaudentem, Poëtæ celebrant, Pollucem pugilem: ambo tamen aut in equis sublimes, aut equis adstantes in numis frequenter effinguntur. Castorem THEOCRITUS ταχύπῳλον *celeri equo gaudentem*: HOMERUS *Odyss. 1. ἵπποδαμον Equorump* Domitorem, appellant. Ambos equis vectos Hymnus, qui HOMERO tribuitur, prædicat:

Χαίρετε Τυνδαρίδαι, ταχέων ἐπιβήτορες ἵππων.

Salvete Tyndarida, velocium inscensores equorum.

Cætera ad numum nostrum ita STATIUS, *Theb. Lib. 5.* exequitur:

Ambo hastile gerunt, humeros exertas uterque:

Nudus uterque genas, simili coma fulgurat astro.

Tomi, urbs Ponti Europæi, ab Ovidii exilio celebris: Stephano, & Numis τομῆς, Τομῆος formatur. In numis hujus urbis, qui a temporibus Commodi percussi sunt, cum sæpe eandem literam Δ. inscriptam offendissent Viri Doctissimi Vaillantius, & P. Harduinus; legerunt illud Δ. quarta regionis Ponti Metropolis: quanquam Vaillantius etiam, de Numis Coloniarum agens, in notis ad numum *Elagabali, Carrhis percussum*, ΜΗΤΡΟ. ΠΟΝΤΟΥ. Δ. legat: Μητροπόλεως πόντου δευτέρας. *Secundæ Ponti Metropolis.* At enim divisionem hanc ut factam fuisse comprobent, testimonia veterum non adferunt. Porro autem noster medii moduli numus, non eadem litera Δ. sed Γ. insignis, suspendendam esse

esse de interpretatione harum literarum sententiam syader; dum constitui certius quiddam e pluribus numis possit.

Quod si quis mihi forte injiciat: Tomos ante Commodum *tertiæ regionis* Ponti Metropolim fuisse; atque ideo in vetustiore numo nostro Γ. = 3. congruere. Deinde cum a M. Aurelio Scythiæ pars Romano Imperio (& fortasse Ponto) adjecta esset, teste XIPHILINO *ex Dione Lib. 71.* Pontum una regione auctum, & quartæ huic regioni Tomos Metropolim adsignatam esse. Facile reponam: præter sufficientis auctoritatis defectum, id etiam incongruum videri: Tomos, quæ jam olim *tertiæ regionis* Metropolis fuisset, quartæ recens adjectæ regioni nunc adsignatam esse. Nam si nova Metropolis constituenda erat; maneret suo in ordine urbs Tomitarum, & novæ regioni nova, aut alia certe urbs Metropolis adsignaretur. Ac denique rursum, Gordiani Pii temporibus, in Tomitarum numis τὸ Γ. loco Δ. comparet, cujus rei testem numum Tranquillinæ suo loco proponam.

XLVIII.

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. ΤΕΒΑΚΤΗ. *Faustina Augusta.* Caput Faustinae, Uxoris M. Aurelii.

ΑΜΑΚΤΡΙΑΝΩΝ. *Amastrianorum.* Figura muliebris, veste militari induta, & galea caput tecta, currens, d. pomum attollit, s. hastam gestat.

HAc mulieris armatae imagine, qualem alibi me conspexisse non memini, Atalantam, Schoenei, aut

Dd

Jas

Jasī filiam referri, aperte indicant ea, quæ APOLLODORUS *Lib. 3.* de Atalanta commemorat: Ὡς ὁ πατὴρ γαμῶν αὐτὴν ἐπειθεν, ἀπῆλθα εἰς σταδία ὅπου, καὶ πῆξασα μίσην σκόλοπα τριπλήχον, ἐντεύθεν τῶν μνηστευομένων τὰς δρόμους περιῶστα ἐτρέχαζεν καταπλισμένη. Καὶ καταληφθέντι μὲν αὐτῇ θάνατος ὠφείλετο· μὴ καταληφθέντι δὲ, γάμος. Ἦδη δὲ πολλῶν ἀπολλυμένων, Μελανίων αὐτῆς ἰσαοδὴς, ἦκεν ἐπὶ τὸν δρόμον, χεύσσει μῆλα κομίζων παρὰ Ἀφροδίτης, καὶ διωκόμενος τὰυτα ἐρρίπτει· ἡ δὲ ἀναιρεμένη τὰ ῥιπτόμενα, τὸν δρόμον ἐνικήθη. *Patris suasu ad nuptias inducēta Atalanta, in stadium abiens, tricubitalem palam in ejus medio defigit. Hinc procantium virorum deducētis curribus, ipsa armata decurrebat. Hoc in certamine victis mors, Victori Atalanta conjugium constitutum erat. Multis jam casis, Melanion, ejus amore succensus, aurea mala adferens, qua a Venere acceperat, certamen init, & puella currenti eadem objicit: qua, projecta hac irritamenta dum e terra colligeret, victa est. Atalantæ, atque hujus certaminis frequens est apud Poëtas mentio. Euripides eandem non Melanioni, sed Hippomeni nuptam dicit. Numus est parvi moduli, ad medium accedentis.*

XLIX.

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ.¹ ΝΑΚΕΒΑ. Φαυστίνα Σεβαστή. *Faustina Augusta.*
Caput Faustinae Junioris.

ΕΦΕΣΙΩΝ. Β. ΝΕΟ. Εφεσίων ἑ' Νεοκόρων, vel Νεωκόρων.
Ephesiorum iterum Aedituorum. Victoria gradiens, fastigiato capitis ornatu, d. coronam, f. palmam.

DE Neocoris hic pauca adnotabo, ad plurium numorum

morum expositionem valiturā. *Νεωκόρος* latine *Ædituum* sonat, a voce Attica *νεὸς*, *templum*, & *κορέω*, *mundo*, *curo*. Unde Suidæ *Νεωκόρος* exponitur: ὁ τὸν νεῶν κοσμῶν, καὶ εὐτε-
ρίζων. *Qui templum ornat, & curat*. Neocori, ac singil-
latim Dianæ, Ephesiorum Deæ, nonnunquam etiam Sa-
cerdotum munere functi sunt; uti colligo ex Epigrammate
PHILIPPI *Lib. 1. Antholog.*

Νηδυῖ βριθομένην δάμαλιν Ἀπώϊδι Κέρη
Στήσαν Νηκόροι, θῦμα χαρίζόμενοι.

Juvenecam, uterum ferentem, Latonia puella
Stiterunt Æditui, sacrificium offerentes.

Neocorum porro titulus, quem urbium quarun-
dam incolæ in ære veteri sibi adscribendum curavere, de-
notat: Templum quoddam, Deorum alicui, vel Augusto
dicatum, instauratasve esse religiosas cerimónias, in memo-
riam Deorum, aut Divorum, quibus devotos se se, & eo-
rundem cultus velut Ædituos, hoc *Νεωκόρων* titulo, cives
professi sunt. Et videtur compellatio ista honoris ergo,
præcipuis urbibus, quas numi designant, ab Imperatori-
bus indulta, ac privilegiis cumulata fuisse; cum tam cu-
rate in ære suo Neocoros se inscripserint, numero etiam,
quoties is honos sub eodem, aut diversis Augustis ipsis in-
novatus sit, ambitiose adjecto. Eruditam de Neocoris dis-
sertationem Cl. Vaillantius conscripsit, quæ habetur in
Commentariis Academia Regia Inscriptionum, & Mansuetiorum
Literarum, Tom. 4. pag. 198. Edit. Amstel. Numus hic no-
ster parvi moduli est.

Dd 2

L

L.

ΚΟΡΗ. ΚΩΤΕΡΑ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Proserpina Sospita Cyzicenororum.* Caput Faustinae Jun. spicis, floribus, & gemmis ornatum.

ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΚΑΙΤΟΥ. ΣΕΒΗΡΟΥ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. ΝΕΟΚΟΡ. *Ἐπὶ Στρατηγῆ Κλίτῳ Σεβήρῳ Κυζικηνῶν Νεοκόρῳ. Sub Pratore Clito Severo, vel Severi filio, Cyzicenororum Aedituorum.* Figura nuda humi sedens, d. pateram porrigit. Videtur Bonus Eventus hic referri, quem alioqui stantem formant.

Solent in ære suo Cyziceni Faustina Junio rem specie Proserpinæ effingere. κόρα, vel κόρη, puellam denotat, & antonomastice Proserpinæ a Græcis tribuitur. Hæc Dea a Cyzicenis singulari in honore habita est. Nam teste AGATHOCLE, *apud Stephanum*: Urbs Cyzicus *κτισμαῖ ἐστὶ Περσεφόνης, a Proserpinâ Condita est.* Eandem urbem a Jove Proserpinæ dotis instar datam fuisse, narrat APPIANUS *in Mithridat.* Numus est moduli bene magni.

LI.

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. *Faustina Augusta.* Ejusdem Caput. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *Cyzicenororum Aedituorum.* **D**ianam Venatricem hoc in numo, & alias frequenter repræsentatam, belle CLAUDIANUS *Lib. 2. de Raptu Proser.* depinxit:

*Otia nervus agit, pendent post terga sagittæ,
Crispatur gemino vestis Gortynia cinctu,
Poplite fusa tenus.*

Mediæ formæ numus est.

LII.

LII.

KOPH. CATEIPA. *Proserpina Sospita. Caput Faustinae Jun. ornatum.*

KYZIKHNΩN. NEOK. *Cyzicenorum Aedituorum. Tigris, ad amphoram affiliens.*

Typus hujus numi, qui mediæ formæ est, videtur ad Bacchi cultum pertinere, cui tigris sacra est, & amphora ad eundem pertinet.

LIII.

ΦΑΤΤΕΙΝΑ. CEBACTH. *Faustina Augusta. Caput ejusdem.*

KOIN. ATKAO. KAAΤ. . . . Κοινὸν Λυκαονίας Κλαυδιοπολεϊτῶν. *Commune Lycaonia: Claudiopolarum. Vir semi-cinctus sedens supra aliquid, simile pisci oblongo, in fluctibus: sinistra urnæ innititur.*

UNicum Claudiopolarum in Lycaonia numum, hujus etiam Faustinae, ac simili inscriptione insignem, e Gaza Regia Vaillantius protulit; alia aversæ partis figura, sed hac epigraphe: ΚΑΤΑΔΙΟΠ. ΚΟΙ. ΑΥΚΑΟΝΙΑΚ. Ad Lycaoniam, hac saltem, qua numi hi cusi sint, ætate pertinuisse istam Claudiopolin, numi evincunt. MARCELLINUS *Lib. 14. cap. 25.* eam Isauriæ tribuit, Coloniamque asserit a Claudio Cæsare deductam. Claudiopolis nomine donatam urbem Bithynia etiam, Galatia, Paphlagonia, & Armenia, vel Cappadocia habuit; de quibus vide *Geographiam antiquam a* CELLARIO diligenter conscriptam.

Claudiopolis nostra ad Calycadnum fluvium sita fuisse videtur. MARCELLINUS enim *loco citato*, de Isauria sui temporis loquens hæc habet: *Quam mediam navigabile flumen Calycadnus interseindit. Et hanc quidem, præter oppida multa, duas civitates exornant, Seleucia, opus Seleuci Regis, & Claudiopolis, quam deduxit Colonia Claudius Cæsar.* Atque de Seleucia quidem, ex epigraphe numorum hujus urbis: CEAETKEΩN. TΩN. ΠΡΟC. ΚΑΑΤΚΑΔΑΝΩ.

Selencensium, qui ad Calycadnum sunt. Certum est eandem huic fluvio adstitutam fuisse. De Claudiopoli vero, præter Marcellini verba recte intellecta, numi nostri icon id probabile facit, fluvium referens; cum alius in Lycaonia fluvius non invenitur, qui ad urbis decus numo insculpi mereretur. Cum vero hæc Claudiopoli alias Lycaoniæ, alias Isauriæ adscripta sit; nullus dubito ad confinia utriusque provinciæ pertinere hanc urbem, ubi nempe Calycadni fluvii, alioqui Lycaoniam non irrigantis, fontes collocantur. Numus est parvi moduli.

LIV.

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. *Faustina Augusta.* Caput ejusdem.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium.* Jupiter sedens, d. pateram, s. hastam, ad pedes aquila.

AD Nicæam Bithyniæ hic mediæ moduli numus spectat.

LV.

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. *Faustina Augusta.* Caput ejusdem.

ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Plotinopolitarum.* Muliebris figura stans, d. spicas, s. hastam, cujus typum simillimum vide in numo Septimii Severi, ΚΡΗΤΙΕΩΝ. ΦΛΑΟΥΤΙΕ.

Plotinopolin in Hæmimontana Thraciæ Provincia locat duplex Notitia Ecclesiastica. Ejusdem mentionem facit *Itinerarium ANTONINI: Plotinopoli Trajanopolim M. P. XXII.* id est: *millia passuum 22.* In honorem Plotinæ, uxoris

uxoris Trajani Augusti, hæc urbs nomen sortita est. Rarus est hic medii æris numus; quoniam pauci admodum hac in urbe cusi hætenus reperti noscuntur.

LVI.

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. *Faustina Augusta. Caput ejusdem.*

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Philippopolitarum. Vir nudus stans, capite tutulato, d. pateram porrigit, s. columnæ innititur.*

Simili fere figura in latinis numis Apollo Monetalis exprimi solet; Græci tamen tutulum capiti adjecere, Divinitatis indicium in Græcorum numis frequens. Mediæ formæ est.

LVII.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Α. ΑΥΡ. ΟΥΗΡΟΣ. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Λύκιος Ἀυγέλιος Ουῆρος. *Imperator Caesar Lucius Aurelius Verus. Caput nudum Veri.*

ΗΓΕ. Μ. ΤΟΥΤΑΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΥ. ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ. Ἡγέμωνος Μάρκου Τελλέμαξιμου, Παυταλιωτῶν. *Præfide Marco Tullio Maximo: Pautaliotarum. Mulier sedens, d. Victoriolam, s. Cornu Copiæ; tutulus in capite.*

Παυταλιώτης gentile nomen est, ex παυταλία, Thraciæ urbe, de qua in M. Aurelio actum est. Ex ære magno est hic numus, cujus moduli rarus in L. Vero censet Vaillantius. Figura muliebris cum Cornu Copiæ Genium loci refert, qui, porrecto Victoriolæ signo, Victoriā

riam Parthicam L. Vero forte gratulatur, de qua vide
CAPITOLINUM in Vero.

LVIII.

A. K. A. OT. CEBACTOC. *Imperator Caesar Lucius Verus Augustus.* Caput ejusde et nudum.

ΠΕCCINOTNTION. *Pessinuntiorum.* Hygia stans d. serpentem s. pateram.

STEPHANUS: Πεσσιων πόλις Γαλατίας. τὸ ἰθινὸν Πεσσιάντιος. *Pessinus urbs Galatia: gentile nomen Pessinuntius.* Hanc urbem STRABO *Lib. 12.* Ἐμπορεῖον τῶν ταυτῇ μέγισον. *Emporium ea regione maximum, appellat.* Est numus magni moduli.

LIX.

AT. KAI. A. ATPHAIOC. OYHPOC. *Imperator Caesar Lucius Arelus Verus.* Caput ejusdem nudum.

ΗΓΕ. ΚΑ. ΑΠΠΙΟΥ. ΜΑΡΤΙΛΛΟΥ. CΕΡΔΩΝ. Ἡγεμόνος Κλαυδίου Ἀππίου Μαρτίλλου Σερδῶν. *Præside Claudio Appio Martillo: Serdorum.* Æsculapius stans, d. baculum, serpente obvolutum.

Serdicam, quæ Ulpia, ab Ulpio Trajano compellata est, Cellarius Mœliæ attribuit ex *Itinerario BURDEGALENSI, & CEDRENO combinatis.* THEODORITUS *Lib. 2. hist. Eccles. cap. 4* ita de eadem: Σαρδικὴ Ἰλλυρικὴ πόλις τῆς Δακῶν ἔθνους μητropolis. *Sardica Illyrica urbs, Dacorum gentis metropolis.* Illyrica urbs dicitur, quia sub Præfectura Illyrici erat: Dacorum metropolis Theodoriti tempore esse po-

poterat, aut Ecclesiastica divisione spectata, aut etiam civili; nam ita FLAVIUS VOPISCUS in *Aureliano*. *Aurelianus Provinciam trans Danubium Daciam, a Trajano constitutam, sublato exercitu, & provincialibus reliquit, desperans eam posse retineri, abduetosque ex ea populos in Massiam collocavit, appellavitque suam Daciam, qua nunc duas Massias dividit.* Bene igitur *Dacorum* metropolin Theodoritus Sardicam dixit.

Serdica hæc, seu Sardica a Concilio illic celebrato notior, nunc Sophia appellatur, aut non procul ab hoc oppido sita erat. Numus est ex ære magno, in cujus typarii epigraphæ sculpenda debitum ordinem non servasse artifex videtur; nam *Claudie* gentis prænomen est *Appius*: atque adeo *Præfide Appio Claudio Martillo* sculptum oportuit.

LX.

ΑΥΤ. Κ. Α. ΑΥΡΗΑΙΟC. ΟΤΗΡΟC. *Imperator Caesar Lucius Aurelius Verus. Caput Veri laureatum.*

CEPAΩN. *Serdorum. Figura muliebris sedens, & Cornu Copiæ.*

Unicum *Serdorum* numum sub *Lucio Vero* produxit Vaillantius; noster hic alter ex ære medio est.

Ec

LXI.

LXI.

ΑΥ. Κ. Α. ΑΥΡ. ΚΟΜΟΔΟΣ. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Λάκιος Ἀυγούλος
Κομοδός. *Imperator Caesar Lucius Aurelius Commodus.*
Caput laureatum Commodi.

ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΙΑ. ΖΩΙΛΑ. ΑΒΥΔΗΝ. Ἐπὶ Ἀρχόντος Ἀιλίῳ Ζώιλῳ,
Ἀβυδηνῶν. *Sub Archonte Ælio Zoilo, Abydenorum.* Navis
cum remigibus.

NUMUS M. Aurelii e Museo Florentino profertur apud
Cl. Vaillantium, & R. P. Harduinum, cujus hæc
epigraphe: ΕΠ. ΑΡΧ. ΑΙΑ. ΖΠΙΛΟΝΙΤΟΥ. ΤΟ. Β. ΑΒΥΔΗΝ.
Ubi ejusdem viri nomen, atque in nostro numo, expres-
sum esse, temporis, & prænominis consensio suadet. Cl.
Vaillantius legit Ζπιλονίτῃ, nomine nimium barbaro usus.
R. P. Harduinus legit Ζήνωνος Πιλονίτῃ sed τὸ Ζ. Ζώιλῳ legen-
dum, numus noster, medii moduli, ac probe conservatus,
facile persuadebit.

Abydus nota Troadis urbs, cui in adverso Europæ
littore Sestus objicitur. OVIDIUS *Lib. 1. Trist. Eleg. 9.*

Seston Abydena separat urbe fretum.

Fretum hoc ita PLINIUS *Lib. 4.* descripsit: *Hellepontus septem stadiis Europam ab Asia dividens, quatuor illic inter se contrarias urbes habet: in Europa Callipolin, & Seston; in Asia Lampfacum, & Abydon.* Nunc illic maritima Tur-
carum præsidia gemina in arce excubant, quæ vulgato
nomine *Dardanella* vocantur.

ΑΤΤΟ. | ΚΑΙ. Α. ΑΥΡΗ. ΚΟΜΟΔΟC. *Imperator Caesar Lucius Aurelius Commodus.* Caput ejusdem laureatum.

ΕΠΙ. ΤΡΑ. ΒΑCΚΟΤ. ΑΚΡΑCΙΩΤΩΝ. Ἐπὶ Στρατηγῶν ΒάCου ἈκραCιωτῶν. *Sub Pratore Basso Acrafiotarum.* Diana Ephesia, ad cujus sinistram adstat Fortuna tutulato capite, d. temonem, s. Cornu Copiæ gerens; in area stella.

NOster hic Acrafiotarum numus, maximi moduli, antiquior est omnibus, qui a Vaillantio exhibentur; quandoquidem primi apud illum sub Septimio Severo comparent. Acrasus ignoti situs, & prope etiam nominis. In *Notitiis Ecclesiasticis* ὁ Ἀκρασῦ, & Ἀκρασῦ. *Acrafi Episcopus*, in Lydia nominatur. Forte ad Joniæ fines, haud procul Epheso sita erat, cujus Tutelarem Deam & hic noster, & alii Acrafiotarum numi, ab Eruditissimis Viris Harduino, & Vaillantio prolati, repræsentant.

LXIII.

Μ. ΑΥΡ. ΚΟΜΜΟΔΟC. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Κ. Μάρκος Ἀυγῆλιος Κομμῶδός Ἀντωνῖνος ΚαῖCαρ. *Marcus Aurelius Commodus Antoninus Caesar.* Caput nudum ejusdem,

ΒΙΘΥΝΙΕΩΝ. *Bithynicorum.* Bos stans.

DE urbe Bithynio STEPHANUS; Βιθυνιον πόλις Βιθυνίας ὁ οἰκῶν Βυθυνιεύς. *Bithynium urbs Bithynia: incola Bithynicus.* Urbem hanc etiam Claudiopolin dictam fuisse, PTOLEMÆUS *Lib. 5.* perhibet: κλαυδιόπολις, ἡ καὶ Βιθυνιον. Numus est ex ære parvo.

A. ΑΥΡΗΑΙΟC. ΚΟΜΜΟΔΟC. Κ. *Lucius Aurelius Commodus Caesar.* Caput nudum.

ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. ΕΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ. Η. ΤΟ. Β. Βυζαντίου ἐπὶ Μ. . . Μάρκου, ἡγεμόνος τὸ εἶ. *Byzantiorum, sub M. . . Marco, Praefide iterum.* Galea extensa.

DUO notatu digna hic numus in aversæ partis epigraphæ subministrat. Primum ΕΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ. ubi Marcus cognomen est; cum tamen notissimum alias, ac frequentissimum prænomen sit. Hoc vero comprobatur numus Philippi Senioris apud Vaillantium: ΑΥΡΗΑΙΟΥ. ΜΑΡΚΟΥ. ΑΡΧ. ΠΡΩ. ΚΗΒΗCCEΩΝ. ubi Marcus manifestum est cujusdam ex Aurelia gente cognomen. Quare in nostro numo primum M. non *Marcus*, sed probabilius aliquo nomine familiæ efferendum putarem, cujus prima litera M. habetur; cujusmodi bene multas reperias, ut hic certa lectio statui non possit. Quod vero alias τὸ Μ. *Marci* prænomen valeat, non obest. Nam & litera Π. & apud Latinos P. *Publius* legi solet, quod æque tritum prænomen est, ac *Marcus*: & tamen in Trajani numo Galatico ostendimus, Π. ΒΑCCOΥ. Non *Publium* sed *Pomponium Bassum* denotare, atque nomen, & non prænomen illic esse hoc elemento indicatum. Neque legere libet: Ἐπὶ Μάρκου Μάρκου. *Sub Marco, Marci filio.* Quando in Græcis numis exemplum extare non memini, ubi Pater, & filius, uno, & eodem omnino nomine compellarentur, citra adjectum aliquod discrimen.

Alterum notatu dignum est Η. ΤΟ. Β. quod legimus ἡγεμόνος τὸ εἶ. *Praefide iterum.* Viri Doctissimi Vaillantius, & Harduinus in Byzantino numo Lucillæ, epigraphen: ΕΠΙ. Αἷ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. Η. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. exposuerant: *Sub Ælio Pontico, Octavum Archonte Byzantiorum.* Cum tamen aut eodem prope tempore, aut potius serius sub Commodō idem Ponticus cum litera Β occurrat; ubi legit Vaillantius

tius

tius EΠI. AI. ΠONTIKOT. B. BYZANTIΩN. *Sub Ælio Pontica iterum Archonte Byzantiorum.* Quare cum idem hic Ælius Ponticus vix potuerit sub Lucilla octavum, & sub Commodō iterum Archon esse: neque tanto numero consignati Archontes uspiam certo reperiantur; τὸ H. non legendum esse *Οὐδὲν*, sed ἡγεμόνος conficitur. Quod porro in nostro numo evincit H. TO. B. ubi sane H. magistratum indicare debet, quem TO. B. *iterum* gesserit hic Marcus, nempe ἡγεμόνος, qui magistratus in Thraciæ numis consignari solet.

Atque his luculenter confirmatur, & mutuum sententiam nostram constabilit, lectio Cl. Haymii, qui in Thesauro Britannico numum Byzantinum protulit, ubi perspicue habetur: EΠI. AI. ΠONTIKOT. ΗΓ. ut ita dubitandum porro non sit, ἡγεμόνος, *Præsidis* magistratum in ære Byzantiorum signatum fuisse ante Septimium Severum. Jam vero ad illam lectionem H. *Οὐδὲν Archonte*, Viros Clarissimos id induxisse videtur: deprehendi nempe in Byzantinis numis, tempore Septimii Severi cufis, *Archontes* manifesta hac nota APX. insertos. Verum, nisi ego fallor, id ipsum scrupulum injicere eisdem potuerat; cum hæc nota APX. in nullo Byzantino numo, quorum Vaillantius, & Harduinus meminere, ante Septimium, aut post Caracallam compareat.

Atque, si opponas numum M. Aurelii EΠI. AP. MAPKOT. BYZANTIΩN. quem Vaillantius legit: *Sub Archonte Marco Byzantiorum.* Contra est: per solos Characteres AP. non solere Archontes designari; quando & ipsi Byzantini numi sub Severo, & Caracalla signati, τὸ APX. alioqui constanter exhibent. Accedit, Marci vocabulum hoc tempore, uti paullo ante ostendimus, etiam cognominis vicem subiisse; itaque merito suspicamur, AP. pro M. acceptum fuisse: quod suadet numus noster, qui eundem haud dubie Marcum, sub Commodō, *iterum* Præsidem exhibet, qui idem

munus *primum* sub M. Aurelio gesserat. Quod si hoc non admittatur, τὸ AP. nomen familiæ esse dicam, ut Arrius, Aruntius, aut aliud, cum cognomine Marci. Quod autem Vaillantius in Trajano, dum adfert numum: ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΤΟ. Γ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. adjungat hæc verba: *in quibusdam numis* APX. *Archonte*. Sane illi *quidam numi*, ubi terrarum quærendi, aut an probe inspecti, ac descripti sint, nulla mentio, nulla certa significatio. Quare illos numos interea pro suspectis jure habeo, quorum tam perfunctorie Vaillantius meminit; qui vir Eruditissimus, et si de re Numaria æque bene, ac alius nemo meritus sit; in eo tamen opere, quod de Græcis Urbium numis confecit, accuratæ industriæ laudem non est omni ex parte affectus: five sua, five eorum culpa, qui editionem curaverant.

Denique sententiam nostram confirmare videtur Historicorum veterum egregia cum Byzantinis numis concordia. XIPHILINUS *e Dione Lib. 74.* refert: Byzantium a Severo, quod Pescenii Nigri partibus studuisset; libertatis, aliorumque honorum titulis exutum, ac tributarium factum fuisse, bonis civium publicatis. Narrat deinde ÆLIUS SPARTIANUS *de Antonino Caracalla cap. 2. Antiochensibus, & Byzantinis interventu suo vetusta jura restituit.* Jam vero numi Byzantinorum soli illi, qui sub Severo, & Caracalla percussi, hætenus prolati sunt, titulum APX. *Archontis* præ se ferunt, hac certa literarum, Archontem notantium, triade APX. expressum; unde probabiliter colligo Numos, APX. *Archontis* titulum exhibentes, signatos esse sub Severo, & Caracalla, usque ad restituta per Caracallam jura: quandoquidem in quibusdam etiam Caracallæ numis Byzantinis τὸ APX. nomini Magistratus non habetur adscriptum.

Et conveniens quidem videri potest: Byzantinos Romanorum gratiis, suisque juribus destitutos, ne Provinciæ quidem Romanæ membra agnitos fuisse: neque idcirco

circo licuisse ipsis ἡγεμόνος *Præsidis* Magistratum signare, quem constat, Romanum proprie Magistratum fuisse, qui Provinciæ, Augustis adscriptæ, præcisset; quem etiam, dum res integræ essent, ante Severum Byzantini consignarunt. *Archontis* porro duntaxat Magistratum male multatis Byzantinis fas erat monetis suis inserere, qui urbicus est Magistratus, ab Atheniensium gubernandi ratione, in alias Græcicas urbes aliter, atque aliter propagatus, & multis olim oppidis communis. Quin ipsam hanc gratiam, ut numos signare, saltem *Archontis* Magistratu conspicuos, ipsis indulgeret Severus, videntur Byzantini, Caracallæ interventu, ante restitutionem in integrum statum pristinum, obtinuisse; cum Caracallæ, grati animi causa, *Archontis* titulum, quem summum in urbe haberent, in numo ejusdem tribuerent, quem e Gaza Regis Galliarum refert R. P. Harduinus ita inscriptum: BYZANTIΩN. ΕΠΙ. ΑΡΧ. Μ. ΑΤ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ. figura stans ipsius Caracallæ, Dea Præsides urbis adstante.

Galea extensa in insigni hoc nostro magni moduli numo expressa, caput Byzantis galeatum denotat. Extat quippe apud Harduinum numus Byzantinus, caput galeatum exhibens, cum epigraphe ΒΥΖΑΣ. Fuit hic Byzas, teste Stephano Byzantino, Byzantii Conditor, quem cum Constantino Magno, Urbis hujus Ampliatore, & altero velut conditore composuit CLAUDIANUS *Lib. 2 in Eutrop.*

Hoc Byzas, Constantinusque videbunt?

LXV.

--- KOMOΔOC. *Commodus*. Caput laureatum ejusdem.

ΚΑΙ. CEB. ΙΕΡ. ΑCΤΥΛ. ΠΡ. ΠΑΝ. ΡΥΛ. *Καισαρείας Σεβαστῆς*
Ιερᾶς Ἀσούλης πρὸς Πανείω. εἴμ. *Cæsarea Augusta, sacra, non*
violanda, ad Panium: anno 191. Vir nudus stans, d. pa-
 teram, s. hastam; ad pedes serpens, cristatum caput al-
 tum erigens.

HÆc urbs, quæ in sacro Evangelio Cæsarea Philippi
 dicitur, Trachonitidi attribuenda est, a Græcis Pa-
 neas appellabatur; quod mons illic, & fons esset, Pani
 dicatus, qui πάντας, vel πανεῖον dicebatur. Unde etiam
 in numis, qui sæpe Panis figuram exhibent, legitur: πρὸς
 πανείω, *ad Panium montem.* De hac urbe ita JOSEPHUS *Lib.*
18. cap. 3. Φίλιππος Πανίαδα, τὴν πρὸς ταῖς πηγαῖς τῆ Ἰορδάνης κατασ-
 κευάσας, ὀνομάζει Καισάρειαν. *Philippus Paneadem, ad Jordanis*
fontes sitam, instaurans, Cæsaream nominavit.

Epocham hujus Cæsareæ Vaillantius, & Norisius in-
 choant ab autumno anni V. C. 751. quo Philippus, teste
 Josepho, tertiam Regni Herodiani partem, in qua erat
 Trachonitis, ab Augusto obtinuit. In numo nostro, qui
 medii moduli est, numerus annorum 191. si addatur ad
 initium æræ 751. conficitur annus V. C. 942. usque ad au-
 tumnum, qui fuit Commodi decimus quartus, compu-
 tando annos, quibus cum M. Aurelio imperavit.

Figuram illam nudam, & hastigeram, cum adjecto
 serpente, Bacchi esse simulacrum existimo, cui serpens
 variis titulis adsignatur. S. CLEMENS ALEXANDRINUS *in Pro-*
trept. refert: *Signum Bacchicorum Orgiorum esse initiatum*
serpentem. Σημεῖον Ὀργίων βακχικῶν ὅφρις ἐστὶ τετελειμένος. Idem
 auctor Bacchantes, serpentibus coronatos, depingit; cui
 concinit CATULLUS, *de Bacchi comitibus:*

Pars se se totis serpentibus incingebat.

Originem hujus ritus attingit LILIUS GYRALDUS, *Syn-*
tagm. 8. de Baccho: Addunt fabule, Parcas ipsum anguibus
cin-

cinxisse, innoxie tamen pueri ora lambentibus. Plura de serpentum, cum Baccho, ejusque cultu, congruentia Nonnus in Dionysiacis sufficiet, & erudita dissertatio de Cistophoris R. P. PANELII Soc. J. Lugduni 1734. edita.

LXVI.

ATT. K. M. AT. KOM. ANTΩNIN. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Commodus Antoninus. Caput laureatum.*

MHT. NEΩ. NIKOM. *Μητροπόλεως Νεωκόρας Νικομηδίας. Metropolis Æditua Nicomedia.* Vir sedens, vestitu curto, & neglecto, capite nudo, dextra, ad ictum extensa, malleum attollit; sinistra, etiam extensa, clavum attinet, infigendum proræ navis, quæ adstituta visitur.

NOVUS hic aversæ partis typus ipsa Naupegi figura indicare videtur: aut novam aliquam naves fabricandi artem reperisse Nicomedienses, aut classem constitutam, vel instauratam esse. Commodus, (*teste LAMPRIDIO in ejus vita cap. 17.*) Classen in Africam mittendam moliebatur, quæ ut promptius conficeretur, haud dubie etiam Asiaticis urbibus maritimis certus navium numerus imperatus fuerit; quod Nicomedienses alacriter se præstitisse, hoc numo significasse videntur. Numus est ex ære medio.

LXVII.

ΑΥ. Μ. ΑΥ. ΚΟΜΟΔΟΣ. *Imperator Marcus Aurelius Commodus.* Caput laureatum.

ΟΥΑΠΙΑΣ. ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ. *Ulpia Pautalia.* Ceres stans, d. spicas, s. facem.

Est numus medii moduli. Cereris effigiem similem vide in Numo Philippi Junioris Mesambrianorum.

LXVIII.

ΑΥ. ΚΟΜΟ. ΑΝΤΩΝΙΝΟ. *Imperator Commodus Antoninus.* Caput ejusdem laureatum.

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. 5MC. *Pellaorum, seu Pellensum, anno 246.* Vir stans, vestitu neglecto, d. pateram porrigit, sin. scipioni innititur.

Rarissimus hic, & optime conservatus parvi moduli numus novam nobis in ære veteri urbem ostendit; cum nullus hujus Pellæ numus in Vaillantii, aut Harduini collectione extet. Pella alia Macedoniæ est, Magni Alexandri patria, quæ in monetis suis *Augustæ*, & *Coloniae* titulos præ se fert. Græcum ejus urbis numisma ΑΥΓ. ΠΕΛΛΗΣ. *Augusta Pella* inscriptum, Golzius produxit.

Ad hanc Pellam nostrum numum non pertinere, præter fabricam, ac titulorum omissionem, optime indicat adsignatus annorum numerus; cum Europæ Græcorum urbes annorum notas numis suis non indiderint. Quare ad Pellam, in Decapolitana Syriæ, trans Jordanem sitam, hic numus referri debet. Pellæ in Decapolitana meminit S. HIERONYMUS in *Topicis*, & S. EPIPHANIUS *heresi* 30. Hæc eadem Pella est, in quam se primi Christi Sectatores e tumultibus Jerosolymitanis receperant. EUSEBIUS *Lib. 3. hist. Eccles. c. 5.* ita habet: τῷ λαῷ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας κατὰ τινὰ χρεσμόν πρὸ τοῦ πολέμου, μεταναστῆναι τῆς πόλεως, καὶ τινὰ τῆς Περαίας πόλιν εἰκεῖν κεκελευσμένον· Πέλλαν αὐτὴν ὀνομάζουσιν. *Jerosolymitanæ Ecclesiæ populus, oraculo quodam, jussus*

jussus est urbe demigrare, & aliam quandam trans flumen urbem inhabitare, quam Pellam nominant.

Annorum numerus 246. numo insculptus, eundem plane huic Syriacæ Pellæ vendicat; quia initium Pellen-
sis æræ cum Pompejana congruit, cujus initium ducitur
ab autumno anni V. C. 691. quo Pompejus plures Syriæ
urbes, Judæorum jugo creptas, liberas esse jussit, & quæ
idcirco hanc æram in monetis suis consignarunt. Itaque
si ad 691. addas 246. conficies an. V. C. 937. usque ad au-
tumnum, qui fuit annus Imperii Commodi nonus. Pel-
lam porro hanc earum urbium unam fuisse, quas Pom-
pejus libertate pristina donarat: testis est JOSEPHUS *Lib. 14.*
antiquit. cap. 4. τὰς δὲ λοιπὰς Ἴππον, καὶ Σκυθόπολιν, καὶ Πέλ-
λαν &c. τοῖς οἰκητορσιν ἀπέδοκε. *Reliquas vero urbes: Hippum,*
Scythopolin, & Pellam habitatoribus suis (Pompejus) tra-
didit.

Præter Pellam hanc nostram, etiam Apamea Syriæ
olim Pella dicta est, teste STRABONE *Lib. 16.* Atque id no-
minis, variis urbibus indidere Macedones, Syriæ Regno
potiti, in memoriam, & honorem Pellæ Macedonicæ,
Patriæ Alexandri. Apameæ vero nomen urbi illi a Se-
leuci uxore Apamea accessit. Ad hanc porro urbem nu-
mus noster non pertinet; cum ejusdem numos jam sub
Augusto, cum solo Apameæ nomine, Cl. Vaillantius pro-
ferat. Neque ad alias urbes, Pellæ nomine insignes,
numus revocari potest, quas recenset STEPHANUS, qui no-
stram Cœlesyriæ attribuit, latius sumptæ: Πέλλα πόλις Μα-
κεδονίας, Ἀχαΐας, κοίλης Συρίας, ἡ βῆτις λεγόμενη. *Pella urbs Ma-*
cedoniæ, Thessaliæ, Achajæ, Cælesyriæ, quæ Butis dicebatur.
Ὁ πολίτης Πελλαῖος. Cives Pellæi vocantur.

LXIX.

ΑΥΤ. ΚΑ. ΑΥΡ. ΚΟΜΟΔΟΣ. *Imperator Caesar Aurelius Commodus. Caput laureatum.*

ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ. *Prusaorum. Templum hexastylon.*

Est hæc Prusa Bithyniæ urbs, diversa a Prusa ad Hypium montem, aut fluvium, in eadem Bithynia sita. Nostræ hujus Prusæ, Olympo monti affusæ, meminit STRABO *Lib. 12.* Πρῦσα ἐπὶ τῷ Ὀλύμπῳ τῷ Μυσίῳ, κλισμα Περσῶν τῆ πρὸς Κροῖσον πολέμησαντος. *Prusa, ad Olympum Mysiæ sita, opus est Prusiæ, qui adversus Cræsum bellum gessit. Numus est elegans, ex ære medio.*

LXX.

ΑΤ. ΚΑΙ. Μ. ΚΟΜΟΔ. *Imperator Caesar Marcus Commodus. Caput laureatum.*

ΤΥΡΑΝΩΝ. Β. *Tyrannorum. Aquila fertum rostro gestans.*

Tyras urbs, & flumen Sarmatiæ Europææ, aut ut alii, Mœsiæ. Ptolemæus observat Tyram fluvium Daciam a Sarmatia dividere. PLINIUS *Lib. 4.* *Clarus amnis Tyras, oppido nomen imponens, ubi antea Ophiussa dicebatur.* Literam Β. in unico hætenus, quod sciam, Tyrannorum numo, sub M. Aurelio repertam, Cl. Vaillantius legerat: *Anno secundo Imperii.* Verum cum hic sub Commodō, eadem litera Β. deprehensa, & rursus inferius in numo Getæ proferenda sit; mallem, incognitam potius aliquam, dici notam, qualem etiam aliæ Ponti, ac Thraciæ urbes signaverant: ut Marcianopolitæ, & Odesitæ Ε. Tomitæ Γ. &

Γ. & Δ. Quod vero in Caracalla Tyranorum numum, littera Δ. inscriptum, producturus sim: id non dum conficit, annos Imperii esse a Tyranis signatos; nam alioqui similis in Tomitarum numis varietas idem dicere nolentes coheret. Verbo, fateri oportet: non dum omnia detecta esse, quid his, illisve notis Veteres indicatum voluerint; atque mirandum potius est, tot epigraphas explicari posse, quam paucas non posse. Parvi moduli numus est.

LXXI.

ΑΥ. ΚΑΙ. Μ. ΑΤΡΗ. ΚΟΜΟΔΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Commodus. Caput laureatum.*

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Philippopolitarum. Pallas stans, d. pateram s. hastam, ad pedes clypeus, & serpens ex una parte, ex altera ara.*

Palladis signum, Atheniensi simile, coluisse videntur Thraces Philippopolitæ; tale quippe describit ΠΛΟΥΤΑΝΙΑΣ *in Atticis cap. 24.* τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἀθηναῖς ὁρθὸν ἐστὶν ἐν χιτῶνι ποδήρει . . . ἐν δὲ τῇ χειρὶ δόρυ ἔχει, καὶ πρὸς τοῖς ποσὶν αἰσπίς τε κεῖται, καὶ πλησίον τῷ δόρατος δράκων ἐστὶν, εἴη δ' αὖ ἐριχθόνιος οὗτος ὁ δράκων. *Palladis simulacrum rectum stat, in veste talari &c. Altera manu hastam habet: ad pedes scutum fixum est; tum prope hastam serpens est, qui Erichthonius esse potest. Mediæ formæ numus.*

Ff 3

LXXII.

LXXII.

ΑΤ. Κ. ΜΑΡ. ΑΥΡ. ΚΟΜΟΔΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Commodus. Caput laureatum.*

ΚΑΡΟΤΕΙΛΙΑΝΟΥ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Sub Carviliano, Philippopolitarum. Aquila rostris fertum gerit, unguibus serpentem corripit. Numus est magni moduli.*

LXXIII.

..... ΤΙΤΙΑΝΗ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Titiana Augusta. Caput Titianæ, quæ fuit conjux Pertinacis. In ærea signum Monetarii incusum.*

ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. *Mytilenæorum. Imperator Pertinax, equo gradienti insidens, dextra elata.*

Hunc eximiæ raritatis numum, qui magni moduli est, vulgavit ante nos CL. HAYM in *Thesauro Britannico*, e cuius typo, noster, quoad omnia similis, etsi inscriptione extrita, agnitus est. Characteres omnino tenues huic numo insculptos fuisse oportet; cum, iisdem absumptis, figuræ tamen integræ remanserint. De Mytilene PLINIUS *Lib. 5. Lesbos, in qua libera Mytilene.* In numis etiam inscribitur: ΠΡΩΤΗ. ΛΕΣΒΟΥ. *Prima Lesbi.* Titianæ numos, alius urbis nomine insignes, hæcenus vulgatos non novi; præter Ægyptiacum unum in Cimelio Regis Christianissimi, quem ibidem se vidisse *Illustrissimus* SCIPIO MAFFEIUS *Epistola ad Virum Cl. Apostolum Zeno* data testatur, ita inscriptum: ΜΑΡΕΩΤΩΝ. L. A. *Mareotarum anno primo.*

LXXIV.

ΑΥΤ. Κ. Α. ΣΕΠΤ. ΣΕΒΗΡΟΣ. ΠΕΡΤ. ΑΥΤΟΥ. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ
Λύκιος Σεπτίμιος Σεβήρος Περτινάξ Ἀυγούστος. *Imperator Caesar Lu-*
cius Septimius Severus Pertinax Augustus. Caput lau-
reatum Septimii Severi.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΟΣ. ΑΝΚΥΡΑΣ. *Metropolis Ancyra.* Figura
nuda, expansis brachiis, quasi in libero aëre librata: ad
sinistram anchora, supra quam parvula Sileni figura: supra
caput nudæ figuræ aliquid, coronæ, aut inverso Caduceo
simile, conspicitur.

Εlegantissimus hic, magni æris, numus Bacchum re-
ferre videtur, in cœlum sublatum. Similem effigiem
in sella quadam se conspexisse PAUSANIAS in *Laconicis* c. 18.
Διόνυσον δὲ, καὶ Ἡρακλέα, τὸν μὲν παῖδα εἰς οὐρανὸν ὄντα ἔτι εἶναι Ἑρ-
μῆς φέρον &c. *Bacchum, & Herculem* illic vidi, *atque illum*
quidem, cum etiamnum puer esset, Mercurius in cœlum ferens
exhibetur &c. Atque illud Bacchi capiti imminens, si
quis recte consideret, inverso Caduceo non absimile est,
quo Mercurius denotatus videri posset, cujus vi Bacchus
in aëra libratus fingeбatur. Porro Sileni adjuncta effigies,
cum utre hircino a tergo, ut in numis referri solet, mihi
persuaserat, hic Bacchum, in tenera ætate ad superos sub-
latum, exhiberi. Fuit enim Silenus Bacchi τροφεὺς, καὶ
παιδαγωγός, *Nutritor, & pueritiæ Institutor*, uti eundem
JULIANUS IMP. de *Cæsar.* appellat. Præterea Silenus a Mida,
Ancyrae Conditore, captus illic erat; uti narrat PAUSAN.

At-

Attic. cap. 4. καὶ κρήνη Μίδα καλυμένη ταύτην ὄνω πρᾶσαι Μίδαυ φασίν, ἐπὶ τὴν Θήραν τῷ Σιληνῷ. *Est etiam (Ancyrae) fons Mida dictus: eum ferunt a Mida vino mixtum fuisse, ad capiendum Silenum.* Quod si cui illa Caducei forma minus placeret, & coronam potius existimet; nihil ita quoque, nisi Baccho proprium, deprehenderit. De urbe Galatiæ Ancyra, & cur Anchora adsignata sit, ad Caracallæ numum quædam adnotabuntur.

LXXV.

ΑΤ. Κ. Α. СЕП. СЕΤΗΡΟС. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus.* Caput ejusdem laureatum.

ΟΤΑΠΙΑΝΩΝ. ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Ulpianorum Anchialensium.* Fortuna stans, capite tutulato: d. temonem, f. Cornu Copiæ.

Anchiale alia Ciliciæ, alia Thraciæ urbs erat, ad mare Nigrum sita, de qua STRABO *Lib. 7.* 'Ἐστ' Ἀγχιάλη, πόλις Ἰχθυον Ἀπολλωνιατῶν. *Deinde (ad Pontum Euxinum) Anchiale, urbecula Apolloniatarum.* Numos ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. hoc solo vocabulo inscriptos, ad Anchialen Ciliciæ referunt nonnulli; qui vero aut ΗΓΕΜΟΝΟС. *Præsidis Magistratum,* aut cognomen *Ulpianorum* præ se ferunt, eosdem Thraciæ adscribunt, propterea; quod Thraciæ urbibus proprium sit, eundem Magistratum, aut nomen aliquod ex Ulpii Trajani familia exhibere. Verum in Thracia, & Mœsia hodieque non paucos numos effodi, solo nomine ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. insignes, Amicus quidam meus, Numorum veter-

veterum indagator egregius, datis ad me literis monuit, qui easdem terras peragravit. Quare hi etiam numi, quibus præsertim fabricæ similitudo favet, Thracicis Anchialensibus non videntur eripiendi. Numus est medii moduli.

LXXVI.

ΑΥ. ΚΑ. ΣΕΠΤ. ΣΕΤΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Septimius Severus.* Caput laureatum.

ΟΤΑΠΙΑΝΩΝ. ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Ulpianorum Anchialensium.* Porta urbis cum muro, qui ambulacro, columellis ornato, coronatur: utrinque turris.

Notatu digna est literæ Ε. forma rotunda in parte numi antica, & in postica ejusdem literæ angulosa illa forma Ε. Quam sæpe falluntur, qui ex diversis characterum formis continuo regulas cudunt, de discernenda monumentorum veterum ætate! Numus est medii moduli, in quo portæ effigies elegantior, atque in aliis, exhibetur.

LXXVII.

ΑΥ. Κ. Α. ΣΕΠΤ. ΣΕΘΥΡΟΣ. Π. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax.* Caput laureatum.

ΟΤΑΠΙΑΝΩΝ. ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Ulpianorum Anchialensium.* Navis velo expanso fluctibus innatans.

Hic majoris navis typus, præter maritimum urbis situm, etiam adventum aliquem Septimii Severi, aut navigationem, ex hac urbe susceptam, indicare potest: quod occasione belli, adversus Pescenium, & Parthos gesti, acciderit. Medii moduli numus.

Gg

LXXVIII.

LXXVIII.

ΑΥΤ. Κ. Α. ΣΕΠ. ΣΕΟΥΤΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus. Caput laureatum.*

ΚΡΗΤΙΕΩΝ. ΦΛΑΟΥΤΙΕ . . *Cretiensium Flavianorum.*
Ceres stans, d. spicas, s. hastam.

A Pud Ptolemæum in mediterraneis Bithyniæ. *φλαυί-
πολις ἢ καὶ κράτεια. Flaviopolis, quæ & Cratia. κρά-
τεια*, pro κρήτεια, Dorica dialecto dictum est. In aliis qui-
dem numis legitur *φλαυιοπολιτῶν* cum tamen in nostro ε.
manifeste compareat, *φλαυίων* hic legendum est. Medii
moduli est.

LXXIX.

ΑΥΤ. Κ. Α. ΣΕΠΤ. ΣΕΟΥΤΗΡΟΣ. ΠΕΡΤ. *Imperator Caesar Lucius
Septimius Severus Pertinax. Caput laureatum.*

ΚΥΖΙΚΗΝ. ΝΕΟΚΟ. *Cyzicenorum Aedituorum: In Co-
rona laurea. Medii moduli est.*

LXXX.

ΣΕΟΥΤΗΡΟΣ. *Severus. Caput laureatum Septimii, sub cujus
barba, aliud parvum caput adsignatum est.*

ΜΑΝΤΙΝΕΩΝ. *Mantineorum. Mulier ad aram stans,
d. pateram, s. Cornu Copiæ.*

PTOLEMÆUS in Arcadia: *Ἀντιγονία ἢ καὶ Μαντινία. Antigo-
nia quæ etiam Mantinia. Refert PLUTARCHUS in Arato:*
Achæos Antigoni ope occupatam Mantineam, Antigo-
niam appellasse. Rursum autem Hadrianus Aug. teste
PAUSANIA in *Arcad.* Ἀφελὼν Μαντινιῦσι τὸ ὄνομα, τὸ ἐκ Μακεδονίας
ἱπαικτῶν, ἀπέδοκεν αὐτοῖς Μαντινίαν καλεῖσθαι σφισι τὴν πόλιν. *An-
ferens Mantineis nomen, a Macedonibus inducitur, urbem
ipsorum Mantineam iterum nominari concessit. Numus est
parvæ formæ.*

LXXXI.

LXXXI.

ΑΤ. Κ. Α. ΣΕ. ΣΕΟΥΤΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus. Caput laureatum.*

Υ. ΦΛ. ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ὑπὸ Φλαυίου Ὀυλπιανῆ Μαρκιανοπολιτῶν. *Sub Flavio Ulpiano, Marcianopolitarum. Mulier stans, tutulato capite, d. pateram, f. Cornu Copiæ.*

Marcianopolis, teste MARCELLINO *Lib. 27. cap. 9.* a Marciana, Trajani sorore, nomen deduxit. ZOSIMUS *Lib. 1.* eam Mœsiæ, idemque *Lib. 4.* Thraciæ attribuit. Ad Mœsiam item referunt TREBELL. POLLIO in *Claudio*, & MARCELLINUS *loco citato: Dein Mysia, ubi Marcianopolis est.* Mediæ formæ est numus.

LXXXII.

ΑΤΤ. Κ. Α. ΣΕ. ΣΕΟΥΤΗΡΟΣ. ΑΤΤ. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Augustus. Caput laureatum.*

ΜΕΓΑΡΕΩΝ. *Megarensium. Ceres gradiens, facem utraque manu attollens.*

STEPHANUS: μέγαρον πόλις περὶ τὸν ἰσθμὸν. *Megara urbs ad Isthmum Corinthiacum. Caput erat regionis Megaridis, ad Isthmum, inter Atticam, & Phocidem. Simulacrum in aversa parte esse Cereris μαλοφόρου, Ovifera, ostendetur paullo inferius in Pagæorum numo, in quo eadem Cereris effigies arietem adsignatum exhibet. Admodum rari habentur Megarensium numi: noster medii moduli est.*

G g 2

LXXXIII.

LXXXIII.

Α. ΣΕΠ. ΣΕ . . . . *Lucius Septimius Severus. Caput laureatum.*

ΙΕΡΑΣ. ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. *Sacræ Nicopolis, in Epiro.*
Mulier stans, turrito capite, d. hastam, s. Cornu Copiæ;
in arca parva corona. Est mediæ formæ numus.

LXXXIV.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Α. ΣΕΠΤ. ΛΕΟΥΘΡΟΣ. Π. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax. Caput laureatum, cum signo Monetarii.*

ΛΕΟΥΘΡΕΙΑ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Severiana, & Fraternali amoris sacra certamina, Nicaensium.* Figura semi-nuda saxo insidet, d. urnulam certaminum erigit, e qua ramus emicat: ad pedes Vas unius ansæ.

Certamina hæc in honorem Severi, & Fraternali Amoris, qui inter Antoninum Caracallam, & Getam, ejusdem filios, esse debuerat, Nicæenses Bithyniæ instituerunt. Videtur id factum fuisse, post obtentam primam per Severum de Pescenio victoriam, in cruento prælio, quod prope Nicæam hanc commissum esse, *Xiphilinus e Dione Lib. 24.* Atque Severum ipsum Nicææ fuisse, idem libro sequente meminit. Viri sedentis figura, *Ἀγωνοθέτης*, aut *Ἀθλοθέτης* referri videtur, ad cujus pedes Vas adpositum, præmium victoris indicat. Nam pretiosa vasa, & lebetes lu-

Iudorum, ac certaminum fuisse præmia, ex **ATHENÆO L. 2.** ubi de Bacchi Certaminibus; & ex **VIRGILIO** discimus **ÆNEIDOS Lib. 5. v. 266.**

Tertia dona facit geminos ex ære lebetas;

Cymbiaque argento perfecta, atque aspera signis.

Numus est perelegans magni moduli.

LXXXV.

ΑΥ. Κ. Α. ΣΕΠΤΙ. ΣΕΟΥΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus.* Caput laureatum Severi, cum alio minori capite adsignato, quod vultu barbato Pertinacem referre videtur.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensum.* Mulier stans, d. bilancem, s. Cornu Copiæ. Est mediæ formæ numus.

LXXXVI.

ΑΥ. Κ. Α. ΣΕΠΤΙ. ΣΕΟΥΗΡΟΣ. Π. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax.* Caput laureatum.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensum.* Hygia stans, d. pateram, s. serpentem. Iconem Hygiæ dedimus in numo Veri Pessinantiorum. Mediæ formæ est numus.

LXXXVII.

ΑΥΤ. Κ. Α. ΣΕΠ. ΣΕΟΥΗΡΟΣ. ΠΕ. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax.* Caput laureatum.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensum.* Figura virilis, veste longa tecta, sedens, d. pateram, s. hastam. Solet hac effigie non raro Jupiter in numis exprimi. Medii æris numus est.

Gg 3

LXXXVIII.

LXXXVIII.

ΑΥ. Κ. Α. ΣΕΠ. 'ΣΕΟΥΗΡΟC. ΠΕ. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax.* Caput laureatum.

ΤΠ. Α. ΟΟΥΙΝΛ ΤΕΡΤΥΛΛΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΕΠ. ΙCΤΡΩ.
'Υπὸ Λυκίου 'Ουνίου Τερτύλλου, Νικοπολιτῶν Ἐπ' Ἰστρῶ. *Sub Lucio Ovinio Tertullo, Nicopolitarum ad Istrum.* Mulier stans, d. pateram, f. hastam.

Nicopolis ad Istrum Moesiae, aut vicinae Daciae urbs, de qua MARCELLINUS *Lsb. 31. Nicopolis, quam indicium Victoriae contra Dacos Trajanus condidit Imperator.* Nomen Magistratus ΛΟΥΙΝΛ *Lucius Ovinus*, legendum censeo, cognomine *Tertullus*. Nam Tertullum quendam, sub Marco Aurelio ad honores promotum fuisse, JULIUS CAPITOLINUS in *M. Antonio, cap. 29.* perhibet. Tertullus item, cum Clemente Consul fuit an. V. C. 948. Severi tertio; uti habent Fasti Consulares Biblioth. Cæsareæ, a Norisio editi. Tum Oviniam familiam senatoriam, & antiquam, hoc sæculo potentia, & opibus floruisse, colligimus ex ÆLIO LAMPRIDIO in *Alexand. cap. 48. Cum quidam Ovinus Camillus, Senator antiqua familia delicatissimus rebellare voluisset &c.* Oviniae familiae antiquitatem etiam commendat TERENTIUS VARRO de *Re Rustica Lsb. 2. Nomina multa habemus ab utroque pecore, a minore: Porcius, Ovinus, Caprius; a majore Equitius &c.* Est in hoc medii moduli numo, præter familiae nomen, rara etiam inscriptio ΕΠ. ΙCΤΡΩ. cum in aliis ΠΡΟC. ΙCΤΡΟΝ. vel ΠΡΟC. ΙCΤΡΩ. legatur.

LXXXIX.

ΑΥΤ. Κ. Α. ΣΕ . . ΣΕΟΥΗΡΟC. Π. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax.* Caput laureatum.

ΤΠ. Α. ΟΟΥΙΝΙΟΥ. ΤΕΡΤΥΛΛΟΥ. ΝΙΚΟΠΟ. ΠΡΟC. ΙC. *Sub Lucio Ovinio Tertullo, Nicopolitarum ad Istrum.* Fortuna stans, d. temonem, f. Cornu Copiae.

In hoc medii æris numo, manca quidem est, uti effigies exhibet, aversæ partis inscriptio; sed ex præcedente numo integro certo expletur.

XC.

XC.

ΑΤ. Κ. Α. ΣΕΠ. ΣΕΥΗΡΟΣ. Π. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax. Caput laureatum.*

ΥΠ. ΑΥΡ. ΓΑΛΛΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤ. ΠΡΟΣ. ΙC. *Sub Aurelio Gallo Nicopolitarum ad Istrum. Figura barbata decumbens, d. ramum tenens, & f. urnæ innixa, Istrum fluvium representat: ad cujus pedes navis.*

Mediae formæ numus, in quo barbata figura fluvium majorem, navis navigabilem, ramus loco arundinis, terras, quas alluit, fecundantem designat.

XCI.

Inscriptio, & Caput, eadem, quæ in numo proxime antecedente.

ΥΠ. ΑΥΡ. ΓΑΛΛΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩ. ΠΡΟΣ. Ι. *Sub Aurelio Gallo Nicopolitarum ad Istrum. Bacchus stans, caput cincinnis, & corona ornatus, d. cantharum, f. thyrsus gerit; pedes cothurnis cincti, cætera nudus.*

Thyrsi forma hic eleganter exprimitur, foliis hederæ hastæ cuspidem obtegentibus; qua de re ita MACROBIUS *Lib. 1. Saturnal. cap. 19. Colitur etiam apud Lacedæmonios simulacrum Liberi Patris, hasta insigne, non Thyrsos. Sed & cum Thyrsus tenet, quid aliud, quam latens telum gerit, cujus mucro hedera lambente protegatur.* Crinium Bacchi meminit HYMNUS *Lib. 1. Antholog. qui Bacchum Ἀφροδίτην, ἑυχαίτην. Capillos mollior ornatum, & bene crinitum compellat;*

pellat; coronæ etiam Poëta idem non est oblitus, eundem *κισσοειφανον*, *hedera coronatum* salutans. Mediæ magnitudinis est numus.

XCII.

Inscriptio, & Caput, uti in duobus præcedentibus.

ΤΠ. ΑΥ. ΓΑΛΛ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤ. ΠΡΟΣ. Ι. *Sub Aurelio Gallo Nicopolitarum ad Istrum.* Minerva, galea caput tecta, stans, d. hastam, f. clypeum. Medii moduli numus est.

XCIII.

ΑΥ. ΚΑΙ. ΣΕΠ. ΣΕΘΥΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Septimius Severus.* Caput laureatum.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤ. ΠΡΟΣ. ΙC. *Nicopolitarum ad Istrum.* Figura nuda, uni pedi insitens, d. extensa; f. truncæ arbori innititur: crinibus hispidis, & subrectis frons assurgit.

Simili figura Pan solet in ære veteri exhiberi; certum tamen indicium desideratur, quod alioqui est: septem compacta cicutis fistula. Numus est e parvorum classe.

XCIV.

ΑΥ. Κ. Α. C. ΣΕΥΗΡΟΣ. *Imperator Caf. Lucius Septimius Severus.* Caput laureatum.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. Ι. *Nicopolitarum ad Istrum.* Hercules cum leone certans.

NArrat de Hercule APOLLODORUS Lib. 2. Ὀκτωκαιδεκάτης τὸν Κιθαρώνηον ἀνέϊλε λέοντα. *Duodeviginti annos natus Citharoneum leonem sustulit.* Et recte in hoc parvi æris numo

numo Hercules totus nudus repræsentatur; cum hujus deinde leonis exuviis pro amictu usus sit, id quod APOLLODORUS paullo inferius exequitur: καὶ χειρῶσάμενος τὸν λέοντα, τὴν μὲν δορὰν ἐμφιάσατο, τῷ χάσματι δὲ ἐχρίσατο κόρυθι. *Subacti leonis pellem sibi vestis instar circumdedit; ricium vero galeæ loco adhibuit.*

XCV.

ΑΥ, ΚΑΙ. CΕ. CΕΟΥΤΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Septimius Severus.*
Caput laureatum.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙCΤΡ. *Nicopolitarum ad Istrum.*
Bos gradiens.

Numus est parvi moduli. Bos aut victimam, aut læta pascua, & agriculturæ uberes proventus denotare videtur.

XCVI.

Eadem inscriptio, & caput, quæ in præcedente.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤ. ΠΡΟΣ. ΙCΤΡ. *Nicopolitarum ad Istrum.*
Nemesis stans, d. pateram, s. flagellum, ad pedes rota.

DE Nemesi ad Numos Coloniarum egimus Hic numus ex ære parvo est.

XCVII.

Eadem inscriptio, & caput, quæ in prioribus.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤ. ΠΡΟΣ. ΙCΤ. *Nicopolitarum ad Istrum.* Mu-
lier stans, d. pateram, s. hastam.

Numus est parvi moduli. Typum habes paullo superius exhibitum Numo LXXXIII.

H h

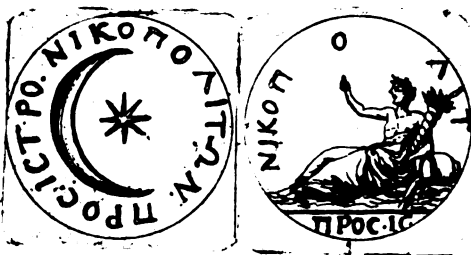
XCVIII.

XCVIII.

ΑΥ. Κ. Α. ΣΕΥΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Lucius Severus.*
Caput laureatum.

ΝΙΚΟΠΟΛ. ΠΡΟΣ. ΙCΤΡ. *Nicopolitarum ad Istrum.* Ca-
put Serapidis cum tutulo, seu modio.

CApud modio, vel tutulo ornatum, quale hic exhibetur, RUFFINUS *Lib. 2. cap. 23. histor. Eccles.* Vel Jovem, omnia mensura moderantem: vel Josephum, Ægypto de frumento providentem: vel denique Serapin, aut Apin quendam, Ægyptiis providentia sua perutilem, indicare censuit. MACROBIUS *Lib. 1. Saturn.* ita de Serapide: *Cujus vertex insignitus calatbo, & altitudinem sideris monstrat, (nempe Solis) & potentiam capacitatis ostentat.* Numus est parvæ formæ.

XCIX.

ΑΥ. ΚΑΙ. ΣΕΥΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Severus.* Caput
laureatum.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙCΤΡΟ. *Nicopolitarum ad Istrum.*
Signum lunæ bicornis, in media area stella, quam Venerem esse, aliqui suspicantur. Numus est parvi moduli.

C.

C.

ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΣΕΤΗΡΟΣ. *Imperator Caesar Severus. Caput laureatum Septimii Severi.*

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤ. ΠΡΟΣ. ΙC. *Nicopolitarum ad Istrum. Figura semi-nuda Istri fluvii sedens, f. urnæ incumbit, & Cornu Copiæ gerit, d. erecta.*

Numus est ex ære parvo. Cl. Vaillantius, e compluribus, primique nominis Cimeliis, octo tantum Severi numos hac in urbe signatos protulit. Nos ex uno Cimelio tredecim alios adjicimus. Quod ipsum argumento est: alia semper, atque alia numismata proferri, & Græcorum numorum collectionem ingenti accessione locupletari posse; si eruditi hasce opes suas cum literato orbe communicare vellent.

CI.

ΣΕΠΤΙΜΙΟΣ. ΣΕΟΥΗΡΟΣ. ΠΕΡΤΙΝ. *Λύκιος Σεπτήμιος (Λ & C conjuncta sunt) Σεβήρος Περγινάξ. Lucius Septimius Severus Pertinax. Caput ejusdem laureatum.*

ΠΑΓΑΙΩΝ. *Pagorum. Ceres, utraque manu facem contollens, super saxo graditur: eandem præcedit aries.*

PAgæ, vel Pegæ Megaridis oppidum, de quo Pausanias in Attic. cap. 44. Ἡ δὲ ὀρεινὴ τῆς Μεγαρίδος, τῆς Βοιωτῶν ἐστὶν ὁμορος, ἐν ᾗ Μεγαρεῦσι Πηγαὶ πόλις ὀκίται. *Montana regio Megaridis Boeotia finitima est: in illa Pegæ oppidum a Megarensisbus conditum est. Urbem hanc etiam Thucydides*

Hh 2

At-

Atticus appellat Πηγαί. *Pega*. sed PTOLEMEUS, & STRABO *Lib. 8.* atque PLINIUS *Lib. 4.* scribunt παγαί. *Paga*. & incolas *Pagaos* nominant. Pegæ dicta est, cum ad Atticam pertineret; subinde, teste PAUSANIA *Attic. cap. 39.* Μεγαρεῖς ὕτως ἔθη, καὶ φωνὴν μεταβαλόντες Δωρικῆς γέγονασι. *Megarenses mores juxta, ac loquendi rationem mutant, Dorientes facti sunt.* Quare etiam Dorica dialecto, Megarensium hæc urbs ΠΑΓΑΙ deinceps, non ΠΗΓΑΙ æri insculpta habetur.

De aversæ partis figura rursus e Pausania habeo, quæ adferam; nam is loco citato refert: In descensu ex urbe Megara ad navale, occurrere *Templum Cereris Ovisfera*, Ἱερὸν Δήμητρός ἐστιν Μαλοφόρον. Ejus compellationis originem ita attingit: λέγεται δὲ ἄλλα ἐς τὴν ἐπίκλησιν, καὶ τὰς πρώτας πρόβατα ἐν τῇ γῇ θρέψαντες Δήμητρα ὀνομάσαι Μαλοφόρον. *Inter alia, qua de nominis hujus impositione narrantur, ferunt: qui primi in Megaride terra oves pascebant, Cererem Μαλοφόρον compellasse.* Dorice hic rursus Μαλοφόρος, pro Μηλοφόρος, *Ovisfera* dicitur; quanquam etiam τὸ Μαλοφόρος, *lanifera* reddi possit, cujus significatio, hic quidem, eodem recidit. In nostro porro numo hanc Cererem referri, tum Aries præcedens, cum similis Cereris effigies in numo ΜΕΓΑΡΕΩΝ. superius exhibita, conficiunt.

Singularis raritatis est hic medii moduli numus; cum hujus urbis nomen hætenus in numis, quod sciam, non sit conspectum: aversæ etiam partis typum, qualis hic habetur, alibi me vidisse non memini. De hac urbe ita STEPHANUS: Πηγαί παροιμία Μεγαρέων· Ὅτι οἰκῆτορες Πηγαῖοι. *Pega Megarensium habitatio: habitatores Pegai dicuntur.*

CII.

CII.

----- ΣΕΠΤΙ. ΣΕΘΗΡΟΣ. ΠΕΡ. *Septimius Severus Pertinax. Caput laureatum.*

ΟΥΠΙΑΣ. ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ. *Ulpia Pautalia. Figura sedens, f. hastam.*

Magni moduli: ejusdem moduli, & urbis est alius Pautaliæ numus nostri Cimelii, aquilam referens, quæ rostro coronam fert, & globo insistit; qui parum a Vaillantiano difert.

CIII.

ΑΥΤ. Α. ΣΕΠΤΙ. ΣΕΤΗΡΟΣ. ΠΕΡ. *Imperator Lucius Septimius Severus Pertinax. Caput ejusdem laureatum.*

ΟΥΠΙΑΣ. ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ. *Ulpia Pautalia. Ceres stans, velato capite, d. spicas, & papaver, f. facem prælongam tenet: ad pedes modius. Mediæ formæ est.*

CIV.

Α. Κ. Α. ΣΕΠ. ΣΕΤΗΡΟΣ. Π. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax. Caput laureatum.*

ΟΥΠΙΑΣ. ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ. *Ulpia Pautalia. Bacchus stans, d. cantharum, f. thyrsum, totum foliis ornatum gerit.*

Numus hic, qui magni moduli est, aliam a prioribus thyrsi formam ob oculos ponit.

Hh 3

CV.

CV.

ΑΤ. Κ. Α. ΣΕΠ. ΣΕΥΗΡΟC. Π. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax.* Caput laureatum.

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Perinthiorum Aedituorum.* Mulier stans ad aram, d. pateram s. Cornu Copiæ. Mediæ formæ est.

CVI.

ΑΤΤ. Κ. Α. ΣΕΠΤ. ΣΕΥΗΡΟC. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus.* Caput laureatum.

----- ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Sardianorum iterum Aedituorum.* Figuræ Pactoli fluvii decumbens, d. arundinem, s. urnam.

Σ *ἄρχιδς πόλις Λυδίας . . . ὁ πολίτης Σαρδιανός.* *Sardes Urbs Lydia . . . Incolæ Sardiani dicuntur.* Ita STEPHANUS. De fluvio PLINIUS *Lib. 5. Lydia celebratur Sardibus, in latere Imoli montis, & ex eo profluente Pactolo, eodemque Chrysochorrha.* Magni moduli numus est.

CVII.

----- Inscriptio capitis vetustate extrita est: Caput laureatum Septimii Severi.

ΤΡΑΠΕΖΟΝΤΙΩΝ. ΕΛΡ. *Trapezuntiorum, anno 135. Deus Lunus Eques, pileo Phrygio caput tectus.*

CLariff. Patinus, & Vaillantius similem mediæ æris numum, si typum aversæ partis sine epocha spectemus, protulerunt. Patinus ex Epigraphe ΤΡΑΠΕΖ. feliciter coniecit: ΤΡΑΠΕΖΟΝΤΙΩΝ. legendum esse. Vaillantius ΤΡΑ-
ΠΕ-

ΠΕΖΟΥΠΟΛΕΩC. reddidit, ac ad Trapezopolin Phrygiæ re-
tulit. Vereor ne ΤΡΑΠΕΖ. vel ΤΡΑΠΕΖΟΥ. in numo lectum,
Vaillantius compleverit. Utut sit, noster hic ad Trape-
zuntem certo pertinet, Ponti Cappadocici urbem; cum
ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤ. perspicue legatur. Præterea annorum notæ,
quæ a nemine, quod sciam, hætenus in ære veteri de-
prehensa sunt, hic integræ comparent.

Trapezuntiorum æra statuenda videtur anno V. C.
816. Æræ Christianæ 63. Neronis decimo, ab autumno:
quo anno celebre illud in Armenia bellum, adversus Volo-
gesen Parthorum Regem, & ejus fratrem Tiridaten ge-
stum, a Corbulone honorifice terminatum est, & coactus
est Tiridates detractum capiti diadema Neronis imagini
substernere. Refert hæc THEODOSIUS *ex Dionis Lib. 62. &*
TACITUS Lib. 15. Annal. cap. 26. Hoc vero in bello Trape-
zuntios magno Romanis auxilio fuisse, idem scriptor *Lib.*
13. cap. 39. ita enarrat: *Rex (Tiridates) sive fraudem suspe-*
ctans, quia plura simul in loca ibatur, sive ut commeatus no-
stros Pontico mari, & Trapezunte adventantes interciperet,
propere discedit. Quare Privilegiis ornata Trapezus ab hoc
fortasse anno (quo videtur Pontus Polemoniacus, teste
SUETONIO *in Nerone cap. 18.* in Provinciæ formam redactus
esse) æræ hujus suæ initium duxerit. Nam si anno V. C.
816. adjungas 135. numo insertos, devenies ad annum
V. C. 951. usque ad autumnum, qui fuit Imperii Septimii
Severi sextus.

Trapezuntem TACITUS *Lib. 3. histor. cap. 47. Vetustam*
Asia civitatem, a Græcis in extremo Ponticæ ora conditam,
appellat. STEPHANUS: *Τραπεζὺς πόλις πρὸς τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ Σι-*
νωπέων ἀποικίος . . . ὁ πολίτης Τραπεζέντιος. *Trapezus urbs ad*
Pontum Euxinum, Sinopensium Colonia, Incola Trapezun-
tius dicitur.

CVIII.

Α. CΕΠΤ. CΕΟΤΗΡΟC. ΠΕΡΤΙΝ. CΕ. *Lucius Septimius Severus Pertinax Augustus. Caput laureatum.*

ΤΡΟΙΖΗΝΙΩΝ. *Traxeniorum. Victoria gradiens, d. sertum, f. palmæ ramum.*

STEPHANUS: Τροίζην πόλις Πελοποννήσου, τὸ ἑθνικὸν Τροίζηνιος. *Traxen urbs Peloponesi, gentile Traxenius.* Verum duas ejus nominis urbes Peloponesus complectebatur, quarum altera minus nota, in Messenia a Ptolemæo locatur: altera celebrior in Argolide erat; præter alios PAUSANIAS in *Corinth. cap. 30.* ita de ea: Ἴχθυον δὲ οἱ παῖδες μᾶλλον, οἱ Πέλοπος σημεῖον δὲ, ἀποθανόντος γὰρ Τροίζηνος, Πιθεύς τὴν νῦν πόλιν, συναγαγὼν τὰς ἀνθρώπους, ὠνόμασεν ἀπὸ τῶ ἀδελφοῦ Τροίζηνα, συλλαβὼν Ἰππερίαν τε, καὶ Ἀνθίαν. *Invaluerunt autem Pelopis filii; cujus indicium erat, quod Traxene e vivis sublato, Pitheus eam, qua nunc est, urbem a fratris sui nomine Traxenem dixerit, congregans populos, & Hyperiam, Anthiamque in unam urbem conjungens.* Ad hanc, quippe celebriorem Trœzenem, numos ΤΡΟΙΖΗΝΙΩΝ, & nostrum etiam refero, qui mediæ formæ est.

CIX.

ΑΤΤ. Κ. Α. CΕΠΤ. CΕΤΗΡΟC. Π. *Imperator Caesar Lucius Septimius Severus Pertinax. Caput laureatum.*

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Philippopolitarum. Hygia stans, d. serpentem, f. pateram; a dextris adstat Telesphorus, solito vestitu ornatus.*

Telesphorus credebatur morbis finem, seu perfectam sanita-

nitatem adferre, quasi τὸ τέλος φέρειν. De ejus cultu PAUSANIAS *Corinth. cap. 11.* τῷ δὲ Ἀλεξάνορι, καὶ Ἐυαμερίωνι, καὶ γὰρ τέτοις ἀγάλματά ἐσι, τῷ μὲν ὡς ἥρωι, μετὰ ἥλιον δύναντα ἐναγίζουσιν Ἐυαμερίωνι δὲ ὡς θεῷ θύουσιν. Ἐι δὲ ὁρθῶς εἰκάζω, τὸν Ἐυαμερίωνα τῦτον Περγαμηνὸν Τελεσφόρον ἐκ Μαντεύματος, Ἐπιδάυριοι δὲ Ἀκέσιον ὀνομάζουσι. *Alexanori, & Evamerioni (quando & horum simulacra habentur) illi quidem, ut Heroi, post solis occasum sacra faciunt; Evamerioni vero tanquam Deo sacrificant. Atque, si recte conjicio, Evamerionem hunc Pergameni Telephorum, ex Oraculo quodam, appellant: Epidaurii autem Acesum Eandem fere notionem, ac Τελεσφόρος, habent alia duo nomina Ἐυαμερίων, seu Ἐυημερίων, & Ἀκέσιος, salubres dies, & sanitatem præstans. Medii moduli numus est.*

CX.

ΙΟΥ. ΔΟΜΝΑ. CEB. *Ἰουλία Δόμνα Σεβαστή. Julia Domna Augusta. Caput Juliæ, uxoris Septimii Severi.*

ΓΑΖΑ. ΕΙΩ. *Gaza, Jo. Duæ figuræ muliebres stantes, dexteras jungunt: earum altera capite turrato: in medio character ignotus. H*

IN Palæstina, post recensitam Azotum, & Ascalonem, Gazæ meminit STRABO, *Lib. 16.* Ἐιθ' ὁ Γαζάων λιμὴν πλησίον. *Deinde in propinquo est Gazensium portus. Gazam Jonen dictam esse, a maritimo Jus in eam urbem adventu, e Stephano erudite, cum aliis pluribus Gazæ memorabilibus, adnotavit Eminentissimus NORISIUS de Epochis Syromaced. Dissert. 5. cap. 3.* Nullum hujus urbis numum, hac

li

sub

sub Julia, Vaillantius attulit; noster parvi moduli est, in quo Annorum notæ, inscribi solitæ, non comparent.

CXI.

ΙΟΥΛΙΑ. ΑΥΤΟΤΕΤΑ. *Julia Augusta.* Caput Domnæ.

ΔΑΜΑΣΚΟΥ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩ. *Damasci Metropolis.* Caput muliebre in templo tetrastylo.

DAmascus celebris Syriæ Phœnices urbs (de qua in Appendicula ad numos Coloniarum jam quæpiam adnotavimus) *Coloniæ, Metropolis, & Sacra* titulis diverso in ære insignis comparet. Templi typus in hujus urbis numis rarus est. Caput illud Dæ Syriæ, seu Astartes esse existimo, cui ædes ista sacra fuerit. Laudat sane Damascum a templorum magnificentia JULIANUS IMPERATOR, *Epist. 24. ad Serapionem*: τὴν Ἰερὴν, καὶ μεγίστην Δάμασκον λέγω, τοῖς τε ἄλλοις ἅπασιν, οἷον ἱερῶν καὶ ἄλλων, καὶ νεῶν μεγέθει . . . . νικῶσαν. *Sacram, maximamque Damascum dico, aliis omnibus & sacrorum decore, & magnitudine templorum superiorem.* Numus est medii moduli.

CXII.

ΙΟΥΛΙΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. *Julia Augusta.* Caput ejusdem.

ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Juliopolarum.* Lunus eques, pileo Phrygio caput tectus; a tergo Lunæ falcatae signum.

Juliopolitæ isti diversi esse videntur a Juliensibus, qui in Phrygia collocantur. Nam Juliopolitaram singillatim in Bithynia meminit PLINIUS *Lib. 5. Intus in Bithynia* Co-

Colonia Apamena, Agrippenses, Juliopolita. Numus est mediæ formæ.

CXIII.

ΙΟΥΛΑ. ΔΟΜΝΑ. ΣΕΒ. *Julia Domna Augusta.* Caput ejusdem.
ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Laodicensium.* Ceres videtur, altera manu spicas, altera facem ferens.

L Aodicea, ad quam hic numus refertur, in Cariæ, & Phrygiæ confiniis sita erat; eandem alluebant Lycus, & Caper fluvii: uti exhibet numus Commodi, in Gaza Regis Galliarum, qui amborum fluviorum nomina, & simulacra exhibet: ΛΑΟΔΙΚΕΙΑ. ΑΤΚΟC. ΚΑΠΡΟC. *PLINIUS Lib. 5.* tertium adjicit Asopum fluvium. Huic Laodiceæ attribui solent numi, ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. inscripti, sine aliis titulis, aut disterniculis adsignatis. Est numus parvi moduli.

CXIV.

ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. ΣΕΒΑ. *Julia Domna Augusta.* Caput ejusdem.

ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΔΙΟΝΕΥΚΟΡΩΝ. *Mulier stans, d. pateram, s. hastam; a sinistra incusum signum Monetarii, uti videtur.*

Nicomedia percelebris Bithyniæ urbs; de ea *STEPHANUS: Νικομήδεια πόλις Βιθυνίας, ὁ πολίτης Νικομηδεύς. Nicomedia urbs Bithyniæ, incola Nicomedes.* Eam ita extollit *ZOSIMUS Lib. 1. Νικομηδιαν μεγίστην ἔσαν, καὶ εὐδαίμονα, διὰ τε πλῆτον, καὶ τὴν εἰς ἅπαντα εὐπορίαν ὀνομαστοτάτην. Nicomediam, quæ*

maxima est, & felix, atque opibus, omniumque rerum affluentiā celeberrima. Numus est mediæ formæ.

CXV.

ΙΟΥΑ. ΔΟΜ. ΣΕΒΑΣΤ. *Julia Domna Augusta. Caput ejusdem.*

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤ. ΠΡΟΣ. ΙΣΤΡΟ. *Nicopolitarum ad Istrum. Corbis vimineus, frugibus refertus, anni, aut soli fecunditatem indicans. Numus parvi moduli est.*

CXVI.

ΙΟΥ. ΔΟΜ. ΣΕΒΑΣΤ. *Julia Domna Augusta. Caput ejusdem.*

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΣΤ. *Nicopolitarum ad Istrum. Aquila rupi insistent, lauream rostro gerit. Parvi moduli numus.*

CXVII.

ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. ΣΕΒ. *Julia Domna Augusta. Caput ejusdem.*

ΟΥΑΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. ΠΡ. ΜΕΣΤ. *’Ουλπίας Νικοπόλεως πρὸς Μεσσηνίαν. Ulpia Nicopolis ad Messtum. Diana gradiens; typus habetur in Faustinae numo Cyziceno.*

IN mediterraneis Thraciæ hæc urbs a Ptolemæo locatur: *Νικόπολις ἡ περὶ Νέσον*. Ubi certe *Νέσον* scribarum esse mendum existimo; cum in Numis non nisi ΜΕΣΤΩ, aut ΝΕΣΤΩ legatur; atque adeo nomen fluvii *Messtus*, aut *Nesstus*, non vero *Nessus*, vel *Nesus* erat. Rari sunt hujus urbis numi, & sub Julia Domna nullum Vaillantius offendit; noster est medii moduli.

CXVIII.

CXVIII.

ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. ΣΕΒ. *Julia Domna Augusta.* Caput ejusdem.

ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ. *Pautaliotarum.* Diana gradiens, ad pedes canis. Typum vide in Numo Caracallæ Ἀδριανουπολετῶν.

DE Pautalia, & Pautaliotis dictum est ad M. Aurelii numum: hic mediæ formæ est.

CXIX.

Eadem Capitis inscriptio, & figura, quæ in antecedente.

ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ. *Pautaliotarum.* Mulier stans, tutulato capite, d. temonem globo insistentem, s. Cornu Copiæ. Mediæ formæ est.

CXX.

ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. ΣΕ. *Julia Domna Augusta.* Caput ejusdem.

ΟΥΑΠΙΑΣ. ΣΕΡΔΙΚΗΣ. *Ulpia Serdica.* Venus investis stans, altera manu pectus, altera tegenda tegit.

Videri posset in hoc medii moduli numo Veneris Cnidiae simulacrum referri; nisi altera manu pectus tegeret, quod in Cnidiorum numo, & simulacro non item est.

CXXI.

Eadem, quæ in præcedente, utriusque partis inscriptio.

Pallas stans, capite galeato, d. scutum, f. hastam præpilatam. Est ex ære medio perelegans.

CXXII.

ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. ΣΕ. *Julia Domna Augusta*. Caput ejusdem.

ΜΗΤΡΟ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΩΣ. *Metropolis Philippopolis*. Caput muliebre turritum, & velatum. Numus est mediæ magnitudinis.

CXXIII.

--- ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ. M. Aurelius *Antoninus*, Severi filius, dictus Caracalla; caput laureatum ejusdem.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Hadrianopolitarum*. Bacchus nudus stans d. botrum, f. thyrsus; caput videtur coronatum.

H Adrianopolis, suo etiam nunc nomine celebris, Thraciæ urbs, olim Orestia dicta est, atque in Hadriani Augusti honorem nomen mutavit, teste ÆL. LAMPRIDIO in *Elagab*. Bacchi cultum in Thracia floruisse credibile est, tum ob vini generosi proventus; tum ob id, quod refert APOLLONIDORUS *Lib. 3.* διελθὼν δὲ Θράκην, καὶ τὴν Ἰνδιάν ἀπασαν, σήλας ἐκεῖ σήσας ἤκεν εἰς Θήβας. *Bacchus, peragrata Thracia, atque India omni, statutis illis columnis, venit Thebas.* Numus est parvi moduli.

CXXIV.

CXXIV.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. CΕΥ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Μάρκος Ἀυγῆλιος Σευῆρος Ἀντωνεῖνος. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Antoninus. Protome Caracallæ d. hastam, & f. scutum ostentantis.*

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Hadrianopolitarum. Diana venatrix gradiens, ad pedes canis. Mediæ magnitudinis numus.*

CXXV.

ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΑΥΓΟΥCΤΟC. *Antoninus Augustus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC ΑΝΚΥΡΑC. *Metropolis Ancyra. Figura sedens muliebri vestitu, d. urnam Certaminum porrigit, ex qua ramus palmæ emicat, f. anchoræ innititur.*

AΝοῦρα alia Phrygiæ erat, quæ etiam (uti alibi mentio inciderat) Ἀγκυρα Συναῦ, *Ancyra ad Synaum*, compellata fuerat. Sed hanc metropolim fuisse, non constat. Altera Ancyra, cui nostrum, magni moduli, numum adscribimus, Galatiæ metropolis erat. *Notitia Eccles.* επαρχία

χία

fuerat. Καὶ γὰρ αὖ μὲν, μίχρον ἔμπροσθεν κατασφαγεῖσαν, ἀνέκλισε.
Hinc merito Epocham, Gadarensium in ære signatam, ab
ab hac instauratione orditur Eminentiss. Norisius, atque
ejusdem initium autumnō anni V. C. 690. affigit, quo
Pompejum in Syria Coele fuisse c Dione, & Josepho constat.

Congruit cum hac epocha noster, magni moduli, numus, in quo legitur annus 277. Nam si annis V. C. 690. addas 277. habes annum V. C. 967. usque ad autumnum, qui fuit Caracallæ tertius, post mortem Patris. Triremis in hoc numo expressa forma etiam in Elagabali numis reperitur; qua Doctissimus P. Harduinus aut, ut communi symbolo, felicitatem, aut proprio, Pompeji adversus Piratas celeberrimas victorias indicari existimat.

CXXVII.

AT. KAI. M. ATPH. ANTΩNINOC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΖΗΛΙΤΩΝ. TOT. ΠΟΝΤ. ΕΤ. CMB. *Zelitarum in Ponto, Anno 242.* Templum sex columnarum, peregrina Architectonices methodo constructum.

ZEla Ponti ad Cappadociam urbs, de qua STRABO L. 12.
Ἡ δὲ Ζηλίτις ἔχει πόλιν Ζηλὰ, ἐπὶ χώματι Σεμιράμιδος τετε-
χισμένην, ἔχουσαν τὸ ἱερόν τῆς Ἀναΐτιδος. *Zelitis regio urbem ha-*
bet Zela, in aggere Semiramidis extructam, in qua habetur
templum Anaitidos. Summam porro isthic fuisse Anaiti-
dos venerationem, idem auctor paullo inferius, & Lib. 11.
declarat: Ἐστὶ δὲ ἱεροθέλων πόλισμα τὸ πλέον. *Urbs hac a sacri-*
ficulis maximam partem incolitur. Quare nullus dubito in
hoc nostro mediæ formæ numo celebre illud Anaitidos
templum referri. Quæ porro Dearum Anaitis dicta sit,
apud PAUSANIAM in *Laconicis cap. 16.* reperi: καὶ τὸ διαμεμέ-
νηκεν ἔτι καὶ νῦν τηλικῶτο ὄνομα τῇ Ταυρικῇ Θεῷ ὥς ἀμφισπητῶσι μὲν
Καππαδοκεῖς, καὶ οἱ τὸν Ἐυξείνιον οἰκῶντες, τὸ ἀγάλμα εἶναι παρὰ σφίσιν
Ἀμφισπητῶσι δὲ καὶ Λυδῶν, οἷς ἐστὶν Ἀρτέμιδος ἱερόν Ἀναΐτιδος. *Et*

Kk

etiam-

etiamnum nomen istud *Taurica Dea* (Dianæ) permansit; atque adeo dubitant *Cappadoces*, & *Euxini* accolæ: siue apud se illud *Dea* signum? Dubitant etiam *Lydi*, qui *Diana Anaitidos* adem habent. *Anaitis* *Diana* dicta est, uti opinor, quod nulla certa, ac fixa habitatione uteretur, per silvas errare solita, uti ab HORATIO: *Montium Custos, nemorumque Virgo*, salutatur. Nam *vuiv*, vel *vav* habitare significat, unde *Anaitis* habitatione carens formari poterat.

Rarioribus accensendi sunt *Zelitarum* numi, cum tres tantum *Vaillantius* protulerit; Idem Vir Cl. initium æræ *Zelitarum* ducit ab anno V. C. 707. quo Cæsar *Pharnacem* vicit. 707 + 242 = 949 quo anno usque ad autumnum fluxit annus *Zelitarum* ducentessimus quadagesimus secundus, *Antonini Caracallæ*, constituti *Imperatoris*, primus. Mallem tamen Epochæ originem a *Pompejo* deducere, qui teste STRABONE *Lib. 11. & 12.* *Zela*, conductis habitatoribus urbem constituit. Tum vero æra hæc inchoaretur an. V. C. 706. quo necatus est *Pompejus*. Poterat vero *Caracalla* an. 948. ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ. signari, cum eo anno in latinis ejusdem numis legatur: DESTINATO. IMPERATORI. Severo autem tum in *Mesopotamia* bellum gerente, multo antea *Zelitæ*, quam *Romani* *Caracallam Imperatorem* in ære suo salutare potuerant.

CXXVIII.

ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Cæsar Marcus Aurelius Antoninus*. Caput *Caracallæ* laureatum.

ΘΕΑC. CYPIAC. ΙΕΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Dea Syria Hieropolitarum*. Cybele sedens inter duos leones, d. sceptrum, capite turrato.

Hierapolis, seu Hieropolis altera *Phrygiæ*, altera *Syriæ* erat in *Cyrrhestica* regione. Ad *Syriacam* hic mediæ formæ numus referendus est, quod inscriptio prodit. Quod vero *Cybele* cum inscriptione ΘΕΑC. CYPIAC. *Dea Syria*,

Syria, exhibeatur, quo nomine alioqui Astarte venit, cui leones non attribuuntur; id ita solvit P. Harduinus: Cybelelem compellari titulo ΘΕΑC. CΥΡΙΑC. ita, ut vocetur Dea Syriae CΥΡΙΑC. & non Dea Syria, vel Syriaca, quod Astarten denotet. Verum Syriam etiam Deam fuisse ab Hieropolitanis cultam, & situm ejus urbis adnotavit STRABO *Lib. 16.* Ὅτι περὶ τὴν ποταμὸν σχοίνου, τέτταρας διέχουσα ἡ βαμβύκη, ἣν καὶ Ἐδεσσαν, καὶ Ἰερὰν πόλιν καλεῖσιν, ἐν ἣ Τιμῶσι τὴν Συρίαν θεῶν τὴν Ἀτεργάτιν. *Trans flumen (Euphraten) quatuor Schœnorum spatium est Bambyce, quam etiam Edessam, & sacram urbem (Hieropolin) appellant. In ea Syriam Deam colunt, Atargatin dicunt.* Atergatis, seu Atargatis eidem Straboni est *Athara*: ubi quidam existimant *Astbara* legi oportere; ut sit propinquius τῷ Astarot, quæ est Astarte, Dea Syria. Nullum hujus urbis numum, sub Caracalla cufum, vidit Vaillantius.

CXXIX.

ΑΥ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡΗ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΜΗΤΡΟΠΟ. ΚΑΙΣΑΡΙΑC. ΕΤ. ΙΔ. *Metropolis Cæsarea, anno 14.* Mons Argæus, cujus vertici corona laurea infistit.

DE hac urbe PLINIUS *Lib. 6.* Cappadocia habet sub monte Argeo Mazacam, quæ nunc Cæsarea nominatur. Cur nomen mutaverit, SEXTUS RUFFUS *cap. 11.* ita refert: *Ita Majestatem Romanam coluisse (Cappadoces) ut in honorem*

Augusti Caesaris, Mazaca, civitas Cappadociae maxima, Caesarea nuncuparetur. Ea nominis mutatio sub Tiberio facta teste EUTROPIO Lib. 7. & EUSEBIO in Chronico. Mazacam Metropolim compellat STRABO Lib. 14. Annus 14. in hoc, medii moduli, numo notatus, indicat annum quartum decimum Imperii Caracallæ.

CXXX.

AT. KAI. M. ATP. ANTΩNINOC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΜΗΤΡΟΠΟ. ΚΑΙCΑΡΙ. ΚΟΙΝΟC. ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΟC. ΕΤ. ΙΔ. *Metropolis Caesarea, Commune Certamen, Fraternali Amori sacrum: anno 14. Mons Argæus, flammam emittens, intra duas urnas Certaminum, in quarum utraque ramus.*

Montem Argæum ignes erupisse, testatur STRABO Lib. 12. 'Ο Ἀργαῖος ἔχει περικείμενον δρυμόν, ὥστε ἐγγύθεν ὁ ξύλισμος πάρεστιν· ἀλλ' οἱ ὑποκείμενοι τῷ δρυμῷ τόποι, καὶ αὐτοὶ πολλαχῇ πυρὰ ἔχουσιν. *Habet Argæus circumpositam silvam, ut e vicinia ligna petere liceat: sed loca, silvæ illi subiecta, ipsa quoque passim ignem continent. Ignem vero, quem emittebat mons, fatuum fuisse potius, quam verum, ex iis colligo, quæ paullo inferius de hoc monte STRABO: Ἐστὶ δ' ὅπου καὶ ἐλῶδες ἐστὶ τὸ ἕδαφος, καὶ νύκτωρ ἐξάπλονται φλόγες ἀπ' αὐτῆς. Est etiam alicubi solum palustre, atque ex eo nocturnæ flammæ profluant.*

Sub illis vocibus ΚΟΙΝΟC. ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΟC. subauditur ΑΓΩΝ. *Certamen; quod etiam urnulæ cum ramo indicant. Legitur in Commodi Numo apud R. P. Harduinum, ΙΕΡΟC. ΑΓΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Sacrum Certamen Nicaeum. De Agonis institutione ita AULUS GELLIVS Noct. Attic. Lib. 10. cap. 18. Id monumentum Artemisia, cum Diis Manibus Mausoli dicaret, Ἀγῶνα, id est, Certamen laudibus ejus dicendis facit: ponitque præmia pecunia, aliarumque rerum amplissima. Inter præmia Agonom palmæ ramos fuisse, victoriæ signa, refert SUTTONIVS in Augusto, & in Claudio. Agon, in hoc, medii*

medii moduli, numo exhibitus, Honoribus Caracallæ, & Getæ, Germanorum fratrum, & optandæ inter eodem Concordiæ dicatus est.

CXXXI.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. CΕΥΗ. ΑΝΤΟΝΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Antoninus. Caput laur. Caracallæ.*

--- Ϝ. ΤΕΡ . . . . ΙΑΝ Ϝ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤ . . *Sub Tertulliano Marcianopolitarum. Figura muliebris stans, d. pateram, s. hastam.*

NOmen Magistratus vetustate extritum est; cognomen vix aliud esse potest, quam *Tertulliani*, vel *Terentiani*; notatu dignus est character Ϝ pro ου, qui in ære signato horum temporum est admodum rarus, neque in vetustioribus numis me conspexisse memini. Est numus mediæ magnitudinis.

CXXXII.

ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΑΥΤΟΤΕΤΟC. ΔΟΜΝΑ. *Antoninus Augustus, Domna. Caput Caracallæ laureatum, & Juliæ Matris, adversis vultibus.*

ΥΠ. ΚΥΝΤΙΑΙΑΝΟΤ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Quintiliano, Marcianopolitarum. In area Ε. Mulier stans, d. temonem, s. Cornu Copiæ. Numus mediæ formæ.*

CXXXIII.

ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΑΥΤΟΤΕΤΟC. ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. *Antoninus Augustus, Julia Domna.* Capita adversa Domnæ, & Caracallæ laureatum.

ΤΠ. ΚΤΝΤΙΑΙΑΝΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Quintiliano Marcianopolitarum.* In area Ε. Figura muliebris stans, tutulato capite, d. pateram extendit super aram adpositam, f. Cornu Copiæ gestat. Mediæ formæ numus est.

CXXXIV.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΕΠΙ. ΑΙΑΙΑΝΟΥ. ΜΙΑΗCΙΩΝ. *Sub Æliano Milefiorum.* Apollo nudus stans, capite radiato, d. pateram, f. arcam.

Diximus in M. Aurelio, Apollinem una cum Diana cultum esse a Milesiis. Videtur & hic arcus Dianæ Venatricis signum esse. Apollo, seu Phœbus capite radiato solem denotat, Diana cum arcu Lunam: quæ duo astra primi Idololatræ adoravere, variis subinde formis, simulacris, & nominibus ad cultum propoſita. Mediæ magnitudinis est hic numus.

CXXXV.

CXXXV.

ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ΑΥΤΟΥCΤΟC. *Antoninus Augustus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium.* Bacchus nudus stans, dextra elevata vitem attollit, utrimque defluentem; sinistram protendit, sub qua figura, Satyro subsilienti similis, dextra lituum gestans: ad pedes Bacchi tigris.

Figura illa cum lituo, seu virga pastoritia, aut Silenus esse potest, aut Satyrus, aut ipse Pan. Silenus, etsi alioqui cum hircino utre a tergo compareat, lituum gestat; quod vaticinaretur etiam, sed non nisi vinctus. *PLUTARCHUS Consolat. ad Apollon.* Τὸτο δὲ φησιν Ἀριστοτέλης, καὶ τὸν Σιληνὸν συλλαμβάνοντα τῷ Μίδα ἀποφηνῆσαι. *Aristoteles hoc refert: Silenum comprehensum, Mida Vaticinatum esse.*

Satyro etiam lituus, seu pastoritius baculus convenit; cum Pastoritia, & Rustica Numina Fauni, & Satyri habeantur. Bacchi porro comites fuisse Satyros, *APOLLODORUS Lib. 3.* refert, ubi de Baccho, in Thracia male accepto, hæc narrat: Βάκχαι δὲ ἐγένοντο ἀρχαίλωτοι, καὶ τὸ συνέπόμενον Σατύρων πλῆθος αὐτῶ. *Bacche autem captae sunt, & Satyrorum multitudo, qui ipsum (Bacchum) sequebantur.* Neque quidquam fere interest: Satyrum, an Silenum dicas hic referri; Quando etate provectiores Satyros, *Silenos dicunt: teste PAUSANIA Attic. cap. 23.* Τὲς γὰρ ἡλικία τῶν Σατύρων προσήκοντας ὀνομάζουσι Σιληνούς. Et Satyri ipsi apud *OVIDIUM Lib. 3. Fastor.* Silenum Patrem suum agnoscunt:

Concurrunt Satyri, turgentiaque ora Parentis

Rident, percussæ claudicat ille genu.

Denique & Pan, Deus pastorum, & Silvarum habitus, virgam pastoritiam ostentare solet; eumque a Bacchi comitibus unum Baccho addictissimum, ac intimum fuisse describit *LUCIANUS Dial. Panis, & Mercurii.* Medii moduli numus est.

CXXXVI.

CXXXVI.

- - - M. ΑΥΡΗΑ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ΑΤΤ. *Marcus Aurelius Antoninus Augustus.* Caput laureatum Caracallæ, facie inberbi: ad occiput impressum signum figuræ stantis.

ΣΕΥΗΡΕΙΑ. ΦΙ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Severiana, & Philadelpbia,* id est, *Fraterno amori sacra Certamina Nicaensium.* Vir stans d. urnam ludorum attinet.

Numus est mediæ formæ. De ludis his dictum est ad numum Nicæensem Septimii Severi.

CXXXVII.

ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ΑΤΤΟΤCΤΟC. *Antoninus Augustus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium.* Serapis stans, d. elata, s. baculum, aut virgam mensuriam attinet, ad pedes ara: est capite tutulato.

DE capite Serapidis dictum alibi: dextram elevat concionantis ritu; quod mortales a feritate ad civilem societatem traduxerit, & vitis, ac tritici plantationem, cultum, atque usum docuerit. Narrat hæc de Osiride DIODORUS SICULUS *Lib. 1.* duobus in locis. Porro autem Osirin, etiam Serapin fuisse existimatum, idem Diodorus ita perhibet: Τὸν δὲ Ὅσιριν οἱ μὲν Σάραπιν, οἱ δὲ Διόνυσον . . . . . γενόμενασι. *Osirin autem alii Sarapin, alii Bacchum . . . . . esse censuerunt.* Baculum, seu virgam, quam sinistra gestat Sarapis, virgam mensuriam esse puto, qua certis in locis
Nili

Nili exundantis altitudinem, atque inde anni ejus fecunditatem explorant Ægyptii. Osiris enim, seu Sarapis Nilum, omnem Ægyptum inundationibus obruentem, domuit, & Ægyptiis utilissimum effecit, teste DIODORO *Libro cit.* Τὸν μὲν ἐν Ὀσίειν παραγεγόμενον ἐπὶ τὰς τῆς Ἀιθιοπίας ὄρες τὸν ποταμὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν χώμασιν ἀναλαβὴν, ὥστε κατὰ τὴν πληρώσειν αὐτῆ τὴν χώραν μὴ λιμνάζειν παρὰ τὸ συμφέρον, ἀλλὰ διὰ τινων κατασκευασμένων θυρῶν εἰσαφέρειν τὸ ρεῦμα, καθόσον αὐτῇ ἡ χεῖρα. Osirin igitur, in Æthiopiam profectum, ferunt fluvium illum fossis utrimque factis ita continuisse; ut affluxu suo increfcente non plus, quam utile foret, inundare terras illas posset; sed per paratos quosdam meatus tantum aquæ, quantum oporteret, immisisse. Atque idcirco virga, vel pertica Nilometrica Serapidi tributa videtur. Numus est magni moduli.

CXXXVIII.

Eadem, quæ in priori numo, utriusque partis inscriptio, idem caput.

Jupiter stans, d. pateram, s. hastam, ad pedes aquila. Numus magni moduli.

CXXXIX.

Idem caput, & eadem utrimque inscriptio.

Jupiter sedens, d. pateram, s. hastam, ad pedes aquila. Magnæ formæ.

CXL.

ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ΑΥΤΟΤΥΤΟC. *Antoninus Augustus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΤΥΧΗ. ΑΓΑΘΗ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Bona Fortuna Nicaensium. Templum hexastylon.*

Probe conservatus, ac elegans hic numus, qui formam Ædis, a Nicæensibus Bonæ Fortunæ dicatæ, nobis repræsentat, est magni moduli.

CXLI.

ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΑΥΤΟΤΥΤΟC. *Antoninus Augustus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium. Hercules cervam, humi strattam, cornibus apprehendit.*

DE Hercule Eruditissimus LILIUS GYRALDUS hæc adnotavit: *Cervam aripedem, & aurea habentem cornua (si modo in cervis feminis reperiuntur cornua, quod tamen Poëta fingunt) retibus, vel, ut alii dicunt, præ lassitudine dormientem vivam cepit. Fuit is quartus Herculis labor, uti eosdem enumerat Epigramma Incerti, Antholog. Lib. 4.*

Χρυσόκερον δ' ἔλαφον μετὰ ταῦτ' ἤγερε τέταρτον.

Quarto labore Cervam, aureis cornibus, dormientem cepit.

Plura de Cerva, aureis cornibus decora, videri possunt apud Eruditissimum SPANHEMIUM Tom. 1. Dissert. 4. §. 7. & apud APOLLODORUM Lib. 2. Medii moduli numus est.

CXLI.

CXLII.

ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ΑΤΤΟΥCΤΟC. *Antoninus Augustus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensum. Hercules stans d. clavam attollit, s. duos equos fræno detinet.*

Octavus Herculis labor *Lib. 4. Antholog. Græc. recense-
tur hoc versu:*

"Ογδοὺν ἐκ Θερήκης Διομήδεος ἤγαγεν ἵππους.

Octavo labore e Thracia Diomedis equos abduxit.

Equi illi humanis carnibus a Rege pascebantur, ut innuit
OVIDIUS *in Ibin.*

*Ut quæ Threicio quondam præsepia Regi
Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.*

Quod apud PAUSANIAM *Bæotic. cap. 26. legeram, de
Herculis ἵπποδότης (uti recte pro ἵπποδότης Camerarius resti-
tuit) appellatione, suspicionem mihi injecerat: an non
illud Herculis factum hoc numo exhibeatur, quod ita
narrat Pausanias? καὶ Ἡρακλῆς ἵππων μέγα, ἐπικλήσιν ἵπποδότης.
τὸς τε γὰρ Ὀρχομενίως φασὶν ἐς τὸτο ἀρῆχθαι στρατιᾷ, καὶ τὸν Ἡρα-
κλέα νύκτωρ τὸς ἵππους λαβόντα συνδῆσαι σφισι, τὸς ὑπὸ τοῖς ἀρμασιν.
Est & magnum Herculis templum, dicti: Equorum colliga-
toris. Orchomenios namque illuc cum exercitu venisse ferunt,
& Herculem noctu acceptos eorum equos, qui curribus subser-
viebant, inter sese colligasse. Medii moduli est numus.*

CXLIII.

M. ΑΤΡΗ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Marcus Aurelius Anto-
ninus Cæsar. Caracallæ caput laureatum.*

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensum. Æsculapius stans, d. bacu-
lum serpente obvolutum. Mediæ formæ est numus.*

CXLIV.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΤΡΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus. Caput Caracallæ laureatum.*

ΤΠ. ΝΟΒΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟC. ΙΚΤ. *Sub Nobio Ruso, Nicopolitarum ad Istrum. Figura muliebris ad aram stans, d. pateram, s. Cornu Copiæ. Est medii moduli.*

CXLV.

ΑΤ. Κ. Μ. ΑΤΡΗ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar M. Aurelius Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΤΠ. Α. ΝΟΒ. ΡΟΥΦΟΥ ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟC. ΙΚΤΡΟΝ. *Sub Aulo Nobio Ruso, Nicopolitarum ad Istrum. Vir nudus, stans ad aram elegantius expressam, d. pateram, s. ramum gestat.*

A Pollo, aut Genius hoc typo exhiberi videtur. Ab omnibus fere gentibus ad sacra, & lustrales ritus arborum quarundam rami adhibebantur. De oleæ ramo VIRGILIUS *Æneid. Lib. 6. v. 229.*

*Idem ter socios pura circumtulit unda,
Spargens rore levi, & ramo felicitis Oliva.*

Lauri quoque meminit JUVENALIS *Satyra 2. v. 157.*

*— Cuperent lustrari, si qua darentur
Sulphura cum tadis, & si foret humida laurus.*

Roboris porro frondibus Germaniæ, Galliæque veteris sacrificulos usos fuisse, docet PLINIUS *Lib. 16. Nihil habent Druidæ, ita suos appellant Magos, visco, & arbore,*
in

in qua gignatur, si modo sit robur, sacratius. Jam per se roborum eliciunt lucos, nec ulla sacra sine ea fronde conficiunt. Est numus mediæ magnitudinis.

CXLVI.

ΑΥ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. *Imperator Cæs. Marcus Aurelius Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΥΠ. ΑΥ. ΓΑΛΛΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩ. ΠΡΟΣ. Ι. *Sub Aurelio Gallo, Nicopolitarum adlstrum. Hercules stans, d. clavam, f. tria poma, & exuvias leonis.*

POma aurea tria, ex Hesperidum hortis ab Atlante decerpta, fraude acquisivit Hercules; aut, ut alii, interfecto Dracone custode, eadem consecutus est: uti narrat APOLLODORUS *Lib. 2.* Extat hac super fabula *Epigramma PHILIPPI Antholog. Græc. Lib. 4.*

Χρύσεια μῆλα κλάσας, Γηγυόνην ἔλαβεν.

Aurea mala decerpens, Geryonem comprehendit.

Et alterum Epigramma Incerti:

Δωδέκατον δ' ἐκόμισσεν εἰς Ἑλλάδα χρύσεια μῆλα.

Duodecimo labore aurea mala Græcia Hercules intulit.

Numus est medii moduli.

CXLVII.

ΑΤ. Κ. Μ. ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Cæs. M. Aurelius Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΤΠ. Α. ΟΟΥ. ΤΕΡΤΙΛΛΟΥ. ΝΙΚΟΠΟ. ΠΡΟC. Ι. *Sub Lucio Ovinio Tertullo, Nicopolitarum ad Istrum. Mercurius nudus, strophio rejecto, stans, d. crumenam, s. Caduceum.*

Mercurius apud Gentiles furum, & mercatorum præses est habitus: utrumque crumena indicare potest. Numus est medii moduli.

CXLVIII.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΤ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Cæsar M. Aurelius Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΟΤΡΟΗΝΩΝ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΑCΙΑΡΧΗC. ΑΝΕΘΕΚΕΝ. *Otroënorum: Alexander Asiarcha obtulit.*

Numi hujus, qui perelegans est, ex ære magno, pulcherrimum aversæ partis typum exponere non tam meis, quam Virgilii verbis volo. Is Æneam, e Troja profugum, ita Patrem suum alloquentem inducit, *ÆNEID. Lib. 2. v. 707.*

Ergo age chare Pater cervici imponere nostra.

Et paullo post:

Tu Genitor cape sacra manu, patriosque Penates

Rursum:

— — — — *Dextra se parvus Jūlus
Implicuit, sequiturque Patrem non passibus equis.*

Julus, pileo Phrygio tectus, scipione dextram fulcit: Æneas amissam Creusam uxorem sollicitè respicit. *VIRGIL. v. 741.*

Nec prius amissam respexi &c.

Nullus hujus urbis numus apud Vaillantium reperitur, quæ in Phrygia sita erat, cui regioni Anchisis, & Æneæ memoria inprimis congruit. Sed & Juli, qui etiam Ascanius dictus est, memoria apud Otroënos vivebat.

gebat. Testis est STRABO *Lib. 12.* ubi de Phrygibus agens, ita habet: μικρὸν δ' ὑπὲρ τῆς Ἀσκανίας λίμνης Ὀτρεῖα πολὺν χρόνον τοῖς ὄρεσι τῆς Βιθυνίας ἔδη πρὸς ἔω. Ἐικάζουσι δὲ ἀπὸ Ὀτρεῖας Ὀτρεῖας καλεῖσθαι πρότερον. *Paulum supra Ascanium lacum est Otræa urbecula in finibus Bithyniæ jam ad orientem. Otræas hoc oppidum ab Otreo dictum putant. In Notitia Veteri Ecclesiastica* habetur, in Phrygia: ὁ Ὀτρῆς, Otri Episcopus. Et apud PLUTARCHUM in *Lucullo*: Ἐν Φρυγίᾳ περὶ τὰς λεγομένας Ὀτρεῖας. *In Phrygia circa urbem Otryas.* Ubi profecto emendandus est locus, & e numo juxta, atque Strabone restituendum est: Ὀτρεῖας, vel Ὀτρεῖας. Asiarcha dicebatur, qui a sociatis Asiæ urbibus communibus sacris, aliisque negotiis præficiebatur.

CXLIX.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ, cum pectore, quod squammato thorace riget.

ΟΥΛΠΙΑΣ. ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ. *Ulpia Pautalia.* Mulier stans, d. bilancem s. Cornu Copiæ. Medii moduli numus.

CL.

Eadem utriusque partis epigraphæ. Caput laureatum Caracallæ.

Mulier stans, tutulato capite, d. pateram, s. Cornu Copiæ: ad pedes ara. Magni moduli numus est.

CLI.

A. . . . . ANTONI. *Imperator Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΟΤΑΠΙΑC. ΠΑΥΤΑΛΙΑC. *Ulpia Pautalia. Leo gradiens.*
Quo modo Leonis symbolum Caracallæ conveniat, dictum est in Appendicula ad Numos Coloniarum. Parvi moduli hic numus est.

CLII.

ΑΥ. ΚΑΙ. . . C. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar . . . Severus Antoninus. Caput Caracallæ laureatum.*

ΟΤΑΠΙΑC. ΠΑΥΤΑΛΙΑC. *Ulpia Pautalia. Figura seminuda, & coronata sedens, d. pateram, s. hastam.*

CLIII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus. Protome Caracallæ laureati, qui dextra hastam, sinistra clypeum ostentat.*

ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Plotinopolitarum. Æsculapius stans, d. baculum serpente obvolutum.*

DE Plotinopoli, Thraciæ urbe, dictum est ad numum Faustinae; hic vero mediæ formæ est.

CLIV.

CLIV.

M. ΑΤΡΗΑΙΟC. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Marcus Aurelius Antoninus.*
Caput laureatum Caracallæ.

ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΓΕC. *Pompejopolitarum, anno 263.*
Jupiter Νικηφόρος sedens, d. victoriolam, s. hastam.

DUas urbes, Pompejopolis nomine insignes, in ære veteri haberi, alibi dictum est: hic magni moduli numus ad Pompejopolin Ciliciæ pertinet, quæ annorum notas æri suo intulit. De hujus urbis varia fortuna, atque nominis immutatione scribit STRABO *Lib. 14.* Σόλοι πόλις ἀξιόλογος τῆς ἀῤῃς Κιλικίας ἀρχῇ, τῆς περὶ τὸν Ἰσπὸν, Ἀχαιοῖν, καὶ Ῥοδίων κλίσμα, τῶν ἐκ Λίνδου. Ἐς ταύτην λεηπανδρέσασαν Πομπηΐος Μάγνος κατέβηκε τὰς περιγυγνομένας τῶν περατῶν, ὅς μάλιστα ἐγνώστωιαν, καὶ προοίας τινὸς ἀξίας, καὶ μετωνόμασε Πομπηΐοπολιν. *Soli, urbs memorabilis, alterius Ciliciæ initium, quæ ad Issum est: condita est ab Achæis, & Rhodiis e Lindo oriundis. In hanc, incolarum infrequentia laborantem, Pompejus Magnus Piratarum reliquos, a se devictos, deduxerat, quos salute, & cura aliqua dignos noverat, atque mutato nomine eum locum Pompejopolin appellavit. Ab hac Pompeji instauratione Æram suam incepere Pompejopolitani, nempe ab autumno anni V. C. 687. cui numero si addas annos 263. in numo nostro repertos, conficies an. V. C. 950. Septimii Severi Quintum.*

CLV.

ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΑΥΓΟΥCΤΟC. *Antoninus Augustus.* Caput Caracallæ laureatum.

ΠΡΟΤΕΛΕΩΝ. *Prusaorum in Bithynia.* Æsculapius stans, d. baculum cum serpente.

Est parvi æris numus, cujus aversæ faciei typum vide. in numo Plotinopolitarum, & Nicæensium.

Mm

CLVI.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥ. CΕΤ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

CΕΡΑΩΝ. *Serdorum.* Harpocrates stans, extento digito dextram ori admovet, s. Cornu Copiæ gestat.

Varias Harpocratis stantis, & sedentis, vestiti, & investiti figuras SPONIUS *in Miscellaneis pag. 16. & seqq.* adfert, atque multa erudite adnotat. Fuit nempe Harpocrates Osiridis, & Isis filius, silentii Deus, &, ut VARRO *de Lingua Latina* loquitur: *St. Harpocrates digito significat.* Hinc Græcis etiam Σιγαλιών dictus est, de quo ita AUSONIUS *Epist. 25.*

Tu velut Oebaliis habites taciturnus Amyclis,

Aut tua Sigalion Ægyptius oscula signet.

Est parvi moduli numus.

CLVII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. CΕΟ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar M. Aurelius Severus Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

CΕΡΑΩΝ. *Serdorum.* Æsculapius stans, cujus figuram jam binis imaginibus sub Caracalla proposuimus. Parvi moduli est numus.

CLVIII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡΗ. CΕΤΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caf. Marcus Aurelius Severus Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

ΟΥΑΠΙΑC. CΕΡΑΙΚΗC. *Ulpia Serdica.* Mulier stans, d. pateram, s. hastam. Numus est magni moduli.

CLIX.

CLIX.

Idem caput: eadem utrimque inscriptio, quæ in præcedente.

Figura nuda stans, d. baculo nititur, cui obvolutus serpens, l. latus fulcit: ad sinistram nudus puer adstat.

Æ Sculapium investem rarius numi exhibent. Puer adstans aut Glyconem denotat, qui a LUCIANO in *Pseudomanti*. *Æsculapius minor*, dicitur; aut unum e filiis *Æsculapii*, de quorum simulacris PAUSANIAS in *Messen. cap. 31.* mentionem facit, & in *Corinth. cap. 10.* ubi, Aratum *Æsculapii* filium creditum fuisse, perhibet: Ἄρατον Ἀσκληπιῶ παῖδα εἶναι νομίζουσι. APOLLODORUS *Lib. 3.* Machaonem, & Podalirium *Æsculapii* filios nominat. Fortasse hoc symbolo Bacchus Medicus est repræsentatus, de quo ATHE-NEUS *Lib. 2.* videri potest. Numus est magni moduli.

CLX.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. CETH. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.
Aurelius Severus Antoninus.
Caracallæ.

Imperator Caesar Mar-
Caput laureatum

ΟΥΑΠΙΑC. CΕΡΑΙΚΗC. *Ulpia Serdica.* Aquila expan-
sis alis basi insistens, sertum rostro gerit. Magni æris
numus.

M m 2

CLXI.

CLXI.

Eadem utrimque Epigraphe: idem caput, ut in numo priore.

Caracalla stans, sagum indutus, laureato capite, d. hastam præpilatam, s. parazonium, aut sceptrum sustinet: sinistro pede alte sublato captivum calcat, uno genu humi nixum.

Simili typo, qui in Græcis rarus est, solet in latinis numis aut gens devicta, aut captus gentis Princeps designari. Antoninus Caracalla Britannici, & Germanici cognomine gloriatus est; unde Britannum hic, aut Germanum sub pedibus Imperatoris effictum existimo. Nisi quis malit Abgarum Osroënorum, aut alium Armeniæ Regem denotari, quos Caracalla per fraudem captos sibi subdiderat; teste XIPHILINO *ex Dione Lib. 77*. Vestitus tamen captivi pro opinione prior facit. Numus est elegantissimus ex ære magno.

CLXII.

Eadem Epigraphe & caput, uti in præcedentibus.

ΟΥΑΠΙΑC. CΕΡΔΙΚΗC. *Ulpia Serdica*. Caracalla, equo currente vectus, sagum indutus, telum dextra vibrat. Ultimam syllabam ΚΗC. male numi veteris sculptor formavit.

Videtur hic effingi Caracalla, Parthos fugientes persequens; qua de fuga ipse, data ad Senatum Epistola, gloriatus est: ut refert XIPHILINUS *ex Dione Lib. 78*. Numus est perelegans, & magni moduli.

CLXIII.

CLXIII.

... ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝ. ... *Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΚΙΤΙΩΝ. *Sestiorum.* Leander natans, & Hero ejusdem amica, e turri allucens lampadem.

TYpum aversæ partis hujus numi, qui medii moduli est, describit conceptis veluti, ad eundem exponendum, verbis *Epigramma* ANTIPATRI *Lib. 3. Anthol. Græc.*
 εἰς Ἡρώ, καὶ Λεάνδρον.

Οὗτος ὁ Λεάνδροιο διάπλους, ἔτος ὁ πόντος
 Πορθμὸς, ὁ μὴ μὲν τῷ Φιλέοντι βαρύν.
 Ταῦθ' Ἡρᾶς τὰ πάροιθεν ἐπαύλια, τῷ τὸ πύργῳ
 Λείψανον, ὁ προδότης ὧδ' ἐπέκειτο λύχνος.

Hic Leandri tranatus est, hic Ponti
Trajectus, qui soli amanti gravis non erat.
Hæc Herus quondam habitatio, hæ turris
Reliquia: hic sita est proditoria illa lampas.

Nullum sestiorum numum sub Caracalla deprehendit Vaillantius. Videtur numum, nostro geminum, Patinus habuisse, at inscriptione extrita, quam ita mutilam refert: CΑΔ. . . ΩΝ. Verum situs literæ H. mutatus in I, desideratis etiam aliis characteribus, incertum isthic Patinum reddiderit; qui tamen e figura aversæ partis recte censuit, numum ad aliquam Hellesponti urbem esse referendum.

CLXIV.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΤΙΒΕΡΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Tiberiopolitarum.* Æsculapius stans, d. baculum serpente obvolutum. Typos similes jam dedimus sub Caracalla.

PHrygiæ urbs erat Tiberiopolis, haud dubie a Tiberio Imperatore nomen sortita. *SOCRATES Lib. 7. histor.*

M m 3 *Eccles.*

Ecclef. cap. 46. ἐν τισί τιν πόλει τῆς φρυγίας. *Consentit Notitia vetus Ecclesiastica.* Parvi moduli numus est.

CXLV.

ΑΤ. Κ. Μ. ΑΥ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΜΗΤΡΟ. ΠΟΝΤ. ΤΟΜΕΩC. Δ. Μητροπόλεως Πόντου Τομέως. *Metropolis Ponti Tomorum.* Templum tetrastylon, in quo simulacrum Bacchi stantis, d. cantharum s. Thyrsus.

Templum Bacchi, in hoc medii moduli numo expressum, apud Vaillantium in Tomitarum ære signato sub nullo Imperatore reperi.

CLXVI.

ΑΥΤ. Μ. ΑΥΡΗΑ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator M. Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΑΥΤΟΥCΤΗC. ΤΡΑΙΑΝΗC. *Augustæ Trajanæ.* Templum tetrastylon, altæ substructioni impositum, in quo Diana gradiens d. sagittam e pharetra eximit, s. arcum gestat: ad latus dextrum substructionis cervus profiliens, & arbor; ad latus sinistrum itidem arbor, & canis procurrens.

Elegans hic magni moduli numus, an ad Sarmizgetusam, Daciæ olim Metropolin, nunc Varhel dictam, referendus sit, ambigo. Urbs hæc a ΠΤΟΛΕΜÆΟ *Lib. 2.* Ζαρμισογέθουσα aut Ζαρμισογέθουσα τὸ βασιλεῖον. *Zarmisogethusa Regia* appellatur. Eandem deinde *Augustæ Trajanæ*

no-

nomen a Trajano obtinuisse inscriptio apud GRUTERUM pag. 437. n. 1. testatur:

COLON. VLPIA. TRAIANA.

AYG. DACICA. SARMIZGETVSA.

Vaillantius Numos ΑΥΤΟΥΤΗΘ. ΤΡΑΙΑΝΗΘ. Trajanopoli Thraciæ adscribit; credo, ob fabricæ elegantiam, & <sup>ἡγε-
μῶνος</sup> Magistratum in ejusmodi numis repertum. R. P. Harduinus Trajanopolin Thraciæ, cum Augusta Trajana Daciæ, seu Sarmizgethusa eandem facit; id quod, ob bene magnam locorum istorum distantiam, qui conciliari possit, non video.

CLXVII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΘ. *Imperator Cæs. Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Trajanopolitarum.* Cybele, capite turrito, leoni insidens, d. hastam, f. tympanum.

Trajanopolis alia in Cilicia aspera erat, Selinus antea dicta: alia in Phrygia, quæ vitiose, vel contracte *Τρανέπολις* in *Veteri Notitia Eccles.* scribitur. Tertia Thraciæ est, ad quam Vaillantius numos omnes ΤΡΑΙΟΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. refert. Tristanus Numum ΤΡΑΙΑΝΗΘ. ΑΥΤΟΥΤΗΘ. idcirco ad Trajanopolin Phrygiæ retulit; quod Cybelen referret: idque probavit HOLSTENIUS in *adnot. ad Ortelium*. Potiori forsan jure numus noster, qui magni moduli est, ad Phrygiæ Trajanopolin tum ob Cybeles typum, tum ob ipsam inscriptionem revocari poterit; quanquam nihil cogat a Trajanopoli Thraciæ discedere.

CLXVIII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΘ. *Imperator Cæsar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

^{sc.} ΤΡΠΕΖΟΥΝΤΙΩΝ. *Trapezuntiorum.* Serapis stans, d. elata, f. baculum, aut virgam mensoariam.

DE Trapezunte, Ponti Cappadocici urbe, dictum est in

in Septimio Severo. Inscriptio ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤ. . fine A. interposito, aut τὸ A. in P. vel in Π. comprehensum, aut artificis Μορφοχαράκις lapsum arguit. Magni moduli numus est.

CLXIX.

M. AYP. ANT. . . . . *Marcus Aurelius Antoninus. Caput laureatum Caracallæ.*

- - - - - Vir, pileo Phrygio tectus, eques aram accedit, cui columna adstituta est: columnæ capitulo aquila insistit; a tergo equitis arbor.

URbis nomen in hoc magni moduli numo vetustate ex-
tritus est. Verum cum singulari esset aversæ faciei
typo, omittendum non putavi; cui locum alius similis,
forte olim reperiendus, numus certo assignabit. Conje-
cturam ex typo, eamque timide feceram: an non ΔΑΡΔΑ-
ΝΙΩΝ. *Dardaniorum* in Troade numus esset; quando aversæ
partis formam, nostræ aliquantum similem in Appendice
ad Græcos Numos Vaillantii videre est. Subinde me
Amicus quidam literis admonuit: similes se numos Con-
stantinopoli vidisse, ex Asia allatos, ac numum citra du-
bium ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΩΝ. *Trapezuntiorum* esse. Luni equitis
effigiem, qualis hic etiam repræsentari videtur, jam su-
perius, etsi paullo aliam in Trapezuntino numo dedimus.

Ara, & columna cum aquila (quæ pari forma in Dar-
daniorum modo memorato numo referuntur) ad sepul-
crale aliquod monumentum pertinere videtur. De Si-
cyoniis

cyoniis quidem narrat PAUSANIAS *Corinth. cap. 7.* Eos lapideam basim sepulcris, & columnas, quibus aquila insisteret, imposuisse.

CLXX.

. . . . ANTONINOC. ATT. *Antoninus Augustus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΜΑΙΑΝΔΡΟC. *Tripolitarum, Maander.* Figura inerbis fluvii decumbens, d. ramum frugiferum, f. urnæ innixa arundinem attinet.

HÆc Tripolis, Lydiæ urbs, ab aliis ejusdem nominis urbibus belle se adsignato fluvii nomine, & simulacro discernit. Mæandro aditam fuisse testatur etiam PLINIUS *Lib. 5. Tripolitani, iidem Antoniopolitæ, Mæandro adluuntur.* Tripolin hanc *Notitia Hieroclis* Lydiæ attribuit: STEPHANUS vero, & PTOLEMÆUS vicinæ Carieæ.

Figura Mæandri fluvii, quæ præter arundinem, fluviiis tribui solitam, manu altera ramum frugiferum ostendat, singularem aliquam fertilitatem indicare videtur, quæ irrigatæ ab hoc fluvio terræ fuerint gavisæ. Apud STRABONEM *Lib. 13.* me rem deprehendisse puto, ubi de Mæandro fluvio hæc refert: *Χώραν δ' ἔχει πολλὴν ἐφ' ἑκάτερα τῷ ποταμῷ πᾶσαν εὐδαίμονα· πλείστην δὲ φέρει τὴν καλυμμένην Ἀντιοχικὴν ἰσχυρά· τὴν δὲ αὐτὴν καὶ τριφυλὸν ὀνομάζουσιν.* *Regio spatiosa est ad utramque fluminis ripam, omnis fertilitate felix; plurima vero. illic ficus nascitur, caricæ Antiochenas vocant, quæ etiam Trifolium compellantur.* Hunc itaque Mæandri littoribus proprium fructum egregie hic noster, mediæ formæ, numus exprimere videtur.

CLXXI.

ATT. K. M. ΑΤΡ. CETHPOC. ANTONIN. *Imperator Cæsar Marcus Aurelius Severus Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΤΥΡΑΝΩΝ. Δ. *Tyrannorum.* Cybele, turrito capite, sedens ad fores templi, d. pateram, f. tympanum, ad pedes duo leones. Numus est medii moduli.

N n

CLXXII.

CLXXII.

M. ANTΩNΕΙNOC. AYTOYCTOC. *Marcus Antoninus Augustus.*
Caput laureatum Caracallæ.

KOIN . . . MT . . . Π . . . ΝΕΩΚΟΡΩΝ. M. ANTΩNΕΙ-
NOC. AYTOYCTOC. Sic legendum conjicio : Κοινὸν Σμυρ-
ναίων Πρώτων Ἀσίας, Νεωκόρων, Μάγχοις Ἀθηναίων Ἀυγυστός.
Commune Smyrneorum, Primorum Asia, Aedituorum: Mar-
cus Antoninus Augustus. Imperator paludatus, equo in-
fidens.

Singularem hunc, magni moduli, numum postremo
loco sub Caracalla retuli; quod lectio loci certa non
esset, etsi probabiliter e literarum vestigiis colligatur. In-
solita est nominis Augusti in aversa parte repetitio, qua
mihi aut Adventus Caracallæ, aut expeditio in Parthos
suscepta, aut solemnia illa indicari videntur, quibus Ca-
racalla primum *Antoninus Augustus* renunciatus est; de
qua re *ÆL. SPARTIANUS in Severo* videri potest.

CLXXIII.

CLXXIII.

ΦΟΥΒΙΑ. ΠΛΑΥΤΙΑΔΑ. *Fulvia Plautilla*. Caput Plautillæ, uxoris Antonini Caracallæ. Caput hic expressum pertinet ad numum sequentem.

ΕΡΜΙΟΝΕΩΝ. *Hermionensium*. Figura muliebris, aræ adstans, d. pateram porrigit; capiti insistit ornamentum, flori non absimile.

Hermione urbs Argolidis, provinciæ in Peloponeso, de qua STRABO *Lib. 8.* Ἑρμιόνη δ' ἐστὶ τῶν ἐν ἀσήμεν πο- λίων. *Hermione est una de non obscuris urbibus.* Regionem vicinam τὴν Ἑρμιονίδα, *Hermioniden* dictam esse, apud PAUSANIAM in *Corinth.* & THUCYDIDEN *Lib. 2.* reperitur. Nomen gentile Stephano, & numis Ἑρμιονεύς. Origo Nominis a Mercurii cultu, qui Græcis Ἑρμῆς, cujus etiam simulacrum non raro Hermionenses numi exhibent: noster est medii moduli.

CLXXIV.

ΦΟΥΑ. ΠΛΑΥΤΙΑΔΑ. ΣΕΒ. *Fulvia Plantilla Augusta*. Caput ejusdem.

ΤΠ. ΑΤΡ. ΓΑΛΛΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟC.Ι. *Sub Aureliis Gallo Nicopolitarum ad Istrum*. Mulier, tutulato capite, stans, d. temonem, s. Cornu Copiæ.

Numus est mediæ formæ: aversæ partis typum vide in Numo Marcianopolitarum sub Caracalla.

N n 2

CLXXV.

CLXXV.

ΦΟΥΑ. ΠΛΑΥΤΙΑΛΑ. CEB. *Fulvia Plantilla Augusta.* Caput ejusdem.

ΤΠ . . . . . ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟC.Ι. *Sub . . . . . Nicopolitarum ad Istrum.* Cybele sedens, s. tympanum tenet, ad pedes duo leones. Similem typum Cybeles paullo antea in numo Tyranorum, sub Caracalla, proposuimus.

CLXXVI.

ΦΟΥΑ. ΠΛΑΥΤΙΑΛΑ. CEBΑ. *Fulvia Plantilla Augusta.* Caput ejusdem.

ΗΓΕ . . . . . ΟΥ. ΚΛΑΡΟΥ. ΟΥΑΠΙΑC. ΠΑΥΤΑΛΙΑC. *Sub Præside . . . . . Claro, Ulpia Pautalia.* Victoria stans, s. pateram gerit, d. coronat Imperatorem stantem, qui d. hastam, s. parazonium, vel sceptrum attinet.

Hic Numus præstantioribus accenseri meretur; tum quod magni moduli sit, & aversæ partis imaginem elegantem offerat: cum etiam propterea, quod Præsidis Magistratum, in Pautaliæ numis admodum rarum, exhibeat. Ex cognomine Magistratus, nomen me deprehendisse arbitror, cui etiam reliqui literarum attritarum ductus respondent; legendum nempe ita puto ΗΓΕΜ. ΕΡΥΤΙΟΥ. ΚΛΑΡΟΥ. *Præside Erytio Claro.* Julius Erytius Clarus cum Q. Sosio Falcone consulatum gessit anno V. C. 946. Severi primo. Occisus quidem est a Septimio Severo Erytius Clarus, teste SPARTIANO *cap. 13.* De tempore tamen non constat.

CLXXVII.

CLXXVII.

Π. CΕΠΤΙ. ΓΕΤΑC. Κ. Πάβλιος Σεπτίμιος Γέτας Καῖσαρ. *Publius Septimius Geta Caesar. Caput nudum ejusdem.*

ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. *Adrianeorum. Bos stans.*

A Driani Bithyniæ urbs erat, teste *Notitia Ecclesiast.* Hieroclis, & SUIDA, qui ita habet: Ἀδριανοὶ πόλις Μυσίας, τῆς νῦν Βιθυνίας. *Adriani urbs ejus Mysæ, quæ nunc Bithynia dicitur. Nullus hujus urbis numus, Getæ inscriptus, apud Vaillantium extat: noster ex ære medio est.*

CLXXVIII.

Π. CΕ. ΓΕΤΑC. Κ. *Publius Septimius Geta Caesar. Caput nudum Getæ.*

ΑΚΡΑCΙΩΤΩΝ. *Acrafiotarum in Lydia. Minerva galeata stans, d. ramum oleæ porrigit, s. hastam puram tenet.*

M Inerva, oleæ ramum ostentans, in latinis numis MINERVA. PACIFERA. inscribitur. Græci eandem simili cum ramo effingere solebant, teste PAUSANIA in *Atticis cap. 24.* Πεποίηται δὲ καὶ τὸ Φυτόν τῆς ἐλαίας Ἀθηναῖ, καὶ κῦμα ἀναφαίνων Ποσειδῶν. *Efformata est Minerva oleæ plantam: Neptunus vero fluctum proferens. Minerva inventrix oleæ credebatur, uti canit VIRGILIUS Lib. 1. Georgic.*

— — — — *Oleaque Minerva Inventrix.*

Consentit APOLLODORUS *Lib. 3.* Ἡ χώρα τῆς Ἀθηναῖς ἐκείθι, Κίχρόπος μαρτυρήσαντος, ὅτι πρῶτον τὴν ἐλαίαν ἐφύτευσεν. *Regio*
 Nn 3 (At-

(Attica) *Minerva adjudicata est; quando Cecropis testimonio cognitum est, eandem primum plantasse oleam.* Numus est mediæ magnitudinis.

CLXXIX.

ΑΥΤ. ΚΑ. Π. ΣΕΠ. ΓΕΤΑ. ΣΕΒ. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Πάβλιος Σεπτήμιος Γέτας Σεβαστός. *Imperator Caesar Publius Septimius Geta Augustus. Caput Getæ laureatum.*

ΒΙΖΥΗΝΩΝ. *Bizyenorum.* Figura muliebris stans, d. pateram, s. hastam, ad pedes clypeus; videtur Palladem referre.

IN Astica, Regione Thraciæ, Bizyam locat STEPHANUS: Βιζύη πόλις Θρακίας, τὸ τῶν Ἀσῶν βασιλεῖον . . . τὸ ἔθνικον Βιζυηνός. *Bizya urbs Thraciæ, Astorum Regia sedes; gentile Bizyenus.* Cænensi Regioni, quæ Asticæ erat contermina, Bizyam tribuit SOLINUS cap. 10. *In Cænensi Regione, non longe a Flaviopoli Colonia, Bizye oppidum.* Getæ numi Græci, cum Augusti titulo, non sunt frequentes; Bizyæ nullum sub hoc Principe refert Vaillantius: noster magni moduli est.

CLXXX.

CLXXX.

A. ΣΕΠΤΙΜΙ. ΓΕΤΑΣ. ΚΑΙΣ. *Lucius Septimius Geta Caesar.*
Caput ejusdem nudum.

ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. *Calchedoniorum.* Mercurius stans,
nudo capite, d. Caduceum gerit, s. amiculum colligit:
pedes cothurnis ornati.

Calchedon nota Bithyniæ urbs, & Concilio Oecume-
nico, adversus Eutychis, & Dioscori errores, an.
Æræ Christianæ 451. celebrato, clara. De ea STEPHANUS:
πρὸς τῷ σώματι τῶ πούου κατασκευῶ τῶ βυζαντίου. *Ad Ponti fauces*
sita, e regione Byzantii. A Megarensibus eandem condi-
tam fuisse, Μεγαρεῶν κτίσμα, STRABO *Lib. 12.* adnotavit. Me-
diæ formæ numus est.

CLXXXI.

A. ΣΕΠΤΙ. ΓΕΤΑΣ. ΚΑ. *Lucius Septimius Geta Caesar.*
Caput nudum.

ΚΙΑΝΩΝ. *Cianorum.* Cupido stans, sinistram trunco
arboris imponit, dextra ad dorsum rejecta.

DE Cio PLINIUS *Lib. 5.* *Amnes Hylos, & Cios cum oppido*
ejusdem nominis, quod fuit Emporium non procul acco-
lensis Phrygia, a Milefisi conditum. Consentit SCYLAX *in*
cap. Mysia. Ἀκροτήριον τῶ Κιανῶ κόλπου, καὶ ἐν ἀριστερᾷ Κίος πόλις,
καὶ Κίος ποταμός. *Promontorium Ciani sinus, & a sinistra Cios*
urbs, & Cios fluvius. Ex his, aliisque colligit Cellarius
Cion ad Propontidem sitam, & eandem etiam προποντίδα τῶ
πρὸς θάλασσαν, *Prusiam, quæ ad mare est,* dictam fuisse exi-
stimat. Ad nostrum hunc, parvi moduli, numum id mihi
satis est, Cion Propontidis urbem, atque adeo Helle-
sponto vicinam fuisse. Memorat quippe PAUSANIAS *Bæotic.*
cap. 27. Apud Parianos, circa Hellespontum habitantes,
insignem Amoris, seu Cupidinis cultum floruisse.

In hoc, & proxime superiore, ac sequente numo,
Getæ Prænomen est *Lucius*, in aliis plerisque *Publius*.

Ita

Ita etiam in Commodi numismatis alias prænomen *Marcus*, alias *Lucius*, legitur. Neque mutationis istius certa tempora, ac termini assignari possunt. Nullum Getæ numum Cilianum Vaillantius exhibuit.

CLXXXII.

Α. ΣΕΠΤΙΜ. ΓΕΤΑΚ. ΚΑΙ. *Lucius Septimius Geta Caesar*. Caput nudum Getæ, sub cuius mento parvum Septimii Severi caput impressum comparet: ad occiput aliud signum, forte Monetarii, quod vetustas attrivit.

ΝΙΚΑΙΩΝ. *Nicaensium*. Jupiter sedens, d. fulmen gerit, s. hastam. Similem aversæ partis typum dabimus in Numo Perinthiorum, sub Gordiano Pio. Hic numus mediæ magnitudinis est.

CLXXXIII.

ΑΥΤ. Κ. Π. ΣΕΠ. ΓΕΤΑΚ. ΑΥΤ. *Imperator Caesar Publius Septimius Geta Augustus*. Caput Getæ laureatum.

Τ. ΦΛ. ΟΥΛΠΙΑΝ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤ. ΠΡΟΣ. Ι. 'Τπὸ Φλαβίῳ Ουλπιανῷ Νικοπολιτῶν πρὸς Ἰστρον. *Sub Flavio Ulpiano Nicopolitarum ad Istrum*. Templum tetrastylon, in quo Idolum Mercurii stantis, cum strophio, d. crumenam, s. Caduceum. Mediæ formæ numus est.

CLXXXIV.

Π. ΣΕΠΤΙ. ΓΕΤΑΚ. ΚΑΙΣΑΡ. *Publius Septimius Geta Caesar*. Caput Getæ nudum.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. Π. Ι. *Nicopolitarum ad Istrum*. Templum tetrastylon, quale in numo superiore, sed sine Idolo. Parvi moduli numus.

CLXXXV.

CLXXXV.

ΑΥΤ. Κ. Π. ΣΕΠΤ. ΓΕΤΑΚ. . . *Imperator Caesar Publius Septimius Geta.* Caput laureatum Getæ.

ΟΤΑΠΙΑΣ. ΣΕΡΔΙΚΗΣ. *Ulpie Serdicæ.* Figura sedens, capite tutulato, d. pateram, s. Cornu Copiæ. Est numus magni moduli.

CLXXXVI.

Π. ΣΕΠΤ. ΓΕΤΑΚ. Κ. *Publius Septimius Geta Caesar.* Caput nudum ejusdem.

ΑΥΤ. ΤΡΑΙΑΝΗC. *Augustæ Trajanæ.* Figura stans d. pateram s. hastam puram. De Augusta Trajana vide dicta ad Numum Caracallæ: hic parvæ formæ est.

CLXXXVII.

Π. ΣΕΠΤ. ΓΕΤΑΚ. ΡΑ. *Publius Septimius Geta Caesar.* Caput Getæ nudum.

ΤΥΡΑΝΩΝ. Β. *Tyranorum.* Aquila lauream rostro gerens. Numus est parvi moduli; eadem figura sub Commodo exhibita est.

CLXXXVIII.

ΠΟ. ΣΕΠ. ΓΕΤΑΚ. ΚΑΙCΑΡ. *Publius Septimius Geta Caesar.* Caput nudum Getæ.

ΟΜΟΝ . . . . ΑΙΚΕΦΑΙΜΟΝΙΟΝ. ΦΙΛΑΡΤΕΜΙΑ. Mars gradiens s. scutum, & hastam gestat; d. extensa, sub qua monogramma, aut signum Monetarii: ad pedes vasculum, aut ara.

Dolendum sane, literas quasdam vetustate extritas

totam nobis inscriptionem elegantis hujus numi, qui ex ære medio est, incertam reddere. Suspicio ita legendum esse: ΟΜΟΝΟΙΑ. ΓΑΖΑΙΩΝ. ΚΑΙ ΕΦΕΣΙΩΝ. ΑΙΜΟΝΙΚΟΝ. ΦΙΛΑΡΤΕΜΙΔΑ. ΤΙΜΩΝΤΩΝ. *Concordia Gazensium, & Ephesorum, Hæmonicum Dianæ amicum, vel clientem honorantium.* Nomen illud *Gazensium* supplevi idcirco, quod character seu Monogramma istud sit simillimum illi, quod in Juliæ Domnæ numo Gazensi, aliisque ejus urbis monetis comparet. Τὸ ΕΦ. Ephesiorum legeram; quando & hoc literarum compendium in Ephesino ære apud R. P. Harduinum legitur: & φιλαρτέμιδος compellatio, Ephesium quid redolet; cum in Ephesi numis etiam ΘΗ. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. & ΑΡΤΕΜΙC. expressum legatur. Neque quis miretur, tanto intervallo dissitos Ephesinos, & Gazenses concordiae vinculo colligatos fuisse; quando & cum Alexandrinis Ægypti eadem Ephesinis concordia fuit: uti habent numi Antonini Pii, & Macrini apud Dodissimum Harduinum. Accedit: Dianam etiam a Gazensibus singulariter cultam fuisse; nam ejus urbis numos aliquot, Dianæ venatricis simulacro insignes, *Eminentiss.* NORIS. *Dissert. 5. de Epochis Syromaced. cap. 3.* produxit. Et vice mutua Ephesii Martem, Gazensium Deum, coluere; nam ita apud R. P. Harduinum habet Commodi numus ΕΦΕCΙΩΝ. ΜΑΡΝΑC.

ΑΙΜΟΝΙΚΟΝ. ΦΙΛΑΡΤΕΜΙΔΑ. *Hæmonicum, Amicum Dianæ,* quem honorant Ephesii, & Gazenses, Martem ipsum esse, nescio an arbitrari non liceat? Mars enim numi simulacro representatur: Mars ab Homero Ἀιμοχάρης *sanguine gaudens* compellatur; qui æquo jure Ἀιμόνικος pro Ἀιματόνικος *sanguineus Victor*, seu *sanguine vincens* dici potest. Est etiam ea Dianæ cum Marte congruentia: quod uterque armis gaudeat. Incertum tamen est, an non Ἀιμόνικος Magistratus nomen sit, Dianæ devoti, ad quod nomen symbolo Martis allusio quædam facta videri potest. Tædet me jam, tot conjecturis indulgisse; quam vellem, ut numum similem

lem cum epigraphe minus attrita alius proferat; aut hæc felicius exponat.

CLXXXIX.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΟΠ. ΜΑΚΡΙΝΟΣ. Κ. Μ. ΟΠΕΛ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. 'Αυτοκρατωρ Καῖσαρ Μάχκος 'Οπέλιος Μακρίνος' Καῖσαρ Μάχκος 'Οπίλιος Αντωνῖνος. *Imperator Caesar Marcus Opelius Macrinus: Caesar Marcus Opelius Antoninus.* Capita adversa Macrini laureatum, & Diadumeniani filii nudum.

ΥΠ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ε. *Sub Pontiano, Marcianopolitarum.* Figura muliebris sedens, d. pateram & Cornu Copiæ. Medii moduli numus.

CXC.

Eadem utriusque faciei epigraphe, quæ in priori numo, eadem capita.

Hercules stans, d. exuvias leonis, & poma Hesperidum, s. clavam. Est numus medii moduli.

CXCI.

ΑΥ. Κ. ΟΠΠΕΛ. ΣΕΤΗ. ΜΑΚΡΙΝΟΣ. Κ. Μ. ΟΠΠΕΛ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ.
ΔΙΑΔΟΥΜΗ. *Imperator Caesar Oppelius Severus Macrinus:*
Caesar Marcus Oppelius Antoninus Diadumenianus. Capita
adversa Macrini, & Diadumeniani.

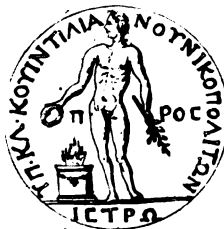
ΤΠ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ε. *Sub Pontiano*
Marcianopolitarum. Diana gradiens, d. sagittam e pha-
retra eximit, s. arcum præfert: ad pedes canis.

Mediae formæ numus. Hic Pontianus ex Ælia fami-
lia erat; nam apud P. Harduinum legitur ΑΛ. aut
in Æliam adoptatus.

CXCI.

ΑΥΤ. ΟΠΠΕΛ. ΣΕΤΗ. ΜΑΚΡΕΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Oppelius*
Severus Macrinus. Caput laureatum Macrini.

ΤΠ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Pontiano*
Marcianopolitarum. Fortuna stans, capite tutulato d. te-
monem, s. Cornu Copiæ. Similem typum exhibui in An-
chialensi numo sub Septimio Severo. Mediæ formæ hic
numus est.

CXCI.

ΑΥΤ. ΟΠΠΕΛ. ΣΕΤΗ. ΜΑΚΡΙΝΟΣ. *Imperator Oppelius Severus*
Macrinus. Caput laureatum.

ΤΠ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΕΤ. *Sub Agrippa,*
Nicopolitarum ad Istrum. Figura semi-nuda Istri fluvii decum-
bens, d. arundinem inflexam sustinet, s. urnæ innititur, ad pe-
des navis. Est numus mediæ formæ, ad magnam accedentis.

CXCI.

CXCIV.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΟΠΠΕΛΙ. ΞΕΥ. ΜΑΚΡΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Oppelius Severus Macrinus. Caput ejusdem laureatum.*

ΤΠ. ΚΛ. ΚΟΥΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΣΤΡΩ.
Sub Claudio Quintiliano, Nicopolitarum ad Istrum. Figura nuda ad aram stans, d. pateram, f. ramum lustralem gestat, de quo alibi dictum est. Medii moduli est numus.

CXCV.

ΑΤΤ. Κ. ΟΠΠΕΛ. ΣΕΟΥΗ. ΜΑΚΡΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Oppelius Severus Macrinus. Caput ejusdem laureatum.*

ΤΠ. ΜΑΡΚ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΣΤΡΩ.
Sub Marcio Agrippa, Nicopolitarum ad Istrum. Victoria stans, d. lauream, f. palmæ ramum.

Nicopolin hanc hoc tempore ad Præfecturam Daciæ pertinuisse, ex nomine Magistratus colligo, quod in hoc, aliisque nostris Macrini, ac Diadumeniani numis reperitur. Hunc enim Agrippam a Macrino Pannoniæ, ac Daciæ præpositum fuisse, testatur Dio *in fragmentis a Carminio Falcone editis* : Μαρκίον τε Ἀγρίππαν πρότερον μὲν ἐς Παννονίαν, εἰς ἐς Δακίαν ἠγεμονεύσαντα ἔπεμψεν. *Marcium Agrippam in Pannoniam primum, deinde in Daciam cum Præsidis potestate misit.* Hunc Marcium Agrippam de Macrino bene meritum fuisse innuit ÆLIUS SPARTIANUS *in Antonino Caracalla cap. 6.* Ubi Caracallæ cædem, a Macrino institutam, a Martiale perfectam refert, additque id factum esse : *Non ignorantibus Marcio Agrippa, qui Classi præerat, & præterea plerisque officialium.* Mediæ magnitudinis numus est.

CXCVI.

ΑΥΤ. Κ. ΟΠ. . . . . ΜΑΚΡΕΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Opelius Macrinus. Caput laureatum.*

ΥΠ. Α. ΣΤΑ. ΛΟΝΓΙΝΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΕΤΡΩ.
Sub Lucio Statilio Longino, Nicopolitarum ad Istrum. Nemesius stans f. flagellum, d. bilancem, ad pedes rota. Ex ære medio numus est.

CXCVII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΟΠΕΛ. ΣΕ. ΜΑΚΡΕΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Opelius Severus Macrinus. Caput laureatum.*

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΕΤΡ. *Nicopolitarum ad Istrum. Solæ hæc literæ arcæ numi inscriptæ, qui parvæ formæ est.*

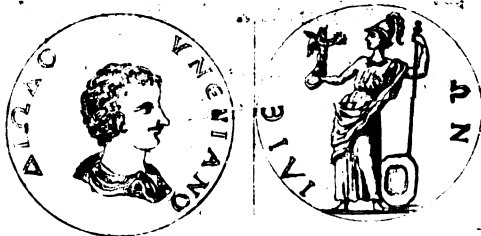
CXCVIII.

ΑΥΤ. Μ. ΟΠΕΛ. ΣΕΟΥ. ΜΑΚΡΕΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Opelius Severus Macrinus. Caput Macrini laureatum.*

CAΜΙΩΝ. *Samiorum. Meleager nudus, aprum lancea confodiens.*

Samos Insula, & princeps Joniæ urbs, numis testibus:
CA-

CAMION. ΠΡΩΤΩΝ. ΙΩΝΙΑC. De eadem PLINIUS *Lib. 4. Jonia ora habet Samon liberam, circuitu octoginta septem millium passuum. Meleagri lanceam, qua aprum interfecerat, τὴν λόγχην ἣ τὸν ὄν κατεργάσατο*, apud Sicyonios in æde Sualæ asservatam fuisse, PAUSANIAS *Corinth. cap. 7.* adnotavit. Meleagrum, ob aprum devictum, cum Hercule comparat APOLLONIUS *Lib. 1.* & VALERIUS FLACCUS *Lib. 1.* Numus est ex ære medio.

CXCIX.

^{sc.} ΔΙΑΔΟΜΕΝΙΑΝΟΣ. *Diadumenianus. Caput ejusdem nudum.*

ΙΑΙCΩΝ. *Iliensium. Pallas galeata stans, d. globum, cui insitit Victoriola, s. hastam, ad pedes clypeus.*

Ilium, decantata Phrygiæ urbs, ad Scamandrum fluvium sita: uti comprobant numi Neronis, & Britannici, ΙΑΙCΩΝ. CΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. apud R. P. Harduinum. Ilium alia, a Troade Colonia, urbs erat, quam Troadem alioqui Trojæ loco extructam putant. Fuit vero Troja etiam regionis nomen, si SERVIO in principium *Æneidos* credimus: *Troja regio est Asia, Ilium urbs.* Consentit cum his STEPHANUS: *Ἴλιον πόλις Τρωάδος ἀπὸ Ἴλῆ, ἣν οἱ Τρῶες Ἀκλὴν ἐκάλεον . . . τὸ ἔθνηκὸν Ἴλίου.* *Ilium urbs Troadis, ab Illo: hanc Trojanæ Ἀκλὴν vocabant. Gentile nomen Ilicus.*

De Palladis stantis simulacro apud Ilienses hæc animadvertit STRABO *Lib. 13.* *τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ξόανον νῦν μὲν ἐσηκὸς ἐρεῖται Ὀμηρὸς δὲ καθήμενον ἐμφαίνει. Palladis simulacrum stantis figura*

figura nunc cernitur, quod Homerus sedentis forma representat. Nullus apud Vaillantium, sub Diadumeniano, reperitur Ilienſium numus: noster est parvi moduli.

CC.

^{sc.}
ΔΙΑΔΟΥΤΗΝΙΑΝΟC. ΚΑΙ. *Diadumenianus Caesar.* Caput ejusdem nudum.

ΚΟΤΙΑΕΩΝ. *Cotiaënsium.* In corona.

Hanc Phrygiæ urbem *PLINIUS Lib. 5. Cotyajon* scribit. *STEPHANUS: Κοτυαῖον πόλις τῆς Ἐπικτήτῃς Φρυγίας . . . τὸ ἰθὺνικὸν Κοτιαεύς. Cotyajum urbs Phrygia Epicteti: gentile Cotiacus.* Numus est parvi æris, nullumque Vaillantius sub hoc Cæsare protulit Cotiaji signatum.

CCI.

Μ. ΟΠΕΑ. ΔΙΑ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Marcus Opelius Diadumenianus Antoninus.* Caput ejusdem nudum.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Marcianopolitarum.* Lunæ bicornis astrum, cum tribus stellis. Parvi moduli numus.

CCII.

Κ. Μ. ΟΠΠΕΑ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΔΙΑΔΟΥΤΗΝΙΑΝΟC. *Cesar Marcus Oppelius Antoninus Diadumenianus.* Caput ejus nudum.

ΤΠ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤΡ. *Sub Agrippa, Nicopolitarum ad Istrum.* Serpens in gyros contortus alte caput erigens, nimbo cinctum. Bacchum, aut Æsculapium indicare videtur serpens. Numus est ex ære medio: typus similis habetur in Gordiani Pii numo, etiam Nicopoli percusso.

CCIII.

CCIII.

Eadem utriusque partis inscriptio, idem caput.

Murus, cum porta urbis, inter duas turres: e medio muri tertia turris, paullo altior, affurgit; fastigia turrium pinnis ornata. Medii moduli numus.

CCIV.

Μ. ΟΠΕΛΙ ΔΙΑΔΟΥΜΗΝΙΑΝΟΣ. Κ. *Marcus Opèlius Diadumenianus Caesar.* Caput ejusdem nudum.

ΠΙ. ΜΑΡ. ΑΓΡΙΠΠΑ ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤ. ΠΡΟΣ. ΙΣΤ. *Sub Marcio Agrippa Nicopolitarum ad Istrum.* Nemesis stans, d. pateram, s. flagellum, ad pedes rota. Ex ære medio.

Pp

CCV.

K. ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟC. *Cæsar Diadumenianus.* Caput ejusdem nudum.

ΠΡΟΥCΙΕΩΝ. ΠΡΟC. ΤΗΠΩ. *Prusiensium ad Hypium.* Muliebris figura stans, d. stylum, aut bacillum, f. quiddam folio simile gestat.

HÆc Prusa, Bithyniæ urbs, ab altera Prusa ejusdem Regionis (de qua in Commodo dictum est) adjecto montis Hypii nomine discernitur. *PLINIUS Lib. 5. Prusa item altera sub Hypio monte.* ΠΤΟΛΕΜÆUS etiam Hypii fluvii meminit: Πρῦσα πρὸς τῷ Ἰππῷ ποταμῷ. *Prusa ad Hypium fluvium.* Ejusdem fluvii nomen ita exponit APOLLONII SCHOLIASTES *ad Lib. 2. Argonaut.* Ὁ Ἰππῖος ὠνόμασαι, ἀπὸ τῆ καταθέρεσθαι ἀπὸ τῶν ὑπῶν ὀρέων. *Hypius, seu sublimis dicitur; quod a sublimibus deferatur montibus.*

Figuram muliebrem, quam hic parvi æris numus offert, primum Sibyllam referre suspicabar, Hellepontiacam illam, aut Thrygiam; quarum meminit LACTANTIUS *Lib. 1. de falsa Religione.* si nempe id, quod utraque manu figura gestat, stylum, & folium referat; cum de Tiburtina Sibylla VIRGILIUS *Lib. 3. Æneides v. 444,* canat:

Fata canit, foliisque notas, & carmina mandat.

Fortasse tamen, numi forma minus accurate scalptra, Cybeles sacerdos exhibenda erat, tympanum pulsans; atque adeo tympanum existimandum foret, quod folium videtur.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Ἀυτοκρατορὶς Καίσαρ Μάρκος Ἀυ-
γέλιος Ἀντωνεῖνος. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Anto-
ninus.* Caput laureatum Antonini Elagabali.

ΕΦΕCΙΩΝ. Δ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Ephesiorum quater, vel quar-
tum Aedituorum.* Genius urbis stans figura muliebri, ca-
pite tutulato, d. Dianæ Multimammiae sigillum attinet,
f. Cornu Copiae.

Ephesii in Caracallæ numo, apud R. P. Harduinum, se
Solos omnium quater Neoceros scripsere: ΕΦΕCΙΩΝ. ΜΟ-
ΝΩΝ. ΑΠΑΣΩΝ. ΤΕΤΡΑΚΙ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Verum quoniam
idem honos sub Caracalla Nicæensibus etiam obtigit,
numis eorum testantibus; nunc sub Elagabalo, ac deinceps
non iam se *Solos omnium*, sed tantum *quater Neoceros* com-
pellabant. Parvi moduli est numus.

CCVII.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Au-
relius Antoninus.* Caput laureatum Elagabali.

ΕΦΕCΙΩΝ. Δ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Ephesiorum quater Aedi-
tuorum.* Navis cum sex remigibus. Numus est parvi moduli.

CCVIII.

ΑΥ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caf. Marcus Aure-
lius Antoninus.* Caput Elagabali laureatum.

ΘΕCΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Thessalonicensium* Vir palliatus
stans, d. fabrilis quoddam instrumentum, f. malleum gerit.

Virum hunc, fabrilibus armis instructum, c. Cabiris
Diis

Diis unum referre, ex numo simili, inscripto: KABEIPOΣ. statuunt antiquitatis periti. Nam & HESYCHIO teste: καβίροι λίγονται εἶναι Ἡφαίστου παῖδες. *Cabiri dicuntur esse Vulcani filii.* De Cabirorum numero inter veteres adeo auctores non convenit. SCHOLIASTES APOLLONII quatuor Cabiros statuit, quibus hæc dat nomina: Axieros Ceres, Axio-cersa Proserpina, Axiocersus Pluto, Camillus, seu Castmillus, qui est Mercurius. TERTULLIANUS *de Spectacul.* Tres esse Cabiros perhibet: tres item STRABO *Lib. 10.* quos Corybantas quoque appellat: & quibus totidem Cabiridas Nymphas adjungit, e Vulcano, & Cabira, Protei filia, genitas. TERENTIUS VARRO duos Cabiros: duos etiam DAMASCIUS *apud Photium* numerat, qui Dioscuri quoque compellati fuerant. EUSEBIUS *Lib. 1. preparat. Evangel.* Plurali quidem numero, non tamen definito, Cabiros adducit: Vide etiam ARNOBIUM *Lib. 5.* & JUL. FIRMICUM *de Errore profan. Relig. cap. 12.* Cabiri nomen alii ab Hebraico אבר *robustus fuit, valuit:* alii rectius אביר derivant, quod apud Hebræos juxta, ac Syros *robustum, potentem,* significat; quo epitheto etiam Cabiri apud VARRONEM, & TERTULLIANUM *Libro de Spectac.* cohonestati leguntur: *Tres aræ trinis Diis patent, Magnis, Potentibus, Valentibus.* Sanctissimus erat in Syria, Samothracia, & Græcia Cabirorum cultus; atque de inexpiabili scelere illorum, qui Cabirorum sacra violassent, exempla refert PAUSANIAS *Bæotic. cap. 25.* Mediæ formæ numus est.

CCIX.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡΗΑΙ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Elagabali.

ΤΠ. ΙΥΛ. ΑΝΤ. CΕΛΕΥΚΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Julio Antonino, Seleuci filio, Marcianopolitarum.* Figura virilis nuda stans, d. pateram, s. duas spicas. Solet hoc simulacro Bonus Eventus in ære prisco exhiberi. Numus est medii moduli.

CCX.

CCX.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Elagabali.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Marcianopolitarum.* Corbis vimineus, frugibus refertus. Numus est parvi moduli.

CCXI.

Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΑΥΤ. *Marcus Aurelius Antoninus Augustus.* Caput laureatum Elagabali.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium.* Elephas loricated cum infessore, qui d. stimulum aduncum gestat.

Similem aversæ partis figuram, quæ in græcis numis rara est, in Philippi Patris numis latinis videre est, cum Epigraphe: AETERNITAS. AVGG. Est vero Æternitatis symbolum Elephas ob vitæ diuturnitatem. ARISTOTELES *Lib. 9. histor. animal. cap. 46.* Ζῆν δὲ Φασὶ τὸν ἐλέφαντα, οἱ μὲν ἑτη διακόσια, οἱ δὲ ἑκατὸν εἴκοσι. *Elephantos vivere alii existimant annos ducentos, alii centum viginti.*

Figura elephanto insidens, & instrumento, superne falcato, belluam regens, indicat modum, ac instrumentum, quo plures elephanti caperentur, ac regerentur. Refert siquidem ARISTOTELES *libro citato cap. 1.* Elephantorum venatores, Elephantum aliquem, antea mansuefactum, conscendere, atque ita alios, feros adhuc Elephantos cursu insequi, dum vires deficient. Tum (pergit Aristoteles) *insiliens in ferum Elephantum venator, falce regis,*

Pp 3

ac

ac mitigat. τότε δὲ ὁ ἐλεφαντιασῆς ἐπιπηδήσας κατεσθύνει τῷ δευ-
πάνῳ. Mediæ formæ numus est.

CCXII.

Eadem inscriptio utriusque partis, & idem caput.

Pallas galeata sedens, d. victoriolam, f. hastam præ-
pilatam. Mediæ formæ numus est.

CCXIII.

M. AYPH. ANTΩNΕΙΝOC. AYTOT. *Marcus Aurelius Antoninus*
Augustus. Caput Elagabali laureatum.

NIKOMHΔEΩN. TPIC. NEΩKOPΩN. *Nicomediensium ter-*
tium Aedituorum. Urna, ex qua duo rami prominent,
Urnæ inscriptum ΔΗ . . . Τ. ΙΑ. ΔΗΜΗΤΡΙΑ. *Certamina in*
Cereris honorem, seu Cerealia. Infra urnam ANTONIA. *An-*
tonia certamina.

L Iterarum vestigia, quæ in urna supersunt, Δημήτρια le-
gendum suadent; præterquam quod etiam in Cara-
callæ numo apud Vaillantium legatur: ΔΗΜΗΤΡΙΑ. ΝΙΚΟ-
ΜΗΔΕΩΝ. ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Cereris nomen apud Græcos
est Δημήτηρ, hinc Demetria *Cerealia*. Præter hos ludos
alios etiam in honorem Antonini, quem Elagabalum com-
pellant, institutos esse; inscriptio ANTONIA. & ramus alter,
ex urna emicans, clare indicant. Illud tamen inusitatum,
hic ANTONIA legi, cum ex vocabulo ANTΩNΕΙΝOC. potius
ANTΩNΕΙΝΙΑΝΑ. vel ANTΩNΕΙΝΙΑ. formandum videatur,
quibus nominibus etiam alii numi signati habentur, qui
ludos, in Antonini cujusdam honorem institutos, exhibent

Hæc

Hæc porro Antoninia Certamina Nicomediæ celebrata fuisse anno primo Imperii Elagabali, V. C. 971. XIPHILINUS & Dionis Lib. 79. comprobat, quo teste Elagabalus, victo Macrino, *Nicomediæ* hiberna egit, & habitu triumphali Consul votivorum ludorum die usus est. Concepta nempe Imperii anno primo Vota Quinquennalia. Numus est elegans magni moduli.

CCXIV.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Elagabali.

ΤΠ. ΝΟΒΙΟΥ. ΡΟΥΦΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΣΤΡΟΝ. *Sub Nobio Rufo Nicopolitarum ad Istrum.* Fortuna stans, capite tutulato, d. temonem, s. Cornu Copiæ. Mediæ magnitudinis numus est.

CCXV.

ΑΥ. Κ. Μ. Α. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput laureatum Elagabali.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. Ι. *Nicopolitarum ad Istrum.* Lunæ bicornis fides, cum stella. Similem typum proposuimus in Severi numo ejusdem urbis. Est hic numus parvi moduli.

CCXVI.

Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. ΑΥΤ. *Marcus Aurelius Antoninus Augustus.* Caput laureatum Elagabali.

ΜΗΤΡΟΠΟ. ΠΟΝΤΟΥ. ΤΟΜΕΟΣ. *Metropoleos Ponti Tomorum.* Serapis stans, d. elata, s. baculum, aut virgam men-

menforiam. Typum similem dedimus in icône numi Nicænsium, sub Caracalla. Medii moduli hic numus est.

CCXVII.

ΙΟΥΛΑ. ΚΟΡΝ. ΠΑΥΛΑ. CEB. *Ἰουλία Κορνηλία Παῦλα Σεβασή. Julia Cornelia Paula Augusta.* Caput Paulæ, quæ fuit prima Elagabali uxor.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΩΣ. ΝΕΩΚΟΡΥ. *Metropolis Philippopolis Æditua.* Hygia stans, d. serpentem, s. pateram.

Rarissimis accensentur omnes Juliæ Paulæ Græci numi: noster magni moduli est, cujus typum aversæ partis habes in Numo Veri Pessinuntiorum.

CCXVIII.

ΙΟΥΛΙΑ. ΠΑΥΛΑ. CEB. *Julia Paula Augusta.* Caput ejusdem.

Λ. Γ. ΑΥΧΑΛΑΝΤΟΣ γ'. *Anno tertio: nempe Imperii Elagabali.* Figura semi-nuda in lecto decumbens, capite tutulato: Isidem putant.

ÆGyptium hunc, & sequentem, medii moduli numos, quamvis nullo urbis nomine insignes, hic adposui; quando etiam Vaillantius Paulæ, & alios rariores Augustorum id genus numos sæpius adfert.

CCXIX.

CCXIX.

ΙΟΥΛΙΑ. ΠΑΥΛΑ. CEB. *Julia Paula Augusta. Caput ejusdem.*

L. Γ. *Anno tertio.* Caput muliebre, cujus vultui oppositum est Lunæ falcatae astrum. Videntur ad ipsam Paulam Lunæ symbolo alludere; cum Elagabalus totus Soli devotus, & Solis Elagabali Sacerdos fuerit.

CCXX.

M. ΑΤΡ. Α . . . . . ΑΥΤ. Μάρκος Ἀυγούστος Ἀλέξανδρος Ἀυγούστος.
Marcus Aurelius Alexander Augustus. Caput laureatum Severi Alexandri.

ΑΝΕΜΟΤΡΙΕΩΝ. *Anemuriensium. Caput muliebre velatum, ac tutulatum.*

DE hac urbe SCYLAX: Ἀνεμύριον ἄκρα, καὶ πόλις. *Anemurium promontorium, & urbs.* Promontorii etiam meminit POMPONIUS MELA *Lib. 1. Duo deinde promontoria sunt . . . quod Ciliciam, a Pamphylia distinguit, Anemurium.* Ad Ciliciam Asperam refertur hic locus. Numus est parvi moduli.

Qq

CCXXI.

CCXXI.

Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Κ. *Marcus Aurelius Alexander Caesar.* Caput Alexandri nudum.

ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. Ε. *Μητροπόλιος Καισαρείας, ἔτους ἰ. Metropolis Caesarea, anno quinto.* Mons Argæus, basi impositus, in cujus vertice specus; specui vero figura pentagona imminet, stellæ figuræ aliquantum similis.

Quid pentagona illa figura, vertici Argæi montis imminens, sibi velit; videor mihi apud STRABONEM *Lib. 12.* deprehendisse, ubi ita de Mazaca, seu Cæsarea Cappadociæ scribit: *καίται γὰρ ὑπὸ τῷ Ἀργαίῳ ὄρει, πάντων ὑψηλοτάτῳ, καὶ ἀνέκλειπτον χιόνι τὴν ἀκρότητα ἔχοντι. Sita est sub Argæo monte, omnium altissimo, qui verticem habet perpetuis nivibus contectum.* Sane stellæ non abfimilem flocci angulosi formam, non inepte nivibus indicandis adhibere Monetarius poterat. Nam quod quis fortasse dicat: altitudinem montis, stellæ figura indicari; quasi, ut Poëtæ loquuntur, sidera tangat vertice: vel quod ex eo stellarum contemplatio commodius institui possit; id mihi quidem, si joculari libet, ipsis illis nivibus frigidius videretur.

Medii moduli numus est, in quo ΕΤ. Ε. Nequaquam annum quintum Alexandri Cæsaris designare potest; cum Elagabalus haud ita multo ante necem suam Alexandrum Cæsarem renunciaverit, qui ne uno quidem anno *tantum Caesar* fuerat. Quare Elagabali hic annus Imperii quintus est, ejusdemque ultimus. Et licet Elagabalus anno gesti
Im-

Imperii quarto decesserit; tamen etiam in numis legitur TRIB. POT. V. Cui rei lucem attulit Dio *Lib. 78.* & sequente, ubi refert: Elagabalum Caracallæ filium apud milites proclamatum esse, & non dum decreta sibi nomina Augusti, Proconsulis, ac Tribunitia Potestate, priorem occupasse. Hinc Imperium suum, excluso Macrini tempore, a morte Caracallæ putari constituit; atque ita quinque anni conficiuntur.

CCXXII.

ATT. K. M. ATP. CET. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Alexander.* Caput laureatum ejusdem.

ΤΙΛ. ΤΙΒ. ΙΟΥΛ. ΦΗCΤΟΥ. Μ. ΑΙΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΗ. *Sub Tiberio Julio Festo Marcianopolitarum.* Aquila fulmini insitens.

JULIUS CAPITOLINUS *in Macrino cap. 4.* meminit Festi, qui Macrini libertus, & ejus fortunæ adjutor fuerit. Is quidem dubio procul a Macrino ad Magistratus promotus fuerit; &, siquidem promptus ad recipiendum Elagabalum inventus erat, ab eodem etiam in officio confirmatus, aut ad alia promotus fuerit. Hæc interea, dum alius producatur Festus, cui melius hic, mediæ formæ, numus adscribi possit.

CCXXIII.

Eadem utriusque partis inscriptio; nisi CETH. pro CET.

Idem Caput.

Mulier stans, d. bilancem, s. Cornu Copiæ. Typum vide in Severi numo Nicæensi: hic noster est ex ære medio.

Qq 2

CCXXIV.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΣΕΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Alexander. Caput ejusdem laureatum.*

ΥΠ. ΦΙΡΦΙΝΟ. ΠΑΠΠΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Phirphino Pappo, vel Pappi filio, Marcianopolitarum. Mulier stans, d. pateram, s. hastam.*

Typus similis productus est in Caracallæ numo, etiam Marcianopoli signato; hic vero est medii moduli.

Idem caput, & inscriptio, excepto ΑΥ. loco ΑΥΡ.

ΥΠ. ΙΟΥΛ. ΓΕΤΟΥΛ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Julio Getulico Marcianopolitarum. Hygia stans, d. serpentem, s. pateram. Typum obvium vide in Numo Pessinuntio Veri.*

Primum legeram *sub Julio Getulo*; at Amicus, qui alium numum cum integro cognomine nactus est. ~~mo-mo-~~nuerat: legendum esse *Getulico*. Numus hic est mediæ formæ.

Μ. ΑΥΡ. ΣΕΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΑΥΓ. *Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus. Caput laureatum ejusdem.*

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium. Leo currens. Parvi moduli est numus.*

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΑΥΓ. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Alexander Augustus. Caput ejusdem laureatum.*

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium. Figura, muliebris stans d. bilan-*
cem, s. Cornu Copiæ. Medii moduli est.

CCXXVIII.

M. ATP. CETH. AAEZANAPOC. ATΓ. *Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus.*

NIKAIEΩN. *Nicaensium.* Templum sex columnarum. Numus est parvi æris.

CCXXIX.

Eadem utriusque partis inscriptio, idem caput.

Urna ludorum, cum palmæ ramo. Numus parvi moduli est.

CCXXX.

M. ATP. AAEZANAPOC. KAIC. *Marcus Aurelius Alexander Caesar.* Caput ejusdem nudum.

NIKAIEΩN. *Nicaensium.* Diana gradiens, qualis exhibetur in numo Cyziceno Faustinae. Hic numus est parvæ formæ.

CCXXXI.

M. ATP. CETH. AAEZANAPOC. ATΓ. *Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus.* Caput ejusdem laureatum.

NIKOMHAEΩN. TPIC. NEΩKOPON. *Nicomediensium ter Aedituorum.* Aesculapius stans, d. baculum, serpente obvolutum. Typos ejusdem jam dedimus duos sub Caracalla. Numus est parvi æris.

CCXXXII.

M. ATP. CE. AAEZANAPOC. ATΓ. *Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus.* Caput laureatum Alexandri.

NIKOMHAEΩN. TPIC. NEΩ. *Nicomediensium ter Aedituorum.* Templum octo columnarum. Parvi moduli numus est.

CCXXXIII.

M. AYP. AAEZANΔPOC. AYT. *Marcus Aurelius Alexander Augustus. Caput ejus laureatum.*

NIKOMHAEON. *Nicomediensium.* Fortuna stans, d. temonem s. Cornu Copiæ. Typus habetur in Elagabali numo Nicopolitano. Parvæ formæ est numus.

CCXXXIV.

M. AYP. CETH. AAEZANΔPOC. A. *Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus. Caput ejusdem laureatum.*

NIKOMHAEON. ΔΙΟ. ΜΕΩ. *Nicomediensium bis Aedituorum.* Templum octo columnarum. Parvi moduli est.

CCXXXV.

M. AYP. CETH. AAEZANΔPOC. AYT. *Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus. Caput ejusdem cum corona radiata.*

NIKOMHAEON. ΔΙΟ. ΝΕΩΚΟΡΝ. *Nicomediensium bis Aedituorum.* Muliebris figura semicincta stans, sinistra spicas obtendit Cygno accedenti, dextra flagellum attollere videtur.

Similem aversæ faciei typum nullo in numismate me conspexisse memini. Subibat primum Ledaë, & Jovis in Cygnum mutati fabula. Verum cum figura muliebris flagello simile quiddam altera manu ostentaret; de Nemese hic aliquid exhibitum esse, suspicatus sum. Atque rem, propudiosam illam quidem, atque ad Jovis sui dedecus ab ipsis Idololatris confictam, referunt HYGINUS *in Olore*, &

APOL-

APOLLODORUS *Lib. 3.* Ubi narrant: Jovem, cum Nemesein sollicitasset, repulsam primum tulisse; mutato igitur consilio se ipsum in Cygnum, Venerem autem, sequi jussam, in Aquilam transformasse; Nemesein porro, cum Cygnum libenter, ignara quid subesset, reciperet, deceptam fuisse a Jove, atque ex eo flagitio ipsam duo ova peperisse, quæ Venus Lede supposuit.

Nostro igitur in Numo, qui parvi moduli est, Jupiter, Cygnum mentitus, ad Nemesein accedens effingitur; quæ dum altera manu spicas, aut aliud pabulum obtendit, libenter receptum Cygnum denotare videtur: altera vero flagellum attollens, quæ, qualisque ipsa sit, & quod antea Jovi repulsam dederit, satis luculenter indicat. Jovis, in Cygnum mutati ad Nemesein violandam, meminit etiam *TZETZES in Lycophrone*: Ζεύς ὁμοιωθεὶς κύκνῳ μέγνυται Νεμείῃσι τῷ Ὀκεανῷ θυγατρὶ.

CCXXXVI.

M. ATP. AAΕΙΑΝΔΡΟC. KAI. *Marcus Aurelius Alexander Caesar.* Caput ejusdem nudum.

NTCAΕΩΝ. *Nysæorum. In Caria, vel Lycia.* Muliebris Fortunæ figura stans, d. temonem, s. Cornu Copiæ: typum habes in numo Elagabali Nicopolitarum.

Nullum Alexandri numum, in hac urbe cūsum, Vailantius produxit: noster ex ære parvo est.

CCXXXVII.

CCXXXVII.

M. AT. AΛEZANA. KAI. *Marcus Aurelius Alexander Caesar.*
Caput ejus nudum.

CIΔHTΩN. *Sidetarum, in Pamphylia.* Templum sex columnarum, in quo figura stans, sago, ut videtur, induta, d. pateram, sin. hastam.

Est Numus magni moduli. Alexandri Numismata, cum solo Cæsaris titulo, non sunt obvia.

CCXXXVIII.

M. AYP. C ET. AΛEΞANΔPOC . . . *Marcus Aurelius Severus Alexander . . .* Caput laureatum Alexandri.

MHTPO. ΠONTOT. TOMEΩC. *Metropolis Ponti Tomorum.*
In area Δ. Muliebris figura stans, d. bilancem, s. Cornu Copiæ, ad pedes rota; forte Nemesis. Numus est ex ære medii moduli.

CCXXXIX.

ΙΟΥΑΙΑ. ΜΑΜΑΙΑ. *Julia Mamaa.* Caput Mamææ, Matris Alexandri.

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΗC ΑΡΤΕΜΙΔΟC. *Magnesium Ædituorum Diana.* Figura muliebris stans, sinistra infantem gestans.

Magnesia alia Lydiæ urbs erat, quæ in numis adscripto nomine CΙΠΥΛΟΥ. *Sipyli montis*, dignoscitur. Alia Joniæ erat, ad quam noster magni moduli numus pertinet; id

id quod inscriptio: *Diana*, prodit, in aliis hujus urbis numis etiam deprehensa. Magnesiæ huic, constitutum a Themistoclis filiis, Dianæ signum æneum in veneratione fuisse, narrat PAUSANIAS in *Atticis*, cui Dianæ Leucophrynes cognomen fuisse, præter Pausaniam, etiam Hadriani numus, a Magnesiis percussus, comprobat, inscriptus: ΑΕΤΚΟΦΥΤ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Diana, albis superciliis decora, Magnesiorum.*

Figura muliebris, infantem gestantis, sitne Isis, Osiridem fovens: an simulacrum τῆς καλοτέρου, *Terra, puerorum nutricis*, cujus PAUSANIAS in *Atticis cap. 22.* meminit; an vero Ειρήνη Φέρουσα Πλάτωνα παῖδα, *Pax ferens Plutonem Puerum*, de qua eodem libro PAUSAN. *cap. 8.* An Jupiter infans, cui Amalthea lac præbuit, teste APOLLODORO *Lib. 1.* An denique Dindymene, Mater Deum, hic exhibeatur, cujus Templum Magnesiæ fuisse, STRABO *Lib. 14.* perhibet? Nullo certo figuræ indicio discerni potuit.

CCXL.

ΑΥΤ. ΜΑΞΙΜΙΝΟΥ. ΕΥΕΒΗΕ. *Imperator Maximinus Pius.*
Caput laureatum Maximini.

ΟΥΛΠΙΑΝΩΝ. ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Ulpianorum Anchialensium.*
Cupido insitens curru, quem duo alati serpentes trahunt.

Quid effigies faciei posticæ hujus numi, qui mediæ formæ est, sibi velit; videor mihi collegisse ex Epigram-

grammate Græco SECUNDI Lib. 4. *Anthol. Græc.* ubi de statuis Amorum, seu Cupidinum ita canit:

Σκυλοχαρεῖς ἰδ' ἔρωτας, ἰδ' ὡς βριαροῖσιν ἐπ' ὤμοις

Ὅπλα φέρῃσι θεῶν, νήπι' ἀγαλλόμενα·

Τύμπανα, καὶ θύρσον βρομίῃς, Ζηνὸς δὲ κέραυτον·

Ἄσπιδ' Ἐνυαλίῃς, καὶ κόρυν ἠΰκομον·

Φοῖβον δ' αὐτοξον Φαρέτην, Ἀλῖντε τείριανον·

καὶ θανατῶν χειρῶν Ἡρακλέους ῥοπαλήν.

Vide spolis gaudentes Cupidines! vide, ut robustis humeris, Deorum ferant arma, exultantes Pueruli! tympana, & thyrsum Bacchi, & Jovis fulmen: scutum Martis, atque ornatum galeam: Phæbi pharetram, sagittis refertam, ac Neptuni tridentem: tum validarum Herculis manuum clavam.

Tot Numinum prædis insignes Cupidines cum sint a veteribus Græcis effidi; in hoc etiam numi typo Cereris currum, Draconibus jungi solitum, Cupido victor inscendere videtur. Recte alatis serpentibus vectus exhibetur Cupido, quippe malum velocissimum, & omni veneno nocentius.

CCXLI.

ΑΤ. Κ. Γ. ΙΟ. ΟΥΗ. ΜΑΖΙΜΕΙΝΟC. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Γαῖος Ἰούλιος Ουῆρος Μαξιμίανος. *Imperator Caesar Cajus Julius Verus Maximinus.* Caput ejusdem laureatum.

ΚΑΡΑΛΛΙΩΤΩΝ. *Caralliotarum.* Pluto, quadrigis insists, Proserpinam abripit.

ΣΤΕΡΗΑΝΟΥC : Κάραλλος, ἡ Κάραλλεια Ἰσαυρικὴ πόλις· τὸ ἐθνικὸν Κάραλλος.

καλλιότης. Ἐστὶ καὶ Καράλια διὰ ἑνὸς λ. *Carallis, aut Carallia urbs Isauriae: gentile Caralleota. Scribitur etiam Caralia unico l.* Unicum Caralliotarum numum in toto suo volumine protulit Vaillantius, eumque etiam sub Maximino, obvio Victoriæ iconio signatum: noster magni moduli est.

CCXLII.

A . . . ΙΟΥ. ΟΥΗ. ΜΑΞΙΜΕΙΝΟC. *Imperator . . . Julius Verus Maximinus.* Caput ejusdem laureatum.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Metropolitaram.* Fortuna stans, capite tutulato, d. temonem, s. Cornu Copiæ: typus habetur in Elagabali numo Nicopolitano.

DUarum urbium numismata habentur, quæ proprio nomine *Metropolis* appellatæ sunt. Altera in Jonia sita erat; in ære suo Strategos, seu Prætores consignavit, & addidit non raro, discriminis ergo, τὸ ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. *In Jonia.* Altera Metropolis, Phrygiæ urbs fuerat, ad quam noster, parvi moduli, numus referendus est. De urbe hac, deque ejus nominis origine Ita STEPHANUS. Μητρόπολις φρυγίας, ἀπὸ τῆς Μητρός τῶν θεῶν οἰκηθεῖσα. *Metropolis Phrygia, a Matre Deum edificata.* τὸ ἑθνικὸν Μητροπολίτης. *Gentile nomen Metropolita.* Alias adhuc urbes octo, vel novem enumerat Stephanus, Metropolis proprio nomine insignes.

CCXLIII.

Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗ. ΜΑΞΙΜΕΙΝΟC. ΑΤΤ. *Cajus Julius Verus Maximinus Augustus.* Caput ejusdem laureatum.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicæensium.* Imperator Maximinus, equo currenti insidens. Mediæ formæ numus est.

Rr 2

CCXLIV.

CCXLIV.

ΑΥΤ. Κ. Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗ. ΜΑΞΙΜΕΙΝΟΣ. Π. Π. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ
Γαῖος Ιούλιος Ουῆρος Μαξιμίανος Πατὴρ πατρίδος. *Imperator Caesar
Cajus Julius Verus Maximinus, Pater Patriae. Caput
ejusdem cum corona radiata.*

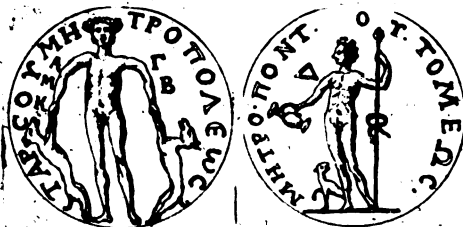
ΤΑΡΚΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. Α Μ Κ Γ Β. Ταρσὺ μητροπόλεως ἀμ-
φοτέρως Κιλικίας, γράμματι βελῆς. *Tarsi Metropolis utriusque
Cilicia, rescripto Senatus. Hercules inerbis stans, d. cla-
vam, sub qua caput bovis; s. exuvias leonis, ramum, &
puellum sustinet, ad quem animal quoddam adstans caput
erigit.*

Hunc maximi moduli elegantem numum ante nos vul-
gavit Vir Eruditus LIEBEUS in *Gotha Numaria, seu
Thesauro Fridericiano*; apud eundem tamen inscriptio ca-
pitis non habetur integra, quemadmodum in nostro: in
aversa quoque parte ramum non expressit, sed ejus loco
avem: cum in nostro ramus clare dignoscatur, cui utrum
avis infideat, dubium est. Animal, Herculi adstans, lau-
datus Liebeus canem, Herculis sequacem, referre existi-
mat, adducto Pollucis testimonio: puelli porro effigie
Hyllum, Herculi dilectum, designari. Ast mihi animal
illud majusculum videtur; quam ut canem referre credam.
Cervam igitur isthic effictam esse existimo, atque puellum
illum Telephum referre, Herculis ex Avage, vel Auge
Nympha filium, quem in silva exponi avus jusserat, ex-
positum cerva enutrierat. De hoc *ÆLIANUS Lib. 12. Histor.
Var.*

Var. cap. 42. hæc perhibet: κύρον τὸν Μανδάλης ἔθρεψε Φασὶ κύων·
τήλεφον δὲ τὸν Ἀγαυῆς, καὶ Ἡρακλῆος, ἑλαφος. *Cyrum Mandales
filium canis, ut ajunt, enutrivit, Telephum vero, Herculis
ex Agavæ filium, cervâ.* Nomen inde Telepho datum
censet APOLLODORUS *Lib. 3.* Θηλὴν ὑποκρίσας ἐλάφω, τήλεφος
ἐκλήθη. *Quod ipsi cervæ ubera præbuisse, Telephus appellatus
est.* Simulacri Telephi, a cervâ lactati, etiam PAUSANIAS
Bæot. cap. 31. meminit.

Hic igitur Herculem repræsentatum existimo, qui
Telephum filium in brachia attollit; id quod gestu ipso
infans indicare videtur, ambas manus ad cervam suspicien-
tem tendens, ac toto corpusculo ad nutricem inclinatus;
ramus silvæ indicare potest, in qua expositus erat Te-
lephus. Leonis exuvie, & bovis caput, ad Nemeæ leo-
nem, & Marathonis taurum, vel ad Acheloum perti-
nent, quæ omnibus nota sunt.

Tarsus, Sancti Pauli Apostoli patria, a STEPHANO Ἐπι-
σημοτάτῃ πόλιν Κιλικίας. *Urbs Cilicia maxime insignis, appel-
latur: quam etiam Strabo inter potentissimas urbes nu-
merat. Metropolin fuisse, numi testantur. Literas illas,
in Tarsensium numis frequentes: A M K Γ B. alii aliter expo-
nunt: mihi illa, quam initio exposui, præ cæteris placet;
quod simplex, & veterum stylo conformis sit. Neque illa
opinio prætermittenda est, quæ suadet legendum: A M K.
Πρώτη Μόνη Κιλικίας. Prima sola Ciliciæ metropolis.*

CCXLV.

Eadem, quæ in priori, inscriptio, idem caput.

TAPCOT. THC. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α Μ Κ Γ Β. *Tarfi Metropolis utriusque Ciliciæ, rescripto Senatus.* Vir nudus, inter duos canes assilientes stans, extensis manibus.

L Epido hujus numi typo Æsculapium exhiberi suspicor. *FESTUS in voce Insula de Ædibus Æsculapio sacris scribens, ita habet: Canes adhibentur ejus templo; quod is uberibus canis sit nutritus.* PLUTARCHUS etiam in Opusculo de Solertia animalium, Æsculapii templum a cane, cui nomen Capparidis, vindicatum esse narrat. Æsculapii signum ita describit PAUSANIAS *Corinth. cap. 27.* Ὁ κύνων κατακείμενος πεποιήται. *Cui Canis adjacens efficitus est.* Accedit, etiam nudum nonnunquam in ære veteri exhiberi Æsculapium, qualem in Serdicensi Caracallæ numo proposuimus.

Fortasse tamen hoc symbolo Tarfensium Religio, ac Pietas designata est. Apud OISELIUM *Tab. 78.* latini numi postica pars exhibetur, in qua ad figuram stantem canis assilit, cum Epigraphæ PIETAS. Huc item faciunt, quæ de Mercurio Camillo, & cane eidem adsignato ad numum Antonini Pii, a Perinthiis percussum, adnotavi. Huic etiam expositioni, ipsique numi imagini congruunt, quæ ÆLIANUS *Lib. 11. hist. animal.* enarrat, de Vulcani templo agens. Ἐισὶ δὲ κύνες περὶ τὸν νεῶν, καὶ τὸ ἄλσος ἱεροὶ καὶ τὰς μὲν σωφρόνως, καὶ ὡς πρέπει τὴν, ἅμα καὶ χερὶ παρόντας εἰς τὸν νεῶν, καὶ τὸ ἄλσος, οἱ δὲ σαίνουσι, καὶ αἰκάλλουσι, διὰ φιλόφροσιν εὐμενοῖτε, καὶ γνωρίζοντες δῆπρ. Ἐὰν δὲ τις ἡ χεῖρας ἐναγῆς, τῶτον μὲν δάκνουσι, καὶ ἀμύσσουσι &c. *Sunt autem canes sacri circa templum, & lucum, qui caste, & uti decet, ac oportet, accedentibus ad templum, & lucum adulantur, & cauda adblandiuntur, eosdem tanquam amicos agnoscentes, & libenter recipientes. Si quis autem contaminatas aliquo scelere manus attulerit; hunc morfu, atque unguibus impetunt.* Hic numus est maximi moduli.

CCXLVI.

CCXLVI.

ΑΤΤ. ΜΑΞΙΜΕΙΝΟϚ. ΕΥϚΕΒ. ΑΤΤ. *Imperator Maximinus Pius Augustus. Caput Maximini laureatum.*

ΜΗΤΡΟ. ΠΟΝΤΟΤ. ΤΟΜΕΩ. Δ. *Metropolis Ponti Tomorum. Bacchus nudus stans, d. cantharum, f. thyrsum; ad pedes lynx, vel tigris. Mediæ formæ numus est.*

CCXLVII.

Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗ. ΜΑΖΙΜΟϚ. Κ. Γαῖος Ἰούλιος Ουῆρος Μαξιμος Καῖσαρ. *Cajus Julius Verus Maximus Caesar. Caput nudum Maximi, filii Maximini, cum alio minusculo capite, ad collum impresso.*

ΝΙΚΑΙΩΝ. *Nicaensum. Figura muliebris sedens, capite turrito, f. scipionem, vel sceptrum gerit: videtur Cybelen referre.*

Numi Maximi in rarorum numero habentur; hic noster mediæ moduli est.

CCXLVIII.

fr. CCXLVIII.

Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗ. ΜΑΖΙΝΟC. Κ. *Cajus Julius Verus Maximus*
Cæsar. Caput ejusdem nudum.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium.* Templum sex columnarum,
cujus tectum pinnulis ornatum. Medii moduli numus.

CCXLIX.

Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗ. ΜΑΞΙΜΟC. Κ. *Cajus Julius Verus Maximus*
Cæsar. Caput ejusdem nudum.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium.* Vir nudus gradicens, sinistra
sublata arcum tenet, dextra sagittam e pharetra, ex hu-
meris pendente, eximit, & solicite in altum suspicit;
pone ipsum aves, telo transfixæ, decidunt.

Elegantissimum hujus numi typum referre Herculem,
Stymphalidas aves sagittis conficientem, nullum du-
bium est. Nam præterquam quod scriptores prope omnes,
qui stymphalidum meminere, easdem ab Hercule sagittis
confixas perhibeant; PAUSANIAS etiam earundem avium
formam, apte omnino ad numi nostri effigiem depingit.
Ita habet ARCADIC. cap. 22. Ἐπὶ δὲ τῷ ὕδατι, τῷ ἐν Στυμφάλῃ
κατέχει λόγος, ὅρνια δὲ ποτὶ ἀνδροφάγους ἐπ' αὐτῷ τραφῆναι. Nar-
ratione fertur, in aquis Stymphali montis aves se se susti-
nuisse, quæ homines absumpsissent. Ταύτας κατατοξεύσαι τὰς ὀρ-
νιδας Ἡρακλῆς λέγεται. Quas aves dicitur Hercules sagittis
confixisse. Deinde pergit Pausanias narrando: ejusce-
modi aves in Arabia reperiri, quarum denique formam
his nobis verbis depingit: Ἀυταὶ μέγιστος μὲν κατὰ γέγονον εἶδιν
αἱ ὀρνιδες· ἑοίκασιν δὲ ἵεσσι. ῥάμφη δὲ ἀλκιμώτερα φέρονσι, καὶ ἡ
σκόλια ὥσπερ αἱ ἵεες. Aves ista magnitudine gruibus pares
sunt, similes vero Ibidibus; rostrum autem validius habent,
neque tamen ita curvatum, sicut Ibides. Ibidis formam in
numis, Ægypti effigie, vel symbolo signatis, videre est,
cui si inflexum rostrum demas, habes plane voluctes in
nostro numo expressas, alto collo, & longis pedibus:
gruesque magnitudine, quantum colligi potest, adæquantes.

Gra-

Gratulabatur sibi olim Patinus, adstipulante GRONOVIO in *Thesauro Antiquitat. Græc. Tom. 1.* reperisse se in Temenothyrensium numo desideratam Stymphalidum formam. Verum detectum subinde fuit, Cupidinis in eo numo effigiem potius, quam avis, consignatam videri; quæ de re SPANHEMIUS *Tom. 1. Dissert. 5. §. 4.* videri potest. Atque idem Doctissimus Spanhemius in alio gentis Valeriæ argenteo numo Stymphalidem se deprehendisse existimabat, in quo avis, facie humana, caput galea testæ, tum latus scuto, & hasta munita visitur. Ea species Symbolicæ figuræ, & Ægyptio Hieroglyphico, quam avi prior, neque numismatis ipsius, neque scriptoris ullius satis idonea auctoritate, Stymphalidibus exacte congruit. Nostro igitur, parvi moduli, elegantissimo, ac integerrimo numo vera Stymphalidum forma, absteris fabulis præsentata, deberi videtur.

CCL.

Γ. ΙΟΥ. ΟΘΗ. ΜΑΤΙΜΟC. Κ. *Cajus Julius Verus Maximus Caesar.* Caput nudum.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium.* Tria signa militaria, cum coronis impositis.

HActenus numi omnes, ΝΙΚΑΙΕΩΝ. aut ΝΙΚΑΕΩΝ. inscripti, ab Antiquariis Nicææ Bithyniæ adjudicati sunt, demptis illis: ΚΙΑΒΙΑΝΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. de quibus sub initium hujus Appendiculæ actum est. Verum cum Amicus quidam meus, rei numariæ egregie peritus, ad me Belgrado perscripsisset: numos ΝΙΚΑΙΕΩΝ. inscriptos magno numero in Moesia, seu Servia e terra erui; monuit, ut de altera quadam Nicæa, quæ ad Moesiam, aut vicinam Thraciam pertinuisset, e vetustis scriptoribus detegenda serio cogitarem.

Atque in Moesia quidem nullam ejus nominis urbem, at in vicina Thracia aliquam deprehendi, quæ Νιν, aut Νίνα appellabatur: eamque fragmenta S. HILARI *Tom. 2. Concil.*

Ss

Edi-

Editionis Venetæ noviss. relata Nicæam nominant. Attamen a THEODORITO *Lib. 2. cap. 21.* a SOCRATE *Lib. 2. cap. 37.* & a SOZOMENO *Lib. 4. cap. 19.* Νίκη *Nice* & quidem πόλις *urbs* compellatur. Addit etiam Socrates: Arianos Ursacianos illic Concilium celebrasse, & formulam fidei Ariminensem vulgasse sub nomine Concilii Niceni Oecumenici: τῷ παρομοίῳ τῷ ὀνόματος συναρπάζειν τὰς ἀπλυστέρους βουλόμενοι. *Similitudine nominis simpliciores in fraudem inducere volentes.* Ex quo conficio, inter nomina ex NIKAIJA. & NIKH. vel NIKJA. derivata, plurimum, aut omnino convenisse. Id quod magis adhuc confirmat STEPHANUS, in verbo NIKAIJA. ubi habet: ὀγδοὴ θεράκης, Ὀβία Νικαῖα Θρακία. Igitur inscriptio NIKAIJQN. æque Thracicæ seu Nicæ, seu Nicææ convenit, atque Bithynicæ.

Præterea Ammianus Marcellinus Nicen Thraciæ, quam jam alii urbem dixere, stationem militum compellat; ii vero numi NIKAIJQN. qui militaria signa præ se ferunt, magno præter cæteros numero e Thracia, & Mœsia ad nos afferuntur. Quare numos NIKAIJQN. quibus præsertim elegantia Thracicæ fabricæ favet, atque illos in primis frequentissimos, qui signa militaria exhibent, ad Nicæam, seu Nicen Thraciæ referri posse conjicio; e quorum numero est etiam hic noster, parvi æris, numus.

CCLI.

A. K. M. AN. ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ. CEB. ΑΦΡ. ΕΤCEB. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ
Μάρκος Ἀντώνιος Γορδιανὸς Σεβαστὸς Ἀφρικανὸς Ἐυσεβής. *Imperator*
Cæsar Marcus Antonius Gordianus Augustus Africanus Pius.

Caput laureatum Gordiani Africani Senioris.

L. A. Λυκάβαντος ἀ. Anno primo imperii. Caput Phœbi
radiatum.

OB insignem numorum Gordiani Africani raritatem,
Ægyptiῦς hic, mediī moduli, numus adjectus est; et si
urbis nomine careat. Vaillantius quatuor etiam id genus
Ægyptia numismata exhibuit, sed posticæ partis diversa
effigie. Eandem quoque, quæ hic data est, capitis Gor-
diani inscriptionem adducit Cl. Vaillantius, atque ultimam
vocem ΕΤCEB. in duas ΕΤ. CEB. disjungit, legitque Ἐυσεβὴς
Σεβαστός. Quod probare non possum; cum jam antea CΕ-
Βαστός legatur. Nam ut *Augusti* titulus bis in eadem ca-
pitis epigraphe collocetur, exemplo caret; contra vero
congrue plane ΕΤCEB. Ἐυσεβής *Pius* legitur.

CCLII.

ΑΤΤ. Κ. ΔΕ. ΚΕΛ. ΒΑΛΒΕΙΝΟΣ. CEB. Π. Π. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ
Δέκιμος Κέλιος Βαλβείνος Σεβαστός, Πάτερ Πατρίδος. *Imperator*
Cæsar Decimus Cælius Balbinus Augustus, Pater Patriæ.

Caput laureatum Balbini.

ΤΑΡCOT. ΜΗΤΡΟ. Α Μ Κ Ε Β. *Tarſi metropolis utriusque*
Cilicia, Rescripta Senatus. Très Dées stantès, quarum me-
dia d. temonem s. Cornu Copiæ; quæ ad dextram adstat,

galeato capite est, & d. hastam, s. clypeum gerit; tertia, quæ a sinistris, dextram faciei admovet, s. flagellum gerit.

Figuram illam, quæ a sinistris adstat, & flagellum ostentat, Nemesein esse, nullus dubito. Verum omnes tres, tanquam Nemeses hic exhiberi, mihi quidem haud procul a vero alienum videtur. Plures quippe Nemeses a veteribus Dearum numero fuisse insertas, PAUSANIAS nos docet

in Achaicis. Καὶ Θεῶν Νεμέσεις πλείους νομίζουσιν ἀντὶ μιᾶς. *Plures una Nemesis inter Deas reputant.* Atque aliæ duæ illæ figuræ, quarum altera Palladis armatæ, altera Fortunæ simulacrum refert, ea probe exprimunt, quæ Nemesei attribui solent. Nemesein enim *Fortunæ vim* esse, & eidem Romanos, antequam ad *bellum* procederent, sacrificare solitos fuisse, POMPONIUS LÆTUS de *Nemesei* testatur.

Terno porro propositæ numero, fortassis eadem sunt, quæ tres Parcæ. Idem certe utrisque munus commissum est; cum & *Nemesis* nomen a Νεμεσάω *distribuo* deductum fuisse constet: & idem de Parcibus canat HESIODUS *in Theogonia*:

— — — — — αἱ τε διδῶσι
Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε, κακόν τε.

Quæ distribuunt mortalibus hominis mala, & bona.

Si quis symbolicam interpretationem potiore putat; dici potest, indicari hisce tribus figuris: *bellum*, justæ *vindictæ* ergo susceptum, *Fortunam* comitari, ac regere. Duos duntaxat Balbini numos protulit Vaillantius, Milesium alterum, alterum Tarsensem, cum typo trium Charitum, maximi moduli, qualis etiam noster est.

CCLIII.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΥ. ΑΥ. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Μάρκος Ἀντώνιος Γορδιανὸς Ἀυγυστός. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus.* Caput laureatum Gordiani Pii.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Hadrianopolitarum.* Luna, seu Diana lucifera, currens, utraque manu facem apprehendens: a tergo signum Lunæ falcatae. Mediæ magnitudinis numus est.

CCLIV.

Eadem utriusque partis epigraphe, idem caput.

Mercurius columnæ innititur, cui capitis simulacrum impositum est; d. Caduceum gestat, s. amiculum sustinet.

Columna hæc, humano capite decorata, veteribus Ἑρμῆς, *Hermes* dicebatur: quo vocabulo *Mercurius* apud Græcos, uti notum est, compellatur, ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας, *ab interpretandi munere.* De forma ejusmodi columnarum ita *MACROBIUS Lib. 1. Saturnal. cap. 19. Pleraque etiam simulacra Mercurii quadrato statu figurantur, solo capite insignita.* Cui consentit, quod *PAUSANIAS Messen. cap. 23. scriptum reliquit: τὸ κῆμα τὸ τετράγωνόν ἐστιν ταῖς Ἑρμαῖς. Figura quadrangula sunt Herma.* Numus noster eadem figura columnam exhibet. Causam attingit *SERVIVS in Lib. 8. Æneid.* ubi refert: Mercurio dormienti manus amputatas fuisse, & idcirco eundem solo capite, quod

quod trunco insistit, repræsentari. Ad hoc pariter allu-
sit JUVENALIS *Satyr. 8. versu 53.*

Nil nisi Cecropides, Truncoque similimus Herma.

Id genus columnæ in viis olim statui solebant, peregrin-
antium instructioni, atque etiam superstitioni servientes.
STRABO *Lsb. 8.* Pisæam regionem describens, ita habet:
Συχνὰ δὲ καὶ τὰ ἑρμῆα ἐν ταῖς ὁδοῖς. *Sunt quoque frequentia in*
viis Mercurii simulacra. Est mediæ moduli numus.

CCLV.

ATT. K. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΤΤ. *Imperator Cæsar Marcus*
Antonius Gordianus Augustus. Caput ejusdem laureatum.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Hadrianopolitainum.* Serapis stans,
d. elata, s. baculum, aut virgam mentoriam gestat. Nu-
mus est mediæ moduli, cujus typum vide in Caracallæ
numo, Nicææ signato.

CCLVI.

Eadem utriusque faciei inscriptio, idem caput.

Figura virilis sedens, capite tutulato, d. pateram, s.
hastam: ad pedes Cerberi trifaucis simulacrum.

DOCTISSIMUS P. HARDUINUS similem numi Trallianorum
typum, *Jovis Venatoris* κυνηγέου signum esse conten-
dit: negatque, recte hætenus ab Antiquariis in similibus
numis Cerberi figuram visam fuisse; verum illic tres can-
es, Jovi adblandientes, exhiberi. Ut ut sit de aliis nu-
mis, in nostro certe, qui mediæ formæ est, tria colla, uno
e corpore existentia, perspicue dignoscuntur. Mallem
igitur Plutonem hic quidem indicatum existimare.

CCLVII.

ATT. K. M. ANT. ΓΑΝΙΟC. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. *Imperator Cæsar Marcus*
Antonius Gordianus. Caput ejusdem cum corona radiata.

ΑΝΑΖΑΡΒΟΥ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΕΤ. ΕC. *Anazarbi Metropolis,*
anno 260. Mercurius stans, d. crumenam, s. Caduceum,
ex humeris pendet strophium.

HÆC urbs a STEPHANO Ἀνάζαρβα πόλις Κιλικίας. *Anazarba*
urbs

urbs Cilicia, dicitur, qua terminatione in ære veteri non reperitur, sed *Ἀνάζαρξος*. Uti in *Notitia vetere Ecclesiastica* *Ἐπαρχία Κιλικίας* ἔ. *Ἀνάζαρξος Μητρόπολις*. *Provincia Ciliciæ secundæ, Metropolis Anazarbus*. Æræ Anazarbensium annus 260. fuit Gordiani annus quartus; cum ea æra cœperit anno V. C. 734. de qua plura in Decio. Medii moduli numus est.

CCLVIII.

M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΥ. *Marcus Antonius Gordianus Augustus*. Caput ejusdem cum corona radiata.

ΔΟΡΥΛΑΕΩΝ. *Dorylensium*. Nemesis stans, d. faciem versus adducta, s. flagellum gerit, ad pedes rota.

STEPHANUS : Δορυλαίειον πόλις Φρυγίας . . . . τὸ ἔθνικόν Δορυλαίως. *Dorylaeum urbs Phrygia; gentile nomen Dorylensis*. Urbibus Phrygiæ Epicteti Δορύλαιον adnumerat STRABO *Lib. 12*. Δορύλῃειον scribitur apud Eustathium: Stephano favent numi. Hujus urbis monetæ veteres admodum raræ habentur; cum duas duntaxat Vaillantius exhibuerit, M. Aurelii unam, alteram Maximini: nostra mediæ magnitudinis est.

CCLIX.

M. ANT. ΓΟΡΔ . . . . *Marcus Antonius Gordianus*. Caput ejusdem cum corona radiata.

ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Julio-politarum in Bithynia*. Tria signa militaria, quorum medio aquila insistit, reliquis duobus corona. Numus est æris parvi.

CCLX.

CCLX.

ATT. K. M. ANTO . . . . *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus. Caput laureatum.*

ΑΥΡΒΕΙΤΩΝ. *Lyrbitarum.* Hygia, & Æsculapius stantes, solita figura; in medio stans Telesphorus, pallio, & cucullo tectus: inferius stella.

L Yrbe urbs Phrygiæ, aut Pisidiæ: *in Notitia Ecclesiastica Hieroclis* Ἀύγου; at melius *in Leonis Notitia* Ἀύγου. Magni moduli est numus.

CCLXI.

ATT. KAI. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus. Caput laureatum.*

ΑΥΡΒΕΙΤΩΝ. *Lyrbitarum.* Fortuna stans, d. temonem, s. Cornu Copiæ.

T Ypum dedimus in Numo Nicopolitano Elagabali. Mediæ formæ est hic numus.

CCLXII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΥΤ. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput Gordiani cum corona radiata, pectoris item pars, & dextra erecta, sinistra globum tenet.*

ΤΤΙ. ΤΕΡΤΙΑΛΙΑΝΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Tertuliano Marcianopolitarum. Gordianus, laureato capite, stans, dextram jungit cum figura muliebri, quæ turrito capite*

capite est, & a cujus tergo Cornu Copiæ promicat: in medio ara, inferius: OMONOIA. *Concordia.*

Hunc maximi moduli elegantem numum, in Vaillantio desideratum, vulgavit quidem ante nos Doctissimus BEGERUS, in *Thesauro Brandenburgico*; Noster tamen Magistratus nomen supplet, quod in Brandenburgico non legebatur.

Hoc vocabulum ὁμόνοια, *Concordia*, tum adhiberi in ære veteri solet, cum duarum saltem urbium expressa comparent nomina, quarum concordia indicaretur. Ast hic sola Marcianopolis inscripta legitur: typus vero Gordianum Imperatorem exhibet cum Genio urbis dextram committentem. Non adducor, ut credam: Gordiani Concordiam cum Marcianopolitanis hic indicatam esse; id enim Augusto, & urbis, civiumque supremo capiti non congruebat. Malim conjugalem Concordiam hoc typo commendari, atque sub Muliebri Urbis Genii specie Tranquillinam, Gordiani uxorem, repræsentari: id quod in veteribus numis minime insolitum est.

CCLXIII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Antoninus Gordianus. Caput laureatum.*

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. *Metropolitanarum, qui in Jonia sunt. Cybele sedens inter duos leones, turrato capite, d. pateram s. tympanum, vel cymbalum.*

HAnc urbem, *Metropolis* nomine gaudentem, hoc tem-
T t pore

pore ad Joniam pertinuisse, numus ipse eloquitur, qui æris magni est. R. P. Harduinus hanc *Metropolin* a PTOLEMEO *Lib. 5.* Lydiæ attributam fuisse, adnotavit. Verum aliam hoc nomine urbem in Lydia etiam fuisse, STEPHANUS contestatur, qui post duas Phrygiæ urbes, eodem *Metropolis* nomine insignes, scribit: Τετή Λυδίας, *Tertia Lydia.* De Cybele PROPERTIUS *Lib. 3. Eleg. 15. v. 35.* ita canit:

*Vertice Turrigero juxta Dea magna Cybele
Tundet ad Ideos Cymbala rauca choras.*

CCLXIV.

ATT. K. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. C. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus.* Caput ejusdem.

ΙΕΡΑC. ΝΗΚΟΠΟΛΕΩC. *Sacra Nicopolis.* Tripus serpente obvolutus, e vase, tripodi imposito, ramus prominet.

Tripodem, & lauri ramum ad vaticinia Apollinis, serpentem vero ad *Apollinem Salutarem* indicandum pertinere, facile quisque conjiciet. Floruit autem Apollinis cultus Aëtii, & Nicopoli, quæ Aëtio proxima fuit; uti & hæc duo loca conjungit PLINIUS *Lib. 4. Colonia Augusti Aëtium, cum civitate libera Nicopolitana.* Ludos etiam in honorem Apollinis hic celebratos esse, præter Strabonem, alibi adductum, ita SÜETONIUS *in Aug. cap. 18.* perhibet: *Nicopolim apud Aëtium condidit, ludosque illic quinquennales constituit, & ampliato vetere Apollinis templo &c.* Ludos hos, seu hunc agonem DIO CASSIUS ἱερὸν *sacrum* appellat, atque inde etiam ΝΗΚΟΠΟΛΙC. ΙΕΡΑ. dicta est. Est medii æris numus.

CCLXV.

ATT. K. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ATT. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus.* Caput ejusdem laureatum.

- - - - - ΕCΤ. ΝΗΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤΡΩΝ. *Sub Sabino Modesto, Nicopolitarum ad Istrum.* Templum tetrastylon, in quo scapi columnarum tortiles videntur.

Nomen

Nomen Magistratus mancum ex aliis numis suppleri potest. Mediæ formæ est.

CCLXVI.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΥΤ. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput laureatum.*

ΥΠ. CΑΒ. ΜΟΔΕCΤΟΤ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩ. ΠΡΟC. ΙCΤΡΟΝ. *Sub Sabino Modesto, Nicopolitarum ad Istrum. Nemesis stans, d. flagellum, f. Cornu Copiæ, ad pedes rota.*

Medii moduli numus est. Sabinum Consulem sub Gordiano fuisse, refert JUL. CAPITOLINUS in *Gordiano Tertio*. Et *Fasti Consulares*, e MS. *Bibliotheca Vindobonensis Auctoris Anonymi*, ab Eminentissimo Norisio editi, ita habent:

Anno Urbis 993. B. Sabino, & Venuſto

994. Gordiano II. & Pompejano &c.

CCLXVII.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΥΤ. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput laureatum.*

ΥΠ. CΑΒ. ΜΟΔΕCΤΟΤ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤΡΟΝ. *Sub Sabino Modesto, Nicopolitarum ad Istrum. Nemesis stans, dextra faciem versus adducta, f. flagellum, ad pedes rota.*

Typus hujus numi, qui mediæ formæ est, jam in Dorylenſi Gordiani hujus numo datus est. Nemesein Vindiæ, ac Justitiæ Præsidem, moderationis tamen,

T t 2

ad-

adducta dextra, admonere mortales, existimavit PHILIPPUS, Poëta Græcus, *Lib. 4. Anthologia.*

Ἡ Νέμεσις πῆχυν κατέχω. Τίνος ὄνεια; λέξεις.

Πᾶσι παραγγίλλω, μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Ego Nemesis cubitum adduco. Cur autem istud? inquires.

Omimbus annuncio: ne quid nimis.

CCLXVIII.

Eadem utriusque partis inscriptio, idem caput.

Serapis stans, tutulato capite, dextra elata, s. baculum, aut virgam menforiam gestat. Typum vide in Numo Nicæensium, sub Caracalla: hic est magni moduli. Inscrip-
tio, a numo priori, in hoc solum diversa est: ΝΙΚΟ-
ΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤΡΟΝ.

CCLXIX.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤΩ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΥΤ. *Imperator Caesar Mar-
cus Antonius Gordianus Augustus. Caput laureatum.*

ΥΠ. CΑΒ. ΜΟΔΕCΤΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩ. ΠΡΟC. ΙCΤΡΟ.
*Sub Sabino Modesto, Nicopolitarum ad Istrum. Hygia stans,
d. serpentem, s. pateram. Typus jam propositus est in
Numo Veri, Pessinuntiorum: hic vero mediæ magnitudi-
nis est.*

CCLXX.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤΩ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΥΤ. *Imperator Caesar Marcus An-
tonius Gordianus. Caput ejusdem laureatum.*

ΥΠ. ΜΟΔΕCΤΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤΡΟΝ. *Sub
Modesto, Nicopolitarum ad Istrum. Diana gradiens, d. sa-
gittam e pharetra eximit, s. arcum gerit; ad pedes canis.
Typus similis exhibitus est in Caracallæ numo Hadriano-
politano. Medii moduli est hic numus.*

CCLXXI.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΥΤ. *Imperator Caesar Marcus
Antonius Gordianus Augustus. Caput laureatum.*

ΥΠ. CΑΒ. ΜΟΔΕCΤΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤ. *Sub
Sabino Modesto, Nicopolitarum ad Istrum. Serpens in
gyros*

gyros contortus, caput coronatum, & nimbo ornatum erigit.

Serpentes quosdam sacros idololatriis fuisse, nimbus arguit. De similibus aliis narrat PAUSANIAS *Corinth. c. 28.* ἱεροὶ μὲν τῷ Ἀσκληπιῷ εἶναι νομίζονταί, καὶ εἰσὶν ἀνδρώποισι ἡμετέροις Ἐσκαλαπίου ἱεροὶ (serpentes quidam) habentur, & erga homines mansueti sunt. Æsculapium ipsum, aut Bacchum a Mœsiis, ac Thracibus hoc symbolo repræsentatum fuisse, ex aliis eorundem numis conjicere licet. Numus est ex ære medio.

CCLXXII.

ATT. M. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΥ. *Imperator Marcus Antonius Gordianus.* Capita adversa Gordiani laurcatum, & Serapidis tutulatum.

ΟΔΗΚΚΕΙΤΩΝ. Ε. *Odessitarum.* Hygia stans, d. serpentem, l. pateram.

IN Thracia inter Calatidem, & Apolloniam a STRABONE *Lib. 7.* locatur : Ὀδησσὸς Μηλσιῶν ἀποικία, *Odessus Milesiorum Colonia.* Consentit DIODORUS SICULUS *Lib. 20.* παρῆλθεν εἰς Ὀδησσὸν ἣ κεῖται μεταξύ τῆς τῆς Ἀπολλωνίας, καὶ Καλατίας. *Transiit Odessum, quæ sita est inter Apolloniam, & Calatiam.* STEPHANUS ob viciniam, aut de suo tempore locutus, eam Ponto adscripsit : Ὀδησσὸς πόλις ἐν τῷ Πόντῳ . . . ὁ πόλις Ὀδησσίτης, καὶ Ὀδησσεύς. Apud PTOLEMÆUM *Lib. 3.* Ὀδυσσός vitiose legitur. Medii moduli numus est.

Tt 3

CCLXXIII.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΥ. ΑΤΤ. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput laureatum.*

ΟΔΗΚΚΕΙΤΩΝ. *Odessitarum. Mulier stans, tutulato capite, d. pateram, f. Cornu Copiæ. Mediæ magnitudinis est numus, cujus imaginem dedi in numo Caracallæ, Ulpιæ Pautaliæ.*

ΑΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΥ. C. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput ejusdem laureatum.*

ΠΕΡΓΑΙΩΝ. *Pergæorum. Mercurius stans, d. crumenam, f. Caduceum.*

Pamphylιæ urbs erat Perge, teste ipso S. Luca *Αἴτωρ. 13. v. 13. Ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Venerunt Pergen Pamphylia. Pariter apud ΣΤΕΡΗΑΝΟΝ habetur: Πέργη πόλις Παμφυλίας· τὸ ἰθὺικὸν Περγαῖος. Perge Pamphylia urbs: gentile nomen, Pergæus. Situm urbis indicat ΠΟΜΠΟΝΙΟΥ ΜΕΛΑ Lib. 1. cap. 14. Validissimi fluvii Cestros, & Cataractes . . . . inter eos Perga est oppidum, & Diana, quam ab oppido Pergæam vocant, templum. Numus est parvi æris: typum habes in numo Anazarbi sub eodem hoc Gordiano.*

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΥ. ΑΤ. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput laureatum.*

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Perinthiorum iterum Ædiuorum. Jupiter sedens, d. fulmen, f. hastam puram. Medii moduli hic numus est.*

CCLXXVI.

ANTONIOC. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CΕΒΑC. *Antonius Gordianus Augustus*. Caput ejusdem laureatum: ad occiput litera C. impressa cernitur, quæ 'Ευσεβής, *Pius*, legi posset; si non potius incerta monetarii nota dicenda esset.

sc.

CΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩ. ΠΡΟC. ΤΩ. ΚΑΛΥΚΑΔΝΩ. *Seleucensum*, qui ad Calycadnum fitti sunt. Muliebris figura sedens, capite corona radiata ornato, d. pateram s. Cornu Copiæ.

SEleucia alia Syriæ erat, cujus etiam habentur numismata: alia in Cilicia, cujus numi, uti noster magni moduli ostendit, adsignato fluvii Calycadni nomine, dignoscuntur. *PLINIUS Lib. 5. Seleucia supra amnem Calycadnum, Tracheotis cognomine. Laudat hanc urbem STRABO Lib. 14. agens de Cilicia: πλησίον ἐστὶ τῷ Καλυκάδνῳ καὶ τὸ Ζεφύριον, καὶ αὕτη ἄκρα· ἔχει δὲ ὁ ποταμὸς ἀνάπλεν εἰς τὴν Σελεύκειαν πόλιν ἐν συνοικημένῃ, καὶ πόλιν ἀφεισῶσαν τῷ Κιλικίῃ, καὶ Παμφυλίῃ τέρεα. Prope Calycadnum est Zephyrium promontorium; adverso autem hoc fluvio Seleuciam navigatur, urbem bene constructam, & multum diversam ab aliarum Ciliciæ, & Pamphylia urbium modo. Nomen ΑΝΤΩΝΙΟC. integre in hoc, atque aliis numis expressum, omne dubium de Gordianorum nomine eximit, de quo antea nonnulli ambigebant: an Marcus Antonius, vel Antoninus legendum esset. Jam vero numismata, & marmora pro Antonii nomine pronunciarunt.*

CCLXXVII.

CCLXXVII.

A . . M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CΕΒ. *Imperator Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput ejusdem laureatum.*

CIANTON. *Sidetum.* Imperator paludatus stans, s. hastam gerit, dextram jungit dextræ Palladis Sideticæ, quæ s. hastam tenet, ad ejus pedes clypeus.

DE Pallade Sidetum in Pamphylia, quam hic salutatur Gordianus, dictum est in Domitiano. Hic numus est magni moduli.

CCLXXVIII.

ATT. K. M. ANTΩΝΙΟC. ΓΟΡΔΙΑΝΩC. Π. Π. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus, Pater Patriæ. Caput cum corona radiata.*

ΤΑΡΚΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α Μ Κ Γ Β. *Tarsi Metropolis Utriusque Ciliciæ, Rescripto Senatus.* Diana properans, alte succincta, d. arcum adducit, quem sinistra sustinet: uno genu cervæ prostratæ innixa, in aliam collimat.

Moduli bene magni est hic numus, cujus typus in Tarsensi ære non perinde frequens est, atque in Ephesino.

CCLXXIX.

CCLXXIX.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CΕΒ. Π. Π. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus, Pater Patria.*
Caput ejusdem cum corona radiata.

ΑΡΧΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α Μ Κ Γ Β. *Tarsi metropolis utriusque Cilicia, Rescripto Senatus.* Minerva galeata stans, d. hastam, f. clypeum. Maximi moduli numus est.

CCLXXX.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. . . . ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CΕΒ. Π. Π. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus, Pater Patria.*
Caput laureatum.

ΑΡΧΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α Μ Κ Γ Β. *Tarsi Metropolis utriusque Cilicia, Rescripto Senatus.* Muliebris figura stans, d. spicas f. Cornu Copiae; ad pedes modius cum spicis. Numus est ex ære magno, procuratæ annonæ abundantiam indicans.

U

CCLXXXI.

M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CEB. . . *Marcus Antonius Gordianus Augustus.* Caput Gordiani Pii laureatum.

ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΩΝ. *Trapezuntiorum.* Fortuna stans, tutulato capite, d. temonem, s. Cornu Copiæ. Typus obuius est, & alibi exhibitus. Est numus magni moduli, ac tertius e Cimelio nostro hujus urbis, de qua nulla apud Vaillantium mentio.

CCLXXXII.

CABEINA. TPANKTAΛEINA. *Sabina Tranquillina.* Caput Tranquillinae, uxoris Gordiani Pii. Sæpius legitur *Sabinia.*

KIANΩN. *Cianorum.* Caput galeatum.

R Etracto hic errorem oculorum, quem admisi in prima numi hujus editione; Nam TPKANΩN. pro KIANΩN. legeram, literarum primarum, jam fugientium, vestigiis deceptus. Mediæ formæ numus est. De Cianorum urbe in Geta dictum est. Caput videtur esse Cii, Socii Herculis, & Conditoris urbis Cii; uti habet numus apud P. Harduinum, & STRABO *Lib. 12.*

CCLXXXIII.

CAB. TPANKTAΛEINA. CEBACT. *Sabinia Tranquillina Augusta.* Caput ejusdem.

ATPBETIΩN. *Lyrbitarum: in Phrygia.* Fortuna stans, d. temonem, s. Cornu Copiæ. Typum obuium alibi vide. Numus est parvi moduli.

CCLXXXIV.

CCLXXXIV.

CAB. TPANKTAAEINA. ATT. *Sabinia Tranquillina Augusta.*
Caput ejusdem.

^{sc.}
MHTPO. ΠΟΝΤΟΥ. ΤΟΝΕΟC. Γ. *Metropolis Ponti Tomorum.* Victoria stans, d. coronam, s. palmæ ramum gestat.

EX ære medio est hic numus, qui rursus literam Γ. & non solitum illud Δ. exhibet. Videri possunt dicta ad numum Tomitarum M. Aurelii. Imaginem posticæ faciei propositam habes in Nicopolitano Macrini numismate.

CCLXXXV.

ATT. Κ. Μ. ΙΟΤΑ. ΦΙΛΙΠΠΟC. ATT. 'Αυτοκράτωρ Καίσαρ Μάρκος Ιούλιος Φίλιππος 'Αυγυός. *Imperator Caesar Marcus Julius Philippus Augustus.* Caput laureatum Philippi Senioris.

BIZYHNQN. *Bizyenorum : in Thracia.* Figura nuda virilis stans, d. lauri ramum protendit, sinistram extendit super serpentem, ex arula ascendentem.

Simili figura Apollo in latinis numis, & singillatim in Valeriani numo apud Celeberrimum Bandurium representatur, cum epigraphe : APOLLINI. CONSERVATORI. Idem apud Græcos ΣΩΤΗΡ. *Servator* appellatur, aut 'ἐπικύριος, 'Ἀλεξίκακος, 'Ἀλέσιος. *Auxiliator, Averuncus, Medicus.* Congruit hic serpens, aræ circumplexus, notum salutis symbolum, itemque laurus, Apollini chara. Magni moduli est hic numus.

U u 2

CCLXXXVI.

CCLXXXVI.

M. ΙΟΥΛΙΟΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. ΑΥΓ. *Marcus Julius Philippus Augustus.* Caput Philippi Senioris cum corona radiata.

ΕΠΙ. ΠΟΤ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ. ΚΟΤΙΑΕΩΝ. *Sub Publio Pontico Summo Sacerdote Cotiaënsium.* Figura muliebri vestitu, curru insidens, leonum biga vehitur.

Figuram in hoc, parvi æris, numo expressam, Cybe-
len existimo propterea, quod leonibus vehatur; etsi
cætera signa desint. Huic enim Deæ proprium erat, leo-
nibus aut vehi, aut stipari. De eadem ita MACROBIUS
*Lib. 1. Saturnal. cap. 21. Quis enim ambigat Matrem Deum
Terram haberi? Hæc Dea leonibus vehitur, validis impetu,
atque fervore animalibus, quæ natura cæli est, cujus ambitu
aër continetur, qui vehit terram. Accedit, Cotiaëum Phry-
giæ urbem esse, quæ regio Cybeles cultui præter cæteras
addictam se ferebat.*

Illud notatu dignum in hoc numo occurrit: *Publium
Ponticum summum sacerdotem* expressa voce ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ. in-
scriptum legi; Nam in aliis Cotiaënsium numis τὸ ΑΡΧ.
deprehensum, hætenus legebatur: Ἀρχοντας. *Archonte.*
Cum vero in nostro hoc numo Ἀρχιερεύς integre, ac per-
spicue habeatur; existimarem ita etiam reliquos Cotiaën-
sium numos exponendos esse, qui τὸ ΑΡΧ. præ se ferunt.
Fortasse iidem Archontes, & sumi sacerdotes fuerunt;
quoniam late admodum Archontum nomen patebat.
Profert quidem numum unum Agrippinæ Cotiaensem R.
P. Har-

P. Hardujnus , in quo legeretur : APXONT. ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ.
Aſt ubi ille numus extet , aut an probe conſervatus , in-
ſpectusque ſit, nulla mentio.

CCLXXXVII.

Μ. ΙΟΥΛΙΟΥ Κ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Marcus Julius Philippus Caesar.*
Caput nudum Philippi filii.

ΚΟΤΙΑ ΕΩΝ. *Cotiaënsium.* Corona ex lauro. Parvi
moduli numus est.

CCLXXXVIII.

ΜΑΡ. ΙΟΥΛΙΟΥ Κ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΑΡ. *Marcus Julius Philippus Caesar.*
Capita adversa Philippi Junioris nudum, &
Serapidis tutulatum.

ΜΕΓΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. *Mesambrianorum.* Ceres ſtans, d.
ſpicas, ſ. facem.

A Ccenſa face, raptam a Plutone ſub Ætna monte,
Uu 3 Pro-

Proserpinam filiam inquirebat Ceres, quam eleganter ita descripsit STATIUS *Thebaidos Lib. 12.*

*Qualis ab Aetnaeis accensa lampade saxis
Orba Ceres magna variabat imagine flamma
Ansonium, Siculumque latus.*

Mediæ formæ numus est.

CCLXXXIX.

ΑΥΤ. . . . . ΤΡΑΙΑΝ. ΔΕΚΙΟC. CΕΒ. 'Αυτοκράτωρ Τραιανός Δέκιος Σεβαστός. *Imperator Trajanus Decius Augustus.* Caput Trajani Decii cum corona radiata.

ΑΝΑΖΑΡΒΟΤ. ΕΝΔΟΞΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟ. ΕΤ. ΙΕΡΟΤ. ΝΕΟΤ. ΠΡΩ. ΖΕC. Γ. Γ. 'Αναζάρβη 'Ενδόξη Μητροπόλις. 'Ετος 'Ιερῶ νῦν πρώτῃ Ζ΄ς. Γεάμιατι Γεμεσίας. *Anazarbi Illustris Metropolis, Anno sacro novo primo 267. Rescripto Senatus.* Quinque urnæ ludorum cum ramis.

HActenus numi inscripti : *Anno novo sacro*, ΕΤΟΤΣ. ΝΕΟΤ. ΙΕΡΟΤ. sub Flaviis tantum Imperatoribus, Vespasiano, Tito, ac Domitiano producta sunt, & sub Nerva, qui eosdem proxime consecutus est. Numos hos sub unum conspectum posuit R. P. HARDUINUS in *Historia Augusta ex Numis, Oper. Select.* pag. 737. Annum illum Novum, Sacrum, Seguinus ab Aede Jovis Capitolini, per Vespasianum instaurata, deducit : Doctissimus Henricus Valesius vero, ab Imperio Vespasiani, cujus annos existimat

stimat idcirco sacros esse appellatos; quod Rem Publicam in bonum statum restituisset. R. P. PIOVENE *Tom. 9. Tavola 1. Medaglia 12. pag. 35.* multis ostendere conatur: numos, ejuscemodi anno signatos, didrachmum fuisse, Judæis a Tito imperatum, qui Templo Jovis Capitolini instaurato penderetur; atque ita legendum quadam interpunctione censet ΕΤΟΥΣ. (ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ.) A. *Anno (Novi templi moneta) Primo Imperii.* Verum eruditæ huic conjecturæ, præter alia non pauca, & lectionem istam extortam potius, quam elicitam; obstat numus noster, qui neque ex Argento est, nec de Jovis symbolis quidquam exhibet, neque ullum cum tributo illo, jam dudum haud dubie sublato, nexum præ se fert, aut, cum Anazarbenfis Urbis nomine, præ se ferre congruenter potest. *Eminentissimus NORIUS de Epochis Syromaced. Dissert. 3. cap. 6.* & HARDUINUS, *loco laudato*, ad annos Imperii hos *Annos Novos, & Sacros*, atque adjunctos numeros referunt. Annum *Novum* dici, novo initio, a suscepto Imperio, redeunte. Quod pulcherrime comprobant Numi Hadriani, & Antonini Pii, in quibus legitur: S. P. Q. R. A. N. F. F. OPTIMO. PRINCIPI. *Senatus Populusque Romanus Annum Novum, Faustum, Felicem, Optimo Principi.* Porro *Sacrum* fuisse Annum Imperii initi, ejusque recursum, tum ob Imperatores *Augustos*, seu *Sacros* (cum τὸ ἱερός etiam *Augustum* significet) qui accepta Tribunitia Potestate Sacrosancti habebantur, manifestum est; tum ex celebritate ludorum, ac votorum conceptorum solemnitate colligitur, de quibus ita PLINIUS *Jun. Epistola 103.* *Diem Imperii debita Religione celebravimus, commendantes Diis Imperii Tui auctoribus & vota publica, & gaudia.*

Hanc sententiam mirifice illustrat, & confirmat elegantissimus numus noster, qui magni moduli est. Exhibet is cum *Anno, Novo, Sacro*, publica illa gaudia, & voti-

votivos ludos, quinque urnarum, & variorum ramorum symbolo, quibus Primum Imperii Decii annum condecorabant Anazarbenses. Exhibet porro, quod numus, quantum novi, haecenus alter nullus, una cum *Anno Sacro, Novo, Primo*, ipsos Æræ urbis Anazarbensis annos, qui illum *primum* annum, esse Imperii, a Decio suscepti, primum, plane commonstrant. Nam Vaillantius, Norisius, & Harduinus uno calculo Anazarbensis æræ initium statuunt Anno V. C. 734. Id quod ex Valeriani numo inscripto BOC=272. erudite deducit Doctissimus P. Harduinus. Igitur si cœpto, an. V. C. 734. in autumno, anno primo Anazarbensium, adnumerem annos, in nostro numo consignatos, 267. exibat annus V. C. 1001. cujus autumno finiit annus Anazarbensium 267. Quare ante autumnum anni V. C. 1001. Decium, qui hoc in numo jam *Augustus* salutatur, ad Imperium pervenisse necesse est. At enim præter R. P. Harduinum, etiam Cel. P. Pagius, & Cl. Vaillantius statuunt, Decium anno demum V. C. 1002. Imperium in Martio, aut in Julio adiisse. Ex quo conficio: adeo certum esse, non posse, nisi cum Primo Imperii Decii anno, nostrum Anazarbensium annum congruere; ut etiam, ad conciliandam temporum rationem, aut Anazarbensium Æram uno anno tardius, aut Imperium Decii uno item anno cœpisse citius, quam sit haecenus creditum, constitui oporteat: de quo porro Chronologi viderint.

CCXC.

KAL OC. CEB. . . . . Καῖσαρ Ὀσικλιανὸς Σεβαστός. *Cæsar Hostilianus Augustus.* . . . . Caput Hostiliani laureatum, cum adverso capite fœminæ, sub cujus protome parvum quoddam viri caput impressum cernitur, penes quod character, similis literæ V.

- - - ΠΕΡΤΙΕΡΗΙΩΝ. ΔΙΟΝΥΤΙΟΝ. *Perperenorum Bacchum Colentium.* Figura muliebri vestitu stans, capite Luna falcata ornato, & tutulo superposito; s. facem attollit, in d. pateræ simile aliquid videtur, ad pedes animal, quod certo indicio non dignoscitur.

Optandum sane esset, ut rarissimi hujus numi, qui maximi moduli est, inscriptio integra compareret; ex qua fortasse certius aliquid de Hostiliani uxore constitui posset. Probabile certe est, fœminæ effigiem, cum Hostiliani solius expressam capite, ejusdem uxorem referre; præsertim, cum spatium bene magnum in ora numi, fugientibus characteribus notatum, habeatur, quod spatium longius quoddam, aut plura potius nomina requirit. Pluribus vero nominibus appellatam Hostiliani uxorem fuisse, bene ex numis duobus collegisse videtur Tristanus, quos ita inscriptos exhibet:

Γ. ΟΥ. ΟΥΤΙΑ. Μ. ΚΟΙΝΤΟC. CEB. *Cajus Valens Hostilianus Messius Quintus Augustus.* Caput Hostiliani laureatum.

ΓΝ. CΕ. ΗΡΕΝΝ. CΑΑ. Β. ΟΡΒ. CΕΒ. *Gnea Seja Herennia Sallustia Barbia Orbiana Aug.* Caput Fœminæ admodum juvenis. Alter numus est ex argento.

ΓΝ. ΣΕΙΑ. ΣΑΛΛ. ΒΑΡΒΙΑ. ΟΡΒΙΑΝΑ. ΑΥΓ. Caput Fœminæ admodum juvenis.

CONCORDIA. AVGVSTORVM. Muliebris figura stans, d. pateram s. duo Cornua Copiæ.

Xx

E qui-

E quibus numis recte conficitur : hanc Orbianam (quæ fortasse Sallustiae Barbiæ Orbianæ, Alexandri uxoris, filia, aut sanguine juncta fuerit) Hostiliani uxorem habendam esse. Atque ut ad numum nostrum revertar; illud Hostiliani effigiei adjunctum Fœminæ caput, hanc Gneam Sejam Sallustiam Barbiam Orbianam referre arbitror; quod multa extritæ inscriptionis vestigia etiam indicare videntur.

Aversæ partis simulacrum vel *πάνθειον* esse, vel Bacchantis figuram existimo. Faces a Bacchantibus gestatas fuisse EURIPIDES *in Bacch.* testatur.

Ὁ βακχεὺς δ' ἔχων

πυρσώδη φλόγα πύκνης.

Bacchans autem gestans

Multo igne ardentem pineam tadam.

Perperenos porro Baccho singulariter devotos fuisse, & nostri numi inscriptio, & alia eorundem numismata comprobant, pene omnia Bacchi simulacro, aut symbolo quopiam insignita. Animal denique, figuræ adstans, asino haud est multum dissimile; Silenum porro, Bacchi alumnum, & comitem eodem vehi solitum fuisse, omnes norunt. Perperenæ urbs in Æolide locatur a PLINIO *Lib. 5.* In Lydia vero a Ptolemæo, per R. P. Sirmondum S. J. restituto. Cellarius hanc urbem attribuit Mysiæ, inter Æolidem, Lydiamque mediæ.

CCXCI.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Γ. ΟΥΡ. ΤΡΕΒ. ΓΑΛΟC. CΕΒ. ^{sc.} 'Αυτοκράτωρ Καῖσαρ Γαῖος Ουείβιος Τρεβωνιανὸς Γάλλος Σεβαστός. *Imperator Caesar Cajus Vibius Trebonianus Gallus Augustus. Caput Treboniani Galli laureatum.*

ΦΛ. ΝΕΑC. ΠΟΛΕΩC. *Flavia Neapolis.* Figura paludata stans, d. hastam, f. simulacrum montis Garizim, cum imposito templo gerit: sinistro pede figuram jacentem premit.

AD Samariæ Neapolim similis epigraphes numos pertinere, numi Titi, ac Domitiani certos nos reddunt, in quibus præter *φλαβίας νέας πόλεως* adjungitur ΣΑΜΑΡΕΙΑΣ. *Samaria.* De hac urbe PROCORIUS *de Ædific. Lib. 5. cap. 7.* Ἐστὶ τις πόλις ἐπὶ Παλαιστίνης νεάπολις ὄνομα, ἐφ' ἧς δὲ ὄρος ὑψηλὸν ἀνέχει, Γαριζὶν ὄνομα. *Est in Palaestina urbs, nomine Neapolis, prope quam altus mons exurgit, dictus Garizin.* Olim Sichem hic locus appellatus est, atque isthic Abraham altare Deo erexerat, *Genes. 12. v. 6. & 7.* Subinde, tempore Alexandri Magni, Manasses, Pontifex Judæorum, ab iisdem, quod Samaritanam duxisset, sacerdotio abdicatus, in monte Garizim templum, Hierosolymitano simile, crexit, & Levitas instituit. Eam ædem post annos ducentos Hyrcanus Macchabæus evertit. Narrat hæc FLAV. JOSEPHUS *Antiquit. Lib. 11. cap. 7. & Lib. 13. cap. 16.* Non destitere tamen Samaritani Deos suos in montis istius vertice adorare. Nam summi Jovis Sacratissimum templum in monte Garizim exstitisse, perhibet DAMASCIUS *apud Photium.* Ejus templi formam numi quidam hujus urbis eleganter exhibent, quos apud Eminentiss. Norisium, aliosque videre licet. Noster hic numus medii moduli est.

Neapolis Samariæ sub Philippo Colonix jure fuisse cohonestata videtur; cum ab eo tempore latini ejusdem numi compareant, cum Colonix, & Ædituæ titulis

XX 2

Unde.

Unde CL. VAILLANTIUS existimat in *Opere de numis Colon. in Treb. Gallo*, hujus Neapoleos, a Philippi temporibus signatos numos, græcis characteribus inscriptos, incuria sculptorum formatos fuisse, qui adhuc adfueti priorum temporum formis, græce aliquos sculpsent. Verum liceat mihi a Viri tanti opinione discedere; nam ob numorum Græcorum Neapoleos, sub Gallo, & Volusiano prolatorum, varietatem, & moderatam raritatem, mallet utraque lingua insignes numos Neapoli procusos esse: Latinos a deductis colonis, Græcos a veteribus incolis, prisco suo more.

CCXCII.

ΑΥΤΟΚΡΑ. ΚΑΙ. ΓΑΙ. ΟΥ. ΤΡΕ. ΓΑΛΛΩΝ. Ἀυτοκράτορα Καίσαρα Γαίον Ουίβιον Τρεβωνιανὸν Γάλλον. *Imperatorem Caesarem Cajum Vibium Trebonianum Gallum*, honorant Syedrenses. Caput laureatum ejusdem.

ΣΥΕΔΡΕΩΝ. *Syedrensum*. Pluto, quadrigis insistens, Proserpinam abripit; equos praecedit figura, quasi viæ dux, aut explorator praemissus.

TReboniani Galli numismata raris adnumerantur, non ster magni moduli est. Figura, quadrigas praecedens, videtur exploratorem praemissum, & nescio quid manu protensa significantem, respectantemque referre; siquidem *furtim Proserpinam, ipso Jove adjuvante, abripuit Pluto, ejus amore succensus*. uti refert APOLLODORUS *Lib. 1.* πλάτων δὲ περ-

σεφόνης ἐξαθείς, Διὸς συνεργᾶντος, ἤρπασεν αὐτὴν κρύφα. Forte Jupiter ipse *Adjutor* hic exhibetur; *cujus* tamen certum indicium desideratur.

CCXCIII.

Γ. ΟΥ. ΓΑ. ΦΙ. ΓΑΛΛΟΣ. ΟΥΟΛΟΥΣΙΑΝ. ^{sc.} Γαῖος Ουίβιος, Γαλινδικός, Φιννικός, Γάλλος Ουολουσιανός. *Cajus Vibius, Galindicus, Phinnicus, Gallus Volusianus.* Caput Volusiani laureatum.

ΚΙΑΝΩΝ. *Cianorum.* Hygia stans, d. serpentem, l. pateram; ejus typum jam aliquoties dedimus.

COgnomina Volusiani: *Galindicus, Phinnicus* item in aliis numis *Vendenicus* a devictis Sarmatiæ populis originem ducunt; uti colligitur e ZOSIMO *Lib. 1.* & ex PTOLEMÆO *Lib. 3. cap. 7.* R. P. HARDUINUS in *Historia Aug.* τὸ ΓΑ. ΦΙ. ΟΥΕΝΔ. legendum putat Γαῖος Φίννιος Ουένδιξ. *Cajus, Phinnius, Vindex.* At enim in hoc nostro numo, qui parvæ formæ est, primum Γ. *Cajum* denotat, & ΓΑΛΛΟΣ. integre scriptum habetur; aliter igitur, hic certe, ΓΑ. ΦΙ. legendum est.

Xx 3

CCXCIV.

ΑΤ. Κ. ΠΟ. ΛΙΚ. ΟΥΑΛΕΡΙΑ. Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Πούβλιος Λικίνιος
Ουαλεριανός. *Imperator Caesar Publius Licinius Valerianus.*

Caput Valeriani Senioris cum corona radiata.

ΚΟΙΝΟΝ. ΘΕΣΣΑΛΩΝ. *Commune Thessalorum.* In area
Δ. Pallas galeata gradiens, d. elata telum vibrat, f. clypeum
sustinet.

DΟξίσσιμος Patinus ad similem numi effigiem adnota-
vit: Apollonii interpretem tres Pallades recensere,
Bœotiæ unam, alteram Thessaliæ, tertiam Lybiæ. De
Pallade Itonia (quæ Itone, Thessaliæ oppido colebatur)
Stephanus hæc refert: Ἰτων πόλις Θεσσαλίας, ἀπὸ Ἰτών Ἡρώος,
εἰς ᾧ οὐ καὶ Ἰτωνία ἢ Ἀθηνᾶ. *Iton urbs Thessaliæ: ab Itone Heroë,
a quo etiam Itonia Minerva.* Parvi moduli numus est.

ΠΟΥ. ΛΙΚ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΣ. CE. *Publius Licinius Valerianus
Augustus.* Caput cum corona radiata.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensum.* Imperator Paludatus cum
corona radiata stans, dextram committit cum alio viro
paludato, cujus caput turritum est: ambo sinistram hasta
pura fulciunt; ad latus Imperatoris alia figura adstat, d.
pateram tenens, vel globum.

Similem aversæ partis typum in Niceno Valeriani numo
Celeberrimus Bandurius, cum alia tamen capitis epi-
graphie, protulit. Is ambos illos viros paludatos, caput
corona radiata redimitos exhibet, & Valerianum cum
Gal-

Gallieno repræsentari putat. In nostro vero, medii moduli, numo figura altera, uti exposui, manifeste caput turritum ostendit. Mallem igitur hac figura Genium Urbis Nicææ effictum, seu ipsos Cives, Valerianum salutantes, existimare; præsertim cum similis plane numi Niceni effigies, sub Salonina mox proferenda, virum illum, capite turrito, in hoc numo insignem, genu curvantem exhibeat; quod in hoc item typo, sed minus notabili flexu, conspiciere licet. Tertia figura videtur Fortunam, globum dextra ostentantem, referre.

CCXCVI.

ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΠΟ. ΑΙΚ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟC. *Imperator Caesar Publius Licinius Valerianus. Caput laureatum ejusdem.*

ΣΥΕΔΡΕΩΝ. *Syedreorum.* Tres Deæ stantes, junctis manibus, earum media capite galeato, quæ a sinistris adstat, sinistra flagellum gerit.

TRes has Deas Nemeses esse conjicio, de quibus vide, quæ ad Balbini numum adnotaverim. Ea hoc multum simili figurarum, manus jungentium, typo aliquid majoris probabilitatis consequi opinor. Numus noster ex ære magno est; hujus urbis nullum sub Valeriano vidit Vaillantius.

CCXCVII.

ΑΤ. Κ. Π. ΛΙΚ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΝ. ΣΕΒ. Π. Π. *Imperatorem Caesarem Publum Licinium Valerianum, Augustum, Patrem Patriæ*, honorant Tarsenses. Caput Valeriani Senioris cum corona radiata.

ΤΑΡΣΟΥ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. Α Μ Κ Γ Β. *Tarsi Metropolis utriusque Ciliciæ, Rescripto Senatus.* Fortuna stans, d. temonem, s. Cornu Copiæ. Typus jam alias est exhibitus.

Tarsensem Valeriani numum similis omnino figuræ protulit R. P. Bandurius; attamen utriusque faciei epigraphæ aliter se habet in numismate nostro, quod maximæ formæ est.

ΑΥΤ. Κ. Π. ΛΙΚ. ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ. 'Αυτοκράτωρ Καίσαρ Πέβλιος Λικίνιος Γαλλιώνος. *Imperator Caesar Publius Licinius Gallienus.*

Caput Gallieni laureatum, cum pectore, erecta manu sinistra.

ΣΤΡ. Α. ΣΤΗΛΛΟΥ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. ΝΕΟΚΟ. *Στρατηγὴ Λυκίου Στήλλου Κυζικηνῶν Νεωκόρου. Praetore Lucio Stello, Cyzicenorū Aedituorum.* Ara inter duas faces, quarum utrique serpens obvolutus.

Hujus aversæ faciei typum, in duobus Gallieni numis Cyzicenis, produxit quidem Cl. Vaillantius; verum alio Magistratus nomine illi ambo inscripti habentur: alter Socratis, alter Lucii Hermolai. Faces, & serpentes ad Bacchi, vel Cereris cultum pertinere videntur. Numus est medii moduli.

CCXCIX.

ΠΟ. ΑΙ. ΕΤΝ. ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ. Πύβλιος Λικίνιος Εγνάτιος Γαλλιώνος.
Publius Licinius Egnatius Gallienus. Caput Gallieni laureatum.

ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΤΡΙΣ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Nicomediensum ter Ædituorum. Tres urnæ ludorum, cum binis ramis.*

Hic posticæ partis typus in Vaillantii opere reperitur, cum adversa parte, capita Valeriani, & Gallieni simul exhibente, sed non cum solo Gallieni capite. Mediæ formæ est numus.

CCC.

ΑΥ. Κ. Π. ΑΙΚΙΝ. ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ. *Imperator Caesar Publius Licinius Gallienus. Caput ejusdem cum corona radiata.*

ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. Π. ΚΑΛΥΚΑΔΩΝ. *Seleucensum, qui ad Calycadnum sunt. Victoria stans, d. coronam, f. palmæ ramum præfert: dextro pede globum calcat, in area Caduceus.*

Numus hic magni moduli est, qui superato per *Victorias* terrarum *Orbe*, Caduceo *Pacem* restitutam indicare videtur. Quare ad prima Gallieni Imperantis tempora referendus est hic numus; quoniam tum de Germanis, ac Sarmatis utilissimas Romanæ Rei Publicæ per Gallienum relatas esse *Victorias* *Zosimus Lib. 1.* itemque *Eutropius Lib. 9.* atque adeo numi Gallieni complures, apud R. P. Bandurium relati, contestantur.

Yy

CCCI.

CCCI.

ΑΥΤ. Κ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. ΑΥΤ. *Imperator Caesar Gallienus Augustus.* Caput ejus laureatum.

ΟΤΑΠΙΑC. CΕΡΔΙΚΗC. *Figura nuda stans, d. hastæ puræ innititur, s. amiculum rejicit: caput pileolo tegitur. Mediæ formæ est hic numus.*

CCCII.

ΑΥΤ. ΚΑΙ ΠΟ. ΑΙ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. *Imperator Caesar Publius Licinius Gallienus.* Caput Gallieni laureatum, infra quod aquila; ante faciem signum quoddam Monetarii, cujus forma non dignoscitur.

CΙΑΗΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Sidetum Aedituorum.* Mulier stans, d. pateram attollit, cui substituta est amphora, s. palmæ ramum gerit: ad latus sinistrum planta, florem ferens, & baculum ambiens, assurgit.

EX ære magno est hic numus, qui Victoriæ simulacrum exhibere videtur. Numismata Sidetum alioqui fere semper Palladis simulacrum referunt. Conciliari vero hæc fortasse poterunt; si hic Palladem Victtricem, seu Victoriæ effigiem dicamus. Nam PAUSANIAS quidem certe, *in Atticis*, templi meminit: Ἀθηνᾶς τῆς καλεσμένης Νίκης. *Palladis, qua Victoria dicta est.* Vicit vero Pallas Pallantem, unum e Gigantibus, adversum Deos insurgentibus; quæ de re ita, APOLLODORUS *Lib. 1.* Πάλλαντες δὲ τὴν δορὰν ἐκτεμύσα, ταυτὴν κατὰ τὴν μάχην τὸ ἴδιον ἐπέσκεπε σῶμα. *Detrahit Pallanti pelle, in pugna, eadem proprium corpus contexit.* Ab hoc Pal-

Pallante, etiam *Palladis* nomen τῇ Ἀθηνᾷ accessisse EUSTATHIUS in *Lib. 1. Iliados* adnotavit. De amphora, & planta, in hac numi effigie expressis, divinare non libet.

CCCI.

ATT. K. ΠΟ. ΑΙ. ΓΑΛΛΗΝΟC. *Imperator Caesar Publius Licinius Gallienus.* Caput ejusdem laureatum.

CΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Smyrnaeorum.* Hercules stans, d. scyphum, s. clavam, & exuvias leonis.

SMyrna, celeberrima Joniæ urbs, hodieque suo nomine, & commercii insignis. De ea PLINIUS *Lib. 5. Ab Amazone condita, restituta ab Alexandro, in ora Smyrne, amne Melete gaudens, non procul orto.* Contra vero STRABO *L. 14.* Smyrnam ab Antigono primum, dein a Lysimacho instauratam fuisse perhibet. Smyrne, seu Smyrna Amazon, etiam in nostri Cimelii numo repræsentatur; & apud R. P. Harduinum, bipenne armata, & dextram jungens cum Turrita Asiæ figura, aptaque plane inscriptione adposita: ACIA. CΜΤΡΝΑ. ΟΜΟΝΙΑ. *Asia, & Smyrna concordia.* Primam Asiæ se etiam in ære suo urbs ista compellat.

Herculem, Scypho armatum, MACROBIUS Lib. 5. Saturn. cap. 21. ita fufius descripserat: *Scyphus Herculis poculum est, ita, ut Liberi Patris Cantbarus.* Herculem vero fiftiores non

Y y 2

No-

sine causa cum poculo fecerunt, & nonnunquam casabundum, & ebrium; non solum quod is heros bibax fuisse perhibetur, sed etiam quod antiqua historia est: Herculem poculo, tanquam navigio, ventis immensa maria transisse. Addit deinde: Nationem quandam hominum fuisse prope Heracleam, ab Hercule constitutam, Cylicranorum composito nomine ἀπὸ τῆς κύλικος. quod poculi genus nos una litera immutata calicem dicimus. Poculo hoc a sole donatum fuisse Herculem, dum in Africæ, & Europæ finibus columnas constitueret, APOLLONORUS Lib. 2. ita exequitur: Θερμαινόμενος δὲ ὑπὸ ἡλίου κατὰ τὴν πορείαν τὸ τόξον ἐπὶ τὸν θεὸν ἐνέτεινεν· ὁ δὲ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ θαυμάσας, χεῦσιον ἔδωκε δέπας, ἐν ᾧ τὸν Ὀκεανὸν διαπέρασι. Incallescens a sole Hercules, arcum in Deum ipsum intendit. Hic vera fortitudinem ejus admiratus, aureo poculo donavit Herculem, quo is Oceanum trajecit.

Potuit etiam hac numi effigie id Herculis factum indicari, quod narrat PAUSANIAS, in *Corinthiacis* cap. 13. Ab Hercule, cum apud Oeneum socerum cœnaret, puerum pocillatorem, cui κύαθος *Cyathus* nomen erat, uno digiti afflictu necatum esse; quod porrectum ab eo puero poculum Herculi non arrisisset. Numus hic est ex ære parvi moduli.

CCCIV.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΙΟ. ΑΙΚ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. CΕ. *Imperator Caesar Publius Licinius Gallienus Augustus.* In area ante vultum legitur IA: cujus interpretatio incerta est. Capitis unius, alteri adsignati, effigies.

ΣΥΔΡΕΩΝ. *Sydeorum.* Vir semi-nudus sedens, d. hastam puram, s. clypeum ad pedes attinet.

IN antica parte numi hujus, duo capita efformata fuisse, modulo sub geminato ictu aberrante, timide suspicabar. Verum, re melius perpensa, suspicionem omnem literæ, in ora numi integræ, nihilque geminatæ, ademerunt. Itaque resignatum potius numum veterem existimo, de quo numorum genere egi in *Dissertatione: De Numis, Monetariorum Veterum culpa, vitiosis, cap. ultimo.* Postica vero pars numi simulacrum exhibet, quali solet Jupiter in ære veteri repræsentari, si clypeum excipias. At enim clypeum quoque, eumque Ægidis nomine insignem, Jovi hic apte attributum esse testatur *Epigrammatistes* ANONYMUS *Lib. 1. Antholog. Græc.*

Κισσῶ μιν Διόνυσος ἀγάλλεται, Ἄγιδι δὲ Ζεὺς.

Bacchus quidem hedera gaudet, sed Jupiter Ægide.
Magni moduli est hic numus.

CCCv.

ΑΤ. ΚΑΙ. Π. ΗΓ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. CEB. Π. Π. Ἀυτοκράτωρ Καίσαρ
Πύβλος Ἡγνάτιος Γαλλῆνος Σεβαστός, Πατὴρ Πατρίδος. *Imperator*
Cesar Publius Egnatius Gallienus Augustus, Pater Patriæ.
Caput Gallieni cum corona radiata.

ΤΑΡCΟΤ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α Μ Κ Γ Γ. *Tarſi Metropolis*
utriusque Cilicia, Rescripto Senatus. Diana succincta stans,
d. sagittam e pharetra depromit, s. arcum gerit. Magni
moduli numus est.

CCCvi.

ΠΟ. ΛΙΚΙΝ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. Κ. *Publius Licinius Gallienus Caesar.*
Caput Gallieni laureatum.

ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. *Trallianorum.* Fortuna stans, capite
tutulato, d. temonem, s. Cornu Copiæ. Typum hunc
obvium alibi dedimus.

Hic parvæ formæ numus, ob adversæ faciei epigraphen,
merito rariorum classi adjudicandus est; quando
Gallieni numum unicum duntaxat, cum solo *Cesaris* ti-
tulo, eumque Græcum item, ac Trallibus percussum, in
uberrima R. P. Bandurii collectione reperire est.

CCCvii.

CCCVII.

KOP. CAAΩNEINA. CEB. Κορηλία Σαλωνείνα Σεβασή. *Cornelia Salonina Augusta*. Caput Saloninæ, Uxoris Gallieni.

ΜΗΤΡΟ. ΑΝΚΤΡΑC. *Metropolis Ancyra*. Figura muliebris gradiens, d. facem attollit, f. quid gestet, discerni nequit; Videtur Ceres exhiberi, utraque manu facem vibrans, & Proserpinam raptam inquirens. Est Numus parvi moduli.

CCCVIII.

CAAΩNEINA. CEB. *Salonina Augusta*. Caput ejusdem.

ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *Cyzicenorum Ædituorum*. Fortuna stans, tutulato capite, d. temonem, f. Cornu Copiæ. Medii moduli numus est, cujus aversa facies obvia, & alibi exhibita.

CCCIX.

KOPN. CAAΩNEINA. CEB. *Cornelia Salonina Augusta*. Caput ejusdem.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Nicaensium*. Imperator stans paludatus, dextram jungit cum alio viro paludato, qui sinistrum genu incurvat: ambo sinistra hastam puram tenent; ad latus Imperatoris Figura muliebris, uti videtur, d. globum porrigens.

Hic numus est mediæ formæ. Videri possunt, quæ ad similem typum, in Valeriani numo propositum, dicta sunt.

CCCX.

CCCX.

ΚΟΡΝΗΛΙΑ. ΣΑΛΩΝΙΝΑ. *Cornelia Salonina.* Caput ejusdem. In area H.

ΠΑΛΛΗΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Sidetum Aedituorum.* Pallas stans, capite galeato, d. hastam præpilatam, s. quid sustineat, non discernitur. In area quiddam simile galero cum infula, & tutulo sine apice: fortasse denotatur Sacerdotium Palladis Sideticæ, de qua alibi dictum.

Numus est magni moduli.

DIS-

DISSERTATIO DE NUMIS, MONETARIORUM VETERUM CULPA, VITIOSIS.

CAPUT I.

Εισαγωγικόν.

DE numis, Monetariorum veterum culpa, vitiosis, Quorum temporibus nummi emperaduntur. tum iis, qui certo sese prodant indicio, tum aliis, qui suspicionem erroris haud inutilem injiciant, in praesenti sermo erit. Neque totius Antiquitatis aes, & argentum signatum excutere propositum est; sed intra prima fere tria ab Julio Cæs. sæcula me continens, raro in quartum excurram.

Porro autem ad conciliandam sententiæ meæ fidem, Certe antiqui, & anecdoti. numos illos duntaxat adhibere constitui, qui vetustatis dubium nullum peritis movere possint. Ejusmodi numos, non paucos, e Cimelio R. P. C. G. Viri Doctissimi e Soc. JESU, mihi benignissime exhibitos, atque, quod sciam, plerosque hactenus non vulgatos, sedulo perlustravi oculo, ærique incidendos curavi, a me majori fide, quam arte, depictos. Alios autem e probatissimis Anti-

ZZ

qua-

quariorum libris, eosque illic, singulari fere mentione erroris facta, indicatos in medium adduxi.

*Frunde re-
centiorum
vitiati reji-
ciuntur.*

Nam de illis certe numismatis, quæ, licet antiqui æris, ac typarii sint, recentiorum tamen παραχαρακτῶν arte, aliqua sui parte vitiata, lapsus monetarii speciem, aut portenti simile aliquid præ se ferunt, hic nihil attingere certum est: sive in his novitio scalpro immutata epigraphe, vel transformati vultus: sive diversæ duorum numorum facies subtili dolo coaptatæ, itaque sit altera alteri afferruminata, ut juncturam lynceus etiam oculus vix detegat: sive alterius e numi media area excisa figura, & in alterum sit, commissura quam aptissima, inserta, inscriptione tamen, cum insititio hoc typo, parum congruente: sive aliæ quæpiam hominum, in turpia lucra projectorum, fraudes errati, a Monetario vetere admissi, speciem incautis objiciant; de his, inquam, omnibus altum silebitur.

*Numi adulterini
veteres re-
cipiuntur.*

Quamquam vero de numis certæ, integræque vetustatis, in quibus menda Monetariorum deprehendi possunt, aut posse putantur, hæc dissertatio tantum sit instituta; nequaquam tamen Adulterinos numos, dum veteres modo sint, isthinc excludimus. Imo vero prolixus de iisdem sermo texetur; quod aut frequentiora in his, aut magis insignia vitia, quam in sinceris, conspiciantur.

*Adulteri-
norum
copia.*

Priscis vero etiam Romæ Imperantis temporibus, haud exiguum fuisse hominum nequissimorum numerum, qui adulterinas monetas flarent, & ferirent, etsi e numis ipsis periti satis condiscunt; in aliorum tamen gratiam veterum testimoniis, iisque talibus comprobabo, qualia ad id penitus intelligendum, non parum, cædo, conferent, quod de modo, quo varia in monetas aliquas vitia irreperant, suo loco proferetur.

Sane PLINIUS *Hist. Nat. Lib. XXXIII. cap. 47.* testatur, increbescenti olim adulterinæ pecuniæ, quæ argenteam justi
pon-

ponderis mentiebatur, multa arte occurrendum fuisse: Ita habet: *Miscetur ara falsa moneta, alii e pondere subtrahunt, cum sit justum LXXXIV. e libris signari. Igitur ars facta Denarios probare, tam jucunda lege Plebi, ut M. Mario Gratidiano vicatim totas statuas dicaverit. Mirumque in hac artium sola vitia discuntur, & falsi Denarii spectatur exemplar, pluribusque veris Denariis, adulterinus emitur.*

Ea de causa Numularii publice constituti sunt, genus hominum, qui numorum sinceritatem dignoscerent, quorum fit mentio *L. 46. ff. de solut. & liber. §. 39. si soluturus pecuniam tibi jussa tuo signatam, eam apud Numularium, quoad probaretur, deposuerim.* Præterea, ut adulterinis denariis occurreretur, olim eosdem ferratos, id est, ora tamquam ferra incisa, ac denticulata fuisse efformatos, memoravit in aureolo libello: *La science de medailles, Instruc. 8.* R. P. JOBERT S. J. Atque eadem de causa inferioribus Augustorum sæculis tenuiori lamella pecuniam argenteam signatam esse; ne ejus crassitie abusi falsarii, subtili argenti pellicula vilius metallum vestirent.

Legum rigor, ac frequentia, quæ in falsæ monetæ fabricatores latæ sunt, eorundem hominum, criminumque frequentiam, ac varietatem luculenter commonstrant. *In Cod. Lib. 9. tit. 24 de falsa moneta.* tres leges in falsarios promulgatæ ignis adeo supplicium, & in conscios capitales pœnas statuunt. Et *in Cod. Theodos. lib. 9. tit. 22.* ita Constantinus Aug. Leontio PP. rescribit: *Quod ille etiam patietur (nempe capitis, aut flammarum pœnam) qui mensuram circuli exterioris adraferit, ut ponderis minuat quantitatem, vel figuratum Solidum adultera imitatione in vendendo subjecerit.* Ubi aliud quoddam criminis genus adfertur, quo sinceros numos vitiabant, eorundem, ac præsertim Solidorum (ita aurei numi appellantur) oram circumcidentes, qui Græcis παραψαλισαί dicuntur. *Tertul- liani*

liani verba de punit. cap. 6. huc faciunt : Numum, qui pariscuntur examinant, ne sculptus, neve rufus, ne adulter fit.

Alios præterea modos, quo aut fideri numi vitiabantur, aut adulterini procudebantur, legere est apud Ulpianum *L. 48. ff. tit. 10. §. 8. Quicunque numos aureos partim raserit, partim tinxerit, vel finxerit, siquidem liberi sunt, ad bestias dari, si servi, summo supplicio affici debent.* Et eodem loco *§. 9. Lege Cornelia cavetur, ut, qui in aurum vitii quid addiderit, qui argenteos numos adulterinos conflaverit, falsi crimine teneri.* - - - *Eadem lege exprimitur, ne quis numos stanneos, plumbeos emere, vendere dolo malo vellet.* Multa paucis complexus est Paulus Recept. sent. lib. 5. tit. 25. *Lege Cornelia testamentaria tenetur, qui numos aureos, argenteos adulteraverit, laverit, conflaverit, raserit, corruperit, vitiaverit : Arosæ pecuniæ, quæ admixtionem æris iusto maiorem acceperit, meminit Scævola L. 46. ff. de solut. & lib. §. 102. similique notione Plinius lib. XXXIII. cap. 5. aurum, & argentum arosum compellat.*

Cuprei numi. & ferrei bracteati.

Præterire hic nolo, præter cupreos, ferreos etiam numos, & quod mirum est, non argenti, sed æris flavi bracteola vestitos, à veteribus signatos esse. Eiuscemodi numos binos habeo, multum attritos, & erosos: alter Septimii Severi est, magni moduli: medii alter, & cuius vultus penitus absumptus est. Ferrum magnete exploravi; æris porro bracteola manifesta, & extra omne dubium comparet. Hinc colligo: illis temporibus artem, numos pelliculatos cudendi, facilem, ac promptam, æs vero flavum satis magno pretio fuisse.

Vitia rem literariam contingens.

En! quot numorum veterum vitia, quot legibus vetita ex antiquis monumentis discimus! è quibus tamen omnibus in ea potissimum inquirere, apud animum constitui, quibus in rem literariam, & singillatim in Orthographiam, Historiam, Chronologiam, & constantem quemdam rei Antiquariæ tenorem, ac Numorum consensum aliquid peccatum fuerat, aut fuisse videatur. Id

Id genus errores cum in iis potissimum adulterinis numis inveniantur, quos ære conflatos, tenera argenti pellicula crustulave, seu bracteola obduxere falsarii, quosque pelliculatos, incrustatos, subæratos, aut etiam bracteatos dicimus; facile alios numos, ærofos, scalptos, ramos, accisos, aliave simili ratione vitiosos, *Monetariæ*, ac *Flaturariæ* artis peritis ulterius examinandos relinquo.

Neque pretium in subæratiss illis numis aliud, quam vitia, rei literariæ officientia, contemplabor. Est vero pelliculatorum numerorum non exigua etiamnum inter manus eruditorum copia; etsi multi, quorum detecta esset falsitas, jam olim conflati, atque aboliti fuissent. Frequentiam tantam insana lucri cupido peperit, quod utique magnum è bracteatis his Denariis, ac Solidis collegere falsarii. De aureis porro subæratiss, etsi leges adductæ frequentem eorum faciant mentionem, rariora aut superant, aut superare scimus exempla: quod & aurei in universum numis argenteis sunt multo rariores; & majorem veteres in illis dignoscendis, falsisque abolendis industriam collocarint: ac præterea, minus fere attriti, fraudem diutius abscondant. Denariorum, quos hodieque tenemus, subæratorum copiam idcirco minus miror; quod sædus lucri amor, Principum adeo, non modo abjectæ plebis animos ad procudendos hosce numos impulerit.

Nam ut nihil de eo dicam, quod refert *Plinius lib. XXXIII. cap. 47.* M. Antonium III. Virum Denario ferrum miscuisse. Quam sædum est, quod de Antonino, quem *Caracallam* compellant, prodidit *Xiphilinus è Dione lib. LXXVII.* τῷ ἐν Ἀντωνίνῳ τότε ἄλλα, καὶ τὸ νόμισμα κίβδηλον ἦν. Τότε ἀργύριον, καὶ χεῦσιον, ὃ πρεῖχεν ἡμῖν, τὸ μὲν ἐκ μαλὺβδε καταχρυσωμένον, τὸ δὲ καὶ ἐκ χαλκῷ καταχρυσωμένον ἐκνεύετο. *Antonino cum alia, tum pecunia vitiosa fuit. Nam Denarii, Solidique, quos nobis præberet, aut plumbo, argento inducō, aut ære inaurato parabantur.*

Quem Xiphilini locum transpositione ita sanandum puto. Το μὲν ἐν μολύβδῳ καταχρυσωμένον , τὸ δὲ ἐν χαλκῷ καταχρυσωμένον. Quando plumbum pondere suo , ac mollitie aptius est , ut auri bracteola obductum , Solidi loco obtrudatur ; tum Denarii adulterini , qui magno numero , ad Caracallæ præcipue , & vicina tempora pertinentes , habentur , omnes sub argenti pellicula , quod ego viderim , æs cyprium abscondunt.

Idem eruditus in pretio.

Suberati id genus Denarii , etsi , quod modo diximus , satis magno numero in Cimeliis ostendantur ; esse tamen peritis in magno pretio , etiam præ sinceris : tum inprimis , cum lepidi , ac peregrini quidpiam exhibent , laudatus Jobertus loco indicato his verbis monuit : *Lorsque les medailles fourrées ont une tête, & un revers curieux, elles sont ordinairement rares, & d'un plus grand prix, que celles, qui sont de bon aloi ; parce que les coins en ayant été cassés, & l'espece décrié, il est de nécessité, qu'il y en ait un bien plus petit nombre. Suberati numi, qui capitis, aut aversa faciei typo, peregrini quiddam offerente, habentur, raris accenseri solent, & majori pretio, quam ipsi sinceri, æstimantur. Cum enim detecta fraude ea Moneta species nullius esse valoris promulgaretur, ac typaria confringerentur; consequens erat: eam ad nos pervenire haud ita magno numero potuisse. Raris pariter adnumerandi sunt sinceri, publicique commatis numi, quocunque è metallo conflati, in quibus Monetarii vitium, insoliti quidpiam ostentans, offenditur. Deprehenso quippe errore, typarium illico remotum, nec eo signata moneta, quin etiam signata, quæ redhiberi poterat, abolita fuit: id quod ejusmodi numi ipsi testantur, qui, ejusdem omnino erroris nota vitiati, singuli fere tantum habentur, aut paucissimi. De vitiorum porro frequentia, atque origine hic prævie aliqua sunt indicanda.*

De lapsibus Monetarii rum vari.

Aliquos in antiquo ære , argentoque signato Monetariorum errores certis indiciis deprehendi , neminem esse anti-

antiquitatis peritum puto, qui vocet in dubium. Certe ^{ant sententia} vel numi illi, quos è Cimelio nostro proferam, id manifeste conficiunt. De frequentia lis est. Sunt equidem nonnulli, arguto ingenio, qui, quæ alii Monetariorum menda, aut libere appellant, aut merito suspicantur, ipsi arbitrentur mysteria. Hic enim vero eruditionis, & secundæ imaginationis vim omnem exserunt, novas vetustatis eruendæ semitas rimantur, & ingenii sui ductum, ut cum Poëta loquar : *Metam. lib. III.*

Quaque est difficilis, quaque est via nulla, sequuntur.

Hi, conjecturis quibusdam freti, in eos diserte declamant, qui Monetarios veteres erratorum sæpius arguunt, oggeruntque hæc talia : si Monetarios veteres erroris illico postulare fas sit, vix quidquam reconditi expeditum iri : esse hoc aut ignorantiae, aut socordiae effugium : ita nodum oblatum scindi, non solvi : instaurari denique hic etiam posse querelas illas Thucydidis L. I. *Ουτως ἀταλαίπωρος, τοῖς πολλοῖς ἢ ζήτησις τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπὶ τὰ ἔτοιμα μᾶλλον τρέπονται.* Ita molestia expertem plerique esse volunt inquisitionem veritatis, & ad facilia, & magis parabilia sese lubentius convertunt.

E converso alii illam arguti ingenii laudem nihil pensi habent ; dum ad veritatem propius accedant modo : ad quam neque difficiles aditus horrent, neque faciles aspernantur. De numorum vitiis, neque solliciti sunt, ut satis manifesta excusent ; neque nimium securi, ut ambigua illico damnent ; quando in re numaria item

--- --- --- --- --- *peccant*

Secura nimiam felicitæque manus. Martial. lib. XIV.

Ubi ratio major, & numorum consensus ad Monetarium damnandum, quam ad excusationem, novitatis, & mysterii plenam, extorquendam facit ; nodum scindere malunt, quam in scirpo quærere : quæ certo comprobare possunt, explicant : de nonnullis dubitant, & conjecturas, siquas

siquas haud vanas fecere , conjecturas , non oracula haberi volunt : de quibusdam candide profitentur : se ea nescire ; cum existiment sapientiæ laudem non exiguam esse : Scire , quantum nescias , & quantum scire non possis. Itaque , siquis est , qui se penetrasse credat omnia maxime , ab eo dissentiunt maxime , qui fortasse :

Quod mecum ignorat , solus vult scire videri. Horat. II.

Epist. I.

Suberato-
rum fro-
quentia vi-
tia.

Sunt eorum non pauci , qui in sinceris numis lapsus Monetariorum nolint agnoscere ; neque vero desunt , qui è subæratitis etiam ejusmodi vitia excusando delere , atque hos numos ad instaurandam Historiam valere contendunt. Ejus rei exempla , & opinionis fautores qui quærit , adeat *Memoirs de Trevoux. May. 1729.* Cui tamen sententiæ ab Anonymo illic etiam acriter contradicitur his verbis : *L'on fait cas de cette sorte de medailles , je dis de fauvrées , parce qu'elles ne peuvent être contrefaites ; mais pour l'histoire elles sont peu d'usage ; elles n'ont point l'avantage d'être de titres authentiques , étant de la fausse monnoye. Et de plus , quoiqu'il m'en ait passé beaucoup par les mains ; j'en ai trouvé peu , ou il n'y eût des fautes marquées , ou par de repetitions des mêmes titres , sur la tête , & sur le revers , ou des anachronismes decidez. Non desunt , qui momenti aliquid in subæratitis illis numis ponant ; propterea , quod similes fingi hoc tempore non possint. Verum , quantum ad historia fidem , ii non magnopere prosunt. Nam adulterina moneta cum sint , authentica instrumenta dici nequeunt. Accedit , inter complures , quos contrefaiveram , ejusmodi numos , paucos fuisse , qui non errata quadam præ se tulerint , aut repetitis , quos adversa moneta facies exhibebat , in aversa titulis , aut plane certis anachronismis. Ab hac sententia nihil fere discrepant ea , quæ laudandus sæpius R. P. Jobertus , *Instructione* &c. de subæratitis id genus numis , eorumque vitiis breviter adnotavit. Unum hic moneo : haud esse subæratatos numos ideo certo*

certo antiquos , quia similes nunc efformari non possint. Ipse enim majorem monetam ex argento , qualis in Gallia cudi solet , contrectavi , plane affabre subæratam : simileque numisma modernum Gallicum se aliquot abhinc annis vidisse, alius mihi, vir omni fide dignissimus, retulit.

Jam vero , ut de Monetariorum lapsibus , quæ prævie pertractanda sunt , perspicue, atque ordine porro exequamur; quinam illi, de quibus perpetuus sermo, sint Monetarii: qua deinde ratione, modoque ab iis admissa sint in numis, incurrentia in rem literariam , vitia , videamus.

Qui Monetarii peccarint.

Monetarios dum appello , nolim quisquam de illis me III. Viris vel IIII. Viris Monetalibus, qui A. A. A. F. F. *auro, argento, ære, flando, feriundo* præpositi erant, loqui existimet. Hi vetustissimo Magistratus, etsi minoris, jure gaudebant, etiam legibus XII. Tabularum expressi, e quibus *M. Tullius lib. III. de leg. hæc refert : Minores Magistratus domi pecuniam publicam custodiunt . . . . æs, argentum, aurumve publice signant.* Neque tamen ipsi monetam flabant, aut signabant; quamquam *L. 1. ff. de orig. jur. §. 30. de iisdem hæc memorentur : Eodem tempore constituti sunt Triumviri Monetales, aris, argenti, auri flatores.* Ubi sunt, qui legendum cum Frehero putent : *Flandi, feriundi latores.* Ita etiam, licet in Flaminie Familie numo apud Vaillantium legatur : L. FLAMIN. CHILO. PRI. F. *Lucius Flaminius Chilo primus flavit.* Non continuo efficitur : ipsum Flaminium admovisse manus, sed supremam flandi Denarii curam gessisse; id quod manifestius alter, apud eundem cl. Vaillantium, numus ita exponit : LENT. CVR. X. FLAND. *Lentulus curavit Denarium flandum, aut Lentulus Curator Denariorum flandorum.* Signandæ itaque pecuniæ hi Monetales Magistratus præerant, uti & subinde *Moneta Præpositi, ab Ammiano Marcell. Lib. XXVIII. cap. 1. compellati sunt; neque manus ipsi signandæ pecuniæ, sed curam, & imperium adhibebant, typorumque formas,*

Non Triumviri Monetales.

ac inscriptiones designabant. Qua in re ab ipsis, quippe viris rerum peritis, ac tanto muneri omni cura intentis, nihil peccatum fuisse existimo, cujus quidem eosdem certe arguere possimus.

Sed formarum sculptores, & Signatores.

Monetarios autem, de quorum lapsibus hic agitur, intelligi volo, quales apud Suidam appellantur: *Μονητάρηται οἱ περὶ τὸ νόμισμα τεχνίται, qui circa numismata fabrilem operam exercent.* Horum duo genera præcipue in considerationem veniunt, alterum eorum, qui formas, seu typaria sculperent: qui metallum flarent, ferirent, signarent, alterum: Malliatores, Suppostores, Signatores vetus inscriptio apud Gruterum nominat. Amborum quidem certe manifesti lapsus in moneta antiqua extant.

Errorum varietas, & origo.

Atque eorum, qui figuras, ac literas artificii scalpro chalybeis typariis inciderent, varia *σφάλματα*, epigraphen vitiantia, comparent; cum aut omissæ, aut adjectæ, aut transpositæ sunt, quas non oportebat, literæ, aliove modo per oblivionem, inscititiam, aut oscitantiam depravata est inscriptio. Fabrorum porro monetariorum, qui feriendis numis operam navabant, festinatione, aut indiligentia, cum varia alia vitia monetæ acceperet, tum illud non levis momenti, quo nempe, capitis typo formam aversæ partis, aut Augusto alteri propriam: aut ejusdem quidem Imperatoris, sed ad illud capitis iconium impertinentem assignarant. Error iste, in tanta typariorum varietate, & copia, nihil pronius erat, quam ut interdum admitteretur; dum formam unam, alterius loco, sæpe persimilis, arriperent, non probe antea inspectam, aut cognitam: seu memoria etiam lapsi, utram priorem adhibuissent. Atque illud animadvertendum est: non nisi eorundem, aut quam proximorum temporum sphragisteria, quæ nempe tum ipsis una inter manus versabantur, publicos Monetarios mendose uni numo consignasse; id quod exempla suo loco stabiliunt.

Inepta

Inepta hac facierum , ac typorum commissura adul-
terinorum numorum fabri frequentius lapsi sunt. Ejus rei
originem præter oscitantiam , & imperitiam , aliam etiam
fuisse mihi persuadeo.

*Falsario-
rum qui
lapsus fre-
quentiores.*

Falsarii isti (quos inter monetæ publicæ fabri interdum fuerint) ut pecuniam , ab sinceræ iconio nihil ablu-
dentem , procuderent ; e publicis Monetis (ita etiam offi-
cinæ monetariæ nominantur) typaria , ubiubi poterant ,
sublegebant , iisque pecunias abditis in locis signabant.

Alterum horum *D. Hieronymus in vita S. Antonii Erem.*
nos docet , dum refert : falsæ monetæ auctores in cremis
antra sibi parasse , & furtivæ , falsæque monetæ officinas.
Ita etiam in insula S. Jacobi , quæ ex Diomedeis , seu Tre-
mitanis una est , in antro , ad mare in rupe profunde exca-
vato , malleos , & incudes , cineres , & monetas repertas ef-
se , memorat *Benedictus Cocharella in Descriptione Tremitanæ
Ins. Lib. II. cap. 1. apud Grævium Italia Vol. XIV.* Alterum
Lib. XLVIII. ff. ad Leg. Jul. pecul. §. 6. haud obscure indica-
tur : *Qui , cum in moneta publica operarentur , extrinsecus sibi
signant pecuniam forma publica , sive signatam furantur &c.*

Non paucæ sane sincerorum numorum posticæ for-
mæ , in adulterinis Denariis capiti , cui non conveniunt ,
adjunctæ conspiciuntur , ad eadem tamen , aut propius re-
mota tempora pertinentes. Id quod necessitate haud ra-
rius , quam dolo , aut ignorance factum esse arbitror ; cum
alia , magis fortasse congrua , typaria suffurari ipsi non pos-
sent. Negare tamen nolim , propria sibi itidem iconia , pa-
rum , aut nihil omnino a publicis abhorrentia , falsarios
efformasse. Qua in re admodum cautos illos fuisse , uti &
in avertendis charagmatis publicis , non nisi usu probatissi-
ma sublegendo , inde colligo : quod sculptoris error vix
ullus in adulterinis monetis deprehendi soleat.

Reliquum est , ut quæ de vitiorum , veris perinde , at-
que adulterinis numis inhærentium , varietate , & origine

hic delibata sunt, productis veterum numorum nonnullis exemplis uberius prosequar, & confirmem.

CAPUT II.

De Sculptorum erroribus certis, in formis numorum sincerorum.

*Sculptorum
errores qui-
dam dubii.*

ERRORES *μορφομαχαιών* *formae sculptorum*, alii certi sese offerunt in moneta vetere, alii dubii, & qui excusari etiam non raro mereantur. Verum in excusando modum excedere videri possent ii, qui, ut artificem ab errato, in literis typario insculpendis admissio, purgent, acuto interpretandi genere singulis e literis, vocabula singula comminiscuntur.

*Nimia ar-
guitia non
excusandi.*

Cujus rei felicia quidem extant super græcis, latinisque numis suscepta ab eruditis tentamina; magno tamen cum delectu hoc exponendi genus opus habet: ne, nimia subtilitate divinando item, ut nimium altercando fit, veritas amittatur. Quare, nisi aliorum numorum exempla complura, aut scriptorum veterum ingens consensus, aut res ipsa denique, ita explicari debere, moneat; mallem candidum quoddam *nescio* proferre: aut, si clariora adsint indicia, Monetarii *μορφομαχαιών* lapsus compellare. Sane vir eruditissimus R. P. Harduinus, cum de aliis pluribus, tum de celebri illo Gallieni numo agens, in quo legitur: GALLIENAE. AUGUSTAE. VBIQUE. PAX. non erat, cur prodigiosam istam expositionem daret, qua e singulis fere literis, tamquam initialibus, singulas voces confecerat: GALLIENO. *Augusto. Edua. Augusta. Urbis. Servatori. Triumphalem. Arcum. Erexit. Victoria. Beatitatem. Imperio. Quietem. Edua. Peperit. Augusti. X. seu Decennalibus. Memoirs de Trevoux 1729. Juin. art. 63.* Hæc etsi ingenii felicitate, & antiqui sermonis lepore suavia, atque ejus-
modi

modi sint, quæ ita concepta fuisse mereantur; quis tamen credat (si longior etiam hisce sub literis lateret oratio) eam integre, riteque post tot sæcula ingenii viribus quempiam assecutum esse, aut etiam potuisse? Quis vero non hic potius, etsi ne id quidem omnino certum sit, lapsum sculptoris arguat, qui Orthographiæ fortasse non satis gnarus, & soni similitudine deceptus GALLIENAE. AUGUSTAE. loco GALLIENE. AUGUSTE. formaverit.

Id quod idem vir Clarissimus antehac senserat, & erudite, more suo, aliorum numorum testimonio comprobatur: *Num. Sac. Constantin p. 448. in Oper. Select.* Nam & in Carausii numo legitur FORT. RAEDVX. loco REDVX. & in alio Probi: PIAETAS. AVG. & in alio Maximiani: BAEATISSIMO. SEN. AVG. E converso BONO. REIPVBLICE. in numo Flav. Victoris; itidem CÉSAR nonnunquam loco CAESAR. mendose insculptum observatur.

Mitto hæc, atque ad certa sculptorum errata gradum facio, quorum illustriora duo exempla, ad alterum Augustorum sæculum pertinentia, initio adducam: minora alia suas deinde in classes dispertiar. Primus exhibetur numus Trajani Argenteus, sincerus, & integerrimus, cujus epigraphæ ita habet:

IMP. CAES. D. TRAIANO. OPITIMO. AVG. GER. DAC. *Imperatori Cesari Divo Trajano Opitimo Augusto Germanico Dacico. Caput Trajani laureatum.*

Aaa 3

CON-

Duplex error sculptoris.

CONSENCATIO. *sc.* Aquila fulmen unguibus corripiens.

In sculpenda hujus numi inscriptione binis locis lapsus est artifex. Atque illud quidem condonabitur: *Divi* titulum conjunxisse cum illis viventium propriis IMP. CAES. & GER. DAC. ubi interea *Divi* titulum non fuisse cum tot similibus vocabulis compositum, constanter in veteribus numis observatur. Alterum porro aperto vitio laborat, ubi insculptum legimus *optimo* loco *optimo*; cum Trajanus hoc epitheto: OPTIMVS. fere perpetuo, & proprio, in ære antiquo compelletur. Ipsum etiam aversæ partis vitium sculptoris insignem imperitiam, aut oscitantiam luculenter coarguit. Hic enim notissimus Consecrationis Augustorum typus, *Aquila*; cui pariter *Divi* titulus congruit, solitam utique epigraphen exigit, quæ certe CONSECRATIO. & non CONSENCATIO. esse debuerat.

Fingat hic alius e literis his mysteria, & somniet, quæ volet: sinam illum, ut, cum Plautina illa muliere, experrectus Jovi Prodigiali mola falsa, aut thure comprecetur; ego interea *τυποχαράν* errorem securus credam. Sane numi argentei Trajani apud Com. Mediobarbum, & alibi ita habent.

DIVO. TRAIANO. Caput Trajani.

CONSECRATIO. Aquila.

Alter numus, quem hic sistimus, est ex ære magni moduli exquisitæ integritatis, & elegantiae.

AVRE-

AVRELIVS. CAESAR. AVG. PII. F. COS. *Aurelius Caesar, Augusti Pii Filius, Consul.* Caput nudum M. Aurelii.

DES. NOS. S. C. legendum *Honos. Senatus Consulto.* Vir togatus stans d. ramum, f. Cornu Copiæ.

Errorem epigraphes figura ipsa manifestat, quæ in compluribus aliis, & ipsius M. Aurelii numis expressa, inscribi solet: **HONOS.**

Videor mihi originem, modumque hujus lapsus probabili conjectura assecutus esse. Nam a Triumviro Monetalis epigraphen eam præscriptam fuisse existimo, quæ habetur in argenteo ejusdem Cæsaris numo apud Com. Medio-barbum. Vitiis origo ex aliis numis indagatur.

AVRELIVS. CAESAR. AVG. PII. F. COS. DES.

HONOS. Figura eadem, quæ in priori numo.

In nostro itaque numo artifex aut τὸ **DES.** in antica numi parte ponere oblitus, aut literarum spatia non probe illic distribuerit, ut nullus jam locus pro **DES.** reliquus esset. Quare in postica numi facie τὸ **DES.** insculperit, ac tum forte alio repente sevocatus, interruptum opus reliquerit. Reversus ad laborem, cum figuram insculptam, & coeptæ inscriptionis partem obiter inspiceret; oblitus ejus syllabæ, quam antea intulisset, putansque τὸ **HO.** insculptum esse, ex altero latere τὸ **NOS.** efformaverit, atque ita charagma exiverit, vitiose exhibens **DES NOS.** pro **HONOS.**

Pro qua conjectura facit etiam alius M. Aurelii numus argenteus Cimelii nostri, qui eandem prorsus capitis, & aversæ partis iconem, quam æneus ille vitiosus refert, ita inscriptus:

AVRELIVS. CAESAR. AVG. PII. F. COS.

HONOS.

In utroque numo τὸ **NOS.** eundem in area numi situm obtinet, & in vitioso illic **DES.** ubi in probò numo **HO.**

HO. insculptum est ; clariusque inde colligitur , aut DES. loco HO. positum , aut HO. per oblivionem , interrupto fors opere , omissum fuisse.

Nunc ad minores quosdam μορφογραφήτων errores paucis descendamus : quos aut transpositione , aut adjectione vel omissione literæ , aliave substituta : aut perverso , ac perturbato scribendi ordine numerorum formis intulerant. *Transpositione* literæ peccatum est in numo nostro argenteo sincero Alexandri , quem subjicimus :

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. *Imperator Severus Alexander Augustus.* Caput Laureatum Alexandri.

*Transposi-
tio litera-
rum vitio-
sa.*

P. T. M. R. P. COS. mulier stans d. temonem s. Cornu Copiæ. In aperto est : **P. M. TR. P. COS.** *Pontifex Maximus Tribunitia Potestate Consul* , insculpendum fuisse.

Simile quid alius Neronis numus offert , quales aliqui ingenti numero habentur , & vel ideo erratum tanto manifestius existit ; cum alii omnes aliter eandem vocem , recteque exhibeant , noster vero ita :

NERO.

NERO. CLAVD. CAESAR. AVG. GER. P. M... *Nero Claudius Caesar Augustus Germanicus Pontifex Maximus. Caput Laureatum.*

PACE. P R. TERRA. MARIQ PARTA. IANVM. CLVSTI. *Pace Populo Romano Terra, Marique-Parta, Janum Clusti; Cum tamen alii omnes: Janum Clusit, uti oportet, præ se ferant. Neque hic, quasi per Apostrophem ad Neronem: clusti, pro clusisti, quisquam extorqueat, numis omnibus invitis. In Lyfimachi numo nostro argenteo ΤΑΣΙΜΑΧΟΥ pro ΑΥΣΙΜΑΧΟΥ. legitur: in argenteo Valeriani senioris LERIGIO. AVG. pro RELIGIO. AVG.*

Adjectione elementi superflui, sculptoris erratum extat in Græco Domitiæ numo, quem adducit *R. P. Harduinus in Hist. Aug. e numis* in quo habetur ΔΟΜΙΤΙΑ ΑΤΤΟΥΡ-CTA. *Adjectio mendosa.* Huc etiam pertinet illud in Trajani numo superius observatum OPITIMVS. pro OPTIMVS. item Galli numus argenteus musei nostri, inscriptus S A E C V L L V M. NOVVM. Græcus Thasiorum, in quo ΗΡΗΑΚΑΕΟΥΣ. habetur pro ΗΡΑΚΑΕΟΥΣ. & alia ejusmodi.

Subductione, vel omissione literæ laborat numus parvi æris, quem Cimelio Collegii Græcensis S. J. intuleram, in quo CONSTATINVS. loco CONSTANTINVS legitur, spatio nullo, pro litera N. relicto. *Omissione rona.* Novi erroris occasionem incautioribus præbere posset relatus *a. R. P. Bandurio Tom. 1.* Trajani Decii numus, in cujus averfa facie solito Ubertatis simulacro adscriptum visitur: VERITAS. loco VBERITAS. cujus numi etiam *Liebeus in Gottha Numaria pag. 256.* meminit; ubi alii ejusdem Decii, & Etruscillæ numi aurei, & argentei, eandem effigiem, cum epigraphe VBERITAS. exhibentes, erratum in aperto ponunt.

Philippi Patris caput inscriptum PHILIPPS. in numo Cassandrensis coloniae Cimelii nostri legitur. Alia quoque his similia sunt, quæ in Appendicula ad Numos Colon. & Græcos Vaillantii protulimus, ut: CORN. SALONA.

Bbb.

pro

pro SALONINA. item ΤΡΠΕΖΟΥΝΤΙΩΝ pro ΤΡΑΠΕ-
ΖΟΥΝΤΙΩΝ.

Omitto Tetrici quosdam numos, in quibus habetur
IMP. C. TRICVS. Quod R. P. Harduinus ad compendia-
riam quamdam scribendi rationem rejicit ; uti & illa DV.
CONSTANTINVS. PT. AVGG. *Divus Constantinus*
Pater Augustorum.

*Vitiosa ele-
menti mu-
tatio.*

Substitutione alius pro alia litera , vitiatos quosdam
numos videre est. Treboniani Galli apud celeberr. Bandu-
rium APPOLL. SVLVARI. pro SALVTARI. Alium in
Indice Patini FORTVNAE. REDVCA. ubi Patinus ipse
adnotat REDVCI insculpi numo debuisse : nisi quis id ita
excusare velit ; ut *ad A* seorsim legatur : *Fortuna Reduci*
AVGVSTI. Quamquam in similibus numis vocabulum
Augusti non unica litera A, sed Syllaba AVG. indicari so-
leat. In Tarsensi Gordiani Pii numo , Cimelii nostri legi
distincte ΓΟΡΔΙΑΝΩC. loco ΓΟΡΔΙΑΝΟC. duplici sculptoris
lapsu. In Appendicula ad numos Græcos, Diadumeniani
numum edideram, cujus epigraphæ ΔΙΩΔΟΥΝΕΝΙΑΝΟC. pro
ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟC. & in alio Alexandri ΔΙC. ΜΕΩ. pro ΔΙC.
ΝΕΩΧόρων. PQNT. MAX. pro PONT. MAX. in numo
æneo Tiberii apud Amicum legeram. Atque alia similia.

*Domitiani
numus vi-
tiosus en-
cusatur.*

R. P. Piovene S. J. in erudito opere *I Cesari in Metal-
lo mezzano e piccolo &c. Tom. IX. Tav. 3. medaglia 24.* Do-
mitiani numum adfert , in cujus adversa facie legitur :
COS. XIII. DES. VIII. *Consul decimum tertium, designatus*
nonum : Quam numerorum Consulatus insolitam compo-
sitionem , & minime cohærentem , ab errore liberare , &
ingenio expedire laudatus Auctor contendit. Priori liqui-
dem numero COS. XIII. omnes Consulatus , a Domitiano
usque ad id tempus gestos, etiam suffectos, computari cen-
set ; altero vero numero DES. VIII. ordinarios duntaxat
Consulatus , a Domitiano gestos, indicari ; atque adeo in-
ter gestos eo usque Consulatus , quinque suffectos fuisse,
&

& quidem primo proximos : quos si a tredecim demas, reliqui erunt octo Consulatus ordinarii. Ita, dum universim COS. XIII. una ordinarius COS. VIII. & *Designatus nonum* DES. VIII. esse potuit, omissoque numero Consulatus ordinarii, quem eo anno gerebat, solus numerus designati Consulatus numo illatus est.

Ego vero paucis ita mentem meam aperio : COS. *Excusatio* XIII. DES. VIII. errorem esse sculptoris, facili lapsu, ut *infirmatur.* V. loco X, aut vice versa, formaretur, itaque sculpendum fuisse, ac legi debere : COS. XIII. DES. XIII. aut potius, quod in Domitiani numis frequentissimum est, COS. VIII. DES. VIII. Nam primum, constanter in omnibus numis, & ipsius Domitiani compluribus, numero Consulatus Designati, præfigitur numerus unitate minor Consulatus postremo suscepti, adeoque Consulatus ejusdem rationis; uti non pauci Domitiani numi habent id ipsum DES. VIII. semper cum præfixo : COS. VIII. in collectione Mediobarbi, & in museo nostro.

Deinde, si etiam daretur : Consulatus suspectos in numis adscriptos, & cum ordinariis computatos esse; congruere tamen COS. XIII. cum Consulatu ordinario DES. VIII. seu cum COS. VIII. non posset.

Nam, primum COS. fuit Domitianus an. V. C. 825. aut ut alii 824. & COS. VIII. an. V. C. 835. atque adeo e communi numerorum, & Chronologorum Petavii, Pagii, Norisii, Harduini, Mediobarbi consensu colligitur, ab anno COS. I. usque COS. VIII. spatium duodecim annorum nondum esse absolutum; igitur jam COS. XIII. cum COS. VIII. quo pacto numis inscriptus est? si dicatur: antea Consulem suspectum fuisse, quam in numis COS. notaretur. Contra facit: non videri in hoc denique numo cum Consulatum ad summam Consulatum explendam assumi, qui antea numerandis Domitiani Consulatibus adhiberi non meruisset. Quod si porro etiam Domitianus intra

eundem aliquem annum, & Consul ordinarius, & suffectus fuisset; quod fieri poterat, si depositos mox, uti sæpe fiebat, post initum Consulatum fasces, deinde intra idem anni spatium resumpsisset; nunquam tamen adducar, ut credam: duos Consulatus suos, eodem anno gestos, aut eundem potius resumptum, duplo numero in numis, aliisque instrumentis publicis consignatos fuisse; ne etiam annorum numeri, a Consulibus ordinariis desumpti, ita inepte multiplicarentur, & publica temporum ratio turbaretur.

*Numi male confer-
vati, spo-
cium vitii
objiciunt.*

Nolo hic illud suspicari, quod nonnullis numis accidisse, ipse sensi; nempe partem unam, ductumve literæ, intactis aliis lineolis, vetustate absumptam, aut recentis impostoris manu ita erasam esse, ut nullum sui vestigium reliquerit. Quæ res, haud ita dudum est, cum nihil propius erat, quam ut in fraudem me induceret. Nam, apud Amicum, Græcum numum elegantissimum, &, ut videbatur, integerrime servatum, inspiciens, ita inscriptum offendi:

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΤΡ. CΕΥΠΟC. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Pene credideram sculptoris lapsum; cum subiit, lineolas teneriore ductu formatas desiderari, vetustate extritas, horizontalem unam in CΕΥΠΟC. ut extaret: CΕΥΗΠΟC. ac transversam alteram in ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ut esset: ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. qui literarum binarum nexus in Græcis numis, circa hæc tempora, non infrequens est. Unde & in allato Domitiani numo suspicari quis posset, e litera X in XIII. inferiores lineolas edaci vetustatis denti cecidisse, atque ita VIII. loco XIII. comparere. Sed nihil opus his suspicionibus; errorem sculptoris confidenter pronuntio, si numus integer est, fretus totius Rei publicæ numariæ consensu.

*Incongrua
literarum
collocatio.*

Inverso, ac perturbato scribendi ordine epigraphen exhibent illa numismata Cimelii nostri. ΝΟΙΝΑΖΞΜ. loco ΜΕΞΞΑΝΙΩΝ. in argenteo. Item ΑΙΑΥΑ ΦΗ. ΑΙΠΜΥΛΟ. pro ΗΡΑΚΛΙΑ. ΟΛΥΜΠΙΑ. in Aquiliæ numo Tyrio, quem in Appen-

Appendicula protuli. Tum numi ab Illustrissimo Spanhemio indicati ΝΩΙΩΘΩ. ΔΙΜΕΙΛΑ. pro ΑΡΤΕΜΙΣ. ΕΘΕ-
 ΚΙΩΝ. ΠΙΑ. pro ΑΠαρχαίων. ΑΥΑΥ. pro ΚΑΥΑνωιτών. Talis est
 a Cl. Patino editus ΔΗΜΙΑΙΑ. Τ. ΔΗΤ ΔΥΟΤΑ. pro ΑΥ-
 ΤΟΥΤΗC. ΤΡΑΙΑΝΗC. & si qui sunt præterea.

Pertinere huc potest numus ille, olim Dñi Foucault, *Ordo valde turbatus.*
 nunc Parmensis Cimeliarchii, in quo ipse R. P. Harduinus
 fatetur vitiose insculptum fuisse CONMAXANTINVS.
 Ita in Constantini numo R. P. Chamillart BARNAT. pro
 BRP. NAT. *Bono Republicæ Nato*, deprehensum est. Plu-
 ra id genus, ad quartum potissimum Augustorum sæculum
 spectantia, vel antea sub Claudio Gothico, ac Tyrannis
 etiam occurrentia errata, negligenda censet Jobertus, *In-*
struction. 8. Ce sont des monstres, dont il ne faut faire des mi-
racles, & sur quoi il ne faut jamais rien établir; car quoi-
que cela n'empêche pas, que la medaille ne soit antique, cela
en diminue notablement le prix. Monstra hæc sunt, e quibus
elicienda non sunt prodigia: neque super his unquam funda-
mentis quidquam stabilire oportet. Licet enim, quo minus an-
tiquus habeatur numus, ea vitia non obsint; ejusdem tamen de
pretio multum detrahunt. Ejuscemodi monstruosum Cimelii
 nostri numum æneum parvi moduli, quid sibi vellet, fru-
 stra fui, cum indagassem; ita habet:

IMP. CAERAS L DVNAHSAV. KA L PVNAHFAV.

Haud multo minori literarum perturbatione insignem
 numum refert Doctissimus P. Jobertus *Instruct. XI.* in cujus
 averfa parte ita habetur.

ΑΧΩ. CENOTVNNOTCNE.

Ex qua Epigraphe precationem integram elicere ten-
 tavit R. P. Harduinus, incredibili ingenio.

Egrege vero ad hanc rem faciunt, quæ Illustrissimus,
 atque Doctissimus Marchio Scipio Maffei *Epistola XXII. ad*
Cl. Apostolum Zeno, acerrimo illo, quo pollet, judicio ad-
 notaverat: *Quid autem dicemus de nunquam auditis Impe-*

ratoribus, qui his ipsis diebus noviter in scenam prodeunt & Posthuma percelebris scriptoris vulgantur opera, in quibus post Magnum Maximum D. N. EOANVS. P. F. AVG. & D. N. C. BRITIVS. tamquam ex antiquis numis obtruduntur nobis. Ejusdem auctoris schedas apud D. de Cleves nuper vidi, in quibus D. N. CALPITIANVS. P. AVG. & D. N. VECVNIVS. P. F. AVG. item recenscebantur. Ex nominibus perperam insculptis monstra hac exoriri aliquando possunt. AVLENVS pro ignoto bucusque Principe ab eodem Auctore venditatur. Numisma in Museo Rothel: occurrit mihi D. N. AVLENVS. P. AVG. sed facies Valentem prodit: sculpi ergo debuerat VALENS.

CAPUT III.

De inscriptionibus, inusitata forma insculptis, quæ vitiose non sunt.

Orthographia mutatur cum tempore.

Possent nonnulla, ab antiquis sculptoribus numerum formis inserta, vitiose scripta videri Tironibus, quibus Orthographiæ veteris ratio non satis perspecta est. Cavendum certe incipientibus, ne, quæ præter solitum scripta legerint, *vetustioribus* præsertim in monetis, illico τυπογραφικῶν lapsus arbitrentur. Multa quippe, quæ serius recte hoc modo, alio item olim recte scribebantur. Valent huc etiam, quæ dudum monuit Doctissimus Romanorum Terentius Varro, Lib. IV. de Lingua Lat. Quoniam verborum novorum, & veterum discordia omnis in consuetudine communi, quot modis literarum commutatio sit facta, qui animadverterit, scrutari facilius origines patietur verborum. Reperiet enim esse commutata, ut in superioribus libris ostendi, maxime propter bis quaternas causas. Literarum enim sit demptione, aut additione, & propter earum artationem, aut commutationem, item syllabarum productionem &c. Hos aliter

ter usurpatos aliis temporibus scribendi modos, quibusdam e re numaria exemplis illustrabo.

Additione litera insignia sunt illa in familiarum numis: VAALA. VIRTVS. FEELIX. pro VALA. VIRTVS. FELIX. *Adiecta olim litera.* superfluum hic vocalem nemo suspicetur, sed *Quintilianum* audiat: *Lib. 1. Cap. 5. Aut vocales junguntur, aut unam longam faciunt, ut veteres scripsere, qui geminatione earum, velut apice, utebantur.* Longam syllabam etiam longiori charactere expressam in Augusti numo conspiciere est: OB. CIVIS. SERVATOS. Adjectionem literæ hæc etiam præ se ferunt, vetustate excusandam: AXSIVS. MAXSV. MVS. ALEXSANDREA. Nam & Tabulæ Græcæ vetustissimæ proferuntur ab Eruditissimis Viris, Sponio, & Masfeio, in quibus, ante literam Ξ usitatam, ejus loco, $\chi\varsigma$ adhibitum legitur, ut: $\chi\varsigma$ ENOΦIAO ς . pro Ξ ENOΦIAO ς . quod latini imitati fuisse videntur, retento Græco charactere X. ne duo alii CH. ponendi essent ante S. uti & solum C. ante S. legitur in vetusto numo, PACS. loco PAX. Deinde FOVRIVS. FOVLVIVS. pro FVRIVS. FVLVIVS. similia sunt: EID. MART. *Idibus Martii* LEIBERTAS. PREIVERNVM. SERVEILIVS. DEIDIVS. CASSEIVS. PLEBEI. DE PARTHEIS. PREIMVS. de quibus ita *Quintilianus Lib. 1. cap. 12. Diutius duravit, ut El. jungendis eadem ratione, qua Græcis El. uterentur.* Pariter in Græcorum numis, Latina nomina, & alia, quæ I. longum complectuntur, jam per El. jam per I. scripta extant: ANTONINOC, & ANTΩNEINΩC. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. & ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Atque alia ejus generis.

Demptionis specimen offerunt prisca illa: NASIDIV. *Subtrahio earum.* desiderata litera S. & PREIVERNVM. CAPTV. pro CAPTVM. & in medio vocabulo SVLA pro SVLLA. CRAVS pro CRASSVS. item PILIPVS. unico P. medio, cum alias duplici scribatur: PILIPPVS. vel PHILIPPVS. Nam aspirationem H. ubi præter solitum omissam quis viderit; scul-

sculptorem erroris continuo arguere non debet. Ita præter τὸ ΠΙΛΙΠΠΥΣ. reperiuntur : ΤΡΙΥΜΠΥΣ. ΥΨΑΕΥΣ. ΓΡΑΚΚΥΣ. pro ΤΡΙΥΜΦΥΣ. ΗΥΨΑΕΥΣ. ΓΡΑΚΧΥΣ. De his *Quintilianus Lib. I. cap. 9* ita docet : *Apud nos potest quæri : an in scripto sit vitium , si H. litera est , non nota ? cujus quidem ratio mutua cum temporibus est sæpius. Parcissime ea veteres usi , etiam in vocalibus , cum Ædos , Iræcosque dicebant. Diu deinde reservatum , ne consonantibus aspiraretur , ut in Graccis , & Triumpis. Erupit brevis tempore nimis usus , ut : Chorona , Centuriones , Præhones , adhuc quibusdam inscriptionibus maneat. Quod Grammatici Veteris testimonium illa etiam excusat , in M. Antonii numis : CHORTIS. SPECVLATORVM. & CHORTIVM. PRAETORIARVM. cum enim Varrone teste , Cors diceretur , quod deinde Cohors dictum est ; Antonij tempore τὸ Cors , cum aspiratione , Chors scribi solitum fuisse videtur. In Gallieni porro numis COOR. PRAET. VI. P. VI. F. Cohors prætoris sextum pia , sextum felix , affectatio quædam antiquitatis est , si ex proposito aspirationem omisit sculptor : aut si loco C O R S. per duo O. longam exprimere voluit.*

*Aspirationis Chara-
cter apud
Græcos.*

Neque vero in Græcis numis vitiosa est scriptura , cum hæc , latinis usitata , aspirationis nota H , græcis vocabulis præfigitur. Nam eadem hæc nota H , quæ græcis vocabulis E longum , id est duo E brevia valebat , olim etiam sic scripta Η , quorum duo Η — H. hæc eadem inquam litera Ητα , apud veteres græcos aspirationis vim obtinuit , eandemque ad latinos , una cum forma characteris H , transtulit. Id perspicue ex *Athenæo* discimus , qui *Lib. IX.* ita habet. *Οἶμαι δὲ καὶ διὰ τὴν Η τοιχείαν τυπώσασθαι τὰς παλαιὰς τὴν δασείαν. διόπερ καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ πάντων τῶν διασυνωμένων ὀνομάτων τὸ Η προγράφουσι.* *Existimo veteres (Græcos) ipso elemento H aspirationem figurasse ; quocirca etiam Romani aspiratis omnibus vocabulis τὸ Η præscribunt.*

Recte

Recte igitur more prisco in numis habetur : H ME-
PA. pro Ἡμέρα. HYΨAC. pro ὙΨας. ΗΗΠΟΝΙΚΩΝ pro Ἱππο-
νικῶν. Et in Ephesino Helvii Pertinacis numo, quem e Ci-
melio D. Begon. R.P. Harduinus singulariter, ob hanc etiam
literæ H. notam, produxit, legitur : Π. ΗΕΛΤ. ΠΕΡΤΙΝ. Πάλιος
Ἑλσιος Περτινάξ. Lapidem item antiquum, horum testem,
*Celeberrimus Maffei Epist. XIX. lib. Gallia Antiq. quædam
selecta* : producit, quales apud Gruterum quoque videre est.
Sunt etiam, qui notam H in duas olim sectam fuisse pu-
tent, nempe F & H, quarum prior asperi, lenis altera spi-
ritus valorem haberet. Ita e numis Mekerchus apud *Gret-
serum Lib. de Pronunt.* hæc protulit : ΦΡΑΚΛΕΩΝ. ΦΡΑΚΛΗΤΩΝ.
pro Ἡρακλέων. Ἡρακλητῶν. Quin Æolicum adeo illud δίγαμ-
μα H, (quod Claudius Augustus Latine Orthographiæ pro
V consonante intulit) pro aspirationis charactere usurpa-
tum olim fuisse, apud Victorinum habetur, ut δάμαξα pro
ἀμαξα. Et apud Priscianum pro spiritu leni, in Tripode
Delphis Byzantium allato : ΔΗΜΟΦΟΩΝ. & ΛΑΨΟΚΟΩΝ.
pro ΔΗΜΟΦΩΝ. ΛΑΟΚΩΝ.

Jam de *artatione*, & *commutatione* literarum. *Artatio.* *Artatio, &*
nis pauca exempla sunt in numis ; FOSTLVVS. pro FAV- *inmutatio*
STVLVS. in numo Pompejæ familiæ legitur. *elemento-*
nis diversæ superant species, quæ fere omnes, ob soni si-
militudinem factæ, & usu tum fortasse receptæ, excusa-
tionem aliquam a vitio merentur: Commutatio hæc in vo-
calibus, & consonantibus locum habuit, in latinis juxta,
ac Græcis numis conspicua.

Excusari a sculptoris lapsu an hac ratione possit nu-
mismata sequens, ex argento puro, Musei nostri, in medio
relinquo.

P. SEPT. GETA. PIVS. AVG. BRIT. *Publius Septimius Geta Pius Augustus Britannicus.* Caput Lauratum Getæ.

FED. EXERC. TR. P. III. COS. II. *Fedes exercituum, Tribunitia potestate tertium, Consul iterum.* Mulier velata stans, utraque manu signum militare attinet, tertium signum ad sinistrum latus humi defixum.

*Vocalium
permutatio.*

Frequentissima hæc epigraphæ, semper **FIDES** scripta deprehenditur, non **FEDES**. unde, etsi ab Orthographiæ vitio purgari sculptor posset, ab affectata quadam vetustatis imitatione non potest. Siquidem erant voces quæpiam veteribus, quas per **E** alii, alii per **I** vocalem exararent. Ita **GENETRIX**. in veteribus numis legitur, quod subinde **GENITRIX**. scriptum est. **DOMETIVS.** & **DOMITIVS** itidem numi habent. *Quintilianus* rursus hæc comprobatur: *Lib. 1. cap. 12.* *Here nunc E litera terminamus; at veterum comicorum adhuc libris invenio: Heri ad me venit &c.* Et hæret etiamnum in Italico idiomate hæc pronuntiatio *fede*, ex vocabulo *fides*, quod fortasse olim litera **E**, scriptum, aut ejusdem sono, præsertim a plebe enunciatum fuit; quando etiamnum **E** clausum Itali, & Galli præsertim, quasi cum **I** permixtum efferunt.

Veniam præterea utcunque merentur ista: **AETRV-SCVS.** pro **ETRVSCVS.** & similia alia, præsertim dum græcis literis scripta sunt: **ΑΙΤΡΩΚΙΑΑΝ.** pro **ΕΤΡΩΤΚΙΑΑΝ.**

ΛΑΝ. ubi pariter Ω pro OT positum, ad dialectum Doricam confugere potest : uti & illa AMYMTA pro AMYN TA. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. pro ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ejusdem dialecti beneficio ab erratis eximuntur. Vetera item illa errore carent : COILIVS. pro COELIVS. DOSSENI. pro DORSENI. CAISAR pro CAESAR.

Latini veteres, quod omnes norunt, sæpe O loco V posuere. Numi hæc offerunt: DIVOS. IVLIOS. AEGYPTOS. PHILIPPOS. DEO. VOLCANO. & alia. *Quintilianus Lib. 1. cap. 5.* his affinia profert : *Quid O. atque V. permutata invicem, ut Hecoba, & Notrix, Culchides, & Pulixena. Idem cap. 12. de Orthogr. Cervom, & Servom scribi O, & V. literis.* Similia in Græcis occurrere videntur ΣΕΛΙΝΟΝΤΙΩΝ. pro ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΙΩΝ. item ΟΠΟΝΤΙΩΝ. Alias etiam vocales ob soni similitudinem in Græcis numis commutatas deprehendere est : ΑΙΓΙΠΤΟΙ. pro ΑΙΓΥΠΤΟΥ. in Antonii, & Cleopatæ numo nostri Musei. ΒΗΡΗΤΙΩΝ. ΣΙΡΑΚΟΞΙΩΝ. in quibus I loco Y insculptum est. In Atheniensium numis ΑΘΕ, & ΑΘΗ. in Thebanorum ΘΕΒΗ, & ΘΗΒΗ. reperitur, quod ipsum argumento est, præter cætera, ἡ Η. sono literæ E. sed longo, prolatum fuisse. Pari ratione in ære veteri ΑΝΤΟΝΙΟC. pro ΑΝΤΩΝΙΟC. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. pro ΝΕΩΚΟΡΩΝ. quin & ΝΕΟΧΟΡΩΝ legere est, quod postremum tamen vitiis accenseri mallet; etsi in vetustissimis inscriptionibus sit X pro K nonnunquam positum

Consonantium porro commutatio, facta in ære veteri, antiquæ Orthographiæ, & soni similitudine itidem excusatur a vitio. FORTVNA. OPSEQVENS. pro OBSEQVENS. uti & in marmoribus, quæ deprehendit Eruditissimus Spanhemius: ΑΡSΕΝS. ΟΡSΙDΕS. videntur purgari posse a vitii nota; cavente etiam *Quintiliano Lib. 1. cap 12. Sed B. quoque in aliorum locum dedimus aliquando, unde Byrrhus, & Bryges. Et cap. 9. Nam Cicero Canopitarum exercitum dicit, ipsi Canobon vocant.* Permutatæ igitur

tur sunt B, & P. Pari ratione C loco G positum damnare non ausim: OCVLNIVS. pro OGVLNIVS. cum ipse *Quintilianus* in simili dubitet *Lib. 1. cap. 9. Nam duos in unico nomine faciebat Barbarismos Tinca Placentinus, si reprehendenti Hortensio credimus, preculam pro pergula dicens, & immutatione, cum C pro G uteretur, & transmutatione, cum E præponeret R antecedenti.*

Siculi adeo, dum Romanis parebant, elementum C loco sui Γ, inscriptionibus Græcis numerorum intulerunt; uti legimus ΑΚΡΑΓΑΣ. CEAAΣ pro ΑΚΡΑΓΑΣ. ΓΕΑΑΣ.

His accenseri merentur. KARVS. KARINVS. KARTHAGO. item TRIVMFVS. ISIS. FARIA. Et e converso Græci numi epigraphæ ΦΑΛΕΙΩΝ. pro ΦΑΛΕΙΩΝ. Tum ista: ORVIS. TERRARVM. DANVVIVS. CORONA. CIBICA. unde & Græci sæpe, cum Latina nomina numis insculperent, V consonantem duplici modo reddebant: ΒΑΛΕΡΙΑΝΟC. & ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟC. ΒΕΙΒΙΟC. & ΟΥΙΒΙΟC. porro Græculi semilatini: C. OVAL. HOSTIL. MES. COVINTVS. AVG. *Cajus Valens Hostilianus Messius Quintus Augustus.* Atque his affinia plura in Coloniæ numis præcipue occurrunt, quarum artifices Latine Orthographiæ exacta peritia nonnunquam destitutos fuisse, facile quisque sibi persuadebit. Græca rursus permutata fuisse, constat e numis, hæc elementa Z, & Σ. ita: ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΖΕΡΑΠΙΣ. ΦΙΛΟΚΛΗΖ. & vice versa, ΣΕΥΣ. pro ΖΕΥΣ. & in Træzenio numo Æolice ΣΔΕΥΣ. Non raro sæculo tertio Z. loco Ξ. signatum visitur, desiderata media horizontali lineola. Numus noster argenteus X. solum, sine Σ. loco Ξ. exhibet: ΝΑΞΙΩΝ. item ΑΧΤΡ. pro ΑΞΤΡ. vel ΑΝΞΤΡ. Soni causa, & illa duplici modo numis insculpta habentur. ΑΝΚΥΡΑ. & ΑΓΚΥΡΑ. ΣΥΝΚΑΗΤΟΣ. & ΣΥΓΚΑΗΤΩΣ. E quibus discimus, pronuntiatum quidem Γ ante K tanquam N fuisse, non tamen semper ipsa elementi permutatione scriptum.

Non-

Nonnunquam characteres Latini Græcis, a semilati-
nis sculptoribus permutati, ac permixti inveniuntur. KAI-
SAR. SEMNOS. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. item ΔΑΜΑΚΚΟ. ΚΟΛΟΝΙΑ. &
ILIPENZE. seu ILIPENSE municipium in Bætica : MARS.
VATOR. sic LAVDICEON pro ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Et alia.

Nonnulla ex his, uti : C pro G, vel pro Γ græco : item
C pro K in Damasceno numo : S pro Σ in numo MESSE-
NION. aliæque similes literarum formæ (si in vetustiori-
bus numis reperiantur) haberi possunt velut reliquæ ve-
tustissimi Alphabeti Pelasgi, aut Etrusci ; de quo videri po-
test eruditissima dissertatio Dñi Ludovici Bourguet in li-
bro recens Romæ edito : *Saggi di Dissertazioni Accademi-
che &c. Dissertazione I.*

Perverso etiam situ unicam literam insculptam, quod
omni vitii labe non caret, in ære prisco videre est. Binos
ejusmodi numos in Appendicula ad Græcos Vaillantii nu-
mos exhibui. In altero habetur C ÆCTIΩΝ. loco CHCTIΩΝ.
& in altero ET. NOC. loco ET. ZOC. Nam N = 50. compo-
ni non potest cum literis epocham indicantibus OC =
200. † 70. sed Z = 7. optime annos exprimit, uti suo loco
ostendi. Hic igitur Z jacens, N ab incautis legi potuif-
set, atque illud Aufonii hic plane impletum conspicitur.

Zeta jacens, si surgat, erit nota, quæ legitur Ni.

In averfa facie numi ænei, Cimelii nostri, Saloninæ, cui
IVNO. REGINA. inscripta erat, conspexi S. C. in media nu-
mi area, pro S. C. *Senatus Consulto* insculptum. Maximini
numum dedimus, in quo habetur C.R.I. T. 2. AN. C C C V.
Culpandus non est illico *μωροχαράλης* cum literæ ductus
quosdam, præter morem, aut apices præ se ferunt ; ea
quidem certe, aut ornatus, aut etiam distinctionis ali-
cujus causa ita formata fuisse probabile est. Ita in æneo
numo, mediæ moduli, pervetusto, a Mesambrianis percuf-
so, Cimelii nostri, peregrina literæ Σ figura conspicitur,
uti typus exhibet :

Ccc 3

In

In adversa hujus numi parte caput est, Diademate cinctum, sine epigraphe. Alii bini ejusdem Cimelii, jam a Vaillantio quidem, quoad figuram, vulgati numi, Pomponiæ familiæ, Musæ figuram referunt cum epigraphe: Q. POMPONI. MVSA. ubi litera V. distincte apicem quemdam recurvum exhibet: quod vehementer suspicor, aut ad denotandam literam longam, uti superius e *Quintiliano* retuli: aut ad distinguendam V. vocalem a consonante, uti nos Germani hodieque scribimus: aut certe ornatus causa ita insculptum fuisse.

Est item numus noster æneus, Urbis Romæ, in quo O. longius, manifesto apice notatum, extat: R·O·MA.

CA:

CAPUT IV.

De vitiosa formarum combinatione in subaratis numis.

HAud ita longo abhinc tempore in eorum ego item *Mutanda*
sententiam pene abieram, qui numorum errata, *non vult-*
etiam subaratorum (quorum typi insolitam com- *quam, in re*
binationem præ se ferunt) ingeniose acquisitis interpre- *Antiqua-*
tationibus excusare nituntur. At enim posteaquam tot, *ria, senten-*
ac tam palmaria vitia, in pelliculatis præsertim Denariis,
tum in Cimelio nostro, cum in libris adnotata repereram;
aliter mihi deinceps sentiendum esse constitui: planeque
in me expertus sum, uti ad vitam humanam, ita ad rem
numariam veterem, *Nunquam ita quemquam subducta ra-*
sione fuisse, quin res, atas, usus semper aliquid apportet novi,
semper aliquid moneat; ut illa, quæ te scire credas, nescias,
& quæ tibi putaris prima, in experiundo ut repudies. Terent.
Adelph. Act. 5. scen. 4.

Porro ut hac in re, quam sint indigni venia Moneta- *Subarato-*
rii illi adulterini, luculentius ostendam, numorum exem- *rum vitia*
pla, primum e Cimelio Nostro, deinde aliorum proferam: *inexcusa-*
in quibus ita manifesta sunt typorum vitiose consignato- *bilis.*
rum errata; ut qui excusare illa se posse firmiori quadam
ratione adducta existimaret, ei illud Horatianum in au-
rem suggerendum putarem: *Lib. I. Sat. 2.*

*Desine -- -- -- sectarier, unde laboris
Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus.*

IMP.

Titulus

*TRIB. POT.
vitiis se repe-
tius.*

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. P. M. TR. P. IIII.
*Imperator Caesar Domitianus Augustus Germanicus Pontifex
Maximus Tribunitia Potestate quartum. Caput laureatum
Domitiani.*

TR. POT. III. CENS. P. P. P. *Tribunitia Potestate Ter-
tium, Cenfor Perpetuus, Pater Patria. Pallas stans, d. jacu-
lum tollit, s. scutum, pedibus navi insistit, ad quos no-
ctua adstat. Suberatus.*

Hoc iconium capitis ad aliud averſæ partis typarium
pertinebat, in quo nulla Tribunitiæ Potestatis mentio.
Apud com. Mediobarbum extat argenteus numus, cum
eadem omnino, qua noster, Capitis epigraphe, sed in cu-
jus averſa parte legitur **IMP. IX. COS. XI. CENS. POT.
P. P. Pallas stans.**

Neque mihi quisquam hic opponat numum Aurelii
Cæs. a doctissimo *Spanhemio Tom. 2. pag. 432. relatum*, in
cujus averſa facie legitur: **TRIB. POT. VII. TRIB. POT.
VIII. S. C.** Nam isthic, si quod vitium esset, sculptoris
esset; quod hic suspicari vix possumus. Nam si oblivione
lapsus esset, se jam insculpſisse **TRIB. POT.** potius bis
TRIB. POT. cum eodem, quam diverso numero expressis-
set. Quare hic cum *Spanhemio* probabiliter dici posse ar-
bitror: numum hunc eo tempore signatum esse, quo *Au-
relius* expleta **TRIB. POT. VII.** eandem octavum sumeret.

Nihil porro moror duplicem illam Tribunitiam Pote-
statem, Civilem nempe, & Bellicam, quam *R. P. Hardui-
nus*

nus excogitaverat , ad excusandos ejusmodi numos ; sed cum paucorum assensu.

Tres alios numos *suberatos* , ex epistola Illustrissimi Maffei proferam sub finem hujus capitis , qui simillimo vitio insignes TRIB. POT. & Consulatus diversos numeros in antica , & postica facie exhibent. Quare haud injuria suspicor , suberatum etiam esse numum illum , quem argenteis quidem accenset Cl. Liebeus , singulariter tamen non adnotat , quod alibi ad similem numum fecerat , esse vere argenteum. En illum !

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. TR. P. XV. Caput.

TR. POT. XV. COS. IV. Vestalis stans , d. capedunculam s. tropæum.

Jam ad alios ?

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. P. M. TR. P. XV. *Imperator Caesar Domitianus Augustus , Germanicus , Pontifex Maximus , Tribunitia Potestate decimum quintum. Caput laureatum.*

IMP. XIII. COS. XIII. CENS. P. P. P. *Imperator decimum quartum , Consul decimum quartum , Censor Perpetuus , Pater Patriæ. Pallas , uti in priori numo. Suberatus.*

Pugnat cum sinceris numis compluribus hæc combinatio TRIB. POT. XV. & IMP. XIII. cum longe major numerus acclamati *Imperatoris* respondere debeat numero TRIB. POT. XV. Nam apud Mediobarbum , & in Museo nostro sinceri numi Domitiani habentur , in quibus legi-

D d d

tur:

tur : TR. P. VIII. IMP. XX. item TR. P. IX. & X. IMP. XXI. atque in aliis sinceris, vitiiq[ue] expertibus numis Domitianus scribitur IMP. XIII. cum TRIB. POT. VII.

IMP. L. AVREL. VERVS. AVG. *Imperator Lucius Aurelius Verus Augustus.* Caput nudum ejusdem.

P. M. TR. P. XIII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Pontifex Maximus, Tribunitia Potestate decimum tertium, Imperator octavum, Consul quintum, Pater Patriæ.* Salus sedens, d. pateram : ex ara serpens exsurgit. *Suberatus.*

Hic numus a falsariis signatus est duodevicesimo saltem anno a morte Lucii Veri. Nam partis aversæ iconium est Commodi numis argenteis signandis elaboratum ; uti apud Mediobarbum idem omnino extat, cum capitis epigraphe : **M. COMM. ANT. P. FEL. AVG. BRIT.** sane Lucio Vero nec Pont. Max. nec Patris Patriæ titulus, quem solus tum M. Aurelius gerebat, congruit : nec TRIB. POT. nec COS. numeri ; cum Verus duntaxat TRIB. POT. IX. & COS. III. & etiam IMP. V. in numis adnotetur.

IVLIA

IVLIA. PIA. FELIX. AVG. Caput Juliae Domnae.

PONTIF. TR. P. III. *Pontifex, Tribunitia Potestate tertium.* Figura stans, d. pateram, l. hastam. *Suberatus.*

Hæc aversæ partis forma ad numum Getæ, filii Juliae Domnae, parata videtur. Similis certe epigraphe in argenteis Getæ numis in collectione Mediobarbi exhibetur. Capiti mulieris sane ita congruit hæc aversæ partis inscriptio, ut fluctibus aper.

ANTONINVS. PIVS. AVG. BRIT. *Antoninus Pius Augustus Britannicus.* Caput laureatum Caracallæ.

PONTIF. TR. P. XII. COS. III. *Pontifex. Tribunitia Potestate duodecimum, Consul tertium.* Mars gradiens, d. hastam, f. parazonium. *Suberatus.*

Mendosa harum inscriptionum consignatio haud ita ^{Anachro-} prompte omnibus fortasse subolet. Verum attentioribus ^{nismi cum} ad rem numariam illud placere non potest: *Britannici* ti- ^{titulo BRI-} tulum, Caracallæ datum, conjungi cum TRIB. POT. XII. ^{TANNI-} ^{CUS.} Caracalla enim hunc titulum primum obtinuit, postquam TRIB. POT. XIII. suscepit; uti cum Chronologis numi contestantur. Extant siquidem cum in Museo nostro, tum apud Mediobarbum argentei Caracallæ numi, e quibus alii TRIB. POT. XIII. cum titulo *Britannici*, alii sine eodem ostentant; id quod indicat: assumpta jam TRIB. POT. XIII. *Britannici* titulo ornatum fuisse. Neque ul-

lus illic numus TRIB. POT. XII. atque Britannici cognomine insignitus, adducitur.

Ut vero scrupulum hic omnem lectori eximam; manifestiorem hunc lapsum ex altero ejusdem Antonini Caracallæ subærato numo ostendo.

ANTONINVS. PIVS. AVG. BRIT. Caput laureatum Caracallæ.

P. M. TR. P. VII. COS. II. P. P. *Pontifex Maximus, Tribunitia Potestate septimum, Consul iterum, Pater Patriæ.* Victoria gradiens, utraque manu cingulum gestat.

Hic sane titulum Britannici cum TRIB. POT. VII. ingentem parachronismum conficere, ne primuli quidem historiæ Augustæ tirones ignorant; cum Caracalla Tribunitiæ Potestatis anno X. vel XI. primum iter in Britanniam instituerit. Hæc duo itaque, quæ modo proposui, Caracallæ numismata aversæ partis typum referunt, ad aliam capitis formam pertinentem. Prius illud iconium ad Caracallæ quidem caput pertinebat; sed sine epigraphe BRIT. Hoc alterum vero, inscriptum: *Pontifex Maximus Tribunitia Potestate VII.* nulla ratione Caracallæ congruere potest; qui in omnibus sinceris numis cum TRIB. POT. VII & etiam ultra, solum PONTIF. & non PONT. MAX. nisi demum cum TRIB. POT. XIV. inscriptus legitur. Hæc igitur aversa numi facies Septimio Severo restituenda est. Similem errorem refert Mediobarbus; etiam sub Caracalla; nam legitur: P. M. TR. P. X. COS. II. P. P. *argent*
P. SEPT.

P. SEPT. GETA. CAES. PONT. *Publius Septimius Geta Caesar, Pontifex. Caput nudum Getæ.*

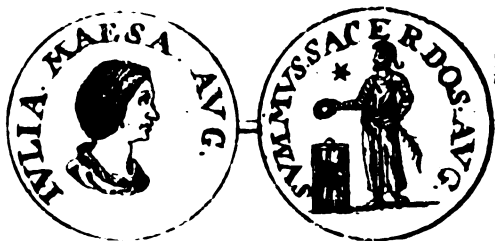
P. M. TR. P. XII. COS. III. P. P. *Pontifex Maximus, Tribunitia Potestate duodecimum, Consul tertium, Pater Patriæ. Vir nudus aræ adstat, d. pateram s. spicas; Est effigies Boni Eventus. Subaratus.*

Hoc aversæ partis charagma, ad Severi, Patris Getæ, ^{Geta aversæ} caput spectabat, atque in Museo nostro argenteus numus ^{sa Patri debita.} reperitur cum capite Septimii Severi, & epigraphe: SE-
VERVS PIVS. AVG. aversæ vero partis imago eadem, & inscriptio, quæ in hoc nostro, notatur.

Getæ quidem certe adhuc dum *Cæsari*, uti capitis habet inscriptio, male jungitur in altera parte PONT. MAX. quo titulo, solus Septimius Severus hoc tempore gaudebat. Quod si etiam daretur, in Pontificatus Maximi communionem præter morem assumptum esse Getam; cur in altera numi facie PONTifex tantum, in altera *Pontifex Maximus* signaretur? Denique certum est e numis, & historicis: Getam non nisi ad TRIB. POT. IIII. pervenisse, atque Imperii mense undecimo a fratre interemptum fuisse. Taceo, Getam non haberi in numis COS. III. neque ei, qui solum Cæsar appellaretur, *Patris Patriæ* titulum tribui. Cl. Vaillantius inter Numismata Præstantiora ex argento, similes Getæ numos refert. *Tom. 1. pag. 126.*

Ddd 3

IVLIA.

IVLIA. MAESA. AVG. *Julia Maesa Augusta. Caput ejusdem.*

*Titulus,
Viro pro-
prio, mu-
lieri adfi-
gnatus.*

SVMMVS. SACERDOS. AVG. *Summus Sacerdos Au-
gustus. Sacerdos ad aram adstans, toga striata indutus, d.
pateram, f. ramum lustralem; in area astrum. Suberatus.*

Hunc posticæ partis typum sibi vendicant numi Ela-
gabali apud Mediobarbum, e quibus perperam ad numum
Aviæ maternæ signandum transumptus est, Sane Elaga-
balus, etiam Augustus, variis in monetis se Sacerdotem
Solis Elagabali, cujus cultum in Syria puer combiberat,
professus est; atque astri figura Solem Elagabalum indica-
re existimatur. Videri potest *Lampridius in vita Antonini
Heliogab. cap. 1. Et Xiphilin. ex Diene Lib. LXXVIII.*

^{*sic*}
IVLIA. MAMEA. AVG. *Julia Mamae Augusta. Ca-
put ejusdem Mamæ.*

LIBER-

LIBERTAS. AVG. *Libertas Augusta.* Mulier stans d. *Subarati*
pileum, s. hastam. *Subaratus.* *sape non*
agrasuntur.

Frequens iste in Augustorum numis typus, qui ex Alexandri numis argenteis huc transmigravit, in nulla moneta, Augustæ nomine signata, apud Mediobarbum deprehenditur, præter unicam nostræ similem, quæ inter argenteas refertur. Verum hic numus, solus cum sit, merito suspicor eundem pariter pelliculatum esse. Multos enim adulterinos, e quibus ætas, aut usus vix quidquam detraxerat, pro sinceris haberi, id mihi, quod nuper cepi, experimentum persuadet. Nactus eram Domitiani numum, quem hoc capite primum exposui, integrum plane, & elegantem. Cum vero viderem posticam partem, cum antica male cohærere; coepi, suspicatus, quod suberat, numi oram incidere: at purum putum illic argentum. Tum scalpro aream tentavi; ibi, cum pellicula argenti esset pertenuis, illico deprehendi numum

Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Claud. laud. filic. Lib. II.

Nempe oram, quæ facilius attereretur, aut tentaretur, crassiusculo argento munivere falsarii; tenuiorem bracteam areæ inducere, ubi minus instabat detegendæ fraudis periculum.

IVLIA. MAMAEA. AVG. Caput ejusdem.

VIRTVS.

VIRTVS. AVG. *Virtus Augusti. Miles stans d. hastam, s. clypeum. Suberatus.*

Alexandri, Filii Mamææ, numis hæc forma, & epigraphæ debetur; uti & eandem exhibet collectio Medio-barbi sub capite Alexandri in pluribus argenteis numis.

*Militare
Symbolum
Mulieri
tributum.*

Mulieri sane hoc symbolum haud convenit, neque in ullo Augustæ numo apud laudatum Auctorem comparet.

Quamquam vero non ignorem, dari numos Mamææ, relatos in *Commentariis Trevoltianis ad anni 1728. Aprilem pag. 621. & seq.* in quorum averſa parte **FIDES. MILITVM.** item **ADLOCVTIO. AVG.** conspiciatur: sciamque in ejusmodi numo, qui in antica parte capita Alexandri, & Mamææ jugata ostentat, legi: **MATER. CASTRORVM.** Cum tamen hæc omnia ad Imperium, quod Mamæa cum Filio, imo vero in eundem exercuerat, aut in affectum, & curam, qua milites illa complectebatur, recte referri possint; contra vero **VIRTVS. AVG.** cum viri armati effigie, propriam, belli tempore comprobata, Imperatoris virtutem, ac fortitudinem indicare soleat; hæc Mamææ capiti vitiose adsignata videntur.

IMP. GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. *Imperator Gordianus Pius Felix Augustus. Caput Gordiani Pii, cum corona radiata.*

ADVE. - - - AVGG. *Adventus Augustorum duorum. Imperator equo vehitur. Suberatus.*

Gordia-

Gordianus Pius solus Augustus imperavit. Nam Bal-
bino, & Pupieno Augustis, Cæsar tantum erat; mox illis
interfectis Augustus proclamatur, teste *Herodiano Lib. VIII.* *Philippo-
rum forma
Gordiano
adjuncta.*
sub finem. Καὶ καταλιπόντες τὰ σώματα ἑρμιμμένα ἐπὶ τῆς λεωφόρου,
ἀεζάμενοι δὲ τὸν Γορδιανὸν, Κάισαρα ὄντα, Ἀυτοκράτορά τε ἀναγορεύ-
σαντες &c. *Et relinquentes projecta cadavera (Balbini, &
Pupieni) in platea, tollentes autem Gordianum, qui tum Cæ-
sar erat, & Imperatorem salutantes &c.* Philippus autem,
Gordiano vivo, IMP. AVGVSTVS. saltem Romæ, agni-
tus non fuit. *Quamvis enim Jul. Capitolinus in Gordiano
tertio, cap. 29. memoret: Imperium Philippo mandatum esse,
jussumque a militibus, ut quasi Tutor ejus Philippus cum eo-
dem Gordiano pariter imperaret. Idem tamen auctor mox
cap. 31. hæc habet: Romam literas misit Philippus, quibus
scripsit, Gordianum morbo perisse, seque a cunctis militibus
electum. Nec defuit, ut Senatus de his rebus, quas non nove-
rat, falleretur. Appellato igitur Principe Philippo, & Augu-
sto nuncupato &c. Nequit igitur in numo Romani comatis
ulla ratione Adventus Augustorum Gordiano Pio adscribi.*

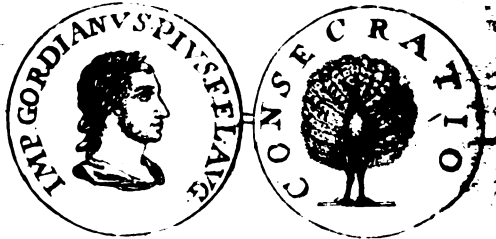
Hic averſæ partis typus pertinere videtur ad Philip-
pos, in quorum numis habetur. Existimo enim falsarios
etiam vita functorum Imperatorum vultibus, quos facilius
pandisci poterant, numos signasse, quibus subinde posticæ
partis iconium, quod etiam furripuerant, Imperanti Au-
gusto proprium, adsignarunt:

Cujus rei bina exempla, eaque ad hunc ipsum Gor-
dianum spectantia, ad finem hujus capituli mox adferam.
Unum, & alterum numum e Cimelio nostro interpono.

E e e

IMP.

IMP. GORDIANVS PIVS. FEL. AVG. Caput ejusdem laureatum.

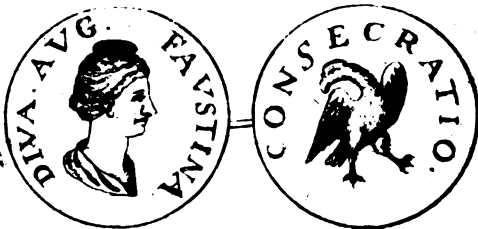
CONSECRATIO. Pavo caudam explicans. *Sub-*
scriptus.

*Apotheosis
Symbolum
Augusto
incongruū.*

Gordianus Pius, Capitolino teste, ab Senatu Romano inter Deos relatus est ; imo Philippus ipse , homo versipellis , familiari sermone Gordianum *Divum* appellare solebat, etiam apud milites. Publico tamen ritu inter Deos relatum esse , non constat : neque satis credibile est (cum ritus hic a successore Imperii obeundus esset) id Philippum, Gordiani peremptorem, adeo effrontem fuisse , ut præstaret ; cum Romæ jam Philippi doli innotuissent. Neque vero publicæ, solemnisque Consecrationis meminit *Entropius lib. IX.* Et si referat : Gordianum a Philippo *Divum* appellatum fuisse ; id quod de familiari sermone , uti Capitolinus innuit , accipiendum videtur. Sane Gordiani hujus numus nullus apud Mediobarbum exhibetur , cui Consecrationis mentio inserta sit. Quod si extaret etiam ejus rei memoria ; hic tamen numus esset aperte vitiosus, qui pavonem , perpetuum, propriumque Muliebris Consecrationis Symbolum , Gordiani capiti connectat. Hic typus, & epigraphe revocantur ad numos Paulinæ , uxoris Maximini.

Erit fortasse aliquis, qui neget : perpetuum fuisse apud Augustas Consecrationis symbolum , pavonem ; cum Cl.
Vail-

Vaillantius rariores inter numos , quemdam Faustinae senioris proferat , qui , cum epigraphe CONSECratio. Aquilam in argento exhibeat. Is numus , cum in nostro itidem Cimelio extet , hic integrum sisto.

DIVA. AVG. FAVSTINA. Caput Faustinae Pii.
CONSECRATIO. Aquila.

At enim hic numus noster manifesto suberatus est ; atque adeo una cum altero illo nostro , qui pavonem Gordiano appingit , nihil aliud , quam binos falsariorum lapsus arguit. Neque enim constans ille sincerorum numismatum consensus in aliquo perturbari uno , & altero adalterinae monetæ testimonio citra injuriam potest.

IMP. GORDIANVS PIVS FEL. AVG. *Imperator Gordianus Pius Felix Augustus.* Caput Gordiani Pii cum corona radiata.

PRINCIPI. IVVENT. *Principi Juventutis.* Figura , sago vestita , stans , d. globum , s. hastam. *Suberatus.*

Titulus Principis Juventutis Cæsaribus , antequam Au-

Ecc 2

gusti

CAPUT V.

*Nonnulli Subæratî numi , qui formis præter
solitum compositis signati, dubium de vi-
tio movent , expenduntur.*

Produkti ex unico privato Cimelio superiori capite *Subæratî
numi ra-
tius a vitio
excusandi.*
subæratî numi , certo vitio , male coaptatorum ty-
porum , laborantes , si una cum iis , quæ doctissi-
mus Maffeijs , & quæ Anonymus ille , in Diariis Trevol-
tensibus, Capite Imo laudatus , professi sunt , exactius con-
ferantur ; facile quemvis in eam , credo , adducent senten-
tiam : ut , cum numus certo subæratûs offertur , insolita
quadam formarum , ad sinceros numos pertinentium , com-
binatione ; malit Monetarium accusare erroris , quam de
extorquenda interpretatione quadam , ingenii , & novita-
tis plena , magnopere laborare. At enim aliter nonnul-
lis eruditis visum est.

Vir Doctissimus Franciscus Nicolaus Haym in præcla- *Haymii V.
Cl. Senten-
tia de Nu-
mo Augusti.*
ro opere , cui titulus : *Tesoro Britannico* , inter alios vario-
res numos , eos etiam adfert , qui mira , & insolita typariorum
conjunctione suspensos tenent peritorum animos :
quos prope omnes subæratos esse ipse celeberrimus auctor
admonuit. Quæ ipsa res modo a me dicta confirmare ,
magnamque videtur ad condemnandos vitii hosce numos
præscriptionem animo ingerere.

Qua tamen ratione Cl. Haymius numos istos a mende
eximios præstare contendat , in præsentî dispiciamus.

CÆSAR. AVGVSTVS. Caput nudum Octaviani.

PVTEAL. SCRIBON. Solitus typus Putealis
Scribonii. *Subæratûs.*

Dificultatem hic , quam formarum harum commissu-
ra adfert , ipse Haymius exposuit : cujus verba , ne longior

sum, hic, & alibi ex Italico latine reddita adscribam. *Scribonia tertia fuit Augusti uxor, e qua Juliam suscepit, atque teste Dione, eadem die, qua ipsi nata est Julia Filia, Matrem ejus repudiavit, an. V. C. 726. amore Liviae ad id incitatus. Scribonia vivebat adhuc an 749 quoniam, ut habet Dio, sponte, cum Filia sua Julia in exilium secessit. Hic tamen numus multo post percussus est, quam Augustus Scriboniam repudiavit; quando isthic Augusti titulus comparet, quem ante annum V. C. 727. non obtinuit. Deinde ita nodum solvere aggreditur. Unde deducitur Augustum hanc monetam ferendam curasse, in honorem familiae Scriboniae, revocando in memoriam affinitatem, qua eandem contingebat; atque idcirco caput suum cum aversa forma, Scriboniae familiae numis propria, componi voluit.*

*Is numus
vitiosis ac-
censendus.*

Verum numus adulterinus est, & incrustatus, quales memoriae causa procudi curasse Augustum, credibile non est. Nam sinceri quidem numi exemplum nullum, quod sciam, extat, quod Augusti caput cum Puteali Scribonii confociet; cujus typus satis frequens habetur. Memoriam porro affinitatis, insolito hoc monumento commendasse, qui illius vinculum ipse disciderit; non satis congruere videtur. Quare obvium illud falsariorum erratum, diversarum formarum conjugatione, hic etiam commissum esse arbitror, neque quidquam argutius cogitandum.

BRVTVS. Caput laureatum.

SVLLA. Caput. *Suberatus.*

*Diversa ca-
pita a Fal-
sariis com-
posita.*

De hoc numo ita Haymius: *Solet aliqui Brutus cum Abala, & Sulla cum Rufo in argento veteri signari; ast hic primum Rei publicae Institutorem, cum primo Monarchia, & Romani Imperii Machinatorem expressum habemus. Conjecturam praeterea facit: a quodam e gente Cornelia, atque ab ipso Pompejo hujus numi iconia imperata esse. Ingeniose ista, non disiteor. Sed meum ego solemne repeto: suberatus est numus, sinceri alii omnes, quos haecenus vulgatos novi, utrumque caput cum alia aversae partis forma con-*

conjungunt. Aut fraus hæc falsarii, non ineruditi, aut necessitas fuit.

IVLIA. AVGVSTA. Caput Juliæ Domnæ.

NOBILITAS. Mulier stans, d. hasta fulcit, f. virum sago insignem sustentat. *Suberatus.*

Multa erudite de Nobilitate Juliæ Haymius, ut hanc *Julia nummo* epigraphen eidem convenire ostendat. *Volume I. pag 260. typus Getæ*

E quibus illud præcipuum puto: *Nobilitatis titulus anne-*
xus erat titulo Patris Senatus! atque hunc cum obtinuerit
Commodus Imperator, etiam Nobilissimus dictus est. Qua occa-
sione in memoriam revoco: hanc ipsam Juliam, qua in numis
ornatur his titulis MATER. AVGG. MATER. SENATVS.
MATER PATRIÆ. etiam Nobilissima Nomine compellatam,
atque idcirco hanc epigraphen, ac figuram cum ejus capite
commissam fuisse. Pulchre dictum! At at bracteatus nu-
mus est; neque in tota Mediobarbi collectione ulli mulie-
ri, viris vero aliquot hæc forma, & inscriptio tribuitur;
atque inter cæteros habetur in numis Getæ, Filii Juliæ
Domnæ, e quibus ad hunc numum signandum male adhi-
bitam fuisse ab adulteratore monetæ, mihi persuadeo.

M. OPEL. DIADVMENIAN. CAES. *Marcus Ope-*
lius Diadumenianus Cæsar. Caput nudum ejusdem.

LVNA. LVCIFERA. Luna curru vehitur. *Suberatus.*

Typum hunc, mulierum numis adsignatum, cum *Suberati*
Diadumeniano conciliare studet cl Haymius, lepida illa *gravitatio-*
Endymionis fabella; quasi amores Lunæ in Endymionem, *ne a vitio*
amabilem, & exquisitam formæ elegantiam indicarent, *purgandi.*
qua Diadumenianus florebat.

Erudito quodam joco hic mihi usus videtur Doctissi-
mus Haymius. Nam si hac ratione defendere adulterinos
numos liceat; num erit subinde adeo palmare mendum,
a quo purgare numos quosque, qui eruditione, atque in-
genio aliquid valeat, non possit? Nullum numisma, apud
Mediobarbum, hunc typum Viro tribuit; præter unicum
Seve-

Severi Alexandri, ex ære, quod fortasse etiam argentea pellicula obductum fuerat.

MAGNVS. IMP. *Magnus Imperator.* Caput nudum Pompeii cum vase, & lituo.

SSDCAVR. ÆD. CVR. RX. ARETA. *Marcus Scaurus Ædilis Curulis: Rex Aretas: Rex, prope camelum, genu flexo ramum porrigit adstanti Imperatori. Subaratus.*

*Pompeii
subaratus,
de vitio su-
speculus.*

Super hoc ita Haymius: *Numus hic idcirco juris publici factus est; quod non dum conspectus sit hic typus cum Pompeii capite. Dio Lib. XXXVI. refert: Aretam Arabiam Regem a Pompeio Magno victum esse Coss. M. Cicerone, & C. Antonio, anno V. C. 691. Ne quis autem credat, hunc numum casu quodam ita percussum esse, ut typarium capitis Pompeii arreptum, cum alio, M. Scauri numo, quem supra retulimus, proprio componeretur; observandum est, literas in averfa facie esse omnino diversas, neque in hoc, quemadmodum in illo S. C. adscriptum legi. Accedit, quod eruditissimus Vaillantius in Numis Famil. pag. 49. ad celebrem illum M. Scauri numum animadvertit: M. Scaurum Pompeio in bello Mithridatico Pro Quæstore fuisse, atque ad tempus Syriæ Præfectum, relictis duabus legionibus anno V. C. 653. bello Arabibus illato Aretam Regem ad pacem petendam compulisse.*

Pompeii vultum cum typo hoc M. Scauri egregie, si historiam spectem, convenire, in confesso est. Verum numus adulterinus est; unum sincerum si cum hac formarum compositione videro: dabo manus, & Monetarii neque fraudem, neque alium lapsum suspicabor. Quod vero averse partis charagma ab eo abludat, quod in Scauri numis conspici solet; id solum conficit: aliam, a publica illa, hic esse formam adhibitam.

Neque vero omne typarium, quo abutebantur falsarii, e moneta publica sublatum puto; sed ipsos etiam sua sibi iconia effinxisse. Sculptoris porro error, etsi in sub-
æratīs

æratîs numis, uti alibi dixeram, rarior sit; cum tamen in publicis typis inveniatur: quid est, cur adulterinos illos, & clandestinos sculptores non etiam errasse credamus? Fateor tamen, me hunc numum vitiosæ typorum conjugationis certo damnare non audere.

Jam Cimelii nostri numos quosdam in examen adducamus.

IVLIA. PAVLA. AVG. *Julia Paula Augusta.* Caput ejusdem.

FORTV. . . . FELIC. *Fortuna Felici.* Mulier sedens d. globum, f. Cornu copiæ. *Subaratus.*

Inscriptio hæc, etsi mulieri non sit incongrua, solis ta- *Julia numen fere in Augustorum numis reperitur. Neque in tota collectione Mediobarbi in ullius Augustæ, quam Juliæ Piæ status dubius.* numis binis argenteis, & uno æneo legitur.

Quod si constaret, numos illos, argenteis adnumeratos, esse bracteatos, & æneum illum esse parvi moduli (quales sæpe existimantur ipsi subarati, quorum argentea pellicula omnis detrita est) facilius de vitio pronuntiari posset; quod in dubio relinquendum est.

fff

IMP.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. *Imperator Cæsar Marcus Aurelius Severus Alexander Augustus.*
Caput ejusdem laureatum.

VENVS. VICTRIX. Venus stans, d. pomum, s. hastam puram, ad pedes clypeus. *Subaratus.*

*Alexandri
subaratus
excusabilis.*

Hæc forma alioqui ad Augustas pertinet, atque in multis earum numis offenditur, uti & in numis Mamææ, Matris Alexandri. Quoniam tamen apud Mediobarbum etiam in Titi aureo, & Caracallæ æneo, & argenteo (qualis etiam in Cimelio nostro) itemque in argenteo Gordiani numo idem iconium comparet; absolvendum a vitio hunc numum censeo. Nam alios illos omnes pelliculatos suspicari, ac vitiosos, quin coram inspicias, citra temeritatis notam, non licet.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAN. P. AVG. *Imperator Cæsar Marcus Aurelius Severus Alexander Pius Augustus.*
Caput ejusdem laureatum.

VENVS. COELES. TIS. mulier stans, vultu, ut videtur, barbato, d. nescio quid flori simile s. hastam puram. *Subaratus.*

*Ejusdem
vitiosus.*

Cum *Venus Victrix* Augustorum numis inserta sit, videtur illic etiam *Venus Cælestis* locum habere posse. At enim nulli Augustorum, sed Augustarum soli numi apud Mediobarbum hanc epigraphen ostendunt; quæ etiam in Sæmiadis numis, figura fere eadem reperitur, viventis adhuc

huc, dum Alexander Cæsar renuntiatus esset. Hunc itaque subæratum numum vitiose consignatum esse censeo.

Nolo hic præterire lepidam in hoc singulari numo *Venus barbata* averſæ partis figuram, qua Veneris simulacrum, barbato vultu proponitur, quod alibi me vidisse non memini. Exhiberi porro in hoc numo figuram aliam, quam in cæteris numis, in quibus legitur *Venus Cælestis*, id ipsum indicat, quod manu dextra hic Venus attinet, flori non abſimile; cum in aliis omnibus rotundum quidpiam, pomum, aut globum, ostendet. Barbatam autem Venerem non modo in Cypro cultam fuisse: testatur *Servius ad Lib. II. Æneid. Est etiam in Cypro simulacrum Barbatae Veneris. Ad-*ditque plura de *Deo Venere*. Verum etiam in Urbe ejusmodi simulacrum constitutum, & in veneratione fuisse, *Suidas in voce Ἀφροδίτη* perhibet. Narrat is, luem quandam Romæ grassatam esse in foeminas, qua correptis pili omnes exciderent. *Ευχαμένως δὲ τῇ Ἀφροδίτῃ ἀνατριχωθῆναι, τιμῆσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι κλένα φέρουσαν, καὶ γένειον ἔχουσαν.* *Con-*ceptis autem ad Venerem votis eas pilos recepisse, & eandem simulacro pectinem ferentem, ac barbatam honorasse. Quid si id, quod in numo nostro dextra gestat Venus, crinium fasciculum repræsentet?

Atque hæc ipsa Veneris Barbatae, & mulieribus propitiæ, effigies non obscure videtur indicare, eam formam ad foeminæ numum signandum paratam fuisse. Nisi quis malit Venerem Masculam hoc simulacro propositam exhiberi, de qua nihil ulterius dicendum.

CAPUT VI.

*De erronea formarum consignatione in
numis sinceris.*

HAudquaquam ita proprium erat adulterinorum Monetariorum vitium, inepta illa formarum compositio; ut non interdum ad publicæ monetæ fabros etiam pertineret. Ad exempla propero, certis errorum indiciiis insignia.

HADRIANVS. AVGVSTVS. Caput Hadriani laureatum.

*Dua Capit-
tis forma
ejusdem
Imperatoris.*

HADRIANVS. AVGVSTVS. Caput ejusdem, minuscula forma. *Est ex ære medii moduli, Musei nostri, secunda vetustatis.*

Sane hic dici aliud nihil potest; nisi per insignem incuriam loco typarii aversæ partis, aliud, ejusdem Imperatoris, capitis iconium arripuisse Monetarium: quod vitium ne per somnium quidem, credo, quisquam excusabit. Simili errore consignatum Veri numisma inter ænea præstantiora adfert cl. Vaillantius.

DIVVS. VERVS. Caput nudum Lucii Veri.

L. VERVS. AVG. ARM. PARTH. MAX. *Lucius Verus Augustus Armeniacus Parthicus Maximus.* Caput ejusdem laureatum.

laureatum. Idem inter Numismata præstantiora ex argento hunc adfert.

MARC. OTACIL. SEVERA. AVG. Caput Otaciliæ.

MARC. OTACIL. SEVERA. AVG. Caput idem

Addit porro laudatus Vaillantius. *Caput idem in utraque parte signatum non ad Historiam spectat: Sed Monetarium incuria, aut urgente necessitate videtur appositum, ut in ærea nostra moneta aliquando occurrit.*

Alius Cimelii Nostri numus, opposito quodam vitii genere laborans, hic sistitur, qui nullum caput, sed duo aversæ faciei charagmata offert.

S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. S. C. *Senatus Populusque Romanus Optimo Principi, Senatus Consulto.* Infra ARAB. ADQVIS. *Arabia Adquisita.* Mulier stans, d. ramum, ad pedes camelus.

S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. S. C. Mars gradiens d. hastam præpilatam, s. tropæum. *Ex ære medii moduli.*

Utraque hæc partis posticæ forma in Trajani numis, cum ejusdem capite composita, trita, & obvia est. Quod si aliud nihil hunc Monetarii male consignantis lapsus, illud abunde aperiret: in utraque numi facie legi S. C. *Senatus Consulto.* Quod in nullo vitii experte numo quisquam ostendat. Geminum huic nostro numum æneum Commodi, duobus aversæ partis typis, sub eodem Commodio occurrentibus, insignem possidet Venetiis Vir Doctissimus Per-

Duo aversæ partis typi vitiose compositi &c.

Fff 3

illu-

illustris Dominus Apostolus Zeno, Augustissimi Imperatoris Historiographus, & Poëta celeberrimus. Doctissimus Maffei in Libro, & Epistola supra laudatis ita habet, post subæeratorum numorum recensionem: *Attamen in aliis quoque, ubi ejusmodi fraudis suspicio nulla, hybridæ consimiles quandoque occurrunt. Domitianum æreum vidi in museo D. de Sorbek, a Tito restitutum, si numo credimus; sed Claudii typus iste fuerat, quem IMP. T. VESP. RESTituit, a monetariis per incogitantiam, & per hallucinationem sociatus. In eadem collectione amplissima, Hadriani, & Faustine Numismata inspexi eodem capite, eadem epigraphæ, ipsissimo demum typo utrimque percussa, & figurata.*

Caput cum aversæ partis charagmate in scite conjunctum ostendit numus noster ex argento puro, cujus sinceritatem, incisa ora, & scalpro tentata area, periclitatus sum.

IMP. TRAIANO. AVG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. V. P. P. *Imperator Traiano Augusto Germanico, Dacico, Pontifici Maximo, Tribunitia Potestate, Consuli quintum, Patri Patriæ.* Caput laureatum Traiani.

IMP. XIII. COS. XIII. CENS. P. P. P. *Imperator Decimum quartum, Consul Decimum tertium, Censor perpetuus, Pater Patriæ.* Pallas stans, d. hastam.

Quis hic non videt, partem aversam Domitiani numis esse restituendam? In nostro quoque Cimelio numus Domitiani habetur, hoc eodem posticæ partis typo signatus.

tus. In Traiani numis nec IMP. XIII. nec COS. XIII. nec CENS. P. uspiam legitur; ut nihil dicam, quam belle hic congruerent COS. V. & COS. XIII. item in utraque facie P. P.

Laudatus alibi *Liebeus in Gotha Numaria pag. 255.* Hadriani numum proponit, de quo singulari adnotatione cavet: esse integre, ac sincere argenteum.

HADRIANVS. AVGVSTVS. Caput ejusdem *Hadriano pars aversa Traiani ad signata.*
laureatum.

COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO. PRINC. *Consuli quintum, Patri Patriæ. Senatus Populusq; Romanus optimo Principi.* Romæ figura sedens, d. victoriolæ signum, f. hastam.

Epigraphen hanc Traiani numi sibi omni jure vendicant. Nam *Optimi Principis* titulus Traiano fere proprius est in ære veteri; & COS. V. Traiano convenit, Hadriano convenire nulla ratione potest; quippe quem tertium duntaxat Consulatum iniisse Numi, Fasti, & Historiographi contestantur. Porro autem Traiani numum argenteum, a R. P. Pedrusio S. J. e Cimeliarchio Parmensi vulgatum, Cl. Liebeus repræsentat, in cujus antica parte Traiani caput, in postica vero idem, de quo hic actum, typus, eademque epigraphæ spectatur.

Cum sollicita quadam singularis numi præfatione adfertur Denarius vitiosus *Memoirs de Trevous L' année 1723. Maj. pag. 837.* e gaza Baronis Crassier.

DOMITIA. AVG. IMP. DOMIT. *Domitia Augusta, Imperatoris Domitiani* Coniux. Caput Domitiæ.

TR. POT. II. COS. VIII. DES. X. P. P. *Tribunitia Potestate iterum, Consul nonum, designatus decimum, Pater Patriæ.* Pallas galeata stans d. hastam gerens.

Domitiani numis debitum sphragisterium, Moneta- *Domitia adnexus typus, & inscriptio Domitiano propria.*
rii errore, ad uxoris numum signandum translatum est. Sane Mediobarbi collectio proprium huic aversæ parti caput ita exhibet:

IMP,

IMP. CÆS. DOMITIANVS. AVG. Caput Domitiani.
TR. POT. II. COS. VIII. DES. X. P. P. Figura ga-
leata d. hastam f. clypeum.

Neque vero illum Domitiæ numum ita quispiam ex-
cusare contendat ; ut , cum adversæ partis inscriptio in
Imperatoris Domitiani nomen desinat, in averfa ejusdem ti-
tuli continuati existimentur ; atque adeo totam numi epi-
graphen, in utraque numi facie signatam , tanquam unam
continuatam , legendam esse : *Domitia Augusta, Conjux Do-*
mitiani Imperatoris, Tribunitia potestate iterum, Consulis no-
num, designati decimum, Patriq; Patria. Contra vero est, in
Augustarum numis , ubi Augusti mentio in obliquo tan-
tum fit (ut in hujus numi adversa parte facta est) plane
insolitum esse , ut hoc modo in altera parte tituli , Augu-
sto competentes, continuati exhibeantur ; etsi in Impera-
torum numis, qui eorundem capite signati sunt, id frequen-
ter conspiciatur. Quam vellem hujus Denarii argentum
scalpro explorare !

*Capitum
diversorum
configuratio
insolita.*

Nunc ad binos Cimeliarchii Parmensis numos æneos
medii moduli me converto , quos omnibus titulis anti-
quos, & iconio publico signatos cum agnoscat R. P. Pio-
vene S. J. supra laudatus , a vitio , præposteræ typorum
combinationis vindicandos censet. Primum ita refert.

IMP. CÆS. VESPASIAN. AVG. COS. III. P. P. *Im-*
perator Caesar Vespasianus Augustus, Consul quartum, Pater
Patria. Caput Vespasiani laureatum.

CÆSAR. DIVI. VESP. F. DOMITIANVS. COS.
VII. *Caesar Divi Vespasiani Filius Domitianus, Consul septi-*
imum. Caput Domitiani.

Alterius hæc est inscriptio :

IMP. T. CÆS. VESP. AVG. P. M. TR. P. COS. VIII.
Imperator Titus Caesar Vespasianus Augustus, Pontifex Maxi-
mus, Tribunitia Potestate, Consul octavum. Caput Titi cum
corona radiata.

IMP.

IMP. CÆS. DOMIT. GERM. COS. XIII. CENS. PER. P. P. *Imperator Caesar Domitianus, Germanicus, Consul decimum quartum, Censor perpetuus, Pater Patriæ. Caput Domitiani cum corona radiata.*

Aperte in his numis typorum combinatio cum chronologiæ certis quibusdam statutis pugnare videtur. Numorum quippe, & Scriptorum veterum, Fastorumque consensu decisum est: Vespasiano Consule quartum, Domitianum Consulem primum, designatum iterum fuisse. Pariter extra dubium alterius numi erratum esse videtur; cum Tito Consule octavum, Domitianus Collega sextum Consulatum adierit.

Nihil tamen hic a Monetario peccatum, sed ex proposito ita consignatos fuisse hos numos, id ingenioso invento expedire connititur *R. P. Piovene Tomo IX. pag. 50.* Vitiosum non esse Vir doctiss. contendit. qua in re duces secutus est Doctissimum Harduinum Collegam, in *Historia Aug. ex Numis antiquis restituta*. Ubi similes Flaviorum numos adfert Harduinus, atque unum Traiani, cum capite Plotinæ, & Hadriani: quem facile credo vitiosum non esse; cum sit *ex ære maximo*, & Hadriani adoptio ope Plotinæ aut facta, aut ficta sit: teste Spartiano, & Dione.

Illius vero mentem, si recte assecutus sum, latino sermone paucis exponam. Hosce numos non Vespasiani, aut Titi, sed Domitiani temporibus cufos existimat: Consulatus porro Vespasiani, & in altero, Titi, non consignatos esse tamquam synchronos insculpto Consulatu Domitiani, quando numeri minime cohærent; verum aut revocatum esse hoc numo in memoriam beneficium quoddam, a Domitiano obtentum eo tempore, cui numerus, alterius Consulatu adjectus, congruit: aut magnum aliud quidpiam, eo anno, Domitiano obtigisse. Atque ita priorem numum percussum esse eo anno, quo Domitianus Consul septimum processisset; in altera vero numi parte signatum esse

G g g

esse

esse caput Vespasiani Patris, cum epigraphe COS. IIII. in grati animi monumentum : quod eo anno Domitianus volente Patre primum Consul, & designatus iterum fuisset. In altero numo Consulatum XIII. Domitiani, denotare tempus, quo numus signatus sit : in altera vero illius numi parte repræsentari Caput Titi fratris, Consulis VIII. memoriæ causa ; quod Titus eo anno, quo Consulatum octavum suscepisset, e vivis creptus, Imperium Domitiano aperuerit.

Atque ingeniosam hanc interpretandi rationem, existimat idem vir eruditissimus, aperire novam quandam viam, quæ ad evolvenda alia plura ejuscemodi numorum mysteria deducat. Nam præter alium Gazæ Parmensis numum, similem priori e duobus relato, sed ex ære magno ; alterum adhuc magni moduli in eodem Thesauro reperiri indicat, qui caput Vespasiani COS. VII. in adversa, & caput Titi COS. II. in averfa parte exhibeat : quem simili quadam expositione a vitii suspitione purgandum censet.

*Excusatio
difficultate
non caret.*

Laudant viri ingenium Commentariorum Trevoltiensium Scriptores *L'année 1725. Août: pag. 1468. & seqq.* Laudo & ego ; ita tamen, ut mihi a viri Doctissimi hac saltem sententia discedendi veniam exorem. Ipsi Trevoltenses difficultatis aliquid obmovent : Non legi in his numis solitos illos, in æreis numis Romanis, characteres S. C. Hæc vero responsio redditur : Numos hos peculiaris memoriæ causa, non ad currentis monetæ usum, Augustorum jussu singulari, ita signatos fuisse.

Asseruntur hæc omnia, non comprobantur. Asserti hujus fidem, bene multa sunt, quæ, si minus omnem extinguere, multum certe elevare possunt. Nam primum illa de omissis notis S. C. objectio haud ita facile dissolvitur. Numi ænei Imperatorum, magni, & medii moduli, Romæ sæculis primis duobus signati, quales isti habentur, constanter S. C. inscriptum præ se ferunt : si unicum, quod
ego

ego meminerim, Agrippinæ numum demas, in quo tamen habetur S. P. Q. R. Nam cum Imperatores auream, & argenteam pecuniam signandam sibi reservassent; æneæ cudendæ jus Senatui, Populoque reliquere. Cujus rei indicium ipsi numi argentei faciunt; cum Denarii quidam Consulares ^{et} S. C. vel Ex. S. C. exhibeant, quod in nullo Augustorum argenteo, solitæ formæ, numo, quod sciam, reperitur.

In æneis vero, præsertim magni, & mediî moduli, numis adeo solícite S. C. insculpi curarunt Romani; ut etiam in obvio illo, & vitii omnis certe experte numo magni æris, qui ex una parte caput Anronini Pii, ex altera M. Aurelii Cæsaris refert, atque adeo aversæ partis solito quodam symbolo caret; tamen literas S. C. sub capite M. Aurelii signandas curaverint. Cur non idem in istis numis factum cernitur? Nempe, quemadmodum superius relata me numi, quia duos capitis typos mendose complectuntur, omni nota S. C. carent; dum contra Traiani numus, quia duobus aversæ faciei iconiis male compositus est, utrinque S. C. ostentat. Ita sane cum his Domitiani numis factum existimo.

At hi peculiaris memoriæ ergo, Domitiani jussu, pro-
Effugiis oc-
curritur.
 cusi sunt? Verum si ita; ecquid ex auro, aut argento, aut saltem ex ære maximi moduli hæc numismata non sunt efformata? Nam in æneis maximi moduli numismatis, seu missilibus notam S. C. omissam videre licet. Si autem minore modulo, cur non characteribus solitis signata?

Deinde cur Domitianus *Divi* Filius: neque tamen Vespasianus, aut Titus, jam consecrati, *Divi* titulo honorantur? Cur ad indicandum memoriæ causa certum annum, Consulatus, ac non potius TRIB. POT. numeri, vel utriusque adhibiti? cum præsertim in numis Vespasianus COS. IIII. duobus annis signandus pro more fuerit; quippe qui annum unum inter quartum, & quintum Con-

fulatum, se ab hoc munere abstinuerit : atque adeo Vespasianus COS. IIII. notam singularis anni certam in numo non faceret.

Porro cur mirabiles hos numos anno demum Consulatus sui VII. ac XIII. & non aliis percuti fecit Domitianus ? Quid exsculpi alicunde poterit, ad liberandum vitio numum illum, qui caput Vespasiani COS. VII. cum capite Titi COS. II. connectit ? cur enim Vespasianus Augustus memoriam Filii sui, viventis, & ante annos quatuor Consulis iterum, insueto hoc monumento instauret ?

*Cur vitii
damnanda
hac capi-
tum consi-
gnatio.*

Denique si aliud nihil, id me isthic ad damnandos errati Monetarios adduceret : dari exempla certa vitiosorum ejusmodi combinationum in sinceris etiam numis ; dari item signa probabilia, id in his quoque numis admisum esse ; contra vero expositionem illam nullo exemplo, nulla veteris monumenti auctoritate, sed solo ingenio nitenti : præterea eosdem, qui hic compositi sunt, capitis typos in aliis sinceris numis haberi, cum aversæ partis usitato aliquo iconio conjunctos. Quod deinde R. P. Piovene existimet, id ipsum, quod similes numi sub Domitiano duntaxat proferantur, indicio esse : ex proposito, non per errorem, ita signatos fuisse ; cum alioqui aliorum etiam temporum Monetariis id accidisse animadverteremus. Respondeo : aliis etiam temporibus id accidisse, uti Traiani, Hadriani, Lucii Veri, Commodi, Philippi ; quorum exempla certa hujus capitis initio adduxi. Deinde si frequentiores id genus numi, Flavio- rum temporibus perculsi, se offerant, quam aliis, id pro me potius facere censeo ; cum facilius credi possit paucis, quam aliis pluribus annis Publicæ Monetæ fabros tanta negligentia fuisse, ut sæpius laberentur : ad quos frequentes lapsus ipsa typorum varietas, & copia, sub Vespasiano, Tito, ac Domitiano adhibitorum, occasionem præbuerit.

Binos

Binos numos, argenteum unum, alterum aureum, qui typorum inepta conjunctione insignes in collectione Mediobarbi recensentur, ad hujus capitis finem rejeci, propterea; quod dubitem, an subæratī, an sinceri sint? quando in laudata collectione hoc discrimen non adnotatur.

Argenteus ita habet:

SABINA. AVGVSTA. Caput ejusdem.

INDVLGENTIA. AVG. P. P. COS. III. *Indulgentia Augusti, Patris Patriæ, Consulis tertium, Figura muliebris sedens, d. pateram s. hastam per transversum.*

Hic aversæ partis typus sumptus est e forma argentei numi Hadriani, qui ab eodem Mediobarbo refertur, cum capitis epigraphe HADRIANVS. AVGVSTVS. Neque ullius Augustæ numo, apud laudatum auctorem, INDVLGENTIA. AVG. multo minus cum his titulis P. P. COS. III. numo foeminæ minime competentibus, adscribitur.

Numi alterius, aurei, hæc est epigraphe:

AELIA. EVDOXIA. AVG. & in alio simili: AELIA. EVDOCIA. AVG.

IMP. XXXXII. COS. XVII. P. P. CONOB. *Imperator quadragesimum secundum, Consul decimum septimum, Pater Patriæ. Victoria sedens, d. globum, cum Crucis signo, s. Scipionem.*

Patet, aversæ partis typarium ad Augustum aliquem, & quidem ad Theodosium Juniores pertinere, Eudoxiæ maritum, in cujus aureo itidem numo exhibetur. Clarissimus Vaillantius præterea in libro, cui titulus: *Numismata Imperatorum Romanorum præstantiora &c. Tom. II. Edit Paris. 1692.* argenteos numos refert, quorum aversas partes esse per errorem cum capitis typo consignatas, ipse monuit. Ita Traiani numus pars aversa S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. *Mulier stans, d. ramum s. Cornu copia,* cum Nervæ capite comparet. Severi caput, cum Getæ iconio: PRINCEPS. IVVENT.

IVVENT. COS. *Tres figura decurrentes.* Vice versa Getæ caput, cum averſa parte Severo debita : **RESTITVTORI. VRBIS.** Gordiani Pii Caput, cum poſticæ partis inſcriptione **PVDICITIA. AVG.** Tranquillinæ ſubducta. Ubi quidem Vaillantius ipſam Tranquillinam referri putat; ſed conjectura mera eſt. Deinde cum capite Gallieni, typus pueri, capræ inſidentis : **IOVI. CRESCENTI.** qui ad Saloninum filium ſpectat. Saloninæ vultus, cum altera numi parte inſcripta : **ANNONA. AVG.** quæ epigraphe Imperatorum Numis propria eſſe videtur : & ſi qua ſunt alia. Utinam ! qui ſolido ex argento, quique pelliculati fuiſſent Numi, exploraret, ac monuiſſet Vaillantius; atque id porro facerent omnes, qui argenteos, aureosque veterum Numos recensent.

Idem ut in Albini duobus numis experiretur *R. P. Panelius S. J.* magnopere optarem. Numos illos in Diſſertatione ſua, quam referunt Diarii Trevoltienſis celeberrimi Scriptores, *an. 1735. menſe Auguſto, pag. 1367.* tamquam argenteos producit, quorum inſcriptio ita habet :

D. CLODIVS. ALBINVS. CAES. Caput nudum Albini.

P. M. TR. P. XVII. IMP. VIII. COS. VII. Dea ſedens &c.

Negat *R. P. Panelius*, hic vitii quidquam, male combinatis typariis, interceſſiſſe, frivolumque id effugium appellat. Cenſet vero, hoc averſæ partis typo, qui ad Commodum citra dubium pertinet, indicari annum Commodi Auguſti ultimum, quo Albinus Cæſar renunciatus fuerit.

Verum, ſi ita ejuscemodi numos exponere licet, e numo Lucii Veri (quem ſuperiore capite exhibui, facie averſa inſignem, quæ ad Commodi annum Imperii nonum certo ſpectat) conficere jam aliquis poterit : Lucium Verum eo anno Commodi Collegam fuiſſe. En lepidam ſequelam, quæ ſatis ægre faciat omnibus Hiſtoricorum veterum fautoribus.

Neque

Neque ex vano numos hosce subæratos esse suspicor ; cum geminum plane alterutri horum , aut omnino alterutrum Doctissimus P. Harduinus referat in Notis ad Plinii *Lib. XI. cap. 74* ac diserte numum illum esse *Subaratam* admoneat , quem ex Museo Dñi Abbatis Fauvel deprompserat , e quo Museo suorum quoque numorum alterum R. P. Panelius produxit.

CAPUT VII.

De quibusdam numis sinceris , qui vitii suspicionem injiciunt ; neque tamen certo damnari possunt.

NON sum adeo iniquus in veteres Monetarios judex ; *Monetarii ut sine discrimine , quidquid se in numis , aut ab Historiographis alienum , aut in Re Publica Numaria peregrinum obtulerit , continuo vitii damnandum censeam. Sunt incerta quædam in sinceris perinde , atque adulterinis numis , dubiique in utramvis partem argumti ; de quorum nonnullis Terentianum illud non inepte pronunties : Incerta hæc , si tu postules ratione certa facere , nibilo plus agas , quam si des operam , ut cum ratione insanias.*

Rigidiuscula mihi videtur in arguendis Monetariis *Pagii V. Cl. sententia quædam Eruditissimi Viri A. R. P. Pagii in Criticis ad Annales Barenii ad annum J. C. 253. V. C. 1006. num. 13. opinio de quibusdam numis sinceris.* Recenset illic Scriptores veteres pene omnes , qui Gallo , ac Volusiano Augustis pauciores , quam numi , Imperii annos tribuunt. Ita Eutropius , Victor , Eusebius *Lib. VII. hist. cap. 18.* Orosius *Lib. VII. cap. 18.* non completo biennio Imperii eosdem mortem oppetiisse perhibent. Ipse porro Eusebius in Chronico , item Cassiodorus , & S. Epiphanius eisdem duos Imperii annos , & quatuor menses assignant : Pomponius Lætus tertium annum , nempe non completum.

tum. Dexippus vero, scriptor Gallo, & Volusiano Synchronus, a Georgio Syncello pag. 366. relatus, ita de iisdem: *Οἱ καὶ βασιλεύοντες, κατὰ Διξίππον, μῆνας ἑν. Qui regnabant, juxta Dexippum, menses duodeviginti.* Hi tamen numeri ab aliis immutati videntur; cum Zonaras utrumque Imperatorem occisum referat: *Postquam biennium, & Menses octo imperasset.*

Deinde Num. 14. ita pergit doctissimus Criticus: *Quaecunque a Baronio in Annal. a Cointio, in Annal. Eccles. Francorum, a Petavio lib. 11. de doctrina temporum afferantur, ad ostendendum, Gallum, & Volusianum quartam Tribunitiam Potestatem inchoasse, ideoque & quartum Imperii annum, licet insolubilia videantur, facilem tamen explicationem habent. Producent illi varia utriusque Imperatoris numismata, in quibus uterque dicitur P. M. TR. P. III. COS. II. vel P. M. TR. P. IIII. COS. II. & quod antiquariis observatum, hujusmodi numismata, in Cimeliis Principum passim obvia, eaque indubitatae antiquitatis, & fidei. Verum de Philippo Imp. loquentes diximus: in aversa parte numi alicujus Imp. inscriptionem quandoque legi alteri Imperatori convenientem, non vero illi, qui in antica parte representatur. Nunc addo, id saepe etiam contigisse Monetariorum errore, uti in casu, de quo agitur. Pars enim illa aversa numorum praefatorum Galli, & Volusiani referenda vel ad Gordianum Juniores, vel ad Philippum etiam Jun. qui cum COS. II. tertiam, & quartam TR. POT. junxere.*

Numero sequente 15. haec stabilire contendit numo Galli Imp., quem doctissimus Begerus in Thesauro Palatino vulgavit, in quo visitur templum hexastylon cum hac epigraphe: SAECVLVM. NOVVM. quae ad Philippum pertinet.

Pariter Philippi Jun. numum producit ad annum J. C. 249. V. C. 1002. ita inscriptum: PONTIFEX. MAX. TR. P. V. COS. III. quae epigraphe ad Philippum Patrem referenda est. Denique ad annum V. C. 856. J. C. 103. ita paucis men-

mentem aperit : *Hæc mea de hujusmodi numis conjectura : omnes numi latini, in quibus anni TRIB. POT. annos Imperii excedunt, aut mendose descripti, aut a monetariis in iis cuden- dis erratum, aut anni unius Imperatoris alteri attributi, ut de Gallo, & Volufiano loquens ostendi. Quoad numos Græcos, vel idem dicendum, ac de Latinis, in quibus anni TRIB. POT. an- nos Imperii superant ; vel existimandum annos illos non ad Im- perium, sed ad aliud nobis incognitum referri.*

Liceat hic mihi in aliquo a Viri eruditissimi opinione ^{Pugnantiæ} discedere. De numis Galli, & Volufiani, qui TRIB. POT. ^{ad versus} IIII. ostentant, vitiose consignatos esse, haud ita libere di- ^{Cl. Pagii} xero ; propterea, quod observatum sit : *esse hujusmodi nu- opinionem.* *mismata in Cimeliis Principum passim obvia, eaque indubitata antiquitatis, & fidei.* Idem de Philippi Jun. numis, qui PONT. MAX. TR. P. V. COS. III. exhibent, sentio. Cer- te in ejusdem numis etiam TRIB. POT. VI. legere est, quo- rum tres argenteos, optimæ notæ, & ad Philippum Filium certo spectantes in unico Museo nostro videre est. Unum ex his, etiam quoad aversæ partis typum rarum, & non- dum, quod sciam, editum, hic exhibeo.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. *Imperator Marcus Julius Philippus Augustus. Caput Philippi Junioris cum corona radiata.*

P. M. TR. P. VI. COS. P. P. *Pontifex Maximus, Tri- bunitia Potestate Sextum, Consul, Pater Patriæ. Leo gra- diens, capite radiato.*

Hhh

Neque

Neque cum Patino dicere juvat : Interdum in Philipporum numis faciem unius, loco alterius signatam videri, atque ita TRIB. POT. annos, Patri debitos, ad Filium transmigrasse. Nam etsi in Coloniarum numis id nonnumquam acciderit, ut distingui amborum vultus exacte non possint; in Romanis tamen, quales & nostri argentei, manifesta est vultus, & ætatis distinctio. Illud difficilius, quod e numis Viminacensibus, contra TRIB. POT. V. & VI. Philippo Filio tribuendam, obmoveri posset. Cum enim in numis Gordiani, ejusdem Colonix annus Quintus, idemque in Philippi numis offendatur; certum est, eo anno, sublato Gordiano, Philippum Imperium obtinuisse. Deinde, quoniam annus Decimus Viminacensis urbis in Philipporum numis postremum, & idem primum in Decii numis comparet; extra dubium est, intra hos sex annos, non expletos, omne Philipporum Imperium contineri. Porro autem in Viminacensibus numis Philippus Jun. anno V. Colonix, & VI & VII. tantum Cæsar appellatur, atque anno demum VIII. IX. & X. IMP. AVG. inscribitur. In Appendicula ad numos Coloniarum, Philippi Jun. numum Sinopensem adduximus, cujus numericæ notæ annum Philipporum ultimum indicabant; & Philippus tamen illic nudo capite, ac tantum *Cæsar*, exhibetur. Atque in hoc quidem casu haud ægre crediderim, minus peritum hujus Ponticæ Colonix Monetarium novum aversæ faciei iconium, ad vetus Capitis typarium adhibuisse.

Quare non videtur eidem TRIB. POT. VI. convenire, quæ Potestas, non nisi cum Imperii, & Augustalis Tituli communione tribui solebat.

Id solum dici hic fortasse posset: Philippo Filio TRIB. POT. una cum Cæsaris titulo a Patre, præter morem, ante Imperii Societatem datam esse. Neque tamen etiam illico in Pontificatus Maximi Collegam assumptum dicere necesse est; quando is titulus in Philippi Filii numis ante TRIB. POT. IIII. non inventus est. Haud

Haud abſimilis nodus in Gallieni numis ſeſe offert, in quibus apud Bandurium habetur : TRIB. POT. XVI. dum tamen Scriptores eidem Imperii annos , etiam qui plurimos , non niſi quatuordecim attribuunt , iis quoque , quos cum Patre Valeriano Imperavit , computatis. Poſtumum pariter famoſus ille Trebellius Pollio ſeptem duntaxat annis Imperium tenuiſſe refert ; Numi tamen TRIB. POT. IX. & X. præ ſe ferunt.

Hos tamen ego , ſimilesque *frequentes* numos , conſi- *Rest in mo-
dis relin-
quitur.*
gnati per errorem , cum alieno capite , averſæ partis typarii damnare nolim. Numi ſiquidem , quos ita vitioſe combinatos tenemus , ſinceri præſertim , non niſi ſingulares , aut pauciſſimi , ejusdem omnino formæ , eſſe ſolent : neque ſatis credibile videtur , adeo inſignes errores , non antea , quam tam late in publicum proferrentur , ab iis , quorum intererat , cognitos , ac ſuppreſſos fuiſſe.

Historicorum conſenſui , quod hæc numiſmata refragentur , non idcirco vitii continuo vincuntur. Quam enim bonis Scriptoribus miſere deſtituta ſint hæc poſt Gordianum tempora , omnes queruntur. Præter Dexippi verba (quæ , quod ad numeros attinet , dubia reddit , & Zonaræ narratio , & ſcribarum in numeris tranſcribendis frequentes lapſus) nihil eſt , quod magnam fidem mereatur. Sunt ex adverſo numi ſinceri , & comprobatæ vetuſtatis , totidem monumenta , certiora iſſis Historicorum Manuſcriptis , publica , ſynchrona ; quibus , ſi certus Monetarii lapſus exhiberi non poteſt , ſiquæ multi , & cum variis averſæ partis typis obvii ſint , neſcio , an non major fides habenda ſit , quam declamatoriis fere horum temporum Hiſtoriographis.

Quam facile ab his ſileri , aut etiam ignorari poterant multa : ut ſi Gallus , & Voluſianus uno , alterove anno antea , quam Romæ Auguſti agnoſcerentur , ſibi Imperatoris AVG. & TRIB. POT. titulos arrogaveſſent , atque ab eo

tempore annos TRIB. POT. in numis consignari voluissent. Quemadmodum Elagabalus annos TRIB. POT. in numis a morte Caracallæ deduxit, exclusis Macrini, tanquam Tyranni, temporibus: atque ita TRIB. POT. V. in numis Elagabali conciliatur; suffragante *Dione Lib. LXXVIII.* Quid si ab ipso Decio in Collegas fuissent assumpti Gallus, & Volusianus, aut a Senatu dati; ut ingruentibus undequaque hostibus, ac tumultibus melius occurreretur? Quam facile etiam ab Historicis illis omitti poterat, siquid immutatum tum fuisset, antehac, primis duobus Augustorum sæculis, constanter observatum; uti si quis Augustus Collegam in Pontificatu Maximo, quem olim unicus gerebat, sibi assumpsisset. Tot sane sinceros illos numos vitii omnes arguere, durum videtur.

Quid igitur, si me quis roget, Historicos hic omnes damnabis? non ausim. At Monetarios veteres absolves? ne id quidem. Nempe ergo, tot verba faciendo, nihil dices denique? Id mihi in præsentī satis dictum esto: in Galli, & Volusiani, ac Philippi Jun. & aliorum *frequentibus* illis numis certum extare veteris Monetarii lapsum, non esse pronuntiandum. De reliquo his quidem de numis silendum puto, dum plura, ac certiora eruantur, atque illo Plutarchi dicto me interea solabor *περί παιδῶν ἀγωγῆς. Σοφὸν γὰρ ἑυκαίρετος, σιγὴ καὶ παρὸς λόγῳ κρείττων.* *Sapientis est, opportune silere, & omni sermone præstantius.*

*Alii sinceri
numi, qui
scrupulum
injiciunt.*

Sunt & alii sinceri numi, insolita formarum compositione signati, quos mirandum potius, quam damnandum puto. Talis est æneus magni moduli, Cimelii nostri.

FAV.

FAVSTINA. AV . . . . AVG. PII. F. *Faustina Augusta, Augusti Pii Filia.* Caput Faustinae Junioris.

INDVLGENTIA. AVG. S. C. Mulier sedens, d. pateram protendit, s. latus fulcit.

Numi bene multi, qui hanc epigraphen apud Mediobarbum præ se ferunt, omnes Augustorum vultibus insignes sunt; unicus argenteus, de vitio, uti ad finem capitis præcedentis dixeram, merito suspectus, Sabinæ inscriptus, hic nihil momenti habet. Quare & numus hic dubium aliquod vitiosæ combinationis ingerit. Quod vero me præter hujus epigraphes insoletiam perturbat, est fabrica numi, certo antiqui, rudiuscula, quæ ab Latinis hujus temporis numis, qui S. C. præ se ferunt, non parum abludat.

Alium ex ære, magni itidem moduli *doctissimus Haym* exhibet. *Volume I. pag. 241.* quem certæ, integræque vetustatis esse commemorat.

TI. CÆSAR. DIVI. AVG. F. AVGVST. IMP. *Tiberii & Agrippina Caput.*
Tiberius Caesar Divi Augusti Filius, Augustus Imperator. Caput nudum Tiberii.

AGRIPPINA. M. F. MAT. C. CAESARIS. AVGVSTI. *Agrippina Marci Filia, Mater Caji Caesaris Augusti.* Caput Agrippinae.

Suspicionem erroneæ, aut nequioris combinationis movet Haymius; quod Agrippinam inter, ac Tiberium pertinentes inimiciæ intercessissent. Neque vero ullus Agrippinae numus extat, quem vivente Tiberio percussum esse constaret. Inscriptio etiam utriusque capitis plane eadem, cum aliis averse partis typis habetur apud Mediobarbum.

Rem dubiam ita expedire nititur Haymius, ut Caji Augusti jussu hunc numum signatum arbitretur, in memoriam Tiberii, & Agrippinae; quod ab hac vitam, ab illo Imperium accepisset. Satis acuta hæc quidem; sed non satis cohærentia cum solitis numorum monumentis.

H h h 3

Acu-

Acute itidem eruditus Seguinus exponit numum argenteum, qui etiam in Cimelio nostro integer, & sincerus habetur.

*Figura ob-
via cum
insolita epi-
grapha.*

IMP. CAES. HELV. PERTIN. AVG. *Imperator Caesar Helvius Pertinax Augustus.* Caput laureatum Pertinacis. LIBERATIS. CIVIBVS. mulier stans, d. tesseram frumentariam, s. Cornu copiae.

Nihil magis obvium in numis hac figura, cui perpetuo, quod ego viderim, adscriptum est: LIBERALITAS. AVG. Laudatus Seguinus conjecturam facit: ob procuratam solícite, & liberaliter distributam a Pertinace annonam, cum summa ejus difficultas esset, quasi liberatos ab exitio cives prædicari: vel post sublatum Commodum, liberalitate Pertinacis restitutam veluti libertatem cives gratulari. Hæc tamen omnem mihi scrupulum de aliquo sculptoris errore non eximunt.

*Tituli ejus-
dem repeti-
tio.*

Admiratione dignos Carini, & Numeriani numos referunt *Memoirs de Trevoux l'année 1728. Avril. pag. 161. &c.* insolita capitis, & aversæ partis inscriptione:

IMP. C. M. AVR. CARINVS. NOB. C. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Carinus Nobilissimus Caesar.* Caput ejusdem. VIRTVS. AVGG. *Virtus Augustorum.* Duæ figuræ sago vestitæ stantes, d. globum, s. hastam utraque tenet. *Abbat. Fauvel.*

Similis plane Numeriani numus in Regis Galliarum Cimeliarchio habetur; atque ibidem Græca utriusque numismata ita inscripta: A. K. M. A. KAPINOC. K. *Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Μάρκος Ἀυγῆλιος Καρίνος Καῖσαρ.* *Imperator Caesar Marcus Aurelius Carinus Caesar.* Et alter Numeriani. A. K. M. A. NOYMEPIANOC. K.

Insolens hæc *Cæsares* tituli repetitio sculptoris lapsui tribui posset, nisi tot, ac tam diversis in numis extaret. Quid vero sibi ea res velit, divertunt Antiquariorum sententiæ. Anonymus in laudatis Diariis existimat a

Caro

Caro Patrē, Carino, & Numeriano filiis parem, quasi Augustis, potestatem tum attributam esse, cum alteri eorum Orientem, Occidentem alteri regendum committeret, ipse in Persas profectus. Indicare id videtur titulus IMPERATOR. & repetitum τὸ CAESAR. item in aversa parte VIRTUS. AVGG. id est: Augusti, & Cæsaris cum Potestate Augusti: quæ eadem inscriptio, ac typus in Carinumis reperitur.

Pro firmamento conjecturæ suæ adfert Anonymus Carini aureum numisma e Gaza Regia: M. AVR. CARINVS. P. F. NOB. CAES. *Marcus Aurelius Carinus Pius felix, Nobilissimus Cæsar.* *Erudita eius repetitionis emendatio.*

VICTORIA. AVGG.

Ubi eruditus Anonymus animadvertit τὸ PIVS. FELIX. solis illis, qui Imperassent, aut in Gubernii Communionem venissent, in numis adsignatum esse. Foeminas etiam, quæ partem curarum Imperii sustinerent, his titulis ornatas esse contendit. Loquuntur hæc numi Juliæ Severi, in quibus illa PIA. FELIX. inscribitur: atque in iisdem alia sæpe Juliæ attribuuntur, quæ Imperatoribus propria videntur. Paria fere in Severinæ numis habentur, quæ etiam illic PIA. FELIX. compellata legitur. Prolabente Imperio Ælia Eudoxia, Galla Placidia, & Justa Grata Honoria PIA. FELIX. inscriptæ leguntur, in quarum numis etiam aversæ partis typi habentur, Imperantibus congruentes.

Obstant porro opinioni huic exempla alia. Nam Alexandri Mater Mamæa magnam certe potestatem in Imperio exercebat, idque numi item contestantur; similes etiam Saloninæ numos æneos non paucos parvæ formæ (nisi forte detríti subæratí sint) ipse Anonymus producit: neque tamen in Mamææ, aut Saloninæ monetis τὸ PIA. FELIX. reperitur. *Obstant nonnulla laudata excusatio.*

Quare

Quare Doctissimus P. Harduinus *memoirs de Trevoux l'année 1728. Aout. pag. 1461.* et PIVS. FELIX. cum hic, tum alibi familiarum cognomina esse censet, quemadmodum & illa CAESAR. & AVGVSTVS Ei rei argumenta dicit non levia, ipsis e numis deprompta, quæ, qui volet, loco indicato legat. Unum hic, quem inter cæteros adducit, numum præterire nolo, qui suspectis de vitio accenseri potest. *Mai l'année 1729.*

A. VITELLIVS. GERM. IMP. AVG. *Aulus Vitellius Germanicus Imperator Augustus.*

IMPERATOR. GERMANICVS. Imperator stans in veste militari.

Hic *Germanici* vocabulum, capiti adscriptum, cognomen Familiæ esse censet P. Harduinus; ne idem inepte repetatur. Non incongrue tamen hic videtur dici posse: Vitellium jam antea *Imperatorem Germanicum* a militibus salutatam, nova victoria obtenta, de integro Imperatorem acclamatum, atque in ejus rei memoriam hunc numum ita signatum fuisse. Præterea Genealogiæ, a R. P. Harduino e numis deductæ, non dum eruditis plerisque probatæ sunt.

De Constantis Jun. numo.

Celeberrimus P. Bandurius numum, in quo insculptum legitur: CONSTANS. IVN. *Constantis Junior*, de antiquitate suspectum, aut falsarii manu adulteratum arbitratur; haud alia, ut opinor, de causa, quam quod de altero quodam Constante, qui Cæsar fuisset vivente Constante, Constantini Magni filio, Historici omnes fileant. Verum detecta jam e numis tenemus alia, quæ Scriptorum Veterum silentium feliciter compensant. Porro iste parvi æris numus, ita inscriptus: CONSTANS. IVN. NOB. C. habetur in Cimelio nostro integerrimus, æque certo antiquus, atque alius nullus, neque ullo recentioris manus adulterino scalpro violatus. Quod si vitii aliquid in hoc numo suspicari liceat, in sculptorem typarii eam suspensionem derivari

vari mallem ; id quod his temporibus exemplo non caret. Cum enim per id tempus sæpius hæc insculperentur :

CONSTANTIVS. IVN. NOB. C. & CONSTANTIVS. IVN. NOB. C. facile erat , ut memoria lapsus sculptor , etiam ad nomen CONSTANS. τὸ IVN. adjungeret , aut loco Constantii , vel Constantini , quod habebat præscriptum nomen , Constantem formæ insculperet. Sed hæc incerta.

Decantatus ille Romuli , Maxentii Filii , numus Antiquariorum diversas subiit sententias. *Romuli, & M. Aurelii Numus.*

DIVO. ROMVLO. NVBIS. CONS.

Ubi alii legendum putant : *Nostre Urbis bis Consuli* , vel *Conservatori* : alii sculptorem , R. litera omissa lapsum censentes , legunt : *Nostre VRBIS. Consuli* vel *Conservatori*. Singulare est numisma æris magni R. P. Chamillart S. J. quod velut integerrimum , ac sincerissimum R. P. Harduinus in *Historia Augusta* produxit. Ita habet :

M. ANTONINVS. AVG. TR. P. XXIII. Capite laureato.

AVG. COS. VII. AVG. COS. IIII. S. C. Effigies Pietatis cum hasta pura , & patera.

Hic sane , etsi inscriptio sit omnino insolita , formæ sculptorem lapsus arguere non licet ; quando is error nimium crassus , atque ab inscriptionis alicujus , quæ quidem ex aliis numis obtendi possit , similitudine nimium diversus esset. Jam vero , etsi τὸ AVG. COS. IIII. ad Antoninum Pium referri possit , qui M. Aurelium adoptavit , & COS. IIII. fuit ; illud tamen AVG. COS. VII. alio sane referri non potest , quam ad Domitiani , vel Titi memoriam. Laudatus Harduinus Titi memoriam instauratam censet , cujus Filiam Juliam , Nervæ conjugem dat ; eorum Filium L. Ælium facit , Ælii vero Antoninum Pium , Antonini M. Aurelium. Verum hæc Genealogia , pluribus firmamentis eget. Quid si Domitiani COS. VII. memoria hic signata est ,

l i i

qui

qui septimo Consulatu Augustus renunciatus est ? idque propterea fortasse, quod ob cognationis nexum cum gente Flavia M. Aurelius a Pio adoptatus sit. Nam & M. Aurelii Mater, & Domitiani uxor Domitia fuit : si *Capitolinæ fides in Vita M. Antonini*. Græcum porro numisma unum, & alterum, de vitio suspectum protuli in Appendicula ad Numos urbium Græce loquentium, quos ibi quærat, qui se operæ pretium facturum putabit. Nam mihi quidem certe contrahenda sunt vela, inter dubia, & lites nimium diu fluctuanti. Sane super his, aliisque ejuscemodi numis certi aliud nihil pronuntiare adhuc ausim, nisi Horatianum illud : *Lib. I. Epist. 1.*

Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.

CAPUT VIII. ET ULTIMUM.

De aliis Monetariorum erratis, rei literaria minus obnoxiiis.

Non omnis Monetariorum veterum culpa componendis, quæ non congruunt typariis, aut iisdem vitio se sculpendis definitur. Alia detecta sunt in monetis veteribus vitia, quæ minus quidem, quam frequentiora illa, in rem literariam periculi invehant; paucis tamen delibanda, ne quid, ad materiam præfixam faciens, omnino neglectum videatur.

Numi Recusi.

Vitii speciem quandam obijciunt oculis numi *Recusi*. Appello *Recusos*, qui signati typario quodam, alio rursus iconio resignati sunt, priori forma non plane abolita; ita, ut utriusque typarii vestigia extent, et si confusas figuras, literasque exhibentia. Ejus rei exemplum omnibus notum,

tum , ac obvium in Gallica moderna majoris moduli argentea moneta intueri licet.

Veteres numos , non nisi perpaucos conspicerem mihi datum est , manifestis indiciis resignatos ; quod ego a veteribus non item , ut a nostri temporis Monetariis , de industria , ut labori , ac sumptibus parceretur , sed per negligentiam , & vitiose factum arbitror. Ejus facti , atque lapsus originem omnem haud ita facile e numis tam paucis conicere possumus.

Antiquorum numismatum , detritorum praesertim , metallum conflatum , & novorum Imperatorum iconis signatum fuisse satis certum est. Trajani jussu simile quid factum fuisse *Xiphilinus e Dione Lib. LXXVII. refert : τότο νόμισμα πᾶν τὸ ἐξέτηλον ἐξέχυνευσεν. Nummam omnem evanidum conflare jussit. Quem locum haud recte mihi reddidisse videntur , qui numum adulterinum , pro : evanidum : id est , typo fugiente , & attrito vilesceniem , posuere , quod posterius τὸ ἐξέτηλον rectius significat.*

Ea veteris monetae in nova numismata μεταμόρφωσιν in usu praecipue fuerit , cum novi Imperatores sui memoriam quam primum , & quam plurimis in monetis extare vellent , neque adesset metallum , quod sufficeret ; tum enim numos veteres , aut usu admodum attritos , aut qui expendi haecenus non potuere , conflatos : aut , cum temporis angustiae urgerent , etiam malleo tantum contusos fuisse , ut pristina forma aboleretur , existimo , atque ita novo charagmate signatos. Qua in re id non nunquam accidisse , pronum est cogitare : ut sumerentur numi resignandi , e quibus veteris typi omne vestigium non dum abusus , aut malleus deleverit ; atque dum novum typarium etiam negligentius incuteretur , & novae formae , & veteris item aliquid in recuso numo comparuisset.

Numum , qui dictis meis fidem adstruat , attento oculo contemplatus sum in Cimelio Perillustri , ac Eruditissimi

*Postumi
numus
reversus.*

Viri Domini Vicinelli in averſa parte optime, in adverſa ſatis conſervatum, ac elegantem ex ære magni moduli.

IMP. C. . . . T. POSTVMVS. P. F. AVG. *Imperator Caſar Marcus Caſſius Latienus Poſtumus, Pius Felix Auguſtus.* Caput radiatum Poſtumi.

RESTITVTOR. GALNVS. AVG. Mulier genu flexens, d. orbem porrigit Imperatori ſtanti.

In averſa hujus numi parte figura Imperatoris ſtantis capite mutilata comparet, atque ejus loco videtur capitis laureati pars poſterior, una cum ligulis lauri, & punctulis, oram alioqui ambientibus, plane ita, uti in adverſa numorum facie laureata capita ſignari ſolent; atque juxta hoc capitis reſegmen illæ literæ comparent NVS. AVG. non bene cohærentes eodem ordine cum RESTITVTOR. GAL. Ex ipſo typo manifeſtum eſt, in averſa parte novo hoc iconio exhiberi, cum ſolita effigie, epigraphen: RESTITVTOR. GALLIARVM. Illam porro capitis laureati partem cum NVS. AVG. eſſe veteris ſignaturæ veſtigia, quæ repræſentavit caput Imperatoris, cujus nomen ſyllaba NVS. terminaretur.

*Græcus
Galliemi re-
ſignatus.*

Numum Galliemi, magni æris, a Syedreis cuſum, edideram in Appendicula ad numos Urbium, Græce loquentium, in quo caput minusculum nudum, ſuper majori alio laureato ſignatum ſpectatur, eſtque in ejus numi imagine probe, uti numus ipſe habet, expreſſum. Neque vero illic, ut antea ſuſpicabar, iſtus geminatus, aut aberrans ſub iſtu typarium id cauſare poterant; cum literæ in ora integre, & capita diverſa eſſent. Verum antea laureato capite ex eadem parte hic metalli orbiculus ſignatus erat, cujus figura in media area non plane extrita, novo iſtu impreſſam ſubinde aliam capitis formam minus perfecte recepit.

Alium numum, duplici iconio in averſa parte inſignitum, hic in effigie ſiſto, qui eſt ex ære, mediæ formæ, in Cimetilio Noſtro.

HADRI.

HADRIANVS. AVGVSTVS. COS. III. P. P. Caput ejusdem.

In averſa parte inferne Nili jacentis mutila figura, cum Hippopotamo, ſub qua, in imma ora S. C. in ſuperiori area Daciæ ſedentis ſimulacrum, juxta quod ad dextram litera S. cui ad lævam C. reſpondere deberet, in ſuperiori ora. VS. legitur ex inſcriptione NILVS. *Hadriani reſuſus.*

De mirabili hoc numo, quid dicam, nescio. Nam re-
cuſum eſſe numum jam attritum, aut alius Imperatoris for-
ma antea ſignatum, dicere hic non licet; cum ſub eodem
Hadriano uterque hic averſæ partis typus, & in quo DA-
CIA, & in quo NILVS, legitur, frequens occurrat.

Qua ratione autem (capitis imagine, in adverſa par-
te, integra, & indemni) duo typaria, diverſæ formæ, aver-
ſæ parti impreſſa ſint, arduum eſt divinare.

Inſigne reſignati numi exemplum hic aliud adfero, *Recuſum alia exem- pla.*
quod Perilluſtri Dño de Garelli debeo, Viro, quem apud
Eruditos nominaffe, ſatis eſt, quique pro ingenti ſua, quam
omnigenæ eruditioni junxit, humanitate, ultro hunc mi-
hi numum e pretioſo Cimelio ſuo obtulerat.

PIETAS AC ILL . . . Caput Etruscillæ, aut alterius Augustæ, cuius nomen **CILL.** continet.

IVLIA. NI REGIN. Figura muliebris velata stans, s. hastam puram. In area ad dextram vestigia capitis muliebris.

Hic numus antea signatus erat capite Julæ Piæ Augustæ, & in averfa Pietatis symbolo, quales numi Julæ etiamnum habentur.

Resignatus vero hic numus est iconio Etruscillæ, cum averfa facie, *Junoni Regina* inscripta. Facies vero Etruscillæ impressa est posticæ parti numi Julæ, uti typus exhibet.

Illud hic mirum est, integram epigraphes partem e numo Julæ indemnem mansisse ita, ut prope vestigia capitis legatur **IVLIA**, & in altera facie **PIETAS**. A *Augusta*. quæ literæ ipsa formæ elegantia multum ab aliis differunt characteribus, qui ad *Etruscillam* spectant; nempe . . . **CILL** . . . ex parte novi capitis, & ex alia . . . **NI. REGIN** . . . qui admodum rudes comparent. Est quoque hic numus argento multum inæquali, & rupto atque aliquanto latior solito, ut facile recusum ex hoc solo agnosceres. Ea orbiculi, præter solitum, latitudine etiam ænei numi resignati, quos inspexeram, repetitos mallei ictus se pertulisse fatentur.

Numum aureum Heraclii, qui venum circumferebatur, alia ratione resignatum, curiosissime sum contemplatus.

tus. Is eodem iconio in utraque facie iterum fuerat signatus; sed sub altera typi impressione auri orbiculus inverso situ iconiis interpositus est, ita, ut eadem imago utrimque superne, & inferne, eademque inscriptio ad dextram, & ad sinistram in utraque numi facie compareret. Alterius tamen signaturæ multo tenuiora sunt vestigia, quæ haud dubie prior fuerit & vel ideo, ut typus extaret manifestior, idem numus ad incudem revocatus videtur.

Epigraphe numi, partim mutila, partim repetita est, uti sequitur.

D. D. N. N. HERACLIVS. ET - - - D. D. N. N. HERACL - - - Duæ dimidiæ figuræ, vultu barbato, in medio Crux.

VICTOR - - - VICTOR. & infra hoc - - - UGUE. Nempe: *Victoria Augustorum*, erat inscriptio. Crucis figura, gradibus insitens.

Alia denique resignandorum numorum causa fuisse videtur, abolitio nominis, atque memoriæ quorundam Augustorum, qui tyrannice imperassent, a Senatu Romano decreta: id quod in *vita Vitellii lib. LXV. & lib. LXVIII.* de Domitiano, & de Commodio *lib. LXXIII.* deque aliis narrat *Dio Cassius*. Eorundem nempe statuas, & arcus triumphales, aliaque monumenta dejecta, atque abolita fuisse. De Domitiano refert *Suetonius cap. ult.* memoriam ejusdem multis detestatum fuisse Senatum; ita, ut *Clypeos, & imagines ejus coram detrahi, & ibidem solo affligi juberet: novissime eradendos ubique titulos, abolendamque omnem memoriam decerneret*. Numorum quidem singularis hic mentio, atque alibi quoque, quod ego meminerim, non incidit; satis tamen *ad ubique* indicare videtur: talium Imperatorum numos a morte, eos saltem, qui in Moneta publica superessent, aut conflatos, aut resignatos fuisse.

Aliud vitiosorum numorum genus est, quos *Inculos* ^{Numi incusi.} appellant. De his, nihil melius me facturum existimo, quam

quam si ea, quæ R. P. Jobert in laudato *ſepius libello Inſtrution. 8.* adnotavit, hic latinis verbis reddidero. Denique non nunquam accidit, ut Monetarius, memoria lapſus, utrumque typarium non apponeret, atque ita numus ſine partis averſa typo exiret. Ea res frequens eſt in recentioribus monetis, præcipue poſt Othonem, & Henricum Aucupem. Antiquos inter numos, nonnulli Familiarum Romanarum tales reperiuntur, & aliqui Auguſtorum numi ex ære. (In Cimelio Noſtro præ ter æneos duos parvi moduli, etiam Tib. Claudii argenteus incuſus habetur.) Nos ejuſmodi numos Incuſos dicimus. Eorum forma illudere poſſet novitio antiquario; quando loco typi averſe partis non aliam, quam qua in adverſa parte ſignata eſt, figuram exhibent, introrſum impreſſam, quaſi typarium eſſet, pro ſignandis aliis numis excavatum. Fateor me ſemper diſcilem fuiſſe: ut crederem, id factum ea ratione fuiſſe, ut neglecta fuerit alterius typarii ſuppoſitio: maletamy, ad alias uſque rationes conſugere; dum e viro quodam, artis monetaria in omni Gallia peritiſſimo, didiciſſem: id originem habere & feſtinatione Monetarii, qui, antequam ſignatam recens monetam ab incude deponeret, impoſuit alium metalli orbiculum; cui cum ex una parte typarium capitis, ex altera numus, eo typario jam ſignatus, occurreret; efformabatur in utraque numi ſuperficie idem caput, in altera quidem parte figuram exſtantem, & prominentem, in altera vero retrocedentem, & impreſſam exhibens. Atque poſterior illa cava figura imperſectior ſemper comparet; cum ex parte obſiſtentis numi, antea ſignati, minor multo vis premeret, quam ex parte typarii, malleo adacti. Cum nempe typarium e chalybe duriffimo, numus ex alio, multo molliore, metallo conſtaret.

Apud Amicum quendam accurate inſpexi, ac depinxi numum æneum Aureliani, parvi moduli, recuſum una, & incuſum. En ejus typum!

Aure-

AureliaNVS. AVG. Figuræ partis averſæ incuſæ, & mutilæ, cum retrogradiente epigraphe IOVI.

IOVI. CONSE. - - Jupiter ſtans, d. orbem porrigit adſtanti Imperatori. Infra * Q. Adverſa pars Aureliani capite primum ſignata erat, uti aliis ex numis colligitur, & pars reliquæ in ora inſcriptionis NVS. AVG. indicat. Deinde, cum numum recens percuſſum e typario eximere oblivifceretur Suppoſtor; addito altero errore loco metalli rudis, & ſignandi, alium, jam eodem typario ſignatum, numo noſtro impoſuit: atque ita altero hoc idu, iconi capitis numi ſuppoſiti impreſſa, & incuſa eſt figura averſæ partis numi ſuperpoſiti, inæqualiter tamen, & mutilæ, quod extantes in utroque Numo figuræ æqualem impreſſionem impedirent.

Affine quoddam Incuſis vitium præ ſe ferunt illa numiſmata, quæ averſam ſuam ſuperficiem nullo omnino iconio ſignatam offerunt. Ejus generis bina in Cimeliar-<sup>Adverſa par-
tis typo de-
ſtituti nu-
mi.</sup>chio Regio ſe conſpexiſſe teſtatur Jobertus, citra dubium antiqua: quorum alterum erat Antonini Pii Trib. Pot. XXIIII. alterum Græcum Lucii Veri, nil aliud, niſi ejusdem nomen oſtentans. Eſſi vero ea numiſmata ad maximum modulum accedere memoret laudatus Auctor; vix tamen eſt, ut credamus, ea ex propoſito ita altera ex parte ἀτυπα relictæ fuiſſe.

Numum Auguſti ex ære, bene magni moduli, ipſe intuitus ſum in Cimelio ſupra laudati Doctiſſimi Domini Vicinelli, in cujus adverſa parte caput laureatum Auguſti, cum epigraphe: AVGVSTVS. In averſa numi facie ne

K k k

veſti-

vestigia quidem typarii, sed æs omnino informe. In eodem Cimelio simile numisma habetur, Antinoi caput cum ramo una ex parte exhibens, absque ulla inscriptione, ul-
lave alterius partis forma.

*Numi Im-
peratorum
vultum
non exhi-
bentes.*

Denique vitii suspicione non carent numi illi, qui, Imperatorum temporibus percussi, eorundem effigie destituti sunt. Sane ipse Divinus Servator *Matth. XXII. v. 20.* cum per Phariseos: Liceretne censum dare Cæsari? tentaretur; denarium sibi exhiberi petiit, atque illico rogavit: *Τίνας ἢ εἰκὼν αὐτῇ, καὶ ἡ ἐπιγραφή; Cujus est hæc imago, & superscriptio? λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. Dicunt ei: Cæsaris.*

Id tamen Imperatoriæ imaginis requisitum signum de moneta publici usus intelligi oportere docet *Scævola Lib. 122 ff. de Solut. Pecunia usus interdicitur, a qua vultus Imperatorius abest.*

Hoc vitio sane laborant numi illi, de quibus capite septimo actum, quorum utraque facies typum, averse parti debitum, & alias etiam adhibitum, repræsentat; Nam numi illi monetæ currentes esse debuerant.

*Non omnes
vitiosis ad-
numeran-
di.*

Alios porro numos quosdam, Augustorum tempore, sine eorum capitis effigie signatos, non continuo vitiosos dici posse liquet; uti frequentes illos, qui Cæsaris Augusti solo nomine inscripti, ex altera parte Triumvirorum Monetalium nomina exhibent; cum sub initium timide adhuc capitis sui effigiem primus Augustus numis inferendam curaret. Urbium item, Græce loquentium; & Coloniarum numi habentur sine Augustorum vultu, quos tamen fabrica Augustis *συγκρίνας* arguit. Quæ Urbes aut nondum Romanis subditæ, aut liberæ relictæ sunt: aut etiam diversa duo monetarum typaria, & fors officinas habuere, in quarum altera veteri urbis typo monetam signarint.

Vitii expertes sunt etiam illi numi, Imperatorio vultu destituti, qui peculiaris memoriæ causa, non ad publicum
com-

commercium percussi sunt ; atque habentur præcipue ex ære parvo sub Nerva Trajano, & Juliano Apostata.

Juliani certe temporibus merito adscripti complures extant, atque etiam in Cimelio nostro nonnulli ostenduntur, qui una ex parte caput radiatum, vel tutulatum exhibent, cum epigraphæ : DEO SERAPIDI. aut nonnunquam etiam ipsius Juliani Imp. caput præ se ferunt ; in altera parte Dei alicujus simulacrum, Ægyptium fere, comparet, cum inscriptione : VOTA. PVBLICA. quæ epigraphæ etiam in altera parte repetita interdum reperitur. Ut adeo dubium nullum videatur, hos numos occasione festorum, ac rituum Idololatricorum, ab Imp. Juliano instauratorum, percussos esse. Utrum vero (cum Idola Ægyptia referantur) etiam in Ægypto signati sint, uti censet Patinus : certi nihil asserendum putem ; cum fabrica horum numorum ab Ægyptia multum abludat : præterquam quod latinam epigraphen omnes exhibeant.

R. P. Piovene S. J. Tom. X. Tav. 10. N. 13. Numum æneum sistit, quem e fabricæ specie Trajano, aut Hadriano tribuit. In ejus altera facie Hippogryphus visitur, rotam pede contingens, in altera Tripus cum epigraphæ S. C. Trajani quidem temporibus similes numos singularis memoriæ ergo percussos esse, confirmant alii duo numi æris parvi, *ibidem N. 6. & Tav. 9.* propositi. Alter ita habet,

ROMA. Caput galeatum.

DARDANICI. Mulier stans, d. spicas gerens.

Alter eandem plane partis aversæ epigraphen, & figuram, cum Trajani capite sistit ; ut adeo hic posterior, priori, quo referendus sit, lucem attulerit.

Hiscæ numis, qui sine vultu Augusti Imperantis, vel alicujus ex Augusta familia, singulari de causa cusi sunt, & idcirco vitiosis accenseri non debeant, R. P. Jobertus ad-
 jungi posse existimat argenteum, Vitellii tempore signatum, qui ita habet

*Numisma, Vitellii ty-
pariis si-
gnatum, de
vitio suspen-
sum.*

FIDES. EXERCITVVM. Duæ manus junctæ.

CONCORDIA. PRAETORIANORVM. Idem typus.

Similem item ex argento doctissimus Liebe in laudato alibi opere *pag. 248.* producit.

FIDES. EXERCITVVM. Duæ manus junctæ.

FIDES. PRAETORIA. Idem typus.

Multa erudite Liebeus de fide, & affectu militum in Vitellium; ut conficiat: aut fuisse hos numos signatos in Castris, quod facile concedetur: aut militarium Præfectorum impetratum esse precibus, vel ultronea Principis indulgentia concessum, ut hi numi solis fidei militaris symbolis, sine vultu Imperatoris, signarentur.

Verum si tantus militum amor, ac fides in Principem; cure ejusdem vultus non hic potissimum exprimendus erat? cur eadem omnino manuum junctarum symbola in eodem numo repetita? cur in aliis frequentibus numis argenteis eadem junctarum manuum habetur epigraphe: **FIDES. EXERCITVVM. & CONCORDIA. PRAETORIANORVM.** Apud Mediobarbum, cura Philippi Argelati auctum. Item cum his inscriptionibus ænei, & argentei: **CONCORDIA. EXERCITVVM. & CONSENSVS. EXERCITVVM. & PRAETORIANORVM.** apud *Vailant. Tom. II fol. 46.* Hi tamen numi omnes caput Vitellii in adversa facie repræsentant? Vix mihi hic tempero; quin ambos illos numos vitiosa partium duarum aversarum conjugatione signatos dicam. Binos vero illos Vitelliani commatis numos ex argento puro, atque adeo sinceros esse, nihil obesset; quin promoveret potius suspicionem de duobus, aversæ partis, typis per errorem confociatis.

Nam ea, quæ *Cap. V. & VII.* producta sunt, numorum exempla satis ostendunt: falsarios quidem frequentius capitis typo impertinentem aversæ partis formam adjunxisse; attamen duo aversæ, aut adversæ partis iconia eidem numo

numo non consignasse: id quod Monetarii Publici nonnunquam festinatione, & incuria peccarunt.

Adulterini certe Monetarii, severissimarum Legum timore cautiores, neque tamen ita ignorantes fuere; ut sine omni capitis, aut aversæ partis typo numum proferentes, sperarent suæ fraudis successum. Etsi, quæ cujusque capiti competeret posticæ partis figura, atque inscriptio, aut non satis perspectum haberent: aut charagmatis congrui defectu, eam exhibere in ipso numo non possent. Nolim tamen de horum numorum vitio certi quidquam pronunciare: & cum ejusmodi numos complures, variosq; retulerit R. P. Panelius S. J. in *Diariis Trevolt. supra laudatis*; jam in alteram prope partem abeundum statui, istosque numos esse vitio absolvendos: ita, ut aut milites has monetas, aut Imperatores, ad lucrandos his laudibus militum animos, percutiendas curaverint.

Atque hæc de numis, Monetariorum veterum culpa, *Epilogus*. vitiosis, brevi, pro rei dignitate, dissertatione hæcenus prolata boni consule, Erudite Lector! Plura his, exempla in primis, adjungi posse, si arbitreris; juxta mecum senties. Neque enim omnia, quod in hac re nemo: neque lectissima quæque; quod solum præstare doctissimi valent, me hac opella executurum unquam somniabam. Rudes quosdam ductus, & prima lineamenta, occasione ejusmodi numorum, e Cimelio Granelliano mihi exhibitorum, tabulæ illevi, quæ artificis manum (cui plus artis, otiique sit, quam mihi) dum absolvantur, expectant. Si qua porro sunt, non Monetarium tantum, sed mea item, de his scribentis, vitia; ea vel condonari mihi, vel a peritis benigne, & amore veritatis argui peto. Quam vero primum sit, in hoc scribendi genere deficere nonnunquam, ac labi; omnes, qui rei antiquariæ qualemcunque operam damus:

Scimus, & hanc veniam petimusq; damusq; vicissim.

Auctarium Appendiculæ

Ad Numos Augustorum, ab Urbibus, Græce loquentibus, percussos.

CUm interea temporis, dum Appendicula utraque typis excuderetur, Numi nonnulli Græci Cismelio nostro, (ita Granellianum appellare soleo) accessissent: essetque unus, & alter hos inter eximie raritatis; eosdem hic saltem adferendos putavi. Imagines horum numorum adjectæ ad finem pagina exhibet, Græcis literis indicatas.

α.

ATT. K - - - Α - ΑΤΡ. ΚΟΜΟΔΟC. *Imperator Caesar Lucius Aurelius Commodus. Caput laureatum.*

- - - - ΚΑΔΟΗΝΩΝ. *Cadoënorum. Magistratus nomen, etsi ægre legatur, ita tamen me exsculpisse existimo: - - -* ANTON. ΠΕΡΙΤΩΜΟΝΙΑ. ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΑ - - - ΟΛΟ - - - *Sub Antonino Peritomonide, Philopatoris filio - - -* Diana, cujus caput ornat lunula, pharetram a tergo gestans, sinistra prehendit cornua cervi, cui insidet: dextra protensa quid gerat, non dignoscitur.

Raros admodum Cadoënorum numos recenset Vailantius; sub Commodo nullum: noster est moduli bene magni. Urbem hanc, Κάδοι, *Cadi* dictam, *Stephanus* Mysiæ tribuit, atque citat *Strabonem lib. 12.* qui tamen paullo aliter habet: τῆς δὲ Ἐπιπέτης Φρυγίας Ἀζανοὶ τὴν εἰσι, καὶ Νακόλια - - - καὶ Κάδοι, τὴν δὲ Κάδος ἐν τῇ Μυσίᾳ φασίν. *Phrygiæ Episteti sunt Azani, & Nacolia - - - & Cadi; Cados vero nonnulli Mysiæ tribuunt.* Phrygiæ Pacatianæ hanc urbem adscribit *Notitia Hieroclis*: ad Phrygiæ fines, in Mæonia, eandem locat *Ptolemæus lib. 5. cap. 2.* Sita fuerit in Phrygiæ, & Mæoniæ, seu Lydiæ confiniis.

Dianæ cultum Cadis floruisse, comprobatur numus Domitiæ, a Patino relatus, in quo Dianæ Ephesiæ imago exhibe-

hibetur. De variis Dianæ, in ære veteri, cum Cervis combinationibus, ad Ephesinum Antonini Pii numum quædam sunt adnotata, quibus rarior hæc Dianæ figura adjungi meretur. Incolæ urbis Cadorum a Plinio Cadueni, a Stephano καδωνοὶ vocantur : Numi verò καδωνοὶ scribendum suadent.

6.

ΑΤ. Α. ΣΕΠΤΙ. ΚΕΤΗΡΟC. *Imperator Lucius Septimius Severus. Caput laureatum.*

Τ. Ι. ΦΑΥΚΤΙΝΙΑΝΟΤ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Julio Faustiniāno, Marcianopolitarum.* Cybele sedens, capite tutulato, d. pateram porrigit, sinistram cymbalo acclinat.

Inter Senatores, quos ob defectionem Albinianam necari jusserat Severus, uti *Spartianus in vita ejusdem* refert, etiam Faustinianus nominatur. Typum similem dedimus ad Caracallæ numum, a Tyranis percussum. Medii moduli est.

γ.

ΑΤ. Κ. Α. ΣΕΠΤΙ. ΚΕΤΗΡΟC. *Imperator Casar Lucius Septimius Severus Pertinax. Caput laureatum.*

ΗΓ. ΣΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ. ΑΥΓΟΥΚΤΗC. ΤΡΑΙΑΝΗC. *Præfide Statilio Barbaro, Augusta Traiana.* Figura Deæ stantis, d. pomum, vel pateram, s. hastam puram gerit. Medii moduli est.

Severi alius numus, a Cl. P. Harduino vulgatus, hujus Magistratus prænomen detegit hac inscriptione : ΗΓ. ΤΙΒ. ΒΑΡΒΑΡΟC. ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Ex quibus duobus numis conficitur : Traianam Augustam, si non eadem fuerit cum Traianopoli Thraciæ, ad eandem saltem Thraciæ Præfecturam hoc tempore pertinuisse.

δ.

ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. *Julia Domna. Caput ejusdem.*

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Hadrianopolitarum.* Figura muliebris stans, d. pateram, s. Cornu Copiæ ; capite tutulato. Est numus parvæ formæ : typum similem exhibuimus in Marcianopolitano Caracallæ numo.

ε. ΙΟΥ-

⁴.
ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. CE. *Julia Domna Augusta.* Caput ejusdem.

ΟΤΑΠΙΑC. CΕΡΔΙΚΗC. *Ulpia Serdica.* Mars galeatus, cætera nudus, stans, dextram capiti admovet, s. scutum, & hastam præpilatam gerit.

Rarus hic, ad caput Augustæ, typus videtur cum amore adversus milites, eamque curam Juliæ Augustæ denotare, ob quam ipsa, numis testibus: MATER CASTRO-RVM. appellata fuit: quem titulum antea Faustina, postea vero Mamaea obtinuerunt. Numus est elegans magni moduli.

⁵.
- - - ANTONINOC. *Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. *Apolloniatarum.* Apollo nudus stans, arcum sinistra sustinet: adstat Fortuna, d. temonem, s. Cornu Copiæ gerens.

Ad Apolloniam in Illyrici ora, vel in Epiro sitam, hic numus referendus videtur. Apolloniam hanc *Cicero Philippic. 11. Magnam urbem, & gravem* appellat. *Stephano* vero, est πρώτη πόλις Ἰλλυρίας. *Prima Urbs Illyrici*: atque idem *Autor* viginti quinque hujus nominis urbes recenset, quod nomen omnes ab *Apollinis* cultu traxerunt. Alii hujus urbis numi unam Dei, Deæve figuram exhibere solent. *Apollinis* stantis imaginem, in alio hujus urbis numo repertam, cum Epigraphe: ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΚΟΚ. R. P. *Harduinus* descripsit; ubi adnotavit: *Dianam* quoque κοκκώσαν, *Pausania* teste, compellatam fuisse. Originem nominis nescimus, neque vero est, quod in ea inquirenda multum operæ, ac temporis infumamus. Fortasse *Celerem* id vocabulum notat. Nam *Suidas* ita habet: κοκκῶ ἀτίμως ἀντὶ ταχῆ. *Celeritatis* porro laus *Apollini*, ac *Dianæ* attribuitur: sive *Apollo* Solem, & *Diana* Lunam referat, sive ambo sagittis jaculentur.

ζ. ΑΤΤ.

ΑΥΤ. ΚΑΙ Μ. ΑΥΡΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus. Protome Caracallæ laureati.*

ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΣΤΡΑΤΟΝΕΙΚΙΑΝΟΥ - - - *Sub Pratore Stratoniciano. Corona ex lauro, intra quam legitur: ΑΥΤΟΥCΤΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. Angustulia, Pythia, Thyatirenorum.*

Thyatiram Plinius lib. 5. In Jonia, ad Lycum fluvium, recenset. Stephano vero subinde Lydia urbs, antea Pelopia dicta: gentile Thyatirenus. Θυάτιρα πόλις Λυδίας, ἡ πρότερον Πελοπία. τὸ ἱερικὸν Θυατειρηός. Eandem Metropolim Ptolemaeus lib. 5. compellat.

Certaminum, aut ludorum nomina, hæcenus nulla, quod sciam, in hujus urbis numis deprehensa sunt. Stratonicianum Magistratum numi Apameæ Phrygiæ sub Commodo exhibent. Numus noster, maximi moduli, singulari utriusque faciei imagine exhibetur.

ΑΥ. Κ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ΑΥ. CΕΠ. ΓΕΤΑC. *Imperator Caesar Antoninus Augustus: Septimius Geta. Capita adversa laureata Caracallæ, & Getæ.*

ΥΠΙ. ΦΛ. ΟΥΑΠΙΑΝΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ε. *Sub Flavio Ulpiano, Marcianopolitarum. Fortuna stans, capite tutulato, d. temonem, f. Cornu Copiæ. Typum hujus numi, qui medii moduli est, vulgarem, & obvium repræsentare non est opus.*

ΑΥ. Κ. Μ. ΑΥ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΑΥΤ. Π. Γ. ΓΕΤΑC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus Augustus: Publius Septimius Geta. Capita adversa, & laureata Caracallæ, & Getæ.*

ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ε. *Marcianopolitarum. Caput Serapidis tutulatum. Mediæ formæ, cujus typum exhibet numus Nicopolitanus Severi.*

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. CΕΥΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Antoninus. Caput Caracallæ laureatum.*

ΟΥΑΠΙΑC. CΕΡΑΙΚΗC. *Ulpia Serdica*. Apollo nudus, capite radiato, currens, dextram attollit, s. flagellum, & strophium attinet.

Apollinis, seu Solis cursus, qua hic effigie expressus est, rarius in Græcis numis occurrit. Exprimi hoc symbolo videtur Oriens, a Caracalla peragratus. Numus est elegans, magni moduli.

1 a.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΤΡΗ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus*. Caput Caracallæ laureatum.

ΟΥΑΠΙΑC. CΕΡΑΙΚΗC. *Ulpia Serdica*. Nemesis stans, d. bilancem, s. scuticam, seu flagellum sustinet; ad pedes rota. Imaginem Nemesis in utraque Appendicula proposuimus. Hic numus est mediæ magnitudinis, integer, & elegans.

1 c.

---- ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. CΕΒ. *Antoninus Augustus* Promote Caracallæ, capite laureato.

ΚΟΙΝΟC. ΤΩΝ. ΤΡΙΩΝ. ΕΠΑΡΧΙΩΝ. *Commune Certamen trium Provinciarum*. Corona, in medio ejus ΤΑΡCΕΩΝ. *Tarfensium*. Coronæ insunt duæ literæ longiusculæ Γ. & Β. Γερουσίας Βουλῇ *Senatus Consulto*. item undecim capita, quorum quinque mulierum, ex ornatu capitis, quatuor virorum esse dignoscuntur, duobus attritis. Est magni moduli numus, ejus iconem chalcographus non satis exacte expressit.

In hujus numi, qui eximie raritatis est, aversa facie duo sunt singulari attentione digna: inscriptio, & undecim capitum simulacra, coronæ circumposita.

Inscripção quidem certe nulla similis, in plurimis, variisque Tarfensium numis, a me est uspiam deprehensa. Ac primum ΚΟΙΝΟC. hic intelligendus est ΑΓΩΝ. *Commune Certamen*. Huc faciunt, quæ ad Cæsareensem Caracallæ numum, in Appendicula adnotaveram, cujus Epigraphe ad urnas ludorum erat: ΚΟΙΝΟC. ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΟC. Alii quidem Tarfen-

Tarsensium numi habentur, in quibus templi extat effigies, cujus fronti inscriptum legitur: KOINOC. Ubi facile adducor, ut cum Doctissimo Harduino credam, subaudiri NAOC. *Templum.* In Nostro tamen numo, cum corona, commune ludorum, ac certaminum symbolum, sit consignata; *Agon Communis* potius indicari videtur.

Commodi numus Tarsensis, a laudato *P. Harduino*, de *Numis Popul. & Urbium* prolatus, id etiam confirmat, in quo legitur KOMOΔEIOC. OIKOTMENIKOC. TAPCOT. ubi sane τὸ Ὀικουμενικός, notum est ludorum vocabulum.

Minus perspicuum est, quod in epigraphe sequitur: ΤΩΝ. ΤΡΙΩΝ. ΕΠΑΡΧΙΩΝ. Quarumnam *Trium Provinciarum* Communia fuerint hæc Certamina? Nam, cum Ciliciæ fuisse Metropolim Tarsum constet, aliaque hic de nomine Provincia non exprimitur; videri possent, non nisi Ciliciæ tres regiones hic esse designatæ. Verum nulla satis apta auctoritate firmari potest, Ciliciam, hoc præsertim, quo hic numus cusus erat, tempore, in tres divisam esse regiones; cum celeberrima sit ejusdem in duas partes distinctio, quarum altera *τραπεζα Aspera*: *πεδιδς Campestris* sit altera appellata. Ejusdem *Ptolemaus lib. 5.* meminit, & Ciliciam Asperam rursus in *Selentidem, Cetidem, & Pisidiam* dividit. Sed hæc per vetus, atque jam dudum abrogata videtur divisio; cum de eadem reliqui scriptores sileant. Atque cum *Campestris Ciliciæ* urbs esset Tarsus; aut hæc divisio huc nihil faceret, aut quatuor potius Ciliciæ regiones scribendæ erant, *Campestri* utique non omittenda.

Nonnemo fortasse ex *Dionis lib. 36.* aliam Ciliciæ regionem, nempe Maritimam dictam, exsculpere volet; cum illic de urbe Pompeiopoli ita legatur? Ἐστὶ ἐν τῇ Κιλικίᾳ τῇ παραθαλασσίᾳ. *Sita est in Cilicia Maritima.* Verum hæc ad situm tractus illius exprimendum potius, quam ad politicam divisionem indicandam scripta videntur. Quemadmodum *Strabo*, dum *lib. 14.* ait: τῆς Κιλικίας, τῆς ἑξὺ τοῦ Ταύρου,

ἡ μὲν λέγεται τραχεῖα ἡ δὲ πεδία. *Cilicia, quæ extra Taurum est, altera pars Aspera, altera Campestris dicitur.* Quamvis hic eadem sit in repetito articulo emphasis; non idcirco tamen aliam Ciliciæ regionem intra Taurum fuisse, Strabo indicare voluit; sed Ciliciam extra Taurum, si cum Cappadocia conferatur, sitam fuisse. Neque vero Eleuthero-Cilices, hoc præsertim tempore, distinctam aliquam, & notatu dignam, Ciliciæ regionem effecisse, credibile videtur.

Quod si constaret etiam, Caracallæ ætate, in tres regiones dispartitam fuisse Ciliciam: crederem tamen, in hoc numo tum haud scriptum fuisse κοινὸς τῶν τεμῶν ἐπαρχῶν, si nempe solius Provinciæ Ciliciæ Communis ille Agon designandus fuerat; sed KOINOC. KIAKIAC. vel KOINON KIAKIAC. quibus verbis alii Tarsensium numi Communia Cilicum Certamina, aliaque sacra eloquuntur. Præterea τῇ Ἐπαρχίᾳ majus aliquid, quam ejusdem Provinciæ minores quasdam regiones, significare videtur; cum proprie conveniat *Provincia*, quæ a singulari *Præfetto* gubernatur: uti nominis origo prodit. Est enim Ἀρχὴ *Principatus, Imperium*: inde Ἐπάχω *Impero, Præsum*, atque ex hoc Ἐπαρχία. Hac sane notione vocabulum istud *Strabo lib. 17. in fine*, atque alibi exhibuit. χώρα vero magis proprie *regionem*, seu majoris Provinciæ partem denotat. Et quanquam *Stephanus Byzantius* nonnunquam τὸ χώρα loco τῇ Ἐπαρχίᾳ ponat; vice versa tamen Ἐπαρχία pro subalterna regione adhibitum, nescio, an reperiatur.

Inveniendæ sunt igitur tres aliæ Provinciæ, quibus hoc ipso tempore, Ludorum, aliorumque Sacrorum Communio cum Cilicibus intercesserit. Ipsi hic numi subsidium ferant, oportet, quod ab Historicis nequidquam, aut a Geographicis præstolamur. Septimii Severi numisma, Tarsi signatum, a Cl. *Vaillantio*, & a R. P. *Harduino* ita refertur, *De num. Popul. & urb.* ΕΠΙΛ ΑΡΧ. Γ. ΟΜ. CETHPIAN. ΤΑΡCOT. ΜΗΤΡ. ΤΩΝ. ΚΙΑΚΩΝ. ΙCΑΤΡΙΑ. ΚΑΡΙΑ. ΑΤΚΑΟΝΙΑ. Sub *Ar-*
chor

chonte Caio Hem - - Severiana Tarſi, Metropolis Cilicum: Iſauria, Caria, Lycaonia. Provinciæ tres turrato capite adſtant, quarum una Genio civitatis Tarſenſis coronam imponit.

En tres Provincias, Tarſenſibus, Ciliciæ metropolitibus, hac ipſa ætate ſociatas, atque obſtrictas ! De Caria fortafſe ſola difficultas aliqua oboriri poſſet ; quoniam Ciliciæ finibus non attingitur ; ſed interpoſita Pamphylia, atque Piſidia dirimitur. Verum & huic malo , quamquam admodum levi , remedium eſt. Pamphylia enim , & Piſidia ad Ciliciam , latius ſumptam , ſeu ad Præſecturam Provinciæ Ciliciæ , ſaltem olim , pertinebat. Cui rei ipſe *M. Tullius Cicero* , qui huic Provinciæ Proconſul præfuit , luculentum teſtimonium dicit : *Lib. 1. de Divinat. Cap. 1. Cilicum, & Piſidarum gens, & his finitimâ Pamphylia, quibus nationibus præſuimus ipſi &c.* Similia videri poſſunt apud eruditiffimum *Noriſum Cenotaph. Piſ. Differt. 2.* Et licet Provinciarum diviſiones interea temporis , uſque ad Caracallam , multum variare potuerint ; aliquos tamen vetuſtæ quoque vicinitatis nexus etiam tum perduraſſe , laudatus Severi numus inviſe demonſtrat.

Vetus illud amicitie , ac ſocietatis vinculum , quo Cariæ, Ciliciæque urbes mutuum obſtringebantur, magna item , ut opinor , probabilitate colligitur e numo præſtantiffimo , ac pervetuiſto, Coryci ſignato, Cimeli noſtri, qui etiam æram Seleucidarum , hæcenus huius in urbis numo non detectam , exhibet :

Caput turratum : pone ΔT. *Anno 304.* Æræ Seleucidarum , uti quidem arbitramur.

ΚΟΡΥΚΙΩΤ. - - - HP. TAP. *Coryciotarum, Heraclea, Tarſus.* Mercurius ſtans ſ. Caduceum ſuſtinet.

Urbs hæc Corycus , ſive Ciliciæ , quod probabilius, ſive Pamphylie , fuerit, omnia in rem noſtram ſunt. Heracleam enim hic aliam vero ſimilius intelligi vix poſſe exiſtimo,

stimo, quam quæ in Caria sita erat; quando urbem, *Heracleæ* nomine illustrem, quæ *Tarso*, & *Ciliciæ* vicinior sit, atque hæc *Carica*, aliam nullam reperimus.

Accedit alterum numisma apud *P. Harduinum*, ita inscriptum: *H. TA. ΑΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΩΝ. Heracleæ, & Tarfi Fratrum Populorum.* Ita legendum doctissimus ille Pater censuit, atque *Caricæ* quoque *Heracleæ* in notis meminit.

Atque hæc, cum pretioso illo *Severi* numismate collata, suisque momentis æstimata, facile, mihi quidem, persuadent: per *tres Provincias*, in numo nostro obscure indicatas, *Cariam*, *Isauriam*, & *Lycaoniam* designari, quarum incolæ *Communem* cum *Cilicibus* *agonem Tarfi* celebraverint.

Reliquum est, ut, quid capitum imagines, coronæ impositæ, sibi velint, expediamus. His ego opinor *Septimii Severi* Familiam referri. Quando enim *Tarsenses*, in ejusdem Familiæ honorem, sese *Severianos*, & *Antoninianos* compellasse, e numis discimus; pronum conjectu, atque ex aliis numis perspicuum est: ludos quoque, ac certamina in ejus Familiæ honorem instituta fuisse, quorum amplificandæ solemnitati *Severi*, & *Caracallæ*, quique hos proxime contingerent, imagines fuerint in publico constitutæ.

Undecim capitum formæ in tres veluti classes, ope literarum *Γ.* & *Β.* Coronæ etiam impositatum, distinguuntur. Quinque capita, quæ supremam classem obtinent, referre opinor *Severum*, ejusque Patrem, & Matrem, tum uxorem *Juliam*, & filium primogenitum *Caracallam*. Atque supremum in medio locum obtinere, arbitror, Caput Patris *Severi*, proximum ad dexteram, Matris: quæ duo tamen, cum attrita sint; nihil certi dictum velim. Caput ad sinistram primum *Severi* ipsius, proximum *Caracallæ* puto: quæ ambæ capitum imagines viros manifeste exhibent. Alterum ad dexteram Caput *Julie Domnæ* deputo; cum similem aliquem capitis ornatum, quo *Augusta* hæc in numis

mis comparere solet , hic deprehendam : etsi non ita perspicue , ut in aliis mulierum Capitibus , de quibus in ordinibus sequentibus.

In altero Caputum ordine , ad dexteram , post literam B. clare primum Caput virum indicat , ambo reliqua mulieres , eleganti capitis , & quo Augustæ in numis solent , ornatu decoras. His repræsentari censeo Getam , alterum Severi ex Julia filium , ejusdemque duas sorores.

Tertius ordo post literam Γ. pariter masculæ formæ primum Caput , cum scæmineis duobus , iisque itidem comptulis , ostentat. His exhiberi suspicor Caracallæ filium , & binas filias. Sed est jam hujus distributionis mihi reddenda ratio , & quædam ulterius sunt exponenda.

Pater Septimii Severi Augusti erat Marcus Septimius Geta. Ejus prænomen discimus ex inscriptione arcus Septimii Severi , qui Romæ extat ; cujus initio ita legitur : IMP. CAES. LVCIO. SEPTIMIO. M. FIL. SEVERO.

Cognomen prodidit *Ælius Spartianus* , in *vita Septimii Sev* ubi sub initium ita habet : *Severus , Africa oriundus , Imperium obtinuit : cui civitas Leptis , Pater Geta. Matrem Severi mox idem Auctor nominat : Mater Fulvia Pia. Porro autem a Severo Patri statuas erectas fuisse idem Spartianus in eadem vita meminit.*

Primam Severi uxorem , Marciam nomine , hoc in numo prætermisam puto , propterea etiam ; quod ex ea liberos non suscepisset Severus. Quod enim *Spartianus* scribat : Caracallam ex prima uxore Severe natum ; nemo jam credit : repugnante Dione , & ipsomet Spartiano hac in re secum pugnante.

Sola Julia Pia Domna , altera Severi uxor , hic exprimitur , ex qua geniti , Marcus Aurelius Antoninus Caracalla , & Septimius Geta , prænomine Lucius , & etiam Publius. Eadem Julia filiarum duarum e Severo mater fuit , quarum *Spartianus loco citato* mentionem facit : *Filias suas*
(Seve-

(Severus) *dotatas maritis Probo, & Aëtio dedit.* Eleganti quoque symbolo Numus æneus Juliæ Domnæ quatuor ejusdem proles repræsentat, apud Patinum exhibitus:

IVLIA. AVGVSTA. Caput Juliæ Domnæ.

FECVNDITAS Mulier semicincta, forte Venus, sub arbore decumbens; pone ipsam orbis, quatuor stellis ornatus, quem totidem parvulæ figuræ circumstant.

Deniq; de Caracallæ liberis agendum, de quibus puto idcirco aut dissensisse, aut siluisse Historicos; quod, si quis erat eidem filius, in tenera ætate mortem oppetierit: filiarum vero, quæ & ipsæ parvulæ fuerint, vix operæ pretium visum sit, mentionem injicere. Equidem *Spartianus* Caracallæ, *in ejus vita*, filium tribuit: *Filium reliquit, qui postea & ipse M. Antoninus Heliogabalus est dictus.* Sed *Dio in Macrino* Elagabalum Varii Marcelli, ex Soæmiade, filium facit. Neque vero ipse *Spartianus in Elagabali vita* certo affirmare jam audet, quod paulo antea scripserat. Quod si natus etiam esset Caracallæ e Soæmiade filius; credibile vix est, eum clancularii, & incesti amoris fructum publicis honoribus, ut in numo nostro, inter Familiæ Severianæ propagines affectum esse.

Igitur ab Historiographis veteribus ad marmora confugio, & ad numos; ut de Sobole Caracallæ paullo certiora referre possim. Inscriptionum complurium, Ephesi repperatarum, & ab Anglis descriptarum, exempla mecum communicavit R. P. C. E. Soc. Jesu, Vir Antiquitatum cognitione, & plurimarum linguarum peritia insignis, ejus vero exemplaris copiam ipsi fecit Illustr. D. Comes de Kinoull, Aulæ Britannicæ ad Ottomanicam Legatus: itemque Clarissimus Dñs De la Condamine, Academiæ Regiæ Scientiarum membrum dignissimum. Ex his tria marmora referam, quæ ad constituendum aquæ ductum, a Turcis procul dubio, adhibita, eo digniora sunt fide, quo minus hic ulla faciendi quæstus suspicio intervenit.

Inscri-

Inscriptio arcus septimi aqueductus.

M ΑΤΡΗΑΙΟΝ	ΦΑΔΙΛΛΑΝ	- - - -
- - - ΟΝ ΣΕΒΑΣ	ΘΥΓΑΤΕΡΑ	ΘΥΓΑΤ
- - - - ΝΙΚΟΝ	M ΑΤΡΗΑΙΟΥ	- - ΜΑΤΡ
ΣΕΟΥΘΡΟΝ	ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ	- - ΑΝΤΩ
	ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ	ΚΑΙΣΑΡΟ

Quod ita , uti res ipsa monet, suppleo, & latine reddo : *Marcum Aurelium Antoninum Augustum, Britannicum, Severum.* Deinde : *Fadillam filiam M. Aurelii Antonini Caesaris Augusti.* Denique in tertia columna : - - - *Filiam M. Aurelii Antonini Caesaris Augusti.* En duas Caracallæ filias ! hic enim , M. Aurelius Antoninus , alius dici , quam Caracalla, propter adscriptum *Britannici*, & *Severi* titulum, nullo modo potest.

Inscriptio arcus decimi quarti ejusdem aqueductus.

ΑΔΡΙΑΝΟΝ	Hadrianum
ΤΙΟΝ Μ ΑΤΡΗΑΙΟΥ	Filium Marci Aurelii
ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ	Antonini
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ	Cæsaris Augusti.

Hic quoque Marcum Aurelium Antoninum Caracallam designari, vix est, quod ambigamus. Nam Marcus Antoninus Philosophus dictus, duos tantum filios genuit, quorum nomina scimus. Alter enim Lucius, aut Marcus Aurelius Antoninus Commodus, alter Annius Verus, aut Verissimus appellabatur : quorum etiam numos habemus. Plures vero duobus non habuisse filios Marcum Aurelium, aperte *Herodianus lib. 1. sub initium*, ita indicat : τῷ βασιλεύοντι Μάρκῳ Αυγατέῳ μὲν ἑγένοντο πλείους, ἀρξάντες δὲ δύο. *Marco Imperatori filia quidem plures fuerunt, filii autem duo.*

M m m

Neque

Neque vero hac lapidis Epigraphe, sub M. Aurelii Antonini nomine, Elagabalum intelligi, inde verosimile fit; quod de Elagabali prolibus (qui sedecim, aut duodeviginti annos natus, e vivis excessit) ne tenue quidem vestigium reperiamus.

Caracallæ vero filium e Plautilla genitum esse, perspicue testatur *Herodianus lib. 3.* ab *Angelo Politiano* latinitate donatus, *Edit. Lugdun. 1533.* Ita habet de Plautilla relegata: *Severus ipsam pariter cum filio, quem pepererat, relegavit in Siciliam.* Et quanquam alii, Græci textus Editores, legant: καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς. *Et Fratrem ejus.* Et quamquam *Xiphilinus ex Dionis lib. 76.* referat: Plautillam, & Plautum, vel Plautium, Plautiani proles, relegatos fuisse; facile tamen id conciliari potest: si cum filiolo, & cum fratre in exilium missa dicatur Plautilla. Sane Angelum Politianum aut adeo ignorantem, aut adeo infidelem, incuriumve fuisse, ut loco *fratris*, *filium* poneret: adderetque de suo: *quem pepererat*; nisi in suo græco exemplari legisset: καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ὃν ἔτεκεν. mihi ego persuadere non possum.

Denique pro asserenda Plautillæ prole, & probabilius mascula (cum sola in numo exprimatur) facere videtur Plautillæ numus perxarus, Cimelii Granelliani, quem inter argenteos asservatum, ita in averfa facie signatum offendi: VENVS. GENETRIX. Venus sedens, sinistra hastam puram sustinet, dextra pomum porrigit adstanti, & manus attollenti parvulo.

Jam vero, quisnam, quove nomine, an ex Plautilla, aliave uxore, Caracallæ filius: an fortasse Elagabalus (qui a morte Caracallæ, pro Antonini filio obtrusus erat) in hoc nostro numo signatus sit; decidere neque possum, neque digestus a me, & expositus Caputum ordo desiderat: ad quem comprobandum satis erat, duas Caracallæ filias, unumque filium e veterum monumentis produxisse.

Unicus

Unicus etiam scrupulus, qui de marmoris, primo loco adducti, expositione hærere posset, est ad extremum Lectori eximendus. Marco Aurelio Antonino Philosopho duas, atque adeo plures fuisse filias, & quidem natu maximam, Fadillam dictam, *Herodianus lib. 1.* fidem facit. Constat item e *Xiphilino*: Severum in Marci familiam assumptum esse. Ex his conjicere fortasse aliquis posset: in illo marmore, cum Caracalla, superstites adhuc duas Marci filias, & priore loco Fadillam, majorem natu, honorari.

Sed his facile occurritur. Primum si Fadilla dicta est Marci filia, nihil obest, cur non ita Caracallæ quoque filia appellaretur; imo vero familiæ Marci, cum Severiana familia nexus, id probabilius reddit. Deinde quam insolitum, & incongruum id foret, si solus Caracalla Augustus, cum duabus Marci filiabus, in marmore collocaretur; nemo non videt. Denique si Marci filias potius, quam Caracallæ, hoc marmore veteres honorassent; addidissent profecto, eas esse *Divi M. Aurelii Antonini* filias, præsertim in his circumstantiis, ubi facile, ob similitudinem nominis Antoniniani, confusio oriri posset. Quod ne a me citra rationem allatum putetur, aliud, idque tertium, uti recepi, marmor producam, quod Fadillam, Marci filiam, ut opinor, cum Divi titulo exhibet.

*Supra lapidem inversum quinti arcus
aquaductus.*

ΦΑΔΙΛΛΑΝ

ΘΥΓΑΤΕΡΑ

Μ ΑΥΡΗΑΙΟΥ

ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ ΘΕΟΥ

ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ

Fadillam

Filiam

Marci Aurelii

Antonini Dei *vel Divi*

Cæsaris Augusti.

M m m 2

17. ATT.

17.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΚΕ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Severus Antoninus.* Caput laureatum Caracallæ.

ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Traianopolitarum.* Cista, ex qua serpens promicat

Ejusmodi cista ad Bacchi cultum, & nefanda myste-
ria pertinebat, unde & numi, argentei præsertim, *Cistophori* dicti sunt. Præclaram Dissertationem *De Cistophoris* edidit R. P. *Panelius S. J.* typis datam *Lugduni 1734.* Numus noster est minimi moduli.

18.

ΑΥΤ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. ΚΕΒ. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus Augustus.* Caput laureatum Caracallæ, vultu imberbi.

ΓΡ. ΑΥΡ. ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥC. ΕΥΤΥΧΙΔΟΥ. ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ. ΝΕΩ-
ΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. ΚΕΒΑΚΤΩΝ. In tribus Coronis, mensæ imposi-
tis: ΟΛΥΜΠΙΑ. ΑΥΤΟΥCΤΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *Scriba Aurelio Menecra-
te, Eutychidis filio, Trallianorum, Ædituorum Augustorum:*
nempe Severi, & Caracallæ. *Olympia, Augustalia, Pythia.*

Auro contra charus est hic bene magni moduli nu-
mus, elegantissimus, & integerrimus, quique inscriptionis
verba pleraque, integre scripta, exhibeat. Tanta Ludo-
rum solemnitate, ac varietate, in ære consignata, & Neo-
coratus utriusque Augusti professione, videntur Tralliani
initum a Caracalla, cum Patre, Imperium, aut recurren-
tem annua solemnitate Imperii diem celebrasse; qua de re
ad Anazarbensem Traiani Decii numum plura retulimus.

19.

- - - ΟΠΕΛΙ. ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟC. *Marcus Opelius Dia-
dumenianus.* Caput ejusdem nudum.

Τ. Μ. ΑΓΡΗΠΙΑ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤΡΩΝ. *Sub Mar-
cio Agrippa, Nicopolitarum ad Istrum.* Mercurius nudus
stans

stans, d. crumenam, s. strophium gestat, & forte Caduceum. Mediæ formæ est.

15.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΤΡΗ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus. Caput Elagabali laureatum.*

- - - - ΤΑ. ΑΝΤ. CΕΛΕΥΚΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Sub Julio Antonino, Seleuci filio, Marcianopolitarum. Æsculapius stans, d. baculum attinet, serpente obvolutum. Tympanum hujus, & superioris numi jam alibi proposuimus: hic numus est mediæ formæ.*

16.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus. Caput laureatum Elagabali.*

ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤΡΟΝ. *Nicopolitarum ad Istrum. Botrus, uberem vini proventum indicans. Est numus minimi moduli.*

17.

- - - - ΑΛΞΑΝΔΡΟC. *Alexander. Caput laureatum Severi Alexandri.*

ΜΗΤΡΟΠΟ. ΚΑΙ - - - *Metropolis Casarea. Caput muliebre, tectum simulacro montis Argæi, in quo specus. Sub Gordiano similem fere figuram exhibet Patinus; illic tamen Caput virile comparet, & Argæus sine specu. Numus noster est medii moduli.*

18.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΤΤ. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus Augustus. Caput Gordiani Pii laureatum.*

ΤΠ. CΑΒ. ΜΟΔΕCΤΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΠΡΟC. ΙCΤ. *Sub Sabino Modesto, Nicopolitarum ad Istrum. Mercurius nudus stans, d. crumenam, s. strophium, & Caduceum. Medii moduli, ejus figura obvia est.*

M m m 3

α. Ea-

x.

Eadem , quæ in præcedente , capitis figura , & inscriptio.

ΥΠ. - - - ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΣΤΡ. *Nicopolitarum ad Istrum.* Ceres stans , d. spicas , f. facem longam. Est medii moduli.

x a.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ. *Imperator Caesar Marcus Antonius Gordianus.* Caput ejusdem laureatum.

ΥΠ. ΣΑΒ. ΜΟΔΕΣΤΟΥ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΙΣΤΡΟΝ. *Sub Sabino Modesto, Nicopolitarum ad Istrum.* Aquila , rostro coronam gerens , basi insistit , utrimque signum militare adstitutum. Mediæ formæ numus : similem fere typum dedimus in numo Marci Aurelii , Nicææ percusso.

x c.

Μ. ΙΟΥΛ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. Κ. *Marcus Julius Philippus Caesar.* Caput nudum Philippi Junioris.

ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Juliopolitarum.* Tria signa militaria , quorum cuilibet imposita est corona. Numus est minimi moduli , cui similem typum exhibuimus in numo Maximi Cæs. a Nicæensibus signato.

O. A. M. D. G.

Index

I N D E X REGIONUM , ET URBIIUM,

QUARUM

Numi producti sunt in utraque Appendicula,

Et Auctario :

Adjectis Nominibus Augustorum, & Caesarum.

A.

*Αβυδηνῶν. *Abydenorum*, in *Troade*.

Commodi. pag. 218.

*Αγκύρας. vide *Αγκύρας.

*Αγχιαλέων. *Anchialensium*, in *Thracia*,
cum cognomine *Ουλπιανῶν.

Septimii Severi. 232.

Ejusdem. 233. bis.

Maximi. 313.

*Αδριανέων. *Hadrianorum*, in *Bithynia*.

Getæ. 285.

Αδριανοπολετῶν. *Hadrianopolitarum*, in
Thracia.

Juliz Domnæ. 447.

Caracallæ. 254.

Ejusdem. 255.

Gordiani Pli. 325. bis.

Ejusdem. 326. bis.

In, vel de Ægypto cusi, sine urbis nomine.

Antonii, & Cleopatrz. 153.

Othonis. 166.

Juliz Paulz. 304.

Ejusdem. 305.

Gordiani Africani. 323.

*Αμασίων. *Amasorum*, in *Ponto Asiatico*.
Traiani. 174.

*Ακρασιωτῶν. *Acraſiotarum*, in *Lydia*.
Commodi. 219.

Getæ. 285.

*Αμαστριανῶν. *Amastrianorum*, in *Paph-*
lagonia.

Plotinz. 179.

Faustinz Junioris. 209.

*Αμφιπολετῶν. *Amphipolitarum*, in *Ma-*
cedonia.

Marci Aurelii. 197.

*Αναζαρέβι. *Anazarbi*, in *Cilicia*.

Gordiani Pli. 326.

Declii. 342.

*Ανεμυριέων. *Anemuriensium*, in *Cilicia*.
Alexandri. 305.

*Αγκύρας. *Ancyra*, in *Galatia*.

Septimii Sev. 231.

Caracallæ. 255.

Salontz. 359.

*Αντιοχείων. *Antiochenorum*, in *Caria*.

Antonini Pli. 187.

Antiochia Casarea Colonia, in *Pisidia*.

Septi-

Septimii Sev. 96.
 Juliae Domnae. 97.
 Ejusdem. 99.
 Gordiani Pii. 119.
 Philippi Patris. 130.
 Ejusdem. 131.
 Philippi Filii. 132.
 Ejusdem. 133.
 Decii. 134.
 Cornelli Salon. Gallieni. 148.
 Claudii Gothici. 151.
 Ἀπολλωνιατῶν. *Apolloniatarum*, in Il-
 lyrico.
 Caracallae. 448.
 B.
 Berytus, Julia Felix Colonia, in Palestina.
 Gallieni. 142.
 Βιζυντιῶν. *Bizyenetum*, in Thracia, vel
 in Ponto.
 Getae. 286.
 Philippi Patris. 339.
 Βιθυνιῶν. *Bithynicorum*, in Bithynia.
 Commodi. 219.
 Bostra Col. in Arabia Petraea.
 Philippi Patris. 128.
 Βυζαντιῶν. *Byzantiorum*, in Thracia.
 Caij Cæs. Aug. 162.
 Commodi. 220.
 Γ.
 Γαβαλίων. *Gabalensium*, in Syria.
 Traiani. 176.
 Γάβηνων. *Gabenorum*, in Ituraea, vel Tra-
 chonitide.
 Tituli. 167.
 Domitiae. 169.
 Γαδαρείων. *Gadarensium*, in Calesyria.
 Caracallae. 256.
 Γάζα. Gaza, in Palestina.
 Juliae Domnae. 249.

Γαλατίας Κοινόν. *Commune Galatiae*.
 Traiani. 177.
 Δ.
 Dacia Provincia.
 Etruscilae. 135.
 Volusiani, & Galli. 137.
 Valeriani Senioris. 138.
 Gallieni. 140.
 Δαμασκού. *Damasci*, in Syria.
 Juliae Domnae. 250.
 Ejusdem Damasci, Colonia.
 Saloninae. 145.
 Salonini Valeriani. 147.
 Deultum, vel Deulson, Flavia Pacensis,
 Colonia in Thracia.
 Diadumeniani. 115.
 Alexandri Sev. 115.
 Ejusdem. 116.
 Mammae. 117.
 Gordiani Pii. 120.
 Ejusdem. 122.
 Δορυλαίων. *Dorylensium*, in Phrygia.
 Gordiani Pii. 327.
 Δορείων. *Dorensium*, in Cilicia.
 Marci Aurelii. 203.
 Ε.
 Ἑρμιονίων. *Hermionensium*, in Argolide.
 Plautillae. 283.
 Ἐφεσίων. *Ephesiorum* in Jonia, vel Lydia.
 Neronis, & Agrippinae. 163.
 Antonii Pii. 189.
 Faustinae Jun. 210.
 Getae. 289.
 Blagabali. 299. bis.
 Ζ.
 Ζηλιτῶν. *Zelitarum*, in Ponto Cappadocia.
 Caracallae. 257.
 Η.
 Ἡλείων. *Elaeum*, in Peloponneso.
 Hadria-

Hadriani. 180.

Θ.

Θεσσαλῶν. *Thessalorum*.

Valeriani. 350.

Θεσσαλονικίων. *Thessalonicensium*, in Macedonia.

Neronis. 164.

Titl. 168.

Elagabali. 299.

Θυατειρηνῶν. *Thyassencorum*, in Lydia.

Caracallæ. 449.

I.

Ἰεροπολιτῶν. *Hieropolitarum*, in Syria.

Caracallæ. 258.

Iconiensium Colonia, in Lycæonia.

Gallieni. 143.

Ἰλίου. *Iliensium*, in Phrygia.

Diadumeniani. 295.

Ἰυλίου. *Julienfium*, in Phrygia.

Marci Aurelii. 198.

Ἰυλιοπολετιῶν. *Julio-politarum*, in Bithynia.

Juliz Domnæ. 250.

Gordiani Pil. 327.

Philippi Filli. 462.

K.

Καδονῶν. *Cadoënorum*, in Phrygia, vel Lydia.

Commodi. 446.

Cæsarea Antiochia. Vide Antiochia.

Καισαρία Μητροπόλις. *Cæsarea Metropolis*, ad Argæum montem, in Cappadocia.

Caracallæ. 259.

Ejusdem. 260.

Alexandri Sev. 306.

Ejusdem. 461.

Καισαρία πρὸς Πανέω. *Cæsarea ad Paniam*, in Itura.

Commodi. 224.

Καλυνδῶν. *Calyndæorum*, in Caria.

Caii Cæsaris, Agrippæ Filli. 161.

Καλχαδονίων. *Calchedoniæorum*, in Bithynia.

Getæ. 287.

Capitolina Ælia Colonia, in Palestina.

Antonini Pii. 93.

Marci Aurelii. 94.

Cassandrenfium Colonia, in Macedonia.

Philippi Patræ. 127.

Καραλλιωτῶν. *Caralliotarum*, in Hæcchia.

Maximini. 314.

Κιανῶν. *Cianorum*, in Propontide.

Getæ. 287.

Tranquillina. 338.

Voluθανι. 349.

Κιλβιανῶν τῶν κάτω. *Gilbianorum inferiorum*, in Lydia.

Caii, & Lucii Cæss. 158.

Κλαυδιοπολετιῶν. *Claudio-politarum*, in Lycæonia.

Faustinæ Jun. 213.

Corinthus, Laus, Julia, Col. in Istmo cognomine, in Græcia.

Augusti. 81.

Ejusdem. 83.

Tib. Claudii. 84.

Neronis. 85.

Ejusdem. 86.

Ejusdem. 87.

Caracallæ 105.

Κοτιάκων. *Cotiaënfium*, in Phrygia.

Diadumeniani. 296.

Philippi Patræ. 340.

Philippi Filli. 341.

Κρητίων Φλαουσιῶν. *Cretienfium Flavianorum*, in Bithynia.

Septimii Sev. 234.

Κυζικηνῶν. *Cyzicænorum*, in Propontide.

Antonini Pil. 190.

N n n

Fau-

Faustinae Jun. 212. bis.
 Eiusdem. 213.
 Septimii Sev. 234.
 Gallieni. 352.
 Saloninae. 359.
 Λ.
 Λαοδικιῶν. *Laodiceorum*, in *Caria*, vel *Phrygia*.
 Juliae Domnae. 251.
Laodicea Colonia, in *Syria*.
 Juliae Domnae. 100.
 Λεοντοπολιτῶν. *Leontopolitaeum*, in *Syria*.
 Hadriani. 181.
 Λυδίας κοινόν. *Commune Lydiae*.
 Marci Aurelii. 199.
 Λυκαονίας κοινόν. *Commune Lycaniae*.
 Vide Κλαυδοπολιτῶν.
 Λυβυανῶν. *Lybianaeum*, in *Phrygia*.
 Gordiani Pli. 328. bis.
 Tranquillinae. 338.
 Μ.
 Μαγνήτων. *Magnesiorum*, in *Jonia*.
 Juliae Mamaeae. 312.
 Μανταληνῶν. *Mantalenorum*, in *Phrygia*.
 Hadriani. 183.
 Μαντινέων. *Mantineorum*, in *Arcadia*.
 Septimii Sev. 234.
 Μαρκεσιανοπολιτῶν. *Marcianopolitarum*, in *Mesia*, vel *Thracia*.
 Septimii Sev. 235. & 447.
 Caracallae. 261.
 Caracallae, & Domnae. 261.
 Eorundem. 262.
 Caracallae, & Getae. 449. bis.
 Macrini, & Diadumeniani. 291.
 Eorundem. 291.
 Macrini. 292. bis.
 Diadumeniani. 296.

Elagabali. 300.
 Eiusdem. 301. & 461.
 Alexandri Sev. 307. bis.
 Eiusdem. 308. bis.
 Gordiani Pli. 328.
 Μεγαρίων. *Megarensum*, in *Megaride*.
 Septimii Severi. 235.
 Μεσαμβριανῶν. *Mesambrianorum*, in *Thracia*.
 Hadriani. 184.
 Philippi filii. 341.
 Μητροπολιτῶν. *Metropolitaeum*, in *Jonia*.
 Gordiani Pli. 329.
 Μητροπολιτῶν. *Metropolitaeum*, in *Phrygia*.
 Maximini. 315.
 Μιλησίων. *Milesiorum*, in *Jonia*.
 Marc. Aurelii. 201.
 Juliae Domnae. 260.
 Μυτιληναίων. *Mytilenaeum*, in *Insula Lesbo*.
 Ticianae. 230.
 Ν.
 Ναχεασιτῶν. *Nacrasitarum*, in *Caria*, vel *Lydia*.
 Hadriani. 185.
 Νέας Πόλεως, Φλασίας. *Flavia Neapolis*.
 in *Samaria*.
 Treboniani Galli. 347.
 Νικοπολέως Ἰεράς. *Nicopolis Sacra*, in *Epiro*.
 Antonini Pli. 190.
 Septimii Sev. 236.
 Gordiani Pli. 330.
 Νικαίων. *Nicaensium*, in *Bithynia*.
 Marci Aurelii. 201.
 Faustinae Jun. 214.
 Septimii Sev. 236.
 Eiusdem. 237. ter.
 Caracallae. 236.

Ejus-

Ejusdem. 264. Item 264. 265. bis.
 266. bis. 267. bis.
 Getæ. 288.
 Elagabali. 301.
 Ejusdem. 302.
 Alexandri Sev. 308. bis.
 Ejusdem. 309 ter.
 Maximini. 315.
 Maximi. 319.
 Ejusdem. 320. bis.
 Ejusdem. 321.
 Valeriani Sen. 350.
 Saloninæ. 359.
Νικαίων. Nicæsum, in Thracia, forte.
 Maximil. 322.
Νικομηδείων. Nicomediensium, in Bithynia.
 Commodi. 225.
 Juliæ Domnæ. 251.
 Elagabali. 302.
 Alexandri Sev. 309. bis.
 Ejusdem. 310 ter.
 Gallieni. 353.
*Νικοπολιτῶν, πρὸς Ἴστρον. Nicopolita-
 rum, ad Istrum, in Mesia.*
 Septimil Severi. 238.
 Ejusdem. 238. Item 239. bis. 240.
 ter. 241. ter. 242. bis. 243.
 Juliæ Domnæ. 252. bis.
 Caracallæ. 268. bis.
 Ejusdem. 269.
 Ejusdem. 270.
 Plautillæ. 283.
 Ejusdem. 284.
 Getæ. 288. bis.
 Macriol. 292.
 Ejusdem. 293. bis.
 Ejusdem. 294. bis.
 Diadumeniani. 296.
 Ejusdem. 297. bis.

Ejusdem. 460.
 Elagabali. 303. bis.
 Ejusdem. 461.
 Gordiani Pil. 330. & 331. bis.
 Ejusdem. 332 ter. 461. 462. bis.
*Νικοπόλεως, πρὸς Μεσόν, vel Μεσῶ.
 Nicopolis, ad Mestum, in Thracia.*
 Juliæ Domnæ. 252.
Νυσαίων. Nyssorum, in Caria.
 Augusti. 155.
 Marci Aurelii, & Lucii Veri. 202.
 Alexandri Sev. 311.
 O.
Ὀδησσευτῶν. Odeffitarum, in Thracia.
 Gordiani Pil. 333.
 Ejusdem. 334.
Ὀλβηνῶν. Olbenorum, in Cilicia, forte.
 Marci Aurelii. Vide Δαρείων.
Ὀρεονῶν. Ourenorum, in Phrygia.
 Caracallæ. 270.
 Π.
Παγῶν. Pagorum. In finibus Bætiæ.
 Septimil Sev. 243.
*Πανορμιτανῶν. Panormitanorum, in Sici-
 lia, forte.*
 Claudii, & Agrippinæ. 162.
*Patrensis Colonia, Augusta, Arde, in
 Achaia.*
 Domitiani. 91.
 Caracallæ. 107.
*Πανταλιωτῶν, vel Ὀυλπίας Παντα-
 λίας. Viria Pantalias, in Thracia.*
 Marci Aurelii. 206.
 Lucii Veri. 215.
 Commodi. 226.
 Septimil Sev. 245 ter.
 Juliæ Domnæ. 253.
 Caracallæ. 271. bis.
 Ejusdem. 272. bis.

N a n 2

Plau:

Plautillæ. 284.
 Πελλαίων. *Pellæorum*, in *Decapolisana Syria*.
 Commodi. 226.
 Περγαίων. *Pergæorum*, in *Pamphylia*.
 Gordiani Pil. 334.
 Περινθίων. *Perinthiorum*, in *Thracia*.
 Nervæ. 173.
 Antonini Pil. 191.
 Septimii Sev. 246.
 Gordiani Pil. 334.
 Περπετηνῶν. *Perpetenorum*, in *Lydia*, vel *Myfia*.
 Hostiliani. 345.
 Πεσσινυντίων. *Pessinuntiorum*, in *Galatia*.
 Lucii Veri. 216.
 Πλωτενοπολετῶν. *Plotinopolitarum*, in *Thracia*.
 Faustine Jun. 214.
 Caracallæ. 272.
 Πομπειοπολετῶν. *Pompeïopolitarum*, in *Cilicia*.
 Caracallæ. 273.
 Πομπειοπολετῶν. *Pompeïopolitarum*, in *Paphlagonia*.
 Marci Aurelii. 207.
 Πρυσηίων. *Prusensium*, in *Bithynia*.
 Commodi. 228.
 Caracallæ. 273.
 Πρυσηίων. *Prusensium*, in *Bithynia*.
 Diadumeniani. 298.
 Πτολεμαῖς, Colonia, in *Phœnicia*.
 Hadriani. 92.
 Σ.
 Σαμίων. *Samiorum*, ad *Joniam*, & *Cariam*.
 Macrini. 294.
 Σαουατρείων. *Savatrensium*, in *finibus Isauria*.
 Antonini Pil. 192.

Σαρδιανῶν *Sardianorum*, in *Lydia*.
 Septimii Sev. 246.
 Σελευκείων τῶν πρὸς τῇ Καλυκάδνῳ. *Seleucensium ad Calycadnum*, in *Cilicia*.
 Gordiani Pil. 335.
 Gallieni. 353.
 Σερδῶν, vel Ὀυλπίας Σερδικῆς. *Vlpiæ Sardica*, seu *Serdica*, in *Thracia*.
 Lucii Veri. 216.
 Eiusdem. 217.
 Juliæ Domnæ. 253.
 Eiusdem. 254. item 448.
 Caracallæ. 274 ter.
 Eiusdem. 275. bis. item 276. bis.
 449. 450.
 Getæ. 289.
 Gallieni. 354.
 Σεσίων. *Sestiorum*, ad *Hellæspontum*.
 Caracallæ. 277.
 Σιδιτῶν. *Sidetarum*, in *Pamphylia*.
 Domitiani. 169.
 Alexandri Sev. 312.
 Gordiani Pil. 336.
 Gallieni. 354.
 Saloninæ. 360.
 Σινεπε, Julia Felix, Colonia, in *Paphlagonia*.
 Neronis, & Octaviæ: cum aliis. 88.
 Σμυρναίων. *Smyræorum*, in *Jonia*.
 Caracallæ. 282.
 Gallieni. 355.
 Στροβενσε Μοικισμῖον, in *Macedonia*.
 Juliæ Domnæ. 100.
 Caracallæ. 102.
 Getæ. 108.
 Elagabali. 109.
 Eiusdem. 111.
 Συρδείοι. *Syrdæorum*, in *Cilicia*.
 Hadriani. 185.

Tre.

Treboniani Galli 348.
 Valeriani Sen. 351.
 Gallieni. 357.
 Συναϊτῶν. *Synaitarum*, in *Phrygia*.
 Neronis, & Agrippinæ. 165.
 T.
 Ταβηκῶν. *Tabenorum*, in *Lydia*.
 Traiani. 178.
 Ταρσῶ. *Tarsi*, in *Cilicia*.
 Caracallæ. 450.
 Maximini. 316.
 Eiusdem. 318.
 Balbini. 323.
 Gordiani Pii. 336.
 Eiusdem. 337. bis.
 Valeriani Sen. 352.
 Gallieni. 358.
 Τιβεριοπολετῶν. *Tiberiopolitarum*, in *Phrygia*.
 Caracallæ. 277.
 Τομεως. *Tomorum*, in *Ponto ad Thraciam*.
 Marci Aurelii. 208.
 Caracallæ. 278.
 Elagabali. 303.
 Alexandri Sev. 312.
 Maximini. 319.
 Tranquillinæ. 339.
 Τραιανῆς Αὐγούστης. *Traiana Augusta*, in *Dacia*, vel in *Thracia*.
 Septimii Severi. 447.
 Caracallæ. 278.
 Getæ. 289.
 Τραιανοπολετῶν. *Traianopolitarum*, in *Phrygia*.
 Caracallæ. 279. & 460.
 Τραλλιανῶν. *Traillianorum*, in *Lydia*.
 Antonini Pii. 193.
 Caracallæ. 460.

Gallieni. 358.
 Τραπεζεντιῶν. *Trapezantinorum*, in *Ponti Asiatici extremo litoris*.
 Septimii Sev. 246.
 Caracallæ. 279.
 Eiusdem. 280.
 Gordiani Pii. 338.
 Τριπολετῶν. *Tripolisarum*, in *Lydia*.
 Caracallæ. 281.
 Τροας, Αὐγούστα, Colonia, in *Troade*.
 Caracallæ. 103.
 Maximini. 118.
 Maximi. 118.
 Treboniani Galli. 136.
 Τροιζηνίων. *Troezeniorum*, in *Argolide*.
 Septimii Severi. 248.
 Τυρανῶν. *Tyrannorum*, in *Mæsia*, aut *Sarmatia*.
 Commodi. 228.
 Caracallæ. 281.
 Getæ. 289.
 Τυρος, Σεπτιμία, Colonia, in *Phœnicia*.
 Caracallæ. 104.
 Elagabali. 108.
 Juliæ Aquiliæ. 112.
 Eiusdem. 113.
 Valeriani Sen. 139.
 T.
 Viminacium Colonia, in *Mæsia Superiore*.
 Gordiani Pii. 122.
 Eiusdem. 124.
 Eiusdem. 125.
 Philippi Patris. 129.
 Φ.
 Φιλαδελφείας. *Philædelphia*, in *Decapolisana Syria*.
 Antonini Pii. 195.

Philippi, Julia Augusta, Colonia, in Macedonia.

Commodi. 95.

Φιλιπποπολεϊτῶν. *Philippopolitarum, in Thracia.*

Antonini Pii. 195.

Ejusdem. 196.

Faustinae Jun. 215.

Commodi. 229.

Ejusdem. 230.

Septimii Sev. 148.

Juliae Domnae. 254.

Juliae Paulae. 304.

X.

Χαλκιδίων Φλαυίων. *Chalcidenham,*

Flavianorum, in Calesyria.

Hadriani. 186.

F I N I S.

Addenda , & Corrigenda.

Pagina	Linea			
5.	27.	libram	<i>adde</i>	vel orbiculus unclam.
18.	17.	sed	<i>adde</i>	non.
41.	7.	post 442.	<i>adde</i>	Æram propriam Tyrionum Norisius inchoat an. 628.
75.	28.	observata	<i>lege</i>	obversata.
102.	5.	MVNICI	<i>lege</i>	MVNICIPI.
110.	12.	ἀγῶνας	<i>lege</i>	ἀγῶνας.
186.		ante Num. XXVII. omissa est imago numi , quæ tamen nihil rari exhibet.		
206.	11.	fraterni	<i>lege</i>	fraterno.
283.	3.	sequentem	<i>adde</i>	Num. CLXXV.
306.	12.	ὑψηλοτάτω	<i>lege</i>	ὑψηλοτάτω.

Alia , si qua occurrent , Benevolus Lector corriget.

L. D. S.

BIBLIOTECA DE MONTSERRAT

13020100000221

BIBLIOTECA
DE
MONTSERRAT

Armario LXXVII ^A
Estante 8°
Número 6

81